

การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ
STATE MASS MEDIA ORGANIZATION ADMINISTRATION
FOR PEACE ACCORDING TO BUDDHISM

นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

คู่มือนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

ดุชฎินิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

State Mass Media Organization Administration for Peace
According to Buddhism

Mr. Praphansak Suksaard

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Public Administration)

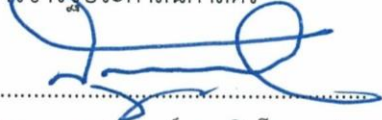
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับดุชฎินิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบดุชฎินิพนธ์

.....
(ศ.ดร.จิรัช ไชวโร) ประธานกรรมการ

.....
(ผศ.ดร.วิชชกร นาคชน) กรรมการ

.....
(รศ.ดร.สมาน งามสนิท) กรรมการ

.....
(ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง) กรรมการ

.....
(ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร) กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมดุชฎินิพนธ์

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง

ประธานกรรมการ

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

.....
(นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด)

ชื่อคุณนิพนธ์ : การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

ชื่อผู้วิจัย : นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมคุณนิพนธ์

: ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง, B.A. (Political Science),
M.A. (Political Development), Ph.D. (Leadership and Human
Behavior with Specialization in Urban Development)

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร, ศศ.บ. (ปรัชญาและศาสนา),
น.บ. (กฎหมาย), พบ.ม. (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์),
รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

วันสำเร็จการศึกษา : ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ และ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๒๘ รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) พิจารณาถึงการได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เครื่องมือการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ ด้านข้อมูล (Data) ด้านแนวคิดทฤษฎี (Theory) และด้านผู้วิจัย (Researcher)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ พบว่า ๑) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ อย่างรวดเร็วและมีทัศนคติที่ดีต่อประชาชน ๒) การสื่อสารเพื่อความมั่นคง โดยมีข้อมูล/ข่าวสารให้ประชาชนยอมรับเชื่อถือได้ ๓) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ โดยใช้ช่องทางสื่อเกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม และ ๔) สื่อเร่งด่วนที่มีผู้รับสารเลือกขึ้นอยู่กับความตึงต้าม และรายงานข่าวสารอย่างรวดเร็ว ถูกต้องและเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ เป็นต้น

๒. องค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ พบว่า ๑) ผู้ส่งสาร (Sender) ควรให้ข่าวสารข้อมูลที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ๒) ข้อความ (Message) ควรกล่าวมาจาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย ๓) ช่องทาง (Channel) ควรให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในด้านประชาสัมพันธ์ ๔) ผู้รับสาร (Receiver) ควรวางตนให้ถูกต้องสม่ำเสมอรวมทั้งสังคม ตามแนวพุทธ ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาดี) อุตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

๓. รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ พบว่า ๑) การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติตามแนวพุทธทำให้สังคมเกิดความสงบสุขได้ด้วยการให้สาระความรู้และตรวจสอบข้อมูลที่เป็นจริง ๒) การสื่อสารเพื่อความมั่นคงตามแนวพุทธทำให้สังคมเกิดความสงบสุขได้โดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วและเป็นกลาง ๓) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ตามแนวพุทธต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องทำให้สังคมเกิดความสงบสุขได้ และ ๔) สื่อเร่งด่วนตามแนวพุทธให้ความรู้ในการสื่อสารได้เป็นอย่างดีสังคมจึงเกิดความปรองดองและสันติสุข

Dissertation Title : State Mass Media Organization Administration for Peace according to Buddhism

Researcher : Mr. Praphansak Suksaard

Degree : Doctor of Philosophy (Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee

: Prof. Dr.Boonton Dockthaisong
B.A. (Political Science), M.A. (Political Development),
Ph.D. (Leadership and Human Behavior with Specialization
in Urban Development)

: Asst.Prof. Dr.Busakorn Wattanabut
B.A. (Philosophy), L.L.B. (Law), M.S. (Human Resource
Development), D.P.A. (Public Administration)

Date of Graduation : November 27, 2017

Abstract

Objectives of this research were to: 1. study general context of state mass media organization administration, 2. study components and Buddhist method used for state mass media organization administration and 3. propose a model for state mass media organization administration for peace according to Buddhism.

Methodology was the qualitative method collecting data from documents and 28 key informants, purposefully selected to get full coverage data and Focus Group Discussion with structured in-depth-interview script that passed the triangulation test: data, theory and researcher. Data were also collected from participants in Focus Group Discussion.

Findings were as follows:

1. General context of state mass media organization administration was that; 1) the state mass organization implemented the media policy was promptly with good attitude toward people, 2) communication for security with trustworthy data and information 3) creative communication using fairly competitive channel and

4) expediting media for audiences who stand for good and fair play with fast, accurate news and being center for data and information.

2. Components and Buddhist method used by state mass media organization administration found that; 1) sender should dispatch only good and useful information and news to the public, 2) message should be delivered using correct words and principles of Thai language usage, 3) channel should give data and information to public as the public relations, 4) receiver should place oneself appropriately and regularly and peaceful society according to Buddhism abode by Sanghahavattu 4: Dana, giving, Piyavacha, lovely speech, Attachariya, beneficial deeds and Samanattata, neutrality.

3. A model for state mass media organization administration for peace according to Buddhism was that; 1) implementation of mass media policy for peaceful society according Buddhism induced peaceful society by giving knowledge and information that could be checked and true, 2) communication for peaceful society according Buddhism created peace in society by giving correct data and information fast and neutrally, 3) creative communication according Buddhism, senders must have knowledge of mass media and public relations and dispatch data and information regularly and continuously to create peaceful society and 4) expediting media according to Buddhism yielded the communication knowledge to create a harmonious and peaceful society.

กิตติกรรมประกาศ

ดุष्ฎีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากคณาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ขอขอบพระคุณ รศ. ดร. สุรพล สุยะพรหม รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุष्ฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธและสาขารัฐประศาสนศาสตร์ ที่ได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรนี้ขึ้นมา และที่ขาดไม่ได้ขอขอบพระคุณ ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง ประธานกรรมการควบคุมดุष्ฎีนิพนธ์ ผศ. ดร. บุษกร วัฒนบุตร กรรมการควบคุม ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำดุष्ฎีนิพนธ์ให้สมบูรณ์ลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร. สุรพล สุยะพรหม, ผศ. ดร. ชัชวาล แอร์มหล้า, ผศ. ดร. บุษกร วัฒนบุตร, อาจารย์ ดร. ยุทธนา ปราณีต และอาจารย์ ดร. รัฐพล เย็นใจมา กรรมการสอบประชาพิจารณ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ศ. ดร. จิรโชค วีระสย, ผศ. ดร. วิชชุกร นาคธน, รศ. ดร. สมาน งามสนิท, ศ. ดร. บุญทัน ดอกไธสง และ ผศ. ดร. บุษกร วัฒนบุตร กรรมการสอบป้องกันดุष्ฎีนิพนธ์ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ นายภัทรพล ฮีวอลเกต, นายยุทธศิลป์ พร้อมภูล, นางสาวทวิรัตน์ คงคราญ, นายชิตพันธ์ วงษ์ไไทย, นายสมโภชน์ ไตรรักษา, นายนันท์พัฒน์ โปธาปัน, นายสุเทพ คงเปี่ยม, นายพัสพงศ์ ศรีประเสริฐ, นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นายบุญชัย เรืองจันทร์, นายเชิดชาย มากบำรุง, นายชุมพล บัวงาม, นางกานดา จำปาทิพย์, ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ, นายณัฐพร รัตศิลป์, พระราชวิจิตรปฏิภาณ, พระมงคลสุตาคม, พระมหาหวมชัย วชิรมณี ป.ธ. ๘, พันตรี สุธี สุขสากล, นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล, นางปัญญา ฉิมอินทร์, พระมหาไพฑูริย์ ญาณวิบูล, พระครูวิกรมศาสนกิจ, นางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์, อาจารย์ประมณ เลื่องวัฒนฉวนิช, ดร. ศิวัฐ นุกุลกิจ, นายนำ กรุญรุ่งโรจน์ และนายสมถวิล สุวรรณภู ที่ได้เมตตาให้สัมภาษณ์ในข้อมูลเชิงลึก

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ในภาควิชารัฐศาสตร์และเจ้าหน้าที่ศูนย์บัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มจร วังน้อย ออยุธยา ที่ได้ให้ความเมตตาชี้แนะแนวทางในการศึกษาตลอดถึงในการทำดุष्ฎีนิพนธ์ครั้งนี้ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบคุณเพื่อนนิสิตทุกรูป/คน ที่ให้ความเมตตาช่วยเหลือในด้านการเรียนพร้อมทั้งให้คำแนะนำเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ ตลอดถึงให้กำลังใจในการทำดุष्ฎีนิพนธ์ในครั้งนี้

คุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับจากดุष्ฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณอันยิ่งใหญ่ของ บิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน และประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(จ)
สารบัญ	(ฉ)
สารบัญตาราง	(ช)
สารบัญภาพ	(ญ)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(ฎ)
บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ ปัญหาการวิจัย	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๗
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ	๑๑
๒.๓ องค์ประกอบการนำเสนอข่าวสารของสื่อภาครัฐ	๕๑
๒.๔ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง: สังคหวัตถุ ๔	๗๒
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสันติวิธี	๗๘
๒.๖ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรสื่อภาครัฐ	๙๐
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙๕
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๙
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๑๒
๓.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๑๒

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๑๓
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๑๓
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๕
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
๔.๑ ผลของการศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ	๑๒๑
๔.๒ องค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ	๑๘๘
๔.๓ นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตาม แนวพุทธ	๑๙๑
๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๒๒๔
บทที่ ๕ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๓๘
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๒๕๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๗๔
บรรณานุกรม	๒๗๘
ภาคผนวก	๒๙๑
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๒๙๒
ภาคผนวก ข รายงานผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๒๙๔
ภาคผนวก ค รายงานผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๙๘
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การวิจัย	๓๐๐
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๓๐๖
ภาคผนวก ฉ หนังสือเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๓๓๕
ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์	๓๔๖
ภาคผนวก ซ บันทึกภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๓๕๐
ประวัติผู้วิจัย	๓๗๐

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	๑๑
๒.๒	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ : สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ	๓๓
๒.๓	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ : การสื่อสารเพื่อความมั่นคง	๓๗
๒.๔	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ : การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์	๔๘
๒.๕	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ : สื่อเร่งด่วน	๕๐
๒.๖	องค์ประกอบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ	๖๓
๒.๗	บทบาทและหน้าที่ของสื่อ	๗๑
๒.๘	แนวคิดเกี่ยวกับหลักสันติวิธี	๘๙
๓.๑	รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มสื่อภาครัฐ)	๑๑๗
๓.๒	รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มสื่ออิสระ หรือนักวิชาการอิสระ)	๑๑๘
๓.๓	รายชื่อผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๑๒๐
๔.๑	ปัญหาขององค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบ	๑๒๖
๔.๒	ข้อเสนอแนะขององค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบ	๑๒๗
๔.๓	ผลกระทบในการสื่อสาร	๑๓๐
๔.๔	การวิเคราะห์แยกแยะสื่อสร้างสรรค์ และสื่อทางลบ	๑๓๑
๔.๕	การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ	๑๓๕
๔.๖	การสื่อสารเพื่อความมั่นคง	๑๓๗
๔.๗	การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์	๑๔๐
๔.๘	สื่อเร่งด่วน (ข้อดี)	๑๔๒
๔.๙	สื่อเร่งด่วน (ข้อเสีย)	๑๔๒
๔.๑๐	สภาพทั่วไปการจัดการสื่อ (ผู้ส่งสาร)	๑๔๔
๔.๑๑	สภาพทั่วไปการจัดการสื่อ (ข้อมูล)	๑๔๗
๔.๑๒	สภาพทั่วไปการจัดการสื่อ (ช่องทาง)	๑๔๘
๔.๑๓	สภาพทั่วไปการจัดการสื่อ (ผู้รับสาร)	๑๕๐
๔.๑๔	ด้านข้อมูลการสื่อสาร (ขั้นการสื่อสาร)	๑๕๑
๔.๑๕	ด้านข้อมูลการสื่อสาร (ขั้นเตรียมงาน)	๑๕๓
๔.๑๖	ด้านข้อมูลการสื่อสาร (ขั้นดำเนินงาน)	๑๕๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๗	ด้านข้อมูลการสื่อสาร (ขั้นประเมินผล)	๑๕๘
๔.๑๘	องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโฆสะ)	๑๖๐
๔.๑๙	องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ)	๑๖๑
๔.๒๐	การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐต้องมีการแบ่งปัน(ทาน)	๑๖๓
๔.๒๑	การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ (ปิยวาจา)	๑๖๔
๔.๒๒	การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ (อัตถจริยา)	๑๖๖
๔.๒๓	การทำหน้าที่ของสื่อภาครัฐต้องสร้างความเป็นกลาง (สมานัตตตา)	๑๖๗
๔.๒๔	การใช้หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ	๑๖๙
๔.๒๕	ด้านการสื่อสารอย่างสันติ	๑๗๐
๔.๒๖	ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านผู้ส่งสารกับสังคหวัตถุ ๔	๑๗๔
๔.๒๗	ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านข้อมูลกับสังคหวัตถุ ๔	๑๗๘
๔.๒๘	ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านช่องทางกับสังคหวัตถุ ๔	๑๘๑
๔.๒๙	ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ในด้านผู้รับสารกับสังคหวัตถุ ๔	๑๘๔

สารบัญญภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	วงจรกิจการจัดการ	๘
๒.๒	รูปแบบจำลอง SMCR Model (Berlo's Model of Communication: S-M-C-R Model)	๕๒
๒.๓	แสดงกระบวนการการสื่อสาร	๗๐
๔.๑	รูปแบบการบริหารจัดการผู้ส่ง (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)	๑๙๓
๔.๒	รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)	๑๙๕
๔.๓	รูปแบบการบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)	๑๙๗
๔.๔	รูปแบบการบริหารจัดการผู้รับสาร (Reciever) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)	๑๙๙
๔.๕	รูปแบบการบริหารจัดการผู้ส่ง (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิยวาจา (การพูดดี)	๒๐๑
๔.๖	รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิยวาจา (การพูดดี)	๒๐๓
๔.๗	รูปแบบการบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิยวาจา (การพูดดี)	๒๐๕
๔.๘	รูปแบบการบริหารจัดการผู้รับสาร (Reciever) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิยวาจา (การพูดดี)	๒๐๗
๔.๙	รูปแบบการบริหารจัดการผู้ส่ง (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)	๒๐๙
๔.๑๐	รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)	๒๑๑
๔.๑๑	รูปแบบการบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)	๒๑๓
๔.๑๒	รูปแบบการบริหารจัดการผู้รับสาร (Reciever) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)	๒๑๕

สารบัญญภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่		หน้า
๔.๑๓	รูปแบบการบริหารจัดการผู้ส่ง (Sender) เพื่อส่งคำสั่งติดตามหลัก สมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)	๒๑๗
๔.๑๔	รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อส่งคำสั่งติดตามหลัก อรรถจริยา (การวางตนเป็นกลาง)	๒๑๙
๔.๑๕	รูปแบบการบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อส่งคำสั่งติดตามหลัก อรรถจริยา (การวางตนเป็นกลาง)	๒๒๑
๔.๑๖	รูปแบบการบริหารจัดการผู้รับสาร (Reciever) เพื่อส่งคำสั่งติดตามหลัก อรรถจริยา (การวางตนเป็นกลาง)	๒๒๓
๔.๑๗	องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๒๒๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในดัชนีฉบับนี้ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๙ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๘ ดังนี้

คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับแปลภาษาไทยใช้ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ใช้ระบบระบุชื่อย่อคัมภีร์ ตามด้วย เล่ม/ข้อ/หน้า ตัวอย่างเช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๒๒/๑๖๘ หมายถึง สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่ม ๑๐ ข้อ ๒๒๒ หน้า ๑๖๘ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระวินัยปิฎก

วิ.จ. (ไทย) = วินัยปิฎก จุฬวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค (ภาษาไทย)

ที.ปา. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค (ภาษาไทย)

อง.ทุก. (ไทย) = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต (ภาษาไทย)

ขุ.ธ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท (ภาษาไทย)

ขุ.ธ.อ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อรรถกถา (ภาษาไทย)

ขุ.อิติ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ (ภาษาไทย)

ขุ.ม. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิทเทศ (ภาษาไทย)

ขุ.จ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย จุฬนิตเทศ (ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างอิสระและสามารถเข้าไปถึงกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้ด้วยอย่างไม่มี การปิดกั้น ข้อเท็จจริงหรือความจริงในเหตุการณ์และมีความรวดเร็วในการนำพาข้อมูลข่าวสารไปสู่กลุ่มเป้าหมายเป็นจำนวนมาก โดยที่ไม่มี การจำกัดว่ากลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นจะเป็นใคร และสามารถสื่อสารได้ในระยะเวลาอันรวดเร็ว ทำให้ ผู้รับสารที่เป็นกลุ่มเป้าหมายสามารถทราบถึงข้อมูลต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง สะดวกในการเปิดรับข้อมูล ข่าวสาร โดยที่มิคนทำสื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ออกมาทางสื่อทั่วไป อาจจะเป็นสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ก็ดี ฯลฯ การขยายตัวของโครงสร้างธุรกิจของไทยมีอิทธิพลทำให้เกิดสื่อ สิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ตอบสนองความต้องการข่าวสารด้านธุรกิจอย่างมาก^๑ ที่มีความสำคัญ ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารออกมาให้ประชาชนได้ทราบเนื้อหาหรือสิ่งที่สื่อมวลชนส่วนใหญ่นำเสนอ ออกมานั้นก็จะเป็นเรื่องราวต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับประชาชนในสังคม เช่น ในเรื่องของการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมชาวบ้าน หรือแม้แต่นำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับความบันเทิงต่างๆ ที่เป็นเรื่องของคนใน แวดวงของการสื่อสาร

สื่อที่วิพากษ์วิจารณ์อย่างไม่เป็นกลาง หรือช่วยในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ผิดพลาด ออกไป สังเกตเห็นว่า ประเด็นในเรื่องของอิทธิพลของสื่อที่มีต่อสังคมหรือต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง รวมไปถึงประเด็น เรื่องราวในการทำหน้าที่ที่สมควรหรือไม่สมควรของสื่อ จึงเป็นสิ่งที่มีการถกเถียง หลายครั้งที่สื่อถูกกล่าวหาว่า ได้ กลายเป็นเครื่องมือหรือเหยื่อของแหล่งข่าว หรือบุคคลผู้ซึ่งได้คัดเลือก หรือหยิบยกเรื่องราวของบุคคลมาเสนอ โดยไม่รู้เท่าทัน ทั้งนี้สังคมไทยโดยรวมมีความอ่อนแอไม่มีระบบป้องกันและควบคุมพฤติกรรมของคน ระบบกฎหมายและระบบลงโทษทางสังคมไม่สามารถทำให้คนเกรงกลัวและหลาบจำ^๒ โดยเฉพาะ บุคคลที่มีอิทธิพลในสังคมนั้นใช้สื่อเป็นเครื่องมือในการหาประโยชน์ต่างๆ หรือเพื่อใช้ในการแสวงหา ผลประโยชน์ของตนเอง แม้สื่อจะพยายามบอกกล่าวว่าการรายงานข่าวสารต่างๆ ของสื่อ นั้นเป็นไป

---

^๑ กาญจนา แก้วเทพ, สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๓๓.

^๒ เพ็ญแข ประจันปัจฉิม, การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม: แนวทางและการปฏิบัติ, (สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

ตามบทบาทและหน้าที่ของสื่อ แต่หลายฝ่ายกลับมองว่าประเด็นทางการเมืองหรือสังคมที่ถูกหยิบยกมานำเสนอ นั้นเป็นการใช้โดยกลุ่มบุคคลที่อยู่ในขบวนการนั้นส่งเสริมหรือสร้างภาพข่าว กลับกลายเป็นว่าการรายงานข่าวที่ถูกสร้างขึ้นมาด้วยความตั้งใจของผู้มีอำนาจ

ในขณะที่เดียวกันสื่อเป็นกลไกสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ๆ ให้กับสังคมสื่อมีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางสังคม เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สื่อบุคคล สื่อพื้นบ้าน หรือสื่อเฉพาะกิจเพื่อการประชาสัมพันธ์ไปจนถึงสื่อในรูปแบบที่เรียกกันว่าวัฒนธรรมแบบประชานิยม หรือ “วัฒนธรรมป๊อป” อย่างเช่น แฟชั่นการแต่งกาย และทรงผม ของเล่น และตุ๊กตา งานฉลอง งานเทศกาลต่างๆ ฯลฯ ดังนั้นการที่จะเข้าใจความหมาย รวมถึง “รู้เท่าทัน” อิทธิพลจากสื่อต่างๆ ทั้งแบบเก่า และแบบใหม่เหล่านี้จำเป็นต้องมีกรอบความคิดที่ชัดเจน เพื่อให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ ของสื่อประเภทที่ซับซ้อนเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน

คำว่า “สื่อ” เป็นคำที่คลุมถึงเรื่องทั้งหมดของระบบการสื่อสารสมัยใหม่ ยกตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร การโฆษณา และสื่อที่ใช้ในการโต้ตอบกัน อย่างหลากหลาย ปัจจุบันสื่อสารมวลชนยังเป็นศูนย์กลางแห่งกิจกรรมที่ผู้คนสมัยใหม่ใช้ในยามว่าง และเป็นแหล่งแห่งความเพลิดเพลินบันเทิงใจนานาประการ ซึ่งนับเป็นส่วนเสี้ยวที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตของผู้คนในโลกสมัยใหม่^๓ การสื่อสารทุกรูปแบบ ล้วนเป็นนาฏกรรมที่ใช้เพื่อประกอบสร้างความ เป็นจริง อาจกล่าวได้ว่า ทุกๆ ครั้งของการสร้างภาพตัวแทนในโลก เช่น การวาดภาพผู้หญิงที่สวยงาม จะต้องขาว ผอมเพรียวหุ่นบาง และรักเด็ก อย่างกล่าวหาว่าบุคคลนั้นหัวรุนแรงไปเสียทั้งหมด และทุกๆ ครั้งของการสร้างเรื่องเล่าต่างๆ ของสื่อ ซึ่งอาจพบเห็นได้จากรายการสนทนาข่าว ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต รายการปกิณกะบันเทิง แม้กระทั่งรายการละครทั้งหมดนี้ นั่นก็คือความพยายามที่จะอธิบายหรือนิยามเป็นจริง และในบางครั้ง นั่นก็คือ “การประกอบสร้าง” สิ่งปรากฏต่อสายตาคน ได้ผ่านการคัดเลือกหรือจัดเรียง รายละเอียดข้อมูล เนื้อหาสาระ หรือภาพต่างๆ มาแล้วเป็นอย่างดีเพื่อที่จะสื่อสารความเป็นจริงตามมุมมองของผู้สร้างหรือผู้เขียนนาฏกรรมแบบเล่าเรื่องออกมา ทำให้สารหรือสิ่งต่างๆ ที่สื่อนำมาเสนอออกมานั้น แม้ว่าจะดูเหมือนจริงเพียงไรก็ตามก็ไม่เคยมีความเป็นกลาง ไม่เคยปราศจากอคติของผู้สร้างในการอธิบายความเป็นจริง มีผลในทางลบเช่นกัน เช่น สมานฉันท์ทางสังคมมีน้อยลง ทุกคนเห็นแต่ตัวเองมากขึ้น ขาดสายใยระหว่างกลุ่มคนเกิดความรุนแรงระหว่างบุคคล^๔ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบสิ่งพิมพ์ คำพูดหรือปรากฏออกมาเป็นภาพ ไม่ว่าจะ เป็นโฆษณาหรือเป็นข่าวก็ตามสื่อและดาราต่างก็ใช้กันเป็นเครื่องมือในการทำมาหากินจะหาว่าคนดังหรือสื่ออื่นเป็นเหยื่อใครมิได้เลย เพราะต่างฝ่ายต่างต้องได้ประโยชน์ซึ่งกันและกันทั้งสองจะขาดกันไม่ได้

^๓ กาญจนา แก้วเทพ, สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, หน้า ๔๐.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๙.

หากขาดข้อมูลในด้านความบันเทิงก็จะมีข้อมูลของบุคคลมาร้อยเรียงให้สื่อนำเสนอต่อสาธารณชนได้ สื่อจะต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมจำนวนมาก ส่วนดารานั้น เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง เป็นที่นิยม การที่จะทำอะไรนอกจากได้รับผลประโยชน์ส่วนตนแล้วยังต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมอีกด้วยการที่เป็นคนสาธารณะต้องตอบแทนคุณคืนแก่สาธารณะด้วยเช่นกัน^๕

ในสถานการณ์ปัจจุบันการเมืองเป็นกลไกหลักในการนำเสนอสื่อจะเห็นได้จากการเกิดสื่อเลือกข้างเพราะผู้บริหารสถานีมีนโยบายในการบริหารจัดการองค์กรสื่อสารไม่เหมือนกันจึงทำให้เกิดสื่อเลือกข้าง แม้แต่สถานีหลักก็ยังถือเป็นสื่อเลือกข้างเนื่องจากกลุ่มผู้บริหารมีผลประโยชน์ทางการเมือง จึงทำให้เกิดการนำเสนอข่าวสารที่ไม่เป็นกลางเอนเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด โจมตีฝ่ายตรงข้ามสร้างความเกลียดชังให้เกิดขึ้นในสังคม ปรากฏจรรยาบรรณของสื่อ ซึ่งในปัจจุบันมีความรุนแรงมากขึ้น สร้างปัญหาให้เกิดขึ้นในสังคม เช่น การสร้างสถานการณ์เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ฝ่ายตรงข้าม ทำให้สังคมเกิดความเข้าใจที่ผิด ถ้าไม่ได้รับการแก้ปัญหาอาจเกิดสงครามเกิดขึ้นในประเทศก็เป็นไปได้ จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่เกิดปัญหาดังกล่าวนี้ ควรมีการนำแนวทางเกี่ยวกับหลักธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มาบริหารการจัดการองค์กรสื่อสารภาครัฐเพื่อสังคม สันติตามแนวพุทธในการวิจัยครั้งนี้ จะทำให้ทราบว่า การบริหารจัดการองค์กรสื่อสารภาครัฐเพื่อสังคม สันติตามแนวพุทธควรมีการนำเสนออย่างไร ทั้งในด้านการสื่อสาร ที่มีสื่อทางโทรทัศน์ สื่อวิทยุแต่ละประเภทมีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอที่แตกต่างกัน มีคุณภาพการสื่อสารเป็นอย่างไรและสื่อมวลชนมีการคัดเลือกข่าวอย่างไร เป็นต้น การนำเสนอข่าวสารของสื่อภาครัฐให้ถูกต้องตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้นให้มากยิ่งขึ้น เนื้อหาที่นำเสนอข่าวสารของสื่อภาครัฐมีทั้งส่วนที่ถูกต้อง และไม่ถูกต้องปะปนกันไปและไม่มีเบื้องหลังในการสื่อสาร ทำอย่างไรโปร่งใส ยุติธรรมเป็นกลางกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และสื่อมวลชนต้องไม่ให้ผู้มีอิทธิพลครอบงำใดๆ เข้ามามีผลทำให้การสื่อสารผิดจรรยาบรรณ ความรู้เท่าทันสื่อหรือสื่อมวลชนต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความเกี่ยวข้องระหว่างหลักการสื่อสารและหลักพุทธศาสนาในการบริหารจัดการองค์กรสื่อสารภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธในการนำเสนอสืบต่อไป

---

^๕ สิริภิญญา อินทรประเสริฐ, “รู้เท่าทันกลวิธีการใช้สื่อ”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://siriphin5๑.files.wordpress.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

๑.๒ ปัญหาการวิจัย

- ๑.๒.๑ สภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเป็นอย่างไร
- ๑.๒.๒ องค์ประกอบและแนวพหุของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเป็นอย่างไร
- ๑.๒.๓ รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพหุเป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๓.๑ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ
- ๑.๓.๒ เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวพหุของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ
- ๑.๓.๓ เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพหุ

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ทำการศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพหุ” ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยออกเป็น ๔ ด้าน ประกอบด้วยขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก ขอบเขตด้านพื้นที่ และขอบเขตด้านระยะเวลา ซึ่งแต่ละด้านดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยนี้ ในด้านเนื้อหาและเอกสาร ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารและแนวพหุ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพหุ ดังนี้

๑) สภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ได้แก่ สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ การสื่อสารเพื่อความมั่นคง การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ และสื่อเร่งด่วน

๒) องค์ประกอบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ คือ ทฤษฎีการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง ผู้รับสาร

๓) รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพหุ คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาดี) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) สมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง) และทฤษฎีการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล/สาร สื่อ/ช่องทาง ผู้รับสาร

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีภารกิจเกี่ยวกับงานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” โดยบุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดจากบุคคลในองค์กรสื่อภาครัฐ กลุ่มสื่ออิสระ หรือนักวิชาการอิสระ โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามคุณสมบัติ ซึ่งต้องมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้ระบุไว้ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยผู้สัมภาษณ์สอบถามผู้ให้ข้อมูลตามแนวคำถามที่วางไว้เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในองค์กรสื่อภาครัฐ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive random sampling) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๒๘ รูป/คน แบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม คือ (๑) กลุ่มสื่อภาครัฐ จำนวน ๑๕ คน (๒) กลุ่มสื่ออิสระ หรือนักวิชาการอิสระ จำนวน ๑๓ รูป/คน

๒) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ตรวจสอบยืนยันความถูกต้อง และข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พิจารณาเลือกบุคคลประกอบด้วย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักสื่อสารมวลชน จำนวน ๑๐ รูป/คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” มีขอบเขตพื้นที่ ได้แก่ ๑) สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓, ๒) สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕, ๓) สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๗, ๔) สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อสมท. (องค์กรสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย), ๕) สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑, ๖) สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยพีบีเอส และ ๗) สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.)

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๕.๑ การบริหารการจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ หมายถึง การบริหารจัดการโดยมีวัตถุประสงค์ให้การปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรสื่อภาครัฐ ในประเด็นสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ การสื่อสารเพื่อความมั่นคง การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ และสื่อเร่งด่วน ภายใต้การควบคุมของ กสทช. ได้แก่ ในสถานีโทรทัศน์ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๑, ไทยพีบีเอส และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.)

๑.๕.๒ สังคมสันติ หมายถึง สังคมที่มีการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ มีความรัก ความสามัคคี
ปรองดองและเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๑.๕.๓ แนวพุทธ หมายถึง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้แก่ หลักสังคหวัตถุ ๔ คือ
ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาดี) อุตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๖.๑ ทำให้ทราบถึงสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ

๑.๖.๒ ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจถึงองค์ประกอบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อ
สังคมสันติตามแนวพุทธ

๑.๖.๓ ทำให้ได้รู้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

๑.๖.๔ ผลการวิจัยครั้งนี้จะได้นำไปเสนอองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการ
เพื่อสังคมเกิดสันติตามแนวพุทธต่อไป

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ดุชนิพนธ์ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนของการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และผู้วิจัยมุ่งศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
- ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ
- ๒.๓ องค์ประกอบการนำเสนอข่าวสารของสื่อภาครัฐ
- ๒.๔ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง: สังคหวัตถุ ๔
- ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสันติวิธี
- ๒.๖ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรสื่อภาครัฐ
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

ดุชนิพนธ์ เรื่อง การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ กล่าวได้ว่าเป็นการนำศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารมาบูรณาการร่วมกับหลักพระพุทธศาสนาเพื่อให้ความสอดคล้อง และมีความเกี่ยวเนื่องกัน แต่การที่จะสามารถนำศาสตร์ทั้งสองมาบูรณาการร่วมกันนั้น จะต้องศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ ซึ่งแนวคิด ทฤษฎี ในการบริหารอย่างมีคุณภาพดังนี้

๒.๑.๑ การบริหาร

การบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) จัดเป็นกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผนการตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไขมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

หลักการของวงจรคุณภาพ (PDCA)

การบริหารงานด้วยวงจรคุณภาพ (PDAC) ตามแนวคิดของเดมมิงปัจจุบันจัดเป็นกระบวนการสากลที่ทุกคนทราบกันดี และถือเป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการบริหารที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดของเดมมิงและนักการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้กล่าวถึงวงจรคุณภาพ (PDCA) ไว้ ดังนี้

การจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพขึ้น โดยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) หรือวงจรเดมมิง ซึ่งประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ การวางแผนการปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

Plan คือ กำหนดสาเหตุของปัญหาจากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น

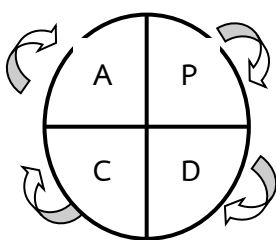
Do คือ การปฏิบัติตามแผนหรือทดลองปฏิบัติเป็นการนำร่องในส่วนย่อย

Check คือ ตรวจสอบเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือหากมีสิ่งใดที่ทำผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง

Act คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง หากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจหรือหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว

แม้ว่าวงจรคุณภาพจะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่สามารถเริ่มต้นจากขั้นตอนใดก็ได้ขึ้นอยู่กับปัญหาและขั้นตอนการทำงานหรือจะเริ่มจากการตรวจสอบสภาพความต้องการเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริงจะทำให้ได้ข้อสรุปว่าจะต้องดำเนินการอย่างไรในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามเป้าหมายที่วางไว้^๑

วงจรคุณภาพ (PDCA : plan do check act) คือ องค์ประกอบหลักของวงจรการจัดการ ดังแผนภาพที่ ๒.๑ ดังนี้

หมุนให้เร็วหมุนให้ถูกต้อง

แผนภาพที่ ๒.๑ วงจรการจัดการ

^๑ ปรีทรรศน์ พันธบุรุษย์, TQM ภาคปฏิบัติ, (กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี-ญี่ปุ่น, ๒๕๔๕), หน้า ๕๓-๕๔.

คำว่า หมุนให้เร็ว หมุนให้ถูกต้อง ที่อยู่ทางด้านขวาของวงจรการจัดการนั้น คือ การหมุนวงจรอย่างถูกต้องตามขั้นตอน ๑ รอบ จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาได้ ๑ ระดับ การหมุนให้เร็วจะทำให้เกิดการปรับปรุงอย่างรวดเร็ว

P (Plan) คือ จะเริ่มนับจากการแสวงหาจุดที่เป็นปัญหา ระหว่างระดับความแตกต่างจุดที่มุ่งหวังและสภาพที่เป็นจริง เมื่อจับจุดที่เป็นปัญหาได้แล้ว จัดทำแผนมาตรการในการแก้ไข แล้วจึงเข้าสู่ขั้น D หรือ do ต่อไป

D (Do) คือ การปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขแผนใหม่ล่าสุด เพราะแผนคือสิ่งที่ปรับปรุงแก้ไขได้อยู่เสมอ ต้องแน่ใจว่าแผนที่จะลงมือปฏิบัตินั้นเป็นแผนที่ใหม่ล่าสุดจริงๆ

C (Check) คือ การเปรียบเทียบระหว่างผลลัพธ์กับค่าเป้าหมายเสมอ

A (Act) คือ การปฏิบัติหลังการตรวจสอบ ซึ่งเป็นไปได้หลายประการ ดังนี้

๑. ในกรณีที่ผลลัพธ์ต่ำกว่าเป้าหมายจะต้องมีการทบทวนแผนของมาตรการแก้ไขแล้วดูว่าสิ่งที่ยังคงเป็นปัญหาอยู่นั้นมีสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันทีให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ทันทีให้สะท้อนสู่แผนการแก้ไขปัญหารอบต่อไป

๒. ในกรณีที่ผลลัพธ์ดีกว่าเป้าหมาย จะต้องมีการทบทวนการกำหนดเป้าหมายว่าต่ำเกินไปหรือไม่ ควรมีการปรับเป้าหมายให้ดีกว่าเดิมหรือไม่ ผลลัพธ์เหนือกว่าความคาดหมายโดยปัจจัยภายนอกอื่นๆ หรือไม่

๓. ในกรณีที่ผลลัพธ์ได้ตรงตามเป้าหมายให้ทบทวนดูว่าได้มีการปฏิบัติตามแผนมาตรการแก้ไขครบถ้วนหรือไม่ ถ้าใช่แสดงว่าแผนนี้ถูกต้องและควรกำหนดเป็นวิธีการปฏิบัติงานมาตรฐานเพื่อรักษาให้ผลลัพธ์คงอยู่ในระดับที่ต้องการต่อไป^๒

ส่วนการสื่อสารภายในองค์กรเป็นความพยายามของฝ่ายบริหารในการให้ข้อมูลข่าวสารและการใช้อิทธิพลต่อสมาชิกในองค์กรโดยทั่วไป^๓ การจัดการความสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรอย่างมืออาชีพ^๔

^๒Deming, W. Edwards., **Out of the Crisis**, (MIT Center for Advanced Engineering Study, 1986), pp. 15-20.

^๓Daniels, T.D.,Spiker, B.K. and Papa, M.J., **Perspectives on Organizational Communication**, 4th ed. Madison, (Wisconsin: Brown & Benchmark, 1997), p. 297.

^๔ Scholes, Eileen., **Gower Handbook of Internal Communication**, (England: Gower Publishing, 1997), p. xviii.

รวมถึงการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร โดยใช้สื่อหรือช่องทางต่างๆ เพื่อมุ่งหมายโน้มน้าวจิตใจให้เกิดผลในการให้เกิดการรับรู้ หรือเปลี่ยนทัศนคติ หรือเพื่อให้เปลี่ยนพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างหรือซึ่งกันและกัน^๕ ไปยังสาธารณชนได้ในระยะเวลาอันสั้นหรือในเวลาเดียวกัน^๖ การจัดการในอันที่จะกำหนดสร้างเสริม และดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและพนักงาน สะท้อนความคิดเห็นที่ว่า การสื่อสารภายในเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการองค์กรได้เป็นอย่างดี^๗

สรุปได้ว่าการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นเครื่องมือการบริหารที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพ และการบริหารเป็นการวางแผน การดำเนินการตามแผนการตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ปริทรรศน์ พันธุ์บรรยงก์, (๒๕๔๕, หน้า ๕๓).	การบริหารตามแผนการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข
Deming, W. Edwards, (1986, pp. 15-20).	PDCA เป็นเครื่องมือการบริหารที่จัดเป็นแกนร่วมของการบริหารที่หลากหลายบนพื้นฐานเดียวกัน
Daniels, T.D., Spiker, B.K. and Papa, M.J., (1997, p. 297).	การบริหารการสื่อสาร ภายในองค์กรเป็นความพยายามของฝ่ายบริหารในการให้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้อิทธิพลต่อสมาชิกในองค์กรโดยทั่วไป
Scholes, E.,ed., (1997, p. xviii).	การบริหารจัดการความสัมพันธ์ของผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรอย่างมืออาชีพ
ทัศนีย์ เจนวนิธิสุข, (๒๕๕๔, หน้า ๔๐).	การบริหารการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร

^๕ ทัศนีย์ เจนวนิธิสุข, การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๖ กิติมา สุรสุนธิ, “แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน” อ่างในสมสุข หินวิมาน, และคณะ, ธุรกิจสื่อสารมวลชน, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘), หน้า ๕.

^๗ Bobo, Carolyn, *Gaining Support for a Strategic on Employee Communications*, (Public Relations Tactics, 2000), p. 18.

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กิติมา สุรสนธิ, (๒๕๕๘, หน้า ๕).	การบริหารสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารไปยังผู้รับสารจำนวนมาก และข้อมูลข่าวสารถูกส่งผ่านช่องทางที่เรียกว่า สื่อมวลชน ไปยังสาธารณชนได้ในระยะเวลาอันสั้นหรือในเวลาเดียวกัน
Bobo, Carolyn, (2000, p. 18).	การบริหารจัดการในอันที่จะกำหนดสร้างเสริมและดำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและพนักงาน

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ

การวิจัยการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธโดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารสื่อสารมวลชนดังนี้

การบริหารจัดการ (Public Management) คือ พลังผลักดัน สนับสนุนระบบจัดสรรทรัพยากรเป็นพลวัต เพื่อจัดการกิจกรรมภาระหน้าที่ที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของประชาชน^๘

การจัดการต้องมีการดำเนินร่วมกันของคนอย่างน้อยตั้งแต่สองคนขึ้นไปจึงจะทำให้กิจการงานนั้นๆ ประสบผลสำเร็จ^๙

ประเภทของสื่อภาครัฐ

ประเภทสื่อภาครัฐที่รับผิดชอบรัฐบาลมีอำนาจการควบคุมสื่อกระจายเสียง ย่อมมีความเสี่ยงที่รัฐบาลอาจใช้สื่อเพื่อผลประโยชน์ในทางการเมืองของตนและลดบทบาทของฝ่ายตรงข้ามได้ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบในทางลบต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพของประชาชนดังเช่น^{๑๐}

^๘ บุญทัน ดอกไธสง, ศ.ดร.,รัฐประศาสนศาสตร์เชื่อมโยง AEC ก้าวสู่ความมั่นคง ๒๐๒๐, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๗), หน้า ๑๐๓.

^๙ สุรพล สุยะพรหม, ผศ.ดร.และคณะ, ทฤษฎีองค์กรและการจัดการเชิงพุทธ, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑.

^{๑๐} ฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ และ คณะ, สื่อสาธารณะ: แนวคิด ประสบการณ์ และความเป็นไปได้ในประเทศไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://oknation.nationtv.tv/>[๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

๑) สือภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ หมายถึง แนวทางในการบริหารงานของรัฐที่ใช้เป็น หลักฐานในการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินโดยรัฐบาลทุก รัฐบาลต้องใช้ยึดถือและปฏิบัติให้สอดคล้องกันแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้ ในรัฐธรรมนูญเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายโดยถูกบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรกในหมวดที่ ๕ ว่าด้วย “แนวนโยบายแห่งรัฐ” แต่รัฐธรรมนูญบางฉบับก็มิได้กำหนดไว้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้ใน หมวดที่ ๕ โดยได้เปลี่ยนชื่อจาก “แนวนโยบายแห่งรัฐ” มาเป็น “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” มีทั้งหมด ๑๗ ข้อ สรุปได้ดังนี้

- ๑) รัฐต้องรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต
- ๒) รัฐต้องจัดให้กำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราชความมั่นคงของรัฐสถาบัน พระมหากษัตริย์ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเพื่อการพัฒนา
- ๓) รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ
- ๔) รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และความคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นรวมทั้ง สนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ๕) รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองเสรีภาพของบุคคลและต้องจัดสรร งบประมาณให้เพียงพอกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
- ๖) รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจในทาง การเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองรวมทั้งการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับ
- ๗) รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานการคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและ ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่
- ๘) รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึง เจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น
- ๙) รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาและใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลส่งเสริมบำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตลอดจนควบคุมและกำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยสวัสดิภาพ

และคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑๐) รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชายเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชนและต้องสงเคราะห์คนชราผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

๑๑) รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาเสริมสร้างความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยเร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพัฒนาวิชาชีพครูส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ

๑๒) รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

๑๓) รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

๑๔) รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร

๑๕) รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์

๑๖) รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานสตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคมรวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม

๑๗) รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมคุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาด^{๑๑}

สรุป ได้ว่าสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในการบริหารงานของรัฐที่ใช้กฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินโดยรัฐบาลทุกรัฐบาลต้องใช้ยึดถือและปฏิบัติให้สอดคล้องกัน แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

การแถลงการณ์ หมายถึง บรรดาข้อความที่ทางราชการแถลงเพื่อทำความเข้าใจในกิจการของทางราชการหรือเหตุการณ์หรือกรณีใดๆ ให้ทราบชัดเจนโดยทั่วกัน^{๑๒} ดังเช่น

^{๑๑} สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, **แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.senate.go.th/web-senate/leftmenu/policy-gov.htm> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

^{๑๒} พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒, **แถลงการณ์**, (ฉบับเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมพรรษา ๖ รอบ), (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์), หน้า ๔๙๗.

ในกรณีการจัดระเบียบสื่อให้ถามแค่ ๔ คำถาม โดยการให้สื่อมวลชนต้องปฏิบัติในการซักถาม พ.อ.หญิงทักษดา สังขจันทร์ ผู้ช่วยโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีชี้แจงแนวทางการแถลงข่าวใหม่แก่สื่อมวลชน ว่า พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชานายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้สั่งปรับรูปแบบการถามคำถามนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรีในวันประชุมกรม. โดยกำหนดให้ถามคำถามผ่านไมโครโฟนได้แค่ ๔ คำถาม ซึ่งก่อนถามสื่อมวลชนจะต้องแจ้งชื่อนามสกุล และสำนักข่าวก่อนทุกครั้ง ส่วนประเด็นย่อยอื่นๆ นั้นต่อจากนี้จะให้โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยโฆษกประจำกระทรวงและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ชี้แจง โดยเริ่มจากวันนี้เป็นต้นไป และจะพยายามใช้รูปแบบนี้ในทุกครั้งที่มีการให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้นายกรัฐมนตรีได้เซ็นเอกสารคำสั่งดังกล่าวไว้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ก.พ.๕๙ ก่อนเดินทางเข้าร่วมการประชุมอาเซียน-สหรัฐ แล้วเรื่องของการปรับปรุงรูปแบบการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนนั้นโดยมีคำสั่งมาจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้มีเจตนาที่ปิดกั้นการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนแต่เพื่อต้องการให้เกิดความหลากหลายเนื่องจากต้องการให้เกิดความหลากหลายในเรื่องการถามคำถามให้ทุกสำนักข่าวได้มีสิทธิ์ในการถามอย่างเท่าเทียมไม่อยู่ที่กลุ่มเดียวทั้งนี้ต้องการให้ประเด็นคำถามนั้นขอให้เป็นเรื่องที่สำคัญ และเป็นประเด็นใหญ่ของเรื่องนั้นส่วนประเด็นอื่นๆอยากให้สื่อมวลชน ไปสอบถามกับโฆษกประจำกระทรวงต่างๆ ที่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อให้มีการสร้างความรับรู้ได้ชัดเจนมากขึ้นขณะเดียวกันรัฐบาลต้องการสร้างบรรยากาศในการสร้างการรับรู้ และตอบคำถามสื่อเป็นไปด้วยดี เนื่องจากสถานการณ์บ้านเมืองขณะนี้อยู่ในช่วงสำคัญ^{๑๓}

สรุป ได้ว่าการแถลงการณ์เป็นบรรดาข้อความที่ทางภาครัฐ สื่อสารกำหนดให้สังคมรับทราบเพื่อทำความเข้าใจในกิจการของภาครัฐบาลหรือเหตุการณ์บ้านเมืองหรือกรณีใดๆ ในสังคมทุกภาคส่วนของประเทศไทยให้ทราบชัดเจนโดยทั่วกัน

การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติเช่น

๑. ผ่านโทรทัศน์ (ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สถานีโทรทัศน์ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๑, ไทยพีบีเอส) ที่ภาครัฐกำกับดูแลและนำนโยบายไปปฏิบัติตามคำสั่ง ของ กสทช.

๒. วิทยู (ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) เท่านั้น) ที่ภาครัฐกำกับดูแลและนำนโยบายไปปฏิบัติตามคำสั่ง ของ กสทช.นโยบาย กสทช.

นโยบายของ กสทช.ที่เน้นความคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนสูงสุดดังนี้

^{๑๓} บ้านเมือง, จัดระเบียบสื่อให้ถามแค่ ๔ คำถาม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.banmuang.co.th/news/politic/๔๐๔๒๖> [๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙].

- ๑) นโยบายการบริหารคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรมและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประชาชาติ
- ๒) นโยบายการแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาด เพื่อเกิดการแข่งขันในกติกาคือเป็นธรรมในตลาดในโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
- ๓) นโยบายการออกใบอนุญาตโดยเน้นการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมและป้องกันการผูกขาด
- ๔) นโยบายอินเทอร์เน็ตส่งเสริมการประกอบกิจการอินเทอร์เน็ตให้แพร่หลาย โดยคิดค่าใบอนุญาตต่ำสุด หรือยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาต
- ๕) นโยบายอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกำกับดูแลการประกอบกิจการให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ค่าบริการโทรคมนาคมสามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและเพื่อให้มีคุณภาพดี
- ๖) นโยบายการเชื่อมโยงโครงข่ายสร้างกฎเกณฑ์การเชื่อมโยงโครงข่ายบนพื้นฐานของราคาต้นทุนที่เป็นธรรม
- ๗) นโยบายเลขหมายโทรคมนาคมจัดให้มีเลขหมายโทรคมนาคมอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอสำหรับการขยายงานและโครงข่ายผู้ประกอบการ และจัดเลขหมายเฉพาะ เพื่อกิจการสาธารณประโยชน์ ความมั่นคงของประเทศ และการสำรองเลขหมายฉุกเฉิน
- ๘) นโยบายการบริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึงผลักดันให้มีบริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ
- ๙) นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมส่งเสริมอุตสาหกรรมให้สามารถแข่งขันในประเทศและต่างประเทศได้ โดยสนับสนุนให้มีการวิจัย พัฒนา ผลิต ประกอบอุปกรณ์โทรคมนาคมในประเทศไทย
- ๑๐) นโยบายคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดมาตรการให้ผู้ให้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย และมีคุณภาพได้ตามมาตรฐานในราคาที่เป็นธรรม
- ๑๑) นโยบายพัฒนาบุคลากรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาบุคลากร การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และวัฒนธรรมองค์กร โดยให้ทุนแก่บุคลากรที่มีศักยภาพไปฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาต่อ ทำวิจัย และ/หรือ ฝึกงานกับองค์กรกำกับดูแล ในต่างประเทศ และเน้นเรื่องการทำงานเป็นทีม และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของบุคลากร และสนับสนุนบุคลากรที่มีความสามารถหรือผลงานให้ได้รับความก้าวหน้า^{๑๔}

^{๑๔} สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, **นโยบาย กสทช**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.nbtc.go.th/About/Committee/policyNBTC> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

สรุป ได้ว่าการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติผ่านโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงที่ภาครัฐกำกับดูแลและนำนโยบายไปปฏิบัติตามคำสั่ง ของ กสทช. ที่เน้นความคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนสูงสุดในการบริหารคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรมและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุด

ส่วนการให้เวลากับสื่อมวลชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและประชาธิปไตยมาก สังคมไทยเองมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้นส่วนหนึ่ง เพราะสื่อโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ได้ร่วมกับภาคประชาชนในการต่อสู้กับการเมืองในระบบอบเผด็จการ^{๑๕}

สรุป ได้ว่าการให้เวลาที่ภาครัฐให้กับภาคประชาชนได้ดำเนินการสื่อสารตามกรอบของกฎระเบียบของ กสทช. ซึ่งจะทำให้มีการมีส่วนร่วมและเป็นประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น และเป็นผลดีให้กับสังคมได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

แนวทางการปฏิรูปสื่อ

ตามที่คณะกรรมการการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศสภาพัฒนาการแห่งชาติได้จัดทำข้อเสนอเรื่องการปฏิรูปสื่อสารมวลชนและสารสนเทศ เสนอต่อสภาพัฒนาการแห่งชาติ พร้อมทั้งเสนอ ร่างพระราชบัญญัติ คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม และมาตรฐานวิชาชีพสื่อมวลชน โดยมีเหตุผลและความจำเป็นดังระบุไว้ในร่างดังกล่าวแล้วนั้น ก่อนที่คณะกรรมการการปฏิรูปสื่อฯ ได้เสนอรายละเอียดพร้อมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ต่อสภาพัฒนาการปฏิรูปสื่อฯ ได้ศึกษาวิเคราะห์ จัดทำ แนวทางและข้อเสนอแนะ เพื่อการปฏิรูปด้านการสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีด้านสารสนเทศ มาตามลำดับ โดยได้จัดทำรายงานข้อเสนอ ในระดับหลักการและสาระสำคัญ รวมทั้งกรอบความคิดรวบยอดและสาระสำคัญในการปฏิรูป ระบบการสื่อสารเพื่อประชาชน เพื่อเป็นกรอบแนวคิดและเป็นฐานของการจัดทำข้อเสนอแนะทางออก รวมถึงการจัดทำร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

รายงานดังกล่าวของคณะกรรมการการปฏิรูปสื่อฯ มีสาระสำคัญระบุว่า การปฏิรูปสื่อครั้งนี้ ได้คำนึงถึงปัญหาที่สั่งสมจากการดำเนินการปฏิรูปสื่อที่ผ่านมา อีกทั้งยังต้องพิจารณาถึงความท้าทายใหม่ในหลายประการ ประกอบด้วย

๑. ปัญหาความเป็นอิสระและเสรีภาพในการทำงานของสื่อมวลชน
๒. ปัญหาความรับผิดชอบของสังคมสื่อวิชาชีพ และปัญหาการกำกับดูแลตนเองด้านจริยธรรม ขององค์กรวิชาชีพสื่อ

^{๑๕}สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, สื่อคือธุรกิจ: สังคมจะสนับสนุนและควบคุมสื่อได้อย่างไร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://google.com/> สื่อคือธุรกิจ [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

๓. ปัญหาสวัสดิภาพและสวัสดิการของผู้ปฏิบัติวิชาชีพสื่อที่ยังมิได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ส่งผลให้ระบบสื่อมวลชนไม่เข้มแข็งและพึ่งตัวเองไม่ได้ เสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงจากอำนาจรัฐและทุน

๔. ปัญหาการกำกับดูแลสื่อโดยองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ

๕. ปัญหาความท้าทายจากภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนไป

๖. ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

ด้วยกรอบปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการปฏิรูปสื่อฯ ได้กำหนดวาระการปฏิรูปสื่ออย่างเป็นทางการภายใต้ ๓ ยุทธศาสตร์ คือ

๑. การปฏิรูปด้านเสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบ

๒. การปฏิรูปด้านการกำกับดูแลสื่อ

๓. การปฏิรูปด้านการป้องกันการแทรกแซงสื่อ

คณะกรรมการฯ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ทั้ง ๓ โดยระบุว่า แต่ละยุทธศาสตร์มีหลักการและสาระสำคัญโดยเฉพาะมีการบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ ดังต่อไปนี้

หลักการและสาระสำคัญในการปฏิรูปด้านเสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบต่อประเด็นปัญหา

ปัญหาสถานการณ์ด้านจริยธรรมสื่อในประเทศไทยช่วงที่ผ่านมา มีปัญหาในความไม่เป็นกลาง นำเสนอเนื้อหาไม่ถูกต้อง นำเสนอเนื้อหารุนแรง ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ตัดสินผู้ตกเป็นข่าวรับอามิสสินจ้าง การไม่ปฏิบัติตามหรือการละเมิดจริยธรรมของสื่อมวลชน มีสาเหตุมาจากการไม่มีเกณฑ์ด้านจริยธรรมที่ชัดเจนรวมถึงขาดการใส่ใจด้านจริยธรรมอย่างจริงจังขององค์กรสื่อและผู้ปฏิบัติงาน ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ขายสินค้าที่ไม่มีข้อมูลความจริง หรือเกินความจริง เนื้อหาหรือภาพข่าวที่ล่อแหลม เป็นการลวงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิมนุษยชน ขาดความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูล นำเสนอเนื้อหาที่ยั่ว สร้างความเกลียดชัง ก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคม โดยเฉพาะข่าวสารทางการเมือง

การกำกับดูแลตนเองโดยองค์กรวิชาชีพ ถูกวิจารณ์ว่าเป็นเพียงเสือกระดาษ ไม่สามารถดูแลด้านจริยธรรมของสมาชิกได้จริง อย่างไรก็ตามหากใช้การกำกับดูแลโดยรัฐ ถือว่าสุ่มเสี่ยงต่อประเด็นด้านเสรีภาพของสื่อมวลชน จึงได้มีความพยายามในการรณรงค์ให้เกิดการกำกับดูแลตนเอง แต่เท่าที่ผ่านมาการกำกับดูแลตนเองยังทำได้ไม่ครบถ้วน

ในระดับผู้รับสื่อ ภาคประชาชนไม่สามารถมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดช่องทางเข้ามามีส่วนร่วม กำหนดทิศทางของข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และขาดความรู้เท่าทันสื่อ

รายงานของคณะกรรมการธิการ ระบุว่า กลไกที่จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง ภายใต้ยุทธศาสตร์นี้คือ

๑. จัดให้มีกฎหมายประกันเสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบ โดยพิจารณาร่างกฎหมาย หรือแก้กฎหมายเท่าที่จำเป็น อาทิ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชน เพื่อปกป้องเสรีภาพ ส่งเสริมจริยธรรม ค้ำครองสวัสดิภาพและสวัสดิการของสื่อมวลชน รวมถึงการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ สังกัดเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพสื่อที่มีมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดโดย สภาวิชาชีพสื่อมวลชน

๒. ระบบและกลไกด้านมาตรฐานวิชาชีพ กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมีพันธะสัญญากับองค์กรสื่อ/องค์กรวิชาชีพด้วยจริยธรรมวิชาชีพ มีการบรรจุวิชาจริยธรรมสื่อในหลักสูตรวิชานิเทศศาสตร์ทุกมหาวิทยาลัย รวมถึงจัดให้มีกลไกส่งเสริมงานวิจัยทางด้านจริยธรรมสื่อ

๓. กลไกด้านภารกิจเพื่อประชาชน เน้นหาควรมีความหลากหลายและคุณภาพในมิติของการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการให้ความสนใจแก่กลุ่มคนด้อยโอกาส มีบทบาททางการศึกษาเป็นต้น จึงต้องมีการวางระบบและกลไกที่เข้มแข็ง และยั่งยืนด้านการเสริมบทบาทหน้าที่ของสื่อ ให้เป็นสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๔. ระบบกลไกด้านเสริมจิตสำนึก จัดให้มีกลไกณรงค์ส่งเสริมจิตสำนึกเสรีภาพบนความรับผิดชอบต่อแก่บุคลากรในวิชาชีพสื่อ

ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์

๑. มีกฎหมายคุ้มครองด้านเสรีภาพสื่อ

๒. มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อการมีส่วนร่วมกำกับดูแลโดยภาคประชาชน และส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ

๓. มีจำนวนเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อสาธารณะมากขึ้น

๔. มีงานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่มีประโยชน์ ต่อการพัฒนาเสรีภาพและจริยธรรมสื่อมากขึ้น อย่างมีนัยยะสำคัญ

๕. มีวิชาจริยธรรมปรากฏในหลักสูตรทุกมหาวิทยาลัย

๖. มีการมอบรางวัลสื่อสร้างสรรค์และสื่อสันติภาพประจำปี โดยสภาวิชาชีพสื่อมวลชน หลักการและสาระสำคัญในการปฏิรูปด้านการกำกับดูแลสื่อประเด็นปัญหา การกำกับดูแลสื่อในช่วงที่ผ่านมายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทั้งการกำกับดูแลกันเองทางด้านจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนและการกำกับดูแลโดยองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมาย รวมถึงภาคประชาชนก็ไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสื่อ ทำให้เกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องตามมามากมาย

การกำกับดูแลกันเอง ทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชนในกรณีสื่อหลักได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ พบปัญหาการกำกับดูแลกันเองภายใต้ความสมัครใจ มีการละเมิด

มาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพและปัญหาการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพ เนื่องจากองค์กรวิชาชีพ มิได้มีสถานะใดๆ ในกฎหมาย จึงไม่มีอำนาจในการลงโทษ (Sanction) ผู้ประกอบวิชาชีพที่กระทำการ ขัดต่อมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพ ที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้น เนื่องจากองค์กรเหล่านี้ ไม่ใช่สภาวิชาชีพหรือ คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพที่ได้รับอำนาจตามกฎหมาย

นอกจากองค์กรวิชาชีพไม่มีอำนาจให้คุณให้โทษแก่สมาชิกสมาชิกที่ถูกตัดสินว่าทำผิด มาตรฐานจริยธรรม ก็สามารถที่จะไม่ต้องปฏิบัติตามคำตัดสินดังกล่าว และลาออกจากองค์กรวิชาชีพ ได้ และคณะกรรมการองค์กรวิชาชีพหลีกเลี่ยงการตัดสินชี้ผิดถูก เพราะเป็นผู้ประกอบการสื่อด้วยกัน

องค์กรวิชาชีพในกิจการวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ยังมีบทบาทน้อยในด้านการ คัดกรองแก่สมาชิก ในเรื่องของสวัสดิภาพและสวัสดิการ และการเปิดช่องทางในการรับเรื่องราวร้อง ทุกข์หรือร้องเรียนในกรณีผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมีการปฏิบัติงานไม่ถูกต้องเหมาะสม ส่วนกิจกรรมที่ องค์กรและวิชาชีพสื่อในกลุ่มสื่อวิทยุชุมชน วิทยุธุรกิจท้องถิ่น เคเบิลทีวี โทรทัศน์ดาวเทียม และสื่อ ออนไลน์ ยังไม่ค่อยทำนักคือ กิจกรรมในเรื่องการรับเรื่องราวร้องทุกข์หรือร้องเรียนจากผู้บริโภคใน กรณีผู้ประกอบวิชาชีพมีการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม หรือละเมิดหลักจริยธรรมและกิจกรรมการ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของผลงานสื่อมวลชน

สรุป ได้ว่าการกำกับดูแลโดยองค์กรที่มีอำนาจตามกฎหมาย ในกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) พบปัญหาธรรมชาติขององค์กร ในการเปิดเผย ข้อมูล การกำหนดนโยบาย การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ การจัดการเรื่องร้องเรียน และการใช้ งบประมาณซึ่งขาดความโปร่งใส และการรับผิดชอบต่อสังคมภายนอกที่ดีเพียงพอ กสทช.ถูกตั้ง คำถามเกี่ยวกับการเอื้อประโยชน์ให้กลุ่มทุนและรัฐ ความไม่โปร่งใส การกีดกัน การมีส่วนร่วมอย่าง แท้จริง จากกลุ่มประชาชนผู้บริโภค และการพยายามแทรกแซงสื่อ ภาคประชาชนยังไม่สามารถมีส่วนร่วม ในการกำกับดูแลสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปสื่อในเรื่องการกำกับดูแลสื่อ

๑. ได้โครงสร้างการกำกับดูแลที่รักษาความเป็นอิสระขององค์กรสื่อในวิชาชีพ แต่มีการ ประสานสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาชน และองค์กรกำกับดูแลของรัฐที่เป็นอิสระ อีกทั้งเชื่อมโยงกับ องค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒. ได้โครงสร้างขององค์กรวิชาชีพที่มีกฎหมายรองรับ มีขอบเขตการคุ้มครองเสรีภาพ และการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อวิชาชีพทุกชนิด มีกองทุนที่ทำให้การบริหารจัดการเป็นไปโดยสะดวก และมีประสิทธิภาพ รวมถึงส่งเสริมการกำกับดูแลตนเอง ด้านจริยธรรมขององค์กรสื่อทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด

๓. ได้ระบบที่มีกลไกในการปฏิรูปการทำงานของสื่อให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน

๔. ได้ระบบที่มีกลไกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสื่อ และส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน

๕. ได้ระบบและกลไกด้านองค์กรกำกับดูแลของรัฐที่เป็นอิสระที่กำกับดูแลการสื่อสารโทรคมนาคม สื่อสารมวลชน และสารสนเทศเพื่อประโยชน์สาธารณะสูงสุด และมุ่งไปสู่การกำกับดูแลในยุคดิจิทัล โดยมีการเปลี่ยนแปลงองค์กรในเชิงโครงสร้าง วิธีการใช้กฎหมายและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นอิสระ โปร่งใส

คณะกรรมการการปฏิรูปสื่อ ระบุถึงการขับเคลื่อนกลไกที่จะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้าง ดังนี้

๑. ระบบและกลไกด้านกฎหมายวิชาการ

๒. ระบบและกลไกด้านกำกับกันเองโดยวิชาชีพ ให้มีกฎหมายกำหนดการจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นองค์กรกลางในการกำกับกันเองที่ครอบคลุมสื่อทั้งหมดเป็นอิสระจากรัฐและทุน มีธรรมนูญของตนเอง มีฝ่ายกำกับนโยบาย ฝ่ายบริหารกองทุน ฝ่ายรับเรื่องร้องเรียนที่มีระบบการพิจารณาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรม โดยรับเรื่องร้องเรียนในระดับสูง ซึ่งอาจส่งต่อมาจากองค์กรวิชาชีพสื่อ หรือองค์กรภาคประชาชน ที่ไม่สามารถจัดการกับกรณีนั้นได้

๒.๑ องค์กรสภาวิชาชีพสื่อมวลชนดังกล่าวนี้ จะต้องถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างรอบคอบ ทั้งทางด้านกฎหมายรองรับ และการคัดสรรผู้ที่จะเข้ามาเป็นกรรมการสภา ต้องมีการวางระบบและกลไก ในการบริหารจัดการ และเชื่อมร้อยความสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ เป็นอย่างดี เพื่อรองรับบทบาทขององค์กรในฐานะที่พึ่งพาของสื่อมวลชนและประชาชน

๒.๒ สร้างกลไกพัฒนามาตรฐานจริยธรรมในการกำกับดูแลตนเองทางด้านจริยธรรมขององค์กรสื่อและองค์กรวิชาชีพสื่อ ให้เป็นไปตามมาตรฐานของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน โดยคำนึงถึงความแตกต่างทั้งมิติ ประเภท หรือรูปแบบของเนื้อหา มิติประเภทของสื่อ และมีระดับการครอบคลุมของการประกอบการ อีกทั้งมีกลไกส่งเสริมการกำกับดูแลตนเองด้านจริยธรรมขององค์กรสื่อและองค์กรวิชาชีพ ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. ระบบและกลไกด้านกำกับโดยภาครัฐ และองค์กรภาครัฐที่เป็นอิสระ

การแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างผู้กำกับดูแล (Regulator) และผู้ประกอบการ (Operator) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำกับดูแลการประกอบกิจการสารสนเทศไทยในปัจจุบัน องค์กรกำกับดูแลจะต้องคำนึงถึงการจัดสรรและแบ่งปันทรัพยากรการสื่อสารเพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงและใช้ประโยชน์กันทั่วถ้วน อาทิ การส่งเสริมให้มีสื่อทางเลือก สื่อชุมชน ส่งเสริมความหลากหลายในเนื้อหาช่องทางการสื่อสาร และความเป็นเจ้าของ

ปรับปรุงองค์กรกำกับดูแลสื่อภาครัฐ ในเชิงการใช้อำนาจโดยองค์กร การกำกับดูแลต้องใช้อำนาจอย่างเหมาะสม

สร้างกลไกการมีส่วนร่วมโดยให้ภาคประชาชนรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวัง (Media watch) การถูกรวบงำโดยอำนาจรัฐและทุน ได้รายงานต่อองค์กรรับเรื่องร้องเรียนต่อสื่อมวลชน ทั้งในระดับองค์กรสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อ และสภาวิชาชีพสื่อมวลชนด้วย

๔. ระบบและกลไกด้านการกำกับโดยประชาชน

๔.๑ จัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อการมีส่วนร่วมกำกับสื่อโดยภาคประชาชน และส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ มีฐานะเป็นหน่วยงานอิสระจากหน่วยงานของรัฐ และเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำกับดูแลสื่อ รวมทั้งเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนกับสื่อ ในกรณีที่เกิดปัญหา ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชน มีความรู้เท่าทันสื่อ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

๔.๒ จัดให้มีระบบสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ เพื่อช่วยสะท้อนผลการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ และการกำกับดูแลกันเองของสื่อ

๕. ความสัมพันธ์ระหว่างภาควิชาชีพ ภาครัฐ และภาคประชาชน

ระบบและกลไกทั้งสี่ประเภท ข้างต้นเพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์ระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาควิชาชีพ และภาคประชาชน เพื่อการกำกับดูแลสื่อเพื่อเป็นไปโดยประสิทธิภาพ โดยที่สภาวิชาชีพสื่อมวลชนจะต้องมีกลไกประสานสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาชนและองค์กรกำกับดูแลสื่อภาครัฐ เช่น กสทช.ด้วย เพื่อบูรณาการความร่วมมือ ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพสื่อมวลชน และการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ

สรุป ได้ว่าองค์กรกำกับดูแลสื่อภาครัฐก็จำเป็นที่จะต้องดึงองค์กรประชาชนเข้ามาร่วมเป็นหูเป็นตา ร่วมกำกับและส่งเสริมให้ประชาชนเข้มแข็ง รวมถึงส่งเสริมภาควิชาชีพ ในการยกมาตรฐานสร้างความเข้มแข็ง และให้มีการกำกับกันเองที่ได้ผล ทั้งนี้ต้องจัดให้มีกองทุนจัดสรรเพื่อการสนับสนุนการบริหารงาน และการจัดการอื่นๆ ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน และองค์กรภาคประชาชน ที่จะจัดตั้งขึ้นจากเงินคืนคลังขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยหรือกองทุนวิจัย และพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม หรือเงินอื่นๆ ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

ตัวบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์

๑. มีกฎหมายเพื่อการจัดตั้งองค์กรหนึ่ง ทำหน้าที่กำกับดูแลเสรีภาพและจริยธรรมสื่อ
๒. มีประมวลจริยธรรมที่เป็นมาตรฐานสำหรับทุกองค์กรสื่อ
๓. มีรายงานผลการวินิจฉัยข้อร้องเรียนจากองค์กรกำกับดูแลกันเองในสื่อวิชาชีพทุกปี และเผยแพร่ต่อสาธารณะ

๔. องค์กรกำกับดูแลสื่อภาครัฐ ได้รับผลประเมินในระดับดี จากองค์กรที่กฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ติดตามประเมินผลกำกับดูแลสื่อภาครัฐ

๕. มีการจัดตั้งและดำเนินการขององค์กรอิสระเพื่อการมีส่วนร่วมกำกับดูแลสื่อโดยภาคประชาชน และส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ

๖. มีการประเมินการพึงพอใจของประชาชน ต่อองค์กรต่างๆ ในระบบการกำกับดูแลสื่อและการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญ

หลักการและสาระสำคัญในการปฏิรูปด้านการป้องกันการแทรกแซงสื่อ

เสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของระบบประชาธิปไตย ถ้าสื่อมวลชนถูกรบงำโดยอำนาจรัฐ สื่อมวลชนจะกลายเป็นกระบอกเสียงในการโฆษณาชวนเชื่อของผู้มีอำนาจรัฐ ช่องทางของรัฐในการแทรกแซงสื่อ มี ๓ ช่องทาง คือ

๑. เป็นเจ้าของสื่อเองโดยตรง อย่างกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ทำให้การครอบงำเป็นไปโดยง่าย

๒. เป็นผู้ให้สัมปทานสื่อในโทรทัศน์และวิทยุ

๓. ซื้อสื่อโดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์

การป้องกันการแทรกแซงสื่อจากอำนาจรัฐและทุนเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องแก้ไขในขณะเดียวกันสื่อมวลชนที่ดีต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นอิสระทั้งจากรัฐบาล และนายทุน

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันการแทรกแซงสื่อที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง

๑. ระบบและกลไกหลักประกันการแทรกแซงจากอำนาจรัฐ จัดให้มีกฎหมายประกันเสรีภาพสื่อ ค้ำครองความเป็นอิสระขององค์กรสื่อ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองความเป็นอิสระขององค์กรสื่อภาครัฐ กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมโฆษณาประชาสัมพันธ์ภาครัฐ กฎหมายประกันความเป็นอิสระของกองบรรณาธิการ

๒. ระบบและกลไกหลักประกันการแทรกแซงจากอำนาจทุน จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการสร้างกลไกป้องกันการผูกขาดการควมรวม ของสิทธิ์ข้ามสื่อ จัดให้มีกลไกส่งเสริมการจัดตั้งสมาคมผู้ประกอบการหรือเจ้าของทุนได้แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมในการดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาลและคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ

๓. ระบบและกลไกด้านการดูแลสื่อด้วยสวัสดิภาพและสวัสดิการ จัดให้มีกองทุนพัฒนากิจการสื่อวิทยุโทรทัศน์ โดยระดมทุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน สื่อมวลชน ประชาชน เพื่อช่วยให้สื่อขนาดเล็กอยู่รอดได้และผลิตเนื้อหาให้มีคุณภาพปลอดภัยและสร้างสรรค์

๔. ระบบและกลไกด้านการเฝ้าระวังจากภาคประชาชน สร้างกลไกการมีส่วนร่วมโดยให้ภาคประชาชนรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวัง (Media watch) การถูกรบงำโดยอำนาจรัฐ

และทุน ได้รายงานต่อองค์กรรับเรื่องร้องเรียนต่อสื่อมวลชน ทั้งในระดับองค์กรสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อ และสภาวิชาชีพสื่อมวลชนด้วย

ตัวชี้ผลสัมฤทธิ์

๑. มีกฎหมายเพื่อป้องกันการแทรกแซง โดยอำนาจรัฐและทุน
๒. มีผลงานวิจัยที่ชี้ชัดความเป็นอิสระของสื่อ แต่มีนัยยะสำคัญ
๓. มีสมาคมผู้ประกอบการกิจสื่อที่ประกาศความเป็นอิสระของกองบรรณาธิการแก่

สาธารณชน

ข้อสังเกตและข้อเสนอของคณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป

การปฏิรูปสื่อโดยเน้นเรื่องเสรีภาพโดยความรับผิดชอบ การกำกับดูแลสื่อที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการสร้างกลไกการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาควิชาชีพ ภาครัฐ และภาคประชาชน รวมทั้งการป้องกันการแทรกแซงสื่อ จากอำนาจรัฐ และทุน เป็นประเด็นที่ เหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ อีกทั้งการกำกับดูแลสื่อที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการสร้างกลไกการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพ ทั้งภาควิชาชีพ ภาครัฐ และภาคประชาชนนั้น จะเกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถสร้างกลไกที่มีประสิทธิภาพได้ หากพิจารณาประวัติศาสตร์ความเป็นมาและการพัฒนาของกลไกการกำกับดูแลของแต่ละภาคทั้งวิชาชีพ ภาครัฐ และภาคประชาชน ซึ่งมีความเป็นมาและมีประสิทธิภาพและมีปัญหาที่แตกต่างกัน

การปฏิรูปสื่อครั้งนี้ต้องพิจารณาถึงความท้าทายใหม่หลายประการที่คณะกรรมการปฏิรูปสื่อได้ระบุว่ามีความท้าทายอยู่ ๖ ประการ

คณะทำงานด้านการปฏิรูปสื่อของทั้ง ๔ องค์กร มีความเห็นเพิ่มเติม ในเรื่องปัญหาที่สั่งสมจากการปฏิรูปสื่อที่ผ่านมา นอกเหนือจากที่คณะกรรมการได้ระบุถึงแล้ว ดังนี้

๑. ปัญหาความเป็นอิสระเสรีภาพในการทำงานของสื่อมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อภาครัฐและภาคเอกชน นั้นมีลักษณะที่คล้ายกันอยู่ ๓ ระดับ คือ มีปัญหาจากความพยายามการแทรกแซงโดยผู้มีอำนาจรัฐ ทุน ซึ่งหมายรวมถึงการเป็นเจ้าของและการเซ็นเซอร์ตนเอง

ในประเด็นนี้ คณะทำงานเพื่อการปฏิรูป ๔ องค์กร เห็นว่า แนวทางการขับเคลื่อนภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและการแทรกแซงสื่อ ใน ๔ โครงสร้างที่คณะกรรมการปฏิรูปสื่อได้วางแนวทางไว้นั้นมีความเหมาะสมแล้ว เช่น ให้มีกฎหมายในการควบคุมการประชาสัมพันธ์ภาครัฐ การสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง สร้างกลไกการมีส่วนร่วมโดยให้ภาคประชาชนรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวัง (Media watch) การถูกรวบงำโดยอำนาจรัฐและทุน ได้รายงานต่อองค์กรรับเรื่องร้องเรียนต่อสื่อมวลชน ทั้งในระดับองค์กรสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อ และสภาวิชาชีพสื่อมวลชนด้วย

คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูปของ ๔ องค์กร เห็นว่าองค์กรสื่อภาครัฐและภาคเอกชนมีความแตกต่างกันในแง่ของความเป็นเจ้าของ แต่มีความสำคัญเช่นเดียวกันในเรื่องการปฏิรูปสื่อและการปฏิรูปสื่อจะไม่ได้ผลสมบูรณ์เลย หากเกิดขึ้นแต่ในภาคสื่อเอกชน โดยไม่รวมองค์กรสื่อภาครัฐ

การแก้ไขปัญหาเรื่องความเป็นอิสระในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความเป็นเจ้าของนั้น การทำมาตรการป้องกันการผูกขาดเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะอาจเจ้านำมาซึ่งความครอบงำหรือผลกระทบต่อสิทธิรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน แต่ประเด็นเรื่องการครองสิทธิ์ข้ามสื่อ นั้น ไม่น่าจะมีกฎหมายป้องกันในเรื่องนี้ เพราะจะขัดต่อสภาพข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ทั่วโลก

หากจะประกันเสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบเพื่อคุ้มครองการเป็นอิสระขององค์กรสื่อภาครัฐ จำเป็นที่จะต้องมีการออกแบบอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงประวัติศาสตร์และความเป็นมาของสื่อประเภทนี้อย่างจริงจัง ในส่วนของสื่อภาคเอกชนนั้น คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูปสื่อ ๔ องค์กร เห็นว่ามีกลไกและรูปธรรมที่สื่อภาคเอกชนได้ริเริ่มจัดทำมาแล้ว และได้พัฒนามีประสบการณ์ที่น่าสนใจคือการใช้รูปแบบการจัดตั้งสหภาพในองค์กรสื่อ แต่เนื่องจากการจัดตั้งสหภาพในองค์กรสื่อ จำต้องอยู่บนหลักของความสมัครใจ จึงควรมีมาตรการในการส่งเสริมสหภาพกลางในองค์กรวิชาชีพสื่อเป็นกลไกสำรอง ในกรณีที่มีปัญหาการจัดตั้งในระดับองค์กรสื่อ ประเด็นนี้ไม่มีข้อจำกัดในทางกฎหมาย แต่จำเป็นต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง การจัดตั้งสหภาพฯยังเป็นหนึ่งในช่องทางสำคัญที่จะเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาในการเซ็นเซอร์ตนเองอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม นอกจากการส่งเสริมการจัดตั้งสหภาพฯ แล้ว การแก้ปัญหาคเซ็นเซอร์ตนเองของผู้ประกอบวิชาชีพที่ได้ผลอีกอย่างหนึ่ง คือ การกำหนดให้มีคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่เป็นกำแพงศักดิ์สิทธิ์ระหว่างทุนและกองบรรณาธิการ ซึ่งประเด็นนี้ เป็นเรื่องที่ต้องกำหนดไว้ในมาตรฐานขั้นต้นทางจริยธรรมในระดับองค์กรสื่อทุกองค์กร

ปัญหาความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อวิชาชีพ และปัญหาการกำกับดูแลกันเองด้านจริยธรรมขององค์กรวิชาชีพสื่อ คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ๔ องค์กร ให้คุณค่ากับการกำกับดูแลกันเองภายใต้ความสมัครใจและการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ การกำกับดูแลกันเองที่ผ่านมาจากสื่อภาคเอกชน มีบทเรียนที่เป็นรูปธรรมและน่าศึกษาที่สุด เพราะมีความต่อเนื่องยาวนานที่สุด นั่นคือการทำหน้าที่ของสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ เกิดขึ้นโดยความสมัครใจของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เพื่อให้เป็นองค์กรอิสระทำหน้าที่ควบคุมกันเองในหมู่ผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เพื่อส่งเสริมเสรีภาพ ความรับผิดชอบสถานภาพผู้ประกอบวิชาชีพและกิจการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนส่งเสริมสิทธิการใช้สื่อหนังสือพิมพ์เพื่อการรับรู้ข่าวสารและความคิดเห็นของพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สภาการหนังสือพิมพ์ มีธรรมนูญ ซึ่งมีเนื้อหาว่าด้วยสมาชิกกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์ การพิจารณาเรื่องร้องเรียน และความรับผิดชอบทางจริยธรรม โดยมีการตราข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ สภาการหนังสือแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ และข้อบังคับว่าด้วยการพิจารณาเรื่องร่ำร้องทุกข์ พ.ศ. ๒๕๔๐ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๕๔ และประกาศข้อบังคับแนวปฏิบัติต่างๆ เช่น แนวปฏิบัติเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน เป็นกฎและเครื่องมือสำคัญ

ในเรื่องของการรับผิดชอบทางจริยธรรมนั้น คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีอำนาจในการแจ้งเป็นหนังสือให้หนังสือพิมพ์ฉบับที่ถูกร้องเรียน ลงตีพิมพ์คำวินิจฉัยอันเป็นที่สุดของคณะกรรมการ ในตำแหน่งและขนาดตัวอักษรที่เห็นได้ชัด ภายใน ๗ วัน นับตั้งแต่ได้รับคำวินิจฉัยนั้น โดยสภาการหนังสือพิมพ์ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

๒. แจ้งเป็นหนังสือให้หนังสือพิมพ์ที่ถูกร้องเรียน บรรเทาความเสียหายด้วยการตีพิมพ์ข้อความคำขอโทษ ต่อผู้เสียหาย ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการโดยสภาการหนังสือพิมพ์ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

๓. ในกรณีผู้ประพฤติดังกล่าวเป็นผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ให้ส่งคำวินิจฉัยไปยังหนังสือพิมพ์ต้นสังกัดของผู้นั้น เพื่อดำเนินการลงโทษ แล้วแจ้งผลให้สภาการหนังสือพิมพ์ทราบโดยเร็ว

๔. ในกรณีที่เห็นสมควร สภาการหนังสือพิมพ์อาจตักเตือน หรือตำหนิ และเผยแพร่คำวินิจฉัยนั้นต่อสาธารณะได้ด้วย

ทั้งนี้ มีข้อห้ามมิให้ คณะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ รับเรื่องไว้พิจารณา ดำเนินการในกรณีที่ศาลรับฟ้องในประเด็นเดียวกัน และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลหรือที่ศาลได้พิพากษาหรือมีคำสั่งเด็ดขาดแล้ว การตราความรับผิดชอบทางจริยธรรม และข้อห้ามการรับเรื่องไว้พิจารณาดำเนินการดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึง การจำกัดอำนาจ ขอบเขต การควบคุมกันเองว่าอยู่บนพื้นฐานของการสมัครใจโดยไม่ตัดสิทธิ์ผู้เสียหายในกรณีที่จะใช้สิทธิ์ฟ้อง ใช้สิทธิที่จะดำเนินการทางกฎหมายเพื่อฟ้องสื่อในฐานะความผิดทางแพ่งและอาญา

ฉะนั้นประเด็นที่จะต้องพิจารณาให้ถ่องแท้ในการปฏิรูปสื่อคราวนี้คือ องค์กรวิชาชีพสื่อและสภาวิชาชีพสื่อมวลชน ควรจะมีอำนาจในการลงโทษ (Sanction) ผู้ประกอบวิชาชีพที่กระทำขัดต่อมาตรฐานวิชาชีพที่ร่วมกันกำหนดขึ้น อย่างไร และสัมพันธ์กับความคาดหวังของสังคมและผู้ถูกละเมิดอย่างไร

หากพิจารณาอำนาจในการลงโทษที่เป็นอยู่ในปัจจุบันขององค์กรวิชาชีพสื่อจะพบว่าเป็นการให้อำนาจแก่ประชาชนและสังคมในการกำกับดูแลควบคุมไปกับการใช้กระบวนการกฎหมาย และการควบคุมกันเอง เป็น ๓ ดุลยภาพ

ถ้าผู้กระทำความผิด ชัดต่อมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพ ไม่ยอมรับ หรือ ลาออกจาก
องค์กรวิชาชีพ จึงมีความหมาย เท่ากับการไม่ยอมรับการลงโทษโดยตีพิมพ์ข้อคำวินิจฉัยของสภากร
หนังสือพิมพ์แห่งชาติ แต่เลือกหนทางไปต้องเผชิญกับพหุโทษจากสังคม ซึ่งการควบคุมจากสังคม
ถ้าจะเข้มแข็งขึ้นกว่านี้อีก ถ้าภาคเอกชนระงับการสนับสนุนโฆษณา

ทั้งหมดนั้นฟังตระหนักว่า มิได้ตัดสิทธิ์ผู้เสียหายจะดำเนินการทางกฎหมายกับสื่อที่
กระทำผิดจริยธรรม

ฟังเข้าใจว่าสถานะของสื่อที่ขึ้นขึ้นอยู่กับความไว้วางใจของผู้อ่านและสังคมเป็นสำคัญ
ถ้าปราศจากสิ่งนี้สื่ออื่นๆก็ไม่มี ความหมาย บวกกับการลงโฆษณาจากภาคเอกชนก็มีส่วนสำคัญอย่าง
ยิ่งที่จะทำให้สื่อภาคเอกชนจะดำเนินการอยู่ได้โดยดีหรือไม่ ถ้าหากสังคมมีความเข้มแข็งการใช้
มาตรการทางสังคม ซึ่งหมายรวมถึงการใช้โฆษณา ซึ่งจะมีผลสำคัญที่สุดในการกำกับดูแลสื่อ และจะ
เป็นเครื่องมือที่มีอิทธิพลมากกว่ากฎหมายด้วยซ้ำไป

ประเด็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของสังคม จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและการปฏิรูป
สื่อควรจะให้น้ำหนักกับการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง (Media watch)
การถูกรวบงำโดยอำนาจรัฐและทุน ได้รายงานต่อองค์กรรับเรื่องร้องเรียนต่อสื่อมวลชน ทั้งในระดับ
องค์กรสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อ และสภาวิชาชีพสื่อมวลชน อย่างเป็นรูปธรรมและจริงจัง

๕. ปัญหาสวัสดิภาพและสวัสดิการของผู้ปฏิบัติวิชาชีพสื่อที่ยังมิได้รับการคุ้มครอง
เท่าที่ควร ส่งผลให้ระบบสื่อมวลชนไม่เข้มแข็งและพึ่งตัวเองไม่ได้ เสี่ยงต่อการถูกแทรกแซงจากอำนาจ
รัฐและทุน

ในเรื่องนี้ มีประเด็นที่ควรตระหนักคือ ในรายงานข้อเสนอการปฏิรูประบบการสื่อสาร
เพื่อประชาชนของคณะกรรมการการปฏิรูปสื่อระบุไว้เองว่า ปัญหานี้ยังรวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย
ที่ขาดประสิทธิภาพและล่าช้า กรณีที่สื่อมวลชนถูกทำละเมิด หรือมีการทำร้ายร่างกายสื่อมวลชนหรือ
คุกคามสื่อมวลชน ในหลายรูปแบบ และเกิดขึ้นหลายครั้ง แต่หากแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถ
ดำเนินการใดๆ ได้ รวมถึง กรณีมีการฟ้องร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับการกระทำของสื่อมวลชนที่ละเมิดต่อ
กฎหมายด้วย

สรุป ได้ว่าปัญหาสวัสดิภาพและสวัสดิการของผู้ปฏิบัติวิชาชีพสื่อ เป็นปัญหาเรื่อง
ประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนการคุ้มครองประชาชนด้วย สมควรหรือไม่ที่จะมีการ
แก้ไขในเรื่องดังกล่าว รวมทั้งการใช้มาตรการอื่น เช่น การใช้ตำแหน่งบรรณาธิการเพื่อประกันตนของ
ผู้ประกอบวิชาชีพ ซึ่งถูกยกเลิกไปก่อนหน้านี้ หรือการยกเลิกโทษหมิ่นประมาทมิให้เป็นความรับผิด
ทางอาญา เช่น ที่เป็นหลักปฏิบัติทั่วไปในทางสากล เป็นต้น

๖. ปัญหาการกำกับดูแลสื่อโดยองค์กรสื่อภาครัฐที่เป็นอิสระ

ต่อประเด็นนี้ คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ๔ องค์กร จะมีความเห็นในเรื่องของการแก้กฎหมายของ กสทช. ที่อยู่ในกระบวนการของรัฐบาล รวมทั้งเคยมีความเห็นในบางส่วนแล้วในประเด็นที่ควรกล่าวถึงเฉพาะในที่นี้คือ การตีความและการบังคับใช้ กฎหมาย กสทช. มาตรา ๓๗ นั้นควรมีแนวทางและมาตรฐานที่ชัดเจน รวมทั้งมีระเบียบและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในเรื่อง การวินิจฉัยว่าประเด็นใดเป็นเรื่องทางกฎหมายจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพสื่อทางด้านวิทยุโทรทัศน์ ที่องค์กรวิชาชีพหรือสภาวิชาชีพสื่อทางด้านนี้ที่ควรพิจารณา และเรื่องใดที่จะเป็นอำนาจของ กสทช.

๗. ปัญหาความท้าทายจากภูมิทัศน์สื่อที่เปลี่ยนไป

รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปสื่อซึ่งระบุว่า การกำกับดูแลเนื้อหาออนไลน์โดยภาคอุตสาหกรรมอินเทอร์เน็ตยังไม่เข้มแข็ง การพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้าสู่ยุค ๒.๐ ผู้ใช้สามารถผลิตเนื้อหาเข้าสู่เครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เอง จึงทำให้เกิดการกระจายอำนาจการกำกับดูแลตนเองลงไปสู่หน่วยที่เล็กที่สุดคือ ผู้ใช้

ในเรื่องนี้ ประเด็นที่ควรจะทบทวนคือความเหมาะสมของเนื้อหาทางด้านพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

๘. ปัญหาความมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจุบันประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางข่าวสารข้อมูลอย่างมาก เนื่องจากการเติบโตของเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และประชาชนได้ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการตรวจสอบสื่อมวลชนด้วย และทิศทางนี้ก็ชัดเจนและกำลังมีความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ

จากประเด็นปัญหาที่คณะกรรมการปฏิรูปสื่อฯ ได้ตั้งฐานไว้นี้แสดงให้เห็นว่ามีรูปแบบการจัดการปัญหาอย่างหลากหลายที่ควรตระหนักและเอามาปรับใช้เพื่อแก้ไขปัญหาย่างตรงจุด ข้อสังเกตและข้อเท็จจริงในเรื่องเสรีภาพสื่อบนความรับผิดชอบ

จากประเด็นปัญหาที่คณะกรรมการปฏิรูปสื่อฯ ได้ศึกษาและตั้งไว้เป็นฐานนั้นระบุว่า ปัญหาทางจริยธรรมที่พบมากที่สุดคือ การโฆษณาที่ผิดกฎหมาย ขยายสินค้าที่ไม่มีข้อมูลความจริง หรือเกินความจริงซึ่งเรื่องนี้เกี่ยวพันกับกระบวนการทำงานของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอื่น อาทิ คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.), สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ฯลฯ ทั้งด้านประสิทธิภาพและอำนาจตามกฎหมายหากมีการประสานการแก้ไขกันทั้งระบบปัญหานี้น่าจะลดลง

สำหรับเนื้อหาหรือภาพข่าวที่ล่อแหลม เป็นการลวงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและสิทธิมนุษยชน ขาดความเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูล นำเสนอเนื้อหาที่ยั่วยุ สร้างความเกลียดชัง ก่อให้เกิดความแตกแยกทางสังคม โดยเฉพาะข่าวสารทางการเมือง นั้น เป็นข้อบ่งชี้ว่า การปฏิรูปสื่อต้องครอบคลุมถึงสื่อภาครัฐและมาตรการอื่นที่สำคัญเช่นการส่งเสริมให้ประชาชนรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งควร

จะมีการกำหนดกลไกหน้าที่และบทบาทของผู้ที่จะทำงานด้านนี้ให้ชัดเจนเป็นพิเศษ เพราะที่ผ่านมา มีแต่สื่อเอกชนและสถาบันการศึกษาบางแห่งเท่านั้นที่ดำเนินการอยู่

คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ๔ องค์กร เห็นด้วยกับข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปสื่อฯ ในเรื่องนี้ว่า หลายมาตรการที่เสนอมานั้นจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้เช่น การกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อ สังกัดเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพสื่อที่มีมาตรฐานจริยธรรมวิชาชีพที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดโดย สภาวิชาชีพสื่อมวลชน, กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมีพันธะสัญญา กับองค์กรสื่อ/องค์กรวิชาชีพสื่อด้วยจริยธรรมวิชาชีพ มีการบรรจุวิชาจริยธรรมสื่อในหลักสูตรวิชานิติศาสตร์ทุกมหาวิทยาลัย รวมถึงจัดให้มีกลไกส่งเสริมงานวิจัยทางด้านจริยธรรมสื่อ

สรุป ได้ว่าคณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ๔ องค์กร เห็นว่า รูปธรรมที่จะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สุดคือ มีกฎหมายเพื่อจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อการมีส่วนร่วมกำกับดูแลโดยภาคประชาชนและส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ องค์กรนี้ควรจะมีบทบาทและทำหน้าที่ระบบและกลไกด้านการเฝ้าระวังจากภาคประชาชน สร้างกลไกการมีส่วนร่วมโดยให้ภาคประชาชนรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวัง (Mediawatch) การถูกรวบงำโดยอำนาจรัฐและทุนโดยทำรายงานต่อสาธารณะไปพร้อมๆ กับกำกับและตรวจสอบสื่อแทนประชาชน โดยใช้เครื่องมือคือ การจัดทำรายการ การศึกษาวิจัยในประเด็นปัญหาต่างๆ รวมทั้งรับเรื่องร้องเรียนของประชาชนต่อสื่อมวลชน ทั้งในระดับองค์กรสื่อ องค์กรวิชาชีพสื่อ และสภาวิชาชีพสื่อมวลชนด้วย

ข้อสังเกตและข้อเท็จจริงในเรื่องการปฏิรูปด้านการกำกับดูแลสื่อ

ข้อวิจารณ์ที่ว่า การกำกับดูแลกันเองโดยองค์กรวิชาชีพ ถูกวิจารณ์ว่าเป็นเพียงเสือกระดาษ ไม่สามารถดูแลด้านจริยธรรมของสมาชิกได้จริงนั้น ต้องพิจารณาว่า การออกแบบสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติ โดยกำหนดให้มีอำนาจในการลงโทษดังที่กล่าวมาข้างต้นสัมพันธ์กับความคาดหวังของสังคมและผู้ถูกละเมิดอย่างไร และผู้ถูกละเมิดได้ใช้สิทธิในทางกฎหมายอย่างไรและผู้ที่ลาออกไปต้องเผชิญมาตรการทางสังคมอย่างไรแล้ว ควรพิจารณาสถิติและมูลเหตุการเพิ่มขึ้นและลดลงของสภากาหนดหนังสือพิมพ์แห่งชาติประกอบด้วยดังนี้

ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐-๒๕๕๗ มีองค์กรสื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิกทั้งสิ้น ๔๗ องค์กร ลาออก ๑๒ องค์กร มูลเหตุของการลาออกเป็นเพราะปิดกิจการ และสาเหตุอื่น เช่น ผู้บริหารเสียชีวิตไม่มีผู้ดำเนินการต่อ ปิดกิจการเพราะสภาพเศรษฐกิจ ฯลฯ รวม ๙ องค์กร มี ๓ องค์กรที่ลาออกเพราะไม่ยอมรับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนนั่นคือ เครือมติชนลาออกเพราะไม่ยอมรับมติเรื่องการตรวจสอบเรื่องสินบนสื่อ สยามกีฬารายวันลาออกด้วยเหตุผลในกรณีเดียวกัน และ สยามกีฬารายวัน ลาออกเพราะไม่ยอมรับข้อบังคับเรื่องการเสนอข่าวเกี่ยวกับพนันฟุตบอล

ข้อเท็จจริงนี้สะท้อนว่า มีองค์กรสื่อจำนวนมากยอมประกาศด้วยอัมรับพันธสัญญาว่า ประสงค์จะมีจริยธรรมแห่งวิชาชีพตามที่ตกลงกัน แต่มีจำนวนน้อยที่ลาออกเพราะไม่ยอมรับมาตรฐานนั้นและพร้อมเผชิญมาตรการทางสังคมซึ่งก็ปรากฏให้เห็นแล้ว

คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป ๔ องค์กร เห็นว่าการกำกับดูแลจริยธรรมสื่อจำเป็นต้องกระทำด้วยความระมัดระวังเพราะมิฉะนั้นจะมีปัญหากระทบไปถึงเรื่องความเป็นอิสระและเสรีภาพเนื้อหาและกลไกใดๆที่จะมีขึ้นควรจะต้องชัดเจนว่ามุ่งเน้นไปเรื่องจริยธรรมเท่านั้น อาจใช้การกำกับดูแลด้านรัฐถือว่าสุ่มเสี่ยงต่อด้านเสรีภาพสื่อมวลชน

คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูปเคยเสนอแนวทางในการกำกับดูแลสื่อต่อคณะกรรมการปฏิรูปการสื่อสารมวลชนไปเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๘ ไปแล้วโดยระบุว่า เพื่อให้องค์กรสื่อมีความรับผิดชอบมากขึ้นในการปฏิบัติหน้าที่ตามกรอบจริยธรรม เห็นควรให้มีกลไกในการกำกับดูแลกัน ๒ ชั้นดังนี้

๑. กลไกการกำกับดูแลชั้นที่ ๑

ต้องมีการสร้างกลไกและกระบวนการในการกำกับดูแลกันเอง (Ombudsman) โดยเจ้าของ หรือผู้ประกอบการสื่อ ในนิยามความหมายของคำว่า “องค์กรสื่อ” ทุกองค์กรมีหน้าที่สร้างกลไกการกำกับดูแลกันเองชั้น ๑ ตามขั้นตอน โดยจะต้องสร้างกระบวนการเพื่อควบคุมคุณธรรมที่เป็นระบบขึ้นภายในองค์กรสื่อเอง ดังนี้

จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ ประกอบด้วย

ก. ข้อตกลงสภาพการจ้าง

ข. บัตรแสดงตนที่ระบุตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการวิชาชีพในสังกัด

การจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบตัวบุคคลและจำนวนคนที่เข้ามาอยู่ภายใต้การกำกับดูแล และเพื่อทำให้การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการสังกัดองค์กรสื่อจะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพได้รับการยอมรับว่าเป็นมืออาชีพทำให้มีความแตกต่างจากการสื่อสารโดยทั่วไปด้วยการบังคับใช้มาตรฐานจริยธรรมที่จะเป็นหลักประกันที่จะทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อได้รับความเชื่อมั่นเชื่อถือต้องมีการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักการและแนวปฏิบัติขององค์กร (Code of ethic & conduct) ที่เหมาะสม สอดคล้องเป็นที่ยอมรับร่วมกันของผู้ประกอบการวิชาชีพและเจ้าขององค์กรสื่อต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมขององค์กรที่เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมกับภาคประชาสังคมต่างๆ (จำนวนของคณะกรรมการอาจยืดหยุ่นตามความสามารถขององค์กร) จัดทำข้อบังคับและกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียน

๒. กลไกการกำกับดูแล ชั้นที่ ๒

เป็นการออกแบบกลไกการกำกับดูแลเพื่อติดตามให้การกำกับดูแลของ องค์กรสื่อ ในชั้นที่ ๑ ได้รับการทบทวนตรวจสอบบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติให้เป็นไปตามกลไกการกำกับดูแลชั้นที่ ๑ อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การกำกับโดย “สภาวิชาชีพ” โดยควรมีแนวทางและรูปแบบดังนี้

ควรมีการออกกฎหมายเพื่อรับรองการการจัดตั้ง “สภาวิชาชีพสื่อมวลชน” เพื่อเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนให้อยู่ภายใต้มรรยาทและมาตรฐานเดียวกัน แต่ความเป็น “สภาวิชาชีพสื่อมวลชน” นี้จะมีลักษณะที่แตกต่างจากสภาวิชาชีพที่มีการจัดตั้งตามกฎหมายอื่น กล่าวคือ เป็นองค์กรวิชาชีพที่ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายปกครอง และรับการกระจายอำนาจปกครองเพียงบางส่วนจากรัฐ เพื่อป้องกันการแทรกแซงจากกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ทั้งจากรัฐ กลุ่ม และกลุ่มการเมือง ทั้งนี้สภาพบังคับขั้นต้นสุดท้ายอาจต้องสร้างช่องทางให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคำวินิจฉัยด้วย

กำหนดให้ “องค์กรสื่อ” ต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพอย่างน้อยแห่งใดแห่งหนึ่งด้วยระบบสมัครใจ

สภาวิชาชีพที่ก่อตั้งขึ้นต้องเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ (ผู้บริโภค) ไปพร้อมๆ กับการปกป้องเสรีภาพของสื่อมวลชนบนพื้นฐานความรับผิดชอบและควรมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

ส่งเสริม สนับสนุนและกำกับดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานจริยธรรมแห่งวิชาชีพที่องค์กรประกาศกำหนดคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคม และคุ้มครองสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายของประชาชน รวมถึงการป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่ไม่เป็นธรรมแก่ผู้รับข้อมูลข่าวสาร

ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานจริยธรรมขององค์กรให้มีความครบถ้วนครอบคลุมทุกด้าน และสอดคล้องกับพัฒนาการความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง

พิจารณาทบทวนและปรับปรุงข้อบังคับให้มีความทันสมัยเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการพิจารณาเรื่องร้องเรียนแก่ผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมความสามัคคีและผดุงรักษาไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ของผู้ประกอบวิชาชีพส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีความรู้เท่าทันสื่อ และให้ความสำคัญกับการติดตามตรวจสอบการทำงานของสื่อ

นอกจากนี้การเกิดขึ้นหรือการจัดตั้งสภาวิชาชีพในแนวทางนี้อาจเป็นไปได้ว่าจะมีการรวมกลุ่มและเกิดการจัดตั้งสภาวิชาชีพขึ้นหลายสภาวิชาชีพ และเพื่อส่งเสริมกลไกการกำกับดูแลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงมีแนวทางการสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มของผู้บริหาร หรือผู้ประกอบการด้านสื่อมวลชนในรูปแบบ “สภาวิชาชีพผู้ประกอบการธุรกิจสื่อ” เพื่อเป็นช่องทางในการแสดงความรับผิดชอบต่อเจ้าของสื่อต่อผู้บริโภค และการคุ้มครองความเป็นอิสระของผู้ประกอบการธุรกิจสื่อได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย

คณะกรรมการด้านการปฏิรูปสื่อเห็นว่าการรวมตัวกันตั้งเป็นองค์กรวิชาชีพขั้นต้นโดยสร้างกลไก และกระบวนการในการกำกับดูแลกันเอง โดยเจ้าของ หรือผู้ประกอบการสื่อเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งและการรวมตัวกันเป็นองค์กรวิชาชีพมีธรรมาภิบาลของตนเอง มีฝ่ายกำกับนโยบาย ฝ่ายบริหารกองทุน ฝ่ายรับเรื่องร้องเรียนที่มีระบบการพิจารณาที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรมก็เป็นขั้นตอนที่สำคัญควรจะได้รับส่งเสริมและหากจะมีองค์กรกลางในการกำกับกันเอง โดยจะเป็นรูปแบบจัดตั้งสภาวิชาชีพสื่อมวลชนเป็นองค์กรกลางหรือไม่จะเรียกชื่ออื่นใดก็ตาม โดยให้ทำหน้าที่ในเรื่องการพัฒนาจริยธรรมที่เป็นมาตรฐานกลาง เป็นหน่วยงานที่ช่วยพิจารณาทบทวนและปรับปรุงข้อบังคับขององค์กรต่างๆ ให้มีความทันสมัยเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการพิจารณาเรื่องร้องเรียนแก่ผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อองค์กรที่จะรับเรื่องร้องเรียนแทนประชาชนให้เป็นองค์กรที่เกิดจากพัฒนาการมีส่วนร่วมโดยให้ภาคประชาชนรวมตัวเป็นเครือข่ายเพื่อเฝ้าระวัง (Media Watch) โดยให้มีหน้าที่ตามที่กล่าวมาข้างต้น

ทั้งนี้ให้โดยให้องค์กรกลางที่ดูแลพัฒนาเรื่องจริยธรรม รวมทั้งกลไกที่จะเกิดจากภาคประชาชนเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังได้รับทุนจากกองทุนซึ่งมีรายได้จากเงินคืนคลังขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสารณแห่งประเทศไทย หรือกองทุนวิจัย และพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม หรือเงินอื่นๆ ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

องค์กรกลางที่ดูแลพัฒนาเรื่องจริยธรรมจะจัดให้มีกองทุนจัดสรร เพื่อการสนับสนุนการบริหารงาน และการจัดการอื่นๆ ของสภาวิชาชีพสื่อมวลชนก็ได้เพื่อเป็นแรงจูงใจให้องค์กรเหล่านั้นได้ทำหน้าที่อย่างเต็มบทบาทอย่างที่ควรจะเป็น

รูปแบบนี้จะเป็นการแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างผู้กำกับดูแล (Regulator) และผู้ประกอบการ (Operator) อย่างชัดเจนในทุกระดับและเป็นการป้องกันการแทรกแซงจากทั้งรัฐและเจ้าของ อีกทั้งประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำกับดูแลและตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ

อีกทั้งการจัดตั้งสภาวิชาชีพก็จะมีหลากหลายไปตามความเป็นจริง เช่น อาจจะมีสภาวิชาชีพตามประเภทของสื่อ มีสภาวิชาชีพตามภูมิศาสตร์ที่ตั้ง มีลำดับในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพอย่างเป็นรูปธรรม และเหมาะสม เป็นไปตามมาตรฐานของสภาวิชาชีพสื่อมวลชน โดยคำนึงถึงความแตกต่างทั้งมิติ ประเภท หรือรูปแบบของเนื้อหา มิติประเภทของสื่อ และมีระดับการครอบคลุมของการประกอบการ

ขณะเดียวกัน การปฏิรูปสื่อรัฐก็ให้อยู่บนพื้นฐานเดียวกันนี้ โดยจะเชื่อมโยงกันในเรื่องจริยธรรมกลางก็ได้หรือ จะแยกก็ได้แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ต้องมีการแยกการแยกอำนาจหน้าที่ระหว่างผู้กำกับดูแล (Regulator) และผู้ประกอบการ (Operator) อย่างชัดเจนในทุกระดับ

แนวทางนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการการปฏิรูปสื่อฯ ในทุกประเด็นระบบและกลไกการกำกับกันเองโดยวิชาชีพที่ทำมาได้รับการส่งเสริมพัฒนา และเปิดโอกาสให้มีการ

รวมตัวกันและได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างเท่าเทียม มีเส้นแบ่งทางกฎหมายที่แจ่มชัด การกำกับโดยภาครัฐและองค์กรภาครัฐมีแนวทางที่ชัดเจน ประสิทธิภาพของการกำกับโดยประชาชนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ มีการประสานสัมพันธ์ ระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาควิชาชีพ และภาคประชาชน เพื่อการกำกับดูแลสื่อเพื่อเป็นไปโดยประสิทธิภาพ ขณะเดียวกับสภาวิชาชีพสื่อมวลชนจะต้องมีกลไกประสานสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาชนและองค์กรกำกับดูแลสื่อภาครัฐ เช่น กสทช. อย่างเหมาะสมด้วย

ข้อสังเกตและข้อเท็จจริงในเรื่องหลักการและสาระสำคัญในการปฏิรูปด้านการแทรกแซงสื่อ

คณะทำงานสื่อเพื่อการปฏิรูป เห็นด้วยกับคณะกรรมการการปฏิรูปสื่อฯ ว่า เสรีภาพของสื่อมวลชนเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานของระบบประชาธิปไตย ถ้าสื่อมวลชนถูกรวบงำโดยอำนาจรัฐ สื่อมวลชนจะกลายเป็นกระบอกเสียงในการโฆษณาชวนเชื่อของผู้มีอำนาจรัฐ

เพื่อป้องกันการแทรกแซงของรัฐ เห็นควรในหลักการว่า ควรปรับกฎหมาย กสทช.และตรากฎหมายว่าด้วยการใช้งบประมาณภาครัฐซื้อสื่อโฆษณาออกจากรัฐเห็นควรว่า น่าจะจัดให้มีกฎหมายประกันเสรีภาพสื่อ ค้ำครองความเป็นอิสระขององค์กรสื่อ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองความเป็นอิสระ ขององค์กรสื่อภาครัฐ

สำหรับความเป็นอิสระของผู้ประกอบวิชาชีพและเพื่อจูงใจให้มีการจัดตั้งสมาคมผู้ประกอบการธุรกิจสื่อ เพื่อให้ผู้ประกอบการหรือเจ้าของทุนได้แสดงความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจอย่างมีธรรมาภิบาลและคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะควรมีมาตรการจูงใจด้วยวิธีอื่นเช่น การให้มีสิทธิในการประกันตัวหากถูกฟ้องร้องโดยผ่านการเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพหรือสมาคม น่าจะเป็นแรงจูงใจที่ได้ผลระบบและกลไกด้านการดูแลสื่อด้วยสวัสดิภาพนั้น ให้เป็นรายละเอียดที่องค์กรกลางที่ทำหน้าที่พัฒนาจริยธรรมเป็นผู้พัฒนาร่วมกับสภาวิชาชีพแต่ทั้งนี้ให้อยู่บนหลักการสำคัญที่ว่า สื่อจะคงความเป็นอิสระได้ต่อเมื่อสามารถยืนอยู่บนความเป็นอิสระทางด้านเศรษฐกิจของตนเอง สำหรับระบบและกลไกด้านการเฝ้าระวังจากภาคประชาชนนั้นได้เสนอไปในข้างต้นโดยละเอียดแล้ว

ดังนั้นผู้ประกอบการวิชาชีพและองค์กรสื่อทุกระดับเห็นความสำคัญของการปฏิรูปสื่อว่าเป็นเรื่องที่จะต้องเกิดขึ้นเป็นระยะๆ ตามสภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และการปฏิรูปสื่อมีโอกาสจะเป็นจริงได้หากปราศจากความร่วมมือจากภาคอื่นๆ ในสังคม แต่ทั้งหมดนั้นควรจะเป็นไปด้วยความรอบคอบ สร้างสรรค์ และเป็นจริงตามประวัติศาสตร์ ตามลักษณะประเภทของสื่อ และแนวทางที่นำมาใช้อาจจะประกอบด้วยความหลากหลายแล้วแต่ความสภาพปัญหา มีได้ทั้งการออกกฎหมายใหม่ การปรับปรุงกฎหมายเดิม การออกเป็นระเบียบ การใช้มาตรการอื่นที่มีมาตรการทางกฎหมาย แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นต้องตระหนักถึงบทบาทและหน้าที่ที่เหมาะสมของแต่ละฝ่ายที่พึงมีตามระบอบประชาธิปไตยด้วย^{๑๖}

สรุป ได้ว่าแนวทางการปฏิรูปสื่อการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วมของสังคม จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ และการปฏิรูปสื่อควรจะให้น้ำหนักกับการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง (Media watch) ส่วนการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติควรให้ภาครัฐ มีการดูแลและคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชน

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ: สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
บุญทัน ดอกไธสง, ศ.ดร., (๒๕๕๗, หน้า ๑๐๓).	พลังผลักดัน สนับสนุนระบบจัดสรรทรัพยากรเป็นพลวัต เพื่อจัดการกิจกรรมภาระหน้าที่ที่ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของประชาชน
สุรพล สุยะพรหม, ผศ.ดร. และคณะ, (๒๕๕๕, หน้า ๑).	การจัดการต้องมีการดำเนินร่วมกันของคนอย่างน้อยตั้งแต่สองคนขึ้นไปจึงจะทำให้กิจการงานนั้นๆ ประสบผลสำเร็จ
ฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ และคณะ, [ออนไลน์].	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ
สำนักงานเลขาธิการ, [ออนไลน์].	แข่งขันอย่างเป็นธรรมคุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาด
บ้านเมือง, [ออนไลน์].	การสร้างบรรยากาศในการสร้างการรับรู้ และตอบคำถามสื่อเป็นไปด้วยดี
ศูนย์เฝ้าระวังการคุกคามสื่อ, [ออนไลน์].	การมีส่วนร่วมของสังคม เป็นเรื่องที่สำคัญการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง (Media watch)

^{๑๖}ศูนย์เฝ้าระวังการคุกคามสื่อ, การปฏิรูปสื่อ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.tja.or.th> [๙ มีนาคม ๒๕๖๐].

๒) การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

๑. การร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนกล่าวคือ การเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในบางกรณีอาจทำให้เกิดผลเสียแก่บุคคล สังคม หรือความมั่นคงของประเทศชาติได้ ดังนั้นในระบบของสังคมประชาธิปไตย ที่สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมจากสังคม เพื่อให้การเสนอข่าวสารมีคุณภาพและอยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้ ซึ่งโดยทั่วไปสื่อมวลชนได้รับการควบคุมจาก ๓ ทาง คือ

ก. รัฐบาล ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการจัดระเบียบของสังคมอยู่แล้วจึงต้องควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับ คุณสมบัติเงื่อนไขวิธีการดำเนินการของสื่อมวลชนแต่ละประเภท เช่น วิทยุโทรทัศน์ มีคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) คอยควบคุมตรวจสอบปัจจุบันการขยายตัวอย่างมากของสื่อมวลชนอาจทำให้รัฐบาลควบคุมดูแลไม่ทั่วถึงจึงต้องอาศัยการควบคุมดูแลจากฝ่ายอื่นด้วย

ข. ประชาชน สื่อมวลชนใดที่ประชาชนให้การยอมรับหรือติดตามรับฟังข่าวสารย่อมจะเป็นตัวแปรที่ทำให้สื่อสื่อมวลชนนั้นอยู่ได้ในทางตรงกันข้าม สื่อมวลชนใดประชาชนไม่ยอมรับก็ไม่สามารถดำเนินการไปได้ประชาชนจึงเป็นพลังเงียบที่มีอำนาจต่อรองสูง

ค. ธุรกิจโฆษณา รายได้หลักของสื่อมวลชนมาจากธุรกิจการโฆษณาสินค้าดังนั้นธุรกิจการโฆษณาจึงมีส่วนเข้ามาควบคุมสื่อมวลชนโดยปริยายสื่อมวลชนที่มีผู้ซื้อเวลาสำหรับการโฆษณามากย่อมมีรายได้สูงและสามารถปรับปรุงพัฒนาตนเองได้มากกว่าสื่อมวลชนที่มีโฆษณาน้อย^{๑๗}

๒. สื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมาย

แนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนโดยไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าวสืบเนื่องจากการปฏิบัติงานและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนในระยะที่ผ่านมา ถูกสังคมวิพากษ์วิจารณ์และตั้งคำถามถึงพฤติกรรมอันไม่เหมาะสมต่อผู้ตกเป็นข่าวในหลายเหตุการณ์ ในการทำข่าวหรือถ่ายภาพที่ไม่เหมาะสมของผู้เจ็บป่วย ผู้บาดเจ็บ หรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ วินาศกรรม หรือเหตุรุนแรง ตลอดจนการรายงานข่าวและภาพข่าวของผู้ต้องหาที่ตำรวจนำมาแถลงข่าวหรือนำมาทำแผนประทุษกรรมอันอาจเป็นการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหา

สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย สมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และสมาคมผู้ผลิตข่าวออนไลน์ เห็นสมควรให้กำหนดแนวปฏิบัติการได้มาและการนำเสนอข่าวและภาพข่าวของสื่อมวลชนโดยไม่

^{๑๗} การสื่อสารเพื่อความมั่นคง, การปฏิรูปสื่อ; สถาบันเพื่อความมั่นคงของสังคม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://tdi.or.th> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ตกเป็นข่าว ดังนี้

หมวด ๑ ผู้ปฏิบัติงานข่าว

ข้อ ๑ ในการทำข่าวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา

(๑) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงเคารพสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา และจำเลย

(๒) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงระมัดระวังการตั้งคำถามและกระทำการใดๆ ในลักษณะชี้้นำ กัดดัน ซ้ำเติม หรือเป็นการดูถูกเหยียดหยามผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา และจำเลย

ข้อ ๒ การทำข่าวอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับฆาตกรรม ภัยพิบัติ วินาศกรรม การก่อการร้าย หรือเหตุรุนแรง

(๑) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงหลีกเลี่ยงการถ่ายภาพผู้บาดเจ็บที่มีลักษณะอุจาดและสร้างความรู้สึกสยดสยอง

(๒) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงงดเว้นการถ่ายภาพผู้เสียชีวิต หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์สาธารณะ พึงระมัดระวังภาพผู้เสียชีวิตที่มีลักษณะอุจาด สยดสยอง หรือซ้ำเติมความทุกข์โศกของญาติผู้เสียชีวิต

ข้อ ๓ เมื่อมีความจำเป็นต้องเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในสถานพยาบาล

(๑) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงหลีกเลี่ยงการถ่ายภาพผู้ป่วย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้ป่วยโดยชัดแจ้ง

(๒) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงเคารพสิทธิผู้ป่วย โดยเฉพาะข้อมูลและความเป็นอยู่ของผู้ป่วย เว้นแต่ได้รับการยินยอมจากผู้ป่วย

(๓) ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงระมัดระวังการกระทำใดๆ อันอาจเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ และอาจเป็นการรบกวนผู้มาใช้บริการหรือญาติของผู้มาใช้บริการ และพึงปฏิบัติตามประกาศของสถานพยาบาลอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๔ ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงระมัดระวังการทำข่าวอุบัติเหตุหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับฆาตกรรม ภัยพิบัติ วินาศกรรม การก่อการร้าย เหตุรุนแรง หรือการกระทำใดๆ อันอาจขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๕ ผู้ปฏิบัติงานข่าวพึงเคารพสิทธิส่วนบุคคลในการได้มาซึ่งข้อมูลของผู้ตกเป็นข่าว

ข้อ ๖ ผู้ปฏิบัติงานข่าวต้องไม่ใช่ข้อมูลส่วนบุคคลหรือภาพ หรือข้อมูลอื่นใดของเหยื่อหรือพยาน หรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์ในการทำข่าว อันอาจนำมาซึ่งอันตรายต่อบุคคลเหล่านี้

หมวด ๒ องค์กรสื่อมวลชน

ข้อ ๗ การเสนอข่าว หรือภาพข่าวผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา จำเลย และผู้เสียหายในคดีอาญา

(๑) สื่อมวลชนพึงงดเว้นการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลและภาพข่าวที่แสดงอัตลักษณ์ของบุคคลที่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัย

(๒) สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวเครื่องพันธนาการใดๆ ของผู้ต้องหาและจำเลย

(๓) สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำในการนำเสนอข่าวเชิงตัดสินหรือเกินข้อเท็จจริงที่แสดงว่าผู้ต้องหากระทำผิดไปแล้ว หรือเชิงประณามที่เป็นการชี้้นำให้เกิดการดูหมิ่นเกลียดชัง

(๔) สื่อมวลชนพึงระมัดระวังการนำเสนอข่าวจากสำนวนคดี อันอาจเป็นการซ้ำเติมความทุกข์โศกที่ผู้เสียหายได้รับ

ข้อ ๘ สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการเสนอภาพข่าวผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ วิทยาศาสตร์ และสถานการณ์รุนแรงอื่นๆ ที่มีลักษณะอุจาด สยดสยอง หรือน่าเวทนา

ข้อ ๙ สื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอภาพข่าวศพของผู้เสียชีวิต ในกรณีที่ต้องให้ความสำคัญร่วมมือแก่ทางราชการเพื่อประโยชน์สาธารณะ สามารถนำเสนอได้โดยต้องหลีกเลี่ยงภาพในลักษณะที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์โศกต่อญาติของผู้เสียชีวิต

ข้อ ๑๐ สื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอภาพผู้ป่วยในสถานพยาบาลที่ตกเป็นข่าว เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้ป่วย

ข้อ ๑๑ สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการนำเสนอภาพข่าวของผู้เคราะห์ร้ายหรือญาติซ้ำๆ ที่เป็นการตอกย้ำความรุนแรงและความทุกข์โศกของผู้เคราะห์ร้าย และญาติ

ข้อ ๑๒ สื่อมวลชนต้องไม่นำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลหรือข้อมูลอื่นใดอันอาจเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวนั้น

ข้อ ๑๓ สื่อมวลชนพึงหลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำและสรรพนามเชิงเหยียดหยามหรือไม่เหมาะสมกับเพศ วัย สถานภาพ และชาติพันธุ์ ของเหยื่อ ผู้เคราะห์ร้าย หรือบุคคลทั่วไปที่ตกเป็นข่าว

ข้อ ๑๔ สื่อมวลชนพึงระมัดระวังการนำเสนอข้อมูลส่วนบุคคลหรือภาพข่าว หรือข้อมูลอื่นใดของพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งหรือรุนแรง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นแก่พยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือเจ้าหน้าที่ผู้เห็น^{๑๘}

๓. การควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของภาครัฐ

สื่อมวลชนในประเทศไทยได้พัฒนามาไกลพอสมควร สื่อสิ่งพิมพ์มีประวัติศาสตร์ในการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของสังคมและการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ แต่ก็ยังเหลือใจท้อที่ท้าทาย

^{๑๘}สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, สังคมจะสนับสนุนและควบคุมสื่อได้อย่างไร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://tdri.or.th> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

อีกมากสำหรับสื่อทุกรูปแบบการพัฒนาระบบสื่อของไทยให้ก้าวต่อไปจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนในวิชาชีพสื่อเองตระหนักว่า อำนาจแห่งความเป็นฐานันดรที่สื่อจะต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบที่สูง ด้วยสังคมไม่ควรปล่อยให้การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวสารของสื่อตกอยู่ในมือของรัฐ หรือถูกอิทธิพลของทุนชี้นำไปทั้งหมด ประชาชนผู้เสพสื่อควรทำหน้าที่ของผู้บริโภคและพลเมืองที่แข็งขันทั้งในการสนับสนุนและวางกลไกในการควบคุมสื่อโดยสังคมไปพร้อมกัน เพื่อให้สื่อทำหน้าที่สุนัขเฝ้าบ้านให้เรา โดยไม่กลับมากัดทำร้ายเราเอง^{๑๔}

สรุปได้ว่าการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเป็นการนำเสนอข่าวของภาครัฐในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่างๆ ไป เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนในการจัดระเบียบของสังคมต้องควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับ คุณสมบัติเงื่อนไขวิธีการดำเนินกิจการของสื่อมวลชนต้องเคารพสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพของสังคม

ตารางที่ ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ: การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, [ออนไลน์].	การจัดระเบียบของสังคมอยู่แล้วจึงต้องควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุม
สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, สื่อคือธุรกิจ, [ออนไลน์].	การโฆษณามีส่วนควบคุมสื่อมวลชน
การสื่อสารเพื่อความมั่นคง, [ออนไลน์].	ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

^{๑๔}สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://phoophantim.wordpress.com> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

๓) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

การประชาสัมพันธ์ คือ การสร้างความเข้าใจอันดี โดยใช้สื่อทุกรูปแบบเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐทั้งนี้ การประชาสัมพันธ์จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยยึดหลักความจริงเป็นหลักวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ มี ๓ ประการคือ

๑. ป้องกันชื่อเสียงมิให้เสื่อมเสีย ทั้งนี้หน่วยงานต่างๆ จะต้องประชาสัมพันธ์เชิงรุกโดยเผยแพร่ผลงาน ชี้แจงเหตุผลในการดำเนินการต่างๆ ทั้งก่อนระหว่างหรือภายหลังดำเนินการโครงการต่างๆ

๒. ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ในการดำเนินการประชาสัมพันธ์จะต้องคำนึงถึงการเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันและกัน

๓. แก้ไขความผิดพลาดหรือกฎระเบียบต่างๆ ปัญหาความไม่เข้าใจกันอย่างหนึ่งคือระบบราชการมักจะทำกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ จึงทำให้การปฏิบัติงานขาดความรวดเร็วไม่ทันการ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดเสมอ ฉะนั้น จำเป็นอยู่ความหมายการประสานงานการจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อลดข้อขัดแย้ง และทำให้งานดำเนินไปได้อย่างราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กร เป็นการจัดให้คนในองค์กรทำงานให้สัมพันธ์สอดคล้องกันโดยจะต้องตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์กรเป็นหลักการจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันไม่ทำให้งานซ้ำซ้อน ขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นโยบายขององค์กรนั้นอย่างสมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพ^{๒๐}

ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์นั้นจะต้องยึดหลัก S M C R กล่าวคือ

๑) Source หรือตัวเรา จะต้อง

(๑) มีความรู้ คือ ต้องรู้เรื่องการประชาสัมพันธ์และมีทักษะ ประสพการณ์การสื่อสารถ่ายทอดพอสมควร -บทบาท หน้าที่ภารกิจที่เป็นหลัก หน้าที่รองไปดำเนินการหาข้อมูลสภาพชุมชนแวดล้อมต่างๆ

(๒) มีความเข้าใจ คือ ต้องเข้าใจในการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงานมีความเข้าใจ สามารถอธิบาย ชี้แจง โต้ตอบได้ และมีเป้าหมายการทำงานอันเดียวกันชัดเจนจำกัดในการดำเนินงาน เช่น กำลังคน งบประมาณ กฎระเบียบ ฯลฯ

^{๒๐}การประชาสัมพันธ์, แนวการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http:// www.stou.ac.th/](http://www.stou.ac.th/) [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

๒) Message หรือ เนื้อหา จะต้อง

(๑) ศึกษา ค้นคว้า เนื้อหาสาระให้แม่นยำ

(๒) สามารถอ้างอิงได้

(๓) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

(๔) สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น

๓) Channel หรือช่องทางการสื่อสารมีมากมาย เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ การแข่งขัน การประกวด การพาชมสถานที่ การจัดหน่วยชุมชนสัมพันธ์ ฯลฯ ซึ่งการจะใช้ช่องทางใดในการสื่อสารนั้น ควรคำนึงถึง

(๑) ความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ชุมชน ผู้คน

(๒) การรับรู้ ความเข้าใจของผู้คน

(๓) ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การเกิดประโยชน์สูงสุดและประหยัด

๔) Receiver หรือผู้รับสาร มีความสำคัญที่สุดเนื่องจากเป็นจุดสุดท้ายในการสื่อสารซึ่งสามารถประเมินผลได้ว่า การประชาสัมพันธ์นั้นประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ดังเช่น

๑. การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของภาครัฐ

การประชาสัมพันธ์ภายในประเทศจะเกี่ยวข้องกับงานด้านข่าวสารและการเผยแพร่ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลและประชาชนอันจะส่งผลให้เกิดการลดช่องว่างระหว่างกันได้ โดยประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ของรัฐบาล อันได้แก่ นโยบายการดำเนินงานและผลงานของโครงการต่างๆ เพื่อเรียกร้องการสนับสนุนจากประชาชนและป้องกันแก้ไขความเข้าใจผิดของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานของรัฐบาล

การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลมีวัตถุประสงค์ดังนี้

ก. เพื่อให้สาธารณชนได้เข้าถึงการบริการหรือหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลที่มีอยู่อันจะส่งผลให้เกิดการสนับสนุนและได้รับประโยชน์จากการใช้บริการหน่วยงานนั้นๆ ได้อย่างเต็มที่

ข. เพื่อให้ได้รับความเห็นชอบจากสาธารณชนในการออกกฎหมายใหม่ๆ รวมถึงการแก้ไขกฎหมายตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ค. เพื่อขจัดหรือลดความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับงานใหม่ๆ ของรัฐบาล

ง. เพื่อให้สาธารณชนได้มีโอกาสในการเสนอความคิดเห็นต่อรัฐบาล

จ. เพื่ออธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อจะได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชน

ฉ. เพื่อสร้างให้เกิดการสนับสนุนจากประชาชาติและความร่วมมืออันดีจากสาธารณชนด้วยการชี้แจงถึงความจำเป็นและความเข้าใจในกฎระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานราชการ

ช. เพื่อสร้างความนิยมและความสัมพันธ์อันดีจากสาธารณชน

๓. เพื่อเรียกร้องความร่วมมือและการสนับสนุนจากสาธารณชนในด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ

๔. เพื่อเผยแพร่ผลงานความก้าวหน้าต่างๆ ด้านการปกครองและการบริหารประเทศ ของรัฐบาล^{๒๑}

๒. ผลงานของภาครัฐตามนโยบายรัฐบาลคือ

ก. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ เชิดชูสถาบันนี้ไว้ด้วยความ จงรักภักดี และปกป้องรักษาพระบรมเดชานุภาพ

- ใช้มาตรการทางระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

- การสร้างความเข้าใจในกติกากฎบ้านเมือง และพร้อมเข้าสู่แนวทาง/วิถีชีวิต ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ข. การรักษาความมั่นคงของชาติ

- ป้องกันและแก้ไขปัญหาหายนะเสพติด

- สนับสนุนภารกิจถวายความปลอดภัย ภารกิจด้านความมั่นคงของชาติ ภารกิจ ฉุกเฉิน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆ และการ บริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล กระทรวง กรม และหน่วยงานภาครัฐของประเทศ

- ด้วยระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมที่ทันสมัยโดยการเชื่อมโยงเข้ากับหน่วยงาน ความมั่นคงของชาติ สนับสนุนการปฏิบัติการถวายความปลอดภัย ภารกิจด้านความมั่นคงของชาติ

ค. การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ

โดยการจัดทำเว็บไซต์ศูนย์ดำรงธรรม เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรม และเป็นแหล่งรวบรวมงานบริการของหน่วยงาน ภาครัฐ เพื่อสนับสนุนให้ศูนย์ดำรงธรรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนผู้รับบริการ ของส่วนราชการในทุกระดับได้อย่างดีที่สุด^{๒๒}

๓. การโฆษณา

โฆษณาเป็นการสื่อสารในรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏในสังคมเสรีที่เลือกใช้ระบอบเศรษฐกิจ แบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด รูปแบบของสารโฆษณาที่ใช้อาจไม่มีลักษณะที่ไม่ตายตัวแน่นอน โดยจุด มุ่งหมายสำคัญอยู่ที่ว่าต้องการสื่อสารกับผู้รับสารเป้าหมายได้ ลักษณะทั่วไปที่มักนิยามกันก็คือ

^{๒๑} ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและ การสั่งการของนายกรัฐมนตรี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://ictme.moi.go.th/> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

^{๒๒} พนา ทอชมวิฑูรย์, การควบคุมการโฆษณา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.pioneer.netserv.chula.ac.th> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

เป็นการสื่อสารแบบโน้มน้าวใจ (Persuasion) ที่ส่งผ่านสื่อมวลชนเป็นหลัก (สื่อบุคคลหรือสื่อเฉพาะกลุ่มเช่นใช้จดหมาย หรืออินเทอร์เน็ต ก็มีบ้าง) และอาจนิยามเพิ่มว่ามีการระบุตัวเจ้าของโฆษณาที่รับผิดชอบในเนื้อหาที่ชัดเจน หรือต้องจ่ายเงินซื้อเนื้อที่หรือเวลาด้วยก็ได้

การควบคุมโฆษณานั้น เป็นกิจกรรมที่สามารถมี หรืออาจกล่าวได้ว่าสมควรมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายทั้งจากรัฐและองค์กรวิชาชีพ ทั้งนี้ เพราะการโฆษณาเป็นสิ่งที่แพร่หลายอย่างมากมายจนอาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ทุกหนทุกแห่ง และในส่วนผลกระทบ ก็สามารถมีผลกระทบได้อย่างกว้างขวางทั้งในระดับบุคคลและในระดับสังคม

สรุป ได้ว่าโฆษณาเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่มีมุ่งใช้เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจโฆษณาเป็นประโยชน์แก่สังคม แต่ก็มีสามารถมีผลเสียได้ จึงต้องมีการควบคุม ซึ่งสามารถทำได้ทั้งภาครัฐและคนในวิชาชีพเองโดยสื่อ และประชาชนในการควบคุมโฆษณาผู้ควบคุมต้องรู้ว่าคนมีความรู้สึกที่ค่อนข้างดีต่อโฆษณาแต่การประเมินว่าโฆษณามีอำนาจสูงเกินจริง กลับจะเป็นปัญหาเพราะสร้างความกังวลวิตกกังวลจริง ผลการวิจัยพบว่าโฆษณาไม่น่าจะมีผลมากนัก เนื่องจากคนค่อนข้างรู้ตัวและไม่ได้เชื่อถือโฆษณา องค์กรควบคุมโฆษณาเอง ก็จำเป็นต้องสร้างความน่าเชื่อถือและเมื่อได้รับความเชื่อถือ ก็ควรต้องรักษาเอาไว้ นอกจากนี้ ผู้จะควบคุมโฆษณาจะต้องตระหนักว่าระบบเศรษฐกิจที่รัฐธรรมนูญเลือกใช้ นั้น คือระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่อาศัยกลไกตลาด ผู้ควบคุมโฆษณาควรเข้าใจในกลไกนี้ ว่าอาศัยการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรม และสนับสนุนให้ประเทศร่วมแรงพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓^{๒๓}

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมีเจตนารมณ์รับรองสิทธิเสรีภาพในการเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็นของสื่อมวลชนและผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน ได้แก่ สิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารในความครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนบุคคล เสรีภาพในการนำเสนอ หรือเผยแพร่ข้อมูลหรือข่าวสารตามหลักวัตถุประสงค์ ภายใต้พื้นฐานความรู้ และความถูกต้องครบถ้วน และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การแสดงข้อความการโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

^{๒๓} สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, “ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วย จริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.newsbroadcasting council.or.Th> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

นอกจากนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ มีสิทธิและเสรีภาพในการนำเสนอข่าวและแสดงความคิดเห็น โดยปราศจากการแทรกแซงจากผู้บริหาร เจ้าของกิจการ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น กลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มเคลื่อนไหวกดดันทางการเมืองหรือสังคม

สรุป ได้ว่าการจัดทำข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการส่งเสริมการใช้สิทธิและเสรีภาพควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรสมาชิกและสมาชิกที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ โดยอาศัยความตามข้อ ๑๘ (๔) แห่งธรรมนูญสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ คณะกรรมการสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ในการประชุมครั้งที่ ๕ เมื่อวันที่ ๒๙ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบให้ตราข้อบังคับฉบับนี้ ดังมีข้อความต่อไปนี้

หมวด ๑

หมวดทั่วไป

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้

“วิทยุ” หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียง หรือรายการทางสถานีวิทยุ ทั้งนี้ให้รวมถึงการทำให้ปรากฏเป็นเสียง เพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีอื่นใด ที่เป็นการเสนอข่าวโดยทั่วไปและความคิดเห็นโดยสถานีหรือรายนั้นด้วย

“โทรทัศน์” หมายถึง สถานีวิทยุโทรทัศน์ หรือรายการทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ รวมทั้งการกระจายสัญญาณวิทยุโทรทัศน์แบบบอกรับเป็นสมาชิกและการกระจายสัญญาณวิทยุโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ทั้งนี้ให้รวมถึงการทำให้ปรากฏเป็นเสียงและภาพ เพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีอื่นใด ที่เป็นการเสนอข่าวโดยทั่วไปและความคิดเห็นโดยสถานีหรือรายการนั้นด้วย

“สมาชิก” หมายถึง องค์กรสมาชิกสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย และผู้ประกอบวิชาชีพข่าวในองค์กรสมาชิคนั้นด้วย

“ผู้ประกอบวิชาชีพข่าว” หมายถึง เจ้าของสถานี ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการบรรณาธิการ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าฝ่ายข่าว และให้หมายความรวมถึง ผู้ประกอบการด้านข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์และผู้ปฏิบัติงานด้านข่าววิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ด้วย

ข้อ ๔ สมาชิก หรือผู้ประกอบวิชาชีพข่าว ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ข้อใดข้อหนึ่ง ผู้นั้นประพฤติผิดจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์

สมาชิกใดกำหนดจริยธรรมขององค์ตนเองไว้แล้ว และมีหลักเกณฑ์ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับนี้ ให้ใช้ข้อบังคับนี้

หมวด ๒

จริยธรรมของวิทยุและโทรทัศน์

ข้อ ๕ วิทยุและโทรทัศน์ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามหลักวัตถุประสงค์ ภายใต้พื้นฐานความรู้ และความถูกต้องครบถ้วน

ข้อ ๖ วิทยุและโทรทัศน์ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์แห่งสาธารณะ และไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

ข้อ ๗ วิทยุและโทรทัศน์มีหน้าที่ปฏิบัติตามจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ดังนี้

(๑) ต้องนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่สาธารณะชนตามหลักวัตถุประสงค์ ด้วยความถูกต้องเที่ยงตรง แม่นยำ และครบถ้วน ด้วยความเป็นธรรมโดยปราศจากอคติ ๔ ได้แก่ ฉันทาคติ โทษาคติ ภยาคติ และโมหาคติ

(๒) หากมีการอ้างอิง หรือคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่น ต้องแจ้งที่มาของข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่นำเสนอหรือเผยแพร่งดงกล่าว

(๓) ต้องปกปิดชื่อตัว ชื่อสกุล รูปร่าง ลักษณะ และสถานะของแหล่งข่าว รวมทั้งข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำคัญที่แหล่งข่าวประสงค์ให้ปกปิด เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากแหล่งข่าว และเห็นได้อย่างชัดแจ้งว่า การเปิดเผยดังกล่าวไม่เป็นอันตรายต่อแหล่งข่าว

(๔) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เกิดความผิดพลาด ต้องดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดโดยทันที พร้อมทั้งขอภัยในความผิดพลาดดังกล่าว

(๕) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์และโศกนาฏกรรมแก่ผู้ที่ตกเป็นข่าว

(๖) การนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักถึงประโยชน์แห่งสาธารณะ

(๗) การแสดงความคิดเห็น หรือการวิจารณ์ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ถูกพาดพิง และต้องแยกแยะให้ชัดเจนว่า เป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยต้องแจ้งให้ทราบว่า เป็นการแสดงความคิดเห็นหรือการวิจารณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว นั้น การแสดงความคิดเห็นพึงกระทำโดยบริสุทธิ์ใจ และไม่มีพันธกรณีอื่นใด นอกจากมุ่งปฏิบัติหน้าที่เพื่อสาธารณชน โดยไม่ยอมให้อิทธิพลอื่นใดมาครอบงำความคิดเห็น

(๘) ต้องแสดงให้เห็นถึงความพยายามในการให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

(๙) ต้องไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยมีการประกาศโฆษณาที่แอบแฝงมาพร้อมกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจนทำให้ประชาชนหลงเชื่อในความเป็นข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

(๑๐) ต้องระมัดระวังไม่นำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ตนเองหรือพวกพ้องมีผลประโยชน์ทับซ้อน หากผู้ประกอบการวิชาชีพข่าวมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ต้องแจ้งหรือรายงานพร้อมกับการนำเสนอหรือเผยแพร่ดังกล่าวทันที

(๑๑) ต้องระมัดระวังการนำเสนอหรือเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องภายใต้ขอบเขตแห่งขนบธรรมเนียม ประเพณี ศีลธรรมอันดีงามของประชาชน มิให้ประชาชนหลงเชื่อในสิ่งที่งมงาย และไม่เป็นเครื่องมือในการนำเสนอหรือเผยแพร่สิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม หรือกระทบต่อสาธารณชน

หมวด ๓

จริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

ข้อ ๘ ต้องไม่วาดอ้างตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว หรือตำแหน่งหน้าที่อื่นเพื่อเรียกร้องประโยชน์ที่ไม่ชอบธรรม

ข้อ ๙ ต้องไม่รับอามิส สินจ้าง หรือผลประโยชน์ใดๆ เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใด อันจะขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องรอบด้าน

ข้อ ๑๐ ต้องไม่ประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพ หรือดำเนินธุรกิจ หรือประพฤติดนอันเป็นการฝ่าฝืนต่อศีลธรรมอันดี หรือเป็นการเสื่อมเสียต่อศักดิ์ศรีและเกียรติคุณของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

หมวด ๔

แนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพข่าว

ข้อ ๑๑ การได้มา หรือการนำเสนอหรือการเผยแพร่ข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง พึงใช้วิธีการที่สุภาพ ซื่อสัตย์ หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่ไม่สุภาพ หรือมีความหมายที่ดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น

ข้อ ๑๒ พึงไม่รับตำแหน่งหน้าที่ หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใดๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ประชาชนได้รับข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ถูกต้องครบถ้วน หรือเพื่อให้บุคคลใดๆ ได้รับประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ประกาศ ณ วันที่ ๘ เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงชื่อ (นายวสันต์ ภัยหลีกลี้) ประธานสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

ส่วนในการสื่อสารที่ควรยึดมั่นต้องมีจรรยาบรรณสื่อสารมวลชนสากล ๒๓ ข้อ ดังนี้

๑. ต้องกระทำตนให้อยู่ในขอบเขตของความเหมาะสมมีกิริยาดี (The bounds of decency)

๒. ไม่สร้างข่าวขึ้นเอง (Do not attempt to make news)
๓. ต้องเสนอข้อเท็จจริงทั้งหมดแก่ผู้รับสาร (The truth and the whole truth)
๔. ไม่ก้าวล่วงสิทธิส่วนตัวของบุคคลอื่น (Do not to invade the private rights)
๕. ไม่บังคับบุคคลให้พูด (Do not to force individuals to speak)
๖. ซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่ต่อสู้เพื่อสังคม (Play fair with a person against whom derogatory charges)
๗. ซื่อสัตย์ต่อบุคคลที่นำมากล่าวถึงในคอลัมน์ (Play fair with persons quoted in its columns)
๘. รักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว (Keep the confidence of its news sources)
๙. ไม่ปิดบังอำพรางข่าวที่น่าเสนอ (Do not suppress news)
๑๐. ไม่ควรขายข่าว ขายคอลัมน์เพื่อเงิน หรือความพอใจส่วนตัว (Do not "sell" its news columns for money or courtesies)
๑๑. ละเว้นจากการเข้าร่วมพรรคการเมือง (Refrain from allowing party politics)
๑๒. ต้องบริการคนส่วนรวม มิใช่บริการคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง (Serve the whole society, not just one "class")
๑๓. ช่วยต่อสู้และปราบปรามอาชญากร (Fight and discourage crime)
๑๔. ต้องเคารพและช่วยผดุงกฎหมายบ้านเมือง (Must respect and aid the law and the courts)
๑๕. สร้างความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน (Seek to build its community)
๑๖. ไม่ทำลายความสัมพันธ์ระหว่างญาติและเพื่อนของผู้อื่น (Not injure the relatives and friends)
๑๗. คำนึงว่าการหย่าร้าง การฆ่าตัวตายนั้นเป็นปัญหาสังคมสิ่งหนึ่งไม่ควรเสนอข่าวไปนอกระวัง (To recognize divorce, suicide as an unfortunate social problem)
๑๘. อย่ากล่าวโจมตีคู่แข่ง (Do not attack on competitive)
๑๙. อย่าหัวเราะเยาะความวิกลจริต จิตพรัมหรือพลาดโอกาสของบุคคล (Do not ridicule the insane or the feeble-minded or misfortunes)
๒๐. เคารพนับถือวัด โบสถ์ เชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ของบุคคล (Respect churches, nationalities and races)
๒๑. หน้ากีฬาควรเขียนถึงทุกๆ คน (Sports page is written for everybody)
๒๒. แก้ไขข้อผิดพลาดที่พบในทันที (Be prompt in correcting errors)

๒๓. จำไว้ว่าข่าวที่นำเสนอ นั้นมีเยาวชนชายหญิงอ่านด้วย (Remember that the new is read by young boys and girls)^{๒๔}

กฎหมายสื่อและควบคุมสื่อ

ถึงแม้ว่าการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นจะเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ทุกคนมีอยู่แล้วแต่การใช้เสรีภาพนี้จะต้องระวังไม่ให้ไปกระทบสิทธิของผู้ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์นั้นให้ได้รับความเสียหายเกินสมควรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเสนอข่าวหรือการวิเคราะห์ข่าวซึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ดังนี้

๑. ประมวลกฎหมายอาญาสุดยอดอมตะแห่งความคลาสสิกสำหรับการกระทำความผิดของสื่อมวลชนก็คือ การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ทั้งหมิ่นประมาทต่อคนเป็นตามมาตรา ๓๒๖ และหมิ่นประมาทต่อคนตายตามมาตรา ๓๒๗ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน ๑ ปี หรือปรับไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่ในฐานะที่เป็นสื่อมวลชนซึ่งสามารถแพร่สะพัดข่าวทั้งหลายไปได้อย่างกว้างขวางทำให้ความเสียหายขยายวงกว้างตามไปด้วยไม่ว่าการโฆษณาข่าวนั้นจะได้กระทำโดยวิธีการใดๆ ก็จะต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรา ๓๒๘ คือ จำคุกไม่เกิน ๒ ปี ปรับไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มักจะเกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายอาญา คือ มาตรา ๔๒๓ ที่กำหนดให้ผู้ที่โฆษณาแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืน ต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงของบุคคลอื่น ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายด้วยแต่อย่างไรก็ดี ในวรรคท้ายก็มีข้อยกเว้นว่า หากการส่งข่าวเท็จนั้นตนเองมีส่วนได้เสียในข่าวนั้นด้วย แม้ข่าวนั้นไม่ใช่ความจริงก็ไม่ต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายนั้น

๓. พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในกรณีสื่อออนไลน์ก็ควรระวังเรื่องการนำเสนอข่าวที่ไม่ได้ผ่านการกลั่นกรองจนอาจทำให้ประชาชนผู้รับสารนั้น เกิดความตื่นตระหนกหรือการนำเสนอข่าวที่อาจทำให้กระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ก็อาจจะมีผลตามมาตรา ๑๔ ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๔. พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ แม้ว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเน้นไปที่ผู้ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ แต่ในมาตรา ๔๐ กำหนดให้ผู้ที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากรายการที่ออกอากาศเป็นเท็จหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคล

^{๒๔} ไทยรัฐออนไลน์วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓, “จรรยาบรรณสื่อสารมวลชนสากล ๒๓ ข้อ”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://talk.mthai.com/topic/๑๐๘๖๑๓> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

อาจร้องเรียนต่อคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสทช.) เพื่อให้คณะกรรมการ กสทช.ส่งเรื่องไปยังองค์กรควบคุม การประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นดำเนินการเยียวยาแก่ผู้เสียหายโดยเร็ว ซึ่งก็จะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาเร็วขึ้นกว่าการดำเนินคดีใช้สิทธิทางศาล

๕. แนวปฏิบัติเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ.๒๕๕๓ เนื่องจากการใช้โซเชียลมีเดียหรือสื่อสังคมออนไลน์ได้ขยายตัวมากขึ้น เพราะเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านและผู้ชมได้อย่างรวดเร็วองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนจึงได้ร่วมกันออกแนวปฏิบัติฉบับนี้ ซึ่งแม้จะมีได้มีฐานะเป็นกฎหมาย แต่ก็เป็นเรื่องที่สื่อทุกรายควรให้ความสนใจซึ่งได้กำหนดให้การคัดลอกข้อความใดๆ จากสื่อสังคม ออนไลน์ต้องได้รับการอนุญาตจากเจ้าของข้อความนั้นๆ และต้องอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของข้อความและข่าวสารนั้น โดยรับรู้ถึงสิทธิหรือลิขสิทธิ์ขององค์กรหรือบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลนั้นด้วยการรายงานข้อมูลข่าวสารก็ต้องแยก “ข่าว” กับ “ความคิดเห็น” ออกจากกันอย่างชัดเจนต้องระวังการย่อความที่ทำให้ข้อความนั้นบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริงและต้องตระหนักว่าพื้นที่บนสื่อสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่สาธารณะข้อมูลที่มีการรายงานจะถูกบันทึกไว้และอาจมีผลทางกฎหมายได้ นอกจากนี้ยังมีองค์กรที่ทำหน้าที่ควบคุมสื่อแต่ละประเภท ซึ่งคล้ายกับสภานายความที่หน้าที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพของทนายความ ได้แก่ สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทยที่ทำหน้าที่ควบคุมการทำงานและปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนจึงพึงระวังมิให้การนำเสนอข่าวนั้นเกิดผลกระทบมายังตัวสื่อ องค์กรและที่สำคัญคือผลกระทบต่อประเทศชาติที่อาจตัดสินคนจากคำไม่กี่คำที่ปรากฏในสื่อซึ่งอาจจะเปลี่ยนชีวิตของเขาไปตลอดกาล^{๒๕}

สรุป ได้ว่าการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของภาครัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของภาครัฐ ที่มีความร่วมมือกันให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สังคม และประชาชนบางกลุ่มที่สามารถนำไปคิด พัฒนาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ซึ่งภาครัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

^{๒๕} กฎหมายสื่อและควบคุมสื่อ, กฎหมายกับสื่อมวลชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www. acc.co.th/news/๑๒๒massmedia.html> [๙ มีนาคม ๒๕๖๐].

ตารางที่ ๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ: การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, [ออนไลน์].	การประชาสัมพันธ์จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง
การประชาสัมพันธ์, [ออนไลน์].	ให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสาร
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร [ออนไลน์].	เพื่อให้สาธารณชนได้ทราบถึงบริการหรือหน่วยงานต่างๆ
พนา ทอมีอาคม, [ออนไลน์].	การจัดทำเว็บไซต์ศูนย์ดำรงธรรม เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, [ออนไลน์].	สิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารใน ความครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือส่วนบุคคล
ไทยรัฐออนไลน์วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓, [ออนไลน์].	ต้องการคนส่วนรวม และช่วยผดุงกฎหมาย บ้านเมือง สร้างความสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน
กฎหมายสื่อและควบคุมสื่อ, [ออนไลน์].	กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา พระราชบัญญัติ

๔) สื่อเร่งด่วน

สื่อที่ภาครัฐต้องคำนึงถึงด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และด้านโทรคมนาคม จะเน้นเรื่องการกำกับดูแลการประกอบกิจการให้เหมาะสมกับการก้าวสู่ยุคดิจิทัล เช่น การใช้วิทยุแท็กซี่ วิทยุชุมชน โทรทัศน์ดาวเทียม และเคเบิลทีวี รวมถึงวิกฤติโครงสร้างด้านการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ให้ วิกฤติประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างแท้จริง และจะต้องพัฒนากฎหมายให้ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี จัดให้มีนโยบายระดับชาติเพื่อสร้างความพร้อมในการ รับมือดังเช่น

สถานการณ์ฉุกเฉินเช่น ไฟไหม้, น้ำท่วม ต้องจัดทำแผนรับสถานการณ์ฉุกเฉินจากภัยพิบัติอันอาจมี ผลกระทบต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (IT Contingency Plan) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการ ดูแลรักษา และแก้ไขปัญหาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อฐานข้อมูล และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ องค์กรดังนี้^{๒๖}

- ๑) การวิเคราะห์และประเมินความรุนแรงของเหตุการณ์ภัยพิบัติ
- ๒) แนวทางการป้องกันและเตรียมการเบื้องต้น
- ๓) การเตรียมความพร้อม
- ๔) การจัดองค์กรและกำหนดผู้รับผิดชอบเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน
- ๕) มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ
- ๖) กระบวนการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ความไม่แน่นอนและภัยพิบัติฯ
- ๗) แผนกู้คืนระบบกลับสู่สภาพปกติ
- ๘) การติดตามและรายงานผล^{๒๗}

สรุป ได้ว่าสื่อเร่งด่วนในภาวะฉุกเฉินกรณีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนทั้งที่ท่วมเป็นบริเวณกว้างและท่วมเฉพาะพื้นที่และปัญหาขาดแคลนน้ำในบางพื้นที่และบางฤดูกาลซึ่งนำความเสียหายและทุกข์ร้อนมาให้แก่เกษตรกรโดยระดมความคิดเพื่อหาทางป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมรุนแรงดังเช่นเหตุการณ์น้ำท่วมในปี ๒๕๕๔ และหาวิธีที่จะแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเฉพาะพื้นที่ให้ลดลงโดยเร็วไม่กระทบต่อพืชผลส่วนภาวะภัยแล้งจนเกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนั้นรัฐบาลจะเร่งดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายครอบคลุมทั่วพื้นที่เพาะปลูกให้มากที่สุดซึ่งจะสามารถทำได้ในเวลาประมาณ ๑ ปี

ข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ เช่น Hot News, Break News เป็นต้น ดังเช่น

ด้านสื่อมวลชนในปีที่ผ่านมาต้องปิดกิจการและเลิกจ้างไปแล้วหลายแห่งโลกออนไลน์ทำให้คนแยกเป็นฝ่ายเป็นกลุ่ม ปัญหาคือ แก้ไขได้หรือไม่ ถ้าสังคมยังไม่มีเอกภาพไม่มีความรู้และเอาอารมณ์เป็นที่ตั้ง ในหลวง ร.๙ ทรงเคยตรัสว่า "เมื่อประชาชนยังเดือดร้อนยอมไม่เป็นอิสระ ต้องฟังฟังคนอื่นและกลายเป็นปัญหาในการทำงานของประชาธิปไตย" นั่นหมายความว่าเมื่อคนจนถูกจำกัดด้วยโอกาสจึงกลายเป็นเหยื่อในการเมืองโดยง่ายเป็นมวลชนของแต่ละฝ่ายและมุ่งแต่จะเอาชนะกันทุกเรื่องทุกท่ายจริงเกิดรัฐประหาร

อย่างไรก็ดีไม่ว่าจะรัฐประหารอีกกี่ครั้งก็กลับมาที่เดิมเพราะมองข้ามรากเหง้าของปัญหาเพราะคนยังยากจนและมีความเหลื่อมล้ำในสังคมอย่างรุนแรงจึงไม่มีอิสระในชีวิตและไม่สามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้ "สื่อมวลชนช่วยสังคมให้เห็นปัญหาและเป็นเวทีให้เกิดการแก้ไขมากขึ้นแค่นั้นได้เสนอข่าวให้แนวคิดเพื่อหาทางออกหรือไม่" ในหน้าหนังสือพิมพ์มีข่าวความทุกข์ยากของประชาชน

^{๒๖} ไทยรัฐออนไลน์วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘, สปท.จัดลำดับปฏิรูปเร็ว-เร่งด่วน สื่อ ๓ ด้านเน้น ก.ม.ทันสมัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/> ๕๔๖๒๓๑ [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

^{๒๗} สถานการณ์ฉุกเฉิน, แผนรับสถานการณ์ฉุกเฉินจากภัยพิบัติระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Contingency plan), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.itsecurity.police.go.th [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

อย่างน้อยแค่ไหนหรือไม่มีเลย ถ้ามีข่าวความทุกข์ยากแบบสมำเสมอคนจะได้รู้ความจริงว่าประเทศไทยเป็นอย่างไร โอกาสในการแก้ไขให้สำเร็จก็จะมีมากขึ้น

สื่อมวลชนให้พื้นที่มากในเรื่องการเมือง ความขัดแย้ง อาชญากรรม บันเทิง ซึ่งเป็นหน้าที่และพื้นฐานของการทำงาน ซึ่งจะเป็นข่าวได้ต้องสด ใหม่ และน่าตื่นเต้นเพราะพฤติกรรมของคนเป็นเช่นนั้นหรือเราคิดว่าเขาเป็นอย่างนั้น

ปัญหาความเหลื่อมล้ำที่รัชกาลที่ ๙ ทรงแก้ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำก็ไม่ได้ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนเท่าที่ควร น่าเสียดายที่เป็นเรื่องร้ายก่อกวนประเทศไทยน่าจะเป็นเรื่องหลักที่ให้ทุกคนมาแก้ไขปัญหาร่วมทั้งสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนहु่มาก

หากสื่อใส่ใจทำและทำอย่างต่อเนื่องย่อมจะเกิดกระแสผลักดันให้เกิดการแก้ไขอย่างยั่งยืน เมื่อสื่อต้องการสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลต้องการเสรีภาพในการรายงานข่าว แต่หน้าที่ของสื่อที่ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา และพัฒนาประเทศหายไปไหน เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยากจนขาดการศึกษาควรหรือไม่ที่สื่อจะมีบทบาทช่วยคนที่ลำบาก ถ้าสื่อมวลชนไม่ช่วย สื่อจะมีค่าแค่เฉพาะรายงานข่าวใครพูดอะไร ทะเลาะอะไรกับใครเท่านั้น^{๒๘}

สรุป ได้ว่าสื่อเร่งด่วนเป็นสื่อที่ภาครัฐต้องคำนึงถึงด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และด้านโทรคมนาคม เน้นเรื่องการกำกับดูแลการประกอบกรให้เหมาะสมกับการก้าวสู่ยุคดิจิทัล เช่น การใช้วิทยุแท็กซี่ วิทยุชุมชน โทรทัศน์ดาวเทียม และเคเบิลทีวี รวมถึงวิกฤติโครงสร้างด้านการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างแท้จริงและจะต้องพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย

ตารางที่ ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการสื่อภาครัฐ: สื่อเร่งด่วน

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ไทยรัฐออนไลน์วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘, [ออนไลน์].	เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างแท้จริง
สถานการณ์ฉุกเฉิน, [ออนไลน์].	การติดตามและรายงานผลอย่างเร่งด่วน
หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล, [ออนไลน์].	สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนहु่มาก

^{๒๘} หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล, ม.ร.ว.ดิศนัดดา กระตุ้นให้สื่อเห็นความทุกข์ยาก-เหลื่อมล้ำของสังคม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.isranews.org/> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

๒.๓ องค์ประกอบการนำเสนอข่าวสารของสื่อภาครัฐ

องค์ประกอบการนำเสนอข่าวสารของสื่อภาครัฐการที่บุคคลใช้ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารสำคัญและการสื่อความคิดความรู้สึกซึ่งกันและกันการติดต่อสื่อสารเป็นการที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ความคิดหรือทัศนคติ เพื่อสร้างความเข้าใจต่อกัน ทั้งนี้การสื่อสารเป็นกิจกรรมสำคัญที่มนุษย์ต้องการบอกผู้อื่นให้รู้ว่าตนเองต้องการอะไรทำอะไรโดยผ่านสื่อหรือช่องทางต่างๆ ที่เหมาะสมให้เข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร และการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นหมู่เป็นพวกเดียวกันในสังคม ทุกคนจะต้องมีหน้าที่ต่างๆ ในการอยู่ร่วมกัน ทำงานพร้อมกัน มีการติดต่อกัน ซึ่งต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการสื่อสาร หรือกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง (ผู้ส่งสาร) ส่งสิ่งเร้า คือ ภาษาพูดหรืออันตีได้

หลักการสื่อสารมีปัจจัยพื้นฐานอยู่ ๔ ประการตามหลักแนวคิดหรือทฤษฎี “SMCR” ของ เดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo) ซึ่งหมายถึงหลักการที่ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้ในเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารได้แก่ S (Sender) คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ส่งสาร M (Message) คือ ข้อมูลข่าวสาร (Information) C (Channel) คือ ช่องทาง R (Receiver) คือ ผู้รับสารดังนี้

การสื่อสารของเดวิดเค. เบอร์โล (David k. Berlo)

แนวคิดทางการสื่อสารของเบอร์โลกับกระบวนการของการสื่อสารในรูปแบบจำลองทางการสื่อสาร S M C R Model ประกอบด้วย

๑. ผู้ส่งสาร (Source) ต้องมีความสามารถเข้ารหัส (Encode) เนื้อหาข่าวสารได้มีความรู้ที่ดีในข้อมูลที่จะส่งสามารถปรับระดับให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้รับ

๒. ข้อมูล (Message) คือเนื้อหาสัญลักษณ์ต่างๆ

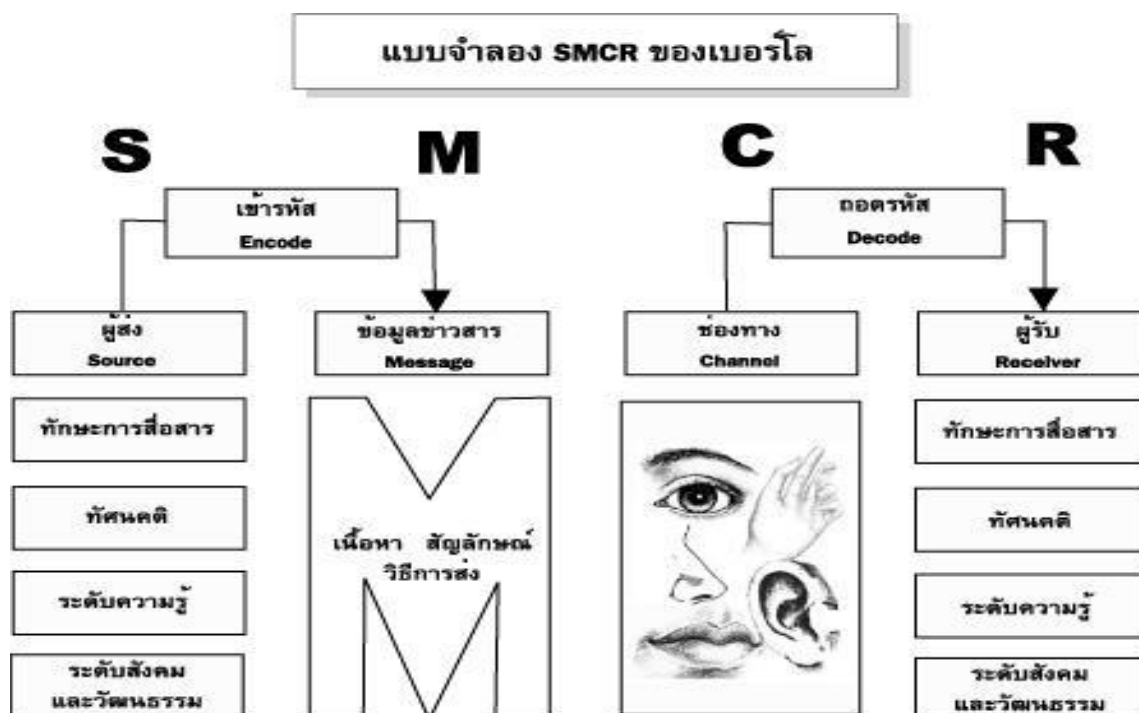
๓. ช่องทาง (Channel) ให้ผู้รับได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า

๔. ผู้รับสาร (Receiver) มีความสามารถถอดรหัส (Decode) สารได้อย่างถูกต้อง^{๒๙}

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบจำลอง SMCR ของเบอร์โล^{๓๐} จะให้ความสำคัญในปัจจุบันต่างๆ ที่มีผลทำให้การสื่อสารประสบผลสำเร็จได้แก่ทักษะในการสื่อสารที่คนคิดระดับความรู้ระบบสังคมและวัฒนธรรมซึ่งผู้รับสารและผู้ส่งสารต้องมีตรงกันเสมอกล่าวคือกระบวนการของการติดต่อสื่อสารไว้ในลักษณะรูปแบบจำลอง SMCR model (ดังรูปแผนภาพที่ ๒.๒)

^{๒๙} กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร, ๒๕๔๓), หน้า ๑๒.

^{๓๐} Berlo, D.K., *The Process of Communication: Introduction to Theory and Practice*, (San Francisco: Rinehart Press, 1960), p 11.

แผนภาพที่ ๒.๒ รูปแบบจำลอง SMCR model (Berlo's model of communication: S-M-C-R model)

ที่มา: จากหนังสือเทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรมของ กิดานันท์ มลิทอง

แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบในการสื่อสาร

ช่องทางการสื่อสารแต่ละช่องทางมีความเหมาะสมต่อข่าวสารและสถานการณ์ของการสื่อสารไม่เท่ากันหากเป็นข่าวสารที่มีความซับซ้อนและยากแก่การเข้าใจที่ไม่ถูกต้องและไม่อยู่ในวิสัยปกติของการปฏิบัติงานประจำวันควรจะสื่อสารให้ชัดเจนด้วยการใช้ช่องทางหลักองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการสื่อสารมีดังนี้

๑) หลักองค์ประกอบพื้นฐานของกระบวนการสื่อสาร

(๑) ผู้ส่งสาร (Sender) คือ บุคคลที่ส่งสารเป็นคนแรกไปยังผู้รับสารโดยมีระบบเป็นขั้นตอนและมีคุณสมบัติหรือทักษะในการส่งสารในตัวเอง

(๒) ข่าวสาร (Message) คือ เรื่องราวที่มีความหมายที่แสดงออกมาทางภาษาหรือสัญลักษณ์

(๓) ช่องทาง (Channel) คือ สื่อหรือช่องทางการสื่อสาร (Media) เช่นวิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ผู้ส่งใช้ในการสื่อไปยังผู้รับสื่อเหล่านี้ขึ้นอยู่กับผู้ส่งเป็นหลักว่าจะส่งสารใด

(๔) ผู้รับสาร (Receiver) คือ ผู้รับสารหรือผู้ฟังซึ่งเป็นเป้าหมายปลายทางของการสื่อสารเพื่อต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบางอย่างหรือเกิดความเข้าใจในบางเรื่องผลจากการเปลี่ยนแปลงจากการสื่อสาร

หลักเกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสารเพื่อองค์กรธุรกิจคือ

๑. เข้าใจเรื่องที่จะสื่อให้ชัดเจน
๒. มีความมั่นใจในตัวเองและสร้างความเชื่อถือให้แก่ผู้รับสาร
๓. มีความรู้ความสามารถอื่นๆ ประกอบในการสื่อสารกับคู่สนทนาหรือกับผู้รับ
๔. การรู้จักการใช้ภาษาที่เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย
๕. ให้ความสำคัญกับกิริยาอาการน้ำเสียงถ้อยคำสีหน้าท่าทาง
๖. การสื่อสารอย่างกระชับไม่คลุมเครือไม่วกวนไม่เยิ่นเย้อเข้าใจยาก
๗. มีการยกเอาตัวอย่างมาประกอบเพื่อให้เกิดความชัดเจนและเข้าใจง่ายขึ้น
๘. มีความสุขุมสงบนิ่งในสีหน้าแวตาทิรยาอื่นๆ ในคราวถูกตอบโต้^{๓๑}

การสื่อสารที่ถ่ายทอดไปยังผู้รับสิ่งสำคัญคือ “สาร” หรือเนื้อหาสาระเนื้อหาสาระที่ส่งออกไปจะต้องมีลักษณะที่ชัดเจนโดยมีลักษณะดังนี้คือ

๑. ต้องมีความน่าเชื่อถือ (Credibility) คือ ไม่เป็นสารเลื่อนลอยลำลือโคมลอยหรือไร้ข้อเท็จจริงมีแหล่งที่มาชัดเจน
๒. มีความละเอียด (Context) คือ ไม่เป็นสารที่ย่อหรือใช้ภาษาเฉพาะเกินไปเนื้อหาไม่บริบูรณ์เนื้อหาคลุมเครือ
๓. มีเนื้อหาสาระที่ชัดเจน (Content) คือ ไม่ใช่เป็นสารที่ไร้สาระต้องมีประโยชน์อยู่ในความสนใจของมวลชนมีผลได้ผลเสียของผู้รับ
๔. มีความชัดเจน (Clarity) คือ ใช้ภาษาที่ผู้รับเข้าใจง่ายไม่ใช่ภาษากำกวมหรือภาษาคลุมเครือ
๕. การสรุป (Conclusion) คือ การกล่าวย้ำเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นไม่สับสนและเพื่อป้องกันการหลงลืมด้วย
๖. ช่องทาง (Channel) คือ สารที่จะเกิดประสิทธิภาพที่ได้ผลมากต้องรู้จักเลือกช่องทางหรือสื่อกลางในการถ่ายทอดเช่นวิทยุโทรทัศน์อินเทอร์เน็ตแฟกซ์
๗. ความสามารถ (Capability) คือ สารที่จะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้ดีจะต้องอาศัยความสามารถของผู้ส่งและผู้รับประกอบกันด้วยคือ ผู้ส่งผู้รับต้องมีประสบการณ์มีไหวพริบมี

^{๓๑} มณฑล ไบบัว, **หลักและทฤษฎีการสื่อสาร**, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖), หน้า ๗๗-๗๘.

ความสามารถในการใช้สื่อการเข้าใจสารด้วย

สำหรับองค์ประกอบของการสื่อสารโดยทั่วไปมี ๔ ประการ คือ ๑. ผู้ส่งสาร (Sender) ๒. ข้อมูล (Message) ๓. ช่องทาง (Channel) ๔. ผู้รับสาร (Receiver) ดังนี้

๑. ผู้ส่งสาร (Sender) คือ ผู้เริ่มต้นการสื่อสาร (เริ่มต้นสร้างและส่งสารไปยังผู้อื่น) ในการสื่อสารครั้งหนึ่งๆ นั้นผู้ส่งสารจะทำหน้าที่เข้ารหัส (Encoding) อันเป็นการแปรสารให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ที่มนุษย์คิดสร้างขึ้นแทนความคิดได้แก่ภาษา (ภาษาพูด, ภาษาเขียนหรืออวัจนภาษา) และอาจกับกิริยาท่าทางต่างๆ (อวัจนภาษา) สารที่ถูกเข้ารหัสแล้วนี้จะถูกผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารโดยผ่านทางติดต่อทางใดทางหนึ่งเช่นถ้าผู้ส่งสารต้องการส่งสารไปถึงผู้รับสารที่อยู่ห่างไกลจากตนอย่างรวดเร็วผู้ส่งสารก็อาจเลือกใช้วิธีโทรเลขโทรศัพท์จดหมายถ้าเป็นปัจจุบันก็อาจใช้โทรสาร (Facsimile (FAX) หรือ E-mail (การสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์) ซึ่งสะดวกและรวดเร็วเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารใหม่ดั่งนั้นโดยทั่วไปแล้วในสถานการณ์การสื่อสารหนึ่งๆ นั้นผู้ส่งสารจะเป็นบุคคลหนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะเป็นผู้เริ่มต้นสื่อสารถือเป็นบุคคลแรกที่จะทำให้กระบวนการในการสื่อสารเกิดขึ้นแต่เนื่องจากการสื่อสารของมนุษย์มีหลายประเภทและหลายระดับเพราะฉะนั้นจำนวนของผู้ส่งสารจึงอาจจะแตกต่างกันไปเช่นการสื่อสารสาธารณะรูปแบบหนึ่งคือ การอภิปรายผู้ส่งสารอาจมีจำนวนมากกว่า ๑ คน และผู้ส่งสารอาจมิได้ส่งสารในฐานะที่เป็นตัวของตัวเองแต่อาจจะส่งสารในฐานะที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งส่วนในกระบวนการสื่อสารมวลชนผู้ส่งสารก็คือ ตัวแทนขององค์กรเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชนซึ่งนอกจากจะส่งสารในฐานะที่เป็นตัวของตัวเองแล้วยังต้องมีความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นตัวแทนของสถาบันการสื่อสารมวลชนนั้นๆ ด้วยแต่การเป็นผู้ส่งสารไม่ว่าจะในการสื่อสารประเภทและระดับใดก็ตามย่อมต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการสื่อสาร^{๓๒}

สรุป ได้ว่าผู้ส่งสารต้องมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่แจ่มชัดเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในเนื้อหาของเรื่องราวที่ตนจะสื่อสารกับผู้อื่นโดยเป็นผู้มีความพยายามที่จะเข้าใจความสามารถและความพร้อมในการรับสารของผู้ที่ตนสื่อสารด้วย และเป็นผู้รู้จักเลือกวิธีการในการสื่อสารให้เหมาะสมกับเรื่องโอกาสและผู้รับสารของตน

๒. ข้อมูล (Message) คือ เรื่องราวอันมีความหมายและแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใดๆ ก็ตามที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้สารจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารเกิดความคิดขึ้นและต้องการจะส่งหรือถ่ายทอดความคิดนั้นไปสู่การรับรู้ของผู้อื่น (ผู้รับสาร) การส่งสารนั้นก็โดยการที่ผู้ส่งสารแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อแทนความคิดที่เกิดขึ้นพฤติกรรมที่ว่านี้ก็เช่นการพูดการเขียนการวาดการแสดงอาการหรือกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

^{๓๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗-๗๘.

และพฤติกรรมในการแสดงออกซึ่งความคิดนี้ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดๆ ก็ตามย่อมขึ้นอยู่กับทักษะของผู้กระทำทั้งสิ้น

ข้อมูลข่าวสารนั้นโดยทั่วไปประกอบด้วยรหัสของสาร (Message codes) เนื้อหาของสาร (Message content) การจัดสาร (Message treatment) ส่วนสำคัญ ๓ ประการคือ

๑) รหัสของสารคือภาษา (Language) หรือสัญลักษณ์ (Symbolic) หรือสัญญาณ (signal) ที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อใช้แสดงออกแทนความคิดเกี่ยวกับบุคคลและสรรพสิ่งต่างๆ เราสามารถแบ่งรหัสของสารออกได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ

(๑) รหัสของสารที่ใช้คำพูด (Verbal message codes) รหัสของสารที่ใช้คำพูด ได้แก่ ภาษาอันเป็นระบบสัญลักษณ์ที่มนุษย์ได้พัฒนาขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพภาษาทุกภาษาของมนุษย์มีการสร้างขึ้น และถูกพัฒนาสืบทอดมาโดยลำดับเป็นระบบสัญลักษณ์ที่ทำให้สารปรากฏขึ้นได้

(๒) รหัสของสารที่ไม่ใช้คำพูด (Nonverbal message codes) รหัสของสารที่ไม่ใช้คำพูด ได้แก่ ระบบสัญลักษณ์สัญญาณ หรือเครื่องหมายใดๆ ก็ตามที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้ถ้อยคำเช่น อากัปกริยาธงไฟ เป็นต้น

กล่าวได้ว่าการสื่อสารของมนุษย์ในแต่ละสังคมแต่ละวัฒนธรรมพัฒนาขึ้นและรับรู้ความหมายร่วมกันเช่นการพยักหน้าแสดงอาการตอบรับหรือแสดงความเข้าใจหรือเห็นด้วยแม้แต่ธงหรือไฟสัญญาณต่างๆ ก็ล้วนแต่เป็นรหัสของสารที่ไม่ใช้คำพูดทำหน้าที่เป็นการบอกเรื่องราวที่มนุษย์ตกลงรับรู้ความหมายร่วมกัน

๒) เนื้อหาของสารที่มนุษย์สื่อสารกันนั้นครอบคลุมถึงความรู้และประสบการณ์ของมนุษย์ที่มนุษย์ต้องการที่จะถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเพื่อความเข้าใจร่วมกันดังนั้นเมื่อพูดถึงเนื้อหาของสารแล้วจะมีขอบเขตกว้างขวางไม่มีที่สิ้นสุดซึ่งเราอาจแบ่งเนื้อหาของสารได้เป็น ๓ ประเภทคือ

(๑) สารประเภทข้อเท็จจริงได้แก่สารที่รายงานให้ทราบถึงความจริงต่างๆ ที่มีอยู่ในโลกทางกายภาพและอยู่ในวิสัยที่มนุษย์จะตรวจสอบได้ถึงความแน่นอนถูกต้องของสารนั้นถ้าพิสูจน์ตรวจสอบแล้วสารนั้นเป็นจริงสารนั้นก็จัดได้ว่าเป็นสารที่มีคุณภาพควรแก่การเชื่อถือ

(๒) สารประเภทข้อคิดเห็นได้แก่สารซึ่งเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในจิตใจจากการประเมินของผู้ส่งสารอาจเป็นความรู้สึกแนวความคิดความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเองต่อบุคคลอื่นต่อวัตถุหรือต่อเหตุการณ์ใดก็ตามสารประเภทนี้เป็นสารที่ไม่อยู่ในวิสัยที่จะถูกตรวจสอบได้ว่าเป็นจริงหรือไม่อาจทำได้เพียงแค่การประเมินความน่ารับฟังความสมเหตุสมผลตลอดจนความเป็นไปได้ของสารนั้นเท่านั้นเพราะต่างคนต่างก็มีความคิดมีความรู้สึกอารมณ์ต่อวัตถุเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่แตกต่างกันออกไปเป็นต้น

(๓) การจัดสารที่ถูกจัดเตรียมมาอย่างดีทั้งในเรื่องของการเรียบเรียงลำดับความยากง่ายรูปแบบการใช้ภาษาจะทำให้สารนั้นมีคุณสมบัติในการสื่อสารได้ดีตัวอย่างของการจัดสารที่เห็น

ได้ชัดก็คือ การจัดการในการโฆษณาซึ่งผู้ส่งสารได้ให้ความประณีตพิถีพิถันในการจัดการเพื่อให้สารนั้นสามารถดึงดูดความสนใจของผู้รับสารสามารถที่จะให้ความเข้าใจ และข้อคิดเห็นต่างๆ ได้ตามที่คุณผู้ส่งสารต้องการ

สรุป ได้ว่าข้อมูลข่าวสารในการสื่อสารมีความสำคัญที่ถูกส่งมาจากผู้ส่งสารก็คือ ทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถโต้ตอบได้โดยการร้องเรียนมายังผู้ส่งสารได้ตลอดเวลา

๓. ช่องทาง (Channel) ในการสื่อสารใดๆ ก็ตามผู้ส่งสารย่อมต้องอาศัยช่องทางหรือสื่อให้ทำหน้าที่นำสารไปยังผู้รับสารโดยทั่วไปแล้วสารที่ถูกผู้ส่งสารถ่ายทอดไปยังผู้รับสารจะเข้าไปสู่ระบบการรับรู้ของมนุษย์โดยผ่านประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งหรือหลายทางได้แก่ ทางการเห็นโดยประสาทตาทางการได้ยินโดยประสาทหูทางการได้กลิ่นโดยประสาทจมูกทางการสัมผัสโดยประสาทกายและทางการลิ้มรสโดยประสาทลิ้น

ถ้าพิจารณาในแง่แล้วการสื่อสารระหว่างบุคคล ๒ คน ที่อยู่ต่อหน้ากันสารก็จะผ่านช่องทางเหล่านี้ไปสู่การรับรู้ของผู้กระทำการสื่อสารทั้ง ๒ ฝ่าย แต่ในการสื่อสารสำหรับคนที่อยู่ห่างไกลกันมนุษย์ไม่สามารถจะอาศัยทางติดต่อที่มนุษย์มีอยู่ได้มนุษย์จึงได้สร้างสื่อขึ้นมาเป็นเครื่องช่วยให้การติดต่อระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารมีความเป็นไปได้มองในแง่ที่เราจะเห็นได้ว่าแม้คำว่า “ช่องทาง” และคำว่า “สื่อ” จะมีความหมายใกล้เคียงกันและอาจใช้แทนกันได้แต่แท้ที่จริงแล้วคำว่า ทั้ง ๒ มีความหมายแตกต่างกันคำว่า “ช่องทาง” หมายถึง ทางซึ่งทำให้ผู้ส่งสารกับผู้รับสารติดต่อกันได้ อันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ส่วน “สื่อ” นั้นหมายถึง สื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติได้แก่ อากาศ แสง เสียงตลอด จนอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่มนุษย์คิดขึ้นเพื่อใช้ติดต่อส่งสารไปถึงกันและกัน การจัดแบ่งประเภทของสื่อที่มนุษย์ใช้ในการสื่อสารนั้นอาจแบ่งได้หลายแบบไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนตายตัวเช่น อาจแบ่งโดยใช้ลักษณะของสื่อเป็นเกณฑ์หรืออาจแบ่งโดยใช้จำนวน และลักษณะของการเข้าถึงผู้รับสารก็ได้

สรุป ได้ว่าช่องทางการสื่อสารใดๆ ก็ตามผู้ส่งสารย่อมต้องอาศัยช่องทางหรือสื่อให้ทำหน้าที่นำสารไปยังผู้รับสารโดยทั่วไปแล้วสารที่ถูกผู้ส่งสารถ่ายทอดไปยังผู้รับสารจะเข้าไปสู่ระบบการรับรู้ของมนุษย์โดยผ่านประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งหรือหลายทาง

๔. ผู้รับสาร (Receiver) เป็นองค์ประกอบประการสุดท้ายในกระบวนการของการสื่อสาร และเป็นองค์ประกอบสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งนี้เพราะการสื่อสารใดๆ ก็ตามจะไม่ประสบผลสำเร็จได้เลยหรืออาจประสบผลสำเร็จไม่เต็มที่ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจหน้าที่และบทบาทของตนเองที่มีต่อการสื่อสารในกระบวนการสื่อสารนั้นผู้รับสารมีบทบาทขั้นพื้นฐาน ๒ ประการคือ

- ๑) การรู้ความหมายตามเรื่องราวที่ผู้ส่งสารส่งผ่านสื่ออย่างใดอย่างหนึ่งมาถึงตน
- ๒) การแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสาร

ดังนั้นในกระบวนการสื่อสารใดๆ ก็ตามการสื่อสารจะเกิดประสิทธิผลได้ก็ต่อเมื่อผู้รับสารได้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสารได้แก่การเป็นผู้ฟังผู้อ่านตลอดจนการเป็นผู้ที่สามารถคิด และรับรู้ความหมายได้ การมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ส่งสารต่อเรื่องที่อยู่สื่อสารตลอดจนการเป็นผู้มีความพยายามในการรับสารและสามารถแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อผู้ส่งสารทั้งนี้เพื่อให้การสื่อสารบรรลุเป้าหมายนั่นเองในการพิจารณาองค์ประกอบทางด้านผู้ส่งสารและผู้รับสารนั้นในความเป็นจริงแล้วทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารก็คือบุคคลอย่างน้อย ๒ คน ที่มีบทบาทร่วมกันอยู่ในกระบวนการสื่อสาร ถ้าไม่มีผู้ส่งสารและผู้รับสารแล้วการสื่อสารก็จะเกิดขึ้นไม่ได้หรือถ้ามีแต่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเพียงฝ่ายเดียวก็เช่นกันการสื่อสารก็จะไม่เกิดขึ้น

สรุป ได้ว่าผู้รับสารต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม และรับฟังข้อเท็จจริงด้วยเหตุผลรอบคอบ และรอบด้านในการสื่อสารขององค์กรสื่อซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความเข้าใจที่ดี และช่วยให้ผู้รับสารได้รับทราบกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐได้ดี

ดังนั้นองค์ประกอบการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร (Sender) ข้อมูล (Message) ช่องทาง (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งแต่ละองค์ประกอบมีความแตกต่างกันทางคุณลักษณะดังต่อไปนี้

๑) แหล่งข้อมูล (Information Source) คือ แหล่งที่มาของข่าวสาร (Message)

๒) ผู้ส่งสาร (Sender) คือ บุคคลที่จะเป็นผู้ดำเนินการส่งข่าวสาร

ภาษาเขียนเพื่อแลกเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลอื่นๆ (ผู้รับสาร)^{๓๓}เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน การสื่อสารที่ขาดประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดความล้มเหลวของงาน อิทธิพลของการสื่อสารส่งผลในการทำลายความสามัคคี หรือก่อให้เกิดความเข้าใจ

๓) ข้อมูล (Message) คือ เนื้อหาที่จะต้องนำไปส่ง

๔) ช่องทาง (Channel) คือ สิ่งที่จะช่วยนำพาข่าวสารได้ดีหรือเร็วยิ่งขึ้น

๕) ผู้รับสาร (Receiver) คือ ผู้เป็นเป้าหมายในการรับข่าวสาร

ก. ผู้ส่งสาร (Sender) ในกระบวนการสื่อสารมวลชน ได้แก่ สถาบันหรือองค์กรทางด้านการสื่อสารมวลชนซึ่งเป็นองค์กรที่มีความสลับซับซ้อนและมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการค่อนข้างสูง โดยผู้ส่งสารซึ่งอาจได้แก่ กองบรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว ช่างภาพ ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความเป็นมือ

---

^{๓๓} Zaremba, A. J., **Organizational Communication: Foundation for Business and Collaboration**, (Ohio: Thomson South-Western, 2006), p. 5.

industry) เช่น นักข่าว บรรณาธิการ ผู้เขียนประจำคอลัมน์หนังสือพิมพ์ ผู้ผลิตรายการสถานีโทรทัศน์ หรือวิทยุ ผู้กำกับภาพยนตร์ เป็นต้น

อาชีพและมีจริยธรรม ทำหน้าที่รวบรวม คัดกรอง และผสมผสานเนื้อหาต่างๆ ที่มาจากแหล่งข่าวที่เป็นต้นตอ หรือแหล่งข่าวจากที่อื่นมาถ่ายทอดส่งไปยังผู้รับสารอีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้นผู้ส่งสารในสื่อมวลชนจึงมักปรากฏในฐานะเป็นแหล่งข่าวที่สอง (Secondary source) โดยผู้ส่งสารอาชีพเหล่านี้ ได้แก่ ผู้ชำนาญการ (Specialist) ที่ทำงานประจำในอุตสาหกรรมการสื่อสาร (Communication)

ข. ข้อมูล (Message) ได้แก่ เรื่องราวเนื้อหาที่นำเสนอเป็นข้อมูล ข่าวสาร และความคิดเห็นต่างๆ สารในกระบวนการสื่อสารมวลชนมีความหลากหลาย (Variety) ทั้งข่าวเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม หรือภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งอาจนำเสนอในหลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบข่าว การวิเคราะห์ เจาะลึก หรือรูปแบบความบันเทิง นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นสาธารณะ (Public) ที่สารต่างๆ มีการนำเสนออย่างเปิดเผยแก่คนจำนวนมาก การส่งข้อมูลข่าวสารมีความรวดเร็ว (Rapidly) สามารถเข้าถึงผู้คนในสถานที่ต่างๆ ได้พร้อมกันและมีความต่อเนื่องโดย (Continuity) และไม่ยั่งยืน (Transience) โดยผ่านระบบกลไกของสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้นซึ่งเป็นสื่อที่มีสมรรถนะในการส่งข้อมูลได้อย่างกว้างขวางครอบคลุม และสามารถเข้าถึงผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- ลักษณะเป็นสาธารณะ (Public) หมายถึง การสื่อสารที่มุ่งส่งไปยังสาธารณะ ไม่เป็นการสื่อสารแบบส่วนตัว ซึ่งสารที่ส่งออกไปไม่ได้มุ่งเฉพาะเจาะจงไปยังใครคนใดคนหนึ่งเนื้อหาของสารที่เผยแพร่ออกไปจึงกว้างขวาง เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ และทำให้ผู้รับสารทั้งหลายรับทราบข่าวสารเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน

- ลักษณะความรวดเร็ว (Rapidly) การสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารที่รวดเร็ว เนื่องจากใช้เทคโนโลยีที่มีลักษณะการผลิตและการส่งที่ทันสมัย เรื่องราวข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปนั้นต้องการส่งถึงผู้รับสารจำนวนมากในเวลาใกล้เคียงกันหรือในเวลาเดียวกัน ทำให้ผู้รับสารแต่ละคนได้รับสารภายในระยะเวลาอันสั้นและเกิดประโยชน์แบบทันทีทันใด

- ลักษณะความต่อเนื่อง (Continuity) การสื่อสารมวลชนมักส่งหรือถ่ายทอดข่าวสารโดยใช้หลักการของการกำหนดเวลา (Time schedule) มากกว่าแบบตามอำเภอใจหรือตามสะดวก เช่น หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารรายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ซึ่งมีการนำเสนอรายการแบบต่อเนื่องอย่างชัดเจน ส่วนหนังสือและภาพยนตร์ แม้จะมีลักษณะความประจำ (Regularity) น้อยกว่าสื่อประเภทอื่น แต่ก็ยังคงความต่อเนื่องตามที่ถูกเขียนหรือผู้ผลิตเสนอผลงานสู่มวลชน

- ลักษณะความไม่ยั่งยืน (Transience) การสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารที่ไม่ยั่งยืน เพราะมีเจตนาให้ผู้รับสารบริโภคและใช้เรื่องราวข่าวสารนั้นในทันทีทันใดสารที่ส่งออกไปจึงมีลักษณะถูกใช้ให้หมดไป และบางส่วนเป็นการตอบสนองเจตนาของการใช้สื่อเพื่อบริโภคแบบทันทีทันใด

(Consumatory purpose) เพราะฉะนั้นข่าวที่ปรากฏจะมีอายุสั้น และมีข่าวใหม่ๆ ออกมาทุกวัน ดังนั้น คุณลักษณะของเนื้อหาสื่อสารมวลชนจึงมีความทันสมัย สดใหม่ตลอดเวลา

ค. ช่องทาง (Channel) ในกระบวนการสื่อสารมวลชนเรียกว่า “สื่อมวลชน” อันหมายถึง สื่อที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว ภายในเวลาที่ใกล้เคียงกันหรือในเวลาเดียวกัน โดยทั่วไปอาจแบ่งสื่อมวลชนออกเป็น ๒ ประเภท ใหญ่ๆ ดังนี้

- สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed media) ได้แก่ สื่อมวลชนที่ส่งข่าวสารต่างๆ ด้วยสื่อที่ใช้การพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือ เป็นต้น

- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic media) ได้แก่ สื่อมวลชนที่ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้า หรือ อิเล็กทรอนิกส์ในการส่งและรับข่าวสาร เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น

ช่องทางในการสื่อสาร หรือสื่อ ไปยังผู้รับสาร ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดคือ ผู้ส่งสาร ซึ่งเป็นผู้กำหนดเนื้อหาและทางเดินของสารให้เป็นเจตนาของตน โดยมีนักวิชาการได้ศึกษาดังนี้

การสื่อสารด้วยการพูด แต่เพียงอย่างเดียวมี ๔ องค์ประกอบ ได้แก่ ผู้พูด (Speaker) ซึ่งจะประกอบสร้างข้อถกเถียงทางความคิด (Argument) เพื่อนำเสนอในรูปของสุนทรพจน์ (Speech) ไปยังผู้ฟัง (Listener)^{๓๔} วิธีที่สะดวกที่จะอธิบายการกระทำการสื่อสาร คือ การตอบคำถามว่า ใคร (Who) กล่าวอะไร (Says what) ในช่องทางใด (In which channel) ถึงใคร (To whom) พร้อมด้วยผลอะไร (With what effect) ซึ่งต่อมา แบริดดอค (Braddok) เป็นผู้หนึ่งที่ได้พัฒนาแนวคิดเรื่องกระบวนการสื่อสารต่อจากแบบจำลองของลาสเวลล์ โดยแยกองค์ประกอบที่มีความจำเป็นต่อกระบวนการสื่อสารออกมาให้เห็นชัดเจน คือ ใคร (ผู้ส่งสาร) กล่าวอะไร (สาร) ผ่านสื่อชนิดใด (สื่อ) ถึงใคร (ผู้รับสาร)^{๓๕} การสื่อสารมีขั้นตอนมากกว่าการส่งผ่านสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับสารเนื่องจากยังมีปัจจัยแทรกแซงอย่างสิ่งรบกวนทางการสื่อสารเข้ามาเป็นตัวกำหนดที่ไม่ใช่องค์ประกอบหลักทางการสื่อสารคือ แหล่งสาร (Source) เครื่องส่ง (Transmitter) เสียงรบกวน (Noise) เครื่องรับ (Received) จุดหมายปลายทาง (Destination)^{๓๖} ผู้เข้ารหัสสารเข้ากับแหล่งสาร (S) และผู้ถอดรหัสสารเข้ากับผู้รับสาร ดังนั้นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ทำการเข้ารหัสสาร และการถอดรหัสสาร เป็นหน้าที่ของผู้

^{๓๔} Aristotle, (322-385), อ้างใน ภัสวาลี นิติเกษตรสุนทร, กระบวนการและแบบจำลองพื้นฐานทางการสื่อสารแบบเส้นตรงทางเดียว, องค์ประกอบกระบวนการและแนวทางการศึกษาการสื่อสาร หน่วยที่ ๓, เอกสารการสอนชุดวิชา ทฤษฎีและพฤติกรรมสื่อสาร หน่วยที่ ๑-๗, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช), ๒๕๕๖), หน้า ๑๒๘.

^{๓๕} Harold D. Lasswell, *The Structure and Function of Communication In The Communication of Ideals*, (Edited by Lyman), New York: Harper and Row Publishers, 1948, อ้างใน ภัสวาลี นิติเกษตรสุนทร, *เรื่องเดียวกัน*, หน้า ๑๒๙.

ส่งสาร และผู้รับสารโดยตรง คือ S M C R ได้แก่ ๑. ผู้ส่งสาร (S) ๒. สาร/ข้อมูล (M) ๓. ช่องทาง (C) ๔. ผู้รับสาร (R) และเป็นผู้ส่งสารด้วย^{๓๖}กระบวนการสื่อสารมวลชน ทางติดต่อหรือช่องทางในการสื่อสารที่แหล่งสารส่งไปยังจุดหมายปลายทาง จึงเทียบได้กับ เครื่องมือทางสื่อมวลชน และปฏิบัติการย้อนกลับจากจุดหมายปลายทาง จึงทำได้โดยผ่าน เครื่องมือการย้อนกลับ ซึ่งเป็นช่องทางในการการสื่อสารเช่นกัน^{๓๗} ผู้ส่งสาร และผู้รับสารที่จุดหมายปลายทาง อาจเป็นบุคคลเดียว (เช่น ในการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือเป็นองค์กร ในการสื่อสารมวลชน) ก็ได้ อย่างไรก็ตามขระമ്മได้ตระหนักถึงปัญหาในการตีความหมายสารของผู้รับสารว่า สารที่ผู้รับสารได้รับอาจเป็นสารที่ผิดเพี้ยนไปจากสารของผู้ส่งสาร และภาพในสมองของผู้รับสารที่นำไปสู่การตีความสาร^{๓๘}

การติดต่อสื่อสารในองค์กรสามารถจำแนกช่องทางออกเป็น ๒ ช่องทางคือ

๑. ช่องทางการติดต่อสื่อสารแบบเป็นทางการ (Formal communication channels) เป็นการติดต่อสื่อสารที่มีระเบียบแบบแผนมีขั้นตอนโดยผ่านระเบียบข้อบังคับโครงสร้างการบริหารขององค์กรโดยอาจจะเป็นการสื่อสารจากบนลงล่างหรือล่างขึ้นบนหรือในระดับเดียวกันก็ได้การติดต่อสื่อสารแบบเป็นทางการนี้จะมีเงื่อนไขที่สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของผู้ส่งและผู้รับข่าวสารดังนี้

- ๑) การติดต่อสื่อสารนั้นต้องสร้างความเข้าใจที่ดี และถูกต้องแก่ผู้รับข่าวสาร
- ๒) ข่าวสารที่ส่งออกไปต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร
- ๓) การติดต่อสื่อสารนั้นควรสอดคล้องกับความสนใจของผู้รับข่าวสาร
- ๔) ผู้รับสารต้องสามารถที่จะปฏิบัติหรือยอมรับข่าวสารนั้นได้ทั้งทางจิตใจและร่างกาย

^{๓๖} Shannon, C.E. and Weaver, W, **The Mathematical Theory of Communication**. Urbana, Ill.: University of Illinois Press, 1949, อ้างใน ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร, **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๑๓๐.

^{๓๗} Berlo, David K, **The Process of Communication: Introduction to Theory and Practice**, USA: Holt, Rinehart and Winton, Inc., 1960, อ้างใน ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร, **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๑๓๑.

^{๓๘} DeFleur, Melvin L, et al, **Fundamentals of Human Communication**. California: Mayfield Publish Company, 1993, อ้างใน ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร, **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๑๓๘.

^{๓๙} Schramm, W. and Roberts, D.F. (eds.), **The Process and Effects of Mass Communication**. (Revised Edition), Urbana, Ill.: University of Illinois Press. 1971,อ้างใน ภัสวลี นิติเกษตรสุนทร, **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๑๓๙.

สรุป ได้ว่าการติดต่อสื่อสารแบบเป็นทางการจะประสบความสำเร็จ และมีประสิทธิภาพได้ ต่อเมื่อผู้บริหารมีความรอบรู้ และชำนาญในการติดต่อสื่อสาร และระบบการบริหารองค์กรที่แตกต่างกันก็ย่อมมีผลต่อการติดต่อสื่อสารด้วย ตัวอย่างการติดต่อสื่อสารลักษณะนี้ เช่น การติดต่อราชการ หรือการกระทำที่ต้องมีลายลักษณ์อักษรตามระเบียบบริหารองค์กร

๒. ช่องทางการติดต่อสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ (Informal communication channels) เป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในองค์กรตามกลุ่มสังคม หรือความชอบพอโดยตรง อาศัยความสนิทสนม คั่นเคย การแนะนำจากเพื่อนฝูง การรู้จักก็เป็นการส่วนตัว โดยไม่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของการบริหารองค์กร เป็นลักษณะของการพบปะพูดคุยสนทนากัน การระบายความทุกข์ หรือการขอคำปรึกษากันในงานเลี้ยง ซึ่งจะเป็นลักษณะแบบปากต่อปาก ประสิทธิภาพของการติดต่อสื่อสารจะมีมาก หรือน้อยขึ้นกับการยอมรับความเข้าใจ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มที่ไม่เป็นทางการด้วยกัน

สรุป ได้ว่าการติดต่อสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ มีลักษณะการกระจายข่าวแบบพวงอุ้ง ซึ่งอาจเป็นบ่อเกิดของข่าวลืออันเป็นการทำลายขวัญ ชื่อเสียง และทำลายอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ในองค์กรได้ อย่างไรก็ตามถ้านำการติดต่อสื่อสารลักษณะนี้มาใช้เสริมการติดต่อสื่อสารในลักษณะที่เป็นทางการได้นั้น ก็อาจจะช่วยส่งผลให้งานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรได้

จากการสื่อสารยังรวมไปถึงกระบวนการทั้งหลายที่คนมีอิทธิพลต่อกันการมีความเข้าใจร่วมกันต่อเครื่องหมายที่แสดงข่าวสาร (Information signs) ดังนี้

๑) กระบวนการสื่อสารเพื่อองค์กร

การติดต่อสื่อสารเป็นการแลกเปลี่ยนความหมายระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปซึ่งจะเกิดขึ้นหรือเป็นผลสำเร็จมีความเข้าใจตรงกันเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีการรับรู้ความต้องการและทัศนคติอย่างเดียวกันหมายถึง กระบวนการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจระหว่างคนสองคนหรือกลุ่มคนโดยนิยามนี้การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อมีข่าวสารข้อมูลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญข่าวสารข้อมูลจะอยู่ในรูปต่างๆ เช่นคำพูดข้อเขียนภาพสัญลักษณ์ ฯลฯ นอกจากนี้การสื่อสารยังต้องประกอบไปด้วยความเข้าใจในความหมายของข่าวสารข้อมูล^{๔๐}

กระบวนการสื่อสารที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาการสื่อสารของมนุษย์เป็นกระบวนการทางสังคมเช่นเดียวกับปรากฏการณ์อื่นๆ จึงเป็นลักษณะที่เป็นกระบวนการในการสื่อสารอยู่เสมอกระบวนการสื่อสารมีลักษณะสำคัญดังนี้

^{๔๐} วิทยา ด้านธำรงกุล, **การบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เจริญเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๒๙๗.

๑. กระบวนการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่งไม่มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดที่แท้จริงสังเกตพฤติกรรมการสื่อสารของคนเราจะเห็นว่าเรามีการสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการพูดการเขียนหรือในขณะที่เราไม่ได้พูดไม่ได้เขียนจะมีการสื่อสารกันด้วยสายตาหรือท่าทาง

๒. กระบวนการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางจิตวิทยาเพราะการสื่อสารของมนุษย์เป็นเรื่องเกี่ยวพันกับการเรียนรู้ความคิดและการจำคนเราจะไม่สามารถสื่อสารกันได้ถ้าไม่ผ่านกระบวนการคิดการรับรู้

๓. กระบวนการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพซึ่งหมายถึงสภาพแวดล้อมในขณะที่ทำการสื่อสาร เช่น อารมณ์ความรู้สึกรวมไปถึงสภาพแวดล้อมภายนอกเช่น บรรยากาศแวดล้อมสภาพอากาศเสียงรบกวนล้วนมีผลกระทบต่อกระบวนการสื่อสารทั้งสิ้น

๔. กระบวนการสื่อสารมีความสัมพันธ์กับกระบวนการทางสังคมและวัฒนธรรมเพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมการสื่อสารจึงเกิดขึ้นภายในกรอบของสังคมและวัฒนธรรมตัวอย่างเช่น สังคมตะวันตกยอมมีพฤติกรรมการสื่อสารที่แตกต่างจากคนเอเชียหรือแม้แต่ผู้ที่อยู่ในสังคมและวัฒนธรรมเดียวกันดังนั้นกระบวนการสื่อสารจึงหมายถึง สภาพของการเคลื่อนไหวดำเนินไปและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาก่อให้เกิดการสื่อสารที่เป็นกระบวนการ (Process) การกระบวนการสื่อสารโดยทั่วไปมีองค์ประกอบคือ ผู้ส่งสาร--สาร--สื่อ--ผู้รับสาร = ผลลัพธ์

ดังนั้นกระบวนการสื่อสารเพื่อองค์กร (communication) เป็นกระบวนการในการแลกเปลี่ยนข่าวสารของหน่วยงานกับบุคลากรทุกระดับภายในองค์กรซึ่งมีความสัมพันธ์กันภายใต้สภาพแวดล้อมบรรยากาศขององค์กรและสังคมซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสถานการณ์การแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างบุคคลในองค์กรทั้งในหน่วยงานเดียวกันและระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในองค์กรนั้นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์^{๔๑}

สรุป ได้อำนาจองค์ประกอบการนำเสนอข่าวสารภาครัฐเป็นกระบวนการสื่อสารมวลชน ได้แก่ สถาบันหรือองค์กรทางด้านการสื่อสารมวลชนซึ่งเป็นองค์กรที่มีความสลับซับซ้อนและมีความค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการค่อนข้างสูง โดยผู้ส่งสารซึ่งอาจได้แก่ กองบรรณาธิการ ผู้สื่อข่าวช่างภาพ ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความเป็นมืออาชีพและมีจริยธรรม ทำหน้าที่รวบรวม คัดกรอง และผสมผสานเนื้อหาต่างๆ ที่มาจากแหล่งข่าวที่เป็นต้นตอ หรือแหล่งข่าวจากที่อื่นมาถ่ายทอดส่งไปยังผู้รับสารอีกทอดหนึ่ง

^{๔๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๙๗-๒๙๘.

ตารางที่ ๒.๖ องค์ประกอบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กิดานันท์ มลิทอง, (๒๕๔๓, หน้า๑๒).	ผู้รับสาร (Receiver) มีความสามารถถอดรหัส (De code) สารได้อย่างถูกต้อง
Berlo, D.K., (1960, p 11).	ผู้ส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทาง ผู้รับสาร
มณฑล ไบบัว, (๒๕๓๖, หน้า ๗๗-๗๘).	สื่อเข้าใจง่าย และตอบโต้ได้
Zaramba, (2003, p 5).	การสื่อสารในองค์กรเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จขององค์กรและช่วยให้บุคลากรในองค์กรได้รับทราบกิจกรรมต่างๆ ด้วย
ภัสวลิ นิติเกษตรสุนทร, (๒๕๕๖, หน้า ๑๒๘).	ผู้ส่งสาร (แหล่งสาร/ตัวสารถ่ายทอด) สาร สื่อ ผู้รับสาร (เครื่องรับ/จุดหมายปลายทาง) สิ่งรบกวนทางการสื่อสารผู้เข้ารหัสสาร ผู้ถอดรหัสสารซึ่งเป็นปฏิกริยาป้อนกลับ (ทิศทางการสื่อสารแบบสองทาง) การสื่อสารจากล่างขึ้นบนผู้บริหารได้ข้อมูลย้อนกลับจากการทำงาน, ทำให้ผู้บริหารได้รับทราบประสิทธิผล และปัญหาอุปสรรคจากบนลงล่าง, ทำให้พนักงานลดความกดดัน และความเครียดต่างๆ ลงได้ระดับหนึ่ง, ทำให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมและมีความผูกพันกับองค์กรมากขึ้น
วิทยา ด้านธำรงกุล, (๒๕๕๖, หน้า ๒๙๗.)	การรับรู้ความต้องการและทัศนคติอย่างเดียวกัน

บทบาทและหน้าที่ของสื่อ

สื่อมวลชนแต่ละชนิดมีลักษณะ และคุณสมบัติที่แตกต่างกันจึงมีความพร้อมหรือความสามารถที่จะแสดงบทบาทหน้าที่ ในขอบเขตที่แตกต่างกัน มีนักสื่อสารมวลชนได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนว่ามีอยู่ ๓ ประการดังนี้

๑) หน้าที่สังเกตการณ์และรายงานสภาพแวดล้อมทางสังคม (Surveillance of the environment) เป็นการทำหน้าที่ในการสอดส่องและติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสมาชิกในสังคมมารายงานให้สมาชิกในสังคมได้ทราบ หน้าที่ดังกล่าวนี้ตรงกับหน้าที่ของการสื่อสารโดยทั่วไป คือ การแจ้งให้ทราบ (To inform) กล่าวคือ สื่อมวลชนจะคอยเฝ้าดูว่ามีเหตุการณ์หรือเรื่องราวใดบ้างที่เกิดขึ้นภายในสังคมที่ควรรู้ควรทราบในเรื่องดังกล่าวหรือไม่ และเมื่อสื่อมวลชนพิจารณาเรื่องนั้นแล้วเห็นว่าผู้รับสารควรรับทราบ สื่อมวลชนก็จะเลือกนำมาเสนอผ่านสื่อหรืออาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่กลั่นกรองข่าวสารก่อนถึงมือผู้รับ เปรียบเสมือนเป็นผู้เฝ้าประตู (Gatekeeper) มีหน้าที่พิจารณาว่าควรปล่อยเนื้อหาใดบ้างออกไปทางสื่อของตนเอง

๒) หน้าที่ประสานสัมพันธ์ส่วนต่างๆ ในสังคมให้รวมตัวกันอยู่ได้ (Correlation of different parts of society in responding to environment) หมายถึง หน้าที่ในการติดตามศึกษาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างถูกต้อง ถัดแล้วนำมาชี้แจงเพื่อช่วยคลายความขัดแย้งของสมาชิกกลุ่มต่างๆ ให้เข้าใจกัน อยู่ร่วมในสังคมเดียวกันได้ด้วยความสงบเรียบร้อย ตรงกับหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์ (Critical function) ที่สื่อช่วยชี้แนะแนวทางในการตอบ สอนองเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมและบอกว่าเหตุการณ์นั้นมีความสำคัญต่อสังคมอย่างไร มีวิธีแก้ไขหรือทางออกที่ส่งผลดีต่อสังคมอย่างไร กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สื่อทำหน้าที่ชักจูงโน้มน้าวใจ (Persuasive function) ในการสื่อสารบทบาทหน้าที่นี้ได้แก่ รายการวิเคราะห์ข่าวหรือรายการวิพากษ์วิจารณ์ข่าว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

๓) หน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางสังคม (Transmission of social heritage from one generation to the next) หมายถึง การเผยแพร่ ถ่ายทอด หรือสืบทอด ความรู้ ค่านิยม ทักษะคติ และบรรทัดฐานของสังคมจากคนในยุคสมัยหนึ่งไปสู่ผู้คนอีกยุคสมัยหนึ่ง เพื่อให้วิทยาการ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของสังคมดำรงอยู่ต่อไป ตรงกับหน้าที่ในการศึกษาของสื่อมวลชน (Educational function) อาทิ รายการวัฒนธรรม รายการเชิงท่องเที่ยว เป็นต้น^{๔๒}

^{๔๒} Harold D. Lasswell, *The structure and Function of Communication In The Communication of Ideals*, (Edited by Lyman). New York: Harper and Row Publishers, 1948, อ้างใน กิติมา สุรสุนธิ, *แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน*, หน้า ๕-๙.

ต่อมาได้เพิ่มบทบาทหน้าที่ของสื่อสารมวลชนอีกประการหนึ่งคือ

๔) บทบาทหน้าที่ในการให้ความบันเทิง (Entertainment) เช่น รายการเกมโชว์ รายการละครโทรทัศน์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในการสื่อสารมวลชน ปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการสื่อสารคือ สมรรถนะ ความน่าสนใจ ข้อดีและข้อจำกัดของสื่อสารมวลชน กล่าวคือ สื่อสารมวลชนบางชนิด เช่น วิทยุ มีความสามารถในการเข้าถึงผู้รับได้อย่างกว้างขวาง แต่ความน่าสนใจอาจไม่เท่ากับสื่อโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดสารผ่านทางภาพที่มีสีสัน มีความเคลื่อนไหว และน่าสนใจมากกว่า แต่สื่อวิทยุสามารถเข้าถึงได้ทุกคน แม้กระทั่งคนที่มีปัญหาหรือพิการทางการมองเห็น ดังนั้นหากจะทำให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ ผู้ส่งสารจำเป็นต้องพิจารณาเลือกใช้สื่อต่างๆ ตามคุณลักษณะของสื่อมวลชนที่สอดคล้องกับสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์การสื่อสาร เนื่องจากแต่ละสถานการณ์จะมีข้อจำกัดในการใช้สื่อแตกต่างกัน เช่น ในสถานการณ์น้ำท่วมหนัก สื่ออิเล็กทรอนิกส์บางประเภทอาจใช้ไม่ได้ เนื่องจากไม่มีไฟฟ้าหรือไฟฟ้ายดับ จึงจำเป็นต้องใช้สื่ออื่นๆ อาทิ สื่อบุคคล เป็นต้น

๒. เลือกสื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสื่อสารเนื่องจากความสามารถในการรับรู้และความสนใจสื่อแต่ละสื่อของผู้รับสารแตกต่างกัน ดังนั้นสื่อใหม่ (New media) ซึ่งมีสีสันสดใส มีภาพเคลื่อนไหวตลอดเวลา จะดึงความสนใจจากผู้รับสารได้มากเป็นพิเศษ เป็นต้น

๓. เลือกสื่อให้เหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่เนื่องจากสื่อแต่ละสื่อมีค่าใช้จ่ายและการลงทุนในสื่อไม่เท่ากัน บางสื่ออาจจำเป็นต้องลงทุนสูง เช่น สื่อภาพยนตร์ ดังนั้น หากมีงบประมาณมาก อาจเลือกใช้สื่อซึ่งมีความคุ้มค่าหรือประสิทธิภาพเชิงในการสื่อสารสูงด้วย เป็นต้น

๔. เลือกสื่อโดยจำเป็นต้องพิจารณาการใช้ให้เหมาะสมตามสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่โดยการปรับใช้สื่อแต่ละชนิดเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์^{๔๓}

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในโลกปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมากทั้งเทคโนโลยีดาวเทียม เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ทำให้องค์กรและสื่อต่างๆ สามารถหลอมรวมกัน (convergence) เป็นการเพิ่มสมรรถนะของสื่อและช่องทางต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้นอย่างไร้ขีดจำกัด และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางการสื่อสารมวลชนที่แต่ก่อนมีลักษณะแบบทางเดียว (One-way communication) เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่ผู้รับสามารถมีปฏิริยาตอบกลับไปยังผู้ส่งสารได้ รวมทั้งการเกิดขึ้นของเครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มในสังคมที่มีการส่งและการรับสารผ่านทางช่องทางใหม่ๆ เหล่านี้ด้วย อาทิ เครือข่ายสังคม (Social network) เป็นต้น

^{๔๓} Charles R. Write, *Mass Communication: A Sociological Perspective*, New York: Random House Inc, 1975, อ้างใน กิตติมา สุรสุนธิ, *แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน*, หน้า ๕-๙.

ง. ผู้รับสาร (Receiver) ในกระบวนการสื่อสารมวลชนคือ ผู้รับสารมวลชน (Mass audience) ที่มีความแตกต่างกันในด้านคุณลักษณะประชากร (Heterogeneous) อันได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ส่งสารยังไม่ทราบหรือไม่สามารถระบุได้ว่าผู้รับสารของตนเป็นใคร กล่าวคือ ผู้รับสารจะไม่ใช่ที่รู้จักของผู้ส่งสาร (anonymous) ทั้งนี้ตามแนวคิดดั้งเดิมนั้นถือว่า มวลชนมีลักษณะเหมือนอนุภาค (Atomized) เล็กๆ ที่แยกกันอยู่ลำพัง โดดเดี่ยว (Lonely crowd) และเชื่อว่าผู้รับสารจะได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนอย่างเดียวกันโดยแต่ละคนไม่มีความสัมพันธ์หรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Lack of interaction) มวลชนผู้รับสารจึงมีลักษณะการรวมตัวกันอย่างหลวม และมีการตีความเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนในลักษณะแบบตัวใครตัวมัน

ในทางตรงข้าม มีอีกแนวคิดหนึ่งที่มองผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารมวลชนว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกันและมีสถานะในการเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมเหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างสมาชิกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งแต่ละคนจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎต่างๆ ของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือสังกัดอยู่หรือเรียกว่ากลุ่มอ้างอิง (Reference groups) อาทิ กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ฯลฯ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อการรับรู้ การตีความ และการทำความเข้าใจ รวมทั้งการแนะนำแนวทางใหม่สมาชิกตอบสนอง (Response) ต่อปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือต่อสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนด้วย^{๔๔}

การสื่อสารในองค์กร คือ เครื่องสร้างความเข้าใจ และสร้างวัฒนธรรมตลอดจนสามารถสร้างความมั่นคงให้กับองค์กรนั้นๆ เป็นศูนย์รวมให้องค์กรนั้นๆ ทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ใช้จะต้องเข้าใจและเข้าถึงกระบวนการสื่อสารเป็นอย่างดี เป็นการติดต่อระหว่างบุคคลในองค์กร มีลักษณะเป็นเครือข่าย (Network) ซึ่งอาจกระทำได้โดยใช้เครื่องมือในการสื่อความหมายด้วยการพูด การเขียน การใช้สัญลักษณ์ เพื่อให้ผู้อื่นรับทราบได้

วัตถุประสงค์ของการติดต่อสื่อสาร

๑) เพื่อแจ้งให้ทราบ คือ การรับและส่งข่าวสารด้านต่างๆ การนำเสนอเรื่องราวความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความรู้ หรือสิ่งอื่นใด ที่ต้องการให้ผู้รับสารรู้และเข้าใจข้อมูลนั้นๆ โดยมุ่งให้ความรู้และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

๒) เพื่อความบันเทิงใจ คือ การรับส่งความรู้สึกที่ดี และมุ่งรักษามิตรภาพต่อกัน เป็นกรนำเสนอเรื่องราวหรือสิ่งอื่นใดที่จะทำให้ผู้รับสารเกิดความพึงพอใจ

^{๔๔} กิติมา สุรสุนธิ, “แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน”, อ้างใน สมสุข หินวิมาน, และคณะ, ธุรกิจสื่อสารมวลชน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘), หน้า ๕-๘.

๓) เพื่อชักจูงใจ คือ การนำเสนอเรื่องราวหรือสิ่งอื่นใดเพื่อจูงใจให้เกิดความร่วมมือสร้างกำลังใจ เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความคิดคล้อยตาม หรือปฏิบัติตามที่ผู้ส่งสารต้องการ และนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข

ประเภทของการติดต่อสื่อสาร

สื่อหรือช่องทางใช้เพื่อให้ข่าวสารนั้นไหล หรือผูกหาไปยังผู้รับนั้นพอแบ่งออกได้กว้างๆ ๓ ประเภทดังนี้

๑. ประเภทการใช้ภาษา ได้แก่ การพูดและคำพูดเช่น

ท่านพุทธทาสภิกขุก็ได้แสดงทัศนะในเรื่องการพูดที่ดีไว้ว่า “เมื่อต้องพูด โยมิพูดให้ไพเราะ โยมิเหยาะแหยะสักนิดปิดหน้าขนม เมื่อยามเผยความดำริ หรือติชม ขวนประหม่อมยามบัญชา หรือว่านำ จงเลือกวิธีเลือกคำอย่าทำหยาบ คล่าผิดที่ หรือจะทาบที่งามขำ ใช้สำเนียงมิตรภาพ ไม่ลาบล้ำ ถูกเงื่อนงำจับใจไว้ได้กลมกลืนที่บางคน ชอบที่มึ่มๆ ทำมึ่มง่าย ก็ต้องได้ทุกข์ที่ไหม้ ควรจะฝืนเสียแถมชนิดกลืนง่ายสบายยืน โยมิพูดคำข่มขื่นเมื่อพูดจา” รวมทั้งได้กล่าวถึงทัศนะของพระพุทธเจ้าที่ “พระพุทธเจ้าไม่ต้องการให้ค่าแม้แต่ศัตรู” ถ้าค่าด้วยคำเท็จ มีความผิด ๒ อย่าง กล่าวคือ ค่าอย่างถูกต้องก็ไม่ให้ค่า ถ้าเป็นค่าค่าและยังค่าค่าเป็นค่าเท็จ แกล้งหาเรื่อง กล่าวใส่ร้าย จะผิดกุศลกรรมบถ ๒ ข้อ ไม่พูดจะดีกว่า^{๔๔}

๒. ประเภทไม่ใช้ภาษา ได้แก่ สัญลักษณ์ เขียนข้อความ ภาพและเครื่องหมายต่างๆ

๓. ประเภทสิ่งที่อาศัยการแสดง / พฤติกรรมและบรรยากาศ ได้แก่ ปีบมื่อ ทำสีทำสีหน้าแดง ท่าโกรธ ท่าหัวเราะ เป็นต้น

สื่อแต่ละประเภทเหล่านี้ ควรจะต้องถูกเตรียมและนำมาใช้ประกอบในการสื่อสารเพื่อเป็นสื่อที่จะทำให้เกิดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการติดต่อสื่อสารภายในองค์กร

๑. เป็นเครื่องมือของผู้บริหารในการบริหารงาน เพราะการสื่อสารภายในองค์กรจะช่วยให้สามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากการทำงานต้องอาศัยหลายฝ่าย หลายส่วนงาน เข้ามาช่วยเสริมสร้างศักยภาพให้กับองค์กร

๒. เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรต่างๆ ภายในองค์กรเดียวกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และสร้างความไว้วางใจต่อกัน โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้บุคลากรในระดับต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานของผู้บริหาร

^{๔๔} พุทธทาสภิกขุ, สื่อมวลชนบนวิถีศีลธรรม: ตามทัศนะของท่านพุทธทาส, (นครศรีธรรมราช: มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ, สำนักวิชาการสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๒), หน้า ๓๖-๓๘.

๓. การช่วยกันปฏิบัติภารกิจขององค์กรและมีการประสานงานระหว่างกัน พร้อมทั้งทำงานสอดคล้องกันแม้ว่าจะต่างฝ่ายกันก็ตาม แต่เพื่อองค์กรเดียวกัน ผู้บริหารสามารถสื่อสารให้เป็นการสื่อสารเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวภายในองค์กรให้ได้

๔. การช่วยให้เกิดการพัฒนาและการทำงานที่มีประสิทธิภาพ จากปัจจัยต่างๆ ข้างต้น เมื่อผสมผสานเข้ากันแล้ว สามารถช่วยทำให้เกิดการพัฒนาองค์กรได้ โดยเฉพาะพลังขับเคลื่อนที่นำโดยผู้บริหารที่รู้จักการสื่อสารภายในองค์กรเป็นอย่างดี^{๔๖}

สรุป ได้ว่าการสื่อสารคือเครื่องมืออย่างหนึ่งของผู้บริหาร ที่จะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร ดังนั้นผู้สื่อสาร/ผู้ส่งสาร ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งข่าวสารและรับข่าวสารกลับจากประชาชนกลุ่มเป้าหมายและพัฒนาปรับปรุงการสื่อสารประชาสัมพันธ์ขององค์กรให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ผู้สื่อสาร/ผู้ส่งข่าวอาจเป็นผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการสื่อสารในนามขององค์กร ถึงแม้ว่าบทบาทของเขาจะเป็นเพียงผู้ให้สัมภาษณ์ตอบข้อซักถามหรือการชี้แจงก็ตาม ถ้าผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกระดับบริหารมีส่วนในการบริหาร ถ้าขาดการสื่อสารก็ไม่สามารถที่จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีแก่บุคลากรได้

กระบวนการติดต่อสื่อสารภายในองค์กรที่มีประสิทธิภาพ

การติดต่อสื่อสารเป็นกิจกรรมที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติอยู่เสมอไม่ว่าจะต้องตำแหน่งใดในองค์กร ทั้งในแง่ส่วนตัวบุคคลต่างๆ ก็ต้องมีการสื่อสารกันเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการทำงาน หรือเพื่อการประสานงานและความเข้าใจต่างๆ อย่างเหมาะสม และในแง่องค์กรการสื่อสารจะช่วยสร้างและจรรโลงวัฒนธรรมขององค์กรให้ยาวสืบต่อไป และสร้างองค์กรให้ก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ การติดต่อสื่อสารขององค์กรประกอบด้วย ๒ กลุ่มใหญ่ๆ คือ การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร และการติดต่อสื่อสารภายนอก การสื่อสารภายในองค์กรซึ่งสรุปได้อยู่ ๔ ทิศทางใหญ่ๆ คือ

๑. การติดต่อสื่อสารจากบนลงล่าง (Downward communication) ซึ่งเป็นการติดต่อจากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นลักษณะของการสั่งงานบอกเป้าหมายวัตถุประสงค์การมอบหมายงาน การให้ข้อมูลย้อนกลับในการทำงาน (Performance Feedback) รวมทั้งการประชุม (Meeting) ก็เป็นวาระที่ติดต่อกันได้ ในปัจจุบันการติดต่อจากบนมาล่างที่ผู้บริหารนิยมใช้มากคือ การประชุมงาน การจัดทำวารสารภายใน ตลอดจนพยายามให้บุคลากรเห็นความสัมพันธ์ว่างานของเขามีความสำคัญ และมีผลต่อแผนงานโครงการขององค์กรอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้ช่วยกันสร้างสรรค์ผลงานให้สูงขึ้น และในหนังสือ “Many Voices, One World” ซึ่งตีพิมพ์โดย ยูเนสโกในปี ค.ศ. 1980 ว่าการมีส่วนร่วมเป็นส่วนประกอบสำคัญของการสื่อสารก่อให้เกิดกระบวนการสื่อสารสองทางซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการพัฒนา

^{๔๖} พรทิพย์ พิมลสินธุ์, หลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ หน่วยที่ ๑๑, (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๐), หน้า ๑๙๖-๑๙๗.

ระบอบประชาธิปไตยในทุกสังคม^{๔๗}

๒. การติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบน (Upward communication) เป็นการสื่อสารจากบุคลากรไปยังผู้บริหาร เช่น การขอคำแนะนำ การรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้บริหารได้ทราบ ซึ่งการสื่อสารแบบนี้มักจะสั้นและไม่ค่อยเกิดขึ้น เพราะบุคลากรไม่กล้าพอที่จะติดต่อกับผู้บริหารเพราะกลัวว่าผู้บริหารจะประเมินตนเองว่า ไม่มีความสามารถ ไม่เก่ง หรือกลัวว่าจะได้รับผลในทางลบกลับคืนมา หรือถ้าจะสื่อก็อาจจะสื่อข้อมูลที่เป็นเรื่องดีเพื่อเอาใจผู้บริหารจะอย่างไรก็ตามองค์กรควรต้องส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบนให้มากขึ้น จากผลงานของ (Lewis, 1987)^{๔๘}, (Adler & Elemhorst, 1996)^{๔๙} และ (Kreps, G.L., 1990)^{๕๐} ได้กล่าวว่า การสื่อสารจากล่างขึ้นบนจะก่อให้เกิดประโยชน์หลายประการดังนี้

๒.๑ ทำให้ผู้บริหารได้ข้อมูลย้อนกลับจากการทำงาน เช่น ปัญหาจากการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารจะได้ใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นฐานในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และทิศทางขององค์กรด้วย

๒.๒ ทำให้ผู้บริหารได้รับทราบประสิทธิผล และปัญหาอุปสรรคจากบนลงล่าง

๒.๓ ทำให้พนักงานลดความกดดัน และความเครียดต่างๆ ลงได้ระดับหนึ่ง เพราะได้โอกาสสื่อสารให้ผู้บริหารได้รับทราบข้อมูลและปัญหา

๒.๔ ทำให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมและมีความผูกพันกับองค์กรมากขึ้น จึงเพิ่มแรงยึดเหนี่ยวขององค์กรให้สูงขึ้นได้

^{๔๗} MacBride, Sean, *Many Voices, One World*, UNESCO, 1980, อ้างใน บุญเลิศ ศุภดิติก, แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการพัฒนาหน่วยที่ ๒, เอกสารการสอนชุดวิชา การสื่อสารกับการพัฒนา หน่วยที่ ๑-๘, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๘), หน้า ๒-๖๓.

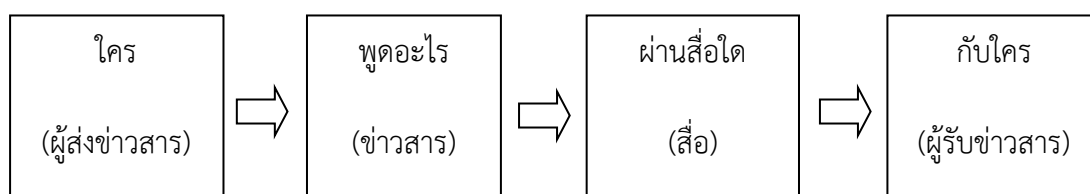
^{๔๘} Lewis, P.V, *Organizational communication: The essence of effective management*, 3rd ed, New York: John Wiley & Sons, 1987, อ้างใน รสขงพร โกมลเสวิน, พฤติกรรมการสื่อสารองค์กรหน่วยที่ ๙, เอกสารการสอนชุดวิชา ทฤษฎีและพฤติกรรมการสื่อสาร หน่วยที่ ๘-๑๕, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๖), หน้า ๗๘-๘๐.

^{๔๙} Adler, RB., and Elemhorst, JM, *Communication at work: Principles and practices for business and the professions*, 5thed, New York: McGraw-Hill, 1996, อ้างใน รสขงพร โกมลเสวิน, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘-๘๘.

^{๕๐} Kreps, GL, *Organizational communication: Theory and practice*, 2nd ed, White Plains, New York: Longman, Inc., 1990, อ้างใน รสขงพร โกมลเสวิน, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๑.

สรุป ได้ว่าผู้บริหารจึงควรส่งเสริมให้บุคลากรมีการสื่อสารกับผู้บริหารมากขึ้นในรูปแบบต่างๆ ดังต่อไปนี้ เช่น จัดให้มีกล่องรับความคิดเห็น จัดสำรวจทัศนคติของบุคลากรในเรื่องต่างๆ เช่น สำรวจความคิดเห็นด้านการสื่อสาร ประกาศนโยบายเปิดประตูกว้างให้สามารถเข้าพบผู้บริหารได้สะดวกขึ้น การประชุมนัดพิเศษ และการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ

๓. การสื่อสารในแนวนอน (Later หรือ Horizontal communication) เป็นการสื่อสารในแนวทางเดียวกันกับกลุ่มงานเดียวกันหรือในระดับเดียวกันจะมีความเป็นมิตรเป็นกันเองจะช่วยให้การประสานงานได้ดีขึ้นซึ่งช่วยลดเวลาการสื่อสารตามสายงานและยังเป็นช่องทางในการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในองค์กรเพราะได้มีโอกาสรับรู้ข้อมูลข่าวสารระหว่างกันทำให้เห็นโอกาสต่างๆ มากขึ้นตามแผนภาพที่ ๒.๓ ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๓ แสดงกระบวนการสื่อสาร

๔. การติดต่อสื่อสารในแนวทแยง (Diagonal communication) มักเป็นการสื่อสารข้ามแผนกและข้ามระดับ โดยปกติมักจะเป็นการสื่อสารของฝ่ายให้คำแนะนำ (Staff) กับฝ่ายปฏิบัติการ (Line) เช่น ผู้จัดการฝ่ายบุคคลติดต่อไปยังพนักงานฝ่ายการผลิตเพื่อแจ้งข้อมูลด้านกฎระเบียบที่ประกาศใช้ให้พนักงานได้ทราบ

สรุป ได้ว่าผู้บริหารคือบุคคลที่สำคัญที่สุดในองค์กร ที่จะเลือกใช้กระบวนการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่งให้มีความเหมาะสมกับวัฒนธรรมองค์กรและสามารถเห็นความแตกต่างของบุคลากร โดยเฉพาะองค์กรที่มีบุคลากรจำนวนมากและต่างสาขาวิชาชีพ และจะต้องใส่ใจในรายละเอียดส่วนนี้ด้วย เนื่องจากการทำงานต้องอาศัยส่วนงานหลายๆ ฝ่าย จึงจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารที่สามารถสื่อให้เข้าใจถึงภารกิจแต่ละด้านได้เป็นอย่างดี และเป็นการช่วยลดทอนปัญหาภายในองค์กร ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้จักบุคคลกรในแต่ละฝ่ายให้มากขึ้น รู้จักสภาพที่แท้จริงขององค์กรเป็นอย่างดี จึงจะเอื้อประโยชน์ให้กับองค์กรได้อย่างสมบูรณ์

ตารางที่ ๒.๗ บทบาทและหน้าที่ของสื่อ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กิติมา สุรสนธิ, (๒๕๕๘, หน้า ๕-๙).	ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร มีหน้าที่ดังนี้ ๑) หน้าที่สังเกตการณ์และรายงานสภาพแวดล้อมทางสังคม ๒) หน้าที่ประสานสัมพันธ์ส่วนต่างๆ ในสังคมให้รวมตัวกันอยู่ได้ ๓) หน้าที่ถ่ายทอดมรดกทางสังคม ๔) ได้เพิ่มบทบาทหน้าที่ของสื่อสารมวลชนอีกประการหนึ่งคือ การให้ความบันเทิง ๕) เลือกสื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ การสื่อสาร ๖) เลือกสื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การสื่อสาร ๗) เลือกสื่อให้เหมาะสมกับงบประมาณที่มีอยู่ ๘) ใช้สื่อแต่ละชนิดเพื่อให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์
พุทธทาสภิกขุ, (๒๕๕๒, หน้า ๓๖-๓๘).	๑. ประเภทการใช้ภาษา ได้แก่ การพูดและคำพูด ๒. ประเภทไม่ใช้ภาษา ได้แก่ สัญลักษณ์ เขียนข้อความ ภาพและเครื่องหมายต่างๆ
พรทิพย์ พิมลสินธุ์, (๒๕๕๐, หน้า ๑๙๖-๑๙๗).	ผู้สื่อสาร/ผู้ส่งข่าวอาจเป็นผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจในการสื่อสารในนามขององค์กร
บุญเลิศ ศุภดิถก, (๒๕๕๘, หน้า ๒-๖๓).	การมีส่วนร่วมเป็นส่วนประกอบสำคัญของการสื่อสารก่อให้เกิดกระบวนการสื่อสารสองทาง
รชขงพร โกมลเสวิน, (๒๕๕๖, หน้า ๗๘-๘๐).	องค์กรควรส่งเสริมให้มีการติดต่อสื่อสารจากล่างขึ้นบนให้มากขึ้น

๒.๔ หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง: สังคหัตถุ ๔

หลักพุทธธรรมเกี่ยวกับสันติวิธีผู้ศึกษาวิจัยได้นำหลักคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องมือประกอบการสื่อสารซึ่งอาจเป็นประโยชน์กับผู้รับสารได้แก่ ปรัตโยสสะ, โยนิโสมนสิการ และสังคหัตถุ ๔ กล่าวคือ

ปรัตโยสสะที่ตี=กัลยาณมิตร

สัมมาทิฐิ เป็นองค์ประกอบสำคัญของมรรค ในฐานะที่เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติธรรม หรือเป็นขั้นเริ่มแรกในระบบการศึกษาตามหลักการของพระพุทธศาสนา และเป็นธรรมที่ต้องพัฒนาให้บริสุทธิ์ ชัดเจน เป็นอิสระมากขึ้นตามลำดับจนกลายเป็นการตรัสรู้ในที่สุด มีข้อความในพระไตรปิฎก แสดงหลักการส่งเสริมสัมมาทิฐิไว้ ดังนี้

“ภิกษุทั้งหลาย ปัจจัยเพื่อความเกิดขึ้นแห่งสัมมาทิฐิ มี ๒ ประการ ดังนี้คือ ปรัตโยสสะ และโยนิโสมนสิการ”^{๕๑}

ปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิ ๒ อย่างตามพุทธพจน์ที่ตรัสไว้นี้ คือ

๑. **ปรัตโยสสะ**= เสี่ยงจากผู้อื่นการกระตุ้นหรือชักจูงจากภายนอกเช่นการสั่งสอนแนะนำ การถ่ายทอด การโฆษณา คำบอกเล่า ข่าวสาร ข้อเขียน คำชี้แจง อธิบายการเรียนรู้จากผู้อื่น ในที่นี้หมายเอาเฉพาะส่วนที่ดั่งามถูกต้อง เฉพาะอย่างยิ่งการรับฟังธรรม ความรู้ หรือคำแนะนำจากบุคคลที่เป็นกัลยาณมิตร

ข้อแรกนี้ เป็นองค์ประกอบฝ่ายภายนอก ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม อาจเรียกง่ายๆ ว่าวิธีการแห่งศรัทธา

๒. **โยนิโสมนสิการ**= การทำในใจโดยแยบคาย = การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิด คิดเป็น หรือคิดอย่างมีระเบียบ หมายถึง การรู้จักมอง รู้จักพิจารณา รู้จักสิ่งทั้งหลาย โดยมองตามสิ่งนั้นๆมันเป็นของมัน และโดยวิธีคิดหาเหตุผล สืบค้นถึงต้นเค้า สืบสาวให้ตลอดสาย แยกแยะสิ่งนั้นๆหรือปัญหานั้นๆ ออกให้เห็นตามสภาวะ และตามความสัมพันธ์สืบทอดแห่งเหตุปัจจัย โดยไม่เอาความรู้สึกด้วยตัณหาอุปาทานของตนเข้าจับ ข้อสองนี้ เป็นองค์ประกอบฝ่ายภายใน ได้แก่ ปัจจัยในตัวบุคคลอาจเรียกง่ายๆ ว่า วิธีการแห่งปัญญา

^{๕๑} อัง.ทุก.๒๐/๓๗๑/๑๑๐; และดู ม.ม.๑๒/๔๙๗/๕๓๙; ส่วนปัจจัยให้เกิดมัจฉาทิฐิ ก็มี ๒ ตรงข้ามจากนี้ คือ ปรัตโยสสะ (ที่ไม่ถูกต้อง) และโยนิโสมนสิการ (อัง.ทสก. ๒๔/๙๓/๒๐๑). และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**, พิมพ์ครั้งที่ ๓๒, (กรุงเทพมหานคร: ผลิตีมี), ๒๕๕๕, หน้า ๕๖๓.

ปรโตโฆสะ – กัลยาณมิตร

คุณสมบัติของกัลยาณมิตร^{๕๒} คนดีว่าโดยลักษณะเฉพาะตัวของเขาที่เรียกว่าเป็นสัตบุรุษ หรือบัณฑิตมีคุณสมบัติบางอย่างที่ควรทราบ ดังนี้

สัตบุรุษคือ คนดี หรือคนที่แท้มีธรรมของสัตบุรุษ เรียกว่า สัปปุริสธรรม ๗ ประการดังนี้

๑. ฉัมมัญญตา	= รู้หลักและรู้จักเหตุ
๒. อตถัญญตา	= รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล
๓. อตตัญญตา	= รู้จักตน
๔. มัตตัญญตา	= รู้จักประมาณ
๕. กาลัญญตา	= รู้จักกาล
๖. ปริสัจญตา	= รู้จักชุมชน
๗. ปุคคัลัญญตา	= รู้จักบุคคล

หลักธรรมสังคหัตถุ ๔

สังคหัตถุ ๔ หมายถึง ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี กล่าวคือหลักการสงเคราะห์นั่นเอง ประกอบด้วย^{๕๓}

๑) **ทาน** คือ การให้ หมายความว่า เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกัน ด้วยสิ่งของ ตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

๒) **ปิยวาจา** หรือ เปยยวัชชะ คือ วาจาเป็นที่รัก วาจาตุดตี่มน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ หมายความว่า กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคีให้เกิดไมตรี และความรักใคร่กันถือตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบ ด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยินดี

๓) **อิตถจริยา** คือ การประพฤติประโยชน์ หมายความว่า ขวนขวายช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

๔) **สมานัตตตา** คือ ความมีตนเสมอ หมายความว่า ทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี^{๕๔}

^{๕๒} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับและขยายความ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓๒, หน้า ๕๖๙-๕๗๐.

^{๕๓} ที.ปา. (บาลี) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗; อง.จตุกก. (บาลี) ๒๑/๓๒/๔๒.

^{๕๔} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๔๒-๑๔๓.

มีนักวิชาการได้กล่าวถึง สังคหวัตถ ๔ ดังนี้

สังคหวัตถ ต้องแปลคำนี้และก็ต้องอธิบายว่า คืออะไร ไม่อย่างนั้นก็คงจะไม่มีใครเข้าใจ “สังคห” (อ่านว่า สัง-คะ-หะ) ก็คงจะเหมือนกับคำว่า “สงเคราะห์” ที่เราใช้ในภาษาไทย “วัตถุ” ในภาษาบาลี ใช้คำนี้บ่อยๆ เป็นเรื่องหรือเป็นสิ่ง หรือเป็นหัวข้อ หรือเป็นธรรมะใดๆ ก็ตาม จะใช้คำว่าวัตถุ เพราะฉะนั้นสังคหวัตถ ก็เป็นธรรมะที่สงเคราะห์ หรือช่วยในการที่จะให้ทุกคนมีความสุขในชีวิตประจำวัน ซึ่งก็มี ๔ อย่าง ได้แก่

๑. ทาน= การให้
๒. ปิยวาจา = คำพูดที่น่าฟัง
๓. อัถตจริยา = การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์
๔. สมานัตตตา = การมีตนเสมอ

ดังนั้น ๔ อย่างนี้ก็คงจะทำให้เรามีความสุขได้จริงๆ ถ้าเราเป็นผู้ที่มีสังคหวัตถ แล้วก็คนอื่นที่ได้รับสังคหวัตถจากเรา เช่น

ทาน (การให้) การให้เป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องใหญ่ การให้สิ่งที่เป็นประโยชน์กับคนอื่น ให้ได้ทั้งหมดเลย เป็นสิ่งของเล็กๆ น้อยๆ ก็ได้ เป็นวิชาความรู้ก็ได้ เป็นคำแนะนำก็ได้ ขณะใดที่มีจิตใจเป็นกุศล แล้วก็ให้สิ่งซึ่งตนสามารถจะให้กับคนอื่นได้ ถ้าเป็นคนที่มีความสามารถ ก็สามารถที่จะสอน หรือว่าถ่ายทอดความรู้นั้นให้คนอื่น ขณะนั้นก็เท่ากับให้สิ่งที่เป็นประโยชน์เหมือนกัน แม้ว่าจะไม่ใช่วัตถุทาน แต่การให้ความรู้ความสามารถกับคนอื่นก็เท่ากับว่า เราสละสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้คนอื่น แล้วคนที่ได้รับ ก็จะต้องมีความดีใจมาก เพราะฉะนั้นไม่ใช่การหวงแหน ความรู้ หรือว่าอย่างสมัยก่อนนั้น พอใครทำอะไรเก่งก็ไม่ยอมบอกใครเลย ก็คิดว่าคนอื่นจะทำ อาจจะไปเป็นอาชีพหรืออะไรก็ได้ แต่จริงๆ แล้วให้ไปเพราะเหตุว่า ใครจะได้รับอะไรในชีวิตนั้นก็ขึ้นอยู่กับบุญกรรมที่ได้ทำแล้วทั้งนั้น ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับว่า เราไปบันดาลให้ แต่ว่าต้องอาศัยกรรมของเค้าที่ได้ทำนั่นเอง เพราะฉะนั้นสำหรับในเรื่องของทาน การให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ให้ได้อย่างที่จะเป็นประโยชน์ วัตถุ เสื้อผ้า อาหาร ความรู้ ความสามารถ ที่จะช่วยให้คนอื่นได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์นั้นเป็นสิ่งที่ดีทั้งผู้ให้และผู้รับ

สรุป ได้ว่าทาน (การให้) ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันด้วยสิ่งของ ตลอดถึงให้ความรู้ต่างๆ และแนะนำสั่งสอนด้วยมิตรไมตรีที่ดีต่อกันเสมอไป

ปิยวาจา (คำพูดที่น่าฟัง) เป็นสิ่งที่สำคัญมาก คำพูด อย่างที่โบราณว่า “ปากเป็นเอก เลขยังเป็นรองคือเป็นโท” นี้ก็แสดงให้เห็นว่าความสุขของเราในวินาทีหนึ่งจะขึ้นอยู่กับคำที่เราได้ยินได้ฟังมากถ้าเราได้ยินคำที่น่าฟังทำให้เรามีกำลังใจทำให้เรารู้สึกสบายและก็อยากจะมีชีวิตอยู่ต่อไปก็เป็นสิ่งที่ดีเพราะว่าบางคนอาจจะมีความท้อแท้ด้วยโรคภัย หรือว่าอาจจะมีความท้อแท้ในเรื่องปัญหาชีวิต หรือว่า ความน่าเบื่อหน่ายต่างๆ เศรษฐกิจ รถติด อะไรก็ตามแต่ ก็เป็นความท้อแท้ได้ทั้งหมดแต่ถ้าเราสามารถมีปิยวาจา คือ คำที่ทำให้คนอื่น มีกำลังใจ สบายใจขึ้น อันนั้นก็ก็เป็นสิ่งที่มีประโยชน์

เพราะฉะนั้นถ้าเราเคยเป็นคนที่ไม่น่าฟัง และก็มีบางคนก็อาจจะรู้สึกตัว แต่ก็เข้าไปแล้ว เพราะว่าติดนิสัย เคยใช้คำพูดอย่างนั้นบ่อยๆ แต่ถ้าได้ฟังถึงประโยชน์ของปิยวาจาเราก็จะเห็นจริงๆ แทนที่เราจะพูดอย่างนั้น เราพูดอีกอย่างหนึ่งก็ได้ และก็ประโยชน์ก็มีมากกว่าด้วย คือขณะนั้นจิตใจของเราก็เป็นกุศล แล้วคนฟังก็สบายมีคำพูดที่ฟังกันสบายทั้งวันก็คงจะดีกว่าได้ยินคำ ซึ่งฟังแล้วก็ไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นอันนี้ก็เป็นสิ่ง ซึ่งสงเคราะห์ให้เราอยู่ด้วยความสุขในทุกวันหนึ่ง

สรุป ได้ว่าปิยวาจา (คำพูดที่น่าฟัง) วาจาไพเราะอ่อนหวานหรือวาจาซาบซึ้งใจเกิดความรักความสามัคคีปรองดองกันหรือให้เกิดไมตรีที่ดีต่อกัน และเกิดความรักใคร่นับถือยินดีในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ด้วยความจริงใจและเต็มใจอย่างยิ่ง

อรรถจริยา (การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์) ช่วยเหลือคนอื่นนั่นเอง เล็กๆ น้อยๆ นิดๆ หน่อยๆ ก็มีน้ำใจ ที่โต๊ะอาหารยื่นอาหารให้ รินน้ำให้ ยกข้าวให้ หรืออะไรก็ตามแต่ เห็นใครทำอะไรของตกเก็บให้เลย นั่นก็คือการกระทำสิ่งที่มีประโยชน์ นี่ก็แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่เราประพฤติในชีวิตประจำวันที่เป็นประโยชน์นั้นมีถ้าเรารู้ว่าขณะนั้นเป็นกุศลจิตแล้วก็ ถ้าใครประพฤติอย่างนั้นกับเรา เราก็ชอบ แล้วในขณะที่เดียวกัน ถ้าเราสามารถจะประพฤติตนเป็นประโยชน์เพราะว่าชีวิตวันหนึ่งวันหนึ่งก็ล่วงไป ทีละขณะ ทีละขณะจริงๆ เรียกกลับคืนมาได้เลย แต่เราได้รับประโยชน์อะไรจากชีวิตขณะหนึ่งทีล่วงไปแล้ว นี่แสดงให้เห็นว่า เราเสียเวลากับชีวิตที่เป็นอยู่โดยไม่ได้อะไรเลยมาก ขณะหนึ่งก็ผ่านไปๆ ได้อะไร จากแต่ละขณะที่ผ่านไปถ้าเป็นสิ่งที่ดีเป็นกุศลเป็นประโยชน์มาก เพราะเหตุว่าขัดเกลากจิตใจของเราให้เบาบางจากการเป็นคนเห็นแก่ตัว เป็นคนโลภมาก เป็นคนโกรธมาก มาเป็นผู้ที่สามารถจะเสียสละประโยชน์ของเราเองด้วยการช่วยเหลือคนอื่น นี่ก็เป็นอรรถจริยา

สรุป ได้ว่าอรรถจริยา (การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์) การช่วยเหลือในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ตลอดถึงสังคม ประเทศชาติ หรือที่เรียกกันว่า จิตอาสา

ประการสุดท้ายก็คือ สมานัตตตา (การมีตนเสมอ) การมีตนเสมอที่นี้มักจะมีปัญหาเสมอว่าจะเสมอกันได้อย่างไร มีนาย ลูกจ้างกับนายจ้าง และก็มีพี่กับน้องบ้าง มีพ่อกับแม่บ้าง มีฐานะตำแหน่งในราชการต่างๆ กันบ้าง หรือคนในบ้านของเราเอง ก็มีผู้รับใช้ช่วยเหลือบ้างแล้วจะเสมอกันได้อย่างไรแต่ตามความจริง การเสมอที่ควรจะเป็นเสมอในคุณธรรม ไม่ใช่ในสิ่งที่เรามองจากวัตถุภายนอก แต่ว่าจริงๆ แล้วถ้าเราเป็นผู้ที่เข้าใจทุกคนเหมือนกับที่เราเข้าใจเราเอง ว่าเราก็ต้องการมีความสุข และก็ไม่ชอบมีความทุกข์ คนอื่นต้องเหมือนกันหมดเลยในบ้าน ไม่มีใครต้องการความทุกข์เพราะฉะนั้นเราเกิดมาอาจจะต่างกันในด้านนี้ โดยสภาพฐานะความเป็นอยู่ หรือว่าโดยความรู้ หรืออะไรๆ ก็แล้วแต่ แต่จริงๆ แล้วทุกคนมีใจที่เหมือนกัน คือ มีโลภะก็โลภะชนิดเดียวกัน ชอบในรูป ในเสียง ในกลิ่น ในรส ในสิ่งที่กระทบสัมผัส มีโทสะ มีความขุ่นใจก็เหมือนกัน เพราะฉะนั้น จะว่าไปแล้วไม่ต่างกันนอกจากความคิดของเราซึ่งถือว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งถือว่า นายจ้างลูกจ้าง อะไรอย่างนี้เป็นต้น แต่ตามความจริง ถ้าเราเข้าใจชีวิตแล้ว ทุกคนเหมือนกันเท่ากัน โลภะก็เหมือนกัน โทสะก็เหมือนกัน สุขก็เหมือนกัน ทุกข์ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีความเข้าใจอย่างนี้จริงๆ เรามีใจ

เสมอ ไม่มีการยกตนหรือว่าข่มคนอื่น หรือว่าดูหมิ่นดูถูกใครเลย และถ้าเราสามารถที่จะเข้าใจใครได้ “ด้วยความจริงใจมีความเป็นมิตรมีตนเสมอจริงๆ ไม่มีการสูงต่ำในใจ”^{๕๕}

สรุป ได้ว่าสมานัตตตา มีความเป็นกลาง ยุติธรรมให้กับทุกคนทุกฝ่ายด้วยความเสมอต้น เสมอเสมอปลาย และปฏิบัติงานหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างด้วยความสม่ำเสมอถูกต้อง

การดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมหรือ (Corporate Social Responsibility-CSR) สำหรับองค์กรธุรกิจที่เห็นความสำคัญของซีเอสอาร์ และต้องการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์อย่างสัมฤทธิ์ผลที่มีการกล่าวถึงกันมากในขณะนี้ คือ เรื่องของการพัฒนาวิธีการหรือตัวแบบ (Model) ในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ขององค์กร

เมื่อกล่าวถึงตัวแบบ หรือ Model ในการดำเนินการทางธุรกิจ ความคิดแรกของผู้บริหารหลายคน จะนึกไปถึงตำราธุรกิจต่างประเทศ ตัวแบบที่คิดค้นจากสำนักวิชาการธุรกิจ หรือ Business School ในตะวันตก เนื่องจากความเคยชินที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน โดยไม่เคยมีการตรวจสอบหรือทบทวนความคิดเป็นครั้งที่สองว่า มีอะไรที่รับรองว่าความคิดแรกนั้นถูกต้องและเหมาะสมดีแล้ว ยิ่งพอกกล่าวถึงเรื่องซีเอสอาร์ ซึ่งเป็นคำที่ประดิษฐ์ขึ้นจากตะวันตก ก็เลยยิ่งแน่ใจอีกว่าองค์ความรู้ด้านนี้ ต้องศึกษาจากภายนอกทางเดียว

แนวคิดดั้งเดิมในเรื่องซีเอสอาร์ มีรากฐานมาจากหลักทางศาสนา และดำรงอยู่ในสังคมตะวันออกมาช้านาน การพิจารณาถึงบริบทของเรื่องมีความสำคัญมากกว่าถ้อยคำที่เรียกในการศึกษาหลายต่อหลายครั้งค้นพบว่า สังคมไทยในยุคสมัยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ที่มีความเข้มข้นมากกว่าสังคมในตะวันตกเสียอีก อย่างกรณีของการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกันในงานที่ทำจนกลายเป็นประเพณีที่เรียกว่า “การลงแขก” ก็เป็นตัวอย่างหนึ่ง ที่เมื่อเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมตะวันตกซึ่งค่อนข้างไปทางต่างคนต่างอยู่ ตัวใครตัวมัน ต้องแข่งขันกันเอาตัวรอด จึงด้อยในเรื่องความสนิทสนมเกื้อกูลกันทางสังคม ด้วยเหตุนี้ สังคมตะวันตกหรือกระทั่งสังคมในประเทศตะวันออกหลายประเทศที่ได้รับเอาวัฒนธรรมการแข่งขัน การชิงดีชิงเด่นอย่างเอาเป็นเอาตาย จนเกิดความเครียดเกิดปัญหาทางจิตใจ มีปริมาณของกลุ่มคนชั้นปัญญาชนชาติตะวันตกได้เดินทางเข้ามาศึกษาและปฏิบัติธรรมเพื่อค้นหาวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวเพิ่มมากขึ้น มีเหล่าบรรดานักคิดชาวตะวันตกที่มีชื่อเสียงในวงการธุรกิจได้เขียนตำราการบริหารจัดการซึ่งมีองค์ประกอบของการบริหารเชิงพุทธอยู่อย่างชัดเจน

^{๕๕}สุจินต์ บริหารวนเขตต์, รู้ไว้มีสุขกับพระธรรมที่ควรรู้สังคหวัด ๔, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://smartgigcool.wordpress.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

ดังนั้นองค์กรธุรกิจในสังคมไทย แทนที่จะไปค้นหาตัวแบบจากตะวันตก ซึ่งในที่สุดแล้ว ก็คือ ภูมิปัญญาที่มีอยู่มาแต่เดิมไม่ต้องไปรื้อศึกษาจากตำราของนักคิดตะวันตกเหล่านี้ก็อีกทอดหนึ่ง แต่ใช้วิธีศึกษาโดยตรงจากสิ่งที่มี ประกอบด้วย

๑. Corporate Philanthropy คือ การให้ หรือการบริจาคในสิ่งที่ควรให้แก่ผู้ยากไร้หรือแก่ผู้ที่ยากแค้นกว่า ทั้งในรูปของวัตถุสิ่งของ เช่น การนำสิ่งของเครื่องใช้ไปแจกแก่ผู้ประสบภัย การทำบุญตามหลักศาสนา การให้โอกาสทางธุรกิจ การแบ่งปันตลาด หรือการให้อภัย ตลอดจนการให้ความรู้ คำแนะนำต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ เปรียบได้กับ ทาน

๒. Corporate Communication คือ การสื่อสารในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ สิ่งที่เป็นสาระข้อเท็จจริง ประกอบด้วยเหตุผล และความจริงใจ โดยไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น การให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้บริโภค การไม่โฆษณาประชาสัมพันธ์คุณลักษณะของสินค้าเกินจริง หรือการไม่หลอกกลวงมอมเมาประชาชน เปรียบได้กับ ปิยวาจา

๓. Community Volunteering คือ การเสียสละแรงงาน แรงใจ และเวลา เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ การระแวงระวังในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปโดยสมัครใจ เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในรูปแบบหนึ่ง เปรียบได้กับ อุตถจริยา

๔. Equitable Treatment คือ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Corporate Governance) ไม่ถือว่าองค์กรตนเป็นใหญ่ เอาใจใส่ในสุขทุกข์ของผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ และร่วมแก้ไขโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วม (Participation) ขององค์กรในการดูแลสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การดูแลสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้น รายใหญ่รายย่อยอย่างเสมอภาค การบริการลูกค้าอย่างเสมอต้นเสมอปลายโดยไม่เลือกกว่าเป็นรายใหญ่หรือรายย่อย การทำหน้าที่ในการเสียภาษีอากรให้รัฐอย่างตรงไปตรงมา เปรียบได้กับ สมานัตตา

ตัวแบบสังคหวัตถุ ๔ นี้ พิสูจน์ให้เห็นว่า สามารถนำมาอธิบายและพัฒนาเป็นวิธีการในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ขององค์กร โดยไม่ได้มีความล้ำสมัยเลยแม้แต่น้อย^{๕๖}

สรุป ได้ว่าสังคหวัตถุ ๔ คือ หลักอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวบุคคล ให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข สามารถใช้เป็นตัวแบบหรือวิธีการในการดำเนินกิจกรรมซีเอสอาร์ขององค์กร โดยมีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่มีอุปนิสัยของการสงเคราะห์เกื้อกูลเป็นพื้นฐาน

^{๕๖} Thai CSR Network, ซีเอสอาร์กับสังคหวัตถุ ๔, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thaicr.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๙].

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสันติวิธี

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพุทธสันติวิธีดังมีรายละเอียดตามลำดับ ต่อไปนี้

๑. หลักสันติวิธี

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายสันติวิธี ดังนี้

“พุทธสันติวิธี” หรือ “สันติวิธีเชิงพุทธ” หมายถึง “วิธี ข้อปฏิบัติ หรือชุดของวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้าหรือเหล่าสาวกของพระองค์ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติ”^{๕๗} ซึ่งคำว่า “จัดการอย่างสันติ” หมายถึง “การใช้วิธี ข้อปฏิบัติ หรือชุดของวิธีทุกชนิดที่มีอยู่เข้าไปจัดการความขัดแย้ง โดยไม่ใช่ความรุนแรง หรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม”

๒. ความหมายของสันติ

สันติวิธีมาจากคำว่า สันติ + วิธี ดังนั้น สันติ^{๕๘} หมายถึง ความสงบ วิธี หมายถึง หนทางหรือแนวทางที่จะกระทำ วิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ เช่น เจริญสงบศึกโดยสันติวิธีสันติวิธีมาจากภาษาอังกฤษว่า “Non-violence สันติวิธีมีความหมายมุ่งไปที่วิธีหรือเครื่องมือในการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ได้แก่ วิธีการที่ไม่ใช่ความรุนแรง วิธีการปฏิบัติที่ไม่รุนแรงในการแก้ปัญหาหรือดำเนินชีวิต”^{๕๙} สันติวิธีเป็นวิธีที่กลุ่มบุคคลหรือมวลชนใช้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ^{๖๐} สันติวิธี คือ “การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสภาพการใช้ความรุนแรง และสงคราม โดยให้เหตุผลว่าในการสงคราม ไม่ว่าจะในครั้งโบราณหรือในปัจจุบัน จะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงโดยไม่สามารถทำอะไรได้มาก นักสิทธิมนุษยชนเป็นการเคารพในศักดิ์และคุณค่าความเป็นคนทุกคน ต่อเมื่อมนุษยมีจิตสำนึกในศีลธรรมพื้นฐานนี้จึงจะสามารถสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และยั่งยืนได้”^{๖๑}

^{๕๗} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยากร), พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง, (กรุงเทพมหานคร: ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๔), หน้า ๑๙๗.

^{๕๘} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมี บุ๊คพับลิเคชั่น, ๒๕๕๒), หน้า ๑๑๖๖.

^{๕๙} รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์, สันติศึกษากับสันติภาพ, (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๓๓), หน้า ๑๔, อ้างใน พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยากร), พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง, หน้า ๑๙๗

^{๖๐} มาร์ค ตามไท, การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีในสันติวิธี: ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันยุทธศาสตร์ สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๕๓), หน้า ๗๘-๘๐, อ้างใน พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยากร), เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๗.

^{๖๑} ประเวศ วะสี, สันติวิธีกับสิทธิมนุษยชน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๕๕), หน้า ๕, อ้างใน พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยากร), เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๗.

สันติวิธี หมายถึง ที่ไม่ใช้ความรุนแรงทั้งทางตรง และทางอ้อมในการบริหารจัดการชีวิตของตนเอง และสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข เป็นเครื่องมือในการจัดการกับความขัดแย้งได้ด้วยความสงบ และไม่ใช้ความรุนแรง รวมไปถึงการใช้ชีวิตด้วยสันติวิธี โดยสันติวิธีจำแนกออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑) สันติวิธีในการต่อสู้ และเรียกร้อง เป็นแนวทางที่ถูกนำมาใช้เมื่อเกิดความไม่พอใจ หรือมีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกับผู้ที่มีอำนาจ มีการดำเนินการในลักษณะประท้วงหรือเรียกร้องจากผู้ที่มีอำนาจอย่างสงบโดยสันติ ไม่มีอาวุธ^{๖๒} และไม่ใช้ความรุนแรงทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น

๒) สันติวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาหลังจากที่ความขัดแย้งหรือข้อพิพาทเกิดขึ้นแล้ว มีความพยายามยุติความขัดแย้งโดยใช้สันติ^{๖๓} เพื่อระงับยับยั้ง

๓) สันติวิธีในการดำเนินชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตที่ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่นตามแนวทางของศีล ๕ เป็นเครื่องมือในการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของมนุษย์เป็นบรรทัดฐานหรือกฎเกณฑ์ทางสังคม เพื่อให้มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขไม่ให้ความขัดแย้งขยายไปสู่ความรุนแรงต่อไป โดยใช้การเจรจา การไกล่เกลี่ย การประนีประนอม เป็นต้น

สรุป ได้ว่าสันติวิธีที่ไม่ใช้ความรุนแรงตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จะเห็นในรูปแบบที่มีองค์ประกอบไปด้วยการต่อสู้ และเรียกร้อง การแก้ปัญหาความขัดแย้งรวมทั้งการดำเนินชีวิตหากไม่มีแนวทางสันติก็อาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งในด้านความคิดเห็นไม่ตรงกัน และอาจเกิดความรุนแรงต่อไปได้ สันติวิธีจึงมีความสัมพันธ์กับสันติภาพซึ่งสอดคล้องกับแนวทางที่จะนำมาพัฒนาในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคนได้เป็นอย่างดี ดังที่พระมหาพรหมชา น้าเสนอไว้ว่า “หากมองมิติหนึ่งก็เป็นสิ่งเดียวกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสังคมสันตินั้น อาจมองว่าสันติภาพอยู่ในฐานะเป้าหมาย และมองสันติวิธีในฐานะวิธีการหรือเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้ง”^{๖๔} เรียกว่า สันติวิธี สันติวิธีจึงเป็นทั้งเครื่องมือ วิธีการ และกระบวนการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสันติ ซึ่งจะทำให้เกิดสันติภาพต่อไป

^{๖๒} วันชัย วัฒนศัพท์, ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗), หน้า ๑๐๑-๑๐๓, อ้างในพระมหาพรหมชา ธรรมหาโส (นิธิบุญยากร), เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๙๗.

^{๖๓} โคทม อารียา, บทความการส่งเสริมสันติวิธี เอกสาร ๓๐ ปี ๑๔ ตุลาคม, จัดหมายข่าวประชาชน, ฉบับที่ ๓ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖, หน้า ๒๖.

^{๖๔} พระมหาพรหมชา ธรรมหาโส (นิธิบุญยากร), พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง, หน้า ๑๙๒.

“เพราะสันติภาพเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้มนุษยชาติรอดอยู่ได้”^{๖๕}

๓. ความสำคัญของสันติวิธี

ความสำคัญของสันติวิธีที่จะเป็นแนวทางในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ดังนี้

๑) สันติวิธีเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม วิธีการนี้เป็นคู่มือ และเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาจิตใจมนุษย์

๒) การจัดการความขัดแย้งแบบสันติวิธี เป็นวิธีการที่สร้างพื้นฐานของความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระหว่างประชาชนในกลุ่มต่างๆ เพราะความเข้าใจ เห็นใจกันเป็นวิธีการป้องกัน และต่อสู้กับภัยในด้านต่างๆ ที่อาจจะมาสู่ประเทศชาติด้วย

๓) สันติวิธีเป็นวิธีเดียวที่สนับสนุนประชาธิปไตย เป็นวิธีส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลกลุ่มต่างๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไขความขัดแย้งแทนการใช้ความรุนแรง กระบวนการประชาธิปไตยนำมาสู่การส่งเสริมสันติวิธีในชาติ และระหว่างชาติได้

๔) สันติวิธีเป็นวิธีสนับสนุนกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม โดยการร่วมคิด ร่วมริเริ่ม ร่วมวางแผนดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมตรวจสอบ

๕) สันติวิธีเป็นวิธีเดียวที่สนับสนุนการคิด และการปฏิบัติการในการจัดการความขัดแย้ง โดยไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ ทั้งทางร่างกาย ทางเพศ ทางจิตใจ ทางเศรษฐกิจ และสังคม

๖) สันติวิธีเป็นวิธีการที่น่าจะมีการสูญเสียน้อยที่สุด ทั้งระยะสั้นระยะยาว ทั้งรูปธรรมและนามธรรม

๗) ในขณะที่สังคมมีความสลับซับซ้อน เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นมามากจะมีแนวโน้มไปสู่ความรุนแรงได้ง่าย สันติวิธีจะเข้ามามีบทบาท และทำหน้าที่ในการประสานร่องรอยความขัดแย้ง^{๖๖}

สรุป ได้ว่าความสำคัญของสันติวิธีเป็นแนวทางในการจัดการกับปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้นจากภายในสังคมของตนเองสู่สังคมภายนอก บางครั้งก็สามารถยับยั้งได้เพราะมนุษย์สามารถเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย โดยที่ประชาชนทุกกลุ่มของสังคมการยอมรับฟังความคิดเห็น ความแตกต่างซึ่งกันและกันได้

๔. หลักสันติตามแนวพุทธ

ความหมายสันติตามแนวพุทธสันติวิธีในความหมายทางพระพุทธศาสนามีความหมายที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทของการนำเสนอซึ่งสามารถอธิบายได้โดยสังเขปดังนี้

^{๖๕} ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล, **มนุษย์กับสันติภาพ**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๘, อ้างในพระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยคุณยากร), **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๑๙๒.

^{๖๖} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยคุณยากร), **พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง**, หน้า ๒๐๓-๒๐๖.

๑) สันติในความหมายของ นิพพาน หมายถึง สันติ ที่สื่อนัยให้เห็นถึงความหมายในแง่ของนิพพาน ดังพุทธพจน์ว่า “สุข (อื่น) ยิ่งกว่าความสงบไม่มี...เพราะนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง”^{๖๗} การตรัสในลักษณะนี้ต้องการสื่อให้เห็นถึงความสมนัยกันระหว่าง สันติ กับ นิพพาน หรือสันติ ในประโยชน์ที่ว่า “พระมุนี ผู้ไม่หวั่นไหว ทรงมุ่งสันติ ธินิพพานแล้ว”^{๖๘} นอกจากนี้ สันติ ในบางแห่งหมายถึง นิพพาน โดยตรงนัยที่ว่า คำว่า สันติ ได้แก่ ทั้งสันติ และสันติบท มีความหมายอย่างเดียวกันสันติบทนั่นเองคือ อมตนิพพาน ได้แก่ ธรรมเป็นที่ระงับสังขารทั้งปวง เป็นที่สลัดทิ้งอุภิตั้งหมด เป็นที่สิ้นตัณหา เป็นที่คล้ายกำหนด เป็นที่ดับกิเลส เป็นที่เย็นสนิท^{๖๙}

๒) สันติในความหมายของ “ความสงบ” ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่สื่อนัยถึงความสงบปรากฏในหลักคำสอนในลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น “๑) อัจฉินตสันติ (ความสงบอย่างสิ้นเชิง) หมายถึง อมตนิพพาน ๒) ตถังคสันติ (ความสงบด้วยองค์นั้นๆ) หมายถึง ผู้บรรลุรูปฌาน ๔ และอรุณฌาน ๔ ๓) สมมติสันติ(ความสงบโดยสมมติ) หมายถึง ทิวฐิ๒ ในที่นี้หมายถึง สันติโดยสมมติ”^{๗๐} “สัมผัสความสงบอย่างยิ่ง คือ นิพพาน อันไม่มีภัยแต่ที่ไหนๆ ” เป็นต้น หรือในขณะเดียวกันคำว่า สันติ “ผู้ดับกิเลสแล้ว ย่อมอยู่เป็นสุขทุกเมื่อ...เข้าถึงความสงบ ย่อมอยู่เป็นสุข”^{๗๑} ก็ได้ตั้งคำว่า “ที่ชื่อว่า สันติ เพราะความสงบแห่งกิเลส”^{๗๒} ถึงกระนั้น คำว่าสันติ ในประโยคนี้ก็ยังคงมุ่งเน้นถึงความสงบอยู่นั่นเอง

จากการให้คำนิยาม และความหมายของคำว่า “สันติ” ดังที่ได้กล่าวข้างต้นนั้น ทำให้ดูประหนึ่งว่า “สันติ” มีนัยเพียงแง่มุมเดียวเท่านั้น กล่าวคือ “ความจริงในระดับโลกุตระ” (โลกุตระ สัจจะ) เป็นความจริงสูงสุดที่มุ่งเน้น “สันติเชิงปัจเจก” หรือ “สันติเชิงอัตตวินัย” และแม้ว่า “สันติแบบโลกุตระ” จะมุ่งเน้น “สันติภายใน” และ “สันติภายนอก” ซึ่งคำว่าผู้เข้าไปสงบ อันหมายถึง ผู้ที่สิ้นกิเลส หรือบรรลุนิพพานในประโยคดังกล่าวก็ยังจัดได้ว่าเป็น “สันติเชิงปัจเจก” หรือ “เชิงอัตตวิสัย” อยู่นั่นเอง คำว่า “สันติ” ในบริบทนี้ หมายถึง สังคมแห่งสันติ “สันติเชิงโลกิยะ” หรือ “สมมติสันติ” ดังที่ได้กล่าวแล้ว ด้วยเหตุนี้ คำว่า “สันติ” หรือ “ความสงบ” ในบริบทนี้จึงมีความหมายว่า “ภาวะที่ไร้ความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อม” และเมื่อเชื่อมกับคำว่า “พุทธสันติวิธี” หรือ “สันติ

^{๖๗} พุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๐๒/๙๕.

^{๖๘} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๒๒/๑๖๘.

^{๖๙} พุ.จ. (ไทย) ๒๙/๖๕/๒๔๗.

^{๗๐} พุ.ม. (ไทย) ๒๙/๑๙/๘๘-๘๙.

^{๗๑} วิ.จ. (ไทย) ๗/๓๐๕/๑๑๔.

^{๗๒} พุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๖๓/๔๑๙.

วิธีเชิงพุทธ” นั้น จึงหมายถึง “วิธี ข้อปฏิบัติ หรือชุดของวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งที่พระพุทธเจ้า หรือเหล่าสาวกของพระองค์ได้ใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติ” ซึ่งคำว่า “จัดการอย่างสันติ” หมายถึง “การใช้วิธี ข้อปฏิบัติ หรือชุดของวิธีทุกชนิดที่มีอยู่เข้าไปจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง หรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรง และทางอ้อม” ความสอดคล้องกันประการหนึ่งระหว่าง “สังคมแห่งสันติ” กับ “พุทธสันติวิธี” คือเมื่อกล่าวถึง สังคมแห่งสันติ จัดได้ว่า เป็นสังคมที่ไร้ความรุนแรง หรือปราศจากความรุนแรงทั้งทางตรง และทางอ้อม แต่สังคมดังกล่าวยังมีความขัดแย้งและบางครั้ง หรือบางสถานการณ์ความขัดแย้งดังกล่าวได้พัฒนาตนเองไปสู่จุดที่ สังคมไร้สันติ หรือปราศจากสันติ จึงมีความจำเป็นต้องใช้วิธีการสันติ เข้าไปจัดการความขัดแย้งแบบสันติหรือ จัดการความรุนแรงแบบสันติผู้ใช้สันติวิธีในลักษณะนี้มักจะใช้สันติวิธีในฐานะเป็นวิธีการหนึ่ง หรือเป็นกลยุทธ์ยุทธวิธีหรือยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการอื่นๆในการรับมือกับความขัดแย้ง นั่นคือมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้ความรุนแรง^{๗๓}

๕. ประเภทของพุทธสันติวิธี

เมื่อกล่าวถึงสันติวิธีตามที่ปรากฏในโลกนี้สามารถแบ่งเป็น ๓ ประเภทใหญ่ กล่าวคือ

๑) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้ง ๒) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต ๓) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องความต้องการ

๑) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้ง

สันติวิธีตามนัยนี้ พระพุทธศาสนาได้นำเสนอเครื่องมือ ไม่ว่าจะเป็น “แนวคิด” และ “การปฏิบัติ” เพื่อการจัดการความขัดแย้งใน ๒ มิติใหญ่ๆ ด้วยกัน กล่าวคือ ๑) มิติของความขัดแย้งด้านใน อันเป็นการจัดการความขัดแย้งในเชิงปัจเจก หรือเชิงอัตวิสัย และ ๒) มิติการจัดการความขัดแย้งด้านนอก อันเป็นการจัดการความขัดแย้งในเชิงสังคม เมื่อกล่าวถึง “สันติวิธี” ในฐานะเป็นเครื่องมือจัดการความขัดแย้งเพื่อให้เกิด “สังคมแห่งสันติ” พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นผู้นำขององค์กรสงฆ์ได้เข้าไปมีส่วนสำคัญในการจัดการความขัดแย้งในหลายกรณีด้วยกัน จนเป็นที่มาของคำว่า “นักเจรจาไกลเกลี่ยคนกลาง” ไม่ว่าจะเป็นกรณี “สงครามน้ำ”, “สงครามการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์” และ “ความขัดแย้งของพระภิกษุเมืองโกสัมพี” เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว สันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้งตามมิติของพระพุทธศาสนานั้น ไม่ได้มีนัยเพื่อแก้ไข หรือจัดการความขัดแย้ง “คู่กรณี” (Party) แต่เพียงประการเดียว หากแต่พยายามเข้าไปแก้ไข หรือจัดการสร้าง “ภูมิคุ้มกันทางจิต” ให้แก่คู่กรณีด้ว้การจัดการในลักษณะนี้ หากสามารถทำได้จัดได้ว่าเป็นการจัดการความขัดแย้งแบบยั่งยืน

^{๗๓} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยากร), พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง, หน้า ๑๙๗-๒๐๒.

๒) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต

แนวคิดสำคัญที่เกี่ยวกับประเด็นนี้ก็คือ พุทธพจน์ที่ว่า “การใช้ชีวิต หรือดำเนินชีวิตที่ไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น (การไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งปวง)” ซึ่งหลักการใหญ่ตามที่ปรากฏในพระพุทธานุศาสนาก็คือ การนำเสนอเรื่อง “ศีล ๕” เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขของมนุษย์ใน “เชิงปัจเจก” และป้องกันไม่ให้มนุษย์เชิงปัจเจกไปเบียดเบียน และทำร้ายคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งหลักการนี้ นอกจากจะเป็นการ “ให้ชีวิตแก่คนอื่นหรือสัตว์อื่น” แล้วยังเป็นการเปิดโอกาสให้แก่ “ชีวิตตนเอง” ด้วย ฉะนั้น หลักการ “ศีล ๕” นี้จัดได้ว่าเป็น “บรรทัดฐาน” หรือ “กฎเกณฑ์ทางสังคม” ที่มนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

นอกจากนั้นแล้ว หลักการอื่นๆ เช่น ทิฐุธรรมิกัฏฐุประโยชน์ ๔ ทิศ ๖ สังคหัตถุ ๔ ประการ และพรหมวิหาร ๔ เป็นต้นถือได้ว่าเป็นหลักการในเชิงรุก และเชิงรับ มนุษย์สามารถใช้เป็นหลักปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง และเข้าไปเกี่ยวข้องกับมนุษย์คนอื่นๆ หรือกลุ่มอื่นๆ ในสังคม หลักการต่างๆ ดังที่กล่าวมาล้วนเป็นแนวคิด และเครื่องมือสำคัญที่ทำให้มนุษย์นำไปเป็นคู่มือในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และเกิดสันติสุขทั้งภายใน และภายนอก

๓) พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องความต้องการ

คำว่า “การเรียกร้อง” ในบริบทนี้ หมายถึง “การคว่ำบาตร”^{๗๔} (ปัตตนิกุชชกรรม) ลักษณะของการคว่ำบาตรค่อนข้างจะสอดคล้องกับแนวคิดตะวันตกในแง่ของถ้อยคำ แต่เมื่อก้าวในรายละเอียดพบว่า เป็นการลงโทษที่ทรงอนุญาตให้สงฆ์ทำแก่คฤหัสถ์ ผู้กล่าวให้(ประสงค์)ร้ายต่อพระรัตนตรัย โดยสงฆ์ประกาศให้พระภิกษุทั้งหลายไม่ให้คบหา รับปิตนบาต ไม้รับนิมนต์ และไม้รับไทยธรรมของคฤหัสถ์นั้น จนกว่าเขาจะรู้สึกถึงโทษที่ตัวเองได้กระทำแล้วหันกลับมาประพฤติตัวดี สงฆ์จึงประกาศระงับโทษให้พระภิกษุสงฆ์ทั้งหลายได้คบหาอีก เรียกว่า “ปัตตอกุชชกรรม” คือ “การหยายบาตร” ซึ่งวิธีการนี้ พระสงฆ์ได้กระทำครั้งแรกต่ออชฌลิจฉวี แคว้นวัชชี จะเห็นว่าลักษณะ “การเรียกร้อง” ตามแนวทางแห่งวินัยนี้ ไม่ได้มีนัยเพื่อมุ่งผลประโยชน์เป็นการส่วนตัว หรือกลุ่มคนหากแต่มุ่งเพื่อความผาสุกของหมู่สงฆ์ และสังคมโดยรวม ซึ่งแตกต่างจากเป้าหมายของการประกาศคว่ำบาตรตามแนวคิดของตะวันตกบางประเทศที่ใช้ในปัจจุบันนี้

สันติวิธีในพระพุทธศาสนาประกอบไปด้วย ไตรภาค ด้วยกันกล่าวคือ พุทธสันติวิธีในฐานะเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องความต้องการ ในฐานะเป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้ง และในฐานะเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตเมื่อก้าวโดยสาร์ตแล้วจะพบว่าพุทธสันติวิธีบางอย่างอาจมีความสอดคล้องกันในแง่ของถ้อยคำ แต่แนวคิด และการปฏิบัติการณ์นั้นมีความแตกต่างกัน

^{๗๔} วิ.จ. (ไทย) ๗/๓๓๖-๓๓๘/๑๘๐-๑๘๕.

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของแต่ละยุคนั้น มีความแตกต่างกัน^{๗๕}

สรุป ได้ว่าพุทธสันติวิธีเป็นเครื่องมือในการเรียกร้องความต้องการ เป็นเครื่องมือในการจัดการความขัดแย้ง และเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต ให้นุชนิยมในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน และมีจิตใจเอื้อเพื่ออารีเมตตาต่อกัน

แนวคิดและการขับเคลื่อนการสื่อสารอย่างสันติ

มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตใจเกิดปัญญา และสันติสุข เนื่องจากผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวใจผู้รับสารหรือผู้เข้าอบรมให้คล้อยตามเนื้อหาสาระ ธรรมะ โดยการใช้สื่อต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการรู้ และสำนึกเกิดอารมณ์ และความรู้สึกไปในทางที่ดีขึ้น^{๗๖}

ในบรมธรรมกับสื่อมวลชน อธิบายความสัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออกระหว่างบุคคลกับสังคมว่า สังคมแยกกันไม่ได้จากบุคคล หรือบุคคลแยกออกจากสังคมไม่ได้ ก็เพราะว่าเมื่อเราต้องการอย่างหนึ่ง แต่สังคมทั้งหมดต้องการอีกอย่างหนึ่ง คนคนหนึ่งถูกบั่นขืนโดยสังคมมากกว่าที่จะเป็นตัวของตัวเอง คนแต่ละคนถูกสิ่งแวดล้อม คือ สังคมปรุงแต่งขึ้นมาในลักษณะที่สังคมต้องการหรือสังคมเป็นอยู่อย่างไร ข้อที่เราไม่เป็นตัวของตัวเองนี้แหละ คือ ปัญหาสำคัญในส่วนตัวบุคคล สืบตาขึ้นมาในสังคมแล้วก็ถูกสังคมชักจูงไปโดยไม่รู้ตัว เมื่อทุกคนเป็นอย่างนี้โลกมันก็เป็นอย่างนี้กันทั้งหมด คือว่าโลกเป็นอย่างนี้กันทั้งหมด ตัวบุคคลมันก็เป็นอย่างนี้ไปโดยไม่รู้ตัว^{๗๗}

ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนของพุทธทาสภิกขุ ว่าท่านอาจารย์ชี้แจงคำนิยาม ธรรมชาติ การทำหน้าที่ และอุดมคติของสื่อมวลชนในแบบฉบับของท่านเองดังนี้^{๗๘}

ประการแรก ท่านพุทธทาสได้นิยามสื่อมวลชนไว้ว่า “ถ้าสิ่งใดมันจูงใจประชาชนได้มากๆ ไปได้แล้วก็เรียกว่า สื่อมวลชนทั้งนั้น” รวมทั้งหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ การโฆษณา การพูด แฟชั่นโชว์ ละคร เพลงดนตรี และงานนักขัตฤกษ์ ซึ่งเป็นนิยามที่แสดงว่าท่านได้ให้ความสำคัญกับการสื่อสาร

^{๗๕} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตินุญยากร), “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่มแม่น้ำตาซัง จ.เชียงใหม่”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต* สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗).

^{๗๖} ญัฐนันท์ ประกายสันติสุข, *ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมหลักสูตรการพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาและสันติสุข* (วิจัยฉบับย่อ), พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๔๗), หน้า ๕.

^{๗๗} พุทธทาสภิกขุ, *บรมธรรม*, (กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๗), หน้า ๒๘๕.

^{๗๘} บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, *ฐานันดรที่สี่ จากระบบโลกถึงรัฐไทย*, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: พับลิคบุเคอรี, ๒๕๕๒), หน้า ๑๔๑-๑๔๖.

ทางวัฒนธรรมทั้งระบบ

ประการที่สอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของสื่อมวลชน ท่านอธิบายว่า “คำว่าสื่อมวลชน ถ้าหมายถึงวัตถุสิ่งของ มันก็เป็นเพียงเครื่องมือ ถ้าดูที่การกระทำ มันก็เป็นการบริการอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าจะใช้เครื่องมือหรือใช้บริการนี้ถูกต้องก็เป็นผล ถ้าใช้ผิด ก็เป็นผลร้ายมหาศาล” และ “นิสัยสันดานที่ชอบเอาอย่างตามๆ กัน ทำให้สื่อมวลชนมีความหมายขึ้นมา”

ประการที่สาม ในแง่การทำหน้าที่ท่านพุทธทาสเชื่อว่า “สื่อมวลชน ทรงอำนาจมาก และมีเป้าหมายอยู่ที่การชักจูง (Persuasion) ทั้งสิ้น สักแต่ว่าจะเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ของใคร และอะไรเท่านั้น ดังที่ท่านกล่าวว่า ฐานันดรที่สี่^{๗๙} นี้เป็นผู้บันดาลโลก จะโดยรู้ตัวก็ได้ ไม่รู้ตัวก็ได้แต่ความมุ่งหมายอันแท้จริงมันเป็นอย่างนั้น...หนังสือพิมพ์ทั้งโลกบันดาลโลกให้เป็นอย่างไรก็ได้มองเห็นอยู่ชัดๆ”

ประการที่สี่ ในระดับอุดมคติ ท่านพุทธทาสกล่าวว่า “หนังสือพิมพ์ที่แท้จริงจะต้องเป็นฝักฝ่ายของพระพุทธเจ้า ต้องขึ้นสังกัดต่อพระธรรม ไม่ใช่ต่อบุคคลนี้ คณะนั้นคณะนี้หรือแม้แต่ประเทศนั้นประเทศนี้ เพราะวาสปริตหรือเจตนารมณ์ของฐานันดรที่สี่นี้ต้องการจะบันดาลโลกให้เป็นไปในทางที่น่ายุติ”

สรุป ได้ว่าแนวคิดและการขับเคลื่อนการสื่อสารอย่างสันติเป็นการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะให้เกิดความรู้ ปัญญา และสันติสุข เนื่องจากผู้ส่งสารที่เป็นบุคคลหรือองค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับทางด้านพุทธศาสนาหรือสันติศึกษาสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้รับสารหรือผู้เข้าอบรมให้คล้อยตามเนื้อหาสาระธรรมะได้เข้าใจ เข้าถึงอย่างมีเหตุผล และข้อเท็จจริงได้เป็นอย่างดี

^{๗๙} ฐานันดรที่สี่ ได้มีการกล่าวถึง ในรัฐสภาอังกฤษประกอบด้วยฐานันดรศักดิ์ทั้งสาม คือ

ฐานันดรที่ ๑ ประกอบด้วยสภาขุนนางอันมี พวกขุนนางสืบตระกูล

ฐานันดรที่ ๒ ประกอบด้วยบรรพชิต พระราชาคณะ

ฐานันดรที่ ๓ ประกอบด้วย สภาผู้แทนราษฎร ซึ่งคนธรรมดาได้เลือกตั้งให้เป็นแทนตนเข้าไป

วันหนึ่งได้มีการประชุมในรัฐสภาอังกฤษ ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนชื่อ นาย เอ็ดมันด์เบิร์ก อภิปรายมีตอนหนึ่งที่ท่านผู้นี้ได้กล่าวขึ้นว่า.....“ในขณะที่เราทั้งหลายเป็นฐานันดรใดฐานันดรหนึ่งทั้งสามกำลังประชุมกันอยู่นี้ เราพึงคำนึงไว้ด้วยว่าบัดนี้ได้มี ฐานันดรที่ ๔ เกิดขึ้นแล้ว และฐานันดรนั้นกำลังมานั่งฟังการประชุมของเราอยู่ ณ ที่นี้ด้วย” เขาก็ชี้มือไปยังกลุ่มคนหนังสือพิมพ์ซึ่งได้พากันมานั่งฟังการประชุม ตั้งแต่นั้นมากลุ่มผู้ประกอบอาชีพหนังสือพิมพ์จึงกล่าวว่าเป็นฐานันดรที่สี่

คำว่า “ฐานันดรที่สี่” เชื่อว่าเริ่มต้นขึ้นในปลายศตวรรษที่ ๑๘ โดยก่อนหน้านั้นฐานันดรที่มีอำนาจทางสังคมสูงสุดของยุโรปได้แก่ผู้นำทางศาสนาจักรผู้นำทางฆราวาสและผู้แทนราษฎรที่ใช้วลีนี้เป็นคนแรกคือนักเขียน-นักการเมืองชาวอังกฤษชื่อ เอ็ดมันด์เบิร์ก (Edmund Burke ค.ศ. ๑๗๒๙-๑๗๙๗) ซึ่งใช้วลีนี้เพื่ออ้างอิงถึงบทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ในด้านการตรวจสอบถ่วงดุลและเสนอแนะการทำงานของฝ่ายปกครองอย่างไรก็ตามในปัจจุบันการกล่าวอ้างถึงฐานันดรที่สี่มีความหมายคลุมกว้างมากกว่าหนังสือพิมพ์ โดยหมายรวมถึงสื่อมวลชนทุกประเภท

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดเพื่อให้สังคมสันติดังนี้

การสื่อสารอย่างสันติ (Nonviolent Communication) เป็นเครื่องมือหนึ่งซึ่งช่วยให้เราคงความรักความกรุณาไว้ได้ แม้ในภาวะที่เราต้องเผชิญกับความขัดแย้งรุนแรงการสื่อสารอย่างสันติพัฒนาขึ้นโดย ดร.มาแชล โรเซนเบิร์ก (Marshall Rosenberg) วิธีการสื่อสารอันมีพื้นฐานบนความกรุณานี้ได้ถูกนำไปใช้แก้ปัญหาความขัดแย้งมาแล้วในหลากหลายสถานการณ์ หลากหลายประเทศทั่วโลกถ้าคุณ และคู่รักของคุณกำลังเผชิญกับความขัดแย้งหรือเกิดความขัดแย้งต่อเนื่องมาแล้วเป็นเวลานาน คุณสามารถลองใช้การ สื่อสารอย่างสันติสื่อสารกับคู่ของคุณยกตัวอย่างเช่น คุณมีเรื่องกลุ่มใจในที่ทำงานมาก และอยากจะทำอะไรให้แฟนของคุณฟัง แต่พอคุณเริ่มเอ่ยปาก เขาก็เดินไปเปิดวิทยุฟัง ทันทีโดยไม่สนใจคุณ ทำให้คุณรู้สึกแย่มากขึ้นไปอีกและนี่ไม่ใช่ครั้งแรกที่เขาทำเช่นนี้ระยะหลังมานี้เวลาคุณเริ่มเล่าเรื่องราวของคุณ เขาจะไปทำอย่างอื่นแทนเสมอ

การสื่อสารอย่างสันติที่พัฒนาขึ้นโดย ดร.มาแชล โรเซนเบิร์ก (Marshall Rosenberg) ไว้ว่าการสื่อสารอย่างสันติ มี ๔ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. การสังเกตคือการพูดถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้อีกฝ่ายทราบว่าเรากำลังจะพูดถึงอะไรเป้าหมายของเรา ก็คือ พยายามบรรยายสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเฉพาะเจาะจง และเป็นกลาง เหมือนกับเป็นกล้องวิดีโอถ่ายภาพที่ กำลังเกิดขึ้น โดยปราศจากคำตัดสิน การประเมิน หรือการตีความ เช่นในกรณีนี้ ถ้าคุณบอกว่า "เมื่อเช้าคุณไม่สนใจฟังฉัน" แฟนของคุณอาจรู้สึกถูกตัดสินและไม่อยากฟังคุณพูดต่อ แต่ถ้าคุณพูดว่า "เมื่อเช้า ตอนที่ฉันกำลังเล่าปัญหาในที่ทำงานให้ คุณฟัง คุณเดินไปเปิดวิทยุฟังข่าว" อีกฝ่ายอาจจะรู้สึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และจะช่วยให้เขาสามารถฟังในขั้นแรกนี้ได้โดยไม่ต้องการโต้ตอบ และยินดีที่จะฟังคุณต่อไป

๒. ความรู้สึกความรู้สึกแสดงถึงประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทางกาย และใจ จุดมุ่งหมายก็คือจับความรู้สึก และให้ชื่อความรู้สึกนั้น กฎเกณฑ์ในการแสดงความรู้สึกคือ ใช้คำที่แสดงความรู้สึกของเราไม่ใช่คำตีความการกระทำของผู้อื่น เช่น "เมื่อเช้าตอนที่ฉันกำลังเล่าปัญหาในที่ทำงานให้คุณฟัง คุณเดินไปเปิดวิทยุฟังข่าว (การสังเกต) ฉันรู้สึกผิดหวัง (ความรู้สึก)" เป็นการแสดง ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นภายในของเรา แต่ "ฉันรู้สึกว่า你不สนใจฉันเลย" เป็นการ ตีความ ความรู้สึกของอีกฝ่าย ความรู้สึกนั้นเกิดจากความต้องการของเราที่ได้รับการตอบสนองหรือไม่ได้รับการตอบสนอง เราจะรับผิดชอบความรู้สึกของเราเองโดยไม่โทษว่าอีกฝ่ายเป็นผู้ทำให้เรารู้สึกอย่างไรในความสัมพันธ์ หากเราสามารถสื่อสารความรู้สึกได้อย่างตรงไปตรงมาจะช่วยให้เราไม่ต้องเก็บกดความรู้สึกหรือระเบิดความรู้สึกอันรุนแรงออกมาในภายหลัง

๓. ความต้องการในการสื่อสารอย่างสันติ ความต้องการหมายถึง สิ่งที่มีชีวิตชีวาที่สุดในตัวเรา เป็นคุณค่า และความต้องการที่ลึกซึ้งที่สุดที่มนุษย์มีร่วมกัน เช่น ทุกคนต้องการน้ำ อาหาร การพักผ่อน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความรัก การยอมรับ ความเข้าใจ ฯลฯ ความต้องการเป็นตัวก่อให้เกิด(ความรู้สึก) เพราะฉัน

ต้องการความใส่ใจ และความเข้าใจ (ความต้องการ)

๔. การขอร้องการขอร้องเป็นการบอกให้อีกฝ่ายรู้ว่าอะไรจะทำให้ความต้องการของเราได้รับการตอบสนองบ้าง เช่น เมื่อเช้าตอนที่ฉันกำลังเล่าปัญหาในที่ทำงานให้คุณฟัง คุณเดินไปเปิดวิทยุฟังข่าว (การสังเกต) ฉันรู้สึกผิดหวัง (ความรู้สึก) เพราะฉันต้องการความใส่ใจและความเข้าใจ (ความต้องการ) ตอนนี้คุณจะช่วยนั่งฟังฉันก่อนสัก ๑๐ นาที ได้ไหม (การขอร้อง) การที่อีกฝ่ายจะตอบสนองความต้องการของเราหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าคุณสัมพันธ์ระหว่างเรากับเขาเป็นอย่างไร หัวใจของการขอร้องก็คือ เราเต็มใจเปิดรับการปฏิเสธ และยังพร้อมที่จะดำเนินการสนทนาต่อไปเพื่อหาหนทางให้ความต้องการของทุกฝ่ายบรรลุผลการสื่อสารอย่างสันติ เชื่อว่ามนุษย์เรามีความสามารถที่จะหาหนทางเพื่อทำให้ความต้องการของทุกคนได้รับการตอบสนองโดยสันติวิธี^{๘๐}

ภิกษุธรรมทูตหรือภิกษุพืค้ำ จากหมู่บ้านพลัม ประเทศฝรั่งเศส กล่าวปาฐกถาธรรม "สู่สังคมอันสมดุลง" ว่าทุกคนสามารถนำความสงบสันติมาสู่สังคมได้ด้วยการสร้างสันติภาวะในใจ และนำหลักคำสอนของพุทธองค์เกี่ยวกับ๖วิธีแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนสมานฉันท์มาใช้ในสถานการณ์ปัจจุบันทั้งยังนำมาปรับใช้ได้ ในครอบครัว ที่ทำงาน และสังคม ๖ วิธี นั้นประกอบด้วย

๑. ตระหนักว่าทุกคนอยู่ร่วมในสิ่งแวดล้อมเดียวกันภายใต้หลังคาเดียวกัน ในสังฆะแห่งการปฏิบัติ หรือพุทธบริษัท ๔ ดังที่เห็นในสังฆะของหมู่บ้าน พลัมซึ่งมีพระจากหลายชาติแต่ทั้งหมดก็มีวิถีชีวิตร่วมกันได้ เพราะอยู่ใต้หลังคาแห่งอุดมคติเดียวกันในปัจจุบันคนไทยทุกคนล้วนอยากให้ประเทศมีความสงบสันติสถานการณ์เช่นนี้ทำให้ทุกคนรู้สึกเหมือนนั่งอยู่บนฐานไฟร้อนและอยากให้สถานการณ์สงบเร็วที่สุดนี่คือความหมายที่หนึ่งของการมีสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกัน

๒. แลกเปลี่ยนสิ่งของสิ่งของที่จำเป็นอย่างเท่าเทียมกันในการดำรงชีวิตอยู่จำเป็นต้องมีปัจจัยสี่ในขณะที่มีความแตกต่างทางฐานะกันอยู่มาก จึงไม่ควรแบ่งแยกคนรวยและคนจนแต่มองว่าทุกคนเป็นสมาชิกของสังคมทุกคนควรได้รับปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้มีชีวิตอยู่ได้

๓. เคารพกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันเพราะจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย อาจเรียกสิ่งนี้ว่า ศีล หรือ วินัยนั่นหมายความว่าไม่ว่าจะอาวุโสมากหรือน้อยควรปฏิบัติตามข้อบังคับนั้น

๔. การใช้วาจาแห่งความรักความเมตตาามีค่ากล่าวว่า "คำพูดเป็นสิ่งที่ไม่ต้องซื้อหาเราต้องใช้คำพูดอย่างระมัดระวัง เพื่อไม่เป็นการทำร้ายใคร" ก่อนที่จะพูด ขอให้ลองตามลมหายใจเข้าออกสามครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าไม่ได้พูดขณะที่กำลังโกรธ ซึ่งหัวใจจะเต้นแรง ใบหน้าและหูของเราแดงให้ตามลมหายใจจนหัวใจสงบลง และใบหน้าเป็นปกติ แล้วจึงค่อยพูดออกไป

^{๘๐}ไพรินทร์ โชติสกุลรัตน์, หยั่งรากรักด้วยการสื่อสารอย่างสันติ, นิตยสารเพื่อนเสมอ, ฉบับที่ ๒๔ กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๕๑, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://semsikkha.org/> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๕].

๕. การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีต่อกันและกันเมื่อมองไปในปรากฏการณ์ใด ปรากฏการณ์หนึ่ง คนสองคนอาจเห็นไม่เหมือนกันการอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมมีความคิดที่ต่างกัน ฉะนั้นการแลกเปลี่ยนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

๖. การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นไม่บังคับข่มขู่ให้ผู้อื่นคิดตาม และมีการตัดสินใจร่วมกัน บางความเห็นสามารถพูดคุยในเวลาไม่นาน บางความเห็นจำเป็นต้องพูดคุยกันหลายเดือนเมื่อฟังความเห็น และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แลกเปลี่ยน เมื่อมีการตัดสินใจเกิดขึ้นคนที่มีความคิดเห็นต่างออกไปย่อมมีความสุขเพราะได้แสดงความคิดเห็นและรับฟังความเห็นของผู้อื่น

ด้วย ๖ วิธีที่กล่าวมานั้นคงจะมีส่วนให้ได้อยู่ร่วมกันอย่างสันติต่อไปในสถานการณ์ปัจจุบัน อย่าลืมนะว่า "ความสงบสันติในตัวเรา คือ ความสงบสันติในโลก"^{๘๑}

สรุป ได้ว่าการสื่อสารอย่างสันติเป็นเครื่องมือที่จะนำมาบูรณาการเพื่อให้สังคมเกิดการสื่อสารได้อย่างสันติตามแนวพุทธ และให้เป็นไปตามความคาดหมาย ตามความรู้สึกที่ดี ที่มีต่อกันและกัน โดยการยอมรับด้วยความเต็มใจ

---

^{๘๑}Hilight News, ๖ วิธีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://hilight.kapook.com/view/28820> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

ตารางที่ ๒.๘ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสันติวิธี

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), (๒๕๕๕, หน้า ๕๖๓, ๕๖๙-๕๗๐).	ปรโตโมหะ - เสี่ยงจากผู้อื่น การกระตุ้นหรือชักจูงจากภายนอก, โยนิโสมนสิการ การทำในใจโดยแยบคาย การใช้ความคิด ถูกวิธี ความรู้จักคิดเป็นหรือคิดอย่างมีระเบียบและ สปัปฺริสธรรม ๗ ประการ คือ ฉัมมัญญตา อตฺถัญญตา อตฺตัญญตา มัตตัญญตา กาลัญญตา ปริสฺสัญญตา ปุคคัลญญตา
พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุญยากร), (๒๕๔๗, หน้า ๓๐).	วิธี ข้อปฏิบัติ หรือชุดของวิธีทุกชนิดที่มีอยู่เข้าไปจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง ทั้งทางตรงและทางอ้อม
ราชบัณฑิตยสถาน, (๒๕๔๖, หน้า ๑๑๖๖).	ความสงบ วิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ
รุ่งธรรม ศุภจิธรรมรักษ์, (๒๕๓๓, หน้า ๑๔).	เป็นวิธีการปฏิบัติที่ไม่รุนแรงในการแก้ปัญหาหรือดำเนินชีวิต
มาร์ค ตามไท, (๒๕๔๓, หน้า ๗๘-๘๐).	เป็นวิธีที่กลุ่มบุคคลหรือมวลชนใช้ต่อสู้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการ
ประเวศ วสี, (๒๕๔๕, หน้า ๕).	เมื่อมนุษย์มีจิตสำนึกในศีลธรรมพื้นฐาน จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติและยั่งยืนได้
วันชัย วัฒนศัพท์, (๒๕๔๗, หน้า ๑๐๑-๑๐๓).	การประท้วงหรือเรียกร้องจากผู้มีอำนาจอย่างสงบโดยสันติ ไม่มีอาวุธ
โคทม อารียา, (๒๕๔๖, หน้า ๒๖).	ใช้ความพยายามยุติความขัดแย้งโดยใช้สันติ
ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล, (๒๕๕๒, หน้า ๒๘).	สันติภาพเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้มนุษย์อยู่รอดได้

ตารางที่ ๒.๘ แนวคิดเกี่ยวกับหลักสันติวิธี (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข, (๒๕๔๗, หน้า ก).	ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตใจเกิดปัญญา และสันติสุข
พุทธทาสภิกขุ, (๒๕๔๗, หน้า ๒๘๕).	ความสัมพันธ์ที่แยกกันไม่ออกระหว่างบุคคลกับสังคม
บุญรักษ์ บุญยะเขตมาลา, (๒๕๕๒, หน้า ๑๔๑-๑๔๖).	ธรรมชาติ การทำหน้าที่ และอุดมคติของสื่อมวลชน
ไพรินทร์ โชติสกุลรัตน์, [ออนไลน์].	การสื่อสารอย่างสันติ มี ๔ องค์ประกอบคือการสังเกต ความรู้สึก ความต้องการ การขอร้อง

๒.๖ ข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรสื่อภาครัฐ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๑, ไทยพีบีเอส และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เป็นภาพรวมในการจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ดังนี้

๑) ประวัติสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ อ.ส.ม.ท.^{๘๒} เป็นสถานีโทรทัศน์ภาคพื้นดิน (Terrestrial television) แห่งที่ ๔ ของประเทศไทย ดำเนินกิจการโดยบริษัท บางกอก เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ภายใต้สัญญาสัมปทานกับบริษัท อ.ส.ม.ท. จำกัด (มหาชน) เริ่มแพร่ภาพเป็นปฐมฤกษ์เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ เวลา ๑๐.๐๐ น. ในเขตกรุงเทพมหานคร และบริเวณล ออกอากาศด้วยระบบวีเอชเอฟ ความถี่ต่ำ (VHF) ทางช่องสัญญาณที่ ๓ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๐ หลังจากนั้น จึงเปลี่ยนมาออกอากาศในระบบยูเอชเอฟ ทางช่องสัญญาณที่ ๓๒ โดยที่เริ่มแพร่ภาพคู่ขนาน (Simulcast) กับโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ช่องหมายเลข ๓๓ ภาพคมชัดสูง ของบริษัท บีบีซี-มัลติมีเดีย จำกัดตามคำสั่งของศาลปกครอง ตั้งแต่เวลา ๒๑.๑๙ น. ของวันศุกร์ที่ ๑๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ มีคำขวัญประจำสถานีฯ ว่า คุ่มค่าทุกนาที่ ดูทีวีสีช่อง ๓ โดยมีประสาร มาลีนนท์รักษาการในตำแหน่ง

^{๘๒} สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓](https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง_๓), [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

กรรมการผู้จัดการ ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ แทนประวิทย์ มาลีนนท์ ที่ขอลาออกเนื่องจากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ

อนึ่ง บจก.บางกอกเอ็นเตอร์เทนเมนต์ ได้รับอนุมัติให้ขยายอายุ สัญญาดำเนินกิจการส่งโทรทัศน์ กับองค์กรสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ซึ่งแปรรูปจาก บจก.ไทยโทรทัศน์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ มาแล้วสองครั้ง คือเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๑ ขยายออกไปอีก ๑๐ ปี ระหว่างวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓ - ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และในวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ขยายออกไปอีก ๓๐ ปี ระหว่างวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ - ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ไทยทีวีสีช่อง ๓ มีรูปแบบการบริหารองค์กร โดยแบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น ๑๘ ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร, ฝ่ายผลิตรายการ, ฝ่ายข่าว, ฝ่ายรายการ, ฝ่ายออกอากาศ, ฝ่ายศิลปกรรม, ฝ่ายวิศวกรรม, ฝ่ายเทคนิคโทรทัศน์, ฝ่ายแผนงานวิศวกรรม, ฝ่ายไฟฟ้ากำลัง, ฝ่ายสถานีวิทยุกระจาย (เอฟ.เอ็ม.๑๐๕.๕ เมกะเฮิร์ตซ์), ฝ่ายธุรการ, ฝ่ายบุคคล, ฝ่ายบัญชี, ฝ่ายการเงิน, ฝ่ายโฆษณา, ฝ่ายการตลาด และฝ่ายประชาสัมพันธ์

๒) ประวัติสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก^{๔๓} (Royal Thai Army Radio and Television; ชื่อย่อ: ททบ.) เป็นสถานีโทรทัศน์ภาคพื้นดิน (Terrestrial television) ของกองทัพบกไทย และเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งที่สองของประเทศไทย เริ่มแพร่ภาพเป็นปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๑ ในระบบวีเอชเอฟ เดิมออกอากาศเป็นภาพขาวดำทางช่องสัญญาณที่ ๗ จึงเรียกว่า สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๗ หรือช่อง ๗ ขาวดำ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ จึงย้ายมาออกอากาศด้วยภาพสีทางช่องสัญญาณที่ ๕ จึงเรียกว่า สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ จนถึงปัจจุบัน มีพลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท ผู้บัญชาการทหารบก เป็น ประธานกรรมการบริหารกิจการโทรทัศน์กองทัพบก และ พลเอก ราชรักษ์ เรือนพีชน์ เป็นกรรมการผู้อำนวยการใหญ่

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕ มีรูปแบบการบริหารองค์กร โดยแบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น ๒ สำนัก และ ๑๑ ฝ่าย ประกอบด้วย สำนักผู้บริหาร สำนักบริหารกิจการ ฝ่ายสื่อสารองค์กร ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล ฝ่ายการเงินและการบัญชี ฝ่ายสนับสนุนและบริการ ฝ่ายข่าวฝ่ายผลิตและออกอากาศ ฝ่ายพัฒนารายการและรายได้ ฝ่ายเทคนิคโทรทัศน์ ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ฝ่ายวิทยุกระจายเสียงและฝ่ายโครงข่ายโทรทัศน์

ส่วนนโยบายในการปฏิบัติงานด้านการสื่อสารมวลชนของสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ขึ้นตรงกับกองทัพบก มีวัตถุประสงค์ เพื่อฝึกทักษะ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสารให้แก่บุคลากรของกองทัพบก และประชาสัมพันธ์ภารกิจของกองทัพบกพร้อมรายงานข้อมูลข่าวสาร

^{๔๓} สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีโทรทัศน์กองทัพบก> ช่อง ๕, [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

ในรูปแบบการสื่อสารเพื่อความมั่นคง

๓) ประวัติสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๗ (ช่อง ๗ สี)^{๘๔} เป็นสถานีโทรทัศน์ภาคพื้นดิน (Terrestrial Television) ซึ่งออกอากาศด้วยระบบภาพสี แห่งแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งที่ ๓ ของประเทศไทย ดำเนินกิจการภายใต้สัญญาสัมปทานกับกองทัพบกไทย เริ่มแพร่ภาพเป็นปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ในระบบวีเอชเอฟ เดิมออกอากาศเป็นภาพขาวดำ ทางช่องสัญญาณที่ ๙ ซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็นระบบภาพสี และย้ายการออกอากาศ ไปทางช่องสัญญาณที่ ๗ จนถึงปัจจุบัน มีกฤตย์รัตนรักษ์ เป็นประธานกรรมการบริษัท และพลากร สมสุวรรณ เป็นกรรมการผู้จัดการ

สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง ๗ (ช่อง ๗ สี) มีรูปแบบการบริหารองค์กร โดยแบ่งหน่วยงานเช่นฝ่ายสมัครงาน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ราชการ ฝ่ายรายการ ฝ่ายรายการข่าว และฝ่ายการตลาด

๔) ประวัติสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๙ อสมท. (ช่อง ๙ เอ็มคอตเอชดี)^{๘๕} (Channel ๙ MCOT HD; ชื่อเดิม: สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง ๔, สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๙, สถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์) เป็นสถานีโทรทัศน์ภาคพื้นดิน (Terrestrial television) แห่งแรกของประเทศไทย บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) เริ่มแพร่ภาพเป็นปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในระบบ วีเอชเอฟ เดิมออกอากาศเป็นภาพขาวดำ ทางช่องสัญญาณที่ ๔ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ จึงย้ายมาออกอากาศด้วยภาพสี ทางช่องสัญญาณที่ ๙ จนถึงปัจจุบัน สังกัด สำนักงานรัฐมนตรี โดยมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปัจจุบันผู้ดำรงตำแหน่งคือ นายอมสิน ชีวะพฤกษ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นผู้กำกับดูแล มีพลเอกฉัตรเฉลิม เฉลิมสุข เป็นประธานกรรมการบริษัท และนายพิเศษ จิยาภักดิ์ เป็นรักษาการกรรมการผู้อำนวยการใหญ่

สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อสมท. (องค์กรสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย) มีรูปแบบการบริหารองค์กร โดยแบ่งหน่วยงานเช่นสำนักงานกรรมการผู้อำนวยการใหญ่ สายงานวิทยุ สายงานโทรทัศน์ สายงานข่าว สายงานเทคโนโลยี สายงานการตลาด สายงานการเงิน สายงานการบริหารกลาง และสายงานธุรกิจใหม่

^{๘๔} สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก_ช่อง_๗, [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

^{๘๕} ช่อง ๙ เอ็มคอตเอชดี, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/ช่อง_๙, [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

๕) ประวัติสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย^{๘๖} (ชื่อย่อ: สทท.; The National Broadcasting Services of Thailand; ชื่อย่อ: เอ็นบีที, NBT) หรือชื่อเดิมคือ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ (ชื่อย่อ: สทท.๑๑, ช่อง ๑๑; อังกฤษ: Television of Thailand Channel ๑๑ ชื่อย่อ: TVT.๑๑) เป็นหน่วยงานสถานีวิทยุโทรทัศน์ของรัฐบาล มีสถานะเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติของประเทศไทย สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีนายกรัฐมนตรี (ปัจจุบันคือ ประยุทธ์ จันทร์โอชา) และปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (ปัจจุบันคือ พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์) เป็นผู้กำกับดูแล โดยมีการเปลี่ยนชื่อ พร้อมปรับปรุงระบบการบริหารงาน และรูปแบบของสถานีฯ เพื่อให้สมเจตนารมณ์ของการก่อตั้งสถานีฯ ตั้งแต่วันอังคารที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑ เวลา ๐๖.๐๐ น. เป็นต้นไป และในวันที่ใช้ชื่อเอ็นบีทีมาครบ ๑ ปี ก็เปลี่ยนอัตลักษณ์ใหม่ของสถานีฯ ที่ใช้มาจนถึงปัจจุบันเป็นสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของราชการสู่ประชาชน และเพื่อประโยชน์สาธารณะ รวมไปถึงการเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ตลอดจนเป็นสถานีโทรทัศน์แม่ข่าย ให้แก่สถานีโทรทัศน์ส่วนภูมิภาค ในเครือข่ายกรมประชาสัมพันธ์ทั่วประเทศ

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยเป็นสื่อโทรทัศน์ที่ขึ้นตรงกับรัฐบาลทั้งด้านการศึกษา และการประชาสัมพันธ์ของรัฐจึงเป็นรายการโทรทัศน์ที่มีแนวลักษณะเพื่อบริการสาธารณะและนโยบายของรัฐบาลที่มีโครงสร้างเป็นสถานีโทรทัศน์ของรัฐและรูปแบบการบริหารงานเป็นระบบราชการ

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ มีรูปแบบการบริหารองค์กร โดยแบ่งหน่วยงาน เช่น ส่วนจัดและควบคุมรายการ ส่วนผลิตรายการ ส่วนเทคโนโลยี ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายแผนงานและประสานงาน และกลุ่มวิชาการ

๖) ประวัติสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส^{๘๗} (TPBS) เป็นสถานีโทรทัศน์สาธารณะแห่งแรกของประเทศไทย และแห่งแรกในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดำเนินการโดยองค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) ออกอากาศแทนสถานีโทรทัศน์ทีไอทีวี (ITV) ทีวีเสรี ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ก่อนแพร่ภาพอย่างเป็นทางการในอีก ๑ เดือนต่อมา วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๒ ในโอกาสครบรอบ ๑ ปีของทีวีไทย จึงมีการปรับผังรายการรวมถึงเปลี่ยนฉาก และรูปแบบของอัตลักษณ์อีกครั้ง เป็นสายเส้นภาพนกเช่นเดิม แต่เปลี่ยนเป็นสีส้มอมแดง ลอยตัวอยู่เหนือตัวอักษร ทีวีไทย พร้อมทั้งปรับปรุงเว็บไซต์ ให้มีความทันสมัยมากขึ้น โดยระบุชื่อ

^{๘๖} สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย>, [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

^{๘๗} สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส>, [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

สถานีฯ ว่าสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

ตั้งแต่วันเสาร์ที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบัน องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทยได้เปลี่ยนชื่อ ทีวีไทย กลับไปเป็นไทยพีบีเอส อย่างเป็นทางการเหมือนในช่วงที่เริ่มออกอากาศ ๓ เดือนแรก แต่เปลี่ยนจากคำว่า ไทย เป็น Thai ซึ่งการใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า Thai PBS ทั้งนี้ได้มีการย้ายส่วนปฏิบัติการสถานีไปยังตึกสำนักงานถาวรอย่างเป็นทางการด้วยโดยก่อนหน้านั้น ส.ส.ท. ได้เปลี่ยนการเรียกชื่อสถานีในรายการข่าวทุกภาคให้เรียกชื่อสถานีเป็น "ไทยพีบีเอส" ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยเริ่มเรียกชื่อใหม่นี้ในช่วงต้นข่าว ๑๐.๐๐ น. เป็นครั้งแรกโดยมี อัครพล ทองธราดล ผู้ประกาศข่าวของสถานีเป็นผู้ประกาศในช่วงดังกล่าว นอกจากนี้ยังได้มีการเปลี่ยนชื่อสถานีก่อนล่วงหน้าในไตเติลของรายการโทรทัศน์ เช่น ละครโทรทัศน์ญี่ปุ่น เป็นต้น รวมถึงในเว็บไซต์ของสถานีฯ ด้วยสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอสมีรูปแบบการบริหารองค์กรโดยแบ่งหน่วยงานเช่นสำนักผู้อำนวยการ สำนักเลขานุการ สำนักข่าว สำนักโทรทัศน์และวิทยุ สำนักวิศวกรรม และสำนักรายการ

๗) ประวัติสถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทย^{๘๘} ถือกำเนิดขึ้นระยะแรก ราวปี พ.ศ. ๒๔๗๐-๒๔๗๒ โดยพลเอก พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุรฉัตรไชยากร กรมพระกำแพงเพชร อัครโยธินซึ่งทรงริเริ่มทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง เป็นครั้งแรกในประเทศสยาม โดยทรงตั้งชื่อว่า “สถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่ พญาไท” เนื่องจากส่งกระจายเสียงจากพระราชวังพญาไท และยังทรงมอบหมายให้กรมไปรษณีย์โทรเลข โดยกองช่างวิทยุ ดำเนินการทดลองส่งวิทยุกระจายเสียง เป็นการคู่ขนานกับสถานีส่วนพระองค์ โดยผู้ฟังนิยมเรียกว่า “สถานีวิทยุศาลาแดง” เนื่องจากสถานีส่งกระจายเสียง ตั้งอยู่ในบริเวณย่านที่เรียกว่าศาลาแดง และต่อมาสถานีวิทยุกรุงเทพฯ ที่พญาไท เปิดกระจายเสียงอย่างเป็นทางการ เริ่มด้วยการถ่ายทอดเสียงสด กระแสพระราชดำรัส เนื่องในการพระราชพิธีฉัตรมงคล ในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๗๓ จากพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยมโหฬารสุรพิมาน ในพระบรมมหาราชวัง กรุงเทพมหานคร

ในวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๒ ทางรัฐบาลได้สั่งโอนกิจการวิทยุกระจายเสียง จากกรมไปรษณีย์โทรเลข ไปขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการ สำนักนายกรัฐมนตรี (ภายหลังได้ยกฐานะขึ้นเป็นกรมโฆษณาการ และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นกรมประชาสัมพันธ์) ดังนั้นการจดทะเบียนเครื่องรับวิทยุกระจายเสียงกับเครื่องขยายเสียง และการดำเนินงานวิทยุกระจายเสียงภายในประเทศ รวมทั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงกรุงเทพฯ ที่พญาไท จึงไปขึ้นอยู่กับสำนักงานโฆษณาการทั้งหมด

^{๘๘} วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย>, [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

ส่วนการส่งวิทยุกระจายเสียงภาคต่างประเทศด้วยความถี่สูงจากสถานีวิทยุกระจายเสียงทดลอง ๘ พี.เจ. ที่ศาลาแดง กรุงเทพฯ คงโอนไปแต่เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเท่านั้น งานฝ่ายช่างที่เกี่ยวกับห้องส่งกระจายเสียง และเครื่องส่งวิทยุกระจายเสียงยังคงอยู่กับกองช่างวิทยุ กรมไปรษณีย์โทรเลข

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) เป็นสื่อวิทยุที่ขึ้นตรงกับรัฐบาลมีการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐจึงเป็นรายการวิทยุที่มีแนวลักษณะเพื่อบริการสาธารณะและนโยบายของรัฐบาลที่มีโครงสร้างเป็นสถานีวิทยุของรัฐและรูปแบบการบริหารงานเป็นระบบราชการ

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) มีรูปแบบการบริหารองค์กร โดยแบ่งหน่วยงานเช่น ส่วนกระจายเสียงในประเทศ ส่วนกระจายเสียงต่างประเทศ ส่วนสื่อข่าวและผลิตรายการ ข่าว (สำนักข่าวกรมประชาสัมพันธ์) ส่วนผลิตรายการ ส่วนเทคนิค ส่วนสถานีเครื่องส่ง ๑๐๐๐ กิโลวัตต์ ส่วนบริหารการดนตรี (วงดนตรีกรมประชาสัมพันธ์) ส่วนแผนงานและประชาสัมพันธ์ ฝ่ายบริหารทั่วไป และกลุ่มสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเพื่อการศึกษา

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสร้างสังคมสันติตามแนวพุทธไม่พบบางงานวิจัยประเด็นนี้แต่มีงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ)^{๘๘} ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒” ผลการวิจัยพบว่า ๑. รูปแบบการบริหารจัดการคณะสงฆ์มีการดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งภารกิจดังกล่าวบางประการกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายตราสามดวง แต่บางประการคงเป็นไปตามจารีตประเพณีที่ปฏิบัติตามสืบต่อมา การบริหารจัดการแนวใหม่ได้มีการบูรณาการเข้ากับแนวคิดและทฤษฎีของกูลิคและเออร์วิค (Gulick & Urwick) ทฤษฎีการสื่อสารของเดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo) และหลักพุทธวิธีการบริหารและการเผยแผ่ เพื่อส่งเสริมให้พระสังฆิกการให้มีความสามารถ มีทักษะและมีศักยภาพในการบริหารจัดการองค์กรปกครองคณะสงฆ์ให้ทำงานเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างมีคุณภาพ ๒. การบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ ภาค ๒ มีปัญหาที่ชัดเจน องค์กรสงฆ์มีบุคลากรไม่พอเพียงที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและถ่องแท้ พระนักเผยแผ่ที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้องถ่องแท้มีจำนวนจำกัด

^{๘๘} พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ), “พุทธวิธีการสื่อสารภายในองค์กร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

เป็นปัญหาในการเผยแผ่ ทำให้พุทธศาสนิกชนเกิดความสับสน สำคัญผิดและเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความจริงตามหลักพระพุทธศาสนา ๓. แบบการบริหารจัดการการเผยแผ่ขององค์กรปกครองคณะสงฆ์ภาค ๒ ควรใช้อำนาจและหน้าที่ที่สำคัญกล่าวคือ เป็นศูนย์กลางในการประสานบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในระดับภาคและระดับจังหวัด เพื่อให้ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์และอื่นๆ ตามที่องค์กรกำหนดและมอบหมาย จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือประกอบการเรียนการสอนและการเผยแผ่และอำนวยความสะดวกและเป็นที่พักพิงในการดำเนินงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ติดตามประเมินผลบุคลากรที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาและจัดทำรายงานการดำเนินงานการเผยแผ่และจัดทำงบประมาณสนับสนุนให้การอุปถัมภ์กิจกรรมและบุคลากรที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี^{๙๐} ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพทั่วไปของการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารประเด็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการสื่อสารผ่านสื่อ วิทยุ อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของสังคมไทย อยู่ในระดับมาก การสื่อสารของผู้นำเป็นสาเหตุของพัฒนาสถานการศึกษาเหล่านั้น อยู่ในระดับมาก พระพุทธศาสนาเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการสื่อสารของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก และประเด็นข้ออื่นๆ การได้รับความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการสื่อสารผ่านสื่อ โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ต อยู่ในระดับมาก ดังนั้น สภาพทั่วไปของการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหาร จะเห็นได้ว่าการสื่อสารในองค์กรผ่านสื่อต่างๆ ด้วยเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นช่องทางประโยชน์ต่อการพัฒนา เมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีการรับรู้ความต้องการ และทัศนคติอย่างเดียวกันให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ๒. ภาวะผู้นำในการสื่อสาร มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ด้าน คือ ๑) ความสามารถในการส่งสาร ๒) ความสามารถในการรับสาร และ ๓) ความสามารถในการตอบสนอง ภาวะผู้นำทางการสื่อสารที่จะเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารควรยึดถือหรือประยุกต์ใช้หลักสัจจวาจาหรือการพูดความจริงมาเป็นอันดับแรก ส่วนลำดับที่รองลงมานอกจากจะพูดแต่ความจริงแล้ว ผู้บริหารจะต้องพูดในสิ่งที่เป็นจริงหรือพูดอยู่บนพื้นฐานแห่งความจริง พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือก่อประโยชน์ไม่ใช้การพูดไร้สาระ ขณะเดียวกันก็ต้องพึงระวังว่าจะต้องพูดด้วยความเป็นธรรมโดยอยู่บนบรรทัดฐานแห่งจรรยาบรรณ และสิ่งที่ไม่ควรละเลยก็คือ การพูดที่ต้องอาศัยจังหวะเวลาหรือกาลเทศะที่เหมาะสม

^{๙๐} สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี, “การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

การสื่อสารประสิทธิผลและมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ๓. การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยโดยการสังเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามรูปแบบการสังเคราะห์ (Synthesis model) คือ SUPHANGPIM-Model ประกอบด้วย ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) ความสามารถในการส่งสาร (Sender) ประกอบด้วย S = Sender เป็นผู้ส่งสารที่ดี P = Personality มีบุคลิกภาพที่ดี N = Niceness ความสุภาพ ความมีมารยาทในการสื่อสาร M = Morality มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ๒) ความสามารถในการรับสาร (Receiver) ประกอบด้วย U = Universality มีโลกทัศน์กว้างไกล A = Awareness รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม P = Purity มีความบริสุทธิ์ใจ ยอมรับสิ่งที่เป็นอย่างจริง และ ๓) ความสามารถในการตอบสนอง (Responsibility) ประกอบด้วย H = Hospitality มีน้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม G = Generality สื่อสารได้กับทุกระดับ ไม่เลือกปฏิบัติ และสุดท้าย I = Implementation การสื่อสารสามารถนำไปปฏิบัติได้

ทัศนีย์ เจนวิถีสุข^{๙๑} ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม” ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารที่มีผลมากในการส่งผลกระทบต่อสังคมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับสนับสนุนหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม คือ การสื่อสารมวลชน ส่วนการสื่อสารกับตนเอง และการสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคม เป็นการสื่อสารที่มีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของสังคมเป็นสำคัญ ทั้งนี้ในระดับปัจเจก และระดับสังคมในลักษณะการร่วมกันเป็นสังคมโดยรวม

การสื่อสารกับตนเอง และการสื่อสารกับบุคคลอื่นเป็นการสื่อสารที่ไม่อาจแยกจากกันได้ โดยเด็ดขาด และเกี่ยวข้องกับสัมมาทิฐิ โดยมีรูปแบบ และกระบวนการ คือ ทำการสื่อสารกับบุคคลอื่น (ปรโตโฆสะ) + ทำการสื่อสารกับตนเอง (โยนิโสมนสิการ) + ทำการสื่อสารตามแนวทางประพจน์ปฏิบัติในศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งทำให้ผู้รับสารเกิดปัญญา ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในส่วนตน และผู้อื่น อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมทั้งในระดับปัจเจกและระดับสังคม องค์ความรู้เกี่ยวกับหลักการ และแนวทางปฏิบัติด้านการสื่อสารเชิงพุทธที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคมที่สังเคราะห์ได้จาก การศึกษา มีหลักการและแนวทางปฏิบัติที่สำคัญ คือ สื่อสารด้วยสติ บนพื้นฐานของความเข้าใจและเคารพในตนเองและผู้อื่น บนหลักการของเหตุและผลตามความเป็นจริง ก่อให้เกิดปัญญา สร้างสรรค์ และนำไปสู่การกระทำที่ดีงามทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การสื่อสารเชิงพุทธนี้เป็นดังเช่นมรรควิธีที่เป็นเหตุ นำไปสู่ผล คือ การเปลี่ยนแปลงสังคมในทางที่เป็นประโยชน์สุข โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มจาก

^{๙๑} ทัศนีย์ เจนวิถีสุข, “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

ภายในตนเองของบุคคล แล้วกระจายไปสู่สังคม

ปณิชนา ลีลายุทธ^{๙๒} ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการ” ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการสื่อสารที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือขยายความขัดแย้งความรุนแรงทางการเมือง โดยใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความแตกแยกทุกมิติในสังคมไทยในความเห็นต่างทางอุดมการณ์ ความเชื่อ และทัศนคติ โดยมีตัวแปรสำคัญเบื้องหลังความขัดแย้งคือ วัจนภาษาและอวัจนภาษาแสดงออกด้วยถ้อยคำและพฤติกรรมเพื่อสร้างความเกลียดชังระหว่างคนในสังคมด้วยกัน จนบ้านเมืองเข้าสู่วิกฤตของความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ทั้งตัวปัจเจกบุคคลและสังคม ในขณะที่สังคมไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สำคัญของชาติ ประชาชนต่างให้ความเคารพศรัทธาในพระพุทธศาสนา การนำหลักธรรมคำสอนมาเสริมสร้าง ความสามัคคีให้เกิดสันติในประเทศชาตินั้นก็คือ แนวทางแห่งสันติทางพระพุทธศาสนา จนต้องค้ำความรู้ตามแนวทางแห่งสันติ ดังที่ผู้วิจัยได้รูปแบบการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการเพื่อนำมาใช้กับสถานการณ์การสื่อสารทางการเมืองในปัจจุบัน โดยผู้ส่งสารและรับสารมีความรู้ ตื่น และเบิกบานเพื่อเสริมสร้าง “ปัญญา” ปรับความเข้าใจด้วยการพิจารณาใคร่ครวญในการแก้ไขปัญหาและปรับทัศนคติความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง โดยไม่มุ่งผลประโยชน์ส่วนตน ความพยาบาท และคิดทำร้ายเบียดเบียนผู้อื่น จากนั้นจึงมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ใน “ศีล” เพื่อการสื่อสารทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ ไม่สร้างความเกลียดชังแก่กัน วางท่าทีอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะสื่อมวลชนต้องยึดระเบียบปฏิบัติจรรยาบรรณในวิชาชีพ สุดท้ายเตรียมด้านจิตใจสู่ “สมาธิ” ขั้นสูง ในการเพียรพยายามฝึกจิตให้สูงยิ่งขึ้นไป เลือกทำสิ่งที่ตั้งงามถูกต้องเพื่อคนส่วนรวมและประเทศชาติ อีกทั้งประชาชนในสังคมต้องมีความตื่นรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง มีจิตใจเข้มแข็ง อดทน และรับฟังข่าวสารอย่างมีสติ ซันติ และสันติ ตาม “สันติวิถี” โดยใช้วิจรรณญาณในการแก้ไขปัญหาประเทศชาติร่วมกันนั้น ก็คือ การปฏิบัติตามสันติวิถี “ปัญญา ศีล และสมาธิ” เพื่อมุ่งสร้างความสงบสันติภายใน จากสถานการณ์ความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงก็จะเปลี่ยนผ่านกลายเป็นความรัก ความสามัคคี ต่างฝ่ายต่างร่วมคืนความสงบสุขแก่ประเทศไทยตามแนวทางกลายเป็นความรัก ความสามัคคี ต่างฝ่ายต่างร่วมคืนความสงบสุขแก่ประเทศไทยตามแนวทาง “สันติวิถีแห่งการรับสารด้วยการรู้ ตื่น และเบิกบาน” การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นการสื่อสารเพื่อสันติโดยแท้จริง

^{๙๒} ปณิชนา ลีลายุทธ, “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

พระครูศรีสิทธิการ (สมใจ ธมมเวที)^{๙๓} ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ (๑) บุคลากรมีขั้นตอนการทำงานไม่เป็นทีมงาน ขาดภาวะผู้นำในการทำงานเพื่อเผยแผ่ การทำงานมีอยู่ในวงจำกัด ส่งผลให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จ (๒) ขาดงบประมาณในการบริหารทั้งบุคลากรและการใช้จ่ายซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในสำนักงานเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ในยุคโลกาภิวัตน์ (๓) ขาดวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรศัพท์ สื่อสิ่งพิมพ์ไม่มี (๔) การจัดการเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่สอดคล้องกับ สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประชาชนไม่เกิดศรัทธาเลื่อมใสในการดำเนินการเท่าที่ควร ๒. หลักพุทธธรรม แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้ตามหลักพุทธลีลาการสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงปฏิบัติมานั่นก็คือ การสั่งสอนอนุศาสนีปาฏิหาริย์ ส่งเสริมให้เกิดแรงบันดาลใจประกอบด้วยสันตัสสนา คำสอนทำให้เกิดความเข้าใจชัดเจน สมาทปนา คำสอนทำให้เกิดความตั้งใจสมาทานปฏิบัติตาม สมุตเตชชา คำสอนทำให้เกิดความมองอาจกล้าหาญ สัมปหังสนา คำสอนทำให้จิตใจเกิดความร่าเริงแจ่มใส สำหรับทฤษฎีการจัดการเพื่อการบริหารเผยแผ่ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม นอกจากนี้ สำหรับทฤษฎีเพื่อการสื่อสารประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร ๓. การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ (๑) การวางแผน พระสังฆาธิการต้องจัดบุคลากรที่มีความรู้ความถนัดติดตามผลงาน รายงานผล นำเสนอผลงาน ให้ความรู้ ให้ความเข้าใจ ความชัดเจน การบริหารทรัพยากรของวัดอย่างมั่นคงปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งปวง (๒) การจัดองค์กร พระสังฆาธิการปฏิบัติตามโครงสร้างแบบบูรณาการ ส่งเสริมวัดให้เป็นสำนักเรียน สำนักปฏิบัติธรรม เป็นศูนย์กลางอำนวยความสะดวกแก่สังคม เป็นแหล่งข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น ส่งเสริมให้พระภิกษุสงฆ์สามเณร ตั้งอยู่ในศีลาจารวัตรอันงดงาม สอดคล้องตามกฎระเบียบวินัย ตลอดทั้งญาติโยมได้ศึกษาค้นถุระและวิปัสสนาธุระ (๓) สั่งการ พระสังฆาธิการ กำกับดูแลการจัดการศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปตามกฎระเบียบปกครองบรรพชิตและคฤหัสถ์ให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ อบรมสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์ ส่งเสริมการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ประชาชนในท้องถิ่น (๔) การประสานงาน พระสังฆาธิการ มีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่สังคม ทั้งสงเคราะห์ อนุเคราะห์

^{๙๓}พระครูศรีสิทธิการ (สมใจ ธมมเวที), “รูปแบบการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต* สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

สนับสนุนศาสนกิจทั้งปวงให้เป็นไปอย่างถูกต้อง จัดประชุมสัมมนาเชิงวิชาการแก่บุคลากรอย่างน้อยปีละ ๓ ครั้ง เมื่อเป็นเช่นนั้น บุคลากรที่ได้เรียนรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้ว ก็มาช่วยเหลือแบ่งเบาภาระการงานได้ ส่งเสริมพิธีกรรมแบบเรียบง่ายตามจารีตประเพณีท้องถิ่น ตลอดทั้งปรับปรุงขั้นตอนพิธีการให้เข้ายุคโลกาภิวัตน์ (๕) การควบคุม พระสังฆาธิการ กำกับดูแลการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องมีความเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์แก่สังคม ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายทำหน้าที่ถูกต้องตามกฎระเบียบ ด้วยการติดตามดูแลบุคลากร ทูตทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ ข้อมูลการสื่อสาร รวมทั้งมีการบูรณาการบริหารทั้งการวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการประสานงานให้อยู่ในกรอบกฎระเบียบ พระธรรมวินัย ส่งเสริมการปฏิบัติสมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน

ศิวาพร ศรีศักดิ์นันท์^{๔๔} ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธทางสื่อออนไลน์ของสื่อมวลชนไทย” ผลการวิจัยพบว่า (๑) จริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธ เป็นการสื่อสารที่ถูกต้อง ดีงาม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การสื่อสารเชิงพุทธ ประกอบด้วย การสื่อสารกับบุคคลภายนอก (ปรโตโมหะ) ได้แก่ เสียงจากผู้อื่น คือ “กุศลมูลและอกุศลมูล” และการสื่อสารภายในตนเอง (โยนิโสมนสิการ) ได้แก่ การสื่อสารผ่านกระบวนการทางจิตใจโดยมีสัมมาทิฐิเป็นจุดเริ่มต้น หลักการที่สำคัญของจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธคือ กระบวนการสร้างปัญญา คิดถูกวิธี ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา องค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสารเชิงพุทธ ได้แก่ การฟัง การคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการประพฤติปฏิบัติ และพบว่า สื่อออนไลน์เป็นตัวกำหนดรูปแบบการสื่อสารของมนุษย์ในปัจจุบัน เป็นสื่อที่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่รับและส่งสารได้พร้อมกัน เป็นการสื่อสารสองทาง สื่อสารได้ทั้งภาพ เสียง และข้อความต่างๆ โดยรวมเอาเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมเชื่อมต่อทางอินเทอร์เน็ตเครือข่ายระดับโลกจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธทางสื่อออนไลน์ จึงหมายถึง “วิธีการคิดที่ก่อให้เกิดปัญญาและการประพฤติปฏิบัติด้วยสำนึกในธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมโลก” (๒) ในช่วงเดือน ตุลาคม ๒๕๕๖ - เดือน พฤษภาคม ๒๕๕๗ ซึ่งเป็นช่วงของความไม่ปกติทางการเมือง เกิด “สงครามข้อมูลข่าวสาร” จากโลกออนไลน์ เกิดความวุ่นวายในสังคมอย่างรุนแรงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑) ด้านทัศนคติ “Hate speech” คำพูดรุนแรง ๒) ด้านความเชื่อ ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับ “ข่าวลือ ข่าวเท็จ” เกิดจากสื่อมวลชนบิดเบือนข้อมูลข่าวสารและใส่ความคิดเห็นส่วนตัวมากเกินไป ๓) ด้านความต้องการทางเศรษฐกิจ เป็นเพราะสื่อมวลชนส่วนใหญ่คาดหวังผลประโยชน์ทางธุรกิจมากเกินไป ๔) ด้านโครงสร้างสังคม เป็นเพราะความเหลื่อมล้ำทางสังคม สาเหตุเกิดจาก ๑). ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความรวดเร็วของเทคโนโลยี

^{๔๔} ศิวาพร ศรีศักดิ์นันท์, “รูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธ ทางสื่อออนไลน์ของสื่อมวลชนไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

อินเทอร์เน็ต โครงสร้างทางสังคม กฎหมาย การใช้อำนาจหน้าที่เกินความพอดี และ ๒). สาเหตุปัจจัยภายใน ได้แก่ ความเกลียดชัง ความโลภ ความโกรธ ความหลง การยึดมั่น และขาดความยั้งคิด ผลกระทบจากการสื่อสารออนไลน์ เกิดผลกระทบทั้งบุคคลและสังคม ก่อให้เกิด “ความทุกข์” การเสริมสร้างจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธทางสื่อออนไลน์ประกอบด้วย ๑) ปัจจัยภายนอกหรือปรโตโฆสะ (อกุศลมูล) แก้ไขโดยกัลยาณมิตร ๒) ปัจจัยภายใน หรือโยนิโสมนสิการ (กิเลสและทิฐิ) แก้ไขโดยระเบียบวิธีคิดแบบ โยนิโสมนสิการ๓) องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย พบว่า มีรูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธ๒ รูปแบบ ได้แก่ (๑) การสื่อสารกับบุคคลภายนอก (ปรโตโฆสะ) (๒) การสื่อสารภายในตนเอง (โยนิโสมนสิการ)เมื่อสื่อเป็นผู้ส่งสาร การสื่อสารกับบุคคลภายนอก ควรยึดถือกัลยาณมิตรพูดเชิงบวก เขียนหรือพิมพ์แต่สิ่งที่เป็นกุศลก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เช่น การใช้สื่อออนไลน์ของสื่อมวลชนควรผ่านกระบวนการสื่อสารภายในตนเอง โดยใช้หลัก “ไตรสิกขา” ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา และอริยสัจ ๔ เพื่อเป็นการรู้เท่าทันสื่อ รู้เท่าทันความทุกข์ เมื่อเป็นผู้รับสาร สื่อควรใช้วิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการ คิดใคร่ครวญอย่างแยกค่ายพร้อมด้วย กาลามสูตร หลักความเชื่อ ๑๐ ประการ ไม่เชื่อทันทีที่พบเห็นข่าวสาร เพื่อการยับยั้งชั่งใจ และเป็นการดำเนินชีวิตในทางสายกลางซึ่งมนุษย์ทุกคนยังไม่สามารถละกิเลสได้ทั้งหมดเป็นการพัฒนาจิตใจเพื่อส่งเสริมให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง เป็นกลาง เหมาะสมและดีงาม สื่อจะต้องใช้สติในการพูด การพิมพ์หรือการโพสต์ข้อความรวมทั้งภาพและเสียง ต้องตระหนักรู้ถึงผลกระทบต่อสังคมโดยยึดหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเป็นสำคัญ

ประทีป พีชทองกลาง^๕ ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร (KALYANAMITRA model) มีกระบวนการปรึกษา ๔ ขั้นตอน (๔ส) ได้แก่ ๑) สร้างศรัทธา (Faith development) ๒) สันทนาเปิดใจ (Mental development) ๓) เสริมธรรมเสริมปัญญา (Wisdom development) ๔) แสวงหาสันติ (Peace development) โดยมีแนวปฏิบัติ ๑๒ ประการ ของผู้ให้การปรึกษาและผู้ขอรับการปรึกษา ได้แก่ ๑) เพียบพร้อมด้วยปัญญา (Knowledgeable) ๒) ปฏิภาณนำเลื่อมใส (Analyticinsight) ๓) ผู้นำจิตใจแห่งการภรรมา (Leadership) ๔) จิตอาสา เกื้อกูล (Yearning on volunteering) ๕) เกื้อหนุนความคิด (Advocating ideas) ๖) ร่วมจิตแก้ปัญห (Noble truth) ๗) มุ่งมั่นพัฒนาตน (Ambition) ๘) ดำรงชนมตามมรรคา (Middle ways) ๙) วิปัสสนาเสริมชีวิต (Insight development) ๑๐) กระบวนการคิดแยกคาย (Thinking wisely) ๑๑) เดินตามสายสัมมาสติ (Right mindfulness)

^๕ ประทีป พีชทองกลาง, “รูปแบบการปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พุทธศาสนศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ภาคพัฒนศึกษา เชียงใหม่, อ่างอิง “การประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ครั้งที่ ๑ เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

๑๒) มิถนาทิจูมิ่งปะห่าน (Abandoning wrong view) องค์ความรู้สำคัญที่ได้จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบ การปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร ครั้งนี้มี ๒ ประการ คือ ๑) รูปแบบกัลยาณมิตร (KALYANAMITRA model) ซึ่งนำเสนอแนวปฏิบัติ ๑๒ ประการ ของการปรึกษาทั้งส่วนของผู้ให้การปรึกษาและผู้ขอรับปรึกษา อัน ตั้งอยู่บนฐานของความเป็นกัลยาณมิตร คือ ปรีตโฆสะ และโยนิโสมนสิการ และ ๒) กระบวนการของการปรึกษาเชิง พุทธตามหลักกัลยาณมิตร ๔ ขั้นตอน เรียกว่า ๔ ส Model คือ ๑) สร้างศรัทธา ๒) สันทนาเปิดใจ ๓) เสริมธรรม เสริมปัญญา ๔) แสวงหาสันติ

ดังนั้นการบริหารจัดการสื่อสารภายในองค์กรภาครัฐให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นั้นจะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดี ความสามัคคีและมีสันติสุขในองค์กรได้ อันเป็นประโยชน์ต่อ กระบวนการบริหารจัดการองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรที่ได้วางไว้ อย่าง ราบรื่นการบริหารบุคลากรนั้น จะมีการคัดเลือกบุคลากรจากผู้มีประสบการณ์และความชำนาญใน สายสื่อวิทยุโทรทัศน์และที่เกี่ยวข้องต้องมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร และคุณสมบัติตรงตามความต้องการ ของแต่ละฝ่าย โดยจะมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในทุกๆ ปี เพื่อพัฒนาบุคลากรและ พิจารณาเรื่องสวัสดิการต่างๆ การมีผู้บริหารและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะมีการ ปรับเปลี่ยนการทำงานได้ตามสถานการณ์มีการกำหนดเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้ บรรลุจุดหมายนั้น แต่เป็นการวางแผนที่ให้ความสำคัญกับการมองไปสู่อนาคตภายใต้การพิจารณา ถึงความเป็นไปได้ในการใช้ความสามารถขององค์กร เพื่อไปสู่ภารกิจและเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจาก การดำเนินงานธุรกิจของช่องอยู่ในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การ บริหารงานจำเป็นต้องมีอิสระในการบริหารงานจัดการตามสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป จากความไม่มั่นคงของสถานการณ์การเมืองไทยปัจจุบัน มีการปรับเปลี่ยนตามนโยบายการบริหารงาน ของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย แนวทางการพัฒนาองค์กรจึงขาดความต่อเนื่อง เกิดการเปลี่ยนแปลงตาม นโยบายใหม่ของรัฐบาลใหม่อยู่เสมอ ผลที่เกิดจากการสนองตอบนโยบายของภาครัฐ อาจเกิดขึ้นได้ทั้ง แง่บวกและแง่ลบถ้านโยบายดำเนินไปในทิศทางที่ดี ก็จะทำให้สถานีได้รับการตอบรับที่ดี แต่ถ้า นโยบายมีความคลุมเครือขาดวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน ก็จะทำให้ผลลบลต่อภาพลักษณ์ของการสื่อสาร ปัญหา แลอุปสรรคต่อการพัฒนาสถานีฯ คือ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี สถานที่การด้านการ จัดการ ด้านกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ด้านการเมือง ด้านความต้องการของผู้ชม

วลักษณ์กมล จ่างกมล^{๑๖} ได้วิจัยเรื่อง “สื่อเพื่อสันติภาพ: จริยธรรม การจัดการ และ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา” ผลการวิจัย พบว่า ภายใต้แนวคิดสื่อเพื่อสันติภาพ (Peace journalism) สื่อมิได้มีบทบาทเพียงแค่การรายงานความเป็นไปในสังคมเท่านั้น หากสื่อยังกลไกสำคัญในการจัดการ และคลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมได้ อย่างไรก็ตาม บทบาทดังกล่าวไม่อาจขับเคลื่อนไปได้ โดยลำพัง หากต้องอาศัยการสนับสนุนจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ในการเกื้อหนุนให้สื่อก้าวเข้ามาทำ หน้าที่ได้โดยสมบูรณ์

การวิจัยครั้งนี้จึงเกิดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทขององค์กรสื่อสาร ทั้งองค์กรสื่อมวลชนและองค์กรสื่อสารระดับท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมเป็นกลไกการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา และวิธีการเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่าง และการสังเกตการณ์กิจกรรมขององค์กรสื่อสาร โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาดังนี้ องค์กรสื่อมวลชน ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชน และกรุงเทพธุรกิจ องค์กรสื่อสารระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย สถานีวิทยุชุมชนจำนวน ๗ แห่งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศูนย์ข่าวอิศรา สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ยังศึกษาวิเคราะห์กฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนและสื่อมวลชน ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญจากการศึกษาประเด็นต่างๆ ดังกล่าว คือ เพื่อนำเสนอการกำหนดรูปแบบ และวิเคราะห์ความเป็นไปได้จริยธรรม แนวทางการจัดการ และการปฏิบัติงานของสื่อเพื่อสันติภาพซึ่งเหมาะสมกับบริบท และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการวิจัยบทบาทขององค์กรสื่อมวลชน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า บทบาทในการนำเสนอข่าวสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีแนวโน้มไปในทิศทางสร้าง ความขัดแย้งมากกว่าแสวงหาสันติ ซึ่งความโน้มเอียงดังกล่าวเป็นผลมาจากการยึดติดกับการประเมินคุณค่าความเป็นข่าวตามทฤษฎีวารสารศาสตร์ที่ให้น้ำหนักกับความขัดแย้งเป็นสำคัญ นอกจากนี้ กรอบทางความคิดของผู้ส่งสารยังถูกนำเสนอผ่านการใช้ภาษาที่แสดงอารมณ์เกินจริงทำให้ทิศทางในการนำเสนอข่าวมีลักษณะที่เรียกว่า War journalism ชัดเจนมากขึ้นทั้งนี้ ประเภทของหนังสือพิมพ์ที่แบ่งเป็นหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ มิได้มีนัยสำคัญต่อทิศทางในการนำเสนอที่แตกต่างกันแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม แม้สัดส่วนของการรายงานข่าวเพื่อสันติ (Peace journalism) ยังคงปรากฏไม่มากนัก เนื่องจากรูปแบบการนำเสนอดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ มาสนับสนุนด้วย แต่อาจถือได้ว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีที่สื่อเริ่มมีบทบาทในเชิงคลี่คลายความขัดแย้ง แม้ว่าประเด็นในการนำเสนอยังคงเป็นเรื่องของการนำเสนอสันติภาพที่เกิดขึ้นมากกว่า

^{๑๖} วลัยลักษณ์ กมล จ่างกมล, สื่อเพื่อสันติภาพ: จริยธรรม การจัดการ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/Peace Journalism: Ethics, Management and Suggestions for Development, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะวิทยาการสื่อสาร, (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สนับสนุนทุนการวิจัย ด้านเศรษฐกิจและสังคม-การสื่อสารมวลชน, ๒๕๕๐), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://soreda.oas.pusac.th/show_detail.php?research_id=386/org/๑มิถุนายน๒๕๖๐.

การแสวงหาทางออกของปัญหาทั้งนี้ แนวทางการนำเสนอดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องมี การปรับบทบาทของผู้สื่อข่าวที่พึงเป็นผู้เฝ้าระวังที่พร้อมแบกรับภาระทางสังคมด้วยการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางเป็นธรรม รอบด้านปราศจากอคติอย่างแท้จริง

สำหรับบทบาทขององค์กรการสื่อสารในพื้นที่ ผลการวิจัย พบว่า ศูนย์ข่าวอิศรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ถือเป็นองค์กรที่อาจใช้เป็นแม่แบบในการพัฒนาสื่อเพื่อ สันติภาพได้ เนื่องจากมีนโยบายการดำเนินงานและการเสนอข่าวสารที่มุ่งเน้นสร้างสันติสุขอย่าง ชัดเจน และมีเครือข่ายความร่วมมือและได้รับการยอมรับจากภาคประชาชน นักวิชาการและ องค์กร อิสระต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ขณะที่สถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่นั้น แม้ว่าจะมีปรัชญาและเจตนารมณ์ เบื้องต้นเพื่อการเป็นสื่อสร้างสรรค์ภาคประชาชน แต่ผลการศึกษาพบว่าวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ยังไม่สามารถแสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมคลี่คลายความขัดแย้งในสถานการณ์ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เท่าที่ควร เนื่องจากการที่วิทยุชุมชนจะแสดงบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั้นจะต้องมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการทั้งกฎหมายและแนวทางในการปฏิรูปสื่อทั้งระบบที่ชัดเจน และเป็นระบบ นอกจากนี้ วิทยุชุมชนในพื้นที่ยังประสบปัญหาจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำ ให้เกิดความหวาดระแวงในความปลอดภัยหากมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์จังหวัด ชายแดนภาคใต้ และยังประสบปัญหาการแทรกแซงจากองค์กรภาครัฐและกลุ่มการเมืองในพื้นที่ที่ ต้องการใช้วิทยุชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า หน่วยงานด้านการสื่อสารของรัฐในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ได้แก่ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) และสำนักงาน ประชาสัมพันธ์ทั้งสามจังหวัดนั้นยังไม่สามารถมีบทบาทในการมีส่วนร่วมคลี่คลายปัญหาสถานการณ์ ความไม่สงบ เนื่องจากประสบปัญหาความไม่ไว้วางใจจากภาคประชาชน รวมทั้งรูปแบบการสื่อสารใน แนวตั้ง และมีโครงสร้างแบบระบบราชการที่เน้นการตั้งรับจากผู้กำหนดนโยบายภาครัฐลงสู่ประชาชน โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรอิสระอื่นๆ เข้ามีส่วนร่วมในการสื่อสารองค์กรการสื่อสาร ของรัฐเหล่านี้มุ่งหวังผลการสื่อสารเชิงจิตวิทยา โดยยึดความต้องการของผู้ส่งสารมากกว่าความ ต้องการและประโยชน์ของผู้รับสาร ซึ่งแนวทางดังกล่าวขัดแย้งโดยสิ้นเชิงกับหลักการของการสื่อสาร เพื่อสันติภาพที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการสื่อสารและระดมข้อมูลจากผู้รับสาร สำหรับการ วิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้และที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนและสื่อมวลชน คือ พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ พบว่ากฎหมายฉบับดังกล่าว อาจไม่สามารถควบคุมสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้คลี่คลายไปได้อย่างสันติ เนื่องจากมีความ วิตกกังวลของฝ่ายที่ไม่เห็นกับกฎหมายในประเด็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สิทธิการสื่อสารทั้งของ ประชาชนและสื่อมวลชน ซึ่งขัดแย้งกับหลักการของการสื่อสารเพื่อสันติภาพที่จำเป็นจะต้องมี

กฎหมายและข้อกำหนดในเชิงบวกเพื่อส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมทางการสื่อสารของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าโอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนาสื่อเพื่อสันติภาพในบริบทของสังคมไทยนั้นจะต้องเริ่มจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพึงทบทวน ออกแบบ และหรือสร้างใหม่ โดยองค์กรสื่อต้องตระหนักถึงเป้าหมาย และเจตจำนงที่มุ่งมั่นเป็นสื่อเพื่อสันติภาพ ซึ่งจำเป็นต้องเปลี่ยนกรอบแนวคิด ตลอดจนแนวทางการนำเสนอ ร่วมกับปฏิรูปข้อกำหนดจริยธรรมทางวิชาชีพ และการผสมผสานรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรที่โปร่งใสในรูปของคณะกรรมการที่เป็นกลางและเน้นการทำงานร่วมกันแบบเครือข่ายนอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องใช้ปัจจัยเกี่ยวเนื่องอื่นทางสังคม ทั้งภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาครัฐที่จะต้องให้ความสำคัญกับกฎหมายซึ่งเกี่ยวเนื่องให้เกิดมิติความเท่าเทียมกันในการสื่อสารอย่างแท้จริง ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนผู้รับสารเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การเป็นสื่อเพื่อสันติภาพอย่างแท้จริงและยั่งยืน

อุทัย สติมัน^{๙๗} ได้วิจัยเรื่อง “พุทธทัศน์ทางเลือกเพื่อการพัฒนาสันติสุขในสังคมไทย” ผลการวิจัย พบว่า แนวคิด “สันติพัฒนา” เป็นแนวคิดหนึ่งที่มุ่งเสนอพุทธธรรมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสังคมสันติสุขโดยใช้เครื่องมือคือการภาวนาเพื่อพัฒนากาย ศีล จิตและปัญญาทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคมเชิงประยุกต์ซึ่งคล้องกับท่านอริยรัตน ผู้นำขบวนการสรวอภัย ประเทศศรีลังกา ท่านอาจารย์ชนันท์ แห่งหมู่บ้านพลัม ประเทศฝรั่งเศส ท่านพุทธทาสภิกขุ และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) แนวคิดดังกล่าวจะช่วยกล่อมเกลาคิดใจของคนในสังคมให้เกิดความรักและเมตตาต่อกันอันเป็นแนวทางพัฒนาสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืนตามแนวทางแห่งพุทธสันติวิธี

ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข^{๙๘} ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาและสันติสุข” ผลการวิจัย พบว่า เกิดประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาและสันติสุข เนื่องจากผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวใจผู้รับสารหรือผู้เข้าอบรมให้คล้อยตามเนื้อหาสาระ ธรรมะ โดยการใช้สื่อต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านความรู้และสำนึก อารมณ์และความรู้สึก และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

^{๙๗} อุทัย สติมัน, “พุทธทัศน์ทางเลือกเพื่อการพัฒนาสันติสุขในสังคมไทย”, “การประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ครั้งที่ ๑ เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๖๙๓.

^{๙๘} ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข, “ประสิทธิผลของการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาและสันติสุข”, (งานวิจัยฉบับย่อ), (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๕๒).

นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ^{๙๙} ได้วิจัยเรื่อง “การเมืองในนโยบายสื่อสาธารณะขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย” ผลการวิจัย พบว่า (๑) องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) เกิดขึ้นจากการผลักดันของกลุ่มนักวิชาการที่เป็นตัวแทนความคิดและอุดมการณ์ของกลุ่มประชาสังคมระดับชนชั้นนำจากแนวคิดสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขาที่เสนอโดย ศ.นพ.ประเวศ วะสี โดยอาศัยความรู้จากฐานงานวิจัยมาใช้ในการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองในช่วงที่รัฐบาลและสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากการแต่งตั้งภายหลังรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๔๙ (๒) แม้ว่า ส.ส.ท. จะมีความพยายามเป็นสื่อที่ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจรัฐหรือกลุ่มทุน แต่ความพยายามของ ส.ส.ท.ที่จะเป็นอิสระจากกลุ่มทุนทำให้มีความจำเป็นต้องพึ่งพารายได้สาธารณะเป็นหลัก ซึ่งพบว่างบประมาณเกือบทั้งหมดมาจากภาษีสรรพสามิตในอัตราร้อยละ ๑.๕ โดยกำหนดให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ล้านบาท อย่างไรก็ตามพบว่า โครงสร้างและการดำเนินงานของ ส.ส.ท.ได้พยายามเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มคนที่หลากหลายในมิติต่างๆ ซึ่งพบคุณค่าอันเป็นลักษณะร่วมของกลุ่มรายการที่สะท้อนถึงแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน และ (๓) ส.ส.ท.สนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตนโดยเฉพาะพื้นที่ในรายการที่นี้ทีวีไทยและรายการนักข่าวพลเมือง แต่ยังพบว่าขาดองค์ประกอบที่สำคัญของพื้นที่สาธารณะ คือ การหาทางออกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และการเคลื่อนไหวเพื่อขยายผลต่อจากประเด็นที่แลกเปลี่ยนในระดับนโยบาย

อรวิ ศรีชำนาญ^{๑๐๐} ได้วิจัยเรื่อง “การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินที่ออกอากาศในระบบดิจิทัลในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ.๒๕๕๗” ผลการวิจัย พบว่า การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัล โดยองค์กรกำกับดูแลของรัฐในช่วงของการปกครองภายใต้คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ให้ความสำคัญกับเนื้อหาด้านการเมืองเป็นลำดับแรก โดยใช้ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ฉบับที่ ๙๗/๒๕๕๗ และฉบับที่ ๑๐๓/๒๕๕๗ ควบคู่ไปกับการใช้มาตรา ๓๗ แห่ง พรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๑ นอกจากนี้พบว่าในส่วนของ การกำกับดูแลกันเองทั้งในระดับองค์กรสื่อและระดับสภาวิชาชีพ/องค์กรวิชาชีพข่าวยังคงมีลักษณะที่ไม่ เข้มแข็งและปรากฏการออกอากาศเนื้อหาข่าวที่ไม่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง จึงควรส่งเสริมกระบวนการกำกับดูแลเนื้อหาและ

^{๙๙} นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, “การเมืองในนโยบายสื่อสาธารณะขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย”, *วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต* คณะรัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๐๐} อรวิ ศรีชำนาญ, “การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินที่ออกอากาศในระบบดิจิทัลในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ.๒๕๕๗”, *วารสารนิเทศศาสตร์*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ ๓๔, ฉบับที่ ๒, (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙): ๒๑.

กระบวนการรับเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นประกอบกับการบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรมอย่างเคร่งครัด

พัชนี เขยจรรยา^{๑๐๑} ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยการสื่อสารเพื่อพยากรณ์ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้” ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการสื่อสารที่สามารถพยากรณ์ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ และ .๐๑ มีทั้งหมด ๕ ตัวแปรตามลำดับความสำคัญ คือ คุณลักษณะของผู้ส่งสาร ($\beta = .๔๑๖$) สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการสื่อสาร ($\beta = .๓๓๐$) การสนับสนุนของสื่อ/กิจกรรมภายในชุมชน ($\beta = .๑๓๔$) การได้รับข่าวสารจากสื่อบุคคล ($\beta = .๑๐๔$) และการได้รับข่าวสารจากสื่อใหม่ ($\beta = .๐๕๓$) โดยตัวแปรคุณลักษณะของผู้ส่งสารเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้มากที่สุด

จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์^{๑๐๒} ได้วิจัยเรื่อง “สื่อสารมวลชนกับความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัย พบว่า สื่อสารมวลชนเป็นองค์กรธุรกิจมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารต่างๆ อย่างเต็มที่ ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม สื่อสารมวลชนทุกประเภทมีบทบาทและอิทธิพลสูงมากต่อบุคคลและสังคม โดยเฉพาะอิทธิพลทางด้านการเผยแพร่ ค่านิยม วัฒนธรรม และความเชื่อ แม้จะมีการกำหนดจรรยาบรรณของสื่อ แต่ก็ถูกละเมิดเพราะมีการแข่งขันสูง เพื่อผลกำไรและความอยู่รอดของตน จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ทราบว่า สื่อสารมวลชนมีอิทธิพลและบทบาทสูงในสังคม ซึ่งสามารถมองได้ใน ๒ ลักษณะทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ

ศิริวัฒน์ ครองบุญ^{๑๐๓} ได้วิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง” ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลการบริหารตามหลักสังคหัตถุ ๔ คือ ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้อื่น โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๘$) เรียงจากมากไปหาน้อย คือ อันดับหนึ่ง ปิยวาจา วาจาเป็นที่รัก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๑๑$)

^{๑๐๑} พัทณี เขยจรรยา, “ปัจจัยการสื่อสารเพื่อพยากรณ์ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้”, วารสารนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ ๓๔, ฉบับที่ ๓, (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๙): ๑.

^{๑๐๒} จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สื่อสารมวลชนกับความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), หน้า ๓๑.

^{๑๐๓} ศิริวัฒน์ ครองบุญ, พุทธบูรณาการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

อันดับสอง อรรถจริยา การประพฤติประโยชน์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๐$) อันดับสาม คือ ทานการให้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๒$) ตามลำดับ

อาธาดา สุดเส้นผม^{๑๐๔} ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามแนวพุทธ” ผลการวิจัย พบว่า ๑. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนากรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน โดยรวมในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพัฒนาด้านการบริหารระดับค่า ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๘ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความรู้ทั่วไป ๒) ด้านความรู้และทักษะเฉพาะงาน ๓) ด้านคุณสมบัติส่วนตัว ๔) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ๕) ด้านทาน ๖) ด้านปิยวาจา ๗) ด้านอรรถจริยา ๘) ด้านสมณัตตตา ๒. หลักพุทธธรรมกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า สามารถดำเนินธุรกิจพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงานมุ่งเน้นตามยุทธศาสตร์ของสำนักงาน ก.พ. (สมรรถนะหลักการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ) และยุทธศาสตร์ของพนักงานเป็นหลัก ไม่ได้เน้นการพัฒนาตามแนวสังคหวัตถุ ๔ เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมจากครอบครัว หรือครูบาอาจารย์ การใช้หลักพุทธธรรม สามารถทำได้เฉพาะผู้ที่เปิดใจให้กว้าง รับฟังเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรมและความยุติธรรมเท่านั้น ถ้าภายในหน่วยงานมีบุคลากรดังกล่าวน้อยก็ไม่สามารถนำหลักพุทธธรรมมาใช้ให้ก่อประโยชน์ได้ ๓. รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามแนวพุทธ สามารถดำเนินการได้ตามองค์ประกอบที่สำคัญ แนวหลักพุทธธรรมของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน ตาม Model ที่ค้นพบ ดังนี้ การพัฒนากรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามนโยบายขององค์กรต้องทำอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา ด้านสมณัตตตา และองค์ประกอบด้านบรรยากาศ ด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านการอบรม ด้านการปฏิบัติ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการ จึงทำให้องค์กรมีความเจริญยั่งยืน

สรุป ได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายที่ทำให้คนมีความรัก ความเข้าใจ ความสามัคคีปรองดองกัน ละกิเลสได้ทั้งหมดเป็นการพัฒนาจิตใจเพื่อส่งเสริมให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง เป็นกลาง เหมาะสมและดีงาม สื่อจะต้องใช้สติในการพูด การพิมพ์หรือการโพสต์ข้อความรวมทั้งภาพและเสียง ต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคมโดยยึดหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเป็นสำคัญ

^{๑๐๔} อาธาดา สุดเส้นผม, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามแนวพุทธ, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

และมีความยุติธรรมแบ่งปันผลประโยชน์กันอย่างเสมอภาคจึงทำให้สังคมเกิดความสันติสุขได้อย่างยั่งยืนมั่นคงต่อไป

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรตามวัตถุประสงค์ ๓ ประการดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ ข้อที่ ๑ สภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ประกอบด้วยพื้นที่กลุ่มเป้าหมายคือ องค์กรสื่อฯ โดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะในด้านสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ การสื่อสารเพื่อความมั่นคง การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ สื่อเร่งด่วน (ซึ่งมีทั้งหมด ๑๗ ประเด็น)

๒. วัตถุประสงค์ ข้อที่ ๒ องค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ โดยใช้หลักการบริหารจัดการ ประเภทของสื่อภาครัฐ หลักทฤษฎีการสื่อสาร หลักสังคหวัตถุ ๔ ตามลำดับ

๓. วัตถุประสงค์ ข้อที่ ๓ นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ โดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อรับรองรูปแบบและนำเสนอเป็นผลงานวิจัยต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม ในบทที่ ๒ และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ได้พบว่าการวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” มีอยู่หลายประเด็น แต่แนวความคิดดังกล่าวนั้น ผู้วิจัยเพียงแต่ศึกษาเพื่อเป็นตัวอย่างเท่านั้น แต่กรอบแนวความคิดในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น จากการสังเคราะห์ในการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ ๒ จึงแบ่งออกเป็น ๒ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. กรอบแนวความคิดหลักในการวิจัย Domain conceptual framework ซึ่งเป็นการกำหนดตัวแปรต้นและตัวแปรตามในโครงสร้างที่นำเสนอ

๒. ตัวบ่งชี้ตัวแปรศึกษาและมาตรวัด ในการวิจัยการศึกษา ดังต่อไปนี้

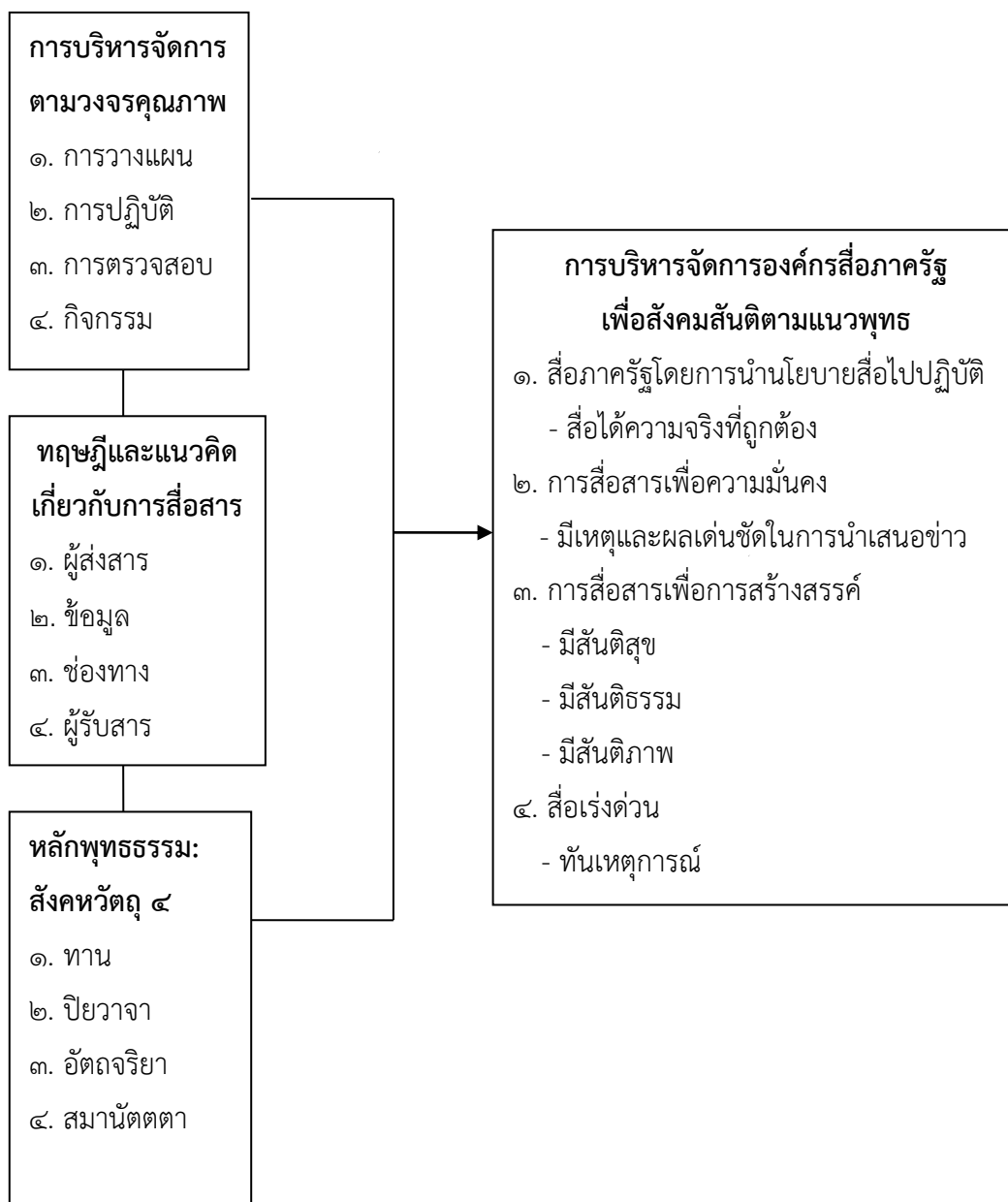
ซึ่งรายละเอียดของตัวแปรศึกษา ตัวแปรต้น บล็อกที่ ๑ ตัวแปรต้น บล็อกที่ ๒ และตัวแปรตาม บล็อกที่ ๓ นั้น มีรายละเอียด ตัวบ่งชี้ที่ต้องศึกษา ในหน้าถัดไป ดังแผนภาพต่อไปนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรศึกษา	ตัวบ่งชี้ตัวแปร	การวัดผล
๑. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ	๑. นโยบาย ๒. แลกเปลี่ยน ๓. โทรศัพท์ ๔. วิทยุ ๕. การใช้เวลา	๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. สัมภาษณ์เชิงลึก ๓. สนทนากลุ่มเฉพาะ
๒. การสื่อสารเพื่อความมั่นคง	๑. ขอความร่วมมือจากภาครัฐภาคเอกชน และประชาชน ๒. สื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ๓. การควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐ	๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. สัมภาษณ์เชิงลึก ๓. สนทนากลุ่มเฉพาะ
๓. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์	๑. การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐ ๒. ผลงานของรัฐ ๓. การโฆษณา	๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. สัมภาษณ์เชิงลึก ๓. สนทนากลุ่มเฉพาะ
๔. สื่อเร่งด่วน	๑. สถานการณ์ฉุกเฉิน ๒. ข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ - Hot News - Break News	๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. สัมภาษณ์เชิงลึก ๓. สนทนากลุ่มเฉพาะ
๕. หลักพุทธธรรม	๑. ทาน ๒. ปิยวาจา ๓. อุดมจริยา ๔. สมานัตตตา	๑. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒. สัมภาษณ์เชิงลึก ๓. สนทนากลุ่มเฉพาะ

ตัวแปรตาม

การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ	๑. ส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย ๒. ความมีเหตุผล ๓. ประชาชนตรวจสอบสื่อภาครัฐได้ ๔. สื่อสร้างสรรค์ ๕. สื่อสันติ
--	---

แผนภาพที่ ๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” โดยผู้วิจัยลำดับขั้นตอนการวิจัยไว้ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิ (Expert) เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ ตามขอบเขตการวิจัยในด้านเนื้อหาในบทที่ ๑ ข้อ ๑.๔

๓.๒ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

๓.๒.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๒ กลุ่ม คือ

๑) กลุ่มสื่อภาครัฐ ผู้ทำหน้าที่สื่อสารตามบทบาทหน้าที่ของสื่อสารมวลชนที่แสวงหาข่าวสาร รวบรวม คัดเลือกผลิต และส่งกระจายข่าวสาร จึงเป็นทั้งผู้รับข่าวสาร และผู้ส่งข่าวสารที่ทำหน้าที่โดยตรงในสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๑, ไทยพีบีเอส และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) จำนวน ๑๕ คน (ดูรายชื่อที่ตาราง ๓.๑ ท้ายบท)

๒) กลุ่มสื่ออิสระ หรือนักวิชาการอิสระ ผู้มีประสบการณ์ในด้านสื่อสารมวลชน และมีส่วนสำคัญในกระบวนการขับเคลื่อนกลไกการทำงานขององค์กรสื่อเป็นที่ประจักษ์ จำนวน ๑๓ รูป/คน (ดูรายชื่อที่ตาราง ๓.๒ ท้ายบท)

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาข้อมูลองค์กรสื่อภาครัฐโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ สังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมนิยมตามแนวพุทธในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย

๓.๓.๒ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมนิยมตามแนวพุทธ โดยร่างเป็นประเด็นที่สำคัญ ทั้งสิ้น ๑๗ ประเด็น จากการบูรณาการ แนวคิดทฤษฎี และแนวพุทธที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมนิยม เพื่อนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) ใช้เป็นเครื่องมือในงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เป็นประเด็นที่สำคัญ ๑๗ ประเด็น เพื่อนำไปสังเคราะห์รูปแบบร่างการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมนิยมตามแนวพุทธต่อไป

๓.๓.๓ แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการนำรูปแบบร่างมาเป็นเครื่องมือในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงทัศนะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าวเพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นรูปแบบ และนำเสนอเป็นผลการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลดังนี้

๓.๔.๑ การรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary research) ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

๑) ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแนวคิดทฤษฎีและแนวพุทธที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐจากเอกสารตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary) ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร และแนวพุทธที่ปรากฏในข้อมูลชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก และข้อมูลชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร งานวิจัย คุชฌ์นิพนธ์ ฯลฯ

๒) ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากเอกสารที่เก็บรวบรวมตามข้อ ๑) เพื่อเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๓) ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ได้แก่ การแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ดังต่อไปนี้

(๑) ด้านข้อมูล (Data) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลแบ่งเป็น ๒ ประเภทดังนี้

๑. ด้านเอกสาร ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันที่มาจากแหล่งต่างกัน
๒. ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หลายกลุ่ม

(๒) ด้านแนวคิดทฤษฎี (Theory) ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีตามที่กล่าวอ้างอิงไว้ในบทที่ ๒ เป็นเครื่องมือตรวจสอบ

(๓) ด้านผู้วิจัย (Researcher) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยของผู้วิจัยหลายท่านที่เป็นงานวิจัยในกรอบแนวคิดทฤษฎีเดียวกันมาตรวจสอบความถูกต้อง

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

๑) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) ในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายได้แก่ สถานีโทรทัศน์ ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๑, ไทยพีบีเอส และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.)

๒) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวนทั้งสิ้น ๒๘ รูป/คน ดังต่อไปนี้

(๑) กลุ่มสื่อภาครัฐ ผู้ทำหน้าที่สื่อสารตามบทบาทหน้าที่ของสื่อสารมวลชนที่แสวงหาข่าวสาร รวบรวม คัดเลือกผลิต และส่งกระจายข่าวสาร จึงเป็นทั้งผู้รับข่าวสาร และผู้ส่งข่าวสารที่ทำหน้าที่โดยตรงในสถานีโทรทัศน์ ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๑, ไทยพีบีเอส และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) จำนวน ๑๕ คน

(๒) กลุ่มสื่ออิสระ หรือนักวิชาการอิสระ ผู้มีประสบการณ์ในด้านสื่อสารมวลชนและมีส่วนสำคัญในกระบวนการขับเคลื่อนกลไกการทำงานขององค์กรสื่อเป็นที่ประจักษ์ จำนวน ๑๓ รูป/คน

โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ก่อนลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) โดยผู้วิจัยประสานขอเข้าพบด้วยตนเองพร้อมหนังสือแนะนำมอบ

เอกสารหัวข้อสัมภาษณ์ให้แก่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๒๘ รูป/คน ก่อนดำเนินการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว (Face to face) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามประเด็นที่เกี่ยวข้อง

๓) เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เพื่อรับรูกรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๑๐ รูป/คน (ดูรายชื่อที่ตาราง ๓.๓ ท้ายบท)

โดยผู้วิจัยได้ทำหนังสือขออนุมัติรายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มเฉพาะอย่างเป็นทางการ พร้อมเครื่องมือแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion form) ให้ผู้อำนวยการหลักสูตรฯ อนุมัติก่อนลงพื้นที่ดำเนินการตามวันเวลาที่กำหนดไว้

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การจัดการข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

๑) นำข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary research) ที่เก็บรวบรวมได้มาศึกษาพร้อมจัดระบบหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

๒) นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) มาจัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่กำหนดไว้

๓) นำข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องโดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Methodological triangulation) ได้แก่ การแสวงหาความเชื่อถือได้ของข้อมูลจากแหล่งที่แตกต่างกัน ตามลำดับต่อไปนี้

(๑) ด้านข้อมูล (Data) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูล แบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังต่อไปนี้

๑. ด้านเอกสาร ใช้การรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันที่มาจากแหล่งต่างกัน

๒. ด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้รวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ หลายกลุ่ม ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

(๒) ด้านแนวคิดทฤษฎี (Theory) ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีตามที่อ้างอิงไว้ในบทที่ ๒ เป็นเครื่องมือตรวจสอบ

(๓) ด้านผู้วิจัย (Researcher) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยของผู้วิจัยหลายท่านที่เป็นงานวิจัยในกรอบแนวคิดทฤษฎีเดียวกันมาตรวจสอบความถูกต้อง^๑

การดำเนินการทำไปพร้อมๆ กัน ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรม การบันทึกข้อมูล การถอดบทสัมภาษณ์ ภาพกิจกรรม โดยจัดหมวดหมู่ตามความเหมาะสมของข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary research) เพื่อให้เกิดความถูกต้อง

๓.๕.๒ วิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติ โดยการนำผลจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ ที่ได้จัดขึ้นในโอกาสต่างๆ มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) ให้เห็นถึงการเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันระหว่างข้อมูลที่ได้ศึกษาวิจัย

๓.๕.๓ วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) โดยการนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงแนวคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากนั้นนำประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เป็นรูปแบบร่างการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ โดยบูรณาการระหว่าง บทสัมภาษณ์ กับแนวคิดทฤษฎี เพื่อมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อรับรองรูปแบบต่อไป

๓.๕.๔ นำรูปแบบร่างจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) มาดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เพื่อรับรองรูปแบบดังกล่าวให้เป็นที่ยอมรับในเชิงวิชาการ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ๑๐ รูป/คน

๓.๕.๕ นำข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) มาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญ จากนั้นนำมาสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ จึงได้รูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

๓.๕.๖ นำเสนอผลงานวิจัยต่อสาธารณชน (Public hearing) ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

---

^๑ สุภางค์ จันทวานิช, *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๑๒๙-๑๓๐.

ตารางที่ ๓.๑ รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มสื่อภาครัฐ)

ลำดับที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ตำแหน่ง
สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓)		
๑.	นายภัทรพล ฮีวอลเกต	ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง
๒.	นายยุทธศิลป์ พร้อมมูล	บรรณาธิการข่าวการเมือง
สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)		
๓.	นางสาวทวิรัตน์ คงคราญ	ผู้อำนวยการสื่อสารองค์กร/เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)/ นักบริหาร/พิธีกร/วิทยากร
๔.	นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย	บรรณาธิการฝ่ายข่าว
สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗)		
๕.	นายสมโภชน์ ไตรรักษา	ผู้ช่วยหัวหน้า กองบรรณาธิการข่าวอาวุโส และสื่อมวลชน
๖.	นายฉันทิพัฒน์ โปราป็น	ผู้สื่อข่าว
บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ช่อง ๙)		
๗.	นายสุเทพ คงเปี่ยม	บรรณาธิการข่าว
๘.	นายพัสพงษ์ ศรีประเสริฐ	โปรดิวเซอร์อาวุโส
สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑)		
๙.	นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล	นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ
๑๐.	นายบุญชัย เรืองจันทร์	หัวหน้าฝ่ายถ่ายทอดนอกสถานที่
สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส		
๑๑.	นายเชิดชาย มากบำรุง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว
๑๒.	นางกานดา จำปาทิพย์	บรรณาธิการ/นักข่าว/บรรณาธิการ รายการสถานีประชาชน
๑๓.	นายชุมพล บัวงาม	ผู้สื่อข่าว/นักข่าว
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย(สวท.)		
๑๔.	ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ	นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ
๑๕.	นายณัฐพร รัตศิลป์	นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ

ตารางที่ ๓.๒ รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มสื่ออิสระ หรือนักวิชาการอิสระ)

ลำดับที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ตำแหน่ง
๑.	พระราชวิจิตรปฏิภาณ (สุนทร ญาณสุนทรโร)	พระวิทยากร/ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร/เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
๒.	พระมงคลสุตาคม (สิทธิชัย อติธมโม)	พระวิทยากร/เลขานุการเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร
๓.	พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ป.ธ.๙	พระวิทยากร/ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ศูนย์วิปัสสนาสากล/นักวิชาการอิสระ
๔.	พันตรีสุธี สุขสากล	วิทยากร/อนุศาสนาจารย์กรมการทหารสื่อสาร /นักจัดรายการวิทยุ สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก
๕.	อาจารย์ประมาณ เลื่องวัฒนะวณิช	วิทยากร/พิธีกร/อาจารย์พิเศษสอนกฎหมาย/ทนายความ
๖.	นายนำ กรุยรุ่งโรจน์	วิทยากร/ผู้พิพากษา หัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์ชำนาญพิเศษ (แรงงาน) /อาจารย์พิเศษสอนกฎหมาย
๗.	นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล	วิทยากร/ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ/อาจารย์มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล
๘.	นางปัญญา ฉิมอินทร์	วิทยากร/ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ญสส.๘๐

ตารางที่ ๓.๒ รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มสื่ออิสระ หรือนักวิชาการอิสระ) (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ตำแหน่ง
๙.	พระครูวิกรมศาสนกิจ (เจตจำนงค์ จิระมโฆ)	พระวิทยากรอบรมธรรมะ, เจ้าคณะตำบลห้วยใหญ่ เจ้าอาวาสวัดมาบพิททอง จ.ชลบุรี
๑๐.	พระมหาไพบุลย์ ญาณวิบุโล	พระวิทยากรอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
๑๑.	นางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์	วิทยากร/ครูเชี่ยวชาญ/ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรกรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๑๒.	ดร.ศิวัช นุกุลกิจ	วิทยากร/ทนายความ/อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
๑๓.	นายสมถวิล สุวรรณภู	วิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์/ผู้กำกับการแสดง หน่วยที่สาม “สุริโยไท”/กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน)

ตารางที่ ๓.๓ รายชื่อผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ลำดับที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่มเฉพาะ	ตำแหน่ง
๑.	พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒.	พระณรงค์ จานวฑูโต, ดร.	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓.	พระมหาบุญสุข สุทธิภาโณ	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔.	รศ.ดร.อภิวัฒน์ จันตะนี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕.	ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๖.	ผศ.ดร. ธิติวุฒิ หมั่นมี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗.	ดร.ยุทธนา ปราณีต	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๘.	ดร. สุริยา รักษาเมือง	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๙.	ดร. รัฐพล เย็นใจมา	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๐.	ดร. วันเฉลิม จันทรากุล	นักสื่อสารมวลชน ทีนิวส์

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

คุณฉวีนิพนธ์ เรื่อง “การจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพการนำเสนอการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐ ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ งานวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการศึกษาวิจัยรวมทั้งสิ้น ๔ ประเภท ได้แก่

- ๑) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research)
- ๒) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation)
- ๓) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews)
- ๔) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion)

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

- ๔.๑ ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐ
- ๔.๒ ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐ
- ๔.๓ นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ
- ๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ผลของการศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐ

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีในการศึกษาวิจัยขอเสนอผลการศึกษาดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ การสังเกตสภาพองค์กรสื่อ

การสังเกตการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายนั้น ผู้วิจัยได้สังเกตตามขอบเขตพื้นที่การวิจัยที่กำหนดไว้ รวมทั้งสิ้น ๑๗ ประเด็น ดังต่อไปนี้

- ๑) องค์การสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบมีในด้านการปฏิบัติงานแต่ละส่วนองค์กรสื่อยังมีการคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่นอยู่และการนำเสนอข่าวยังซ้ำเติมความทุกข์แก่ผู้ตกเป็นข่าวโดยการแพร่ออกอากาศอย่างต่อเนื่อง

๒) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติมีในด้านการสื่อสารของภาครัฐมีข้อมูลบางอย่างต้องไม่ถูกปกปิดให้ประชาชนรับทราบในข้อเท็จจริงหรือยังไม่กระจ่างชัดเจน และการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติยังขาดความน่าเชื่อถือ และขัดกับหลักจริยธรรม

๓) การสื่อสารเพื่อความมั่นคงมีในด้านต้องไม่มีการคอร์รัปชันในองค์กรสื่อ เช่น เบียดเบียนเวลาราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัว การนำเสนอข่าวสารของทางราชการต้องอยู่ในการกำกับดูแล ของ กสทช. และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือพาดพิงถึงบุคคลอื่น และใส่ความไม่ดีให้บุคคลอื่นผิด

๔) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์มีในด้านการประชาสัมพันธ์ในโครงการต่างๆ ของภาครัฐบางครั้งล่าช้าเช่น สภาพพื้นที่ ชุมชนไม่เอื้ออำนวยในการนำเสนอข่าวสาร ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐในเรื่องต่างๆ ได้มาก

๕) สื่อเร่งด่วนมีในด้านสื่อมีเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วมีกฎหมายทางแพ่ง ทางอาญา กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มากเพื่อบังคับใช้กับสื่อที่ผิด และ รายงานเหตุการณ์ด่วนได้ทันกับความต้องการของสังคมได้ดี เช่น เกิดภัยพิบัติน้ำท่วม การจลาจล เป็นต้น

๖) ด้านทฤษฎีการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร มีในด้านการสื่อสารมีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างเป็นระบบแบบแผนเพื่อการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และสามารถถ่ายทอดเสียง-ภาพได้อย่างมีคุณภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสังคม

๗) ขั้นตอนการสื่อสารมีในด้านการสื่อสารมีขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยให้ผู้ปฏิบัติงานสื่อสารอย่างรวดเร็วถูกต้อง ส่วนการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารต้องมีหลักฐานการอ้างอิงว่าถูกต้องหรือไม่

๘) ขั้นตอนเตรียมงานมีในด้านอุปกรณ์การสื่อสารที่ดีพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามลำดับความสำคัญได้อย่างทันทีและมีการวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนเพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องได้

๙) ขั้นตอนเนื้องานมีในด้านการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามแผนงานที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นขั้นตอนและต้องปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า คุ่มเวลา และมีประโยชน์

๑๐) ขั้นตอนประเมินผลมีในด้านที่สื่อรับคำร้องเรียนความไม่เป็นธรรมในการแพร่ภาพ-เสียง และคำติชมของสังคมได้และการสื่อสารต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยกับสังคมที่เปลี่ยนไป

๑๑) องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโฆสะ) ความคิดเห็นจากภายนอกมีในด้านให้รู้จักคิด รับฟังจากสังคมภายนอกก่อนนำเสนอข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับ การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทุกครั้งก่อนนำเสนอออกไปเผยแพร่ให้สังคมรับทราบ และสื่อภาครัฐต้องรายงานข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

๑๒) องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ) มีในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเหตุและผล เพื่อถ่ายทอดไปสู่สังคมให้ได้รับประโยชน์ และควรยึดถือความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นให้สังคมได้รับทราบ

๑๓) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องมีการแบ่งปัน (ทาน) มีในด้านการให้ความช่วยเหลือเอื้อเพื่อ เพื่อแก่กัน โดยให้ข้อมูลข่าวสารกับสื่อต่างๆ ให้ความรู้แนะนำในสิ่งที่ดี ๆ และเป็นประโยชน์กับสังคม

๑๔) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องเลือกการใช้ภาษา คำพูดที่ดี (ปิยวาจา) มีในด้านการใช้ภาษาไทยได้ดีและพูดด้วยวาจาที่ดีจะสร้างความเข้าใจ ให้สังคมมีความเชื่อถือ เกิดไมตรีสามัคคี รู้สึกประทับใจในการสื่อสารของภาครัฐ ส่วนการสื่อสารต้องให้เกิดความเข้าใจในทุกด้าน เช่น การศึกษา การเมือง อาชีพ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การคมนาคม เป็นต้น

๑๕) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ให้ประโยชน์กับทุกภาคส่วน และช่วยเหลือกัน (อัตถจริยา) มีในด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์สื่อต้องช่วยเหลือสังคมด้วยความเต็มใจ ให้ความร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์กับสังคมโดยการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นทุกวัน

๑๖) การทำหน้าที่ของสื่อภาครัฐต้องสร้างความเป็นกลาง (สมานัตตตา) มีในด้านการสื่อสารต้องเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องที่สังคมกำลังติดตามสร้างความเข้าใจที่ดีและถูกต้องให้กับสังคมด้วยความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน

๑๗) การใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ ๔ ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติมีในด้านสื่อที่ไม่เลือกข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงทุกด้านให้กับสังคม และรับฟังคำติชมของสังคมพร้อมปรับปรุงแก้ไขในด้านการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องประสานงานกับทุกภาคส่วนเพื่อช่วยเหลือสังคมในด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

สรุป ได้ว่าการสังเกตการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายมีประโยชน์ในการปรับปรุงความรู้ ความสามารถ ศักยภาพ สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม ให้สามารถดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามแนวพุทธ มองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

๔.๑.๒ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายได้แก่สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง ๓ ช่อง ๕, ช่อง ๗, ช่อง ๙ อสมท., ช่อง ๑๑, ไทยพีบีเอส, สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ในประเด็นของสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐในพื้นที่ โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) ตามแนวคำถาม

ที่ได้ตรวจสอบคุณภาพแล้ว ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ครอบคลุมถึงกลุ่มเป้าหมายทั้ง ๒๘ รูป/คน ที่มีส่วนร่วมกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย มี ๒ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มสื่อภาครัฐ จำนวน ๑๕ คน ๒) กลุ่มสื่ออิสระหรือกลุ่มนักวิชาการ จำนวน ๑๓ รูป/คน

ในการสัมภาษณ์เชิงลึกครั้งนี้ ประกอบด้วยประเด็นเพื่อศึกษาข้อมูลการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายโดยมี ๒ ขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ (ฉายา) นามสกุล วัน เดือน ปีที่สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย ปัญหาและอุปสรรค และประโยชน์ในการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐตามลำดับดังนี้

๑) องค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบ

การนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูลข่าวสาร มีความขัดแย้งกันหรือผลกระทบ เพราะผู้ส่งสารขาดความรู้ความเข้าใจ ใช้วิธีการถ่ายทอดและการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสื่อสาร ขาดความพร้อมในการส่งสาร มีความบกพร่องในการวิเคราะห์ข่าวสาร ต้องมีความโปร่งใส ความเสมอภาคในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นสภาพจริง^๑

การนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ผลประโยชน์ มีความขัดแย้งกันหรือผลกระทบ เพราะการให้ข้อมูลต่อการตัดสินใจในการนำเสนอข่าวสารไม่เป็นไปตามนโยบายการสื่อสาร และไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนจึงเกิดผลกระทบทำให้เกิดความขัดแย้งกัน หรือมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในด้านการเมือง การเศรษฐกิจและได้รับเงินเป็นค่าตอบแทนในการทำข่าว ประชาชนหรือผู้รับสารนั้นก็สับสน ไม่ให้ความเชื่อถือข่าวสารที่นำเสนอออกมาว่ามีข้อเท็จจริงอย่างไร การเสนอข่าวที่ไม่จริงออกมาจึงทำให้ผู้รับสารไม่มีความเชื่อมั่นสิ่งนั้นๆ เป็นต้น ดังนั้นต้องมีการให้ประชาชนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น และเป็นประชาธิปไตย^๒

การนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ความสัมพันธ์ที่มีความขัดแย้งกันหรือผลกระทบ เพราะการนำเสนอข่าวสารทุกแขนงย่อมมีโอกาสเกิดความผิดพลาดได้ทุกขั้นตอน ตามกระบวนการสื่อสาร เช่น มือคด และความรู้สึกร่วมตัวไม่มีความเที่ยงธรรม สมดุล ไม่แสดงข้อเท็จจริง และเห็นพ้องกับฝ่ายหนึ่ง

^๑ สัมภาษณ์ นายพัทพงศ์ ศรีประเสริฐ, โปรดิวเซอร์อาวุโส บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ช่อง ๙), ๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๒ สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

ฝ่ายใด ข้อมูลข่าวอาจบิดเบือนเพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือให้ร้ายกับผู้อื่นอาจมีผลถึงความน่าเชื่อถือได้ ดังนั้นควรปรับปรุงด้านจริยธรรม และคุณธรรม ความถูกต้องเที่ยงตรงในการนำเสนอข่าวสารที่ตรงไปตรงมาดีกว่า^๓

การนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ โครงสร้าง ที่มีความขัดแย้งกันหรือผลกระทบ เพราะไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เช่น การจัดบุคลากรไม่ตรงกับสายงานไม่มีความรู้เรื่องในสายงานนั้นๆ ผู้รับสารไม่ได้รับประโยชน์จากการให้ข้อมูลข่าวสาร รายละเอียดการนำเสนอข้อมูลไม่ตรงประเด็นดังนั้นควรนำเสนอเฉพาะในสิ่งที่สำคัญและเข้าใจง่ายเช่น อะไร ที่ไหน เมื่อไร เป็นอย่างไร อย่างนี้เป็นต้น^๔

การนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ คุณค่า/ค่านิยม ที่มีความขัดแย้งกัน เพราะผู้รับสารรับข้อมูลโดยไม่คิดหรือตั้งคำถาม ว่าสื่ออะไร มีบทบาทอย่างไร การที่จะเท่าทันสื่อได้ต้องตระหนัก และเข้าใจเรื่องหลักๆ เกี่ยวกับสื่อ สื่อมีนัยทางอุดมการณ์ และค่านิยม สื่อทุกสื่อล้วนนำเสนอวิถีการดำเนินชีวิต และคุณค่าบางอย่าง เช่น สื่อทำธุรกิจเพื่อหวังผลกำไรเพื่อความอยู่รอดของเจ้าของ และพนักงานหรือลูกจ้างในด้านรายการหรือโฆษณาสินค้าต้องปฏิบัติไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้นผู้รับสารต้องมีวิจารณญาณในการรับชมหรือรับฟัง และต้องตระหนักในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้มากขึ้น^๕

สรุป ได้ว่าองค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบต้องมีความโปร่งใส ความเสมอภาคในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นสภาพจริง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และเป็นประชาธิปไตย โดยการส่งเสริมด้านจริยธรรม และคุณธรรม ความถูกต้องเที่ยงตรงในการนำเสนอข่าวสารที่ตรงไปตรงมาหรือนำเสนอเฉพาะในสิ่งที่สำคัญและเข้าใจง่ายเช่น อะไร ที่ไหน เมื่อไร เป็นอย่างไรผู้รับสารต้องมีวิจารณญาณในการรับชมหรือรับฟัง และต้องตระหนักในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้มากขึ้น

^๓ สัมภาษณ์ นายสมโภชน์ ไตรรักษา, ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวอาวุโสและสื่อมวลชน สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๔ สัมภาษณ์ นายณัฐพร รัตศิลป์, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๕ สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๑ ปัญหาขององค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบ

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ขาดความรู้ความเข้าใจ	๑
๒	การนำเสนอที่ไม่เหมาะสม	๒
๓	มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสื่อสาร	๑
๔	ไม่เป็นไปตามนโยบายการสื่อสาร	๑
๕	มีความสัมพันธ์กับนักการเมือง	๒
๖	มีเงินค่าตอบแทนน้อย	๕
๗	ไม่มีความเที่ยงธรรม	๓
๘	ไม่แสดงข้อเท็จจริง	๑
๙	เห็นแก่ตัว	๓
๑๐	ไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า	๑
๑๑	การจัดบุคลากรไม่ตรงกับสายงาน	๒
๑๒	ข้อมูลไม่ตรงประเด็น	๑
๑๓	สื่อมีนัยทางอุดมการณ์	๑
๑๔	หวังผลกำไร	๔

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านปัญหาขององค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบในเรื่องการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูลข่าวสาร ผลประโยชน์ความสัมพันธ์ โครงสร้างคุณค่า/ค่านิยมดังนี้ ๑) ขาดความรู้ความเข้าใจ จำนวน ๑ รูป/คน ๒) การนำเสนอที่ไม่เหมาะสม จำนวน ๒ รูป/คน ๓) มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการสื่อสาร จำนวน ๑ รูป/คน ๔) ไม่เป็นไปตามนโยบายการสื่อสาร จำนวน ๑ รูป/คน ๕) มีความสัมพันธ์กับนักการเมือง จำนวน ๒ รูป/คน ๖) มีเงินค่าตอบแทน จำนวน ๕ รูป/คน ๗) ไม่มีความเที่ยงธรรม จำนวน ๓ รูป/คน ๘) ไม่แสดงข้อเท็จจริง จำนวน ๑ รูป/คน ๙) เห็นแก่ตัว จำนวน ๑ รูป/คน ๑๐) ไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า จำนวน ๒ รูป/คน ๑๑) การจัดบุคลากรไม่ตรงกับสายงาน จำนวน ๑ รูป/คน ๑๒) ข้อมูลไม่ตรงประเด็น จำนวน ๒ รูป/คน ๑๓) สื่อมีนัยทางอุดมการณ์ จำนวน ๑ รูป/คน ๑๔) หวังผลกำไร จำนวน ๔ รูป/คน

ตารางที่ ๔.๒ ข้อเสนอแนะขององค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบ

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	มีความโปร่งใส	๓
๒	มีความเสมอภาค	๒
๓	ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสภาพจริง	๕
๔	ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น	๓
๕	มีความเป็นประชาธิปไตย	๔
๖	อบรมด้านจริยธรรม และคุณธรรม	๓
๗	ความถูกต้องเที่ยงตรงในการนำเสนอข่าวสารที่ตรงไปตรงมา	๒
๘	นำเสนอข่าวที่สำคัญ	๒
๙	เข้าใจง่าย	๑
๑๐	มีวิจรรย์ญาณในการรับชมหรือรับฟัง	๒
๑๑	ตระหนักในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	๑

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในด้านปัญหาขององค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบในเรื่องการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูลข่าวสารผลประโยชน์ความสัมพันธ์โครงสร้างคุณค่า/ค่านิยมดังนี้ ๑) มีความโปร่งใส จำนวน ๓ รูป/คน ๒) มีความเสมอภาค จำนวน ๒ รูป/คน ๓) ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสภาพจริง จำนวน ๕ รูป/คน ๔) ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น จำนวน ๓ รูป/คน ๕) มีความเป็นประชาธิปไตย จำนวน ๔ รูป/คน ๖) อบรมด้านจริยธรรม และคุณธรรม จำนวน ๓ รูป/คน ๗) ความถูกต้องเที่ยงตรงในการนำเสนอข่าวสารที่ตรงไปตรงมา จำนวน ๒ รูป/คน ๘) นำเสนอข่าวที่สำคัญ จำนวน ๒ รูป/คน ๙) เข้าใจง่าย จำนวน ๑ รูป/คน ๑๐) มีวิจรรย์ญาณในการรับชมหรือรับฟัง จำนวน ๒ รูป/คน ๑๑) ตระหนักในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จำนวน ๑ รูป/คน

ผลกระทบในเรื่องการสื่อสาร

ส่วนของประชาชนหรือผู้รับสารได้รับชม และรับฟัง มีผลย้อนกลับมาทำให้สื่อต้องคิดทบทวนการนำเสนอข่าว ให้เกิดสันติและสิทธิเสรีภาพ ดังนี้

- ผลกระทบของข่าวไม่ถูกต้อง การแพร่ภาพและเสียงออกไปแล้ว ต้องตรวจสอบข่าวว่ามีความผิดพลาดในขั้นตอนไหนโดยรีบแก้ไขให้ชัดเจนถูกต้องอีกครั้ง แล้วจึงนำเสนอหรือแก้ไขในการออกอากาศใหม่โดยเร่งด่วนเพื่อไม่ให้มีผลกระทบในเรื่องการสื่อสารต่อความมั่นคงภายในประเทศ^๖

- ชาวบางชาวกระทบกับคนหมู่มาก รุนแรง ทางสถานีต้องขอโทษโดยการออกอากาศ ซ้ำๆ แก่ข่าวให้เขา ถ้าผิดพลาดก็ต้องปรับปรุงให้ดี การกระทบต่อบุคคลไปถึงสังคม เกี่ยวข้องกับ ส่วนรวม ต้องกระทบต่อบุคคลน้อยที่สุด หลีกเลี้ยงได้ให้หลีกเลี้ยง ผู้รับสาร เอกชน องค์กรเป็น ประโยชน์ต่อสาธารณะสื่อมีอิทธิพลทำลายความสงบ และสร้างความสงบ ผู้บริหารต้องมีความปรารถนาดีต่อสังคมต้องรอบคอบ มีโยนิโสมนสิการ ไตร่ตรองทุกแง่ทุกมุม นำเสนอไปแล้วมี ข้อเท็จจริงใหม่ ส่งผลกระทบหรือไม่ ละเอียดอ่อนหรือไม่ปรัชญา ให้ความรู้ ให้ความจริง ให้สาระ ทักษะวิจารณ์ มีวิจารณ์ญาณ เป็นฐานพัฒนาประเทศชาติ อะไรคือ องค์กรรู้ความจริง ถ้าไม่เป็น สาระก็ไม่ใช่ความจริงเราไม่ฉวยโอกาสหาประโยชน์ ผู้รับสารได้รับความเดือดร้อนเราต้องเยียวยา ช่วยเหลือตามสภาพการณ์ผลกระทบทางตรง และทางอ้อม ผู้รับสารได้รับความเสียหาย เราต้องชี้แจง ให้ครบทุกด้าน เช่น การทำเหมืองแร่ ทำอยู่ตรงไหน ภาครัฐไม่ให้ทำ ผลกระทบถึงประชาชน สิ่งแวดล้อม กระจายอยู่รอบๆ ต้องได้รับการชี้แจง ภาครัฐต้องสรุปให้ประชาชนรับฟังจะได้พูดชี้แจง ทั้ง ๒ ทาง ถ้าไม่ทำก็ไม่พัฒนา อย่างนี้เป็นต้น^๖

การนำเสนอข่าวต้องมีผลกระทบบ้าง ผู้ส่งสารพร้อมที่จะสื่อให้เข้าใจ แก่ใจ เปิดโอกาส ให้อีกฝ่ายชี้แจงได้ ถ้าผู้รับสารไม่ได้รับความเป็นธรรม ผู้ส่งสารพร้อมที่จะชี้แจงแก่ใจ และเป็นสื่อกลาง ให้ผู้ส่งสารเปรียบเหมือน Gate keeper ต้องควบคุมข่าวสารและนำเสนอข่าวในด้านที่ดีเป็นประโยชน์ ต่อผู้รับสาร ถ้ามีผู้เสียหาย และได้ผลกระทบในเรื่องการสื่อสารต้องใช้หลักกฎหมาย พรบ.ข้อมูล ข่าวสารมาพิจารณาว่าจะทำได้หรือไม่^๗

- ผลกระทบและความเสียหายคนไทยชอบสื่อที่ทำให้แตกแยก ดังนั้นผู้ส่งสารจะไม่พึง ต้องชี้แจงทั้ง ๒ ฝ่าย มาพูดคุยกันเพื่อหาทางออกที่ดีไม่ขัดแย้งกันทำให้เกิดสันติ และสิทธิเสรีภาพ ผู้ส่งสาร หรือพิธีกรมีการฝึกอบรม พูดคุยกัน วิเคราะห์ข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสาร ข่าวที่นำเสนอออกอากาศไปสู่ผู้รับสาร อาจมีข้อผิดพลาดและไม่ถูกต้อง และสะท้อนกลับมาทางสถานีเรารับผิดชอบอยู่แล้ว เราจะทำให้เกิดความสันติ และสิทธิทั้ง ๒ ฝ่ายก่อนนำเสนอต้องตรวจสอบจากแหล่งข่าวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับสาร เช่น การหาข้อมูลเพื่อผลิตรายการ “สูงวัยใจเกินร้อย” เป็นรายการที่มีผู้สูงวัยเกิน ๖๐ ขึ้นไป มาร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตมาให้ข้อคิด

^๖ สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล, วิทยากร, ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมวัด ญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, อาจารย์มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวัง ไกลกังวล, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

^๗ สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^๘ สัมภาษณ์ น.ส.ทวินันท์ คงคราญ, ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร, เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ กองทัพบก (ช่อง ๕), นักบริหาร, พิธีกร, วิทยากร, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙.

และข้อมูลอยู่อย่างไรให้มีความสุข หรือผู้ที่ล้มเหลวในชีวิต และต่อสู้อาจจนถึงปัจจุบันก็ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ ก็มักให้ข้อคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันให้เกิดความสันติ สงบ และใช้สิทธิเสรีภาพอย่างไร เช่นนี้เป็นต้น^๙

ต้องปฏิบัติงานไม่ให้เกิดผลกระทบในทุกๆ ด้าน และสร้างความรู้ ความเข้าใจเช่น มีข่าวที่ยากๆ ทางสถานีก็เชิญนักวิชาการที่มีความรู้ในบริบทนั้นๆ เพื่อให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ และทางสถานีก็มีส่วนกฎหมาย เพื่อจัดการหรือดูแลปัญหาเกี่ยวกับคดีต่างๆ เพื่อลดแรงเสียดทาน และไม่ให้มีผลกระทบต่อการปฏิบัติออกอากาศการพาดพิงถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจส่งผลกระทบในด้านสิทธิเสรีภาพต้องมีการตรวจสอบที่มาที่ไป เป็นข้อมูลเก่าหรือใหม่ เป็นพื้นฐาน และอธิบายสร้างความเข้าใจเพื่อให้เกิดสันติกันนอกรอบก่อน (บางครั้งไม่ต้องออกอากาศก็สามารถตกลงกันได้) ให้โอกาสชี้แจงตอบคำถามให้เข้าใจตรงกัน และไม่ปรักปรำ (กล่าวโทษหรือการใส่ร้ายเกินความเป็นจริง) ฝ่ายเดียวเชิญมาพูดคุยในกองบรรณาธิการข่าว เรื่องประเด็นที่เราควรทำเรื่องไหนอย่างไร และให้ความเป็นธรรมทั้ง ๒ ฝ่าย บางทีก็ไม่มี การพูดคุยต้องอธิบายให้เขาฟังทั้ง ๒ ฝ่าย (ผู้ส่งสารกับผู้รับสาร)^{๑๐} ข่าวทุกๆ ข่าวมีผลดี และผลเสีย ความตั้งใจ ความเพียร ไม่ระมัดระวังอย่างมากและคาดไม่ถึง ข่าวในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก ข่าวร้ายต้องจัดการ แก่ไขก่อนเป็นหลัก ทำตามกลยุทธ์ ระดมความคิด วิเคราะห์สื่อทำอย่างไรให้เข้าใจได้^{๑๑}

สรุป ได้ว่าความสำเร็จตามนโยบายของภาครัฐ ต้องมีการทบทวนข้อมูลในเรื่องปัจจัยหลายอย่าง ข้อเท็จจริงว่าข้อมูลถูกต้องหรือไม่ ผู้ส่งสารต้องมีความรู้ วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้รับสารนั้นให้เป็นประโยชน์ และไม่ให้เกิดผลกระทบ ความเสียหาย และเกิดการเข้าใจผิดของข้อมูลในบางประเด็น ผู้ส่งสารก็ต้องชี้แจงให้กระจ่างชัดเจนก่อนเพื่อสร้างความสันติร่วมกันก่อนนำเสนอต่อไป หรือถ้าข้อมูลผิดเป็นการให้ร้ายกับผู้อื่นได้ด้วยแก้ตัวไม่ได้ ถ้าไม่แน่ใจอย่าส่งผิดกฎหมายอาญา กฎหมายแพ่ง และพรบ.ทางคอมพิวเตอร์ (ในกรณีใช้โทรศัพท์มือถือเล่นไลน์) ต้องแก้ข่าวกันก่อนพร้อมตรวจสอบและส่งไปได้

^๙ สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๐} สัมภาษณ์ น.ส.ทวิรัตน์ คงคราญ, ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร, เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), นักบริหาร, พิธีกร, วิทยากร, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๑๑} สัมภาษณ์ นางปัญญา ฉิมอินทร์, วิทยากร, ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๓ ผลกระทบในเรื่องการสื่อสาร

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ข่าวไม่ถูกต้อง	๘
๒	ข่าวกระทบเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของบุคคล	๒
๓	ผู้รับสารไม่ได้รับความเป็นธรรม	๘
๔	เสนอข้อมูลบางประเด็นไม่ถูกต้อง	๑๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นด้านผลกระทบในเรื่องการสื่อสาร ดังนี้ ๑) ข่าวไม่ถูกต้อง จำนวน ๘ รูป/คน ๒) ข่าวกระทบเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของบุคคล จำนวน ๒ รูป/คน ๓) ผู้รับสารไม่ได้รับความเป็นธรรม จำนวน ๘ รูป/คน ๔) เสนอข้อมูลบางประเด็นไม่ถูกต้อง จำนวน ๑๐ รูป/คน

การวิเคราะห์แยกแยะสื่อสร้างสรรค์และสื่อทางลบ

ความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะสื่อสร้างสรรค์และสื่อทางลบเกิดจากความเข้าใจว่าอะไรคือความจริง และอะไรเป็นเพียงการแสดง โดยแยกแยะได้ระหว่างโลกแห่งจินตนาการ และโลกแห่งความเป็นจริงสื่อสร้างสรรค์ เป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมพฤติกรรม เอื้อเพื่อและเสียสละช่วยพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ สร้างบรรยากาศของความสงบสุข ยกตัวอย่างพฤติกรรมด้านบวกเช่น มีความเมตตากรุณาต่อกันใจเย็นเห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ยินดีให้ความร่วมมือกับเพื่อนรักสันติภาพ ชอบความยุติธรรมและความเสมอภาค เป็นต้น สื่อทางลบ เป็นสื่อที่ช่วยกระตุ้นให้ มีพฤติกรรมก้าวร้าวชอบใช้ความรุนแรงเพื่อการทำลายล้าง และตัดสินปัญหาความขัดแย้ง วัยรุ่นชอบเลียนแบบความรุนแรงจากสื่อประเภทต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ เกม รายการโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ที่เสนอภาพข่าวความรุนแรง เป็นต้น^{๑๒}

สรุป ได้ว่าการวิเคราะห์แยกแยะสื่อสร้างสรรค์และสื่อทางลบ ควรใช้หลักการรู้เท่าทันสื่อมาเป็นแนวทางในการพิจารณาเลือกรับสื่อที่เหมาะสม โดยสามารถแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างเสรีความสามารถในการเลือกรับสื่อจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกสื่อประเภทต่างๆ ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายทั้งสื่อสร้างสรรค์และสื่อทางลบสำหรับสื่อสร้างสรรค์ ดังนั้นควรเลือกเพราะจะได้รับประโยชน์อย่างมาก ส่วนสื่อทางลบนั้นในความเป็นจริงไม่มีใครบังคับเราให้เลือกสื่อประเภทใดอยู่ที่ตัวเราเองจะเลือกบริโภค รวมทั้งส่วนหนึ่งก็มาจากสื่อมวลชนด้วยที่ควรจะมีส่วนรับผิดชอบ

^{๑๒} สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ (สุนทร ญาณสุนทรโร), พระวิทยากร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์เทพวรารามรวมมหาวิหาร, เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ต่อการเสนอตัวอย่างของสังคมผู้สร้างรายการทางสื่อต่างๆและผู้เขียนหนังสือหรือข่าวสาร ควรร่วมกันส่งเสริมให้สังคมมีค่านิยมเพิ่มขึ้นและช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวในสังคม

ตารางที่ ๔.๔ การวิเคราะห์แยกแยะสื่อสร้างสรรค์และสื่อทางลบ

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ความจริงและจินตนาการ	๘
๒	สื่อสร้างสรรค์	๗
๓	สื่อทางลบ	๓
๔	รู้ทันสื่อ	๑๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นด้านการวิเคราะห์แยกแยะสื่อสร้างสรรค์และสื่อทางลบ ดังนี้ ๑) ความจริงและจินตนาการ จำนวน ๘ รูป/คน ๒) สื่อสร้างสรรค์ จำนวน ๗ รูป/คน ๓) สื่อทางลบ จำนวน ๓ รูป/คน ๔) รู้ทันสื่อ จำนวน ๑๐ รูป/คน

๒) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ

การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ

การสื่อสารของรัฐมีนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินโดยรัฐบาลทุกรัฐบาลต้องใช้ยึดถือและปฏิบัติให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายรัฐต้องรักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์เอกราช และบูรณภาพแห่งอาณาเขตต้องจัดให้กำลังทหารไว้เพื่อรักษาเอกราชความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ผลประโยชน์แห่งชาติการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศ^{๑๓}

ต้องให้ความอุปถัมภ์และความคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นรวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตต้องส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองเสรีภาพของบุคคล และต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการจัดการงานโดยอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้ตรวจ

^{๑๓} สัมภาษณ์ นางกานดา จำปาทิพย์, บรรณาธิการ, นักข่าว, บรรณาธิการรายการสถานีประชาชน, สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

การแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน^{๑๔}

ในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจในทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองรวมทั้งการตรวจสอบการใช้ อำนาจรัฐทุกระดับมีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐาน การคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและพนักงานหรือลูกจ้างอื่น ของรัฐเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่^{๑๕}

กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เองรวมทั้งพัฒนา จังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของ ประชาชนในจังหวัดนั้นส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวนบำรุงรักษาและใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลส่งเสริมบำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตลอดจนควบคุมและกำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิง และชายเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชนและต้อง สงเคราะห์คนชราผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้จัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษา แห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาเสริมสร้างความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง^{๑๖}

เกี่ยวกับการเมืองการปกครองการสื่อสารสนับสนุนการค้นคว้าวิจัย เร่งรัดพัฒนา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาวิชาชีพครูส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงให้มีการ กระจายรายได้อย่างเป็นธรรมจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมจัดหาแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบ สหกรณ์ส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครองแรงงานโดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงาน สตรี จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคมรวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรมและสนับสนุน ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาดดูแลให้มีการ

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายนำ กรุยรุ่งโรจน์, วิทยากร, ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์ ชำนาญพิเศษ (แรงงาน), ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๕} สัมภาษณ์ นางปัญญา ฉิมอินทร์, วิทยากร, ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

แข่งขันอย่างเป็นธรรมคุ้มครองผู้บริโภคและป้องกันการผูกขาด^{๑๗}

การแถลงการณ์บรรดาข้อความที่ทางราชการแถลงเพื่อทำความเข้าใจในกิจการของทางราชการหรือเหตุการณ์หรือกรณีใดๆ ให้ทราบชัดเจนโดยทั่วกันเช่นการจัดระเบียบสื่อให้غامแค่ ๔ คำถาม ของแนวทางการแถลงข่าวใหม่แก่สื่อมวลชน ว่า พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้สั่งปรับปรุงแบบการถามคำถามนายกรัฐมนตรีและรองนายกรัฐมนตรีในวันประชุมกรม.โดยกำหนดให้ถามคำถามผ่านไมโครโฟนได้แค่ ๔ คำถาม ซึ่งก่อนถามสื่อมวลชนจะต้องแจ้งชื่อ-นามสกุล และสำนักข่าวก่อนทุกครั้ง ส่วนประเด็นย่อยอื่นๆ นั้นต่อจากนี้จะให้โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีผู้ช่วยโฆษกประจำกระทรวงและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ชี้แจงโดยเริ่มจากวันนี้เป็นต้นไปและจะพยายามใช้รูปแบบนี้ในทุกครั้งที่มีการให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้นายกรัฐมนตรีได้เซ็นเอกสารคำสั่งดังกล่าวไว้ตั้งแต่วันที่ ๑๒ ก.พ.๕๙ ก่อนเดินทางเข้าร่วมการประชุมอาเซียน-สหรัฐ แล้วเรื่องของการปรับปรุงรูปแบบการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชนนั้นมีคำสั่งมาจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีโดยไม่ได้มีเจตนาที่ปิดกั้นการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนแต่เพื่อต้องการให้เกิดความหลากหลายเนื่องจากต้องการให้เกิดความหลากหลายในเรื่องการถามคำถามให้ทุกสำนักข่าวได้มีสิทธิในการถามอย่างเท่าเทียมไม่อยู่ที่กลุ่มเดียวทั้งนี้ต้องการให้ประเด็นคำถามนั้นขอให้เป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นประเด็นใหญ่ของเรื่องนั้นส่วนประเด็นอื่นๆ อยากให้สื่อมวลชน ไปสอบถามกับโฆษกประจำกระทรวงต่างๆ ที่ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อให้มีการสร้างความรับรู้ได้ชัดเจนมากขึ้นขณะเดียวกันรัฐบาลต้องการสร้างบรรยากาศในการสร้างการรับรู้ และตอบคำถามสื่อเป็นไปด้วยดี เนื่องจากสถานการณ์บ้านเมืองขณะนี้อยู่ในช่วงสำคัญ^{๑๘}

การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติเช่น ผ่านโทรทัศน์(ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สถานีโทรทัศน์ช่อง ๓, ๕, ๗, ๙, ๑๑, ไทยพีบีเอส เท่านั้น) ที่ภาครัฐกำกับดูแลและนำนโยบายไปปฏิบัติ และผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) ที่ภาครัฐกำกับดูแลและนำนโยบายไปปฏิบัติ

นโยบายของ กสทช.ที่เน้นความคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนสูงสุดกล่าวคือ การจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรมและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประชาชาติ การแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาดเพื่อเกิดการแข่งขันในกติกาที่เป็นธรรมในตลาดในโทรคมนาคม และอุตสาหกรรมต่อเนื่องการออกใบอนุญาตออกใบอนุญาตโดยเน้นการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และป้องกันการ

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายนำ กรุ่ยรุ่งโรจน์, วิทยากร, ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์ ชำนาญพิเศษ (แรงงาน), ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๑๘} สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ผูกขาดส่งเสริมการประกอบกิจการอินเทอร์เน็ตให้แพร่หลาย โดยคิดค่าใบอนุญาตต่ำสุด หรือยกเว้นค่าธรรมเนียมใบอนุญาตอนุญาต^{๑๙}

การกำกับดูแลการประกอบกิจการให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมเพื่อให้ค่าบริการโทรคมนาคมสามารถแข่งขันได้ในระดับภูมิภาคและเพื่อให้มีคุณภาพดีการเชื่อมโยงโครงข่ายสร้างกฎเกณฑ์การเชื่อมโยงโครงข่ายบนพื้นฐานของราคาต้นทุนที่เป็นธรรมจัดให้มีเลขหมายโทรคมนาคมอย่างมีประสิทธิภาพ และเพียงพอสำหรับการขยายงานและโครงข่ายผู้ประกอบการ และจัดเลขหมายเฉพาะ เพื่อกิจการสาธารณประโยชน์ ความมั่นคงของประเทศ^{๒๐} และการสำรองเลขหมายฉุกเฉินการบริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึงผลักดันให้มีบริการโทรคมนาคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศส่งเสริมอุตสาหกรรมให้สามารถแข่งขันในประเทศและต่างประเทศได้ โดยสนับสนุนให้มีการวิจัย พัฒนา ผลิต ประกอบเครื่องอุปกรณ์ชิ้นส่วนโทรคมนาคมในประเทศไทย คุ้มครองผู้บริโภค กำหนดมาตรการให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย และมีคุณภาพได้ตามมาตรฐานในราคาที่เป็นธรรมพัฒนาบุคลากรส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาบุคลากร การปรับเปลี่ยนทัศนคติและวัฒนธรรมองค์กร โดยให้ทุนแก่บุคลากรที่มีศักยภาพไปฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาต่อ ทำวิจัย หรือฝึกงานกับองค์กรกำกับดูแลในต่างประเทศ และเน้นเรื่องการทำงานเป็นทีม และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของบุคลากร และสนับสนุนบุคลากรที่มีความสามารถหรือผลงานให้ได้รับความก้าวหน้า^{๒๑}

สรุป ได้ว่าการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ตามนโยบายของ กสทช. ที่เน้นความคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนสูงสุด ต้องมีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรมและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประชาชาติ ดังนั้นการสื่อสารมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

^{๑๙} สัมภาษณ์ นายชุมพล บัวงาม, ผู้สื่อข่าว, นักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายสมโภชน์ โตรัทษา, ผู้ช่วยหัวหน้า กองบรรณาธิการข่าวอาวุโส, สื่อมวลชนสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายภัทรพล ฮิวอลเกต, ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๕ การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ

ลำดับ	ข้อดีในการบริหารจัดการ	ความถี่
๑	มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว	๔
๒	มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชน	๓
๓	มีการตรวจสอบได้จากภาคเอกชน และภาคประชาชน	๓
๔	มีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรม	๓
๕	มีการแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาด	๒
๖	มีการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ	๒
๗	มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม	๓
๘	คุ้มครองผู้บริโภคกำหนดมาตรการให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย	๓
๙	มีความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ	๓
๑๐	การสื่อสารของภาครัฐมีข้อมูลบางอย่างถูกปกปิดไม่ให้ประชาชนรับทราบในข้อเท็จจริงหรือยังไม่กระจ่างชัดเจน	๑
๑๑	การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติยังขาดความน่าเชื่อถือและขัดกับหลักจริยธรรม	๑

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติข้อดีในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว จำนวน ๔ รูป/คน ๒) มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชน จำนวน ๓ รูป/คน ๓) มีการตรวจสอบได้จากภาคเอกชน และภาคประชาชน จำนวน ๓ คน ๔) มีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรม จำนวน ๓ คน ๕) มีการแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาดจำนวน ๒ รูป/คน ๖) มีการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ จำนวน ๒ รูป/คน ๗) มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม จำนวน ๓ คน ๘) คุ้มครองผู้บริโภคกำหนดมาตรการให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย จำนวน ๓ คน ๙) มีความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ จำนวน ๓ คน ๑๐) การสื่อสารของภาครัฐมีข้อมูลบางอย่างถูกปกปิดไม่ให้ประชาชนรับทราบในข้อเท็จจริงหรือยังไม่กระจ่างชัดเจน จำนวน ๑ รูป/คน ๑๑) การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติยังขาดความน่าเชื่อถือและขัดกับหลักจริยธรรม จำนวน ๑ คน

๓) การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

การสื่อสารเพื่อความมั่นคงจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนกล่าวคือการเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนในบางกรณีอาจทำให้เกิดผลเสียหายแก่บุคคล สังคม หรือความมั่นคงของประเทศชาติได้ดังนั้นในระบบของสังคมประชาธิปไตย ที่สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมจากสังคม เพื่อให้การเสนอข่าวสารมีคุณภาพและอยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้^{๒๒}

การทำข่าวหรือถ่ายภาพที่ไม่เหมาะสมของผู้เจ็บป่วย ผู้บาดเจ็บ หรือเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ภัยพิบัติ วินาศกรรม หรือเหตุรุนแรง ตลอดจนการรายงานข่าวและภาพข่าวของผู้ต้องหาที่ ตำรวจนำมาแถลงข่าวหรือนำมาทำแผนประทุษกรรมอันอาจเป็นการล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ต้องหาการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของภาครัฐสื่อมวลชนในประเทศไทยได้พัฒนามาไกลพอสมควร สื่อสิ่งพิมพ์มีประวัติศาสตร์ในการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของสังคมและการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ แต่ก็ยังเหลือโจทย์ที่ทำนายอีกมากสำหรับสื่อทุกรูปแบบ^{๒๓} การพัฒนาระบบสื่อของไทยให้ก้าวต่อไป จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนในวิชาชีพสื่อเองตระหนักว่า อำนาจแห่งความเป็นฐานันดรที่สื่อจะต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบที่สูงด้วย สังคมไม่ควรปล่อยให้การกำกับดูแลการนำเสนอข่าวสารของสื่อตกอยู่ในมือของรัฐ หรือถูกอิทธิพลของทุนชี้นำไปทั้งหมด ประชาชนผู้เสพสื่อควรทำหน้าที่ของผู้บริโภคและพลเมืองที่เข้มแข็งขึ้นทั้งในการสนับสนุนและวางกลไกในการควบคุมสื่อโดยสังคมไปพร้อมกัน เพื่อให้สื่อทำหน้าที่สุขเนาบ้านให้เรา^{๒๔}

ดังนั้นต้องจัดให้มีเวทีสมมนานักสื่อสารมวลชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับสื่อปัจจุบัน และในอนาคต ทุกสามเดือน เพื่อเป็นการสรุปความเคลื่อนไหวเหตุการณ์สื่อเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านสารประชาสัมพันธ์ขององค์กรสื่อภาครัฐโดยการสื่อสารผ่านองค์กรสื่อที่ กสทช. กำกับดูแลในส่วนของสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุและสื่อต่างๆ^{๒๕} ซึ่งอยู่ในการควบคุมเพื่อเศรษฐกิจและสังคมได้นำเสนอร่าง พ.ร.บ.ว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยสื่อซึ่งเป็นหนึ่งในชุดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกันตามนโยบายของรัฐบาล^{๒๕}

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายฉันทิพัฒน์ โปธาปัน, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก(ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายสมโภชน์ โตรักษา, ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวอาวุโส, สื่อมวลชน สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

สรุป ได้ว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางสื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้อง รับมือ ป้องกันและลดความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยคุกคามทางสื่อที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งครอบคลุมถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางราชการหรือที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อความมั่นคงทางสื่อของประเทศในภาพรวมให้มีความเป็นเอกภาพโดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาการสื่อสารเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และแผนแม่บทเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และเผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ๆ ของการสื่อสารหรือข่าวสารต่างๆ ของภาครัฐผ่านทางสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุเป็นต้น

ตารางที่ ๔.๖ การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

ลำดับ	ข้อดีในการบริหารจัดการ	ความถี่
๑	มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ	๑๐
๒	สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ	๖
๓	มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ	๓
๔	มีการคอร์รัปชันน้อย	๔
๕	การนำเสนอข่าวสารอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ	๓
๖	ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล	๒

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องการสื่อสารเพื่อความมั่นคงข้อดีในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ จำนวน ๑๐ รูป/คน ๒) สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ จำนวน ๖ รูป/คน ๓) มีมีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ จำนวน ๓ คน ๔) มีการคอร์รัปชันน้อย จำนวน ๔ คน ๕) การนำเสนอข่าวสารอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ จำนวน ๓ รูป/คน ๖) ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล จำนวน ๒ คน

๔) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

การประชาสัมพันธ์เป็นการสร้างความเข้าใจอันดี โดยใช้สื่อทุกรูปแบบ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ

การประชาสัมพันธ์นั้นประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ดังเช่นการประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของภาครัฐการประชาสัมพันธ์ภายในประเทศจะเกี่ยวข้อง

กับงานด้านข่าวสารและการเผยแพร่เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลและประชาชนอันจะส่งผลให้เกิดการลดช่องว่างระหว่างกันได้ โดยประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ของรัฐบาล อันได้แก่ นโยบายการดำเนินงานและผลงานของโครงการต่างๆ เพื่อเรียกร้องการสนับสนุนจากประชาชน และแก้ไขความเข้าใจผิดของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานของรัฐบาล^{๒๖}

การประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สาธารณชนได้ทราบถึงบริการหรือหน่วยงานต่างๆ ของรัฐบาลที่มีอยู่อันจะส่งผลให้เกิดการสนับสนุน และได้รับประโยชน์จากการใช้บริการหน่วยงานนั้นๆ ได้อย่างเต็มที่รับความเห็นชอบจากสาธารณชนในการออกกฎหมายใหม่ๆ^{๒๗} รวมถึงการแก้ไขกฎหมายตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปจัดหรือลดความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับงานใหม่ๆ ของรัฐบาลสาธารณชนได้มีโอกาสในการเสนอความคิดเห็นต่อรัฐบาลเกี่ยวกับประชาติของประชาชนต่อหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อจะได้ดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชนให้เกิดการสนับสนุนจากประชาติ และความร่วมมืออันดีจากสาธารณชนด้วยการชี้แจงถึงความจำเป็นและความเข้าใจในกฎระเบียบต่างๆ ของหน่วยงานราชการสร้างความนิยมและความสัมพันธ์อันดีจากสาธารณชนเพื่อเรียกร้องความร่วมมือ และการสนับสนุนจากสาธารณชนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ เผยแพร่ผลงานความก้าวหน้าต่างๆ ด้านการปกครอง และการบริหารประเทศของรัฐบาล^{๒๘}

ผลงานของภาครัฐตามนโยบายรัฐบาลคือ การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ เชิดชูสถาบันนี้ไว้ด้วยความจงรักภักดี และปกป้องรักษาพระบรมเดชานุภาพใช้มาตรการทางระบบสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศการสร้างความเข้าใจในกติกากาบ้านเมือง และพร้อมเข้าสู่แนวทางวิถีชีวิตประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขการรักษาความมั่นคงของชาติป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดสนับสนุนภารกิจถวายความปลอดภัย ภารกิจด้านความมั่นคงของชาติ ภารกิจฉุกเฉิน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริการให้ความช่วยเหลือประชาชนในด้านต่างๆ^{๒๙} และการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล กระทรวง กรม และหน่วยงานภาครัฐของประเทศด้วยระบบสื่อสารผ่านดาวเทียมที่ทันสมัยโดยการเชื่อมโยงเข้ากับหน่วยงานความมั่นคงของชาติ สนับสนุน

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายยุทธศิลป์ พร้อมมูล, บรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๒๗} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ, นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายณัฐพร รัตศิลป์, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายภัทรพล ฮิวอลเกต, ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

การปฏิบัติภารกิจถวายความปลอดภัย ภารกิจด้านความมั่นคงของชาติด้วยการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล^{๓๐} และการป้องกันป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐโดยการจัดทำเว็บไซต์ศูนย์ดำรงธรรม เพื่อนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของศูนย์ดำรงธรรม และเป็นแหล่งรวบรวมงานบริการของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อสนับสนุนให้ศูนย์ดำรงธรรมสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนผู้รับบริการของส่วนราชการในทุกระดับได้อย่างดีที่สุด^{๓๑}

การโฆษณาโฆษณาเป็นการสื่อสารในรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏในสังคมเสรีที่เลือกใช้ระบอบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด รูปแบบของสารโฆษณาที่ใช้อาจไม่มีลักษณะที่ไม่ตายตัวแน่นอน โดยจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่ว่าต้องทำการสื่อสารกับผู้รับสารเป้าหมายได้ ลักษณะทั่วไปที่มักนิยามกันก็คือ เป็นการสื่อสารแบบโน้มน้าวใจ (Persuasion) ที่ส่งผ่านสื่อมวลชนเป็นหลัก (สื่อบุคคลหรือสื่อเฉพาะกลุ่มเช่นใช้จดหมาย หรืออินเทอร์เน็ต ก็มีบ้าง) และอาจนิยมเพิ่มว่ามีการระบุตัวเจ้าของโฆษณาที่รับผิดชอบในเนื้อหาที่ชัดเจน หรือต้องจ่ายเงินซื้อเนื้อที่หรือเวลาด้วยก็ได้^{๓๒}

การควบคุมโฆษณานั้น เป็นกิจกรรมที่สามารถมี หรืออาจกล่าวได้ว่าสมควรมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งจากรัฐและองค์กรวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะการโฆษณาเป็นสิ่งที่แพร่หลายอย่างมากมายจนอาจกล่าวได้ว่ามีอยู่ทุกหนทุกแห่ง และในส่วนผลกระทบก็สามารถมีผลกระทบได้อย่างกว้างขวางทั้งในระดับบุคคลและในระดับสังคมโฆษณาเป็นการสื่อสารรูปแบบหนึ่งที่มุ่งใช้เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจโฆษณาเป็นประโยชน์แก่สังคม^{๓๓} แต่ก็มีผลเสียได้ จึงต้องมีการควบคุม ซึ่งสามารถทำได้ทั้งภาครัฐและคนในวิชาชีพเอง และโดยประชาชน ในการควบคุมโฆษณา ผู้ควบคุมต้องรู้ว่าคนมีความรู้สึกที่ค่อนข้างดีต่อโฆษณาแต่การประเมินว่าโฆษณามีอำนาจสูงเกินจริง กลับจะเป็นปัญหาเพราะสร้างความกังวลวิตกเกินจริง^{๓๔}

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายศิวิชัย นุกุลกิจ, วิทยากร, ทนายความ, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายนันทิพัฒน์ โปราบัน, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๒} สัมภาษณ์ นางปัญจนา ฉิมอินทร์, วิทยากร, ผู้อำนวยการโรงเรียน ญสส. ๘๐, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สรุป ได้ว่าสื่อสร้างสรรค์ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ถึงจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้นนโยบายของภาครัฐต้องประชาสัมพันธ์ภายในประเทศด้านข้อมูลข่าวสารและการเผยแพร่เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลและประชาชนอันจะส่งผลให้เกิดการลดช่องว่างระหว่างกันได้ โดยประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ของภาครัฐด้วยความเป็นจริง และเป็นธรรม

ตารางที่ ๔.๗ การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

ลำดับ	ข้อดีในการบริหารจัดการ	ความถี่
๑	ประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ของรัฐบาล	๓
๒	รับความเห็นชอบจากสาธารณชนในการออกกฎหมายใหม่ๆ	๑
๓	มีการสนับสนุนจากประชาชาติและความร่วมมืออันดีจากสาธารณชน	๒
๔	เผยแพร่ผลงานความก้าวหน้าต่างๆ ด้านการปกครองและการจัดการประเทศของรัฐบาล	๒
๕	มีการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ เชิดชูสถาบันนี้ไว้ด้วยความจงรักภักดี	๙
๖	การมีโฆษณาแฝงกับรายการสื่อของภาครัฐรายได้ไม่เข้ารัฐ	๕
๗	มุ่งทางธุรกิจมาก	๖

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ข้อดีในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) ประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ของรัฐบาล จำนวน ๓ รูป/คน ๒) รับความเห็นชอบจากสาธารณชนในการออกกฎหมายใหม่ๆ จำนวน ๑ รูป/คน ๓) มีการสนับสนุนจากประชาชาติและความร่วมมืออันดีจากสาธารณชน จำนวน ๒ คน ๔) เผยแพร่ผลงานความก้าวหน้าต่างๆ ด้านการปกครองและการจัดการประเทศของรัฐบาล จำนวน ๒ คน ๕) มีการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ เชิดชูสถาบันนี้ไว้ด้วยความจงรักภักดี จำนวน ๙ รูป/คน ๖) การมีโฆษณาแฝงกับรายการสื่อของภาครัฐรายได้ไม่เข้ารัฐ จำนวน ๕ รูป/คน ๗) มุ่งทางธุรกิจมาก จำนวน ๖ คน

๕) สื่อเร่งด่วน

สื่อที่ภาครัฐต้องคำนึงถึง ด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และด้านโทรคมนาคม จะเน้นเรื่องการกำกับดูแลการประกอบกรให้เหมาะสมกับการก้าวสู่ยุคดิจิทัล เช่น การใช้วิทยุแท็กซี่

วิทย์ชุมชน โทรทัศน์ดาวเทียม และเคเบิลทีวี รวมถึงวิกฤติโครงสร้างด้านการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ให้ วิกฤติอุปสรรคเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างแท้จริง และจะต้องพัฒนากฎหมายให้ ทันสมัย ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี จัดให้มีนโยบายระดับชาติเพื่อสร้างความพร้อมในการ รับมือ ดังเช่น สถานการณ์ฉุกเฉินเช่น ไฟไหม้, น้ำท่วมต้องจัดทำแผนรับสถานการณ์ฉุกเฉินจากภัย พิบัติอันอาจมีผลกระทบต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (IT Contingency Plan) เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการดูแลรักษา และแก้ไขปัญหาที่อาจจะส่งผลกระทบต่อฐานข้อมูลและ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรมีการวิเคราะห์ และประเมินความรุนแรงของเหตุการณ์ภัย พิบัติ^{๓๔}

แนวทางการป้องกันและเตรียมการเบื้องต้น

การเตรียมความพร้อม การจัดองค์กรและกำหนดผู้รับผิดชอบเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ กระบวนการแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ความไม่ แน่นนอนและภัยพิบัติฯ แผนกู้คืนระบบกลับสู่สภาพปกติโดยมีการติดตามและรายงานผลตัวอย่างเช่น การแก้ปัญหาไฟไหม้ในฤดูฝนที่ท่วมเป็นบริเวณกว้างและท่วมเฉพาะพื้นที่และปัญหาขาดแคลนน้ำ ในบางพื้นที่และบางฤดูกาลซึ่งนำความเสียหายและทุกข์ร้อนมาให้แก่เกษตรกรโดยระดมความคิดเพื่อ หาทางป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมรุนแรงดังเช่นเหตุการณ์น้ำท่วมในปี ๒๕๕๔ และหาวิธีที่จะแก้ปัญหา น้ำท่วมเฉพาะพื้นที่ให้ลดลงโดยเร็วไม่กระทบต่อพืชผลส่วนภาวะภัยแล้งจนเกิดการขาดแคลนน้ำเพื่อ การเกษตรนั้นรัฐบาลจะเร่งดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายครอบคลุมทั่วพื้นที่ เพาะปลูกให้มากที่สุดซึ่งจะสามารถทำได้ในเวลาประมาณ๑ปี ซึ่งช่วงเวลานี้มีผลกระทบต่อสาธารณะ เช่น Hot News, Break News เป็นต้น^{๓๕} ดังเช่น

ด้านสื่อมวลชนในปีที่ผ่านมาต้องปิดกิจการและเลิกจ้างไปแล้วหลายแห่ง โลกออนไลน์ ทำให้คนแยกเป็นฝ่ายเป็นกลุ่ม ปัญหาคือแก้ไขได้หรือไม่ ถ้าสังคมยังไม่มีเอกภาพไม่มีความรู้และเอา อารมณ์เป็นที่ตั้ง เมื่อคนจนถูกจำกัดด้วยโอกาสจึงกลายเป็นเหยื่อในการเมืองโดยง่ายเป็นมวลชนของ แต่ละฝ่ายและมุ่งแต่จะเอาชนะกันทุกเรื่องทุกทำจริงเกิดรัฐประหารอย่างไรก็ดีไม่ว่าจะรัฐประหารอีก ก็ครั้งก็กลับมาที่เดิม เพราะมองข้ามรากเหง้าของปัญหาเพราะคนยังยากจนและมีความเหลื่อมล้ำใน สังคมอย่างรุนแรง จึงไม่มีอิสระในชีวิตและไม่สามารถพัฒนาตนเองต่อไปได้^{๓๖}

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายภัทรพล ฮิวอลเกต, ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายศิวัช นุกุลกิจ, วิทยากร, ทนายความ, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย ปทุมธานี, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายนันท์พัฒน์ โปราปัน, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สื่อมวลชนช่วยสังคมให้เห็นปัญหาและเป็นเวทีให้เกิดการแก้ไขมากขึ้นแค่นั้น ได้เสนอข่าวให้แนวคิดเพื่อหาทางออกหรือไม่ในหน้าหนังสือพิมพ์มีข่าวความทุกข์ยากของประชาชนมากขึ้นแค่นั้นหรือไม่เลย ถ้ามีข่าวความทุกข์ยากแบบสม่ำเสมอคนจะได้รู้ความจริงว่าประเทศไทยเป็นอย่างไร โอกาสในการแก้ไขให้สำเร็จก็จะมีมากขึ้นสื่อมวลชนให้พื้นที่มากในเรื่องการเมือง ความขัดแย้ง อาชญากรรม บันเทิง^{๓๘}

สรุป ได้ว่าสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนหมู่มากหากสื่อใส่ใจทำและทำอย่างต่อเนื่องย่อมจะเกิดกระแสผลักดันให้เกิดการแก้ไขอย่างยั่งยืน เมื่อสื่อต้องการสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล ต้องการเสรีภาพในการรายงานข่าว แต่หน้าที่ของสื่อที่ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศหายไปไหน เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยากจน ขาดการศึกษาควรหรือไม่ที่สื่อจะมีบทบาทช่วยคนที่ลำบาก ถ้าสื่อมวลชนไม่ช่วย สื่อจะมีค่าแค่เฉพาะรายงานข่าวใครพูดอะไร ทะเลาะอะไรกับใครเท่านั้น

ตารางที่ ๔.๘ สื่อเร่งด่วน (ข้อดี)

ลำดับ	ข้อดีในการบริหารจัดการ	ความถี่
๑	มีการจัดการทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี	๑๒
๒	มีการกำหนดผู้รับผิดชอบเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน	๕
๓	ความเป็นอิสระของสื่อ	๓
๔	รับความคิดเห็นของประชาชน	๘

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องสื่อเร่งด่วน ข้อดีในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) มีการจัดการทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี จำนวน ๑๒ รูป/คน ๒) มีการกำหนดผู้รับผิดชอบเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน จำนวน ๕ รูป/คน ๓) ความเป็นอิสระของสื่อ จำนวน ๓ รูป/คน ๔) รับความคิดเห็นของประชาชน จำนวน ๘ รูป/คน

^{๓๘} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๙ สื่อเร่งด่วน (ข้อเสีย)

ลำดับ	ข้อเสียในการบริหารจัดการ	ความถี่
๑	ข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ เช่น Hot News, Break News	๑๑
๒	สื่อรายงานข่าวซ้ำเกินไป	๑๗

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องสื่อเร่งด่วน ข้อเสียในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) ข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ เช่น Hot News, Break News จำนวน ๑๑ รูป/คน ๒) สื่อรายงานข่าวซ้ำเกินไป จำนวน ๑๗ คน

๖) ด้านทฤษฎีการสื่อสารได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร

(๑) ผู้ส่งสาร (Sender)

เป็นบุคคลที่พูดบุคคลที่เขียนหรือเจ้าของข้อความหรือความคิดที่ประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ขององค์กรภาครัฐในกระบวนการสื่อสารมวลชนได้แก่ สถาบันหรือองค์กรทางด้านการสื่อสารมวลชนซึ่งเป็นองค์กรภาครัฐที่มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการค่อนข้างสูง โดยผู้ส่งสารซึ่งอาจได้แก่ กองบรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว ช่างภาพ ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความเป็นมืออาชีพและมีจริยธรรม ทำหน้าที่รวบรวม คัดกรอง^{๓๙} และผสมผสานเนื้อหาต่างๆ ที่มาจากแหล่งข่าวที่เป็นต้นตอ หรือแหล่งข่าวจากที่อื่นมาถ่ายทอดส่งไปยังผู้รับสารอีกทอดหนึ่งเพราะฉะนั้นผู้ส่งสารในสื่อมวลชนจึงมักปรากฏในฐานะเป็นแหล่งข่าวที่สอง (Secondary source) โดยผู้ส่งสารอาชีพเหล่านี้ได้แก่ ผู้ชำนาญการ (Specialist) ที่ทำงานประจำในอุตสาหกรรมการสื่อสาร (Communication industry) เช่น นักข่าว บรรณาธิการ ผู้เขียนประจำคอลัมน์หนังสือพิมพ์ ผู้ผลิตรายการสถานีโทรทัศน์หรือวิทยุ ผู้กำกับภาพยนตร์ เป็นต้น^{๔๐}

ดังนั้นผู้ส่งสาร (Sender) ไปให้ผู้รับสารหรือผู้ชมที่บ้านในรูปแบบของข่าวสารหรือรายการต่างๆ มีทั้งภาพและเสียงซึ่งมีผลให้เกิดการตอบสนองจากผู้รับสาร สามารถติชมได้ตลอดเวลา บางคนมีความรู้ ความสามารถ ยังไม่ตีพ้อประมาทเลินเล่อ ละเลยในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารก่อน

^{๓๙} สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายชุมพล บัวงาม, ผู้สื่อข่าว, นักข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ส่งให้ผู้รับสารเข้าใจ^{๔๑} มีข่าวหรือรายการต่างๆ ซึ่งบางครั้งอาจมีความผิดพลาดได้เนื่องจากสถานที่บุคคล สิ่งของและอุปกรณ์ไม่พร้อมในการปฏิบัติงานและมีการจัดการคุณภาพการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพโดยมีการวางแผนในเรื่องคนหรือบุคลากร ได้จัดหาคนให้ปฏิบัติงานตรงตามความรู้ความสามารถและปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี วัสดุหรืออุปกรณ์ ได้จัดซื้อจัดหาอุปกรณ์การสื่อสารที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพดี สามารถซ่อมบำรุงเปลี่ยนอะไหล่ได้เมื่อเกิดการขัดข้องในขณะปฏิบัติได้ทันทีเงินหรืองบประมาณ ใช้ตามภารกิจของงานที่จำเป็นเหมาะสมและคุ้มค่าวิธีการปฏิบัติงานตามขั้นตอนหรือที่สำคัญตามลำดับก่อนหลังทุกครั้งได้เป็นอย่างดี เช่น ข่าวในสำนักพระราชวัง ข่าวในประเทศ ข่าวต่างประเทศ การปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้หรือทำตามนโยบาย เช่น ทีมงานข่าวการเมืองต้องไปปฏิบัติงานที่ทำเนียบรัฐบาลและรายงานข่าวเข้ามาในสถานีฯ มีการตรวจสอบข่าวสารให้ถูกต้องก่อนแพร่ภาพออกอากาศทุกครั้งให้เรียบร้อยได้เป็นอย่างดี เช่น การรายงานผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตในช่วงเทศกาลปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์ จะไม่บอกตัวเลขผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บทันทีเพราะการตรวจสอบยังไม่ชัดเจนจากการรายงานข่าวที่เป็นทางการของภาครัฐ^{๔๒}

สรุป ได้ว่าผู้ส่งสาร (Sender) ต้องมีความรู้ ความสามารถ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารก่อนส่งให้ผู้รับสารเข้าใจ และจัดหาบุคลากรให้ตรงกับความรู้ ความสามารถและปฏิบัติงานได้ดี พร้อมจัดหาวัสดุหรืออุปกรณ์การสื่อสารที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพพร้อมในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ ๔.๑๐ สภาพทั่วไปการจัดการสื่อ (ผู้ส่งสาร)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	มีความเชี่ยวชาญ	๑๑
๒	มีจริยธรรม	๔
๓	มีการจัดการเชิงคุณภาพในเรื่องผู้ส่งสาร	๓
๔	เน้นศักยภาพของบุคลากร	๑๐

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องผู้ส่งสารในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) มีความเชี่ยวชาญ จำนวน ๑๑ รูป/คน ๒) มีจริยธรรม จำนวน ๔ รูป/คน ๓) มีการจัดการเชิงคุณภาพในเรื่องผู้ส่งสาร จำนวน ๓ รูป/คน ๔) เน้นศักยภาพของบุคลากร จำนวน ๑๐ รูป/คน

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายชุมพล บัวงาม, ผู้สื่อข่าว, นักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

(๒) ข้อมูล/สาร (Message)

การจัดการสื่อสารในด้านข้อมูลสามารถเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากได้ทั้งที่อยู่ห่างไกลในแต่ละภาคส่วนของประเทศไทยได้เป็นอย่างดีเช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓ มีสถานีส่งสัญญาณทั่วทุกภาคของประเทศได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ตรวจสอบได้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓ มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีการสื่อสารที่ความรวดเร็วโดยการรายงานข่าวจากโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ส่งไปให้ผู้รับสารได้รับความรู้ ทันต่อเหตุการณ์ของบ้านเมืองมีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาซึ่งได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อความมั่นคงทางด้านการเมือง การเศรษฐกิจ การเงิน การศึกษา การเกษตร การสังคม การกีฬา การทหาร การบันเทิงการท่องเที่ยว และสาระความรู้ต่างๆ ด้วยการเสนอเนื้อหาที่มีความหลากหลายอย่างถูกต้องเปิดโอกาสให้ผู้รับสารหรือผู้ชมทางบ้านได้ชมภาพ เสียง และได้ฟัง ที่มีจำนวนมากสนใจข้อมูลข่าวสาร สามารถเข้าใจข่าวสารนั้นได้ ฟังได้ มีข้อเท็จจริงหรือไม่ โดยการโทรศัพท์เข้ามาในสถานีฯ ได้ตลอดเวลา มีประสิทธิภาพ คุ่มค่าเพราะไม่ต้องลงพื้นที่ไปประชาสัมพันธ์ เรื่องราวข่าวสารต่างๆ ของบ้านเมืองโดยใช้เครื่องมือสื่อสารบุคลากรน้อย และงบประมาณค่าใช้จ่ายในการเดินทางพร้อมเบี้ยเลี้ยง^{๔๓}

ในฐานะสื่อที่เป็นแหล่งข่าวสารที่จะส่งข่าวสารออกไปสู่ผู้รับสารต้องอยู่ภายใต้อำนาจของภาครัฐเกี่ยวกับการสื่อสารเนื้อหาข่าวสารในการสื่อสารมีแนวโน้มที่จะเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของผู้มีอำนาจทางการเมืองเพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจเนื้อหาสาระจึงมักได้รับการปรุงแต่งให้เน้นการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับการเมืองเรื่องในเชิงการค้า เต็มไปด้วยเรื่องภาพ และคำบรรยายประกอบที่ใช้ถ้อยคำเร้าอารมณ์และความรู้สึกของผู้รับสาร^{๔๔} จึงกลายเป็นเครื่องมือของกลุ่มบุคคลนอกจากแพร่ภาพออกทางอากาศให้ความรู้กับสังคมได้รับรู้อย่างกว้างขวางแล้ว ยังอาจมีช่องว่างทางข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ ทำให้ผู้รับสารอาจรับข้อมูลที่ไม่เหมือนกัน เช่น สกิดิผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิตในช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๐ สื่อนี้ว่าจำนวนเท่านี้ สื่อนั้นว่าจำนวนเท่านั้น ทำให้ผู้รับสารเกิดความไม่มั่นใจว่าจำนวนจริงเท่าไรกันแน่ผลของการสื่อสารในการสื่อสารมวลชนนั้นมีข้อจำกัดมากมายทั้งนี้สืบเนื่องมาจากปัจจัยทั้งในด้านแหล่งสารได้แก่ ความน่าเชื่อถือของสื่อมวลชนนั้นๆตลอดจนด้านมวลชนซึ่งมีความแตกต่างกันทำให้ผลของการสื่อสารแตกต่างกันตามไปด้วย^{๔๕}

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายภัทรพล ฮิวอลเกต, ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายยุทธศิลป์ พร้อมมูล, บรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สภาพแวดล้อมภายนอกจะสร้างให้เกิดโอกาสได้กล่าวคือห้างสรรพสินค้าหรือศูนย์การค้าคือแหล่งพักผ่อนที่มีจำนวนประชาชนเพิ่มสูงขึ้นทุกวัน เพราะประชาชนให้ความนิยมาท่องเที่ยวตามศูนย์การค้าที่มีชื่อเสียงเพิ่มมากขึ้น เพื่อมาจับจ่ายซื้อของหรือมารับประทานอาหารที่ศูนย์การค้าดังนั้นสามารถขยายการลงทุนได้ โดยการนำเสนอรายการของสถานีฯ มาแพร่ภาพและเสียงด้วยจะทำให้การสื่อสารที่ประทับใจให้กับผู้ชมไม่น้อยก็มากสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นอุปสรรคหรือภัยคุกคามก่อให้เกิดผลเสียหรือเป็นข้อมูลจำกัดการแข่งขันด้านรายการต่างๆ มีปริมาณมากเพราะปัจจุบันมีการเปิดสถานีโทรทัศน์หลายช่องทางมาก และมีเทคโนโลยีทันสมัยเพิ่มมากขึ้นทุกวัน การจัดรายการที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบันทำให้ผู้รับสารไม่สนใจที่จะเปิดดูหรือรับชม รั้งฟัง จึงทำให้เกิดความนิยมของสื่อที่ลดลง^{๔๖}

ผู้ส่งสารเน้นศักยภาพของบุคลากร เครื่องมือในการสื่อสาร และความพร้อมที่สถานีฯ และพยายามหลีกเลี่ยงภัยคุกคามหรือความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมภายนอกได้หรืออาจจะทำให้มีปัญหาในสถานีฯ ผู้ส่งสาร (Sender) มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในเรื่องสื่อได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ และส่งสารรวดเร็วทันเหตุการณ์ เสนอข้อมูลที่เป็นความจริง ตรวจสอบได้เพราะมีการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนส่งให้ผู้รับสารเข้าใจโดยตระหนักถึงการมีจรรยาบรรณของการทำหน้าที่เป็นผู้เสนอข้อมูลข่าวสารหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการส่งสารหรือเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ ที่เกิดเหตุ และรายงานเข้ามาในสื่อของตน สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๓ ที่เป็นผู้เริ่มต้นส่งสารด้วยการวิเคราะห์ พิจารณาด้วยความคิด ความถูกต้อง ตรวจสอบได้อีกทั้งความรู้สึกที่ดีเป็นประโยชน์ต่อผู้รับข้อมูลข่าวสาร และรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์^{๔๗} นำไปใช้ปรับปรุงแนวความคิดของผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานแต่ละฝ่าย และแนวทางปฏิบัติของการจัดทำแผนงานหรือโครงการของหน่วยงานให้มีโอกาสสร้างความสำเร็จมากขึ้นมีการเสนอข้อมูลที่เป็นความจริง มีความถูกต้อง มีการตรวจสอบ^{๔๘} มีการวิเคราะห์ข้อมูลมีความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และมีความเที่ยงตรงของเนื้อหาที่ต้องการส่งข้อมูล ไปให้ผู้รับสารได้รับความรู้ ความเข้าใจ^{๔๙} ที่ตรงกันทั้งสองฝ่าย โดยมีเรื่อง ราวที่มีความหมายหรือสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสารทำให้ทราบถึงการมีประสิทธิภาพ

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายชุมพล บัวงาม, ผู้สื่อข่าว, นักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นายภัทรพล ฮิวอลเกต, ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๔๘} สัมภาษณ์ นายยุทธศิลป์ พร้อมมูล, บรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ในการปรับปรุงการทำงานความก้าวหน้าที่มีขีดจำกัดด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ^{๕๐} และระบบงานเป็นการป้องกันการแทรกแซงการทำงานจากปัจจัยภายนอกได้มากขึ้นพร้อมเครื่องมือการสื่อสารที่มีความทันสมัยมีประสิทธิภาพ ด้วยหรือผู้ชมผู้ฟังสามารถโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันได้และแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบกลับ (Feedback) ได้การส่งสารที่รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์หรือเครื่องมือของการนำสาร จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารด้วยความรวดเร็ว ถูกต้อง ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพ^{๕๑}

ดังนั้นข้อมูล (Message) ได้จากแหล่งข่าวต่างๆ ที่ผู้สื่อข่าวประจำภูมิภาคทั่วประเทศได้เป็นอย่างดี เชื่อถือได้หรือประชาชนส่งผ่านมาทาง Social media หรือมีการตรวจสอบก่อน ที่มาที่ไปของข่าวสาร ทำให้ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ตัวข่าวสาร ข้อมูล หรือเรื่องราวที่ผู้ส่งสาร ส่งไปยังผู้รับสารและความคิดเห็นต่างๆ สารในกระบวนการสื่อสารมวลชนมีความหลากหลาย (Variety)^{๕๒}

ทั้งข่าวเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม หรือภัยพิบัติต่างๆ ซึ่งอาจนำเสนอในหลายรูปแบบ ทั้งรูปแบบข่าว การวิเคราะห์เจาะลึก หรือรูปแบบความบันเทิง นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นสาธารณะ (Public) ที่สารต่างๆ มีการนำเสนออย่างเปิดเผยแก่คนจำนวนมาก การส่งข้อมูลข่าวสารมีความรวดเร็ว (Rapidly) สามารถเข้าถึงผู้คนในสถานที่ต่างๆ ได้พร้อมกันและมีความต่อเนื่องโดย (Continuity) และไม่ยั่งยืน (Transience) โดยผ่านระบบกลไกของสื่อ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้นซึ่งเป็นสื่อที่มีสมรรถนะในการส่งข้อมูลได้อย่างกว้างขวางครอบคลุม และสามารถเข้าถึงผู้รับสารที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ที่มีลักษณะเป็นสาธารณะหรือการสื่อสารที่มุ่งส่งไปยังสาธารณะ ไม่เป็นการสื่อสารแบบส่วนตัว ซึ่งสารที่ส่งออกไปไม่ได้มุ่งเฉพาะเจาะจงไปยังใครคนใดคนหนึ่งเนื้อหาของสารที่เผยแพร่ออกไปจึงกว้างขวาง เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ รวดเร็ว^{๕๓}

สรุป ได้ว่าข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปนั้นต้องส่งถึงผู้รับสารจำนวนมากในเวลาใกล้เคียงกันหรือในเวลาเดียวกันทำให้ผู้รับสารแต่ละคนได้รับสารที่เป็นประโยชน์แบบทันทีทันใดมีความต่อเนื่อง การสื่อสารมวลชนมักส่งหรือถ่ายทอดข่าวสารโดยใช้หลักการของการกำหนดเวลาโดยเฉพาะ

^{๕๐} สัมภาษณ์ นายสมโภชน์ ไตรรักษา, ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวอาวุโส, สื่อมวลชน สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นายยุทธศิลป์ พร้อมมูล, บรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๕๒} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย ทิรัญอุดมเกียรติ, นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายณัฐพร รัตติลปิน, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

อย่างยิ่งสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ซึ่งมีการนำเสนอรายการแบบต่อเนื่องอย่างชัดเจน ส่วนหนังสือและภาพยนตร์ แม้จะมีลักษณะความประจํา (Regularity) น้อยกว่าสื่อประเภทอื่น แต่ก็ยังคงความต่อเนื่องตามที่ผู้เขียนหรือผู้ผลิตเสนอผลงานสู่มวลชนมีความไม่ยั่งยืน การสื่อสารมวลชนเป็นการสื่อสารที่ไม่ยั่งยืนเพราะมีเจตนาให้ผู้รับสารบริโภค และใช้เรื่องราวข่าวสารนั้นในทันทีทันใดสารที่ส่งออกไปจึงมีลักษณะถูกใช้ให้หมดไป และบางส่วนเป็นการตอบสนองเจตนาของการใช้สื่อเพื่อบริโภคแบบทันทีทันใดเพราะฉะนั้นข่าวที่ปรากฏจะมีอายุสั้น และมีข่าวใหม่ๆ ออกมาทุกวัน ดังนั้นคุณลักษณะของเนื้อหาสื่อสารมวลชนจึงมีความทันสมัย สดใหม่ตลอดเวลา

ตารางที่ ๔.๑๑ สภาพทั่วไปการจัดการสื่อ (ข้อมูล)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ธรรมาภิบาลในข้อมูล	๔
๒	ข้อมูลมีความหลากหลาย	๑๑
๓	ความต่อเนื่องข้อมูล	๓
๔	คุณภาพของเนื้อหา	๑๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องข้อมูลในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) ธรรมาภิบาลในข้อมูล จำนวน ๔ รูป/คน ๒) ข้อมูลมีความหลากหลาย จำนวน ๑๑ รูป/คน ๓) ความต่อเนื่องข้อมูล จำนวน ๓ รูป/คน ๔) คุณภาพของเนื้อหา จำนวน ๑๐ รูป/คน

(๓) ช่องทาง (Channel)

ในปัจจุบันสถานีโทรทัศน์เป็นช่องทางสื่อที่ถึงผู้รับสารหรือผู้ชมทางบ้านได้รับทราบและทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารเป็นตัวกลางนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารซึ่งอาจเป็นคำพูด คำสั่งด้วยวาจา ระเบียบข้อบังคับ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ภาพสัญลักษณ์ การแสดงท่าทางต่างๆ ในกระบวนการสื่อสารมวลชนเรียกว่า “สื่อมวลชน” อันหมายถึง สื่อที่สามารถนำข้อมูลข่าวสารจากผู้ส่งสารไปสู่ผู้รับที่ประกอบด้วยคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วภายในเวลาที่ใกล้เคียงกันหรือในเวลาเดียวกัน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ (Printed media) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร และหนังสือ เป็นต้น^{๕๔} สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic media) ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น

สรุป ได้ว่าช่องทางสื่อในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก ทำให้ช่องทางและสื่อต่างๆ ไร้ขีดจำกัด และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางการสื่อสารมวลชนที่แต่ก่อนมีลักษณะแบบทางเดียว (One-way communication) เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way

communication) ที่ผู้รับสามารถมีปฏิกิริยาตอบกลับไปยังผู้ส่งสารได้ รวมทั้งการเกิดขึ้นของเครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มในสังคมที่มีการส่งและการรับสารผ่านทางช่องทางใหม่ๆ เหล่านี้ด้วย อาทิ เครือข่ายสังคม (Social network)^{๔๔} เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๑๒ สภาพทั่วไปการจัดการสื่อ (ช่องทาง)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	สื่อออนไลน์	๑๓
๒	สื่อมวลชนและสื่อสิ่งพิมพ์	๔
๓	สื่ออิเล็กทรอนิกส์	๔
๔	การเพิ่มสมรรถนะของสื่อ	๗

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องช่องทาง ในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) สื่อออนไลน์ จำนวน ๑๓ รูป/คน ๒) สื่อมวลชนและสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน ๔ รูป/คน ๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน ๔ รูป/คน ๔) การเพิ่มสมรรถนะของสื่อ จำนวน ๗ รูป/คน

๔) ผู้รับสาร (Receiver)

เป็นบุคคลที่รับข่าวสาร เช่น คนที่ฟัง คนที่รับคำสั่ง เป็นต้น ในกระบวนการสื่อสารมวลชนคือ ผู้รับสารมวลชน (Mass audience) ที่มีความแตกต่างกันในด้านคุณลักษณะ ประชากร (Eterogeneous) อันได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ถิ่นที่อยู่อาศัย เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ส่งสารยังไม่ทราบหรือไม่สามารถระบุได้ว่าผู้รับสารของตนเป็นใคร กล่าวคือ ผู้รับสารจะไม่ใช่ที่รู้จักของผู้ส่งสาร (Anonymous) ทั้งนี้ตามแนวคิดดั้งเดิมนั้นถือว่า มวลชนมีลักษณะเหมือนอนุภาค (Atomized) เล็กๆ ที่แยกกันอยู่ลำพัง โดดเดี่ยว (Lonely crowd) และเชื่อว่าผู้รับสารจะได้รับข่าวสารจากสื่อมวลชนอย่างเดียวกัน โดยที่แต่ละคนไม่มีความสัมพันธ์หรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (Lake of interaction) มวลชนผู้รับสารจึงมีลักษณะการรวมตัวกันอย่างหลวม และมีการตี

^{๔๔} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย ทิรัญอุดมเกียรติ, นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์, วิทยากร, ครูเชี่ยวชาญ, นักวิชาการอิสระ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙.

ความเนื้อหาข่าวสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนในลักษณะแบบตัวใครตัวมัน และสามารถตอบสนอง (Feedback) ได้ในกรณีที่มีผลกระทบต่อตนเองและสังคม เช่น ข่าวไม่เป็นความจริง ข่าวบิดเบือนหรือใช้วาจาสบประมาท ช่มชู้ ดูหมิ่นต่อบุคคลที่บริสุทธิ์ อย่างนี้สามารถร้องเรียนเข้ามาได้ที่สถานีฯ^{๕๖}

ในทางตรงข้าม มีอีกแนวคิดหนึ่งที่มีมองผู้รับสารในกระบวนการสื่อสารมวลชนว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกันและมีสถานะในการเป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคมเหมือนกัน เพราะฉะนั้นจึงมีการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างสมาชิกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งแต่ละคนจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎต่างๆ ของกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือสังกัดอยู่หรือเรียกว่ากลุ่มอ้างอิง (Reference groups) อาทิ กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ฯลฯ^{๕๗} การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อการรับรู้ การตีความ และการทำความเข้าใจ รวมทั้งการแนะนำแนวทางใหม่สมาชิกตอบสนอง (Response) ต่อปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือต่อสารที่ได้รับจากสื่อมวลชนด้วย มีวิธีการสื่อสาร ต้องส่งสารให้รวดเร็ว กระชับ ได้ใจความและถูกต้อง^{๕๘}

สรุป ได้ว่าผู้รับสารสามารถเลือกวิธีการรับสารได้หลายช่องทางกล่าวคือ สื่อทางโทรทัศน์ สื่อทางวิทยุซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สื่อสาร และผู้รับสารในบริบทต่างๆ กันที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้นๆ ด้วย อาจมีผลย้อนกลับมาเนื่องจากผู้รับข่าวสารสงสัย ติดตามข้อมูล หรือไม่มีมูลข้อเท็จจริงหรือประเด็นที่ผู้รับสารต้องการ

ตารางที่ ๔.๑๓ สภาพทั่วไปการจัดการสื่อ (ผู้รับสาร)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ร้องเรียน และโต้ตอบได้	๒๕
๒	สื่อเป็นลายลักษณ์อักษร	๓

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในเรื่องผู้รับสาร ในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) ร้องเรียน และโต้ตอบได้ จำนวน ๒๕ รูป/คน ๒) สื่อเป็นลายลักษณ์อักษร จำนวน ๓ รูป/คน

^{๕๖} สัมภาษณ์ น.ส.ทวิรัตน์ คงคราญ, ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร, เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕) , นักบริหาร, พิธีกร, วิทยากร, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๕๗} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย ธีรวิญญูดมเกียรติ, นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๕๘} สัมภาษณ์ นายณัฐพร รัตศิลป์, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ชั้นการสื่อสาร

การจัดการสื่อเหมือนกับทำโครงการ มีการเริ่มต้น และสิ้นสุด มีวัตถุประสงค์ทำให้องค์กรปฏิบัติงานด้านสื่อเข้าใจง่าย และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ในด้านการบริหารจัดการ คน วัสดุ อุปกรณ์ และงบประมาณให้ถูกต้อง^{๕๙}

๗) ชั้นการสื่อสาร

(๑) ต้องมีการวางแผนงานการสื่อสาร วิธีการ ความต้องการของผู้รับสาร ด้านข้อมูล ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านทรัพยากร และด้านงบประมาณ

(๒) การสื่อสารในองค์กรมี ๒ ลักษณะ หรือ ๒ วิธีการ คือ Formal และ Informal โดยถ้า Formal คือ การประชุม ชี้แจง อบรม กำกับ ว่ากล่าว มีการกำหนดวาระประเด็นด้านข้อมูลการสื่อสารไว้ชัดเจนรวดเร็ว ถูกต้อง และความต้องการของผู้รับสารที่ชอบรูปแบบความทันสมัย Social Media มีเครื่องมือที่ดี และงบประมาณที่พอจับจ่ายใช้สอยได้ง่ายแต่การสื่อสารแบบ Informal นั้นก็ทำควบคู่ไปด้วยเช่น การพูดคุยเสวนา เยี่ยมเยือน ใถ่ถามสารทุกข์สุขดิบซึ่งดูเป็นธรรมชาติ และเข้าถึงมากกว่าโดยเฉพาะในองค์กรที่เล็ก ๆ^{๖๐}

(๓) การวางแผนบริหารจัดการเกี่ยวกับผู้ส่งสารก็คือ ต้องมีความซื่อสัตย์ ตรงกับสายงาน มีจรรยาบรรณ และมีความศรัทธาในองค์กรนั้น ๆ การวางแผนในการสื่อสารทุกด้านๆ นั้นมีความสำคัญอย่างมากดังนั้นการวางแผนงานการสื่อสารจำเป็นต้องบริหารจัดการเพราะไม่บริหารจัดการแล้ว จะได้คนไม่มีคุณภาพ งานก็ไม่มีคุณภาพ วัสดุอุปกรณ์ก็ใช้อย่างไม่มีคุณภาพ งบประมาณก็ถูกใช้อย่างไม่เหมาะสม^{๖๑} ต้องให้ความสำคัญกับองค์กรสื่อ ที่ต้องจัดหาคนให้สอดคล้องกับงาน และให้ถูกกับตำแหน่งหน้าที่ ดึงจุดแข็งในด้านความรู้ความสามารถของคนมาทำงาน งานก็จะดี ส่วนวัสดุอุปกรณ์ low-high technology ต้องให้สอดคล้องกับงาน และต้องคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องเตรียมให้พอ และสอดคล้องกันไปด้วยการจัดการองค์กรสื่อ คนเป็นจุดเชื่อมทำในการทุกสิ่งทุกอย่างใช้คนให้ถูกกับงาน คุณภาพงานเป็นตัวชี้วัด และวัสดุอุปกรณ์ต้องใช้ให้คุ้มค่า^{๖๒}

^{๕๙} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย หิริญอุดมเกียรติ, นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถาบันวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๐} สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล, วิทยากร, ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, อาจารย์มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๖๑} สัมภาษณ์ นางปัญญา นิมนตร์, วิทยากร, ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๖๒} สัมภาษณ์ นางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์, วิทยากร, ครูเชี่ยวชาญ, นักวิชาการอิสระ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙.

(๔) การจัดการสื่อภาครัฐ มีการเอื้ออำนวย ก่อตั้งและรังสรรค์ อยู่ ๒ แบบ คือ รัฐมีอำนาจ และรัฐลงทุน ไม่เก็บผลกำไร เช่น สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส แผลงมาจาก ITV รัฐให้งบประมาณบริหารจัดการ ด้านข้อมูล ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านทรัพยากร และด้านงบประมาณ ส่วนสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑) มีการจัดตั้งคล้ายๆ กับ ไทยพีบีเอส สนับสนุนจากองค์กรภายนอกได้ ส่วนสถานีวิทยุภาครัฐ ก่อตั้งเพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ สมัยก่อนรายการต่างๆ รัฐทำฟรีไม่คิดค่าใช้จ่ายระยะหลังมีการขายรายการเพื่ออุดหนุนการจัดการ ซึ่งปรัชญาของการก่อตั้งเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ดังนั้นสื่อในประเทศไทยรัฐมีอำนาจและรัฐลงทุน ผลประโยชน์ที่ได้ รับจะคุ้มค่างานหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการจัดการ^{๖๓}

สรุป ได้ว่าขั้นการสื่อสารในการปฏิบัติงานต้องเข้าใจง่าย และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในด้านการบริหารจัดการ คน วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณให้ถูกต้อง

ตารางที่ ๔.๑๔ ด้านข้อมูลการสื่อสาร (ขั้นการสื่อสาร)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	การทำโครงการสื่อ	๒
๒	การบริหารจัดการสื่อ	๓
๓	การสื่อสารในองค์กร ๒ ลักษณะ	๒
๔	จริยธรรมในการจัดการสื่อ	๑๐
๕	ความสำคัญในการวางแผน	๖
๖	ความจำเป็นของการบริหารจัดการ	๒
๗	การเชื่อมโยงระหว่างการบริหารจัดการบุคลากรให้ตรงกับงาน	๒
๘	กระบวนการจัดการสื่อ	๑

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านข้อมูลการสื่อสาร (ขั้นการสื่อสาร) ในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) การทำโครงการสื่อ จำนวน ๒ รูป/คน ๒) การบริหารจัดการสื่อ จำนวน ๓ คน ๓) การสื่อสารในองค์กร ๒ ลักษณะ จำนวน ๒ รูป/คน ๔) จริยธรรมในการจัดการสื่อ จำนวน ๑๐ รูป/คน ๕) ความสำคัญในการวางแผน จำนวน ๘ คน ๖) ความจำเป็นของการบริหารจัดการ จำนวน ๓ รูป/คน ๗) การเชื่อมโยงระหว่างการบริหารจัดการบุคลากรให้ตรงกับงาน จำนวน ๒ คน ๘) กระบวนการจัดการสื่อ จำนวน ๑ คน

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ (สุนทร ญาณสุนทรโร), พระวิทยากร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์เทพวรารามวรวิหาร, เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

๘) ชั้นเตรียมงาน

๑. ต้องมีการวางแผนงานทุกขั้นตอนของการสื่อสาร และความพร้อมของผู้ส่งสาร หัวใจสำคัญของสื่อมวลชน ต้องรวดเร็ว ฉับไว และถูกต้อง^{๖๔} เพราะยุคโลกาภิวัตน์ต้องการความเร่งด่วน^{๖๕} ส่วนในการวางแผนในการเตรียมงานการสื่อสารก่อนปฏิบัติงานทุกครั้งเป็นเรื่องที่สำคัญของการสื่อสาร^{๖๖} และมีการประชุมทุกครั้งเพื่อสร้างความเข้าใจในการสื่อสารระบบดิจิทัลซึ่งการสื่อสารของภาครัฐในปัจจุบันต้องมีการตรวจสอบข้อมูลที่มาที่ไปของข้อมูลด้วย^{๖๗}

๒. การตรวจสอบต้องเป็นธรรมชาติ อย่างนำเสนอด้านเดียว^{๖๘} โดยสื่อต้องเตรียมการให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพ สื่อทีวี และสื่ออื่นๆ เกิดขึ้นมามาก ต้องปรับตัวให้รวดเร็ว รอกการออกอากาศไม่ได้แล้ว^{๖๙} เพราะสื่อปัจจุบันเป็นสื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Smart phone, Social media เป็นต้น^{๗๐} โดยประชาชนให้การตอบรับ และให้ความนิยมสูง ตามกลุ่มเป้าหมายแต่ละวัยที่สำคัญคือ ความถูกต้อง ต้อง Recheck เช่น ได้รับข่าวว่ามีรถยนต์ตกเขา มีผู้โดยสารเสียชีวิต ติดค้างอยู่บริเวณหน้าผา ดังนั้นการได้รับข้อมูลข่าวสารมาก็ต้องตรวจสอบ แม้แต่พยานในที่เกิดเหตุหรือผู้พบเห็นเหตุการณ์ให้ชัดเจนเสียก่อน ค่อยนำเสนอออกอากาศต่อไป ^{๗๑}

สรุป ได้ว่าการเตรียมงานของสื่อภาครัฐ หรือของภาคเอกชนที่รับสัมปทานที่อยู่ภายใต้กำกับดูแลของภาครัฐ มีเครือข่าย (อาสาสมัคร) มีการนำเสนอ ปัจจัยเวลา ก่อนเวลา หรือไม่ทันเวลา พุทธศาสนาสอนให้ความสำคัญกับเวลา มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยการกรองข่าวก่อนออกไปสู่ผู้รับ และต้องแข่งขันกับต่างประเทศ เชื่อมโยงถึงกัน รุก รับ ฉับไว มีความสำคัญกับภาครัฐ

^{๖๔} สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ (สุนทร ญาณสุนทรโร), พระวิทยากร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามรรมหาวิหาร, เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๕} สัมภาษณ์ นายนนทิพัฒน์ โปราบัน, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๖} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก(ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๖๗} สัมภาษณ์ น.ส.ทวิรัตน์ คงคราญ, ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร, เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), นักบริหาร, พิธีกร, วิทยากร, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๖๘} สัมภาษณ์ นางกานดา จำปาทิพย์, บรรณาธิการ, นักข่าว, บรรณาธิการรายการสถานีประชาชน สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๖๙} สัมภาษณ์ นายเชิดชาย มากบำรุง, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๐} สัมภาษณ์ พันตรีสุธี สุขสากล, วิทยากร, อนุศาสนาจารย์ กรมการทหารสื่อสาร, นักจัดรายการวิทยุ สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก, นักวิชาการอิสระ, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๑} สัมภาษณ์ นายสมถวิล สุวรรณภู, วิทยากร, ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์, ผู้กำกับการแสดง หน่วยงานที่สาม “สุริโยไท”, กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน), ๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๑๕ ด้านข้อมูลการสื่อสาร (ขั้นเตรียมงาน)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ความร่วมมือกันในองค์กรสื่อ	๑
๒	การบริหารงบประมาณ	๓
๓	การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก	๑
๔	สื่อยุคโลกาภิวัตน์	๕
๕	การวางแผนการสื่อสาร	๓
๖	สื่อมีการแข่งขันมาก	๒
๗	สื่อสารรวดเร็ว ถูกต้อง ตรวจสอบได้	๑๓

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านข้อมูลการสื่อสาร (ขั้นเตรียมงาน) ในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) ความร่วมมือกันในองค์กรสื่อ จำนวน ๑ รูป/คน ๒) การบริหารงบประมาณ จำนวน ๓ คน ๓) การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก จำนวน ๑ รูป/คน ๔) สื่อยุคโลกาภิวัตน์ จำนวน ๕ รูป/คน ๕) การวางแผนการสื่อสาร จำนวน ๓ คน ๖) สื่อมีการแข่งขันมาก จำนวน ๒ รูป/คน ๗) สื่อสารรวดเร็ว ถูกต้อง ตรวจสอบได้ จำนวน ๑๓ คน

๙) **ขั้นตอนดำเนินงาน**

ต้องยึดแนวทางการปฏิบัติการสื่อสารในแผนงานที่มีขั้นตอนในการปฏิบัติอยู่แล้ว เช่น ให้ปฏิบัติตามสายงาน เช่น การเมือง การทหาร การเศรษฐกิจ การสังคม การศึกษา การบันเทิง การกีฬา การเกษตร เป็นต้น โดยมีการดำเนินงานตามขั้นตอนหรือตามรูปแบบของทางราชการ ทั้งนี้การสื่อสารต้องมีความรวดเร็ว แต่ในความเร็วจะต้องมีความถูกต้องโดยมีการตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพด้วย^{๗๒}

สรุป ได้ว่าการดำเนินงานต้องปฏิบัติตามแผนงานที่ตั้งเป้าหมายไว้แล้วเพื่อให้ผู้ปฏิบัติยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามขั้นตอนให้ถูกต้องมีการตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพ

^{๗๒} สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล, วิทยากร, ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, อาจารย์มุลินีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๑๖ ด้านข้อมูลการสื่อสาร (ชั้นดำเนินงาน)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ยึดแนวทางการปฏิบัติการสื่อสาร	๓
๒	จัดบุคลากรตามสายงานตามความรู้ความสามารถ	๕
๓	ยึดรูปแบบของทางราชการ	๑
๔	สื่อสารรวดเร็ว ถูกต้อง ตรวจสอบได้	๑๓
๕	ใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	๖

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านข้อมูลการสื่อสาร (ชั้นดำเนินงาน) ในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) ยึดแนวทางการปฏิบัติการสื่อสาร จำนวน ๓ รูป/คน ๒) จัดบุคลากรตามสายงานตามความรู้ความสามารถ จำนวน ๕ คน ๓) ยึดรูปแบบของทางราชการ จำนวน ๑ รูป/คน ๔) สื่อสารรวดเร็ว ถูกต้อง ตรวจสอบได้ จำนวน ๑๓ รูป/คน ๕) ใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน ๖ คน

๑๐) ชั้นประเมินผล

๑. การปฏิบัติตามแผนการนำเสนอข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐต้องเตรียมข้อมูล (Message) ต้องมีขั้นตอนการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร ข้อมูล/สาร ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสารมีการตรวจสอบสื่อหรือช่องทาง (Channel) ตรวจสอบข้อมูลจากสื่อทางอื่นและมีการตรวจสอบเครื่องมือในการปฏิบัติการสื่อสารต้องมีการประเมินผลงานการสื่อสาร เช่น การติชมของผู้รับสาร หรือผู้ชม หรือผู้ฟัง มาวิเคราะห์พิจารณา และพัฒนาในการดำเนินการสื่อสารที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในสังคมไทย เพื่อมาปรับปรุงแก้ไขให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ^{๗๓} กล่าวคือ ความคุ้มค่าที่ทำให้ผู้รับสารเกิดค่านิยมของสื่อภาครัฐ มีความพึงพอใจในข่าวสาร และประสิทธิผลในความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น^{๗๔}

๒. ในปัจจุบันมีเครือข่าย ประจำทุกอำเภอ และทุกจังหวัด สื่อเอกชน มีการเอื้ออำนวย และผลประโยชน์ตอบแทน สื่อภาครัฐจะช้ากว่าเอกชน และโทรศัพท์ (มือถือ) เครื่องเดียวทำข่าวได้ เพราะในปัจจุบันเป็นสังคม Social media สื่อภาครัฐไม่มีการวางตัวไม่กล้าเขียนข่าวที่เป็นกลางมากนัก และข่าวต้องรับผิดชอบ ข่าวดีเอาไว้ด้านใน ข่าวทางเสียหายไว้ด้านนอก เพราะเวลาที่คนดูจะคล้อย

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ (สุนทร ญาณสุนทรโร), พระวิทยากร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์เทพวรารามรวมมหาวิหาร, เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๔} สัมภาษณ์ พระมหาวุฒิชัย วัชรเมธี, พระวิทยากร, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ศูนย์วิปัสสนาสากล, นักวิชาการอิสระ, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ตามและเชื่อถือข่าวตามนั้นไม่คิดพิจารณาไตร่ตรองหาเหตุผล ต้นสายปลายเหตุว่ามันเป็นความจริงหรือไม่ ผู้รับสารบริโภคแบบนี้ทุกช่อง บริโภคมากก็เป็นนิสัย^{๗๕} มีความจำเป็นต้องตรวจสอบสื่อ และตรวจสอบข้อมูลเพราะหลายครั้งสื่อเขียนในเรื่องเดียวกัน แต่สื่อเขียนไม่เหมือนกัน หรือประเด็นเดียวกัน ผู้รับสารเขามอง และคิดอย่างไร อะไรคือ ใส่สีตีไข่ อะไรคือข้อเท็จจริง ดังนั้นสื่อต้องตรวจสอบจากสื่ออื่นๆ ด้วยอย่าพึ่งข้างเดียว ต้องมีการตรวจสอบ ดังเช่น พระพุทธเจ้าท่านสั่งสอนให้รู้แจ้งเห็นจริงก่อนต้องมองรอบด้านความคิดของผู้ส่งสารและผู้รับสารน่าจะเชื่อแบบมีเหตุผลมีตรรกะตรวจสอบก่อนสื่อไร้พรหมแดนเชื่อมโยงถึงกัน ส่งผลทำให้บริการจัดการข้อมูลต้องถูกต้องทันต่อเวลา^{๗๖} แหล่งที่มาของข่าวถ้าไม่ ถูกต้อง ก็ตรวจสอบจากแหล่งอื่นด้วย^{๗๗} มีการตรวจสอบข่าวทุกสถานการณ์ สื่อหลักในที่นี้หมายถึงภาพรวมของสื่อว่าอย่างไร และนักวิชาการมีความเห็นว่าอย่างไรแล้วสรุปรายงานให้กับผู้บังคับบัญชา รับทราบเพื่อจะได้พิจารณานำเสนอออกไป^{๗๘}

๓. ผู้สื่อข่าวมีการ Recheck คนในพื้นที่โดยตรง แม้แต่พยานในที่เกิดเหตุเพื่อหาข้อมูลในที่เกิดเหตุให้เป็นที่ประจักษ์และชัดเจนไม่คาดเคลื่อนก่อนที่จะนำเสนอออกอากาศเพื่อให้ผู้รับสารได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ในแง่ยุทธศาสตร์ การแข่งขันสื่อที่มีจำนวนมาก ต้องรู้เขา รู้เรา รู้ทิศทางอนาคต แนวโน้มเศรษฐกิจ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ ดังนั้นสื่อจึงต้องแข่งขันกันพัฒนาองค์กรสื่อและให้ความสำคัญเพื่อใช้เป็นข้อมูลกำหนดทิศทาง และนโยบายในแต่ละช่วงเวลา กับการเปลี่ยนแปลงในองค์กรสื่อ^{๗๙} การปฏิบัติงานสื่อต้องตรวจสอบจากสื่ออื่นๆ ด้วย และต้องดูแนวทาง รูปแบบการเขียนเพื่อนำมาพัฒนาตนเอง^{๘๐} ผู้สื่อข่าวรายงานข่าวเข้ามายังสถานี ทางทีมงานควบคุมต้องตรวจสอบก่อนออกอากาศทุกครั้งไป^{๘๑} สื่อเป็นหน่วยงานของรัฐอยู่แล้วข้อมูลต้องชัดเจน เช่น การปฏิบัติงานของ ช่อง ๑๑ และ มจร มีการร่วมมือกันพร้อมบูรณาการ

^{๗๕} สัมภาษณ์ พระมหากุณฺธิชัย วัชรเมธี, พระวิทยากร, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ศูนย์วิจัยปัสสนาสากล, นักวิชาการอิสระ, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๖} สัมภาษณ์ นางกนกดา จำปาทิพย์, บรรณาธิการ, นักข่าว, บรรณาธิการรายการสถานีประชาชน สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายเชิดชัย มากบำรุง, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๘} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยเอกขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ, นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๗๙} สัมภาษณ์ นายสมณวิมล สุวรรณภูฏ, วิทยากร, ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์, ผู้กำกับการแสดง หน่วยที่สาม “สุริโยไท”, กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน), ๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๐} สัมภาษณ์ พันตรีสุธี สุขสากล, วิทยากร, อนุศาสตราจารย์ กรรมการทหารสื่อสาร, นักจัดรายการวิทยุ สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก, นักวิชาการอิสระ, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นายภัทรพล ฮิวอลเกต, ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

และให้ความสำคัญกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติสื่อสารทุกเรื่องต้องตรวจสอบ เพราะเราคือ สื่อสารมวลชน^{๘๒}

๔. การปฏิบัติงานทางด้านการสื่อสารต้องให้บรรลุผลของการสื่อสารโดยให้ผู้รับสาร (Receiver) สามารถติชมสื่อบางเรื่องที่ไม่เหมาะสม ผู้รับสารสามารถติชมได้เพื่อพัฒนาคุณภาพของ ข้อมูล และข้อบกพร่องในการสื่อสาร ให้กับผู้ส่งสารได้ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้ส่งสารนำไปพิจารณาไม่ว่า ขั้นตอนการสื่อสารใดจะต้องมีการปฏิบัติงานพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และปรับสื่อที่นำเสนอให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน^{๘๓} เป็นสิทธิ์ของผู้รับสารที่มีข้อความว่า โปรดใช้วิจารณญาณในการรับชม ส่วนในการรับฟัง ความคิดเห็นจากผู้รับสารเป็นอย่างไร เพื่อให้การจัดการประสบความสำเร็จหรือมา ปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นและมีการตรวจสอบเนื้อหา มีคุณธรรม จรรยาบรรณ ผิดพลาดไปอธิบายให้ ถูกต้องตามทิศทางเดียวกัน^{๘๔}

๕. ปัจจุบันสังคมเปิดกว้าง มีการติชมเรื่องราวทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ การทำงานไม่ใช่ถูก เสมอไปก็มีผิดพลาดบ้าง ช่อง ๗ เปิดรับการติชม ท้วงติงเข้ามาผ่านทางโทรศัพท์ ได้ทั้งนี้การสื่อสาร ต้องให้บุคคลรู้เรื่องทำความเข้าใจให้ดีกว่าก่อนให้ง่ายๆ ไม่ว่าจะทางใดก็ตามต้องทำความเข้าใจสามารถสื่อ ออกมาได้ และเสาะหาความรู้จากทุกๆ มุมแล้วค่อยเข้ามาข่าวและรายการต่างๆ มีอะไรบางอย่างอาจ ไม่ถูกต้อง เราให้ความสำคัญเกี่ยวกับการผิดพลาด ทางช่อง ๗ ยอมรับคำติชมได้ตลอดเวลาเช่น การนำ เสนอก่อนหน้านี้ผิดพลาดก็ต้องปรับแก้ให้ถูกต้อง ความน่าเชื่อถือของข่าวต้องมีความรวดเร็ว ถูกต้อง ช่อง ๗ มีการพิจารณาอย่างแน่นอน ถูกต้อง ครบถ้วน รอบด้านก่อนที่จะนำเสนอให้กับผู้รับสาร ฉะนั้นข่าวมีความสำคัญอย่างยิ่ง มีข้อเท็จจริงยังไม่ถูกต้อง ความไม่น่าเชื่อถือจะส่งผลมาสู่องค์กรด้วย ดังนั้นต้องถูกต้อง น่าเชื่อถือได้จัดผลประโยชน์ของประเทศชาติและสังคมมาก่อน ผลประโยชน์ของตน ตามมาทีหลัง เสนอความเป็นธรรม เสนอตามข้อเท็จจริง ให้โอกาสได้ชี้แจงได้ และนำเสนอด้วยความ เป็นธรรม^{๘๕}

^{๘๒} สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๓} สัมภาษณ์ น.ส.ทวิรัตน์ คงคราญ, ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร, เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ กองทัพ บก (ช่อง ๕), นักบริหาร, พิธีกร, วิทยากร, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๘๔} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการ ฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๘๕} สัมภาษณ์ นายสมโภชน์ ไตรรักษา, ผู้ช่วยหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวอาวุโส และสื่อมวลชน สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

๖. สิ่งที่สำคัญมีผลย้อนกลับมา สื่อที่ดีต้องมีความนิยมกับผู้รับสาร และมีปฏิสัมพันธ์กัน เดียวนี้ก็มีคำถามให้คนทางบ้านโทรศัพท์กลับเข้ามาในสถานีถามเหตุการณ์ต่างๆ มากในแต่ละวัน คนตอบคำถามก็ต้อง Check ก่อน ตรงประเด็นไหม มีผลกระทบต่อประชาชนหรือไม่ เรื่องที่น่าสนใจ มีภาพกว้างอาจไม่ตรงประเด็นกัน เพราะมีแหล่งข่าวหลายด้านต้องตรวจทาน เช่น การจำหน่ายข้าวของ ขาวนา เป็นอย่างไร^{๘๖} ต้องทำตามกติกาของ กสทช. รับเรื่องร้องเรียนได้ตลอดเวลา อีกทั้ง ช่อง ๕ เป็นสื่อหลัก มีมาตรฐานสูงโดยเฉพาะสื่อความมั่นคง บทบาทที่ดีต้องถ่วงรอกข่าวเสมอ รวดเร็ว และแน่นอนขอยกตัวอย่างเช่นมีผู้ชมทางบ้านถามมาว่างานราชพิธีพระบรมศพในหลวง ร.๙ ควรแต่ง กายชุดดำแบบไหนทางเราก็ตอบไปว่าควรแต่งกายชุดดำให้ถูกต้องตามกาลเทศะตามคำสั่งของสำนัก พระราชวังอย่างนี้เป็นต้น^{๘๗}

๗. การวิพากษ์วิจารณ์ สามารถทำได้ในฐานะสื่อสาธารณะ และต้องมีความรู้ความ เข้าใจ ถ้าผู้รับสารได้ข้อมูลที่ผิดๆ ไป แล้วส่งต่อไปมันก็ผิดอยู่ที่การที่ผู้รับสารสามารถตีความคิด ต้องเป็นกลาง เปรียบเหมือนเหรียญมี ๒ ด้านต้องไม่เอาความคิดส่วนตัวเป็นหลักและต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆได้เป็นอย่างดี^{๘๘}

ผู้รับสารหรือผู้ชมหรือผู้ฟัง ต้องตีความได้ ร้องเรียนได้ ฟ้องร้อง ต้องทำการบ้านอย่าง รอบคอบ รอบด้านในทุกแง่มุม เวลาพูดนั้นมันน่าเชื่อถือไหม มีประโยชน์ไหม ชื่นนำหรือไม่ ใช้คำ สุภาพไหม ดังเช่น หลักการพูดของพระองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ อย่างคือ^{๘๙}

๑. คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว

๒. คำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ ไม่กล่าว

๓. คำพูดที่จริง ไม่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ ไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ เลือกกาลกล่าว

^{๘๖} สัมภาษณ์ นายบัณฑิตพัฒน์ โปธาปัน, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๘๗} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๘๘} สัมภาษณ์ น.ส.ทวิรัตน์ คงคราญ, ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร, เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์ กองทัพบก (ช่อง ๕), นักบริหาร, พิธีกร, วิทยากร, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๘๙} สัมภาษณ์ พระมหาวุฒิชัย วัชรเมธี, พระวิทยากร, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ศูนย์วิจัยปัสสนา สากล, นักวิชาการอิสระ, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙.

๔. คำพูดที่ไม่จริง ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว

๕. คำพูดที่จริง ถูกต้อง ไม่เป็นประโยชน์ ถึงเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์ไม่กล่าว

๖. คำพูดที่จริง ถูกต้อง เป็นประโยชน์ เป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของผู้อื่น พระองค์เลือกกล่าว

ทั้งนี้ผู้รับชมหรือประชาชนขาดวิจารณญาณ ไม่มีการสะท้อนกลับมาสู่รัฐ ภาครัฐไม่ฟังฟังไม่ได้ มีข้อจำกัดเชิงนโยบาย กระแสวิจารณ์ประชาชนผู้สื่อข่าวมีกฎหมายมากประชาชนไม่ค่อยได้รับการตอบสนองข้อเสนอแนะที่เสนอไป แต่สื่อเอกชนจะมีความรวดเร็วกว่ามาก^{๙๐} การติชมต้องรับใน social online ชาวแต่ละอันต้องมีความพึงพอใจ แสดงความคิดเห็นได้ และกระแสสังคมคืออะไร ที่โดนใจสังคมไทย และมีพื้นฐานความรู้นั้นๆ มาคัดกรองข้อมูลข่าวสารเพื่อนำเสนอโดยแบ่งเป็นชั้นๆ เพื่อการคัดกรอง^{๙๑}

สรุป ได้ว่าสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐของ สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง ๓, ช่อง ๕, ช่อง ๗, ช่อง ๙ อสมท, ช่อง ๑๑, ไทยพีบีเอส และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) มีความสอดคล้อง กันในด้านนโยบายการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด และมีหลักธรรม เช่น มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณของสื่อ การใช้บุคลากรตรงกับสายงาน การใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่มีคุณภาพ และการใช้จ่ายงบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น

^{๙๐} สัมภาษณ์ พันตรีสุธี สุขสากล, วิทยาการ, อนุศาสนาจารย์ กรมการทหารสื่อสาร, นักจัดรายการวิทยุ สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก, นักวิชาการอิสระ, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๑} สัมภาษณ์ นายสมถวิล สุวรรณภูมิ, วิทยาการ, ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์, ผู้กำกับการแสดง หน่วยที่สาม “สุริโยไท”, กรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน), ๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๑๗ ด้านข้อมูลการสื่อสาร (ชั้นประเมินผล)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	รับฟังการติชม	๑๐
๒	ปรับปรุงให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ	๑
๓	สื่อมีคุณธรรม จรรยาบรรณ	๖
๔	ทำตามกติกา ของ กสทช.	๔
๕	มีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารทุกด้าน	๖
๖	การใช้งบประมาณ	๑

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านข้อมูลการสื่อสาร (ชั้นประเมินผล) ในการบริหารจัดการดังนี้ ๑) รับฟังการติชม จำนวน ๑๐ รูป/คน ๒) ปรับปรุงให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ จำนวน ๑ คน ๓) สื่อมีคุณธรรม จรรยาบรรณ จำนวน ๖ รูป/คน ๔) ทำตามกติกา ของ กสทช. จำนวน ๔ รูป/คน ๕) มีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารทุกด้าน จำนวน ๗ คน ๖) การใช้งบประมาณ จำนวน ๑ คน

๑๑) องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโฆสะ) ความคิดเห็นจากภายนอก

(๑) เพื่อให้ปรโตโฆสะนำไปสู่โยนิโสมนสิการทำให้คนรู้จักคิดหรือคิดเองเป็นอันจุดเริ่มของการศึกษาเปรียบเทียบกับกรใส่ปุ๋ยให้พอดิ เลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัยเด็ก-วัยผู้ใหญ่เป็นชาวไต้ยินเสียงหรือฟังไต้ยินชาวต่างๆ ชาวที่เป็นจริง ไม่จริง ต้องฟังทั้งสองอย่าง อย่าเพิ่งเชื่อคนไทยอ่านหนังสือมาก อ่านข่าวที่เป็นเรื่องเสียหายมาก อ่านสื่อสิ่งพิมพ์ดูโทรทัศน์ เป็นสันดานของคนไทยไปแล้วสื่อต้องเจาะสะท้อนให้สังคมได้เห็นได้ฟัง ดังเช่น สื่อเพื่อการเกษตรทุกชนิด เช่น เกษตรปศุสัตว์ ต้องมีอากาศดี ปลูกผักปลูกหญ้า เกษตรไร่ เกษตรข้าว และสื่อคุณธรรม เช่น รายการคนค้นคน รายการสู้ชีวิตไม่ท้อกับชีวิต เช่น รายการประกวดเพลงไมค์ทองคำเด็ก-เยาวชน-ผู้ใหญ่ ให้รางวัลกับความพยายาม อย่างนี้เราต้องรับฟัง และภาครัฐต้องแนะนำช่วยเหลือเพื่อให้สังคมมีความสันติสุขสื่อช่วยสังคมได้เป็นอย่างมาก ถ้าสื่อมวลชนจริงๆ ไม่ใช่สื่ออมมชน เพราะสื่อนำเสนอเป็นอาหารสมองให้ประชาชนได้มีค่านิยมที่ดีได้ไม่มีค่านิยมที่ดีได้เป็นการตรวจสอบภาครัฐก็ได้ สื่อก็ให้สังคมสันติสุขได้ถ้าใช้ไม่ดีก็ไม่สันติสุขเกิดค่านิยมที่ไม่ดีหรือนำมาเพื่อความแตกแยกเกลียดชังในสังคมอย่างนี้เป็นต้น^{๑๒}

(๒) สื่อต้องมีจรรยาบรรณ มีคุณธรรม ใช้หลักธรรมของพระพุทธเจ้า และมีศีล ๕ สื่อมีความสำคัญมาก ประชาชนรับข่าวสารมากและเชื่อถือ โดยเฉพาะช่อง ๓ มีคนสนใจรับฟังรับชมจำนวนมากเราต้องแต่แพร่ภาพที่เป็นความจริง ถูกต้อง และเราจะต้องทำให้คนมีความสามัคคี

ปรองดองกันให้ได้หรือจะทำอะไรให้คนมีความสันติสุขต้องเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ทุกๆ ด้าน ความสุข ใจ ในบนพื้นฐานเดียวกัน สื่อเป็นส่วนหนึ่งเท่านั้นเอง ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เปรียบเสมือนเป็นกระจกสะท้อนให้กับสังคม ถ้าสังคมเป็นอย่างไร คนก็เป็นอย่างนั้นมีการอบรมสื่อ และตัวเองเป็นตัวกำหนด กฎระเบียบ (Self regulations) การนำเสนอข่าวที่เป็นความจริง ไม่บิดเบือนซึ่งจะทำให้สังคมดูแย่ลง เราต้องนำเสนอความเป็นจริง คนหรือผู้ดูผู้ฟังได้รับผลประโยชน์ยึดถือ ประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก มีเป้าหมายเดียวกันเป็นสำคัญ และเกิดประโยชน์โดยรวม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความรักความสามัคคี บนพื้นฐานความถูกต้องเป็นจริง ความขัดแย้งก็จะไม่มีต้องเป็นที่ให้ข้อมูล สร้างสรรค์ ดูเรื่องราวที่เหมาะสมให้ความรู้^{๙๓} สื่อเป็นที่ยอมรับของประชาชน ถ้าปลูกปั่นเกิดความเข้าใจผิดได้ และอีกฝ่ายหนึ่งก็จะทำเหมือนกันต้องสร้างจิตสำนึกของคน ให้คิดดี ทำดี สังคมก็จะดีสื่อมีบทบาทต่อสังคมมาก การนำเสนอไปต้องเสนอข่าวให้ไว ถูกต้อง บางครั้งอาจจะเกิดผลเสียหาย เช่น การแชร์ภาพที่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่น ทางสื่อเราจะไม่นำเสนอออกไปต้องตรวจสอบก่อนนำเสนอทุกครั้งอย่างนี้เป็นต้น^{๙๔} ในสังคมไทยต้องไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ควรยึดถือศีล ๕ ไทยพีบีเอส มีวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติของสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส มาตรา ๗ กำหนดไว้ว่า ต้องดำเนินกิจการ พัฒนา ส่งเสริมให้ประชาชน สังคมให้มีคุณธรรม เทียงตรง เทียงธรรม เน้นมิติ ความหลากหลาย ไม่ยึดติดเชิงพาณิชย์ เช่น รายการที่สนับสนุนทางตรงทางอ้อมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ เป็นต้น^{๙๕}

(๓) สื่อต้องตระหนักถึงจริยธรรมของสื่ออย่างแท้จริง เพราะปัจจุบันคนไปสร้างกระแสที่ไม่ดี ทำให้สังคมไม่สันติสุขเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ทำอย่างไรให้ทั้งฝ่ายเข้าใจ เป็นหน้าที่ของสื่อในการ เชื่อมต่อ ทุกระดับให้เข้าใจมากขึ้นมีเรื่องราวอะไร ภาครัฐควรบอกความเป็นจริง และต้องให้เร็วสื่อ นำเสนอข่าวทั้งบวก-ลบ ได้เสมอ สื่อต้องนำเสนอให้ถูกต้องสื่อต้องเป็นกลาง รวดเร็ว ตรวจสอบได้ และต้องมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นพื้นฐาน^{๙๖}

^{๙๒} สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ (สุนทร ญาณสุนทรโร), พระวิทย์ากร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามรรมหาวิหาร, เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๓} สัมภาษณ์ น.ส.ทวิรัตน์ คงคราญ, ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร, เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), นักบริหาร, พิธีกร, วิทยากร, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๙๔} สัมภาษณ์ นายยุทธศิลป์ พร้อมมูล, บรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

^{๙๕} สัมภาษณ์ นายเชิดชาย มากบำรุง, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

^{๙๖} สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ (สุนทร ญาณสุนทรโร), พระวิทย์ากร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามรรมหาวิหาร, เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สรุป ได้ว่าองค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโฆสะ) ความคิดเห็นจากภายนอก ทำให้คนรู้จักคิดหรือคิดเองเป็นต้องสร้างจิตสำนึกของคน ให้คิดดีทำดี สังคมก็จะดีสื่อจึงมีบทบาทต่อสังคมมากโดยไม่คิดได้รับผลประโยชน์แต่ต้องยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก มีเป้าหมายเดียวกันเป็นสำคัญ และเกิดประโยชน์โดยรวม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความรักความสามัคคีบนพื้นฐานความถูกต้องเป็นจริง

ตารางที่ ๔.๑๘ องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโฆสะ)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	รับฟังข่าวสาร	๑๐
๒	แพร่ภาพที่เป็นเรื่องจริง	๒
๓	สื่อต้องมีคุณธรรม	๖
๔	ผลกระทบต่อบุคคลอื่น	๔
๕	สื่อมีบทบาทต่อสังคม	๖

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านองค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโฆสะ) ดังนี้ ๑) รับฟังข่าวสาร จำนวน ๑๐ รูป/คน ๒) แพร่ภาพที่เป็นเรื่องจริง จำนวน ๒ คน ๓) สื่อต้องมีคุณธรรม จำนวน ๖ รูป/คน ๔) ผลกระทบต่อบุคคลอื่น จำนวน ๔ รูป/คน ๕) สื่อมีบทบาทต่อสังคมจำนวน ๖ คน

๑๒) องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ)

(๑) การวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารจากสิ่งใดๆ เพื่อการถ่ายทอด และนำไปปฏิบัติจะได้ประโยชน์ ถ้าวิเคราะห์ไม่ดีก็จะมีผลเสียหายแก่ตนเอง และคนอื่น รับไว้พิจารณาให้ดี ข่าวยังไม่ชัดเจนในปัจจุบันนี้ไม่ควรสรุปต้องกรองข่าวก่อน ทุกอย่างเกิดขึ้นตั้งอยู่ดับไปเข้าใจให้ดี กรองเสียก่อนค่อยปล่อยไป^{๙๗}

สรุป ได้ว่าองค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ) ให้คิดวิเคราะห์ให้ดีก่อนนำเสนอข้อมูลข่าวสารออกไปและต้องเกิดประโยชน์กับสังคม

^{๙๗} สัมภาษณ์ นายณัฐพร รัตติลปิน, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

ตารางที่ ๔.๑๙ องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	วิเคราะห์ข่าว	๑๐
๒	รับคำติชม	๒
๓	แพร่ภาพที่เป็นเรื่องจริง	๖
๔	ผลกระทบต่อบุคคลอื่น	๔
๕	สื่อต้องทำหน้าที่ในฐานะเป็นกระบอกเสียงให้กับสังคม	๖

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านองค์กรองค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ) ดังนี้ ๑) วิเคราะห์ข่าว จำนวน ๑๐ รูป/คน ๒) รับคำติชม จำนวน ๒ คน ๓) แพร่ภาพที่เป็นเรื่องจริง จำนวน ๖ รูป/คน ๔) ผลกระทบต่อบุคคลอื่น จำนวน ๔ รูป/คน ๕) สื่อต้องทำหน้าที่ในฐานะเป็นกระบอกเสียงให้กับสังคม จำนวน ๖ คน

๑๓) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องมีการแบ่งปัน (ทาน) ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของสังคมได้เป็นอย่างดี

หลักของทาน การให้สิ่งของของตนแก่คนที่ควรให้ สถาบันครอบครัวการให้สิ่งของเป็นสิ่งที่ดีที่หัวหน้าครอบครัวต้องเรียนรู้คือต้องรู้จักการให้โดยเฉพาะการแบ่งปันทรัพย์สินหรือมรดกให้แก่สมาชิกในครอบครัวต้องทำด้วยความยุติธรรมปราศจากอคติทานในทางพระพุทธศาสนามี ๒ อย่าง^{๙๘} คือ อามิสทาน การให้สิ่งของ และธรรมทาน การให้ธรรมะ^{๙๙} ทานเป็นหลักพื้นฐานการบำเพ็ญบุญของชาวพุทธ คือ หลักบุญกิริยาวัตถุ ๓ ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา^{๑๐๐} การให้ทานตามหลักพุทธศาสนาเป็นการจำกัดกิเลสอย่างหยาบ คือ กำจัดความตระหนี่ออกจากจิตใจของตนนอกจากนี้ผู้ที่ชอบให้ทานยังเป็นที่ยรักของผู้รับอีก ดังพระพุทธพจน์ว่า “ทพมาโนปิโย โหติ ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก” หรือ “ทพมิตตานิคนถติ ผู้ให้ย่อมผูกใจหม่มิตรไว้ได้”

^{๙๘} สัมภาษณ์ พระมงคลสุตาคม (สิทธิชัย อดิธมโม), พระวิทยากร, เลขานุการวัดสุทัศนเทพวราราม วรมหาวิหาร, ๒๕ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๙๙} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๐๕/๒๖๙.

^{๑๐๐} อง.ปญจก. (บาลี) ๒๒/๓๕/๓๕, อง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๓๕/๕๖.

การแบ่งปัน การจุนเจือ สามารถแบ่งออกเป็น ๓ อย่างคือ

๑) อามิสทาน หมายถึง การให้สิ่งของที่เป็นวัตถุ การช่วยเหลือด้วยสรรพกำลังวังชาที่เรา มีอยู่ เป็นต้น

๒) อภัยทาน หมายถึงการให้อภัยกันและกัน ไม่พยาบาทจองเวรกันและกัน แม้แต่การ ให้อภัยศัตรูที่มามุ่งร้ายหมายขจัดเรา ก็ควรที่จะให้อภัย แต่บางคนกลับไม่เป็นอย่างนั้นกลับมีแนวคิด ที่ว่า “บุญคุณต้องทดแทน แค้นต้องชำระ” “ที่เอ็งอย่าว่า ที่ข้าเอ็งอย่าไวย” ซึ่งถ้าหากว่าเรามองข้าม ตรงนี้และหันไปสมทานหลักอภัยทานเราก็จะได้หลักที่ว่า “บุญคุณต้องทดแทน ความแค้นต้องให้ อภัย” และปรัชญาจีนกล่าวว่า “วางดาบประหาร สำเร็จเป็นอรหันต์”

๓) ธรรมทาน หมายถึง การแนะนำในสิ่งที่ดี ทานข้อนี้ถือว่ามียผลมากกว่าทานอื่นๆ ดังที่ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรับรองว่า “การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง”^{๑๐๑}

สรุป ได้ว่าการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ทุนหรือ ทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ และศิลปวิทยา เป็นการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันใน ด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ อาจารย์ประมาณ เลื่องวัฒนะวิช ได้กล่าวว่า การช่วย เหลือกันเป็นจิตอาสา ซึ่งเป็นคุณสมบัติของบุคลากรที่มีคุณค่า การให้ หรือการบริจาคในสิ่งที่ควร ให้แก่ผู้รับสาร ทั้งในรูปของสื่อๆ เช่น การถ่ายทอดความรู้ด้านสังคม เศรษฐกิจการเมือง การเกษตร เทคโนโลยีการศึกษา และวิชาการต่างๆ ที่เป็นอาชีพแก่ผู้รับสารเป็นการทำบุญตามหลักศาสนาการให้ โอกาสทางธุรกิจ การแบ่งปันตลาด หรือการให้อภัย ตลอดจนการให้ความรู้ คำแนะนำต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ การให้เป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องใหญ่ การให้สิ่งที่เป็นประโยชน์กับคนอื่น ให้ได้ ทั้งหมดเลย เป็นสิ่งของเล็กๆน้อยๆ ก็ได้ เป็นวิชาความรู้ก็ได้ เป็นคำแนะนำก็ได้ หรือว่าถ่ายทอดความรู้ นั้นให้คนอื่น ขณะนั้นก็เท่ากับให้สิ่งที่เป็นประโยชน์เหมือนกัน แม้ว่าจะไม่ใช่วัตถุทาน แต่การให้ความรู้ ความสามารถกับคนอื่นก็เท่ากับว่า สละสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้คนอื่น เพราะฉะนั้นสำหรับในเรื่องของ ทาน การให้สิ่งที่เป็นประโยชน์ให้ได้ทุกอย่างที่จะเป็นประโยชน์ วัตถุ เสื้อผ้า อาหาร ความรู้ ความสามารถ ที่จะช่วยให้คนอื่นได้รับสิ่งที่เป็นประโยชน์นั้น เป็นสิ่งที่ดี ทั้งผู้ให้และผู้รับการให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน

^{๑๐๑} ส.ส. (บาลี) ๑๕/๒๔๖/๑๕๘, ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๔๖/๓๕๓.อง.ปญจก. (ไทย) ๒๕/๑๘๙/๕๔๔.

ตารางที่ ๔.๒๐ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องมีการแบ่งปัน (ทาน)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	รู้จักการให้	๑๐
๒	มีความยุติธรรม	๖
๓	เอื้อเพื่อพ่อแม่	๔
๔	ช่วยเหลือสงเคราะห์	๖
๕	แบ่งปันข้อมูลที่เป็นเรื่องจริง	๒

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องมีการแบ่งปัน (ทาน) ดังนี้ ๑) รู้จักการให้ จำนวน ๑๐ รูป/คน ๒) มีความยุติธรรม จำนวน ๖ คน ๓) เอื้อเพื่อพ่อแม่ จำนวน ๔ รูป/คน ๔) ช่วยเหลือสงเคราะห์ จำนวน ๖ รูป/คน ๕) แบ่งปันข้อมูลที่เป็นเรื่องจริง จำนวน ๒ คน

๑๔) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องเลือกการใช้ภาษา คำพูดที่ดี (ปิยวาจา) ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของสังคมได้เป็นอย่างดี

ปิย แปลว่า น่ารัก, วาจา แปลว่า การพูด หมายถึง การพูด การจา ด้วยถ้อยคำสัจไม่พูดปดมดเท็จ และกล่าวด้วยคำไพเราะเสนาะหู คือ "ปากหวาน ขานไพเราะ" กล่าวคำสุภาพ ไพเราะน่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผลเป็นหลักฐาน ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นออกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน คำพูดไพเราะ หรือการใช้วาจาสุภาพอ่อนโยนกับผู้รับสารจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกประทับใจและมีกำลังในการที่จะช่วยประชาสัมพันธ์การสื่อสารต่อไปยังผู้อื่นหรือการใช้คำพูดมีประโยชน์ต่อการจัดการงานหรือต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างดี^{๑๐๒}

การใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาที่ง่าย ๆ สุภาพเป็นกันเองกับผู้รับฟัง การที่ผู้พูดทำหน้าที่ส่งสารผ่านสื่อไปให้ผู้ฟัง ผู้พูดจะต้องมีความสามารถใช้ทั้งศาสตร์และศิลปะของตนเอง ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดไปสู่ผู้ฟังให้ได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ความสามารถของผู้พูดที่จะทำให้ฟังได้เข้าใจมากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นกับผู้พูด ใช้ภาษา เสียง กิริยาท่าทาง มีเจตคติต่อเรื่องที่จะพูด และต่อผู้ฟังมากน้อยแค่ไหน ผู้พูดมีความรู้ในเรื่องนั้นมากน้อยเพียงไร มีจริยธรรม จรรยาบรรณของสื่อมวลชนหรือไม่

^{๑๐๒} สัมภาษณ์ พระครูวิกรมศาสนิก (เจตจันทร์ จิระมโม), พระวิทยากร, เจ้าคณะตำบลห้วยใหญ่, เจ้าอาวาสวัดมาบพิกทอง, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

และเนื้อหาข่าวสารต้องมีประโยชน์ สื่อที่นำเสนอออกไป เช่น วิทยู โทรทัศน์ อย่างนี้เป็นต้น ผู้ฟังจะสามารถรับสารได้ตรงกับเจตนาของผู้พูดได้มากน้อยหรือไม่ขึ้นอยู่กับทักษะความสนใจ ความรู้ และเจตคติของผู้ฟัง เมื่อผู้พูดพูดจาดีผู้รับพอใจ ย่อมให้แสดงความพอใจชื่นชม การสื่อสารในสิ่งที่เป็นคุณประโยชน์ สิ่งที่เป็นสาระข้อเท็จจริง ประกอบด้วยเหตุผล และความจริงใจ โดยไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องครบถ้วนแก่ผู้รับสาร การไม่โฆษณาประชาสัมพันธ์คุณลักษณะของการสื่อสาร หรือการไม่หลอกลวงมอมเมาประชาชน^{๑๐๓}

สรุป ได้ว่าการสื่อสารด้วยปิยวาจา เป็นคำพูดที่น่าฟัง อย่างที่โบราณว่า “ปากเป็นอก เลขเป็นโท” ปิยวาจา คือ คำที่ทำให้คนอื่นได้รับฟังหรือรับข้อมูลที่มีประโยชน์ เกิดความสบายใจมีความสุขแสดงให้เห็นว่าความสุขนั้นเกิดขึ้นอยู่กับคำที่ได้ยินได้ฟังมาก ได้เห็นถ้าได้ยินคำที่น่าฟังแล้วทำให้มีกำลังใจทำให้รู้สึกสบายใจดังนั้นการสื่อสารที่ดีเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในสังคมปัจจุบันนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ (ปิยวาจา)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	กล่าวคำสุภาพ	๑๐
๒	แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์	๖
๓	พูดให้เกิดความเข้าใจ	๔
๔	ให้กำลังใจ	๖
๕	ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	๒

จากตารางที่ ๔.๒๑ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องมีวาจาไพเราะ (ปิยวาจา) ดังนี้ ๑) กล่าวคำสุภาพ จำนวน ๑๐ รูป/คน ๒) แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ จำนวน ๖ คน ๓) พูดให้เกิดความเข้าใจ จำนวน ๔ รูป/คน ๔) ให้กำลังใจ จำนวน ๖ รูป/คน ๕) ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จำนวน ๒ คน

๑๕) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐให้ประโยชน์กับทุกภาคส่วนช่วยเหลือกัน (อัตถจริยา) ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของสังคมได้เป็นอย่างดี

การประพฤติตนให้เป็นประโยชน์ เป็นการทำตนให้มีค่าไม่ว่าเราจะสูง ต่ำ ดำ ขาวเป็นเพียงแค่คนธรรมดา แต่ว่ามีค่าต่อสังคมก็ถือว่าเขาผู้นั้นทำคนให้เป็นมนุษย์ ทำคนให้เป็นสัตว์ประเสริฐได้ อัตถจริยามีความหมาย ๒ ประการ คือ

^{๑๐๓} สัมภาษณ์ พระมหาไพฑูริย์ ญาณวิบูล, พระวิทยากรอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙.

๑. การประพฤติตนไม่ให้เดือดร้อน

๒. การบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณะ

ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนช่วยช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม การประพฤติให้เป็นประโยชน์ทั้งฝ่ายตนเองและคนอื่น ต้องไม่ให้เสียประโยชน์ทั้งสองฝ่ายผู้ส่งสารต้องพัฒนาตนเองหรือสร้างจริยธรรมของตนเสียก่อนและในขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยประโยชน์ของผู้รับสารหรือของคนพึงรอบข้างหรือประโยชน์ที่เป็นสาธารณชนทั่วไปเช่น เข้าร่วมกิจกรรมส่วนรวมอย่างสม่ำเสมอ ตามโอกาส อันควรไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนฝ่ายเดียวการทำอย่างนี้จะทำให้เพื่อนร่วมงานและคนรอบข้างเกิดความประทับใจแสดงถึงความมีน้ำใจของผู้ส่งสาร หรือผู้นำองค์กร ผู้นำครอบครัว เมื่อถึงคราวต้องทำประโยชน์ตนบ้างที่ต้องใช้คนช่วยเป็นจำนวนมากก็สามารถที่จะขอกำลังความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานและคนรอบข้างได้และคนเหล่านั้นก็พร้อมที่จะช่วยเหลืออย่างภูมิใจอย่างเต็มใจหรือถึงแม้ว่าการทำเพื่อประโยชน์ของคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆก็เป็นการประพฤติประโยชน์ในความหมายนี้เหมือนกันในเรื่องนี้พระพุทธองค์ทรงทำเป็นตัวอย่างมาแล้วตอนที่พระองค์ทรงบำรุงรักษาอาพาธรูปหนึ่งพระองค์เห็นภิกษุอาพาธถูกพวกภิกษุทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังจึงเสด็จไปช่วยทำชำระร่างกายแล้วแสดงพระธรรมเทศนาให้ฟังหลังจากนั้นพระองค์จึงตรัสพระดำรัสว่าใครต้องการหรือปรารถนาจะอุปฐากพระองค์ขอให้อุปฐากภิกษุอาพาธแล้วรับสั่งให้ภิกษุดูแลกันและกันเพราะว่าพวกเราได้สละครอบครัวญาติพี่น้องมาแล้วถ้าเราไม่ดูแลกันใครจะมาดูแล^{๑๐๔} การยื่นอาหารให้ รินน้ำให้ ยกข้าวให้ หรืออะไรก็ตามแต่ เห็นใครทำอะไร ของตกเก็บให้เลย นั่นก็คือการกระทำสิ่งที่มีประโยชน์ นี่ก็แสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ประพฤติในชีวิตประจำวันที่เป็นประโยชน์นั้นมีถ้ารู้ว่าขณะนั้นเป็นกุศลจิตแล้วก็ ถ้าใครประพฤติอย่างนั้นก็ชอบ แล้วในขณะเดียวกัน ถ้าสามารถจะประพฤติตนเป็นประโยชน์เพราะว่าชีวิตวันหนึ่งวันหนึ่งก็ล่วงไป ทีละขณะจริงๆ เรียกกลับคืนมาได้เลย แต่ได้รับประโยชน์อะไรจากชีวิตขณะหนึ่งทีล่วงไปแล้วนี่แสดงให้เห็นว่า เสียเวลากับชีวิตที่เป็นอยู่โดยไม่ได้อะไรเลยมาก ขณะหนึ่งก็ผ่านไป ได้อะไร จากแต่ละขณะที่ผ่านไปถ้าเป็นสิ่งที่ดีเป็นกุศลเป็นประโยชน์มาก เพราะเหตุว่าขัดเกลาจิตใจของเราให้เบาบางจากการเป็นคนเห็นแก่ตัว เป็นคนโลภมาก เป็นคนโกรธมาก มาเป็นผู้ที่สามารถจะเสียสละประโยชน์เองด้วยการช่วยเหลือคนอื่น นี่ก็เป็นอรรถจริยา^{๑๐๕}

สรุป ได้ว่าอรรถจริยาเป็นการแบ่งปันช่วยเหลือกันโดยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อกันในภาคเอกชน หรือสื่ออิสระ โดยไม่ขัดแย้งกัน

^{๑๐๔} พระภิกษุรูปนั้นชื่อว่า พระปุตติคัตติสสะ ดุรายละเอียดใน พุ.ธ.อ. (ไทย)๒/๑๗๗-๑๘๐.

^{๑๐๕} สัมภาษณ์ พระมหาไพฑูริย์ ญาณวิบูล, พระวิทยากรอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙.

ทำในสิ่งที่ดีหรือสื่อสารข่าวซึ่งเป็นข่าวสารที่ดีให้เป็นประโยชน์กับประชาชนในทางเดียวกัน การเสียสละแรงงาน แรงใจ และเวลา เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัคร ช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ การระแວดระวังในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นไปโดยสมัครใจ เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

ตารางที่ ๔.๒๒ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ. (อัตถจริยา)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	จิตอาสา	๑๐
๒	เข้าร่วมกิจกรรม	๖
๓	ประพฤติตนในทางที่ดี	๔
๔	สื่อสารข่าวที่ดี	๖
๕	ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	๒

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านการนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐให้ประโยชน์กับทุกภาคส่วน และช่วยเหลือกัน (อัตถจริยา) ดังนี้ ๑) จิตอาสา จำนวน ๑๐ รูป/คน ๒) เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๖ คน ๓) ประพฤติตนในทางที่ดี จำนวน ๔ รูป/คน ๔) สื่อสารข่าวที่ดี จำนวน ๖ รูป/คน ๕) ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จำนวน ๒ คน

๑๖) การทำหน้าที่ของสื่อภาครัฐต้องสร้างความเป็นกลาง (สมานัตตตา) ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของสังคมได้เป็นอย่างดี

การวางตัวอย่างเสมอต้นเสมอปลาย มีความหมาย ๒ ประการคือ

- ๑) การวางตัวในสถานะ เช่น การวางตัวในครอบครัว การวางตัวในสังคม เป็นต้น
- ๒) การประพฤติตนอยู่ในความเสมอภาค เช่น การไม่เอาัดเอาเปรียบเพื่อนสนิทมิตรสหาย ไม่ขำน้อง พี่องนาย ชายเพื่อน เป็นต้น

การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน การสื่อสารเข้าไปถึงผู้รับสารหรือการวางตนให้เสมอต้นเสมอปลายกับคนอื่นไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงานร่วมสถาบันต่างๆ^{๑๐๖}

ดังนั้นการทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอในชนทั้งหลายและเสมอในสุขทุกข์ โดยร่วมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคลเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้อง

ในแต่ละกรณีโดยการให้ภาครัฐจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการงานโดยถือประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นเป้าหมายเพื่อความมั่นคง และเชื่อถือได้ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นหนึ่งในหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ไม่ถือว่าองค์กรสื่อของตนเป็นใหญ่เอาใจใส่ในสุขทุกข์ของผู้รับสารและร่วมแก้ไขโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งหมายถึง การมีส่วนร่วม ขององค์กรสื่อในการดูแลสังคมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การดูแลสิทธิประโยชน์ของผู้รับสารอย่างเสมอภาค การบริกรรมให้ความรู้ ความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์บ้านเมืองอย่างสมอบต้นเสมอปลายโดยไม่เลือกกว่าเป็นองค์กรสื่อภาครัฐการทำหน้าที่ในการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา^{๑๐๗}

สรุป ได้ว่าสมานัตตตา เป็นการวางตนเสมอเสมอปลาย การเสมอที่ควรจะเป็นเสมอในคุณธรรม สังคหวัตถุ ๔ นี้ พิสูจน์ให้เห็นว่า สามารถนำมาอธิบายและพัฒนาเป็นวิธีการในการดำเนินกิจกรรมการสื่อสารขององค์กร โดยไม่ได้มีความลำสมัยเลยแม้แต่น้อยเพื่อให้สังคมได้มีส่วนร่วมรับรู้รับเห็นความเข้าใจที่ไม่คลาดเคลื่อนความเป็นกลางและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

ตารางที่ ๔.๒๓ การทำหน้าที่ของสื่อภาครัฐต้องสร้างความเป็นกลาง (สมานัตตตา)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	มีความเสมอภาค	๗
๒	ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ	๖
๓	ร่วมกันแก้ไขปัญหา	๔
๔	มีความเป็นมิตร	๗
๕	สื่อให้ประโยชน์ต่อสังคม	๔

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านการทำหน้าที่ของสื่อภาครัฐต้องสร้างความเป็นกลาง (สมานัตตตา) หรือเชื่อถือได้ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรักของสังคมได้เป็นอย่างดี ดังนี้ ๑) มีความเสมอภาค จำนวน ๗ รูป/คน ๒) ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ จำนวน ๖ คน ๓) ร่วมกันแก้ไขปัญหาจำนวน ๔ รูป/คน ๔) มีความเป็นมิตร จำนวน ๗ รูป/คน ๕) สื่อให้ประโยชน์ต่อสังคม จำนวน ๔ คน

^{๑๐๖} สัมภาษณ์ พระมหาไพฑูริย์ ญาณวิบูลย์, พระวิทยากรอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร วัดญาณสังวราราม วรมหาวิหาร, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์ พระครูวิกรมศาสนกิจ (เจตจันทร์ จิระโม), พระวิทยากร, เจ้าคณะตำบลห้วยใหญ่, เจ้าอาวาสวัดมาบพิททอง, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

๑๗) การใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ ๔ ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติดังนี้

การจัดการองค์กรสื่อภาครัฐโดยเฉพาะคนต้องบูรณาการทุกศาสตร์ได้ มีอาหาร และคน คือ ชีวิต เพราะหลักสูตรต้องมีสาระดี เปิดโอกาสให้คนที่อยากเรียนต้องได้เรียน และต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา โดยเฉพาะสื่อมวลชนเป็นสื่อที่มีอิทธิพลมาก ทำธุรกิจ มีทุนนิยม ต้องทำจากเล็กไปหาใหญ่ ต้องคิดดี ทำอะไรให้ดีมีความสุข การจัดการครอบครัวของเราก็ต้องให้ดี การจัดการเพื่อสังคมสันติสุข ตามหลักธรรม ในโรงเรียนผู้รู้ ญสส.๘๐ มีนักเรียนระดับ ป.๑-ม.๓ จำนวน ๒๐๐ กว่าคน นี้ นักเรียนต้องช่วยเหลือตนเอง ดูแลตนเอง เด็กนักเรียนช่วยเหลือชุมชน สอนให้เด็กเป็นคนดี พุดดี ทำดี ทางโรงเรียนลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีกิจกรรมให้กับชุมชน เช่น ตีกองยาวในงานประเพณีของไทยตามวาระต่างๆ เป็นต้น โรงเรียนนี้สอนฟรี แบ่งปันโดยการช่วยเหลือครอบครัวไม่เสียค่าเทอม ครูไปสอนหรือแนะนำความรู้ให้กับชุมชน มีอุปกรณ์ที่เตรียมการไปสอนฟรีไม่คิดค่าใช้จ่าย ทำแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีสินค้าโอท็อป เด็กนักเรียนนำไปช่วยเหลือชุมชน สอนให้เด็กนักเรียนมีคุณธรรม อบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีของสังคม สมเด็จฯ สร้างโรงเรียนเหมือนบ้านการรักษาน้ำใจการคิดการพูดเพราะเสนาะหุมีเหตุผลผู้ฟังก็ยินดีด้วย ถ้าปากหวานกันเบรียวพูดไม่ดีพูดจะให้เราหลงใหล อย่างนี้ไม่ดี อย่าดูภายนอกต้องดูกันนานๆ และสมควรที่จะนำหลักธรรมนี้มาใช้กับสื่อมวลชนได้ดีมากธรรมะมีทุกศาสนา ความจริงก็ไม่ใช่ของมนุษย์เราอย่างเดียวสิ่งมีชีวิตทั้งหลายก็มีเช่นกัน การพูดในสิ่งที่ดีก็จะดีแก่ตนเอง และควรระมัดระวังต้องคิดก่อนพูดดังเช่นก่อนพูดเป็นนาย คือ พูดไม่ได้คิดผลกระทบบเสียหายหรือพูดเพื่อเหตุผลบางอย่างกับผู้ฟังเพราะใช้อำนาจเกินไป อย่างนี้พูดแล้วมันจะมัดคอเราทีหลัง ต้องวางตัวเป็นกลางอย่าตีขมให้เขาพูดจบเสียก่อนต้องใช้ สังคหวัตถุ ๔ ด้วย คือ ทาน-การช่วยเหลือกัน แบ่งปันกันปิยวาจา-พูดจาดีต่อกันอัถถจริยา-ช่วยเหลือกันและสมานัตตตา-การวางตัวเป็นกลาง^{๑๐๘}

หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ หลักใจ ยึดมั่น ถือมั่น เอาเป็นแบบอย่างที่ดีประยุกต์ใช้ ครอบตน ครอบเรือน ครอบธรรม หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ นี้ใช้ได้ทุกโอกาส ในฐานะสื่อ สื่ออย่างเดียวไม่สามารถทำทุกอย่างได้ วางตนเป็นกลางให้เหมาะสม ไม่เลือกข้าง เช่น รายการสถานีประชาชน (มีผู้ร้องทุกข์ และมีผู้คลายทุกข์ให้) หลักธรรม ก็คือ หลักธรรมชาติต้องรู้จัก และไม่มีความทวิภูฐิสื่อต้องเป็นกลางช่วยเหลือสังคม เป็นศูนย์กลางประสานงานรับฟังจากส่วนต่างๆ ด้วย และการสื่อสารข่าวต้องให้เข้าใจกันทั้งสองฝ่าย^{๑๐๙}

^{๑๐๘} สัมภาษณ์ นางปัญญา นิมนทร์, วิทยากร, ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์ พระมหาไพฑูริย์ ญาณวิบูลย์, พระวิทยากรอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร วัดญาณสังวราราม วรมหาวิหาร, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙.

สรุป ได้ว่าการมีจิตสำนึกที่ดี ต้องเป็นผู้ให้ก่อน คิดดี สังคมดี เพื่อนดี รอบข้างดี ผู้ร่วมงานดี สังคมก็จะดี หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ นี้มีประโยชน์มากใช้ได้ทุกโอกาส และต้องการให้สื่อต่างๆ ได้นำไปใช้ โดยเฉพาะเป็นกลางกับเป็นธรรม ในที่นี้ สื่อเรียกเป็นกลาง แต่ไม่เป็นธรรมการพูดจาติดอกกันต้องดูเสียง จากแหล่งข่าว ดูบริบทก่อนออกจากสื่อทุกสื่อนำเสนอข่าวในด้านบวกอยู่แล้ว ต้องมีจรรยาบรรณ มีความเป็นกลาง มองความเป็นธรรม ในชีวิตจริงพ่อแม่ยังรักลูกไม่เท่ากัน เมื่อใดใครที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม เช่น ข้อมูลข่าวสารกระทบต่อบุคคล ทำให้เขาได้รับความเสียหาย เราก็ให้ความเป็นธรรมต่อผู้ถูกระทบ ความเป็นธรรมทำให้เกิดความยั่งยืน ความเป็นธรรมเกิดความสงบสุข ความเป็นธรรม มีความยั่งยืน มากกว่าการวางตัวเป็นกลาง เพราะชีวิตจริงของคนเราไม่มีใครเป็นกลาง

ตารางที่ ๔.๒๔ การใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ ๔ ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	บูรณาการทุกศาสตร์ได้	๑๐
๒	หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ ใช้ได้ทุกโอกาส	๑๐
๓	ความเป็นธรรม	๔
๔	สังคมมีความรัก	๒
๕	สื่อเป็นมิตรที่ดีกับสังคม	๒

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นในด้านการใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ ๔ ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ดังนี้ ๑) บูรณาการทุกศาสตร์ได้ จำนวน ๑๐ รูป/คน ๒) หลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ นี้ใช้ได้ทุกโอกาส จำนวน ๑๐ รูป/คน ๓) ความเป็นธรรม จำนวน ๔ รูป/คน ๔) สังคมมีความรัก จำนวน ๒ รูป/คน ๕) สื่อเป็นมิตรที่ดีกับสังคม จำนวน ๒ คน

ด้านการสื่อสารอย่างสันติ

การสื่อสารเพื่อให้สังคมสันติในการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคม สันติตามแนวพุทธมี ๔ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านการสังเกต ในปัจจุบันการสื่อสารเปลี่ยนแปลงไปตามค่านิยม ต้องพูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมา โดยไม่เพิ่มเติม และไม่ม้อคติการตัดสินหรือการตีความ ต้องมีทักษะความรู้ ความเข้าใจสื่อสาร ใช้ภาษา และถ้อยคำที่เข้าใจง่าย ไม่มีม้อคติ ไม่ลำเอียง^{๑๑๐}

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายณัฐพร รัตติลปิน, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

๒) ด้านความรู้สึก ข่าวสารที่ทำให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นในเนื้อหาข่าวสารนั้น ต้องมีประสบการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งทางกาย และใจ เป็นผลมาจากความต้องการที่ได้รับการตอบสนองหรือไม่ได้รับการตอบสนอง ข้อมูลชัดเจน เข้าใจง่าย มีการกลั่นกรอง วิเคราะห์ แยกแยะ และใช้วิจารณญาณในการรับชมและรับฟัง^{๑๑๑}

๓) ด้านความต้องการประชาชนหรือสังคมได้รับชม และรับฟังข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึง สิ่งที่มีมนุษย์ทุกคนต่างมีส่วนร่วมกัน อาจเป็นความต้องการพื้นฐานที่ทำให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ได้ เพราะการสื่อสารเป็นสื่อที่มีคนเข้าใจได้ตัวอย่างกว้างขวาง และนำไปใช้ในการประสานงานกันเพื่อประโยชน์ส่วนตนและสังคม^{๑๑๒}

๔) ด้านการขอร้องการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติ มีการขับเคลื่อนจากหน่วยองค์กรภายนอกการขอในสิ่งที่คาดคิดว่าทำให้ความต้องการได้รับการตอบสนองโดยขอในสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง และไม่ใช้การบอกลปฏิเสธรการติดต่อสื่อสาร ถ้าผู้ส่ง และผู้รับสารอยู่ห่างไกลกันมาก ต้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานของภาครัฐเพื่อส่งข้อมูลข่าวสารมาให้ทราบเพื่อการปฏิบัติไปในทางแนวเดียวกัน^{๑๑๓}

สรุป ได้ว่าการสื่อสารอย่างสันติต้องพูดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างตรงไปตรงมาให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นในเนื้อหาข่าวสารสังคมได้รับชม และรับฟังข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงและต้องมีการขับเคลื่อนจากหน่วยองค์กรภายนอกอย่างสม่ำเสมอในสิ่งที่ปฏิบัติได้จริง

ตารางที่ ๔.๒๕ ด้านการสื่อสารอย่างสันติ

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ตามค่านิยม	๑
๒	ไม่มีอคติ	๒
๓	สื่อสารเข้าใจง่าย	๑
๔	ข้อมูลชัดเจน	๓
๕	มีการกลั่นกรอง	๒
๖	ใช้วิจารณญาณในการรับชมและรับฟัง	๔
๗	ข้อมูลข่าวสารทั่วถึง	๔
๘	การสื่อสารที่ดี	๓
๙	ให้ประโยชน์ต่อสังคม	๒
๑๐	ให้สื่อปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง	๓
๑๑	ไม่ปฏิเสธการติดต่อสื่อสาร	๑
๑๒	ช่วยเหลือให้ข้อมูล	๒

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะในด้านการสื่อสารอย่างสันติในด้านการสังเกตความรู้สึกต้องการขอร้อง ดังนี้ ๑) ตามค่านิยม จำนวน ๑ รูป/คน ๒) ไม่มีอคติ จำนวน ๒ รูป/คน ๓) สื่อสารเข้าใจง่าย จำนวน ๑ รูป/คน ๔) ข้อมูลชัดเจน จำนวน ๓ รูป/คน ๕) มีการถ่วงถ่วง จำนวน ๒ รูป/คน ๖) ใช้วิจรรย์ญาณในการรับชมและรับฟัง จำนวน ๔ รูป/คน ๗) ข้อมูลข่าวสารทั่วถึง จำนวน ๔ รูป/คน ๘) การสื่อสารที่ดี ๓ รูป/คน ๙) ให้ประโยชน์ต่อสังคม จำนวน ๒ รูป/คน ๑๐) ให้สื่อปฏิบัติงานดี จำนวน ๓ รูป/คน ๑๑) ไม่ปฏิเสธการติดต่อสื่อสาร จำนวน ๑ รูป/คน ๑๒) ช่วยเหลือให้ข้อมูลจำนวน ๒ รูป/คน

๔.๑.๓ ผลการสนทนากลุ่มจากการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เพื่อยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

จากการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus group discussion) ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “การจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๑๓๓๐ น. ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโซนบี มจรจำนวน ๑๐ รูป/คน ในการสนทนาสรุปได้ดังนี้

ในที่ประชุมได้กล่าวว่า ชื่อหัวข้อเรื่องในการวิจัย เป็นเรื่องที่น่าสนใจในปัจจุบันนี้ วัตถุประสงค์กับกรอบแนวความคิด ต้องสอดคล้องกัน หลักธรรมสังคหวัตถุ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดสันติได้ต้องบูรณาการให้เข้ากับหลักทฤษฎีตะวันตกซึ่งหลักธรรมมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีการสื่อสาร พร้อมกับอธิบายได้ถูกต้อง กับการบูรณาการแนวพุทธ ก็คือ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา คือหัวใจของงานนี้ต้องเข้ากับทฤษฎีตะวันตก และหลักธรรมใช้กับคน คนคือ ผู้บริหารจัดการ และคนไปปฏิบัติธรรมการจัดการตามแนวพุทธซึ่งสื่อเป็นหน่วยงานที่สำคัญของวงการสื่อในประเทศไทย สื่อจะต้องทำให้สังคมเกิดสันติสุข

ดังนั้นผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอแนะว่ากรอบแนวความคิดในการวิจัย และองค์ความรู้ที่ได้รับจากการลงพื้นที่ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในด้านสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติการสื่อสารเพื่อความมั่นคง การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ และสื่อเร่งด่วน โดยมีทฤษฎีการสื่อสารซึ่ง

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ นางปัญญา นิมิตร, วิทยากร, ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ภูสส. ๘๐, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ นายมานพ จิราภรณ์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สอดคล้องกับแนวพุทธ คือ สังคหวัตถุ ๔ ที่จะนำไปใช้ให้เกิดสันติต่อสังคมได้ตามที่เสนอนั้นเหมาะสมจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) ตามวัตถุ ประสงค์ข้อที่ ๑ ควบคู่กับการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารและหลักพุทธศาสนาตามวัตถุ ประสงค์ข้อที่ ๒ ผลการวิจัยทั้ง ๒ ส่วนนี้ ทำให้ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์เกิดการสร้างรูปแบบร่าง เพื่อนำไปสู่การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) เป็นการรับรองรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธจึงได้สรุปผลจากการสนทนากลุ่มได้ ๔ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. ผู้ส่งสารกับสังคหวัตถุ ๔

๑) ผู้ส่งสารกับทาน (การให้)

การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ผู้รับสารได้รับความรู้เพื่อให้เกิดเข้าใจอันดีต่อสังคมและปรับตัวได้ทันการโดยเฉพาะสื่อในปัจจุบันที่มีการแข่งขันในด้านการตลาดมากการนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยปัจจุบันมีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนทุกภาคส่วนในประเทศที่เอื้ออาทรต่อกันมีการตรวจสอบข่าวสารได้จากภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรมกับองค์กรสื่อต่างๆ^{๑๑๔} โดยมีการแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาดประมูลแบบประชาธิปไตยให้มีการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ เพื่อเกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมไม่ให้เจ้าหน้าที่หรือพนักงานมีการคอร์รัปชันได้ในองค์กรสื่อเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับสังคมและคุ้มครองผู้บริโภคกำหนดมาตรการให้ผู้ให้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลายโดยให้ความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ^{๑๑๕}

๒) ผู้ส่งสารกับปิยวาจา (การพูดดี)

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยวาจาสุภาพให้น่าฟังและใช้ภาษาไทยถูกต้องให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้รับชมและรับฟังด้วยความเป็นมิตรที่ดีต่อสังคมมีความรอบคอบในการพูดด้วยวาจาที่ดีถูกต้องตามกาลเทศะในการนำเสนอให้สังคมได้รับรู้ให้เข้าใจชัดเจนต่อผู้รับสารต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการแพร่ภาพและเสียงออกไปสู่สังคมต้องเป็นคนดีทั้งกาย

^{๑๑๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปณฺโญ, ผศ.ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระณรงค์ จานวฑฺฒโน, ดร., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

และใจ พร้อมรับฟังความคิดเห็นของสังคมในด้านต่างๆ^{๑๑๖}

๓) ผู้ส่งสารกับอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

การช่วยเหลือสังคมเมื่อยามสงบและเกิดภัยพิบัติในภาคต่างๆ ของประเทศไทยการสื่อสารในปัจจุบันต้องมีความรวดเร็วเหมาะสมในการช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ ในด้านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของชุมชนที่ช่วยกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ที่เป็นภัยต่อสังคมมีความซื่อสัตย์ในวิชาชีพและเป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคมทั้งนี้ต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อโดยการไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงต่อสังคมส่วนการปฏิบัติต้องตรวจสอบข้อมูลก่อนส่งไปให้สังคมได้รับรู้มีความจริงใจถ่ายทอดความรู้ในด้านการประกอบอาชีพเพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและศรัทธา^{๑๑๗}

๔) ผู้ส่งสารกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลางในเหตุการณ์ภัยพิบัติในสังคม^{๑๑๘}ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจอย่างยิ่งในการรายงานข่าวประจำวัน^{๑๑๙}มีความรอบคอบในการปฏิบัติงานโดยไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยวางตนให้ถูกต้องสุภาพอ่อนน้อมต่อสังคมทุกโอกาส^{๑๒๐}และต้องนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรืออาชีพที่สุจริตมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและเป็นตัวอย่างที่ดีมีวินัยเพื่อให้สังคมดีและคอยช่วยเหลือกันมีจรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อสารองค์กรปราศจากอคติต้องให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายหรือประชาชนหรือสังคมในการตรวจสอบเช็คข้อมูลที่เป็นจริงให้สังคมรับรู้เหตุการณ์บ้านเมือง ทั้งนี้ให้บุคลากรขององค์กรสื่อได้ศึกษาอบรมด้านเทคโนโลยีให้สมัยใหม่อยู่ตลอดเวลา และมีความศรัทธาในองค์กรสื่อภาครัฐที่เห็นชอบในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม^{๑๒๑}

^{๑๑๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาบุญสุข สุทธิวิภาณ, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.สุริยา รักษาเมือง, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๑๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.รัฐพล เย็นใจมา, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.วันเฉลิม จันทรากุล, นักสื่อสารมวลชน ทีนิวส์, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

ตารางที่ ๔.๒๖ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านผู้ส่งสารกับสังคหวัตถุ ๔

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ผู้ส่งสารกับทาน (การให้)	
	(๑) ให้ความรู้ที่ดีต่อสังคม	๑
	(๒) ให้ข้อมูลที่รวดเร็วต่อสังคม	๑
	(๓) มีความเอื้ออาทรต่อกัน	๑
	(๔) ตรวจสอบข่าวสารได้ตลอดเวลา	๑
	(๕) จัดสรรอย่างเป็นธรรม	๑
	(๖) มีประชาธิปไตย	๑
	(๗) กำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ	๑
	(๘) แบบอย่างที่ดีกับสังคม	๑
	(๙) คุ้มครองผู้บริโภค	๑
	(๑๐) ภาครัฐเป็นศูนย์กลางที่ดีต่อสังคม	๑
๒	ผู้ส่งสารกับปียวจา (การพูดดี)	
	(๑) วาจาสุภาพไพเราะน่าฟัง	๓
	(๒) การใช้ภาษาไทยถูกต้อง	๑
	(๓) เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม	๒
	(๔) ให้สังคมได้รับรู้สิ่งที่ดี	๑
	(๕) ให้ความชัดเจนต่อสังคม	๑
	(๖) รับฟังความคิดเห็นของสังคมในด้านต่างๆ	๒
๓	ผู้ส่งสารกับอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)	
	(๑) ช่วยเหลือสังคม	๒
	(๒) รวดเร็วเหมาะสม	๑
	(๓) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสังคม	๒
	(๔) เป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม	๑
	(๕) ไม่ปิดป้องข้อเท็จจริงต่อสังคม	๑
	(๖) สังคมได้รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์	๒
	(๗) สังคมเกิดความเชื่อมั่นสื่อ	๑

ตารางที่ ๔.๒๖ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านผู้ส่งสารกับสังคหวัตถุ ๔ (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๔	ผู้ส่งสารกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)	
	(๑) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลาง	๒
	(๒) ปฏิบัติด้วยเต็มใจอย่างยิ่ง	๑
	(๓) ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	๑
	(๔) สุภาพอ่อนน้อมต่อสังคมทุกโอกาส	๑
	(๕) นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	๑
	(๖) มีวินัยเพื่อให้สังคมดีและคอยช่วยเหลือกัน	๑
	(๗) ปราศจากอคติต่อสังคม	๑
	(๘) ข้อมูลที่เป็นจริงให้สังคมรับรู้	๑
	(๙) เห็นชอบในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	๑

จากตารางที่ ๔.๒๖ พบว่า การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรองรูปแบบการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธในด้านผู้ส่งสารกับสังคหวัตถุ ๔ ดังนี้ ๑.ผู้ส่งสารกับทาน (การให้) (๑) ให้ความรู้ที่ดีต่อสังคม จำนวน ๑ รูป/คน (๒) ให้ข้อมูลที่รวดเร็วต่อสังคม จำนวน ๑ รูป/คน (๓) มีความเอื้ออาทรต่อกัน จำนวน ๑ รูป/คน (๔) ตรวจสอบข่าวสารได้ตลอดเวลา จำนวน ๑ คน (๕) จัดสรรอย่างเป็นธรรม จำนวน ๑ คน (๖) มีประชาธิปไตยจำนวน ๑ คน (๗) กำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ จำนวน ๑ คน (๘) แบบอย่างที่ดีกับสังคม จำนวน ๑ คน (๙) คุ้มครองผู้บริโภคจำนวน ๑ คน (๑๐) ภาครัฐเป็นศูนย์กลางที่ดีต่อสังคม จำนวน ๑ คน ๒.ผู้ส่งสารกับปิยวาจา (การพูดดี) (๑) วาจาสุภาพไพเราะ จำนวน ๓ รูป/คน (๒) การใช้ภาษาไทยถูกต้อง จำนวน ๑ รูป/คน (๓) เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๔) ให้สังคมได้รับรู้สิ่งที่ดี จำนวน ๑ คน (๕) ให้ความชัดเจนต่อสังคม จำนวน ๑ คน (๖) รับฟังความคิดเห็นของสังคมในด้านต่างๆ จำนวน ๒ คน ๓.ผู้ส่งสารกับอหัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) (๑) ช่วยเหลือสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๒) รวดเร็วเหมาะสม จำนวน ๑ คน (๓) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๔) เป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม จำนวน ๑ รูป/คน (๕) ไม่ปิดเป็นข้อเท็จจริงต่อสังคม จำนวน ๑ คน (๖) สังคมได้รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ จำนวน ๒ คน (๗) สังคมเกิดความเชื่อมั่นสื่อ จำนวน ๑ คน ๔.ผู้ส่งสารกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง) (๑) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลาง จำนวน ๒ รูป/คน (๒) ปฏิบัติด้วยเต็มใจอย่างยิ่ง จำนวน ๑ รูป/คน (๓) ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จำนวน ๑ รูป/คน (๔) สุภาพอ่อน

น้อมต่อสังคมทุกโอกาส จำนวน ๑ คน (๕) นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จำนวน ๑ คน (๖) มีวินัยเพื่อให้สังคมดีและคอยช่วยเหลือกัน จำนวน ๑ คน (๗) ปราศจากอคติต่อสังคม จำนวน ๑ คน (๘) ข้อมูลที่เป็นจริงให้สังคมรับรู้ จำนวน ๑ คน (๙) เห็นชอบในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จำนวน ๑ คน

๒. ข้อมูล/สาร กับสังคมวัตถุ ๔

๑) ข้อมูล/สาร กับทาน (การให้)

การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ผู้รับสารได้รับความรู้เพื่อให้เข้าใจในเหตุการณ์ บ้านเมือง การศึกษา เทคโนโลยีให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้รับชมรับฟังได้อย่างรวดเร็วทันการในเรื่องความเป็นอยู่อาชีพรายได้ การรักษาพยาบาลและสาระต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม^{๑๒๒} มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนโดยการมองรอบด้านกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมที่จะช่วยเหลือได้หรือให้มีการตรวจสอบข่าวสารตามข้อเท็จจริงที่ได้นำเสนอออกไปสู่สังคมโดยประชาชนสามารถโต้ตอบได้การนำเสนอข้อมูลถูกต้องและเป็นธรรมกับสังคมเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นประโยชน์ เช่น ได้รับเบาะแสจากภาครัฐ เป็นต้น เปิดโอกาสรับข่าวสารได้ทุกช่องทางตลอดเวลาเพื่อรับทราบปัญหาข้อเสนอนะและเป็นการช่วยเหลือกันให้กับสังคม โดยภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ เพื่อกำกับควบคุมสื่อดูแล และคุ้มครองผู้บริโภคและมีการประกวดแข่งขันสื่อดีเด่นอย่างเป็นธรรมเพื่อให้สังคมได้รับทราบข่าวสารว่าสังคมในปัจจุบันมีเรื่องอะไร ที่ต้องแก้ไข ระวังภัยร้ายที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกๆ วันให้ผู้ใช้สามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น^{๑๒๓}

๒) ข้อมูล กับปิยวาจา (การพูดดี)

การนำเสนอเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยวาจาสุภาพ อ่อนน้อมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีกับสังคมให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจอย่างยิ่ง ตรงไปตรงมา และไม่ปกปิดข้อมูลเพื่อให้สังคมเข้าใจต้องรอบคอบในการพูดด้วยวาจาที่ดีไม่วกวนไปมาหรือไม่ชัดเจน เช่น เกิดเหตุการณ์อะไร ที่ไหนเมื่อไร อย่างนี้เป็นต้นต้องให้ข่าวสารอย่างต่อเนื่อง และสม่าเสมอด้วยข้อมูลที่เป็นความจริง เช่น ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ ในภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เป็นต้น ในการนำเสนอข่าวสารต้องถูกต้องตามความเป็น

^{๑๒๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.พิเชษฐ หังโต, ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ธิดาฉวี หมั่นมี, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

จริงในสถานการณ์ที่มีผู้เสียหายและประสานงานกับผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานภาครัฐสื่อต้องเป็นกลางโดยชอบธรรมในกรณีที่น่าเสนอข่าวสารที่ไม่ละเมิดต่อบุคคลหรือสังคม^{๑๒๔}

๓) ข้อมูล กับอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

การให้ความรู้กับประชาชนในด้านอาชีพ รายได้ สุขภาพอนามัยที่มีสิทธิใช้หลักประกันสุขภาพต้องให้ข้อเท็จจริงกับสังคม เช่น การประชาสัมพันธ์ และช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความสะดวกในด้านต่างๆ ได้ และต้องให้ความช่วยเหลือสังคมในด้านกิจกรรมข่าวสาร ประเพณีวัฒนธรรมของไทยเนื่องในวันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น^{๑๒๕} การให้ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วในสื่อช่องทางของสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุเพื่อให้สังคมรับทราบความเคลื่อนไหวทางการเมือง การศึกษา เทคโนโลยี เศรษฐกิจต้องสื่อสารสิ่งที่เป็นประโยชน์กับสังคม เช่น รายการสารคดีส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กและเยาวชนได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน เป็นต้น ต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพ วางตนเป็นกลางและช่วยเหลือผู้อื่นตามความสารถของตนที่พึงกระทำได้โดยไม่มีข้อสงสัยและต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริงได้ตลอดเวลาหรือซักถามบุคคลที่ให้ข้อมูลได้ตามสถานการณ์นั้นๆ^{๑๒๖}

๔) ข้อมูล กับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลางในด้านการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจและมีความยุติธรรมให้กับสังคมมีความศรัทธาเชื่อมั่นในความคิดของสังคมที่สามารถแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องได้^{๑๒๗}

^{๑๒๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.ยุทธนา ปราณีต, ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต, ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ธิดาวิภา หมั่นมี, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.ยุทธนา ปราณีต, ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้าน
ข้อมูลกับสังคหวัตถุ ๔

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ข้อมูลกับทาน (การให้)	
	(๑) ให้ความรู้ที่ดีต่อสังคม	๒
	(๒) ให้ข้อมูลที่รวดเร็วต่อสังคม	๒
	(๓) จัดสรรอย่างเป็นธรรม	๒
	(๔) ตรวจสอบข่าวสารได้ตลอดเวลา	๒
	(๕) มีประชาธิปไตย	๒
๒	ข้อมูลกับปิยวาจา (การพูดดี)	
	(๑) วาจาสุภาพให้น่าฟัง	๓
	(๒) การใช้ภาษาไทยถูกต้อง	๑
	(๓) เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม	๒
	(๔) ให้สังคมได้รับรู้สิ่งที่ดี	๑
	(๕) ให้ความชัดเจนต่อสังคม	๑
	(๖) รับฟังความคิดเห็นของสังคมในด้านต่างๆ	๒
๓	ข้อมูลกับอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)	
	(๑) ช่วยเหลือสังคม	๒
	(๒) รวดเร็วเหมาะสม	๑
	(๓) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสังคม	๒
	(๔) เป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม	๑
	(๕) ไม่ปิดป้องข้อเท็จจริงต่อสังคม	๑
	(๖) สังคมได้รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์	๒

ตารางที่ ๔.๒๗ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้าน
ข้อมูลกับสังคหวัตถุ ๔ (ต่อ)

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๔	ข้อมูลกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)	
	(๑) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลาง	๒
	(๒) ปฏิบัติด้วยเต็มใจอย่างยิ่ง	๑
	(๓) ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง	๑
	(๔) สุภาพอ่อนน้อมต่อสังคมทุกโอกาส	๑
	(๕) นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	๑
	(๖) มีวินัยเพื่อให้สังคมดีและคอยช่วยเหลือกัน	๑
	(๗) ปราศจากอคติต่อสังคม	๒
	(๘) ข้อมูลที่เป็นจริงให้สังคมรับรู้	๑

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่า การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้การรับรองรูปแบบการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธในด้านข้อมูลกับสังคหวัตถุ ๔ ดังนี้ **๑.ข้อมูลกับทาน (การให้)** (๑) ให้ความรู้ที่ดีต่อสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๒) ให้ข้อมูลที่รวดเร็วต่อสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๓) จัดสรรอย่างเป็นธรรม จำนวน ๒ คน (๔) ตรวจสอบข่าวสารได้ตลอดเวลา จำนวน ๒ คน (๕) มีประชาธิปไตย จำนวน ๒ คน **๒.ข้อมูลกับปิยวาจา (การพูดดี)** (๑) วาจาสุภาพให้น่าฟัง จำนวน ๓ รูป/คน (๒) การใช้ภาษาไทยถูกต้อง จำนวน ๑ รูป/คน (๓) เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๔) ให้สังคมได้รับรู้สิ่งที่ดี จำนวน ๑ คน (๕) ให้ความชัดเจนต่อสังคม จำนวน ๑ คน (๖) รับฟังความคิดเห็นของสังคมในด้านต่างๆ จำนวน ๒ คน **๓.ข้อมูลกับอัทธจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)** (๑) ช่วยเหลือสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๒) รวดเร็วเหมาะสม จำนวน ๑ คน (๓) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสังคมจำนวน ๒ รูป/คน (๔) เป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคม จำนวน ๑ รูป/คน (๕) ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงต่อสังคม จำนวน ๑ คน (๖) สังคมได้รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ จำนวน ๒ คน **๔.ข้อมูลกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)** (๑) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลาง จำนวน ๒ รูป/คน (๒) ปฏิบัติด้วยเต็มใจอย่างยิ่ง จำนวน ๑ รูป/คน (๓) ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จำนวน ๑ รูป/คน (๔) สุภาพอ่อนน้อมต่อสังคมทุกโอกาส จำนวน ๑ คน (๕) นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จำนวน ๑ คน (๖) มีวินัยเพื่อให้สังคมดีและคอยช่วยเหลือกัน จำนวน ๑ คน (๗) ปราศจากอคติต่อสังคม จำนวน ๒ คน (๘) ข้อมูลที่เป็นจริงให้สังคมรับรู้ จำนวน ๑ คน

๓. ช่องทางกับสังคหวัตถุ ๔

๑) ช่องทาง กับทาน (การให้)

การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ผู้รับสารได้รับความรู้ ความเข้าใจที่ดีมีต่อสื่อโดยให้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วเพราะสื่อมีหลายช่องทางโดยแบ่งปันข้อมูลที่ทำให้ข้อเท็จจริงได้มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนสามารถวิจารณ์ร้องเรียนสิ่งที่ไม่เป็นธรรมหรือละเมิดสิทธิได้ มีการตรวจสอบข่าวสารได้โดยภาคเอกชน และภาคประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและมีการจัดสรรคลื่นความถี่อย่างเป็นธรรม และสังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอนอย่างโปร่งใสในด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารต้องให้กับประชาชนรับทราบตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนาของชาติเป็นต้นให้สื่อเป็นกระบอกเสียงที่เคียงข้างกับประชาชนมาโดยตลอดซึ่งมีเหตุการณ์ต้องชวนติดตามให้สังคมรับทราบต้องปฏิบัติอย่างไรมีความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย โดยสามารถร้องเรียนสิ่งที่กระทบกับการละเมิดสิทธิได้ตลอดเวลาเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการสามารถเลือกใช้สื่อได้ทุกช่องทางอย่างเป็นประชาธิปไตยและข้อมูลข่าวสารมีความถูกต้องซึ่งสามารถนำมาเสนอสู่สังคมให้เกิดประโยชน์ได้เป็นส่วนรวม^{๑๒๘}

๒) ช่องทาง กับปิยวาจา (การพูดดี)

การนำเสนอการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยความชัดเจนทั้งภาพและเสียงด้วยวาจาสุภาพ อ่อนน้อมสื่อให้ข้อมูลข่าวสารตามลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยความเต็มใจการสื่อสารต้องเป็นสื่อที่ถ่ายทอดสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับสังคมได้รับทราบ ในด้านความรู้ และเหตุการณ์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี^{๑๒๙}

๓) ช่องทางกับอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

การสื่อสารต้องให้ถูกช่องทาง สังคมก็ได้ประโยชน์ และส่งเสริมช่วยเหลือกันในด้านต่างๆ เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับจิตอาสาซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม สื่อให้ความรู้กับสังคมในด้านสุขภาพ อาชีพ การศึกษา เทคโนโลยีสื่อต้องจัดกิจกรรมช่วยเหลือสังคม การทำความสะอาดในแหล่ง ชุมชนต่างๆ รับสิ่งของบริจาคเพื่อนำไปให้ผู้ยากไร้ เป็นต้น^{๑๓๐}

๔) ช่องทาง กับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

ต้องเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องให้กับสังคมด้วยความยุติธรรมให้ข้อมูลข่าวสารโดยไม่บิดเบือนข้อเท็จจริงด้วยความเต็มใจมีจรรยาบรรณในวิชาชีพตั้งอยู่บนความดีงาม ความถูกต้อง^{๑๓๑}

^{๑๒๘} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต, ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๒๙} สนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๐} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.ยุทธนา ปราณีต, ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

ตารางที่ ๔.๒๘ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้าน
ช่องทางกับสังคหวัตถุ ๔

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ช่องทางกับทาน (การให้)	
	(๑) ให้ความรู้ที่ดีต่อสังคม	๒
	(๒) ให้ข้อมูลที่รวดเร็วต่อสังคม	๒
	(๓) จัดสรรอย่างเป็นธรรม	๒
	(๔) ตรวจสอบข่าวสารได้ตลอดเวลา	๒
	(๕) มีประชาธิปไตย	๒
๒	ช่องทางกับปียวจา (การพูดดี)	
	(๑) วาจาสุภาพให้น่าฟัง	๓
	(๒) การใช้ภาษาไทยถูกต้อง	๑
	(๓) เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม	๒
	(๔) ให้สังคมได้รับรู้สิ่งที่ดี	๑
	(๕) ให้ความชัดเจนต่อสังคม	๑
	(๖) รับฟังความคิดเห็นของสังคมในด้านต่างๆ	๒
๓	ช่องทางกับอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)	
	(๑) ช่วยเหลือสังคม	๒
	(๒) รวดเร็วเหมาะสม	๓
	(๓) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสังคม	๓
	(๔) สังคมได้รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์	๒
๔	ช่องทางกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)	
	(๑) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลาง	๓
	(๒) นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม	๔
	(๓) มีจรรยาบรรณในวิชาชีพและตั้งอยู่บนความดีงาม ความเป็นกลาง ถูกต้อง	๓

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่า การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ให้การรับรองรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ ในด้านช่องทางกับสังคหวัตถุ ๔ ดังนี้ **๑. ช่องทางกับทาน (การให้)** (๑) ให้ความรู้ที่ดีต่อสังคม จำนวน ๑ รูป/คน (๒) ให้ข้อมูลที่รวดเร็วต่อสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๓) จัดสรรอย่างเป็นธรรม จำนวน ๒ คน (๔) ตรวจสอบข่าวสารได้ตลอดเวลา จำนวน ๒ คน (๕) มีประชาธิปไตย จำนวน ๒ คน **๒. ช่องทางกับปิยวาจา (การพูดดี)** (๑) วาจาสุภาพให้น่าฟัง จำนวน ๓ รูป/คน (๒) การใช้ภาษาไทยถูกต้อง จำนวน ๑ รูป/คน (๓) เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๔) ให้สังคมได้รับรู้สิ่งที่ดี จำนวน ๑ คน (๕) ให้ความชัดเจนต่อสังคม จำนวน ๑ คน (๖) รับฟังความคิดเห็นของสังคมในด้านต่างๆ จำนวน ๒ คน **๓. ช่องทางกับอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)** (๑) ช่วยเหลือสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๒) รวดเร็วเหมาะสม จำนวน ๓ คน (๓) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสังคม จำนวน ๓ รูป/คน (๔) สังคมได้รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ จำนวน ๒ คน **๔. ช่องทางกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)** (๑) เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลาง จำนวน ๓ รูป/คน (๒) นำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จำนวน ๔ รูป/คน (๓) มีจรรยาบรรณในวิชาชีพและตั้งอยู่บนความดีงาม ความถูกต้อง จำนวน ๓ รูป/คน

๔. ผู้รับสารกับสังคหวัตถุ ๔

๑) ผู้รับสาร กับทาน (การให้)

การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ผู้รับสารได้รับความรู้เพื่อให้เข้าใจซึ่งข้อมูลข่าวสาร ต้องให้ด้วยความเป็นกลางและเป็นธรรมได้เป็นอย่างดี มีทัศนคติที่ดีกับสังคม แนะนำการช่วยเหลือให้คำปรึกษาเมื่อเกิดคดีความ และหาทางออกให้มีการตรวจสอบข่าวสารได้จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ประชาสัมพันธ์ข่าวสารได้หลายช่องทางหรืออำนวยความสะดวกในด้านข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับสังคม^{๑๓๒}

๒) ผู้รับสาร กับปิยวาจา (การพูดดี)

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยวาจาสุภาพ อ่อนน้อม ความจริงใจให้ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนสามารถเข้าใจได้ดีและนำไปศึกษาให้เป็นประโยชน์กับสังคมต้องเป็นมิตรที่ดีต่อกันในสังคม โดยต้องคำนึงถึงผู้ให้ข้อมูลต้องปฏิบัติให้ความถูกต้อง^{๑๓๓}

๓) ผู้รับสารกับอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

การให้ความรู้กับสังคมในแง่มุมทุกด้าน เช่น สุขภาพอนามัย อาชีพ รายได้ การศึกษา เป็นต้นสื่อต้องช่วยเหลือสังคมเมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบ และติดตามข่าวสารอย่างต่อเนื่องการสื่อสารนั้นต้องมีความรวดเร็วทันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำวัน เช่น กิจกรรมช่วยเหลือพี่น้องที่ประสบภัยพิบัติในภาคต่างๆ ของประเทศไทย เป็นต้นและต้องตรวจเช็คข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นและรายงานให้สังคมรับทราบในสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดีกับสังคม^{๑๓๔}

๔) ผู้รับสาร กับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นกลาง และรอบคอบในการปฏิบัติงานทั้งก่อนและหลังการนำเสนอให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ^{๑๓๕} และซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพการสื่อสารโดยคำนึงถึงสังคมที่ได้รับสารต่างๆ เพื่อเป็นประโยชน์ในการสร้างสรรค์^{๑๓๖} และวางตนให้ถูกกาลเทศะถูกต้องในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อเท็จจริงโดยมีการตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริงไม่ให้สังคมเกิดความสับสน และสามารถร้องเรียนเข้ามาหาสื่อได้ตลอดเวลาทำให้ประชาชนมีความศรัทธาเชื่อถือองค์กรสื่อที่มีให้กับสังคม และอยู่เคียงข้างกับสังคมตลอดมา^{๑๓๗}

^{๑๓๑} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.สุรียา รักษาเมือง, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๒} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.วันเฉลิม จันทรากุล, นักสื่อสารมวลชน ทีนิวส์, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๓} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระณรงค์จันทูโทม, ดร., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๔} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาบุญสุข สุทธิวิภา, อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๕} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผศ.ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๖} สนทนากลุ่มเฉพาะ พระณรงค์จันทูโทม, ดร., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

^{๑๓๗} สนทนากลุ่มเฉพาะ ดร.สุรียา รักษาเมือง, อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

ตารางที่ ๔.๒๙ ผลการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านผู้รับ
สารกับสังคหวัตถุ ๔

ลำดับ	ประเด็นสำคัญ	ความถี่
๑	ผู้รับสารกับทาน (การให้)	
	(๑) ได้รับความรู้	๔
	(๒) เป็นกลางและเป็นธรรม	๓
	(๓) ช่วยเหลือให้คำปรึกษา	๑
	(๔) มีการตรวจสอบข่าวสาร	๑
	(๕) อำนวยความสะดวก	๑
๒	ผู้รับสารกับปิยวาจา (การพูดดี)	
	(๑) วาจาสุภาพไพเราะ	๔
	(๒) ให้เป็นประโยชน์กับสังคม	๔
	(๓) เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม	๒
๓	ผู้รับสารกับอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)	
	(๑) ช่วยเหลือสังคม	๔
	(๒) รวดเร็วเหมาะสม	๒
	(๓) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสังคม	๒
	(๔) สังคมได้รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์	๒
๔	ผู้รับสารกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)	
	(๑) มีความรอบคอบ	๔
	(๒) ให้สังคมได้รับประโยชน์	๓
	(๓) มีกาลเทศะ	๑
	(๔) ได้ข้อมูลที่เป็นความจริง	๑
	(๕) มีความศรัทธาสื่อ	๑

จากตารางที่ ๔.๒๙ พบว่า การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion) โดยผู้
ทรงคุณวุฒิ ให้การรับรองรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธใน
ด้านผู้รับสารกับสังคหวัตถุ ๔ ดังนี้ ๑.ผู้รับสารกับทาน (การให้) (๑) ได้รับความรู้ จำนวน ๔ รูป/คน
(๒) เป็นกลางและเป็นธรรม จำนวน ๓ รูป/คน (๓) ช่วยเหลือให้คำปรึกษา จำนวน ๑ คน (๔) มีการ

ตรวจสอบข่าวสาร จำนวน ๑ คน (๕) อำนวยความสะดวก จำนวน ๑ คน **๒.ผู้รับสารกับปียาจา (การพูดดี)** (๑) วาจาสุภาพให้น่าฟัง จำนวน ๔ รูป/คน (๒) ให้เป็นประโยชน์กับสังคม จำนวน ๔ รูป/คน (๓) เป็นมิตรที่ดีต่อสังคม จำนวน ๒ รูป/คน **๓.ผู้รับสารกับอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)** (๑) ช่วยเหลือสังคม จำนวน ๔ รูป/คน (๒) รวดเร็วเหมาะสม จำนวน ๒ คน (๓) ประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของสังคม จำนวน ๒ รูป/คน (๔) สังคมได้รับรู้สิ่งที่เป็นประโยชน์ จำนวน ๒ คน **๔.ผู้รับสารกับสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)** (๑) มีความรอบคอบ จำนวน ๔ รูป/คน (๒) ให้สังคมได้รับประโยชน์ จำนวน ๓ รูป/คน (๓) มีกาลเทศะ จำนวน ๑ รูป/คน (๔) มีกาลเทศะ จำนวน ๑ รูป/คน (๕) มีความศรัทธาสื่อ จำนวน ๑ รูป/คน

สรุป ได้ว่าผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นตรงกันว่าองค์ความรู้ในด้านผู้ส่งสาร กับสังคหวัตถุ ๔ นั้น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ผู้รับสารได้รับความรู้เพื่อให้เข้าใจและปรับตัว ได้ทัน การส่งข้อมูลข่าวสารให้กับผู้รับชมรับฟังได้อย่างรวดเร็วมีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรมและเป็นกลาง ในด้านข้อมูลกับสังคหวัตถุ ๔ นั้นให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้รับชมรับฟังได้อย่างรวดเร็ว มีนำเสนอข่าวสารถูกต้อง ช่วยเหลือสังคมเมื่อยามสงบและเกิดภัยพิบัติ มีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารอย่างเป็นกลาง ในด้านช่องทางกับสังคหวัตถุ ๔ นั้นมีการตรวจสอบข่าวสารได้จาก ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจให้ความรู้กับสังคมตลอดเวลาการ นำเสนอข่าวสารต้องถูกต้อง ในด้านผู้รับสารกับสังคหวัตถุ ๔ นั้นให้ทัศนคติที่ดีต่อประชาชนให้ข้อมูล ข่าวสารด้วยความเต็มใจต้องช่วยเหลือสังคมเมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบติดตามข่าวสารอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นองค์ความรู้ที่ได้รับนี้จะสามารถนำไปใช้เพื่อให้สังคมเกิดความสันติได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นสรุปผลการสนทนากลุ่มพบว่าแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักการ สงเคราะห์ มีเสน่ห์หมัดใจ เอื้อเฟื้อ อุปลัมภ ผู้สนับสนุน การปฏิสัมพันธ์ ประโยชน์เกื้อกูล การวางตนที่ดี สังเคราะห์สังคม ช่วยเหลือสังคม สื่อเป็นผู้เลือก ปรับใช้อย่างไร ให้ตนเองอยู่ได้ ให้เกิดความสันติสุข ดังนี้

แนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ กับองค์ประกอบการสื่อสารเพื่อสังคมสันติ ในด้านการ บริหารจัดการองค์กรสื่อ ได้แก่ สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ การสื่อสารเพื่อความมั่นคง การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ และสื่อเร่งด่วนมาปฏิบัติดังนี้

๑. ทานเป็นการช่วยเหลือกันโดยผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร ควรนำมาปฏิบัติ เพื่อให้สังคมสันติได้ ดังนี้

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สื่อต้องช่วยกันในการให้ข้อมูล ข่าวสารที่ดีต่อกัน และเป็นการให้อย่างสันติที่ต้องมีตลอดเวลา การให้ข่าวต้องเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มี ทัศนคติที่ดี มีตรวจสอบได้และมีความถูกต้อง เพราะสื่อในสังคมไทยมีปัญหาด้านการแข่งขันเชิงธุรกิจ

สูงมากปริมาณผู้ส่งสาร ผู้รับสารมีจำนวนมาก การอยู่ร่วมกันในสังคมสื่อต่างๆ โดยการรณรงค์สื่อในด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับสารหรือผู้ชมหรือผู้ฟังทางบ้าน และสังคมให้มากๆ และการสื่อสารในแต่ละสื่อต่างๆ ต้องร่วมมือกัน สามัคคีกัน ช่วยเหลือกันให้ผู้รับสารหรือผู้ชมหรือผู้ฟังมีความสำนึกที่ดี จึงจำเป็นต้องเน้นให้คนมีคุณธรรมและจริยธรรม

๒. ปิยวาจา เป็นการพูดจาดีต่อกันโดยผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร ควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมสันติได้ ดังนี้

ผู้ส่งสารหรือสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่การส่งข่าวสารต้องคิดให้ดีกว่าก่อน ข่าวสารใดมีประโยชน์ มีเหตุผล ต่อผู้อื่นให้ถูกกาลเทศะ มีเป้าหมายในการสื่อสารและสื่อสารอย่างมีสาระ มีขอบเขตชัดเจน ว่าต้องการสื่อสารเรื่องอะไรหรือต้องการจะบอกกับผู้รับสารหรือผู้ฟังหรือผู้ชม ว่าอะไร ถ้าเป็นรายการของสถานีวิทยุก็ต้องพูดจาให้น่าฟัง น้ำเสียงที่กังวานแจ่มใส การใช้ภาษาไทยถูกต้อง จะดึงดูดความสนใจจากผู้ฟังได้มาก ดังนั้นการพูดจาดีก็เป็นเสน่ห์ให้กับผู้ฟัง และเพื่อนร่วมงานรวมถึงวงการสื่อสารมวลชนทุกแขนงด้วยเพื่อให้งานการสื่อสารสร้างมิตร สร้างสันติได้อย่างมั่นคงถาวร

๓. อัตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมโดยผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร ควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมสันติได้ ดังนี้

การบำเพ็ญเป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นหรือส่วนรวมเป็นการเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อให้ผู้อื่นหรือส่วนรวมมีความสุขและควรปฏิบัติอยู่ตลอดเวลาจนเป็นนิสัย เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้บ้าน สื่อก็ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบช่วยกันบริจาคเงิน สิ่งของเครื่องใช้ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

๔. สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลางโดยผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสารควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมสันติได้ ดังนี้

ต้องนำเสนอในด้านที่เป็นความจริงตามบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารมีจรรยาบรรณ มีศีลธรรม และวางตนเป็นกลางที่แท้จริงคือการวางตนอยู่กับความดีงาม ทั้งนี้สื่อมวลชนต้องทำปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยเลือกที่จะยืนอยู่กับความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่สามารถตรวจสอบได้ และเป็นข้อเท็จจริงเท่านั้น

๔.๒ องค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ

จากการศึกษาผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง ผู้รับสาร และหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ คือ หลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาดี) อุตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) สมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง) มาเป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธใน

งานวิจัยฉบับนี้ ขอนำเสนอผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐดังนี้

๔.๒.๑ ผลการวิเคราะห์หลักการบริหารจัดการองค์กรตามหลัก PDCA

สรุป ได้ว่าการบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) เป็นเครื่องมือการบริหารที่ดำเนินการต่อเนื่องเพื่อให้เกิดผลผลิตและบริการที่มีคุณภาพ และการบริหารเป็นการวางแผน การดำเนินการตามแผนการตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์ประเภทของสื่อภาครัฐ

๑) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ

สรุป ได้ว่าแนวทางการปฏิรูปสื่อการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วมของสังคม จึงเป็นเรื่องที่สำคัญและการปฏิรูปสื่อควรจะให้น้ำหนักกับการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง (Media watch) ส่วนการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติควรผลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชน

๒) การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

สรุป ได้ว่าการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเป็นการนำเสนอข่าวของภาครัฐในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่างๆ ไป เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่วนในการจัดระเบียบของสังคมต้องควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมเกี่ยวกับ คุณสมบัติเงื่อนไขวิธีการดำเนินกิจการของสื่อมวลชนต้องเคารพสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพของสังคม

๓) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

สรุป ได้ว่าการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์เป็นสื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของภาครัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของภาครัฐ ที่มีความร่วมมือกันให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่สังคมและประชาชนบางกลุ่มที่สามารถนำไปคิด พัฒนาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ซึ่งภาครัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

๔) สื่อเร่งด่วน

สรุป ได้ว่าสื่อเร่งด่วนเป็นสื่อที่ภาครัฐต้องคำนึงถึงด้านสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และด้านโทรคมนาคม เน้นเรื่องการกำกับดูแลการประกอบกิจการให้เหมาะสมกับการก้าวสู่ยุคดิจิทัล เช่น การใช้วิทยุแท็กซี่ วิทยุชุมชน โทรศัพท์ดาวเทียม และเคเบิลทีวี รวมถึงวิกฤติโครงสร้างด้านการติดต่อสื่อสาร โดยใช้ให้ถูกวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างแท้จริง และจะต้องพัฒนากฎหมายให้ทันสมัย

๔.๒.๓ ผลการวิเคราะห์ทฤษฎีการสื่อสาร

๑) ผู้ส่งสาร

สรุป ได้ว่าผู้ส่งสารต้องมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่แจ่มชัดเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในเนื้อหาของเรื่องราวที่ตนจะสื่อสารกับผู้อื่นโดยเป็นผู้มีความพยายามที่จะเข้าใจ

ความสามารถและความพร้อมในการรับสารของผู้ที่ต้นสื่อสารด้วย และเป็นผู้รู้จักเลือกใช้วิธีการในการสื่อสารให้เหมาะสมกับเรื่องโอกาสและผู้รับสารของตน

๒) ข้อมูล

สรุป ได้ว่าข้อมูลข่าวสารในการสื่อสารมีความสำคัญที่ถูกส่งมาจากผู้ส่งสารก็คือ ทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถโต้ตอบได้โดยการร้องเรียนมายังผู้ส่งสารได้ตลอดเวลา

๓) ช่องทาง

สรุป ได้ว่าช่องทางการสื่อสารใดๆก็ตามผู้ส่งสารย่อมต้องอาศัยช่องทางหรือสื่อให้ทำหน้าที่นำสารไปยังผู้รับสารโดยทั่วไปแล้วสารที่ถูกผู้ส่งสารถ่ายทอดไปยังผู้รับสารจะเข้าไปสู่ระบบการรับรู้ของมนุษย์โดยผ่านประสาทสัมผัสทางใดทางหนึ่งหรือหลายทาง

๔) ผู้รับสาร

สรุป ได้ว่าผู้รับสารต้องใช้วิจารณญาณในการรับชม และรับฟังข้อเท็จจริงดีสุดเหตุผลรอบคอบ และรอบด้านในการสื่อสารขององค์กรสื่อซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อความเข้าใจที่ดี และช่วยให้ผู้รับสารได้รับทราบกิจกรรมต่างๆ ของภาครัฐได้ดี

๔.๒.๔ หลักสังคหวัตถุ ๔

๑) ทาน (การให้)

สรุป ได้ว่าทาน (การให้) ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปันด้วยสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ต่างๆ และแนะนำสั่งสอนด้วยมิตรไมตรีที่ดีต่อกันเสมอไป

๒) ปิยวาจา (คำพูดที่น่าฟัง)

สรุป ได้ว่าปิยวาจา(คำพูดที่น่าฟัง)วาจาไพเราะอ่อนหวานหรือวาจาซาบซึ้งใจ เกิดความรักความสามัคคีปรองดองกันหรือให้เกิดไมตรีที่ดีต่อกัน และเกิดความรักใคร่นับถือยินดีในการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ด้วยความจริงใจและเต็มใจอย่างยิ่ง

๓) อัถถจริยา (การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์)

สรุป ได้ว่าอัถถจริยา (การประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์) การช่วยเหลือในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ตลอดจนถึงสังคม ประเทศชาติ หรือที่เรียกกันว่า จิตอาสา

๔) สมานัตตตา (การมีตนเสมอ)

สรุป ได้ว่าสมานัตตตา มีความเป็นกลาง ยุติธรรมให้กับทุกคนทุกฝ่ายด้วยความเสมอต้น เสมอเสมอปลาย และปฏิบัติงานหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างด้วยความสม่ำเสมอถูกต้อง

๔.๓ นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

จากข้อมูลการศึกษาวិจัยเรื่องการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธผู้วิจัยสามารถนำเสนอรูปแบบการวิจัยการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธได้ทั้งหมด ๑๖ รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ ๑ การบริหารจัดการผู้ส่งสาร (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)
 รูปแบบที่ ๒ การบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)
 รูปแบบที่ ๓ การบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)

รูปแบบที่ ๔ การบริหารจัดการผู้รับสาร (Receiver) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)

รูปแบบที่ ๕ การบริหารจัดการผู้ส่งสาร (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิยวาจา (การพูดดี)

รูปแบบที่ ๖ การบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิยวาจา (การพูดดี)

รูปแบบที่ ๗ การบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิยวาจา (การพูดดี)

รูปแบบที่ ๘ การบริหารจัดการผู้รับสาร (Receiver) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิยวาจา (การพูดดี)

รูปแบบที่ ๙ การบริหารจัดการผู้ส่งสาร (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

รูปแบบที่ ๑๐ การบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

รูปแบบที่ ๑๑ การบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

รูปแบบที่ ๑๒ การบริหารจัดการผู้รับสาร (Receiver) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

รูปแบบที่ ๑๓ การบริหารจัดการผู้ส่งสาร (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

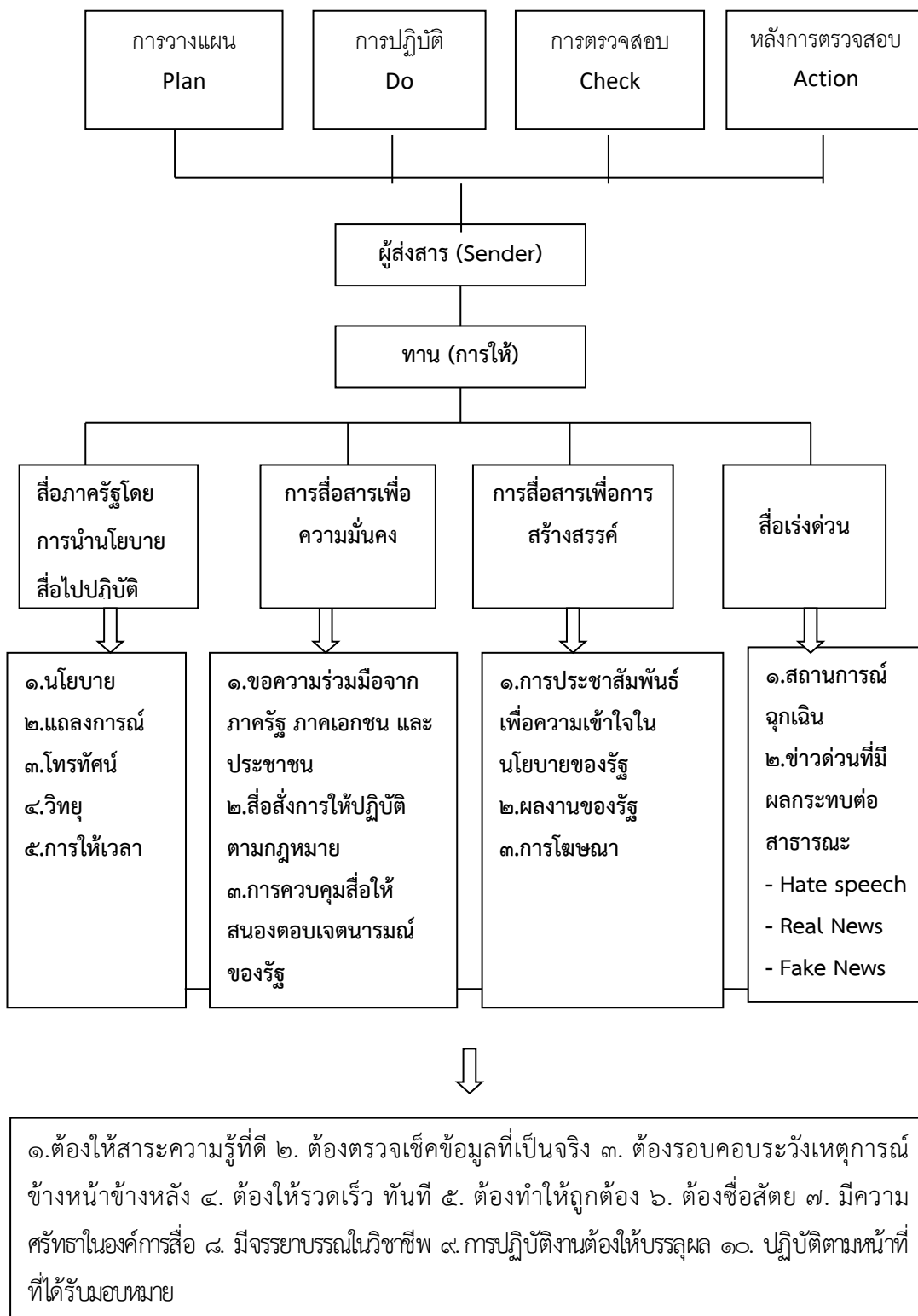
รูปแบบที่ ๑๔ การบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

รูปแบบที่ ๑๕ การบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อส่งคำสั่งติดตามหลักสมานัตต
ตา (การวางตนเป็นกลาง)

รูปแบบที่ ๑๖ การบริหารจัดการผู้รับสาร (Receiver) เพื่อส่งคำสั่งติดตามหลักสมานัตต
ตา (การวางตนเป็นกลาง)

ซึ่งทั้งหมดได้นำเสนอแผนภาพทั้ง ๑๖ รูปแบบ ดังนี้

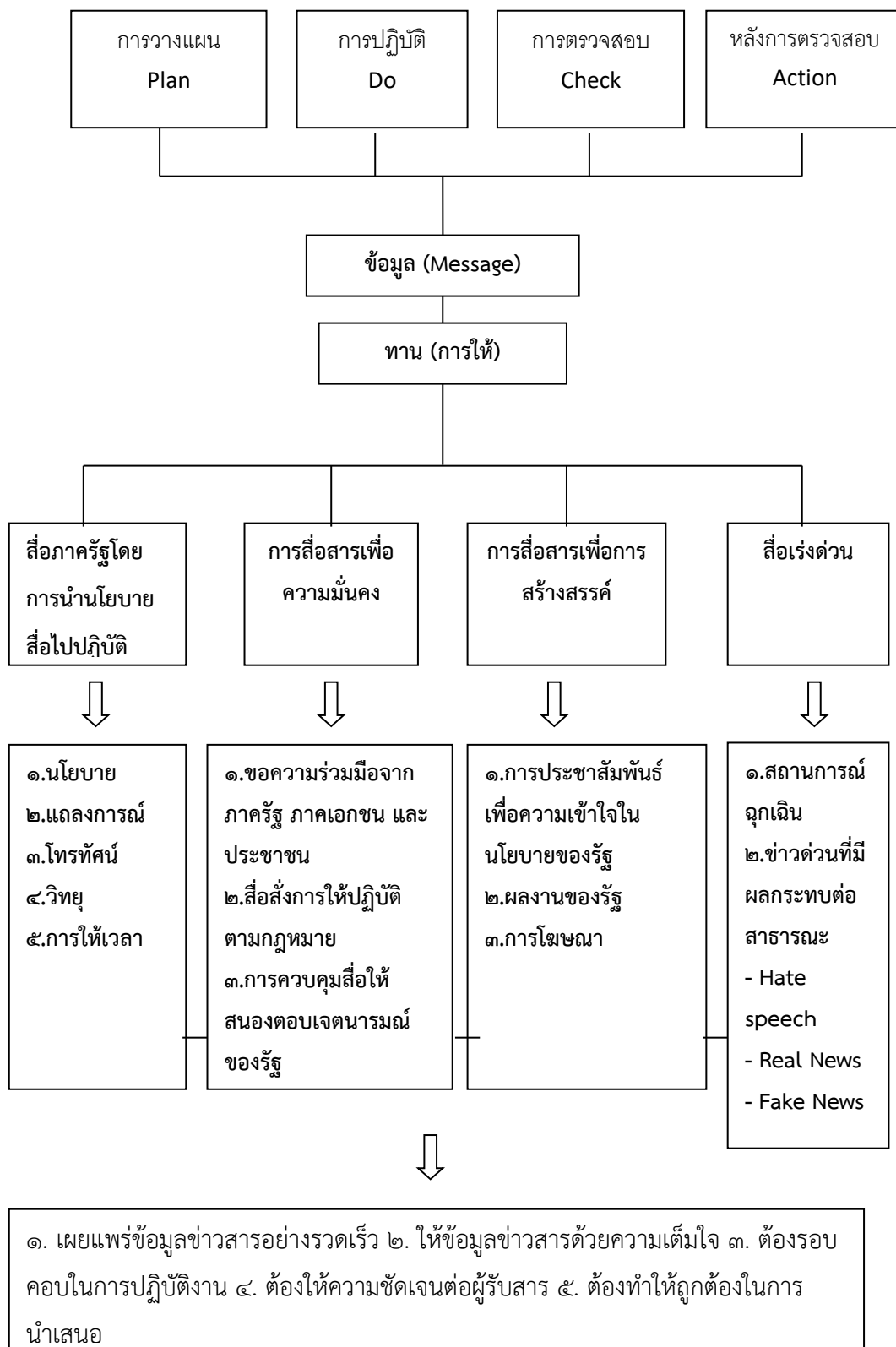

แผนภาพที่ ๔.๑ รูปแบบการบริหารจัดการผู้ส่งสาร (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)

จากแผนภาพที่ ๔.๑ ผู้ส่งสารในองค์กรสื่อภาครัฐ ได้นำเสนอข่าวด้านสื่อภาครัฐโดยการ นำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทัศน์ วิทย์ และการให้เวลากับ สื่อมวลชนต้องคำนึงถึง ๑. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ๒. มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชน ๓. มีการตรวจสอบได้จากภาคเอกชน และภาคประชาชน ๔. มีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรม ๕. มีการแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาด ๖. มีการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบ กิจการกำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ ๗. มีเกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ๘. คุ้มครองผู้บริโภค กำหนดมาตรการให้ผู้ให้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย ๙. มีความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ

ดังนั้น ทาน (การให้) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องให้สาระความรู้ที่ดี
๒. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๓. ต้องรอบคอบระวังเหตุการณ์ข้างหน้าข้างหลัง
๔. ต้องให้รวดเร็วทันที
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. ต้องซื่อสัตย์
๗. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๘. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๙. การปฏิบัติงานต้องให้บรรลุผล
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

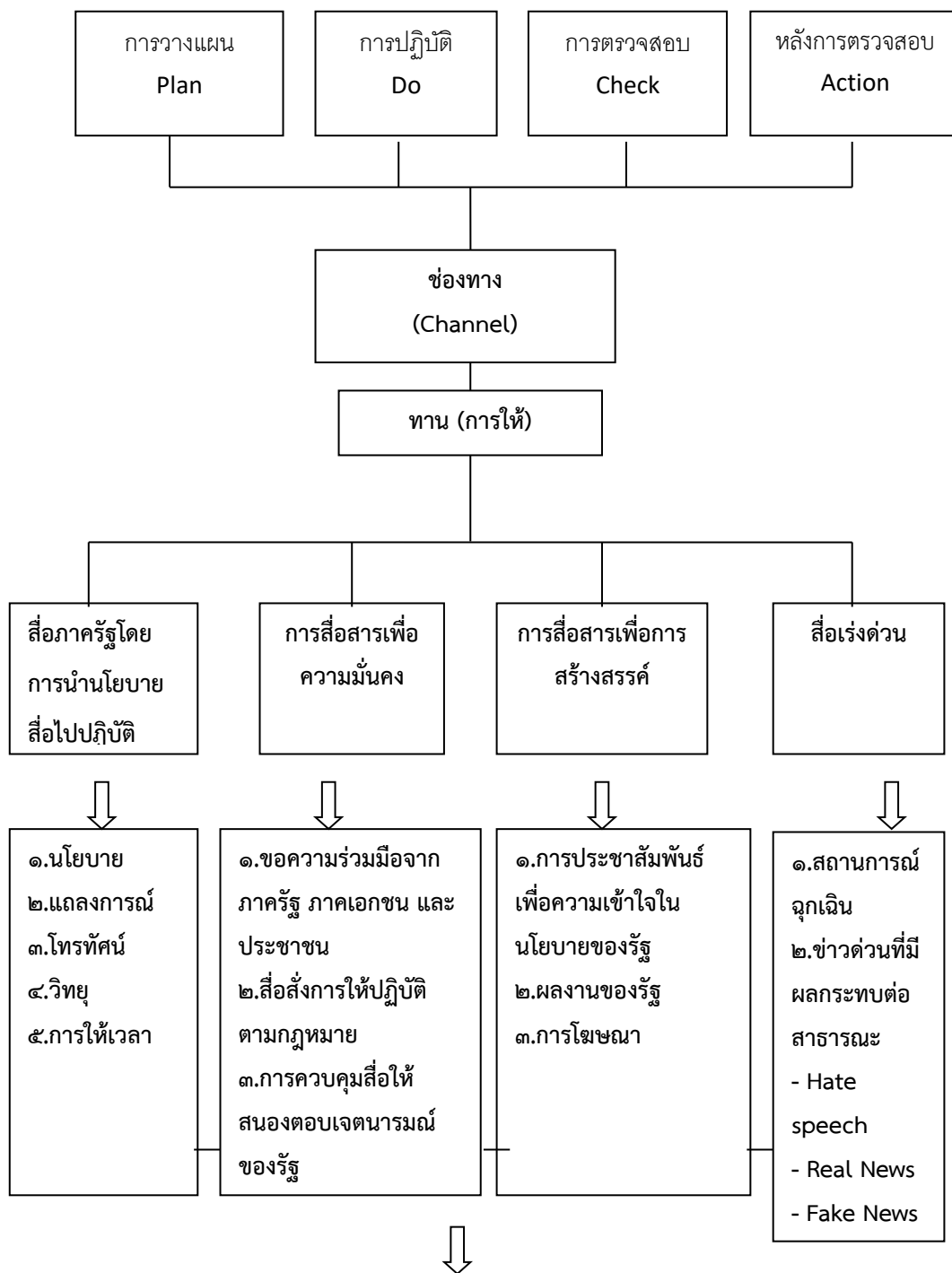

แผนภาพที่ ๔.๒ รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักทวน (การให้)

จากแผนภาพที่ ๔.๒ ข้อมูลในองค์กรสื่อภาครัฐได้นำเสนอข่าวด้านการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมาย และการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐต้องคำนึงถึง ๑. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ๒. มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชน ๓. มีการตรวจสอบได้จากภาคเอกชน และภาคประชาชน ๔. มีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรม ๕. มีการแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาด ๖. มีการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ ๗. มีเกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ๘. คุ้มครองผู้บริโภคกำหนดมาตรการให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย ๙. มีความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ

ดังนั้น ทาน (การให้) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ
๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน
๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร
๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ

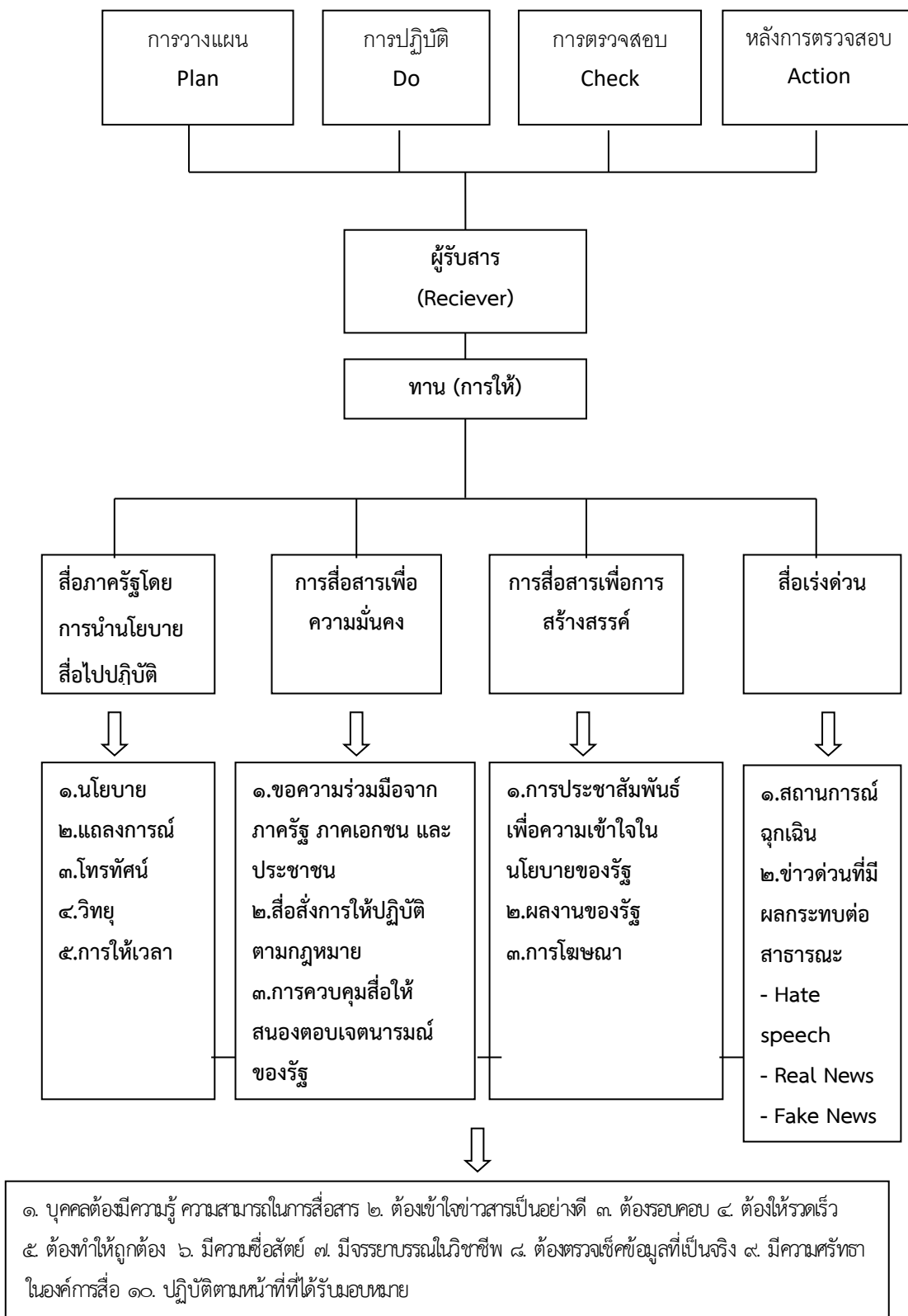
๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร ๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจสอบข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

แผนภาพที่ ๔.๓ รูปแบบการบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)

จากแผนภาพที่ ๔.๓ ช่องทางในองค์กรสื่อภาครัฐได้นำเสนอข่าวด้านการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาต้องคำนึงถึง ๑. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ๒. มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชน ๓. มีการตรวจสอบได้จากภาคเอกชน และภาคประชาชน ๔. มีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรม ๕. มีการแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาด ๖. มีการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ ๗. มีเกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ๘. คุ้มครองผู้บริโภคกำหนดมาตรการให้ผู้ใช้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย ๙. มีความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ

ดังนั้น ทาน (การให้) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร
๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

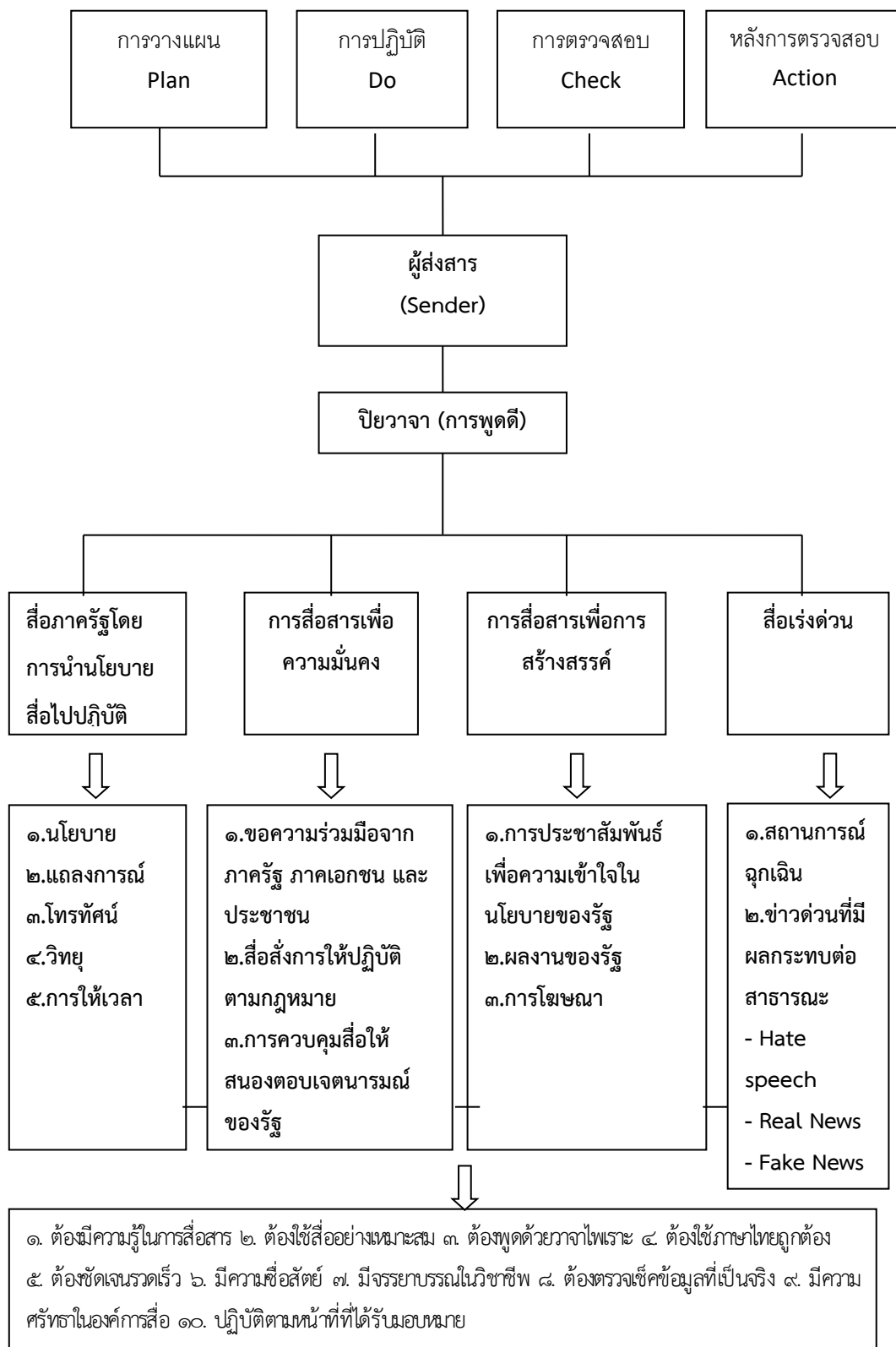
แผนภาพที่ ๔.๔ รูปแบบการบริหารจัดการผู้รับสาร (Reciever) เพื่อสังคมสันติตามหลักทาน (การให้)

จากแผนภาพที่ ๔.๔ ผู้รับสารในองค์กรสื่อภาครัฐได้นำเสนอข่าวด้านสื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ต้องคำนึงถึง ๑. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ๒. มีทัศนคติที่ดีต่อประชาชน ๓. มีการตรวจสอบได้จากภาคเอกชน และภาคประชาชน ๔. มีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรม ๕. มีการแข่งขันสนับสนุนให้ใช้กลไกตลาด ๖. มีการอนุญาตและกำกับดูแลการประกอบกิจการกำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อ ๗. มีเกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ๘. คุ้มครองผู้บริโภค กำหนดมาตรการให้ผู้ให้บริการสามารถเลือกบริการโทรคมนาคมได้อย่างหลากหลาย ๙. มีความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่ภาครัฐเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวต่างๆ

ดังนั้น ทาน (การให้) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร
๒. ต้องเข้าใจข่าวสารเป็นอย่างดี
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

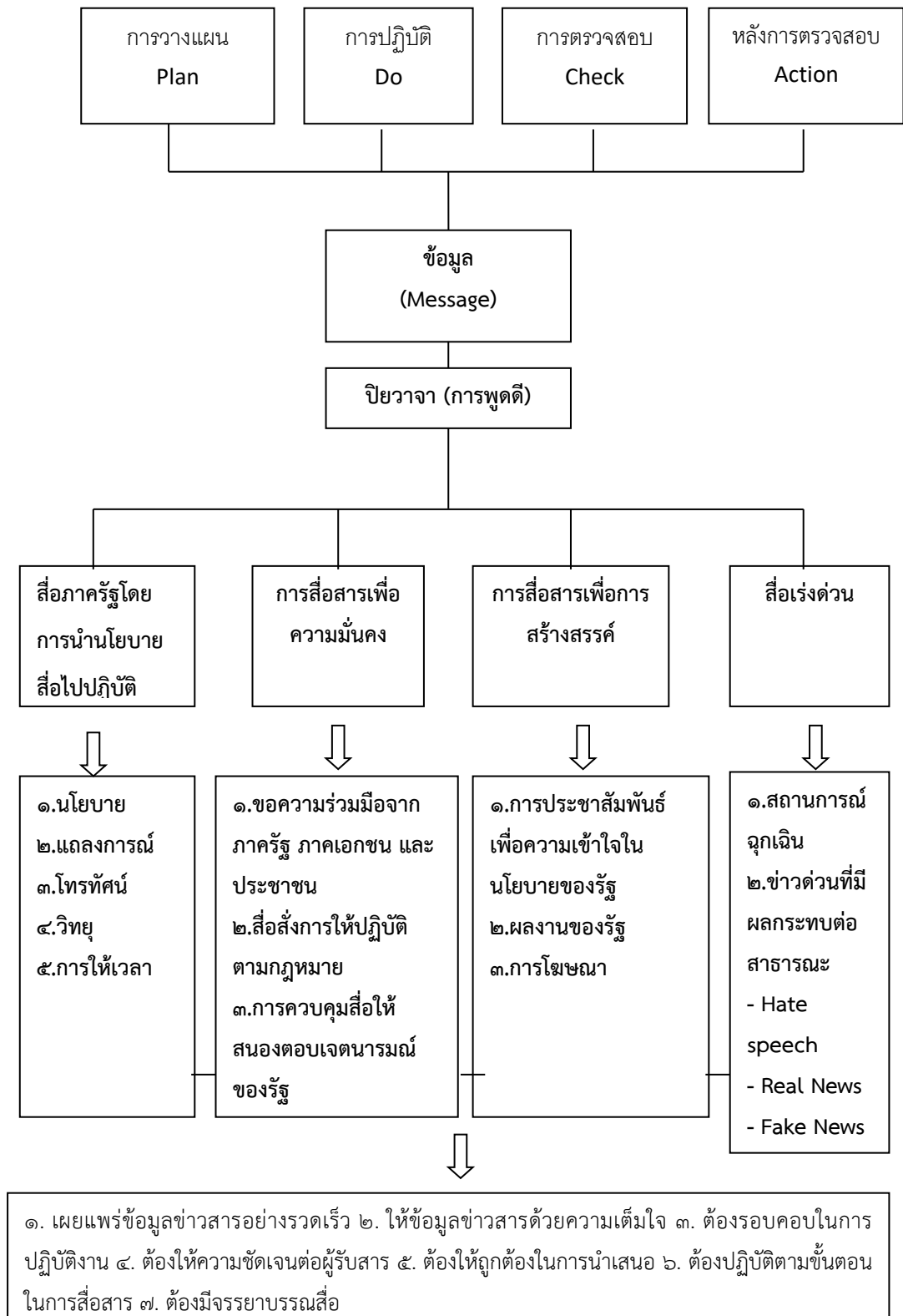

แผนภาพที่ ๔.๕ รูปแบบการบริหารจัดการผู้ส่งสาร (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิวาจา (การพูดดี)

จากแผนภาพที่ ๔.๕ ผู้ส่งสารในองค์กรสื่อภาครัฐโดยนำเสนอข่าวสารด้านสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทัศน์ วิทย์ และการให้เวลากับสื่อมวลชน ต้องคำนึงถึง ๑. มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ ๒. สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ ๓. มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ

ดังนั้นปิวาจา (การพูดดี) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร
๒. ต้องใช้สื่ออย่างเหมาะสม
๓. ต้องพูดด้วยวาจาไพเราะ
๔. ต้องใช้ภาษาไทยถูกต้อง
๕. ต้องชัดเจนรวดเร็ว
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

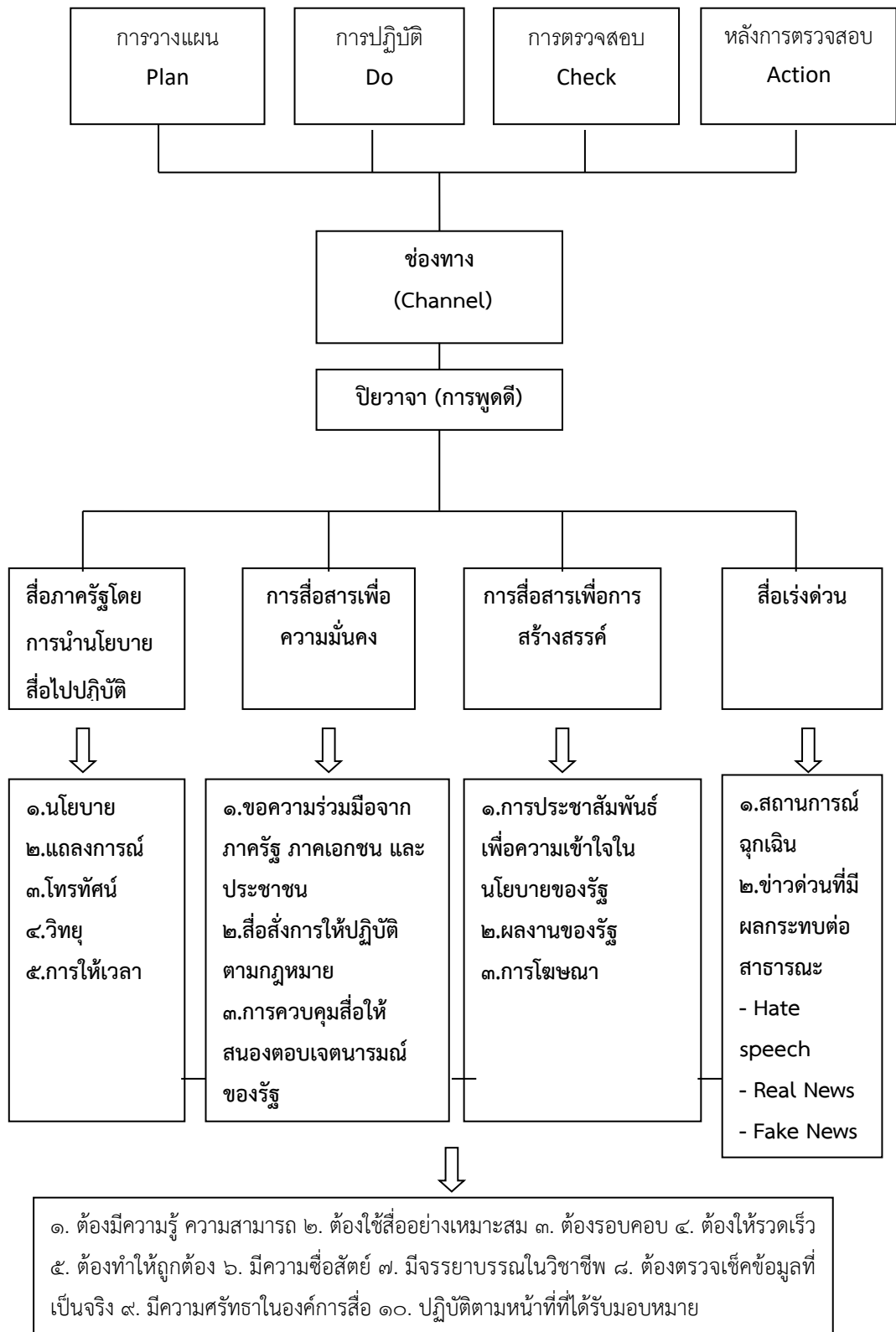

แผนภาพที่ ๔.๖ รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิววาจา (การพูดดี)

จากแผนภาพที่ ๔.๖ ข้อมูลในองค์กรสื่อภาครัฐโดยการนำเสนอข่าวสารด้านการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐต้องคำนึงถึง ๑. มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ ๒. สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ ๓. มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ

ดังนั้นปียวจา (การพูดดี) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ
๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน
๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร
๕. ต้องให้ถูกต้องในการนำเสนอ
๖. ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนในการสื่อสาร
๗. ต้องมีจรรยาบรรณสื่อ

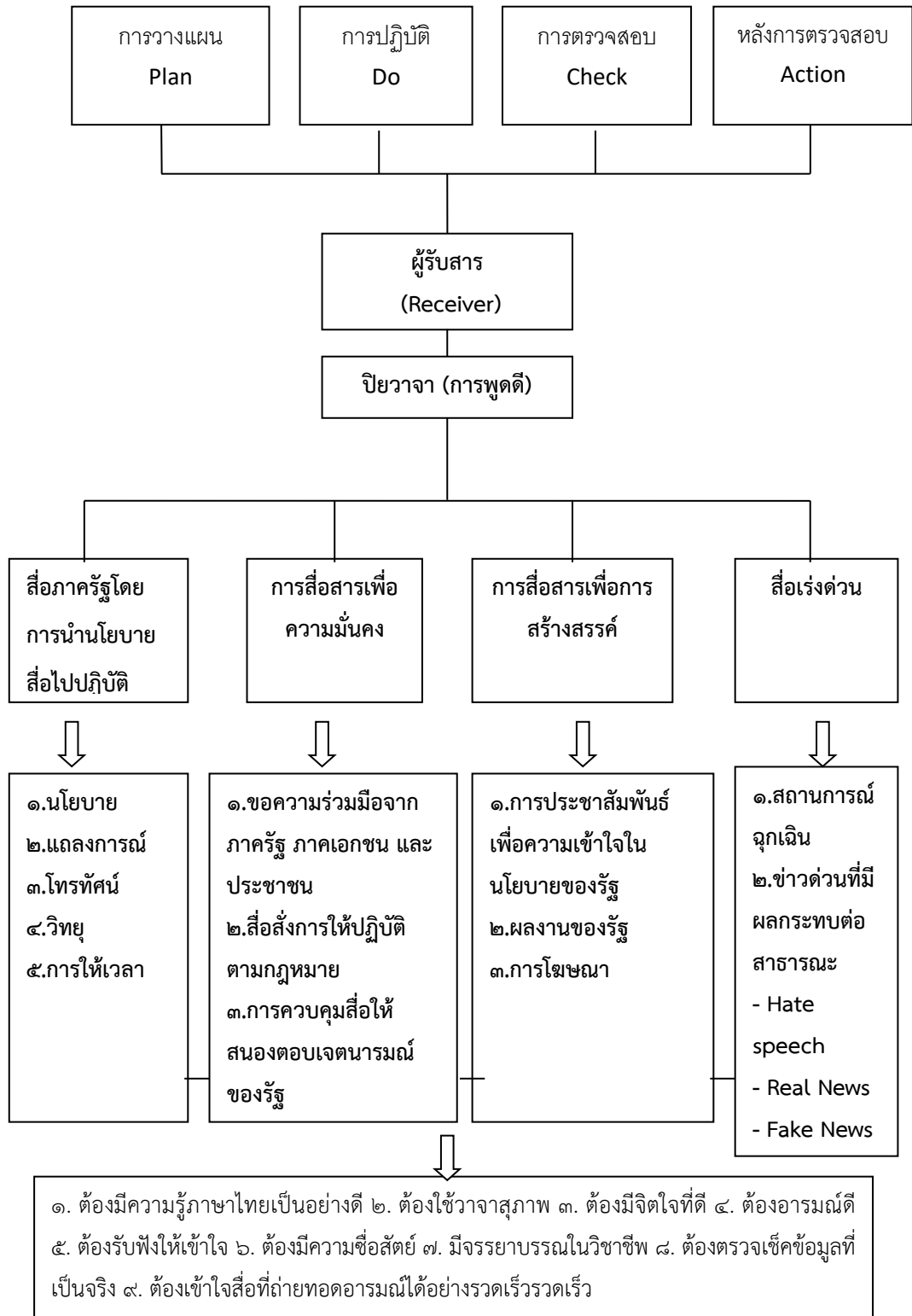

แผนภาพที่ ๔.๗ รูปแบบการบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักปิววาจา (การพูดดี)

จากแผนภาพที่ ๔.๗ ช่องทางในองค์กรสื่อภาครัฐ โดยการนำเสนอข่าวสารด้านการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณา ต้องคำนึงถึง ๑. มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ ๒. สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ ๓. มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ ๔. มีการคอร์รัปชันน้อย

ดังนั้นพิจารณา (การพูดดี) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ/ช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ ความสามารถ
๒. ต้องใช้สื่ออย่างเหมาะสม
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

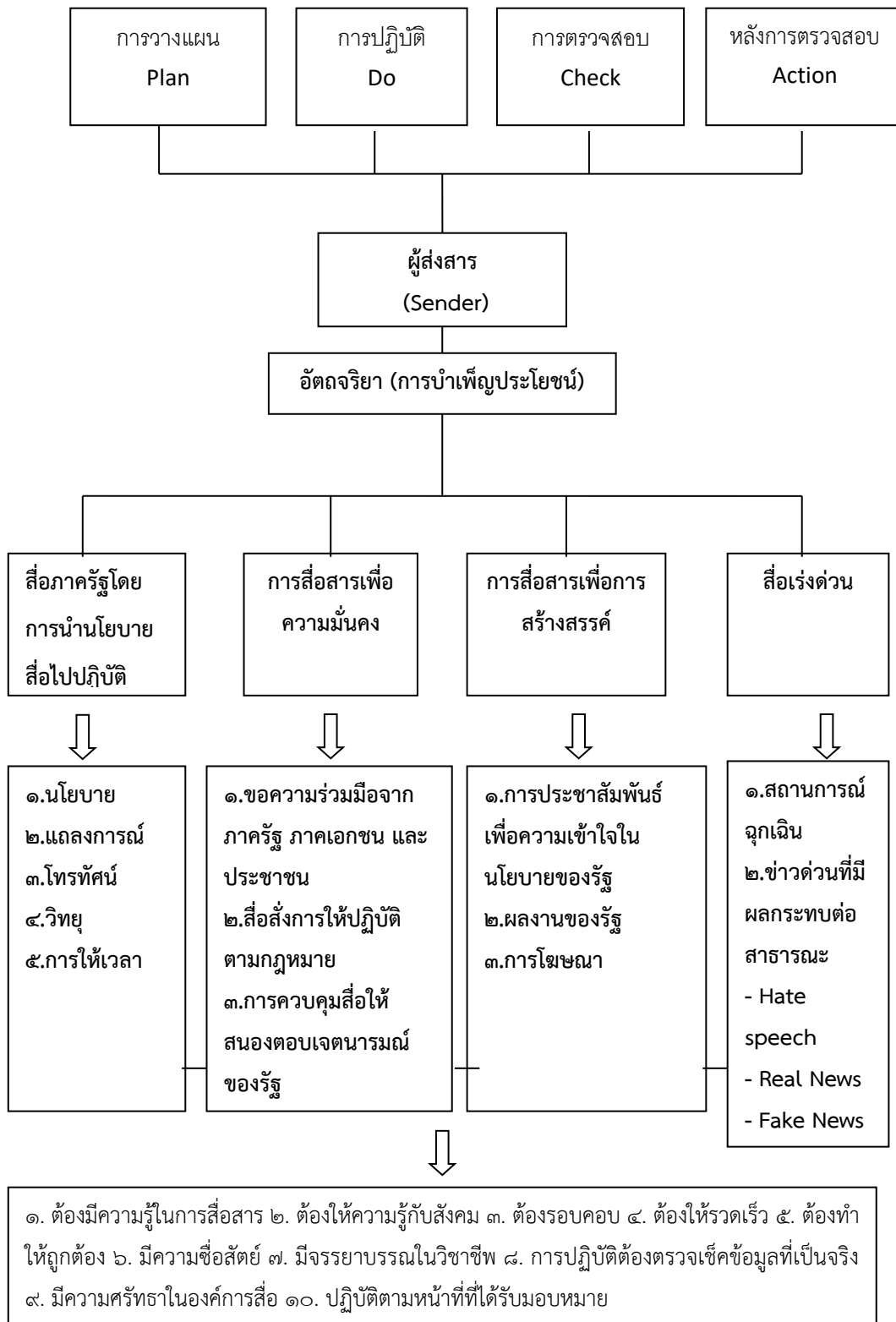
แผนภาพที่ ๔.๘ รูปแบบการบริหารจัดการผู้รับสาร (Receiver) เพื่อสังคมสันติตามหลักปียวาจา (การพูดดี)

จากแผนภาพที่ ๔.๘ ผู้รับสารในองค์กรสื่อภาครัฐ โดยการนำเสนอด้านสื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ต้องคำนึงถึง ๑. มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ ๒. สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ ๓. มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ

ดังนั้นปียวจา (การพูดดี) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ภาษาไทยเป็นอย่างดี
๒. ต้องใช้วาจาสุภาพ
๓. ต้องมีจิตใจที่ดี
๔. ต้องอารมณ์ดี
๕. ต้องรับฟังให้เข้าใจ
๖. ต้องมีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. ต้องเข้าใจสื่อที่ถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างรวดเร็วรวดเร็ว

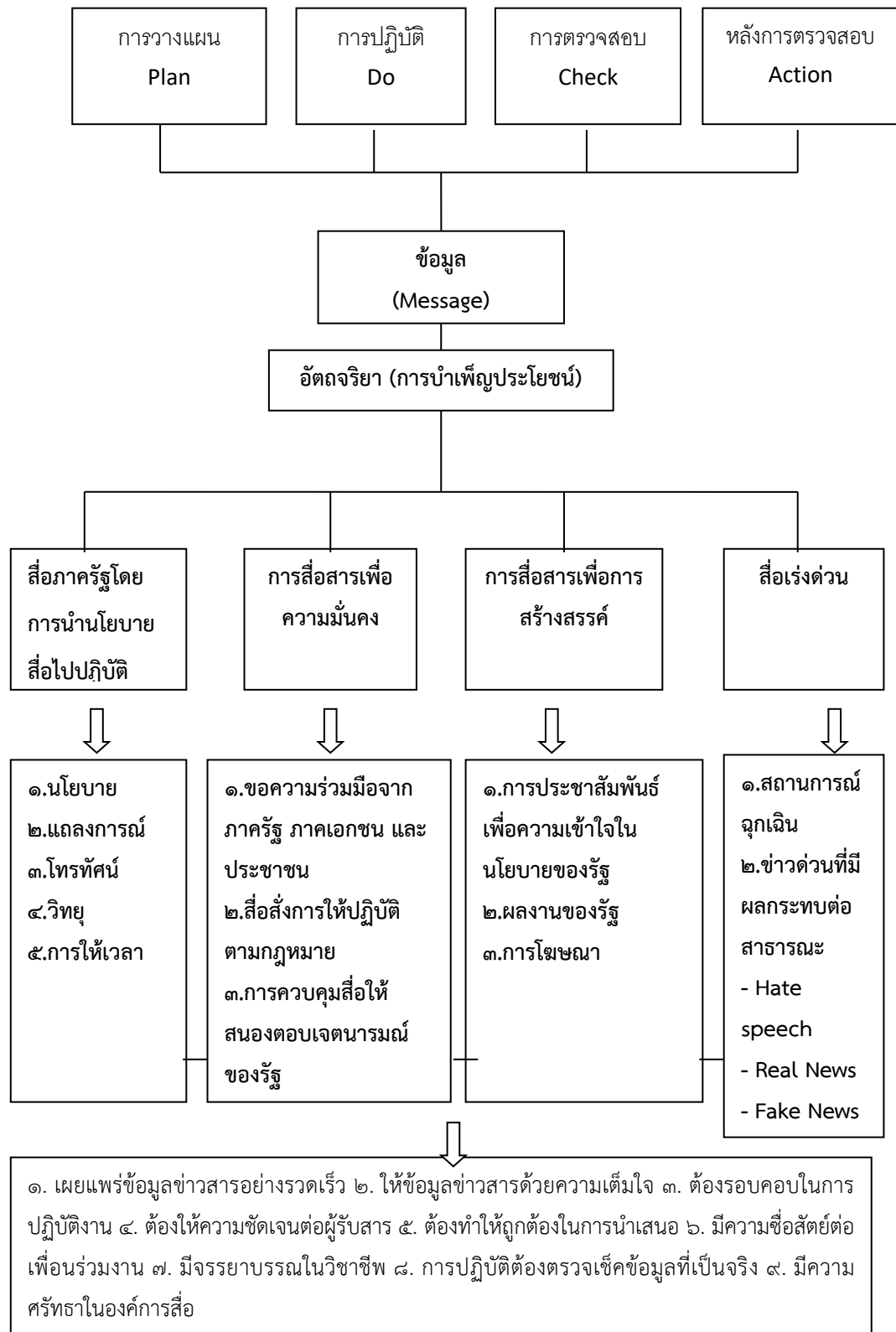

แผนภาพที่ ๔.๙ รูปแบบการบริหารจัดการผู้ส่งสาร (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลัก
อัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

จากแผนภาพที่ ๔.๙ ผู้ส่งสารในองค์กรสื่อภาครัฐโดยการนำเสนอข่าวสารด้านสื่อภาครัฐ โดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทัศน์ วิทยุ และการให้เวลากับ สื่อมวลชน ต้องคำนึงถึง ๑. ประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ของรัฐบาล ๒. ได้รับความเห็นชอบจากสาธารณชนในการออกกฎหมายใหม่ๆ ๓. มีการสนับสนุนจากประชาชาติและความร่วมมืออันดีจากสาธารณชน ๔. เผยแพร่ผลงานความก้าวหน้าต่างๆ ด้านการปกครองและการจัดการประเทศของรัฐบาล ๕. การปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ เชิดชูสถาบันนี้ไว้ด้วยความจงรักภักดี

ดังนั้นอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร
๒. ต้องให้ความรู้กับสังคม
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. การปฏิบัติต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

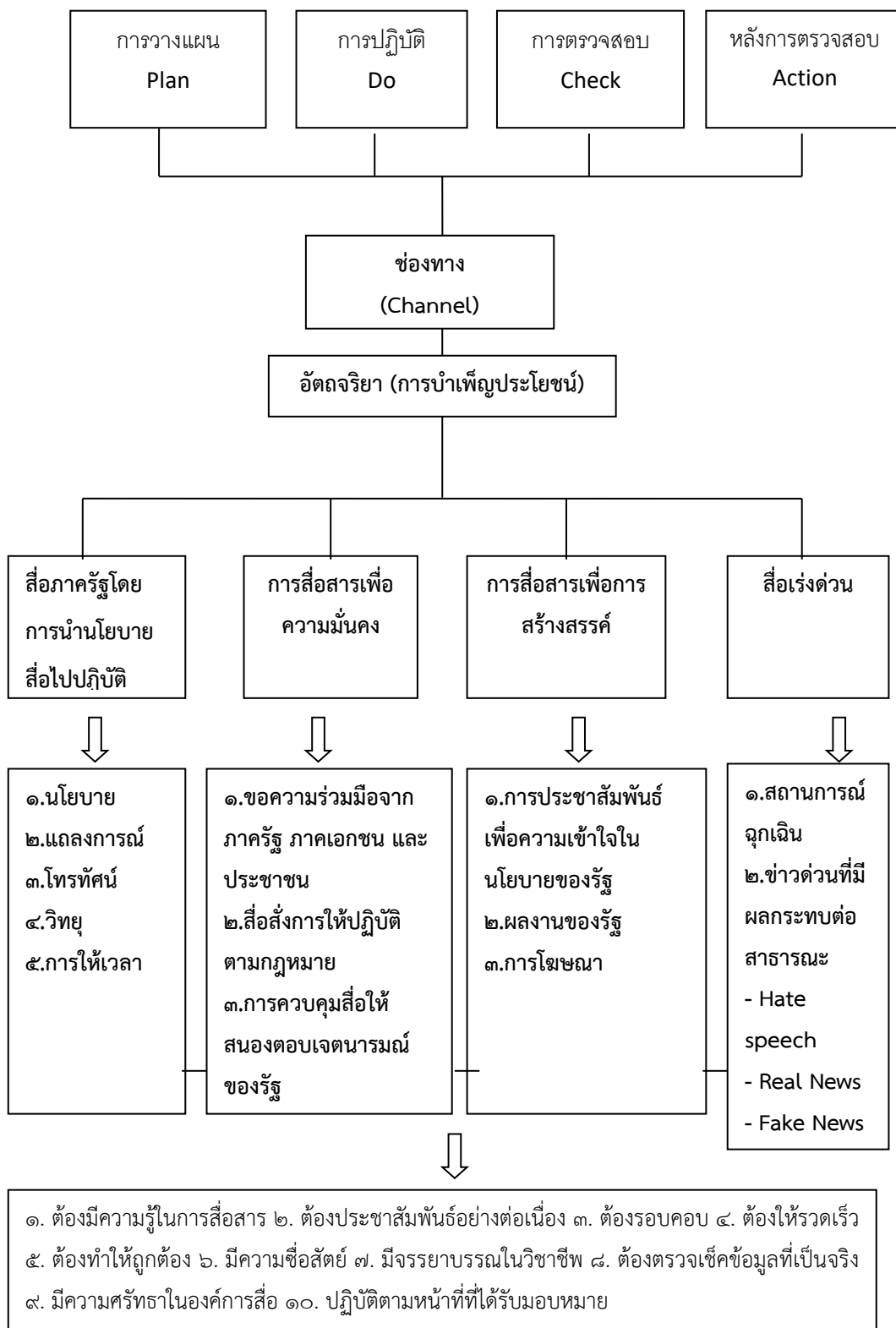

แผนภาพที่ ๔.๑๐ รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลัก
อัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

จากแผนภาพที่ ๔.๑๐ ข้อมูลในองค์กรสื่อภาครัฐโดยการนำเสนอข่าวสารด้านการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน โดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐ ต้องคำนึงถึง ๑. มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ ๒. สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ ๓. มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ ๔. มีการคอร์รัปชันน้อย

ดังนั้นอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้อง กับข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ
๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน
๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร
๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ
๖. มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงาน
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. การปฏิบัติต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

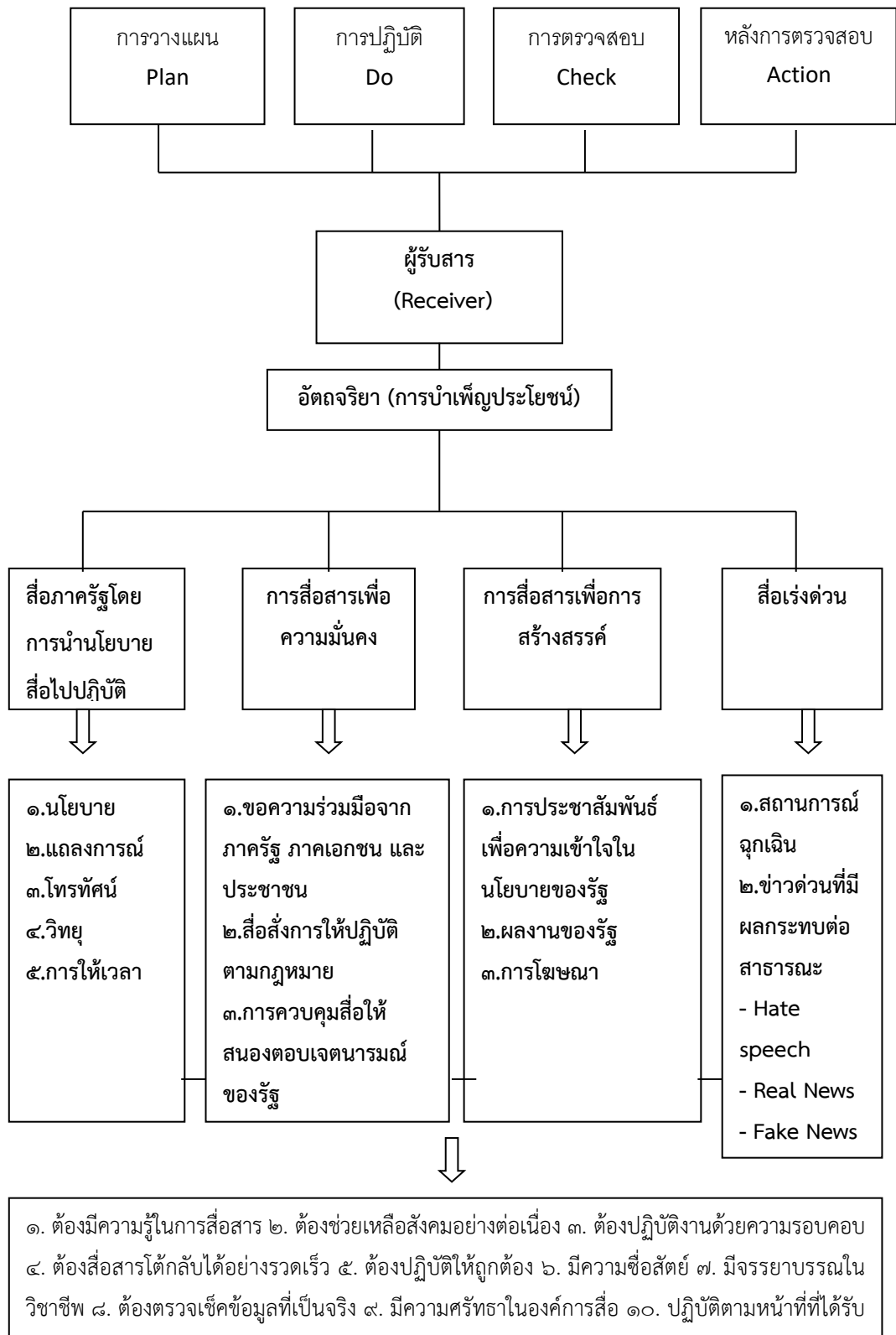

แผนภาพที่ ๔.๑๑ รูปแบบการบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลัก
อัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

จากแผนภาพที่ ๔.๑๑ ช่องทางในองค์กรสื่อภาครัฐ ด้านการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ เพื่อให้ประชาชนได้รับชมรับฟังจากการประชาสัมพันธ์ของสื่อภาครัฐ เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐ ซึ่งมีผลงานการดำเนินงานของภาครัฐและมีการโฆษณาเพื่อให้ประชาชนรับทราบในสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยต้องคำนึงถึง ๑. มีการจัดการทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ๒. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบเมื่อเกิดสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้นอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้อง กับช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร
๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

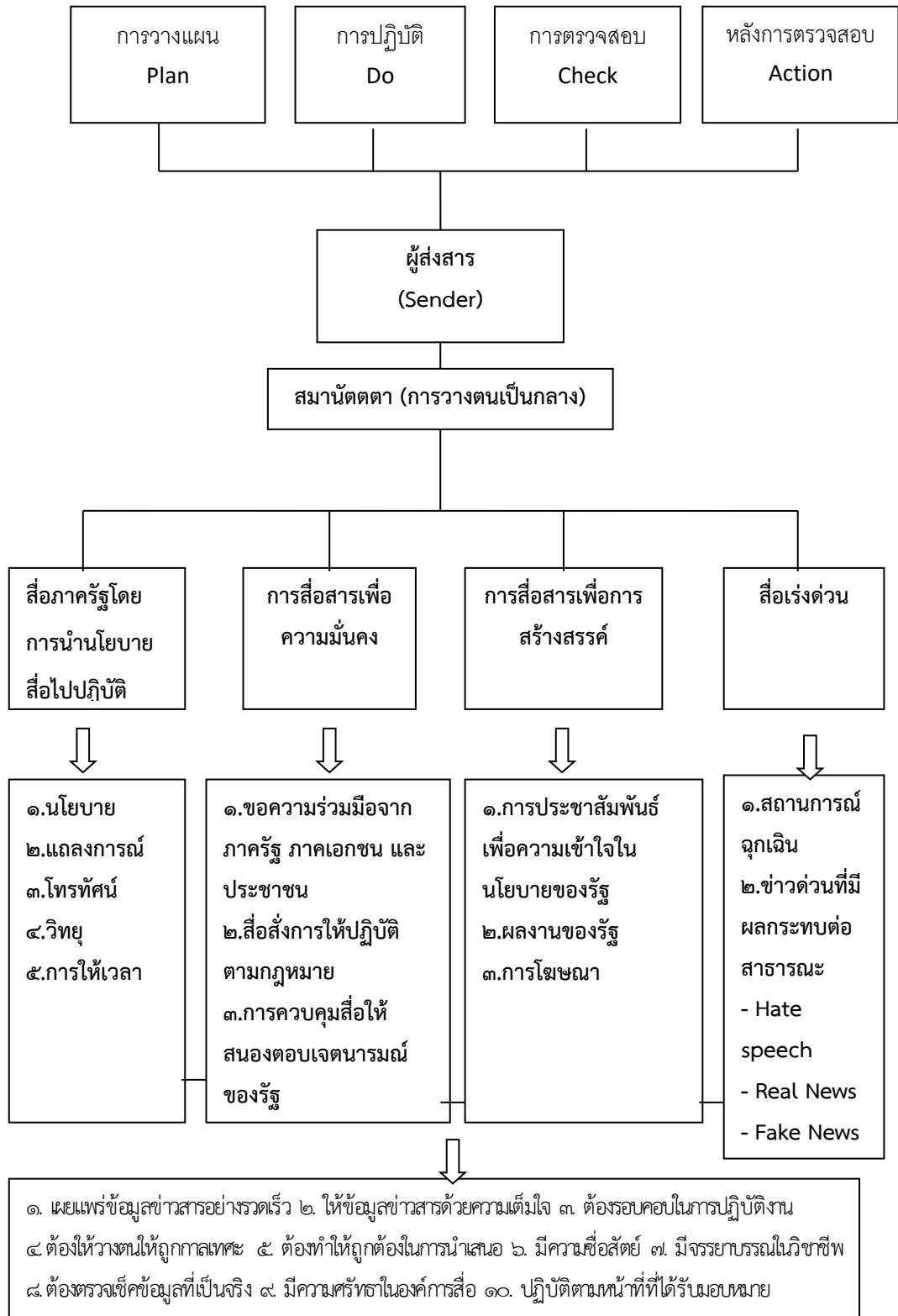
แผนภาพที่ ๔.๑๒ รูปแบบการบริหารจัดการผู้รับสาร (Receiver) เพื่อสังคมสันติตามหลักอรรถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์)

จากแผนภาพที่ ๔.๑๒ ผู้รับสารในองค์กรสื่อภาครัฐโดยการนำเสนอด้านสื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ต้องคำนึงถึง ๑. มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ ๒. สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ ๓. มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ

ดังนั้นอัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร
๒. ต้องช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง
๓. ต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ
๔. ต้องสื่อสารโต้กลับได้อย่างรวดเร็ว
๕. ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

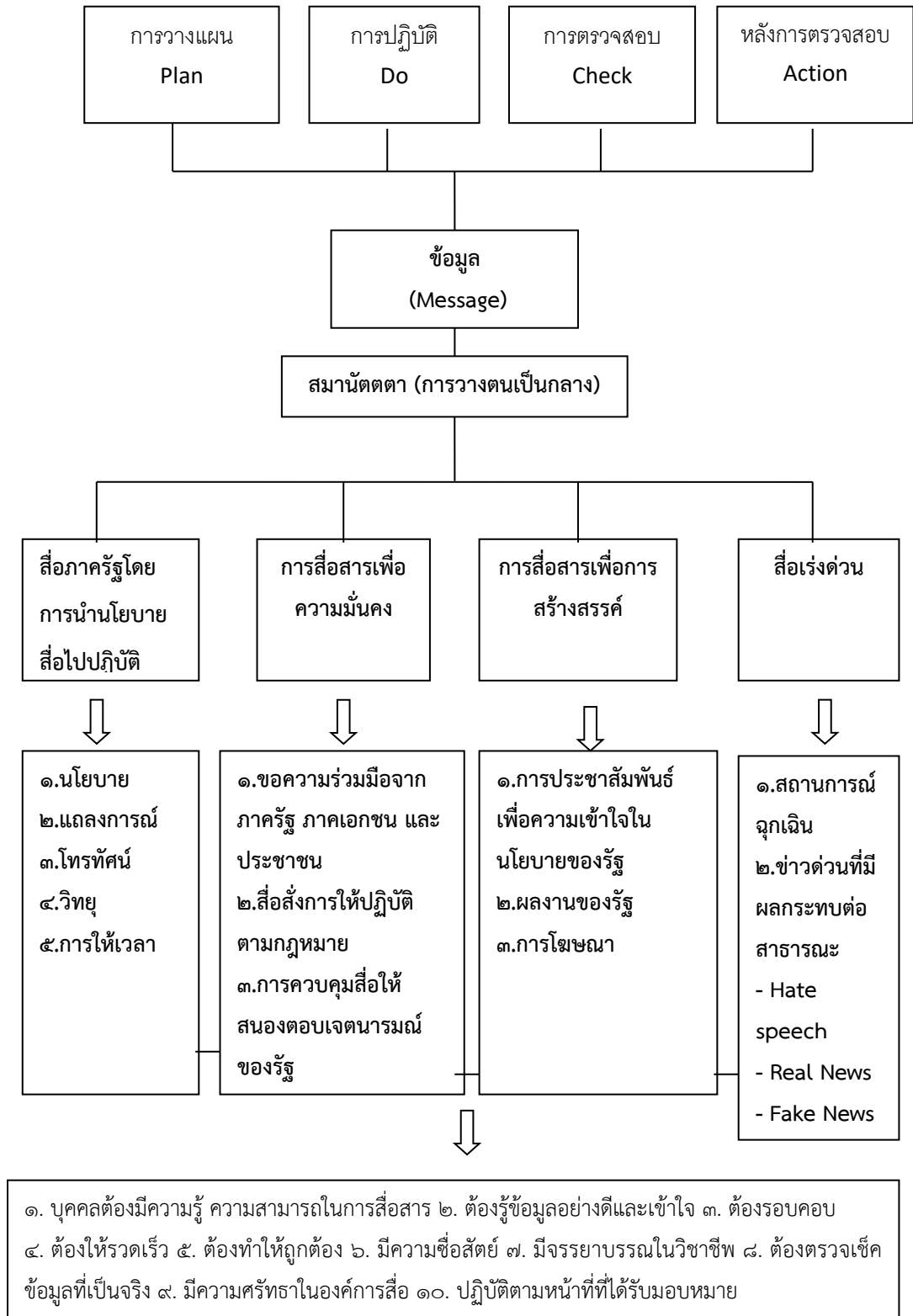

แผนภาพที่ ๔.๑๓ รูปแบบการบริหารจัดการผู้ส่งสาร (Sender) เพื่อสังคมสันติตามหลักสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

จากแผนภาพที่ ๔.๑๓ ผู้ส่งสารในองค์กรสื่อภาครัฐ ต้องนำเสนอข่าวสารในด้านสื่อ ภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการให้ เวลาแก่สื่อมวลชน ต้องคำนึงถึง ๑. มีการจัดการทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ๒. มีการ กำหนดผู้รับผิดชอบเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

ดังนั้นสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ส่งสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ
๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน
๔. ต้องให้วางตนให้ถูกกาลเทศะ
๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

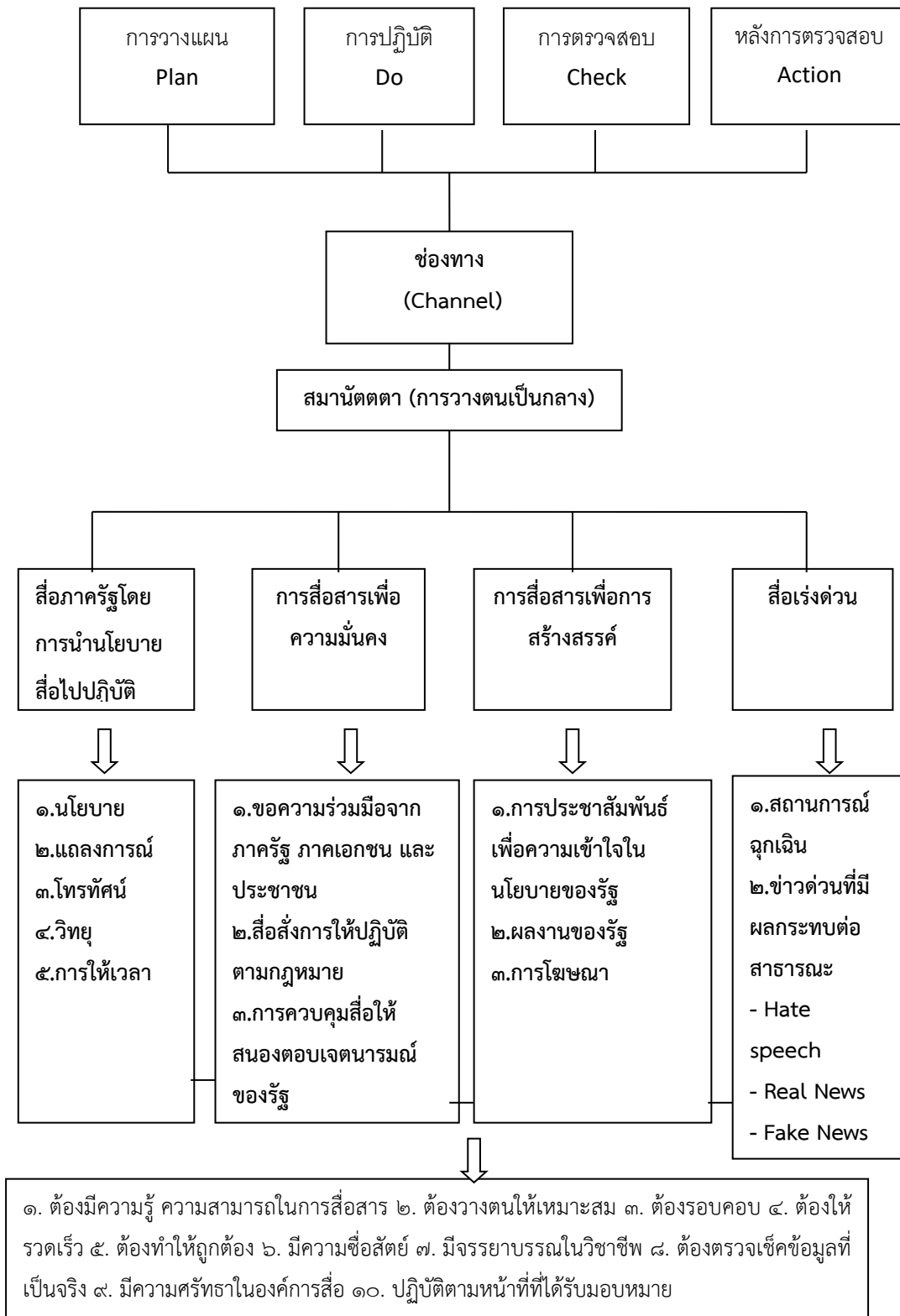

แผนภาพที่ ๔.๑๔ รูปแบบการบริหารจัดการข้อมูล (Message) เพื่อสังคมสันติตามหลักสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง)

จากแผนภาพที่ ๔.๑๔ ข้อมูลในองค์กรสื่อภาครัฐโดยการนำเสนอข่าวสารด้านการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน โดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐ ต้องคำนึงถึง ๑. มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ ๒. สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ ๓. มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ ๔. มีการคอร์รัปชันน้อย

ดังนั้นสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้อง กับข้อมูลเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร
๒. ต้องรู้ข้อมูลอย่างดีและเข้าใจ
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

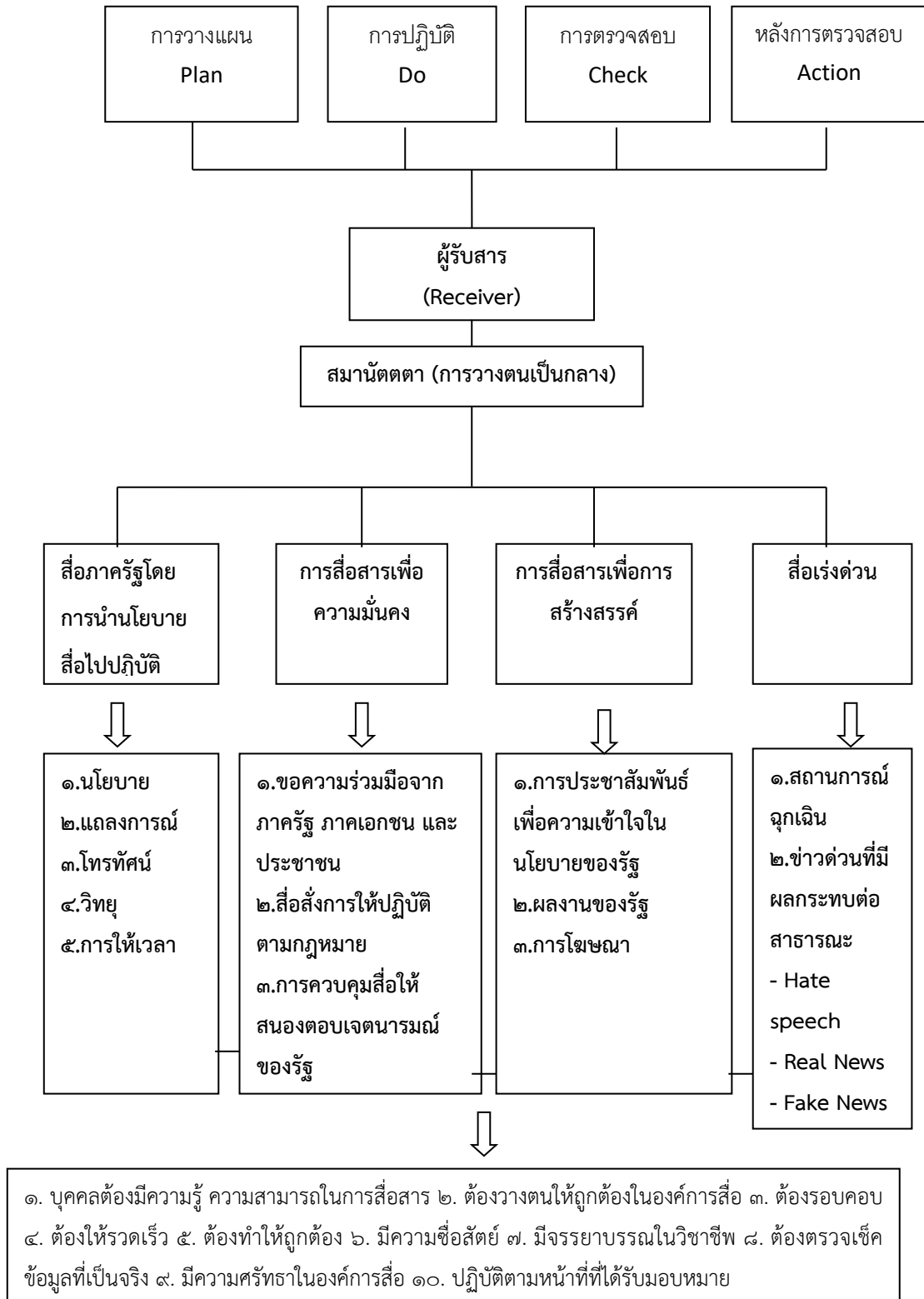

แผนภาพที่ ๔.๑๕ รูปแบบการบริหารจัดการช่องทาง (Channel) เพื่อสังคมสันติตามหลักสมานัตตดา (การวางแผนเป็นกลาง)

จากแผนภาพที่ ๔.๑๕ ช่องทางในองค์กรสื่อภาครัฐได้นำเสนอข่าวสารด้านการสื่อสาร เพื่อการสร้างสรรค์เพื่อให้ประชาชนได้รับชมรับฟังจากการประชาสัมพันธ์ของสื่อภาครัฐ เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐ ซึ่งมีผลงานการดำเนินงานของภาครัฐและมีการโฆษณาเพื่อให้ประชาชนรับทราบในสิ่งที่เป็นประโยชน์ โดยต้องคำนึงถึง ๑. มีการจัดการทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ๒. มีการกำหนดผู้รับผิดชอบเมื่อเกิดสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ดังนั้นสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ที่เกี่ยวข้อง กับสื่อ/ช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร
๒. ต้องวางตนให้เหมาะสม
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

แผนภาพที่ ๔.๑๖ รูปแบบการบริหารจัดการผู้รับสาร (Receiver) เพื่อสังคมสันติตามหลัก
สมานัตตดา (การวางตนเป็นกลาง)

จากแผนภาพที่ ๔.๑๖ ผู้รับสารในองค์กรสื่อภาครัฐโดยการนำเสนอด้านสื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ต้องคำนึงถึง ๑. มีการควบคุมดูแลสื่อมวลชนโดยการออกระเบียบกฎหมายควบคุมสื่อ ๒. สื่อมวลชนของภาครัฐประชาชนให้การยอมรับเชื่อถือ ๓. มีการกำกับดูแลกันเองมากกว่าสื่ออื่นๆ

ดังนั้นสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง) ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้ตระหนักถึงสันติได้ดังนี้

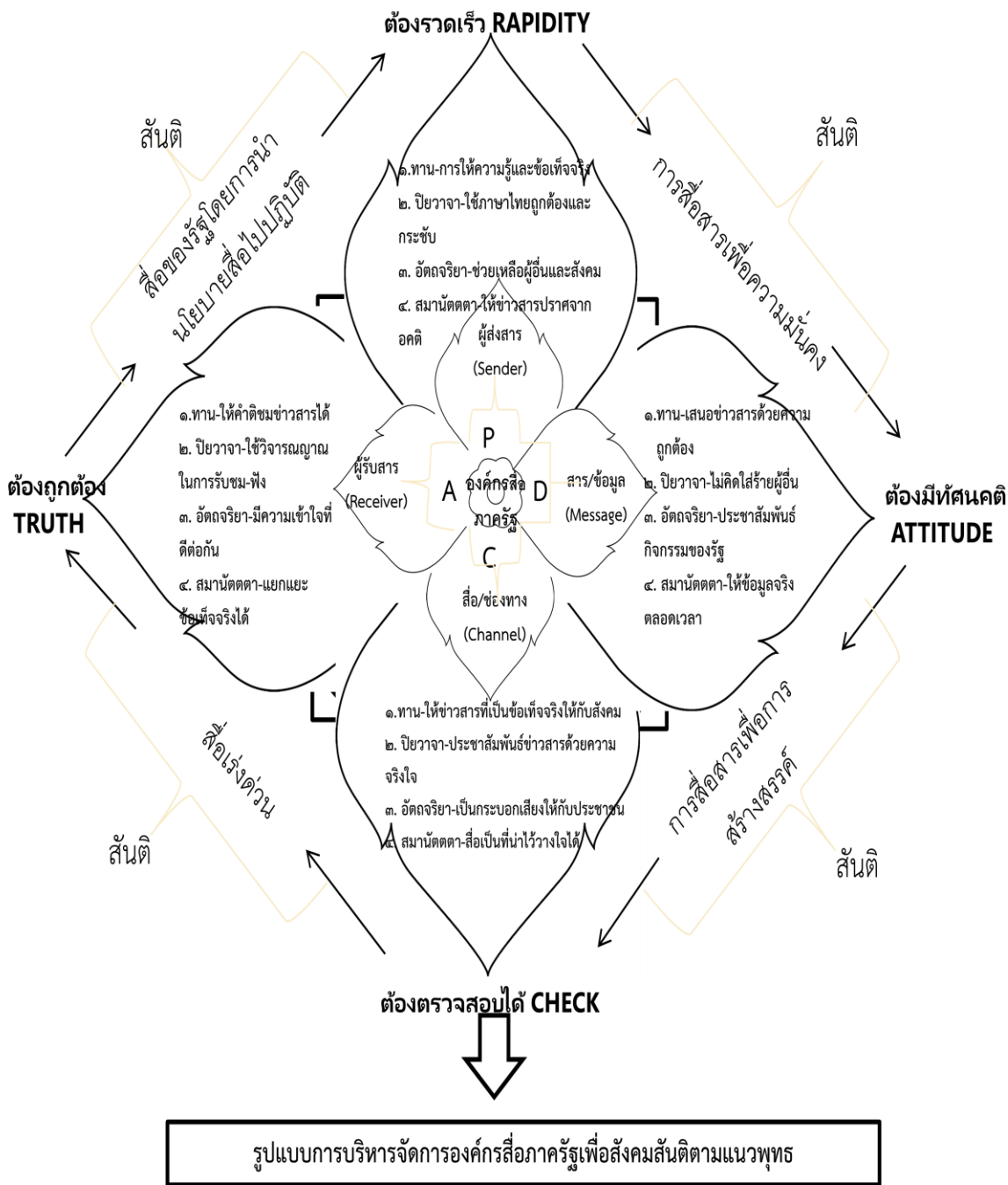
๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร
๒. ต้องวางตนให้ถูกต้องในองค์กรสื่อ
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการสังเคราะห์ตามกรอบแนวความคิดในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ๓ ประการ ตามที่นำเสนอไว้แล้วจึงสามารถนำเสนอองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

Praphansak : Peace Model

แผนภาพที่ ๔.๑๗ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๗ อธิบายได้ดังนี้

การจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา และบูรณาการระหว่างการจัดการองค์กรกับคำสอนทางพระพุทธศาสนา องค์กรสื่อภาครัฐซึ่งสื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญต่อพลวัตด้านต่างๆ ในสังคมมาโดยตลอด ดังนั้นการสื่อสารในสภาวะการณ์ปัจจุบันนี้จะได้นโยบายการสื่อสารที่จะนำไปใช้ให้มีการเปลี่ยนแปลงองค์กรสื่อด้วยความรวดเร็ว มีทัศนคติ มีการตรวจสอบได้ และมีความถูกต้องในการจัดการองค์กรสื่อภาครัฐให้ได้คุณภาพที่ดีดังนี้

๔.๔.๑ สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติต้องมีความรวดเร็ว

การสื่อสารขององค์กรสื่อภาครัฐต้องมีความรวดเร็วและต้องมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานในองค์กรสื่อไม่ว่าจะนำเสนอรูปแบบรายการใดผู้ส่งสารต้องมีการปรับปรุงรูปแบบรายการสื่อของภาครัฐ แลกเปลี่ยน นโยบายของ กสทช. อย่างต่อเนื่องให้ทันสมัยด้วยความรวดเร็วทันการ องค์กรสื่อในปัจจุบันมีจำนวนมากการเสนอรูปแบบรายการที่มีลักษณะให้ความรู้ ความบันเทิงจะได้รับความนิยมน่าสนใจต้องเสนอรายการที่ได้รับความนิยมน่าสนใจอย่างรวดเร็ว ดังนี้

การสื่อสารต้องมีความรวดเร็วทันเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะการแข่งขันการสื่อสารในยุคปัจจุบัน ความรวดเร็วของการปฏิบัติงานการสื่อสาร ความรวดเร็วของการให้บริการจากการติดต่อการสื่อสารจะเป็นที่พึงประสงค์ของทุกองค์กรสื่อ ดังนั้นการให้บริการการสื่อสารที่รวดเร็วจึงเป็นที่ประทับใจของผู้รับสาร การสื่อสารต้องมีความถูกต้องชัดเจนในการบริการที่ไม่ว่าจะเป็นการให้ข่าวสาร ข้อมูล หรือการดำเนินงานต่างๆ ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนเสมอการจัดบรรยากาศสภาพที่ทำงานต้องจัดสถานที่ทำงานให้สะอาดเรียบร้อย มีป้ายบอกสถานที่ ขั้นตอนการติดต่องาน ผู้มาติดต่อสามารถอ่านหรือติดต่อได้ด้วยตนเองไม่ต้องสอบถามใคร ตั้งแต่เส้นทางเข้าจนถึงตัวบุคคลผู้ให้บริการและกลับไปจุดการให้บริการควรเป็น Onestop service คือ ไปแห่งเดียวงานสำเร็จ การยิ้มแย้มแจ่มใสหน้าตาของหัวใจในการให้บริการคือความรู้สึก ความเต็มใจและความกระตือรือร้นที่จะให้บริการ เป็นความรู้สึกภายในของบุคคลที่เราเป็นผู้ให้บริการ จะทำหน้าที่ให้ดีที่สุดให้ประทับใจกลับไปความรู้สึกดังกล่าวนี้ จะสะท้อนมาสู่ภาพที่ปรากฏในใบหน้าและกิริยาท่าทางของผู้ให้บริการ คือการยิ้มแย้มแจ่มใสทักทายด้วยไมตรีจิต การยิ้มแย้มแจ่มใสจึงถือเป็นบันไดขั้นสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การยิ้มคือการเปิดหัวใจการให้บริการที่ดี การสื่อสารที่ดีการสื่อสารที่ดีจะสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร ตั้งแต่การต้อนรับด้วยน้ำเสียง และภาษาที่ให้ความหวังให้กำลังใจ ภาษาที่แสดงออกไม่ว่าจะเป็นการปฏิสัมพันธ์โดยตรง หรือทางโทรศัพท์จะบ่งบอกถึงน้ำใจการให้บริการข้างในจิตใจ ความรู้สึกหรือจิตใจที่มุ่งบริการจะต้องมาก่อนแล้วแสดงออกทางวาจา

การสื่อสารต้องเอาใจเขามาใส่ใจเรา นึกถึงความรู้สึกของผู้มาติดต่อขอรับบริการมุ่งหวังได้รับความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว ความถูกต้อง การแสดงออกด้วยไมตรีจากผู้ให้บริการ

การอธิบายในสิ่งที่ผู้มารับบริการไม่รู้ด้วยความชัดเจน ภาษาที่เปี่ยมไปด้วยไมตรีจิต มีความเอื้ออาทร ติดตามงานและให้ความสนใจต่องานที่รับบริการอย่างเต็มที่ จะทำให้ผู้มาขอรับบริการเกิดความพึงพอใจ การพัฒนาเทคโนโลยี เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือและเทคนิควิธีการให้บริการที่ดีและรวดเร็วในด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ จะเป็นการเสริมการให้บริการที่ดีอีกทางหนึ่ง เช่น Website การติดตามและประเมินผลการบริการที่ดีควรมีการติดตาม และประเมินผลด้วยความพึงพอใจจากผู้รับบริการเป็นช่วงๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและผลสะท้อนกลับว่ามีข้อมูลส่วนใดต้องปรับปรุงแก้ไข เป็นการนำข้อมูลกลับมาพัฒนาการให้บริการ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่ดี

ดังนั้นต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ มีทักษะในการสื่อสารเป็นคนช่างสังเกต เรียนรู้ได้เร็ว และมีความจำดีมีความเชื่อตรงมีความกล้าที่จะกระทำในสิ่งที่ถูกต้องมีความคิดสุขุมรอบคอบมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีมีความสามารถแยกแยะและจัดระเบียบข่าวสารต่างๆ มีความสามารถในการเขียนได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมีศิลปะ และเทคนิคการจูงใจคนรู้ขั้นตอนการทำงานมีมนุษยสัมพันธ์ดีลักษณะของการสื่อสารที่ดีการส่งสารโดยการพูดหรือการเขียนที่จะทำให้เกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินธุรกิจ ควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ความน่าเชื่อถือสารที่สามารถทำให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อถือในสารนั้นมีสาระ สารนั้นมีสาระให้ความพึงพอใจ เร่งเร้า และชี้แนะให้เกิดการตัดสินใจชัดเจน การเลือกใช้คำหรือข้อความที่เข้าใจง่าย ข้อความไม่คลุมเครือเหมาะสมกับโอกาส การเลือกใช้ภาษาและวิธีส่งสาร ตลอดจนผู้รับได้เหมาะสมกับสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมช่องทางการส่งสาร การเลือกวิธีการส่งข่าวสารได้เหมาะสมรวดเร็ว และแน่นอน

๔.๔.๒ การสื่อสารเพื่อความมั่นคงต้องมีทัศนคติที่ดี

ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสาร เป็นสิ่งที่สร้างความคาดหวังขององค์กรสื่อสารนี้

๑. รับคำติชมได้ตลอดเวลาการสื่อสารแบบไม่เห็นหน้าหรือการสื่อสารทางอ้อม เป็นการสื่อสารที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารอยู่ในตำแหน่งที่ต่างกันทั้งสถานที่และเวลา ไม่สามารถซักถามหรือตอบโต้ได้ในทันทีทันใด และไม่สามารถสังเกตกริยาท่าทางซึ่งกันและกันได้ โดยจะอาศัยสื่อกลางเข้ามาช่วย เช่น โทรศัพท์ ไลน์เฟซบุ๊ก จดหมาย เป็นต้น

๒. รับฟังความคิดเห็นได้อย่างไม่มีอคติโดยการติชมที่มีเทคนิคที่ดีการสื่อสารนั้น ต่อให้เป็นการทักท้วงเรื่องที่สุดแสนจะแย่มาก แต่หากเรามีเทคนิคการสื่อสารที่ดี คนฟัง (คนโดนติ) ก็ยังความรู้สึกดี แต่จะต้องค่อยๆ ฝึกค่อยๆ ทำเทคนิคการสื่อสารต่างๆ ดังที่กล่าวมา สามารถนำไปใช้ในการวิจารณ์ได้ ถ้าจะลองเอางานวิจารณ์ (ไม่ใช่งานสับแหลกที่นักวิจารณ์การเมืองบางท่านเอามาเขียนวิจารณ์) เราจะพบว่าเขาจะมีเทคนิคการสื่อสารการหยิบยกเอาจุดดี ของงานนั้นมาพูด มานำเสนอ ก่อนจากนั้นค่อยตามด้วยจุดด้อยของงาน แต่คนที่เขียนวิจารณ์ดีๆ เราจะพบว่า บางครั้งเราอ่านแล้ว ดูไม่ออกเลยว่า เขากำลังติ แต่มันเหมือนเขากำลังชี้ "ช่องทางโอกาสพัฒนา"ของผลงานชิ้นนั้นออกมา

มากกว่างานวิจารณ์แบบนี้จึงมีคุณค่าซึ่งไม่เพียงแสดงให้เห็นว่าผู้วิจารณ์มีความเข้าใจในงานนั้นๆแล้ว ยังมีแนวทางที่ทำให้การสื่อสารนั้น นำไปศึกษาปรับปรุงเพื่อพัฒนางานการสื่อสารได้

๓. รับคำร้องเรียน หนังสือร้องทุกข์ได้เสนอการร้องเรียนที่เกี่ยวกับผลของการสื่อสารได้ ทุกกรณี จำเป็นต้องตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากข้อมูลข่าวสารเสมอเรามักพบบ่อยว่าไม่ได้บันทึกข้อมูลซึ่งภายหลัง(เมื่อเกิดเรื่องร้องเรียนแล้วพบว่าสำคัญมาก เช่น การเปลี่ยนแปลงของข้อมูล ข่าวสาร เหตุผลที่เลือกวิธีการการสื่อสารนั้นๆ ตลอดจนสาระสำคัญที่ให้กับการสื่อสาร สถานการณ์ เช่นนี้พึงระลึกว่า “ห้ามเพิ่มเติมหรือแก้ไขข้อมูลข่าวสารภายหลังที่ถูกร้องเรียนแล้วเพราะข้อมูล ข่าวสารที่ถูกบันทึกไว้ก่อนจะเป็นหลักฐานแต่ถ้ามาบันทึกเพิ่มเติมทีหลังจะกลายเป็น “ข้อแก้ตัว” และการเปลี่ยนแปลงหลักฐานการสื่อสารจะทำให้ข้อมูลข่าวสารอื่นๆทั้งหมดในการสื่อสารและความเห็นอื่นๆ ของสื่อขาดความน่าเชื่อถือ ควรใช้วิธีการชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติม และพยายามบุคคลแทนในกรณีที่ไม่ได้บันทึกไว้

ทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารนี้เองที่กลายเป็นบรรทัดฐานให้ผู้ปฏิบัติงานได้มองสิ่งรอบข้าง ด้วยว่าน่าพึงพอใจหรือไม่น่าพึงพอใจถ้าคุณตั้งทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสาร อยู่ในแง่ลบ เรื่องราวที่เกิดขึ้นต่างๆ ทัศนคติการสื่อสาร ขององค์กรสื่อ เริ่มต้นด้วยดีหรือการส่งสารไปให้ผู้รับสารมีข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ผู้รับสารก็มีทัศนคติการสื่อสารที่ดีกับองค์กรสื่อได้รวมทั้งผู้ปฏิบัติงานของสื่อในองค์กรด้วย ทัศนคติการสื่อสารที่ดีสามารถทำให้เราเกิดมุมมองดีๆ ที่แตกต่างออกไปจากเดิมการมีทัศนคติที่ดีนั้น มักจะทำให้คนสามารถมองเห็นอะไรแตกต่างไปจากเดิม อาจเป็นเพราะการสื่อสารในยุคปัจจุบันมีความรวดเร็วมาก และการสื่อสารก็มีหลายรูปแบบซึ่งเป็นโอกาสของผู้รับสาร หรือผู้ฟังที่ต้องการหารายได้ หรือเพื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพให้มีรายได้เลี้ยงชีพต่อไป นั่นคือการมีทัศนคติที่ดีแล้ว

๔.๔.๓ การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ต้องมีการตรวจสอบได้

การให้บริการที่ต้องมีผลสรุปถึงสภาพการสื่อสารของรูปแบบรายการสร้างสรรค์ต่างๆ สามารถตรวจสอบได้ ดังนี้

๑. ตรวจสอบข้อมูลจากสื่ออื่นๆ โดยส่วนใหญ่มักจะเป็นข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้ผ่านการตรวจสอบหรือการตัดสินกันแล้วอย่างแน่ชัดว่าความจริง คืออะไร โดยมากที่พบเห็นมักจะเป็นประเภทข่าวสืบสวนสอบสวนที่มีการหาข้อมูลหรือหลักฐานมาอ้างอิงถึงความถูกต้องแล้วนั่นเอง ดังนั้น หากเป็นเพียงข้อสงสัยเป็นเพียงการกล่าวหา การนำข้อมูลเหล่านั้นมาเสนอสู่ประชาชนจะต้องระมัดระวังเรื่องการพาดหัวข่าวด้วยเพราะประชาชนอาจเข้าใจผิดพลาดหรือเกิดความสับสนเกิดขึ้นได้

๒. ตรวจสอบข่าวทุกสถานการณ์ก่อนที่ข่าวสารต่างๆ จะถูกเผยแพร่ทางสื่อสารสาธารณะต่างๆ (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร) นั้น จะมีทีมงานคอยคัดกรองข้อมูล และควบคุมความถูกต้องของข่าวสารที่จะนำเสนอออกไป ต่างจากปัจจุบัน ที่ความเสรีของช่องทางสื่อออนไลน์ทำให้ทุกคนสามารถนำเสนอข่าวสาร หรือข้อมูลต่างๆ ที่ตนอยากจะนำเสนอได้อย่างไม่มีขีดจำกัด ผลที่ตามมา

ก็คือ การที่ผู้รับสารไม่สามารถทราบได้ว่า ข้อมูลต่างๆ เหล่านั้น มีความถูกต้องหรือเท็จจริงประการใด หลายครั้งที่เราต่างก็ตกเป็นเครื่องมือของผู้ไม่หวังดี ในการส่งภาพ หรือส่งข่าวสารผิดๆ โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

๓. ตรวจสอบเครื่องมือให้พร้อมใช้งานตรวจสอบ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการใช้งานเครื่องมือสื่อสารทางสายโทรศัพท์ โทรทัศน์ ตู้กลาง เครื่องรับส่งวิทยุ เครื่องโสตทัศนูปกรณ์ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วงระบบเครือข่าย ควบคุมการให้บริการระบบการสื่อสาร ตรวจสอบ ปรับปรุงระบบรักษาความปลอดภัยภายใน เพื่อให้รายงานการสื่อสารมีความถูกต้องตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด

๔. ต้องรู้เขารู้เราตั้งนั้นการสื่อสารที่ไม่มีข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นข้อเท็จจริงก็ไม่มีคุณค่า เพราะไม่เป็นจริงหรือเป็นข่าวสารที่การสื่อสารในองค์กรสื่อ ไม่ได้ทำการตรวจสอบข่าวสารจากข่าวแหล่งอื่นๆ ก่อนอาจทำให้มีผลเสียหายได้ตลอด เพราะฉะนั้นต้องหาข้อเท็จจริงจากสื่อต่างๆ ก่อน

สื่อที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปล้วนมีข้อจำกัดไม่สามารถส่งผ่านสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงที่สุดในการทำงานขององค์กรต่างๆจะใช้โทรศัพท์เป็นสื่อในการติดต่อเป็นส่วนใหญ่ โทรศัพท์จึงเป็นการสื่อสารแบบหนึ่งต่อหนึ่งผู้สื่อสารควรนัดหมายให้พร้อมเพื่อไม่ให้เสียโอกาสผลของการติดต่อไม่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานส่วนสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์และวิทยุเป็นการสื่อสารทางเดียวผู้ชมหรือผู้รับสารสนเทศต้องตรวจสอบสารสนเทศกลับไปยังผู้เผยแพร่สื่อได้ง่ายสื่อในปัจจุบันนี้จึงมีข้อจำกัดต่างๆ ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสาร สามารถตรวจสอบการสื่อสารกันได้แบบสองทางบุคคลที่ต้องการติดต่อกันไม่จำเป็นต้องนัดหมายเพียงพูดคุยกันทางโทรศัพท์ก็ออกอากาศได้ทางโทรทัศน์และทางสถานีวิทยุได้เป็นอย่างดี

การตรวจสอบสื่อสามารถประเมินประสิทธิภาพของสื่อได้ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่น่าจะทำให้ประสิทธิภาพของสื่อจะต้องได้รับการประเมินประสิทธิภาพส่วนใหญ่จะเป็นสื่อที่ผลิตขึ้นตามหลักการของนโยบายแต่ละสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุและมีรูปแบบรายการอาจแตกต่างกันไม่มาก เพราะมีบางบริษัทที่เน้นสาระความรู้ให้กับผู้รับสารได้รับประโยชน์นำไปใช้ได้ โดยมีวิธีการผลิตรายการที่ดีเช่น รายการข่าว รายการละคร รายการบันเทิง รายการวาไรตี้รายการท่องเที่ยว เป็นต้น การตรวจสอบสื่อโดยวิธีนี้จะคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของการสื่อสารของผู้ส่งสารภายหลังจากที่ผู้รับสารจากสื่อ่นั้นแล้ว นอกจากนี้อาจทำได้ด้วยการสังเกตผู้บริโภคสื่อการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการส่งสารของผู้ส่งสารทั้งนี้ผู้ส่งสารจะต้องมีแบบประเมินเพื่อช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์ผลการประเมินต่อไปซึ่งวิธีต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นแนวทางในการตรวจสอบสื่อเพื่อการสร้างสรรค์ทั้งสิ้น

๔.๔.๔ สื่อเร่งด่วนต้องมีความถูกต้อง

ความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารมีมาก เนื่องจากสื่อมวลชนสามารถเข้าถึงผู้รับสารจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน ดังนั้นสื่อเร่งด่วน อย่างเช่น แดลงการ์ณ นโยบายของ กสทช. ต้องมีเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่ถูกบรรจุในสื่อมวลชนเมื่อไปสู่ผู้รับสารทั้งหลายจึงเป็นข้อมูลข่าวสารเดียวกันไม่ว่าผู้รับสารจะเป็นใครและอยู่ที่ใด ผู้ส่งสารจึงมีหน้าที่ในการปฏิบัติขั้นตอนการสื่อสารให้ถูกต้อง ดังนี้

๑. เตรียมข้อมูลข่าวสารโดยที่สื่อหรือตัวกลางการสื่อสารข้อมูล (Communication media) ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารข้อมูล เพราะการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสม ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารข้อมูลและประหยัดต้นทุน

๒. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมโดยเตรียมตัวบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารให้พร้อมในการปฏิบัติงาน เป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสื่อสาร โดยการทำความเข้าใจในสื่อ ขั้นตอน และวิธีการใช้สื่อ สภาพแวดล้อม เช่น สถานที่ ห้องส่ง วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือการสื่อสาร ละสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเตรียมตัวผู้ประกาศข่าว หรือพิธีกรเพื่อให้มีความพร้อมที่จะออกอากาศอาจมีการทดสอบ มีการอธิบายวิธีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆบอกวัตถุประสงค์ แนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดของเนื้อหาในสื่อชิ้นๆ

๓. สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารได้เป็นอย่างดี ดังนั้นบุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้อุปกรณ์การสื่อสารที่เชื่อมต่อกับเครือข่ายได้ทุกคนที่อยู่ในส่วนปฏิบัติงาน สามารถใช้ได้โดยการสั่งงานจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของ ตัวเองผ่านเครือข่ายไปยังอุปกรณ์ในการสื่อสารนั้น

๔. ปฏิบัติตามขั้นตอนให้รวดเร็ว ถูกต้อง อย่างมีประสิทธิภาพองค์กรสื่อภาครัฐ หรือหน่วยงานต่างๆของภาครัฐส่วนใหญ่จะพบปัญหาการสื่อสารและการประสานงานภายในและภายนอกองค์กรซึ่งการจะทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่น ส่งผลถึงงานที่มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีเครื่องมือ วิธีการ และความร่วมมือที่ดีๆ ระหว่างหน่วยงานระหว่างบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งทุกคนภายในองค์กรนั้นๆต้องมีความรู้/ความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารและการประสานงาน เบื้องต้นก่อนจึงจะทำให้การทำงานร่วมกันประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ดังนั้นความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารมีมาก เนื่องจากการสื่อสารมวลชนสามารถเข้าถึงผู้รับสารหรือผู้บริโภคข่าวสารมีจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน ดังนั้นเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอออกไปตามสื่อช่องทางต่างๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ เมื่อไปสู่ผู้รับสารที่นิยมบริโภคสื่อจึงเป็นข้อมูลข่าวสารเหมือนกันไม่ว่าผู้รับสารจะเป็นใครหรืออยู่ที่แห่งหนตำบลใด ดังนั้นความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารจึงมีมาก คุณสมบัติของข้อมูลที่ดีข้อมูลข่าวสารที่ดีจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติที่สำคัญๆดังนี้คือต้องรวดเร็วถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้รับสารหรือผู้ฟัง ตรวจสอบได้ และต้องมีความถูกต้องแม่นยำข้อมูลข่าวสารที่ดีควรจะต้องมีความถูกต้องแม่นยำสูง หรือถ้ามีความคลาดเคลื่อน อยู่บ้างก็ควรที่จะสามารถควบคุมขนาดของความคลาดเคลื่อนที่ป็นมาให้ความคลาดเคลื่อนน้อยสุดเป็นข้อมูล

ข่าวสารที่ทันสมัย และทันต่อความต้องการของผู้รับสารถ้าผลิตข้อมูลข่าวสารออกมาซ้ำก็ไม่มีคุณค่า ถึงแม้จะเป็นข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแม่นยำก็ตามความสมบูรณ์ครบถ้วนข้อมูลข่าวสารที่เก็บรวบรวมมาต้องเป็นข้อมูลที่ให้ข้อเท็จจริง ข้อมูลข่าวสารต้องการใช้และจำเป็นต้องรู้และรับทราบ หรือเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนกำหนดนโยบายหรือตัดสินใจปัญหาในเรื่องนั้นๆ ไม่ใช่เป็นข้อมูลข่าวสารที่จัดทำขึ้นมาอย่างมากมายแต่ไม่มีใครต้องการใช้หรือไม่ตรงกับความต้องการของผู้รับสารความต่อเนื่อง การเก็บรวบรวมข้อมูลควรอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ใน ด้านการศึกษาค้นคว้ากับผู้ที่สนใจข้อมูลข่าวสารหรือผู้ที่ประกอบวิชาชีพในด้านต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และถูกต้อง

ดังนั้นการบูรณาการระหว่างการจัดการองค์การสื่อกับหลักธรรม: สังคหวัตถุ ๔ ก็คือ

๔.๔.๕ ผู้ส่งสาร - ทาน

ทาน หรือ เกื้อกูลกันด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ดีเป็นการเสียสละการเอื้อเพื่อแบ่งปัน ของๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว และการให้ที่ยิ่งใหญ่คือการให้อภัยการรู้จักให้ รู้จักเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ช่วยเหลือด้วยการแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่นที่ควรให้ ตลอดจนให้ปัญญาและศิลปวิทยารวมไปถึงการให้อภัยแก่ผู้อื่น ทำให้สังคมอยู่กันอย่างมีความสุข เพราะการช่วยเหลือซึ่งกันละกันการรู้จักให้ รู้จักเสียสละ หรือปันสิ่งของให้แก่บุคคลอื่นโดยปราศจากความตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ของตนเพียงฝ่ายเดียวคุณธรรมข้อนี้ ทำให้ผู้ปฏิบัติไม่เป็นคนไม่ละโมภ และไม่เห็นแก่ตัวการให้ การเฉลี่ยเผื่อแผ่แก่กันและกัน ซึ่งเป็นข้อสำคัญเพราะว่า ทุกๆ คนนั้นย่อมต้องการความช่วยเหลือจากกันอยู่ในด้านต่างๆ ในด้านวัตถุทรัพย์สินเงินทองเครื่องอุปโภคต่างๆ ในด้านกำลังกาย ช่วยกระทำกิจการของกันและกันทางกาย ในด้านวาจาพูดจาช่วยเหลือกันในเรื่องที่ควรพูด ในด้านสติปัญญาช่วยให้ความรู้ให้การแนะนำในข้อที่ควรจะแนะนำต่างๆ การให้การเฉลี่ยเผื่อแผ่ทุกคนทั้งผู้ใหญ่ทั้งผู้น้อยต่างก็ควรจะมีทาน คือให้การช่วยเหลือกัน ผู้ใหญ่ให้การช่วยเหลือผู้น้อย ผู้น้อยก็ให้การช่วยเหลือผู้ใหญ่วัยด้วยจิตใจมุ่งที่จะช่วยให้บรรลุถึงประโยชน์ที่ต้องการ หรือเพื่อที่จะให้พ้นจากอุปสรรคขัดข้องทั้งหลายการเผื่อแผ่ แบ่งปันให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ทั้งทางทุนทรัพย์สิ่งของ ปัจจัยสี่ที่จำเป็นไม่ว่าจะเป็นอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย หรือยารักษาโรค รวมทั้งการแบ่งปันการให้คำ แนะนำ ให้ความรู้ศิลปวิทยาการความรู้ความสามารถที่เรามีอยู่ให้กับเพื่อนร่วมงานในองค์กรสื่อภาครัฐ

๔.๔.๖ ข้อมูล- ปิยวาจา

ปิยวาจา หรือ การใช้วาจาประสานไมตรีหรือการสื่อสารในการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าวพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ ดังนั้นการทำงานร่วมกันจะต้องพูดหรือปรึกษาหารือกันโดยยึดถือหลักเกณฑ์ ๔ ประการ คือ ๑. เว้นจากการพูดเท็จ ๒. เว้นจากการพูดส่อเสียด ๓. เว้นจากการพูดคำหยาบ และ

๔. เว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ต้องพูดหรือเจรจากันด้วยไมตรีและความปรารถนาดีต่อการพูดจากรักปราศรัยด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวาน ไพเราะ เป็นที่รัก พูดด้วยถ้อยคำที่น่าฟังชี้แจงในสิ่งที่เป็นประโยชน์ ให้กำลังใจทำให้เกิดความพอใจแก่ผู้ได้ยินได้ฟังก่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ พูดจาด้วยถ้อยคำที่อ่อนหวาน และมีความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ไม่พูดกระทบกระทั่งผู้อื่นพูดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตน และผู้อื่น ภายใต้ความเหมาะสมกับกาลเทศะการพูดให้เป็นปียวจา เพราะการเจรจาถ้อยคำซึ่งเป็นที่รักเป็นที่จับใจแก่กันและกันอันเป็นถ้อยคำ สุภาพเพราะวาจาที่พูดออกไปนั้น ถ้าเป็นวาจาที่ไม่สุภาพไม่เป็นที่รักที่พอใจก็เป็นวาจาที่อาจเสียดแทงน้ำใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียใจ เจ็บใจไม่สบายใจ เพราะฉะนั้นจึงสมควรที่ทุกคนต้องมีสติควบคุมใจควบคุมการพูดของเราให้ไพเราะก็คือ สตินั้นเอง ดังนั้นการพูดหรือการแสดงออกทุกครั้งต้องมีสติอยู่เสมอการใช้คำพูดหรือวาจาที่ไพเราะ ชัดเจน ไม่พูดส่อเสียดดูถูกดูแคลนพูดด้วยคำที่สุภาพนินมวล จริงใจ ไม่พูดโกหกเสแสร้ง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มีเหตุมีผล มีหลักฐานอ้างอิง ไม่พูดเพื่อเจ้อ บิดเบือนจากความเป็นจริง การใช้ถ้อยคำที่แสดงถึงความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจผู้อื่น พูดแล้วเกิดความสามัคคีไม่ทะเลาะเบาะแว้งกันดังเช่น

๑) ทำหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสาร, ทำหน้าที่ให้ความรู้, ทำหน้าที่ให้ความถูกต้องของข่าวที่นำเสนอ, ทำหน้าที่ให้ข่าวสารที่ดีกับประชาชน, ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือชุมชน

๒) กล่าววาจาสุภาพอ่อนน้อม, กล่าววาจาไม่ให้ร้ายผู้อื่น, กล่าววาจาคำขอโทษเมื่อผิด, กล่าววาจาตามสคริปท์ (ต้นฉบับของเอกสาร, บทพูด), กล่าววาจาไม่ใส่สีตีข่าว

๓) จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้บ้าน เป็นต้น จัดนิทรรศการให้ความรู้กับเยาวชน, จัดกิจกรรมให้ข้อมูลข่าวกับประชาชน, รายงานข่าวจรรยาเพื่อให้ผู้บริโภคใช้ถนนรับทราบ

๔) ทำหน้าที่ถูกต้องสม่ำเสมอ, พูดจาอ่อนหวานสม่ำเสมอ, ทำหน้าที่ให้เป็นที่เคารพนับถือ, ไม่เบียดเบียนให้ชาวไร่รายผู้อื่น

๔.๔.๗ ช่องทาง - อัตถจริยา

การประพฤติประโยชน์ให้แก่กันและกัน คือการทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบัน เช่น โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตลอดถึงประเทศชาติ สิ่งใดที่เป็นโทษก็ควรละเว้นไม่กระทำการประพฤติดนให้เป็นประโยชน์สามารถปฏิบัติได้ทั้งกาย วาจาใจ ในทุกเวลาและทุกโอกาส การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นช่วยเหลือตามกำลังแรงกายที่ตนมีอยู่ไม่ได้ถูกบังคับทำด้วยความเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ขวนขวายช่วยทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นสาธารณะประโยชน์ มุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมรวมทั้งช่วยแก้ปัญหาให้กับองค์กรสื่อภาครัฐด้วย ดังเช่น

๑) ตรวจสอบที่มาของข่าวให้ถูกต้อง, ตรวจสอบสคริปท์ให้ถูกต้อง, ตรวจสอบความถูกต้องของการให้ข่าว, ตรวจสอบพื้นที่การให้ความช่วยเหลือ

๒) แก้ไขข้อบกพร่องในการรายงานข่าวของตนเองให้ถูกต้อง, ตรวจสอบสคริปท์ให้ถูกต้อง, ปรับเปลี่ยนคำพูดให้เหมาะสม, ไม่นำเสนอข่าวเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๓) ตรวจสอบพื้นที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำสิ่งของที่จะไปบริจาค, ตรวจสอบสื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดนิทรรศการให้เกิดความถูกต้อง, ตรวจสอบข้อมูลในการประชาสัมพันธ์ให้ถูกต้อง, ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารสภาพการจราจรก่อนรายงานผล

๔) ตรวจสอบอำนาจหน้าที่ของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา, ตรวจสอบการนำเสนอข่าวสารของตนเองและปรับปรุงให้ดีขึ้น, ตรวจสอบบุคลิกภาพของตนเองในการแสดงออกต่อผู้อื่นให้ถูกต้องตามกาลเทศะ, ตรวจสอบข่าวโดยปราศจากอคติในการนำเสนอ

อัตถจริยาหรือ ร่วมสร้างสรรค์อุดมการณ์การปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นเพราะการทำงานร่วมกันต้องช่วยเหลือกันด้วยกำลังกาย กำลังความคิด และกำลังใจ และการบำเพ็ญให้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้อื่นเป็นการปฏิบัติสิ่งที่เป็นประโยชน์ซึ่งกันและกันมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ด้วยกำลังความคิด กำลังกายและกำลังทรัพย์ การทำตนให้เป็นประโยชน์เท่าที่จะทำได้ เช่น ส่งเสริมจริยธรรมส่งเสริมให้ผู้อื่นได้รับสิ่งที่ดี การช่วยเหลือผู้อื่นจะทำให้หมั่นละ และสังคมและประเทศชาติมีความก้าวหน้า ได้รับความสำเร็จในสิ่งต่างๆ เป็นอย่างดีประพฤตินิสัยที่เป็นประโยชน์ และในสิ่งที่ติงามแก่คนรอบข้างด้วยการปฏิบัติตามแนวทาง

๔.๔.๘ ผู้รับสาร -สมานัตตตา

สมานัตตตา หรือ การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ ประพฤติเสมอต้นเสมอปลายผู้ทำงานร่วมกันทุกคนจะต้องไม่ถือตัว มีความเสมอภาค วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ทำตนให้เป็นที่น่ารัก น่าเคารพนับถือ และนำให้ความร่วมมือช่วยเหลือการปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบ ร่วมเผชิญและแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน ไม่ถือเราถือเขา รู้จักผูกมิตรกับผู้อื่น เช่นในยามที่ตนตกทุกข์ได้ยากก็ไม่ทอดทิ้งยังช่วยเหลือ ย่อมเกิดความสุขและความสามัคคีในหมู่คณะการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลายตั้งนั้น การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ ๔ มาช่วยในการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้เกิดการร่วมงาน และประพฤตินิสัยที่ดีต่อองค์กรและเพื่อนร่วมงานอันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในองค์กรด้วยกันเองและระหว่างองค์กรกับบุคลากรมากขึ้นซึ่งจะส่งผลให้การทำงานเป็นไปด้วยความความสุข ความสามัคคี ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการสร้างความรักภักดีต่อองค์กรของบุคลากร และยังช่วยส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้นให้ความสำคัญกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรที่จะเข้าไปช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในองค์กรสื่อภาครัฐด้วยความเต็มใจ ดังเช่น

๑) การให้ข้อมูลข่าวสาร, การให้ความรู้, การให้ข่าวที่นำเสนอ, การให้ข่าวสารที่มีคุณภาพ และทันต่อเหตุการณ์, การให้ความช่วยเหลือ

๒) การแสดงออกด้วยคำพูดที่น่าฟัง, การแสดงออกทางวาจาสุจริต, การแสดงออกทางวาจาด้วยความประนีประนอม, การแสดงออกทางวาจาตามเนื้อข่าวโดยไม่นอกประเด็น, การกล่าววาจาไม่ให้ร้ายผู้อื่น

๓) ให้อุทิศตนในพื้นที่เป็นผู้นำเสนอข่าวสาร, ให้อุทิศตนตั้งสัจจะเป็นผู้จัดนิทรรศการ, ให้อุทิศตนเสนอข่าวสารกับประชาชนในด้านประชาสัมพันธ์ต่างๆ ให้อุทิศตนอยู่ในเหตุการณ์เป็นผู้รายงานข่าว

๔) ดำเนินการตามหน้าที่ของตนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย, ปฏิบัติหน้าที่นำเสนอข่าวสารของตนเองและปรับปรุงให้ดีขึ้น, การปฏิบัติตนให้มีความเหมาะสมในทุกสถานการณ์, นำเสนอข่าวอย่างถูกต้องเที่ยงธรรม

สรุป ได้ว่าการจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ ต้องมีการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลจึงจะนำไปสู่ความสันติได้ดังนี้

๑. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ

ต้องรวดเร็ว (RAPIDITY) คือ การสื่อสารให้เร็ว การสื่อสารให้ถูกต้องจะทำให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างรวดเร็วเช่นเริ่มจากสื่อหรือองค์กรสื่อสารที่ให้ความรู้ ที่มุ่งหวังและให้ข้อเท็จจริง เมื่อการสื่อสารมีปัญหาที่ต้องมีมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงทันทีการปฏิบัติตามแผนงานการสื่อสารตามองค์ประกอบของการสื่อสารต้องรวดเร็วชัดเจนมีการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลา มีการปฏิบัติการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง มีสิ่งใดที่ปฏิบัติได้ทันทีให้ลงมือปฏิบัติเลย ส่วนสิ่งที่ปฏิบัติไม่ได้ทันทีก็ให้การสื่อสารขององค์กรภาครัฐในด้านข้อมูลข่าวสารได้พิจารณา ต้องมีการจัดการให้รวดเร็ว ไม่ช้า เพราะผู้รับสารคอยติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ทุกระยะเมื่อมีข่าวเกิดขึ้นมาในแต่ละวัน เช่น ข่าวในสำนักพระราชวัง ข่าวสังคม ธุรกิจ การศึกษา การเมือง การเศรษฐกิจ การเกษตร การอุตสาหกรรม การกีฬาและสิ่งแวดล้อม อย่างนี้เป็นต้น การมี social media /social network ทำให้การรับรู้ข่าวสาร และส่งต่อข่าวมีความรวดเร็วอย่างมาก แต่ความรวดเร็วนี้อาจทำให้มีข้อมูลหรือข่าวมากมายที่ส่งถูกส่งต่อมาไม่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือหลายๆ คนเมื่อได้รับข่าวสาร รูปภาพ หรือข้อมูลเรื่องราวใดๆ มากี่ส่งต่อ และหากข้อมูลข่าวสารมาจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ก็พอจะสามารถเชื่อได้ว่าเป็นความจริง ที่สำคัญควรใช้วิจารณญาณในการรับข่าวสาร อย่างเพิ่งเชื่อข้อมูลจากแหล่งข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือ เพราะนั่นอาจเป็นข่าวไม่จริงได้ การรับข่าวสารจากการได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบ รวมทั้งการติดตามดูแลให้ ไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน สามารถทำงานประสานความกลมกลืนกัน เพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์กรสื่อ เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะ สะดวกแก่การประสานงานอื่นจะเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกัน ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วยและต้องมีการวางแผนในการเตรียมงานการสื่อสารก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญของการสื่อสาร หรือต้องมีการประชุมทุกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจข่าวสารที่ไปไว้มาก

๒. การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

ต้องมีทัศนคติ (ATTITUDE) คือ ยุคเศรษฐกิจแบบดิจิทัล (Digital Economic) ในสังคมปัจจุบันสื่อมีบทบาทมาก และ มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ มีปัญญา มีความสามารถ มองภาพ การสื่อสารไปในทางบวกให้มากขึ้นสื่อจัดว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การสื่อสารครบ บริบูรณ์ และยังอาจกล่าวได้ว่าเป็นตัวชี้ถึงทัศนคติของการสื่อสารในครั้งนั้นๆ อีกด้วยเพราะตัวสื่อจะเป็นตัวการสำคัญที่นำเอาความรู้และประสบการณ์เข้าไปสู่การรับรู้ของผู้รับสารซึ่งการรับรู้ที่สื่อมวลชนจะเลือกช่องทางให้ถูกต้องมีฉะนั้นแล้วความรู้และประสบการณ์ทั้งหมดจะไม่สามารถเกิดขึ้นกับผู้รับสารได้ตามประสงค์ของสื่อประสาธน์ที่รับรู้ได้แม้มีเพียง ๕ ประการ ได้แก่ การรับรู้ทาง ตาการรับรู้ทางเสียง การรับรู้ทางสัมผัสการรับรู้ทางรสและการรับรู้ทางกลิ่นแต่ในทางปฏิบัติแล้วจะ พบว่ามีการเลือกใช้การรับรู้ไม่เหมาะสมกันมากอันเนื่องมาจากยึดเอาความสะดวกคุ้นเคยของสื่อ เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือรายงานข่าวเพื่ออธิบายสถานที่เกิดเหตุรถยนต์ชนกันจนมีผู้บาดเจ็บ และเสียชีวิต ซึ่งคงจะเห็นได้ว่าผู้รับสารจะรับรู้และเกิดผลของการรับรู้แตกต่างกันอย่างแน่นอนเพราะจะมองภาพ ตีความหมายไปตามประสบการณ์เดิมของผู้รับสารซึ่งก็ย่อมแตกต่างกันดังนั้นจึงควรจะต้องนำภาพมา ใช้ประกอบการรายงานข่าวดังกล่าวด้วยจึงจะสามารถชี้ให้เห็นความสูญเสียหรือความแตกต่างของใน สถานการณ์นั้นได้อย่างชัดเจนประเด็นนี้คงจะสรุปได้ว่า ความสมบูรณ์ของการสื่อสารจำเป็นต้องให้ ความสำคัญในองค์ประกอบของแต่ละส่วนโดยเฉพาะในส่วนของสื่อในแนวคิดด้านเทคโนโลยีจะถือว่าสื่อ คือ กระจกส่องสะท้อนไปสู่ความเป็นรูปธรรมในเรื่องของประสิทธิภาพอาจกล่าวได้ว่าต้องมี องค์ประกอบได้แก่ ความรวดเร็วของการส่งข้อมูลจะทำให้ผู้รับสารรับข่าวสารได้ทันเวลาสถานการณ์ที่ ต้องการทราบได้ทัน ความถูกต้องของข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลได้เพื่อให้ประสิทธิภาพของการ สื่อสารสื่อจะช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้กับผู้รับสาร ทำให้เกิดความรู้รอบตัว และไม่รู้สึกเบื่อ หน่ายกับการใช้สื่อซึ่งจะทำให้ผู้รับสารมีความเข้าใจที่ตรงกัน และเกิดประสบการณ์ความรู้ใหม่ๆ มากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะข่าวสารทางด้านสังคม ธุรกิจ เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา การกีฬา เทคโนโลยี ข่าวต่างประเทศ และวัฒนธรรมที่สามารถคิดแยกแยะวิเคราะห์ วิจัยได้และมีความคิดรวบยอดเป็น การสื่อสารสมัยใหม่สามารถเอาชนะข้อจำกัดเรื่องความแตกต่างกันของประสบการณ์ดั้งเดิมของผู้รับ สาร คือ เมื่อผู้รับสารมีความเข้าใจสื่อได้ก็สามารถเปลี่ยนมุมมองทัศนคติไปจากเดิมได้คิดไว้ได้เท่านี้แต่ มีมุมมองเล็กๆ อีกมากที่คาดไม่ถึง ทำให้ผู้รับสารมีความสนใจได้ความรู้เพิ่มเติม และต้องการสื่อใน เรื่องราวต่างๆ มากยิ่งขึ้น

๓. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

ต้องตรวจสอบได้ (CHECK) คือ การนำเสนอข่าวควรมีการวิเคราะห์ข่าวสารให้ดีกว่า ก่อนเพื่อถ่ายทอดข่าวที่ถูกต้อง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ ถ้ามีการวิเคราะห์ข่าวสารที่ไม่ดีจะก่อให้เกิดผลเสีย ตามมาทั้งแก่ตนเอง และผู้อื่น อีกทั้งปัจจุบันข่าวสารไม่มีความชัดเจนดังนั้นไม่ควรเชื่อ หรือด่วนสรุป

ต้องมีการกรองข่าวก่อนทุกครั้ง ไม่ว่าจะ เป็นในเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา เพราะทุกอย่างมีเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ดังนั้นจึงต้องมีการตรวจสอบของสื่อมวลชน ก่อนที่จะส่งไปให้ผู้รับสารหรือประชาชน ข่าวสารหรือข้อมูลต้องมีการตรวจสอบก่อน บุคคลคนนั้นก็คือ บรรณาธิการของสื่ออื่นๆ หรือผู้สื่อข่าวที่อยู่ในภาคสนามมีการรายงานข่าวจากสถานที่เกิดเหตุต้องอาศัยผู้ที่อยู่ในสถานที่นั้นๆ เพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องก่อนที่จะถ่ายทอดไปยังผู้รับสารหรือประชาชนที่อยู่ทางบ้านหรือทั่วภูมิภาคให้รับชมด้วยความเป็นจริงในสถานการณ์ โดยที่ผู้รับสารไม่ได้เห็นจริงในสภาพการณ์นั้นๆ เช่น การรายงานข่าวมีรถยนต์ ๒ คัน ชนกัน ทำให้รถยนต์อีกคันหนึ่งเกิดไฟไหม้ลุกท่วมทั้งคัน โดยมีบุคคล ๒ คนติดอยู่ในรถยนต์ดังกล่าวเสียชีวิตทั้งคู่ ผลการตรวจสอบผู้เสียชีวิตเป็นนิสิตปริญญาโทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากการตรวจสอบพยานในที่เกิดเหตุก็คือ พ่อค้าขายของอยู่ฝั่งตรงข้ามที่เกิดเหตุเปิดเผยว่า ขณะขายของอยู่นั้นได้ยินเสียงรถชนกันดังสนั่นหวั่นไหว เมื่อมองไปตามต้นเสียงพบรถฟอร์ดมีคนติดอยู่ในรถยนต์ ๒ คน รีบวิ่งเข้าไปช่วยโดยผู้หญิงยังไม่สิ้นใจ ส่วนผู้ชายไม่ขยับตัวเลย พยายามดึงผู้หญิงออกมาแต่ไม่ทันจะนำทั้งสองคนออกมา รุ่งๆ มีเปลวไฟลุกไหม้จากห้องเครื่องและลูกกลามอย่างรวดเร็ว เห็นท่าไม่ดีเลยวิ่งหนีออกมา สักครู่เกิดระเบิดไฟลุกท่วมทั้งคัน เนื่องจากทำยรมมีถังแก๊สแอลพีจี (LPG) ติดอยู่ด้วยจากกรณีนี้มีพลเมืองดีหรือประชาชนให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลข่าวสารได้เป็นอย่างดี และมีรถยนต์ที่ตามมาด้านหลังแต่อยู่ในเลนถนนด้านซ้ายที่ติดกล้องภายในหน้ารถยนต์ได้บันทึกภาพเหตุการณ์กรณีนี้ไว้ทันที กล้องก็เป็นพยานวัตถุคนขับรถที่ติดกล้องก็เป็นพยานบุคคล โดยข่าวที่จะนำเสนอหรือแพร่ภาพออกไปต้องตรวจสอบก่อนว่าเป็นข้อเท็จจริงแบบนี้เป็นต้น สื่อที่ติดต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับประชาชน และประชาชนก็ช่วยเหลือสื่อ โดยสื่อมวลชนได้มีการตรวจสอบข้อมูลแล้วพร้อมกับวิเคราะห์ทำข่าวด้วยความเข้าใจกับข่าวสารชัดเจนก่อนที่จะแพร่ภาพ และเสียงออกไปสู่สาธารณะมีศักยภาพในระดับมาตรฐานตามความนิยมของสังคมได้เป็นอย่างดี

๔. สื่อเร่งด่วน

ต้องถูกต้อง (TRUTH) คือ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องชัดเจน ถูกต้อง และสื่อเร่งด่วนมีแหล่งที่มา สามารถอ้างอิงได้เป็นความจริงยกตัวอย่างเช่น ประชาชนจะได้เห็นการแพร่ภาพสดๆ ที่บางครั้งอาจไม่ใช่รายการของโทรทัศน์ แต่เป็นการรายงานข่าวสดๆ จากภาคสนามจริงๆ ด้วยการนำเสนอข่าวสารจากกลุ่มประชาชนที่มีอุปกรณ์เครื่องมือที่เป็นสื่อเร่งด่วนก็คือ สมาร์ทโฟน มากขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในสังคมไทย social media ปัจจุบันนี้ เป็นบริการใหม่ลักษณะเดียวกับสื่อโทรทัศน์ จะมีการใช้งานเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคตอันใกล้นี้หรือว่าเร็วๆ นี้แล้ว ซึ่งจะมิบทบาทอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมโทรทัศน์ social media และพฤติกรรมของผู้บริโภคจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับหน้าจอโทรศัพท์มือถือ ความเปลี่ยนแปลงจะมีมากขึ้นในอนาคตสามัญสำนักของผู้ส่งสารบางคนขาดความระมัดระวังหรืออาจไม่ใส่ใจในสิ่งที่ถูกต้อง ส่วนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ในด้านข่าวสารในวงการสื่อสารยังมีให้เห็นอยู่ตลอดเพราะมีการร่วมมือประชาสัมพันธ์โดยให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความสันติสุขร่วมกันที่จะเกิดขึ้นได้เพื่อที่จะสร้างความเข้าใจบน พื้นฐานของ ความรัก ความสามัคคี ความปรองดองกัน ด้วยการแพร่ภาพในสัญญาณเดียวกันหรือมี แหล่งศูนย์กลางในการควบคุมโดยภาครัฐซึ่งเป็นสื่อกลางระหว่างสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ เพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และจะไม่ก้าวก่ายการจัดการภายในของแต่ละสถานี ที่เรียกว่า โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย (ทรท.)

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

ดัชนีชี้วัดเรื่อง “การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ” มีวัตถุประสงค์ดังนี้ คือ ๑. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ๓. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) นำเสนอผลการวิจัยด้วยกระบวนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ในเชิงพรรณนาโวหารโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีข้อมูลเกี่ยวกับองค์กรสื่อ และการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธโดยดำเนินการวิจัย ๓ วิธี ได้แก่

- ๑) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory Observation)
- ๒) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews)
- ๓) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus group discussion)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ สรุปสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ

๑) สรุปสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ

(๑) การสังเกต (Observation)

การสังเกตแบ่งออกได้เป็น ๑๗ ประเด็น ได้แก่

๑) องค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบ

สรุป ได้ว่าการปฏิบัติงานแต่ละส่วนองค์กรสื่อยังมีการคัดลอกข่าวสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลอื่นอยู่และการนำเสนอข่าวยังซ้ำเติมความทุกข์แก่ผู้ตกเป็นข่าวโดยการแพร่ออกอากาศอย่างต่อเนื่อง

๒) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ

สรุป ได้ว่าการสื่อสารของภาครัฐมีข้อมูลบางอย่างต้องไม่ถูกปกปิดให้ประชาชนรับทราบในข้อเท็จจริงหรือยังไม่กระจ่างชัดเจน และการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติยังขาดความน่าเชื่อถือ และขัดกับหลักจริยธรรม

๓) การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

สรุป ได้ว่าต้องไม่มีการคอร์รัปชันในองค์กรสื่อ เช่น เบียดเบียนเวลาราชการไปประกอบอาชีพส่วนตัว การนำเสนอข่าวสารของทางราชการต้องอยู่ในการกำกับดูแล ของ กสทช. และไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลหรือพาดพิงถึงบุคคลอื่น และใส่ความไม่ดีให้บุคคลอื่นผิด

๔) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

สรุป ได้ว่าการประชาสัมพันธ์ในโครงการต่างๆ ของภาครัฐบางครั้งล่าช้าเช่น สภาพพื้นที่ ชุมชนไม่เอื้ออำนวยในการนำเสนอข่าวสาร ให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐในเรื่องต่างๆ ได้มาก

๕) สื่อเร่งด่วน

สรุป ได้ว่าสื่อมีเครื่องมือทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วมีกฎหมายทางแพ่ง ทางอาญา กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ มากเพื่อบังคับใช้กับสื่อที่ผิด และรายงานเหตุการณ์ด่วนได้ทันกับความต้องการของสังคมได้ดี เช่น เกิดภัยพิบัติน้ำท่วม การจลาจล เป็นต้น

๖) ด้านทฤษฎีการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร

สรุป ได้ว่าการสื่อสารมีขั้นตอนในการปฏิบัติอย่างเป็นระบบแบบแผนเพื่อการปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และสามารถถ่ายทอดเสียง-ภาพได้อย่างมีคุณภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์กับสังคม

๗) ขั้นตอนการสื่อสาร

สรุป ได้ว่าการสื่อสารมีขั้นตอนที่กำหนดไว้ โดยให้ผู้ปฏิบัติงานสื่อสารอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง ส่วนการตรวจสอบข้อมูลข่าวสารต้องมีหลักฐานการอ้างอิงว่าถูกต้องหรือไม่

๘) ขั้นตอนทีมงาน

สรุป ได้ว่าการเตรียมงานมีอุปกรณ์การสื่อสารที่ดีพร้อมที่จะปฏิบัติงานตามลำดับความสำคัญได้อย่างทันที่และมีการวางแผนในการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนเพื่อไม่ให้เกิดความบกพร่องได้

๙) ขั้นตอนเนื้องาน

สรุป ได้ว่าการปฏิบัติงานให้ถูกต้องตามแผนงานที่ตั้งเป้าหมายไว้เป็นขั้นตอนและต้องปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า คุ่มเวลา และมีประโยชน์

๑๐) ขั้นตอนประเมินผล

สรุป ได้ว่าสื่อรับคำร้องเรียนความไม่เป็นธรรมในการแพร่ภาพ-เสียง และคำติชมของสังคมได้และการสื่อสารต้องมีการปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

๑๑) องค์การสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโมษะ) ความคิดเห็นจากภายนอก

สรุป ได้ว่าให้รู้จักคิด รับฟังจากสังคมภายนอกก่อนนำเสนอข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทุกครั้งก่อนนำเสนอออกไปเผยแพร่ให้สังคมรับทราบ และสื่อภาครัฐต้องรายงานข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

๑๒) องค์การสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ)

สรุป ได้ว่าการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเหตุและผล เพื่อถ่ายทอดไปสู่สังคมให้ได้รับประโยชน์ และควรยึดถือความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่เกิดขึ้นให้สังคมได้รับทราบ

๑๓) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์การสื่อภาครัฐ ต้องมีการแบ่งปัน (ทาน)

สรุป ได้ว่าการให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่กัน โดยให้ข้อมูลข่าวสารกับสื่อต่างๆ ให้ความรู้แนะนำในสิ่งที่ดีๆ และเป็นประโยชน์กับสังคม

๑๔) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์การสื่อภาครัฐ ต้องเลือกการใช้ภาษา คำพูดที่ดี (ปิยวาจา)

สรุป ได้ว่าการใช้ภาษาไทยได้ดีและพูดด้วยวาจาที่ดีจะสร้างความเข้าใจ ให้สังคมมีความเชื่อถือ เกิดมิตร สัมพันธภาพที่ดีในการสื่อสารของภาครัฐ ส่วนการสื่อสารต้องให้เกิดความเข้าใจในทุกด้าน เช่น การศึกษา การเมือง อาชีพ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การคมนาคม เป็นต้น

๑๕) การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์การสื่อภาครัฐ ให้ประโยชน์กับทุกภาคส่วน และช่วยเหลือกัน (อัตถจริยา)

สรุป ได้ว่าการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์สื่อต้องช่วยเหลือสังคมด้วยความเต็มใจ ให้ความร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์กับสังคมโดยการให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นทุกวัน

๑๖) การทำหน้าที่ของสื่อภาครัฐต้องสร้างความเป็นกลาง (สมานัตตตา)

สรุป ได้ว่าการสื่อสารต้องเป็นกลางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องที่สังคมกำลังติดตามสร้างความเข้าใจที่ดีและถูกต้องให้กับสังคมด้วยความเป็นมิตรที่ดีต่อกัน

๑๗) การใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ ๔ ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

สรุป ได้ว่าสื่อที่ไม่เลือกข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นความจริงทุกด้าน ให้กับสังคม และรับฟังคำติชมของสังคมพร้อมปรับปรุงแก้ไขในด้านการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องประสานงานกับทุกภาคส่วนเพื่อช่วยเหลือสังคมในด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

สรุป ได้ว่าการสังเกตการบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายมีประโยชน์ในการปรับปรุงความรู้ความสามารถ ศักยภาพ สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม ให้สามารถดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามแนวพุทธ มองเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเพื่อให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

(๒) ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผู้วิจัยได้ทำสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในองค์กรสื่อภาครัฐ ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง ๓, ช่อง ๕, ช่อง ๗, อสมท., ช่อง ๑๑, ไทยพีบีเอส, และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๑๕ คน และกลุ่มสื่ออิสระ นักวิชาการ จำนวน ๑๓ รูป/คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) พิจารณาถึงการได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นสำคัญ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวคำถามที่ได้ตรวจสอบคุณภาพแล้ว จำนวน ๑๗ ประเด็น โดยอาศัยการบูรณาการระหว่าง แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร และหลักแนวพหุที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ สรุปผลได้ดังนี้

๑. องค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบ

สรุป ได้ว่าสภาพองค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบต้องมีความโปร่งใส ความเสมอภาคในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นสภาพจริง เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และเป็นประชาธิปไตย โดยการส่งเสริมด้านจริยธรรม และคุณธรรม ความถูกต้องเที่ยงตรงในการนำเสนอข่าวสารที่ตรงไปตรงมาหรือนำเสนอเฉพาะในสิ่งที่สำคัญและเข้าใจง่ายเช่น อะไร ที่ไหน เมื่อไร เป็นอย่างไรผู้รับสารต้องมีวิจารณญาณในการรับชมหรือรับฟัง และต้องตระหนักในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้มากขึ้น ตัวอย่างของสังคม เช่น ผู้สร้างรายการทางสื่อต่างๆ และผู้เขียนหนังสือหรือข่าวสาร ควรร่วมกันส่งเสริมให้สังคมมีคตินิยมเพิ่มขึ้น และช่วยลดพฤติกรรมก้าวร้าวในสังคม

๒. สื่อภาครุฐน่านโยบายสื่อไปปฏิบัติ

สรุป ได้สภาพว่าการน่านโยบายสื่อไปปฏิบัติ ตามนโยบายของ กสทช.ที่เน้นความคุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐ และคุ้มครองผลประโยชน์ของประชาชนสูงสุด ต้องมีการจัดการคลื่นความถี่จัดสรรอย่างเป็นธรรมและใช้ประโยชน์คลื่นความถี่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประชาชาติ ดังนั้นการสื่อสารมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

๓. การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

สรุป ได้ว่าสภาพ พ.ร.บ.ว่า ด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางสื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้อง รั้งมือ ป้องกันและลดความเสี่ยงจากสถานการณ์ภัยคุกคามทางสื่อที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งครอบคลุมถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ และอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางราชการหรือที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญต่อความมั่นคงทางสื่อของประเทศในภาพรวมให้มีความเป็นเอกภาพโดยให้คำนึงถึงความสอดคล้องกับกรอบนโยบายและแผนแม่บทเกี่ยวกับการพัฒนาการสื่อสารเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และแผนแม่บทเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงของสภาความมั่นคงแห่งชาติ และเผยแพร่

องค์ความรู้ใหม่ๆ ของการสื่อสารหรือข่าวสารต่างๆ ของภาครัฐผ่านทางสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ เป็นต้น

๔. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

สรุป ได้ว่าสภาพสื่อสร้างสรรค์ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ถึงจะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์นั้นนโยบายของภาครัฐต้องประชาสัมพันธ์ภายในประเทศด้านข้อมูลข่าวสารและการเผยแพร่เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐบาลและประชาชนอันจะส่งผลให้เกิดการลดช่องว่างระหว่างกันได้ โดยประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆ ของภาครัฐ ด้วยความเป็นจริง และเป็นธรรม

๕. สื่อเร่งด่วน

สรุป ได้ว่าสภาพสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อความคิดของคนหมู่มากหากสื่อใส่ใจทำและทำอย่างต่อเนื่องย่อมจะเกิดกระแสผลักดันให้เกิดการแก้ไขอย่างยั่งยืน เมื่อสื่อต้องการสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลต้องการเสรีภาพในการรายงานข่าว แต่หน้าที่ของสื่อที่ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศหายไปไหน เมื่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยากจน ขาดการศึกษาควรหรือไม่ที่สื่อจะมีบทบาทช่วยคนที่ลำบาก ถ้าสื่อมวลชนไม่ช่วย สื่อจะมีค่าแค่เฉพาะรายงานข่าวใครพูดอะไร ทะเลาะอะไรกับใคร เท่านั้น

๖. ด้านทฤษฎีการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร

สรุป ได้ว่า

๖.๑ สภาพผู้ส่งสาร ต้องมีความรู้ ความสามารถ ในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารก่อนส่งให้ผู้รับสารเข้าใจ และจัดหาบุคลากรให้ตรงกับความรู้ ความสามารถและปฏิบัติงานได้ดี พร้อมจัดหาวัสดุหรืออุปกรณ์การสื่อสารที่มีคุณภาพ และประสิทธิภาพพร้อมในการปฏิบัติงาน

๖.๒ สภาพข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปนั้นต้องส่งถึงผู้รับสารจำนวนมากในเวลาใกล้เคียงกันหรือในเวลาเดียวกัน ทำให้ผู้รับสารแต่ละคนได้รับสารที่เป็นประโยชน์แบบทันทีทันใด มีความต่อเนื่อง การสื่อสารมวลชนมักส่งหรือถ่ายทอดข่าวสารโดยใช้หลักการของการกำหนดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ซึ่งมีการนำเสนอรายการแบบต่อเนื่องอย่างชัดเจน

๖.๓ สภาพช่องทางสื่อในปัจจุบันมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างมาก ทำให้ช่องทางและสื่อต่างๆ ไร้ขีดจำกัด และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางการสื่อสารมวลชนที่แต่ก่อนมีลักษณะแบบทางเดียว (One-way communication) เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่ผู้รับสามารถมีปฏิริยาตอบกลับไปยังผู้ส่งสารได้ รวมทั้งการเกิดขึ้นของเครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มในสังคมที่มีการส่งและการรับสารผ่านทางช่องทางใหม่ๆ เหล่านี้ด้วย

๖.๔ สภาพผู้รับสารสามารถเลือกวิธีการรับสื่อสารได้หลายช่องทางกล่าวคือ สื่อทางโทรทัศน์ สื่อทางวิทยุ ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้สื่อสาร และผู้รับสารในบริบทต่างๆ

กันที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้นๆ ด้วย อาจมีผลย้อนกลับมาเนื่องจากผู้รับข่าวสารสงสัย ติดตามข้อมูล หรือไม่มีมูลข้อเท็จจริงหรือประเด็นที่ผู้รับสารต้องการ

๗. **ชั้นการสื่อสาร**

สรุป ได้ว่าสภาพชั้นการสื่อสารในการปฏิบัติงานต้องเข้าใจง่าย และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ในด้านการบริหารจัดการ คน วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณให้ถูกต้อง

๘. **ชั้นเตรียมงาน**

สรุป ได้ว่าสภาพการเตรียมงานของสื่อภาครัฐ หรือของภาคเอกชนที่รับสัมปทานที่อยู่ภายใต้กำกับดูแลของภาครัฐ มีเครือข่าย (อาสาสมัคร) มีการนำเสนอ ปัจจัยเวลา ก่อนเวลา หรือไม่ทันเวลา พุทธศาสนาส่งผลกระทบต่อเวลา มีคุณธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยการกรอข่าวก่อนออกไปสู่ผู้รับ และต้องแข่งขันกับต่างประเทศ เชื่อมโยงถึงกัน รุก รับ ฉับไว มีความสำคัญกับภาครัฐ

๙. **ชั้นดำเนินงาน**

สรุป ได้ว่าสภาพการดำเนินงานต้องปฏิบัติตามแผนงานที่ตั้งเป้าหมายไว้แล้วเพื่อให้ผู้ปฏิบัติยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติตามขั้นตอนให้ถูกต้องมีการตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพ

๑๐. **ชั้นประเมินผล**

สรุป ได้ว่าสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐของ สถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง ๓, ช่อง ๕, ช่อง ๗, ช่อง ๙ อสมท, ช่อง ๑๑, ไทยพีบีเอส, และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) มีความสอดคล้องกันในด้านนโยบายการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงสุด และมีหลักธรรม เช่น มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณของสื่อ การใช้บุคลากรตรงกับสายงาน การใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่มีคุณภาพ และการใช้จ่ายงบประมาณตรงตามวัตถุประสงค์ เป็นต้น

๑๑. **องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโมษะ) ความคิดเห็นจากภายนอก**

สรุป ได้ว่าสภาพองค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโมษะ) ความคิดเห็นจากภายนอกทำให้คนรู้จักคิดหรือคิดเองเป็นต้องสร้างจิตสำนึกของคน ให้คิดดีทำดี สังคมก็จะดีสื่อจึงมีบทบาทต่อสังคมมากโดยไม่คิดได้รับผลประโยชน์แต่ต้องยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก มีเป้าหมายเดียวกันเป็นสำคัญ และเกิดประโยชน์โดยรวม ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความรักความสามัคคี บนพื้นฐานความถูกต้องเป็นจริง

๑๒. **องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ)**

สรุป ได้ว่าสภาพองค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ) ให้คิดวิเคราะห์ให้ดีก่อนนำเสนอข้อมูลข่าวสารออกไปและต้องเกิดประโยชน์กับสังคม

๑๓. **การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องมีการแบ่งปัน (ทาน)**

สรุป ได้ว่าสภาพการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ ด้วยปัจจัยสี่ ทุนหรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ คำแนะนำ และศิลปวิทยา เป็นการแบ่งปัน

การช่วยเหลือกันในด้านข้อมูลข่าวสารเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการให้ความรู้ คำแนะนำ ต่างๆ ที่เป็นประโยชน์

๑๔. การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องเลือกการใช้ภาษา คำพูดที่ดี (ปิยวาจา)

สรุป ได้ว่าสภาพการสื่อสารด้วยปิยวาจา เป็นคำพูดที่น่าฟัง อย่างที่โบราณว่า “ปากเป็นเอก เลขเป็นโท” ปิยวาจา คือ คำที่ทำให้คนอื่นได้รับฟังหรือรับข้อมูลที่มีประโยชน์ เกิดความสบายใจ มีความสุขแสดงให้เห็นว่าความสุขนั้นเกิดขึ้นอยู่กับ คำที่ได้ยินได้ฟังมาก ได้เห็น ถ้าได้ยินคำที่น่าฟังแล้วทำให้มีกำลังใจ ทำให้รู้สึกสบายใจดังนั้นการสื่อสารที่ดีเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในสังคมปัจจุบันนี้

๑๕. การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ให้ประโยชน์กับทุกภาคส่วน และช่วยเหลือกัน (อัตถจริยา)

สรุป ได้ว่าสภาพการนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ดีต่อกันในภาคเอกชน หรือสื่ออิสระ สื่อสารข่าวซึ่งเป็นข่าวสารที่ดีให้เป็นประโยชน์กับประชาชนในทางเดียวกันการเสียสละแรงงาน แรงใจ และเวลา เพื่อบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เช่น การเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือสังคมในโอกาสต่างๆ การระแວดระวังในการดำเนินงานที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

๑๖. การทำหน้าที่ของสื่อภาครัฐต้องสร้างความเป็นกลาง (สมานัตตตา)

สรุป ได้ว่าสภาพการวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ที่ควรเป็น สังคหวัตถุ ๔ นี้ พิสูจน์ให้เห็นว่า สามารถนำมาอธิบายและพัฒนาเป็นวิธีการในการดำเนินกิจกรรมการสื่อสารขององค์กรโดยไม่ได้มีความลำเอียงเลยแม้แต่น้อยเพื่อให้สังคมได้มีส่วนรับรู้ รับเห็น ความเข้าใจที่ไม่คลาดเคลื่อน ความเป็นกลาง และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

๑๗. การใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ ๔ ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

สรุป ได้ว่าสภาพการมีจิตสำนึกที่ดี ต้องเป็นผู้ให้ก่อน คิดดี สังคมดี เพื่อนดี รอบข้างดี ผู้ร่วมงานดี สังคมก็จะดี หลักธรรมในด้านสังคหวัตถุ ๔ นี้มีประโยชน์มากใช้ได้ทุกโอกาส และต้องการให้สื่อต่างๆ ได้นำไปใช้ ซึ่งสื่อต้องนำเสนอข่าวในด้านบวก ต้องมีจรรยาบรรณ ความเป็นกลางมองความเป็นธรรม ความเป็นธรรมทำให้เกิดความยั่งยืน ความเป็นธรรมเกิดความสงบสุขมากกว่า และการวางตัวเป็นกลาง ทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคมและเกิดสันติสุขได้อย่างยั่งยืน

(๓) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion)

การสนทนากลุ่มประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน ๑๐ รูป/คน เป็นวิธีการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญรับรององค์ความรู้ที่ผู้วิจัยได้ศึกษามา ว่ามีความเป็นไปได้ เป็นที่ยอมรับ เหมาะสมกับองค์กรสื่อในสภาพพื้นที่หรือไม่ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงหรือไม่โดยอาศัยผลจากการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก

(In-depth interviews) มาสร้างประเด็นในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้เกิดความชัดเจนเป็นบรรทัดฐาน ในการนำองค์ความรู้ไปสร้างรูปแบบฯ ต่อไป

๑. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติตามแนวพุทธ

สรุป ได้ว่าผลจากสนทนากลุ่ม ทศนะแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒินั้นส่วนใหญ่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับผู้วิจัย แต่มีความคิดเห็นให้รวมองค์ความรู้การนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ อันได้แก่ ทฤษฎีการสื่อสาร และแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ อันจะส่งผลให้เห็นเป็นรูปธรรม และเกิดความสันติได้

๒. การสื่อสารเพื่อความมั่นคงตามแนวพุทธ

สรุป ได้ว่าผลจากสนทนากลุ่ม ทศนะแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒินั้นส่วนใหญ่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับผู้วิจัยแต่มีความคิดเห็นให้เริ่มจากการนำทฤษฎีการสื่อสาร ในด้านผู้ส่งสารกับสังคหวัตถุ ๔ นั้น ควรนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ทำให้ผู้รับสารได้รับความรู้เกี่ยวกับสื่อให้มากเพื่อความมั่นคงในประเทศชาติในเรื่อง การมีประชาธิปไตยในสังคมต้องมีความเสมอภาค มีจิตสำนึกที่ดีต่อกัน อาจใช้กฎหมายสื่อ และจรรยาบรรณสื่อกำกับ

๓. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ตามแนวพุทธ

สรุป ได้ว่าผลจากสนทนากลุ่ม ทศนะแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒินั้นส่วนใหญ่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับผู้วิจัยแต่มีความคิดเห็นในเรื่องการประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายภาครัฐซึ่งมีผลงานของภาครัฐและการโฆษณา ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีการสื่อสาร และแนวพุทธนำไปใช้เพื่อให้ประชาชนได้ปฏิบัติและเกิดความเคยชิน หรือมีการประชาสัมพันธ์ด้านอาชีพสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนเช่น การปลูกผักไร้สารเคมี การประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ การขายอาหาร น้ำดื่ม เป็นต้น

๔. สื่อเร่งด่วนตามแนวพุทธ

สรุป ได้ว่าผลจากสนทนากลุ่ม ทศนะแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒินั้นส่วนใหญ่จะเป็นไปในทิศทางเดียวกับผู้วิจัยแต่มีความคิดเห็นในเรื่ององค์ความรู้ที่ได้ กับกรอบแนวความคิด ที่กล่าวถึงทฤษฎีการสื่อสารได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง ผู้รับสารและแนวพุทธคือหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน (การให้) ปิยวาจา (การพูดจาดี) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) และสมานัตตตา (การวางตนเป็นกลาง) เป็นการแสดงคำตอบ ของวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๓ ข้อ นี้ก็เป็นสื่อเร่งด่วนเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน องค์ความรู้ที่ได้รับนี้จะสามารถนำไปใช้เพื่อให้สังคมเกิดความสันติได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นสรุปผลการสนทนากลุ่มพบว่าแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักการสงเคราะห์ มีเสน่ห์มัดใจ เอื้อเพื่อ อุปลัมภ์ สปอนเซอร์ (ผู้สนับสนุน) ปฏิสัมพันธ์ ประโยชน์เกื้อกูล การวางตนที่ดี สังเคราะห์สังคม ช่วยเหลือสังคม สื่อเป็นผู้เลือก ปรับใช้อย่างไร ให้ตนเองอยู่ได้ ให้เกิดความสันติสุขดังนี้

แนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ กับองค์ประกอบการสื่อสารเพื่อสังคมสันติ ในด้านการบริหารจัดการองค์กรสื่อ ได้แก่ สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ การสื่อสารเพื่อความมั่นคง การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ และสื่อเร่งด่วนมาปฏิบัติดังนี้

๑. ทานเป็นการช่วยเหลือกันโดยผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร ควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมสันติได้ ดังนี้

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สื่อต้องช่วยกันในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ดีต่อกัน และเป็นการให้อย่างสันติที่ต้องมีตลอดเวลาการให้ข่าวต้องเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีทัศนคติที่ดี มีตรวจสอบได้และมีความถูกต้อง เพราะสื่อในสังคมไทยมีปัญหาด้านการแข่งขันเชิงธุรกิจสูงมากปริมาณผู้ส่งสาร ผู้รับสารมีจำนวนมาก การอยู่ร่วมกันในสังคมสื่อต่างๆ โดยการรณรงค์สื่อ ในด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้รับสารหรือผู้ชมหรือผู้ฟังทางบ้าน และสังคมให้มากขึ้น และการสื่อสารในแต่ละสื่อต่างๆ ต้องร่วมมือกัน สามัคคีกัน ช่วยเหลือกันให้ผู้รับสารหรือผู้ชมหรือผู้ฟังมีความสำนึกที่ดี จึงจำเป็นต้องเน้นให้คนมีคุณธรรมและจริยธรรม

๒. ปิยวาจา เป็นการพูดจาดีต่อกันโดยผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร ควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมสันติได้ ดังนี้

ผู้ส่งสารหรือสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่การส่งข่าวสารต้องคิดให้ดีก่อน ข่าวสารใดมีประโยชน์ มีเหตุผล ต่อผู้อื่นให้ถูกกาลเทศะ มีเป้าหมายในการสื่อสารและสื่อสารอย่างมีสาระ มีขอบเขตชัดเจน ว่าต้องการสื่อสารเรื่องอะไรหรือต้องการจะบอกกับผู้รับสารหรือผู้ฟังหรือผู้ชม ว่าอะไร ถ้าเป็นรายการของสถานีวิทยุก็ต้องพูดจาให้น่าฟัง น้ำเสียงที่กังวานแจ่มใส การใช้ภาษาไทยถูกต้อง จะดึงดูดความสนใจจากผู้ฟังได้มาก ดังนั้นการพูดจาก็เป็นเสน่ห์ให้กับผู้ฟัง และเพื่อนร่วมงานรวมถึงวงการสื่อสารมวลชนทุกแขนงด้วยเพื่อให้งานการสื่อสารสร้างมิตร สร้างสันติได้อย่างมั่นคงถาวร

๓. อัตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมโดยผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร ควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมสันติได้ ดังนี้

การบำเพ็ญเป็นประโยชน์ต่อสังคม ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาการบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นหรือส่วนรวมเป็นการเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อให้ผู้อื่นหรือส่วนรวมมีความสุขและควรปฏิบัติอยู่ตลอดเวลาจนเป็นนิสัย เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้บ้าน สื่อก็ช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบช่วยกันบริจาคเงิน สิ่งของเครื่องใช้ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น

๔. สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลางโดยผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสารควรนำมาปฏิบัติเพื่อให้สังคมสันติได้ ดังนี้

ต้องนำเสนอในด้านที่เป็นความจริงตามบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารมีจรรยาบรรณ มีศีลธรรม และวางตนเป็นกลางที่แท้จริงคือ การวางตนอยู่กับความดีงาม ทั้งนี้สื่อมวลชนต้องทำปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดย

การเลือกที่จะยืนอยู่กับความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารที่สามารถตรวจสอบได้ และเป็นข้อเท็จจริงเท่านั้น

๕.๑.๒ สรุปองค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ

ผู้วิจัยขอเสนอองค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ดังนี้

๑. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ กับผู้ส่งสาร (Sender) ควรให้ข่าวสารข้อมูลที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น การนำเสนอรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” (คืนความสุขให้คนในชาติ) ทุกคืนวันศุกร์ ซึ่งเป็นข่าวสารที่ดีกับประชาชนและให้ความช่วยเหลือสังคมในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรททัศน์ วิทย์ และการใช้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องให้สาระความรู้ ๒. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. ต้องซื่อสัตย์ ๗. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ๘. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นต้น

๒. การสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมาย และการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ ๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน ๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร ๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ เป็นต้น

๓. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวข้องช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร ๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นต้น

๔. สื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามหลักธรรมในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสารเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ต้องเข้าใจข่าวสารเป็นอย่างดี ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง เป็นต้น

๕. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรททัศน์ วิทย์ และการใช้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดีที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อก่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมก็มีความสุขได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร ๒. ต้องใช้สื่ออย่างเหมาะสม ๓. ต้องพูดด้วยวาจาไพเราะ ๔. ต้องใช้ภาษาไทยถูกต้อง

ต้องชัดเจนรวดเร็ว ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ เป็นต้น

๖. การสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวกับข้อมูล เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคัมก็มีความสุขได้คือ ๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ ๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน ๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร ๕. ต้องให้ถูกต้องในการนำเสนอ ๖. ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนในการสื่อสาร ๗. ต้องมีจรรยาบรรณสื่อ เป็นต้น

๗. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวข้องช่องทาง เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคัมก็มีความสุขได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร ๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นต้น

๘. สื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวข้องผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคัมก็มีความสุขได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ภาษาไทย เป็นอย่างดี ๒. ต้องใช้วาจาสุภาพ ๓. ต้องมีจิตใจที่ดี ๔. ต้องอารมณ์ดี ๕. ต้องรับฟังให้เข้าใจ ๖. ต้องมีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๙. ต้องเข้าใจสื่อที่ถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างรวดเร็วรวดเร็ว เป็นต้น

๙. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทัศน์ วิทยุ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร ๒. ต้องให้ความรู้กับสังคม ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. การปฏิบัติต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ เป็นต้น

๑๐. การสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ ๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน ๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร ๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ ๖. มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

๑๑. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐ และการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่เกี่ยวกับช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร ๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจสอบข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ เป็นต้น

๑๒. สื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร ๒. ต้องช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ๔. ต้องสื่อสารได้กลับได้อย่างรวดเร็ว เป็นต้น

๑๓. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทัศน์ วิทยุ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลางที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ ๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน ๔. ต้องให้วางตนให้ถูกกาลเทศะ ๕. ต้องนำเสนอข้อมูลให้ถูกต้อง เป็นต้น

๑๔. การสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ต้องรู้ข้อมูลอย่างดีและเข้าใจ ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นต้น

๑๕. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ/ช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ต้องวางตนให้เหมาะสม เป็นต้น

๑๖. สื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ต้องวางตนให้ถูกต้องในองค์กรสื่อ ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจสอบข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ ๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

๑๗) การใช้หลักธรรม สังคหวัตถุ ๔ ซึ่งมีอิทธิพลต่อสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

สรุป ได้ว่าการให้ทาน ด้วยการแบ่งปันกัน มีจิตสำนึกที่ดี ต้องเป็นผู้ให้ก่อนทุกโอกาส การพูดจาดีต่อกัน ต้องมีจรรยาบรรณ มีความเป็นกลาง มองความเป็นธรรม การใช้สื่อในช่องทางต่างๆ สื่อต้องมีความรวดเร็วทันการ และการวางตัวเป็นกลาง เป็นธรรมเกิดความสงบสุข และยั่งยืน เป็นต้น

๕.๑.๓ การนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

สรุป ได้ว่าการนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธเกิดขึ้นจากการบูรณาการองค์ความรู้ทั้ง ๒ ส่วนคือ แนวคิดทฤษฎีการสื่อสารและหลักตามแนวพุทธที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธซึ่งสรุปผลได้ ๑๖ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑) รูปแบบสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรททัศน์ วิชญา และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. ต้องให้สาระความรู้
๒. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. ต้องซื่อสัตย์
๗. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๘. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๙. การปฏิบัติงานต้องให้บรรลุผล
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๒) รูปแบบการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ

๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน

๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร

๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ

๓) รูปแบบการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวกับช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร

๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

๓. ต้องรอบคอบ

๔. ต้องให้รวดเร็ว

๕. ต้องทำให้ถูกต้อง

๖. มีความซื่อสัตย์

๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง

๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

๔) รูปแบบสื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร

๒. ต้องเข้าใจข่าวสารเป็นอย่างดี

๓. ต้องรอบคอบ

๔. ต้องให้รวดเร็ว

๕. ต้องทำให้ถูกต้อง

๖. มีความซื่อสัตย์

๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง

๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๕) รูปแบบสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรมทัศน์ วิทย์ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวข้องผู้ส่งสาร เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมก็มีความสุขได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร
๒. ต้องใช้สื่ออย่างเหมาะสม
๓. ต้องพูดด้วยวาจาไพเราะ
๔. ต้องใช้ภาษาไทยถูกต้อง
๕. ต้องชัดเจนรวดเร็ว
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๖) รูปแบบการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดีที่เกี่ยวกับข้อมูล เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมก็มีความสุขได้ดังนี้

๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ
๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน
๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร
๕. ต้องให้ถูกต้องในการนำเสนอ
๖. ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนในการสื่อสาร
๗. ต้องมีจรรยาบรรณสื่อ

๗) รูปแบบการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวข้องช่องทาง เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมก็มีความสุขได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร
๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์

- ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- ๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
- ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

๘) รูปแบบสื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณชน, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมที่มีความสุขได้ดังนี้

- ๑. ต้องมีความรู้ภาษาไทยเป็นอย่างดี
- ๒. ต้องใช้วาจาสุภาพ
- ๓. ต้องมีจิตใจที่ดี
- ๔. ต้องอารมณ์ดี
- ๕. ต้องรับฟังให้เข้าใจ
- ๖. ต้องมีความซื่อสัตย์
- ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- ๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
- ๙. ต้องเข้าใจสื่อที่ถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างรวดเร็วรวดเร็ว

๙) รูปแบบสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทศน์ วิทย์ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

- ๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร
- ๒. ต้องให้ความรู้กับสังคม
- ๓. ต้องรอบคอบ
- ๔. ต้องให้รวดเร็ว
- ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
- ๖. มีความซื่อสัตย์
- ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
- ๘. การปฏิบัติต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
- ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
- ๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๑๐) รูปแบบการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐ

ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ
๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน
๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร
๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ
๖. มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงาน
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. การปฏิบัติต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

๑๑) รูปแบบการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจใน นโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร
๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

๑๒) รูปแบบสื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อ สาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยาเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร
๒. ต้องช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง
๓. ต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ

๔. ต้องสื่อสารโต้กลับได้อย่างรวดเร็ว
๕. ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๑๓) รูปแบบสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โพรทัศน์ วิทยุ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว
๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ
๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน
๔. ต้องให้วางตนให้ถูกกาลเทศะ
๕. ต้องนำเสนอข้อมูลให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ
๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง
๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ
๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๑๔) รูปแบบการสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐ ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร
๒. ต้องรู้ข้อมูลอย่างดีและเข้าใจ
๓. ต้องรอบคอบ
๔. ต้องให้รวดเร็ว
๕. ต้องทำให้ถูกต้อง
๖. มีความซื่อสัตย์
๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง

๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๑๕) รูปแบบการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวกับสื่อ/ช่องทาง เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. ต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร

๒. ต้องวางตนให้เหมาะสมถูกต้องกาลเทศะ

๓. ต้องรอบคอบ

๔. ต้องให้รวดเร็ว

๕. ต้องทำให้ถูกต้อง

๖. มีความซื่อสัตย์

๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง

๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๑๖) รูปแบบสื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้ดังนี้

๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร

๒. ต้องวางตนให้ถูกต้องในองค์กรสื่อ

๓. ต้องรอบคอบ

๔. ต้องให้รวดเร็ว

๕. ต้องทำให้ถูกต้อง

๖. มีความซื่อสัตย์

๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ

๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง

๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ

๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากองค์ความรู้ที่กล่าวมา ๑๖ รูปแบบ ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ ก็องค์ประกอบการสื่อสารเพื่อสังคมสันติ ในด้านการบริหารจัดการองค์กรสื่อ ได้แก่ สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ การสื่อสารเพื่อความมั่นคง การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ และสื่อเร่งด่วนสามารถสรุปได้เป็น ๔ ทาง ดังนี้

๑. ผู้ส่งสารต้องรวดเร็ว เป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการนำเสนอคือ สื่อมวลชนที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับสื่อ เรียกว่าผู้ส่งสาร ผู้ส่งสารที่ดีจะต้องวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษางานหรือข้อมูลนั้น ให้มีความรวดเร็ว มีทัศนคติที่ดี มีตรวจสอบได้ และมีความถูกต้อง เพื่อให้การนำเสนองานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

๒. ข้อมูลต้องให้ข้อมูลด้วยทัศนคติที่ดี เรื่องราวที่มีความหมาย หรือสิ่งต่างๆ ที่อาจอยู่ในรูปของข้อมูล ความรู้ ความคิดความต้องการ อารมณ์ ฯลฯ ซึ่งถ่ายทอดจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสารให้ได้รับรู้ และแสดงออกมาโดยอาศัยภาษาหรือสัญลักษณ์ใดๆ ที่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันได้ เช่นภาพ เสียงข้อความที่พูด ข้อความที่เขียน บทเพลงที่ร้อง รูปที่วาด เรื่องราวที่อ่าน ท่าทางที่สื่อความหมาย เป็นต้น การส่งข้อมูลด้วยสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งด้วยระบบดิจิทัลวิธีการส่งข้อมูลนั้นมีการตรวจสอบสภาพของข้อมูลก่อนหากข้อมูลผิดพลาดก็แก้ไขให้ข้อมูลให้ถูกต้อง การส่งข้อมูลทางโทรศัพท์มือถือ (Social media) ทำให้ประหยัดขึ้น เมื่อเทียบกับการจัดส่งแบบวิธีอื่นสามารถส่งข้อมูลให้กันและกันผ่านทางสายโทรศัพท์ได้

๓. ช่องทางต้องตรวจสอบได้ เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำข้อมูลต่างๆ ไปยังผู้รับข้อมูลหรือผู้รับสารตรวจสอบความถูกต้องได้ตลอดเวลา

๔. ผู้รับสารต้องมีความคิดดีและถูกต้อง ผู้ที่รับสารจากบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคลหนึ่งเมื่อได้รับสารผู้รับสารจะเกิดการตีความและการตอบสนองส่งปฏิกิริยาตอบสนอง (Feedback) กลับไปให้ผู้ส่งสารได้อย่างถูกต้อง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๒.๑ สภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ

สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๑) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อมาปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พบว่าสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ สื่อเป็นผู้เผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ไม่บิดเบือนความจริงได้ เช่น นโยบายของ กสทช. และการแถลงการณ์ของภาครัฐ อีกทั้งมีการนำเสนอข่าวสารให้กับประชาชนนั้นข้อมูลข่าวสารบางครั้งประชาชนยังไม่น่าเชื่อถือเพราะไม่เป็นประชาธิปไตย ไม่มีความถูกต้องในเนื้อหาสาระ แบบบังคับให้

ประชาชนปฏิบัติอาจมีความผิดพลาดได้เช่น การรายงานข่าวการสูญเสียชีวิตของผู้ขับรถยนต์เนื่องจากอุบัติเหตุบนท้องถนน จำนวนผู้เสียชีวิต รายงานข่าวของสื่อแต่ละช่องไม่ตรงกัน ผ่านการตรวจคัดกรองมาแล้วจึงนำเสนอข้อมูลให้ประชาชนรับทราบต่อไปตามสถานการณ์ของบ้านเมืองได้อย่างเหมาะสม และรวดเร็ว การนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเสนอทางสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุอย่างต่อเนื่องทันการกับความต้องการของประชาชนที่คอยติดตามข้อมูลข่าวสารของภาครัฐให้กับประชาชนรับทราบต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ** ได้วิจัยเรื่อง “การเมืองในนโยบายสื่อสารสาธารณะขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย” พบว่า

(๑) องค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย (ส.ส.ท.) เกิดขึ้นจากการผลักดันของกลุ่มนักวิชาการที่เป็นตัวแทนความคิดและอุดมการณ์ของกลุ่มประชาสังคมระดับชนชั้นนำจากแนวคิดสามเหลี่ยมเข็มนาฬิกาที่เสนอโดย ศ.นพ.ประเวศ วะสี โดยอาศัยความรู้จากฐานงานวิจัยมาใช้ในการเข้าถึงอำนาจทางการเมืองในช่วงที่รัฐบาลและสภานิติบัญญัติแห่งชาติมาจากการแต่งตั้งภายหลังรัฐประหาร พ.ศ.๒๕๔๙

(๒) แม้ว่า ส.ส.ท. จะมีความพยายามเป็นสื่อที่ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจรัฐหรือกลุ่มทุนแต่ความพยายามของ ส.ส.ท.ที่จะเป็นอิสระจากกลุ่มทุนทำให้มีความจำเป็นต้องพึ่งพารายได้สาธารณะเป็นหลัก ซึ่งพบว่างบประมาณเกือบทั้งหมดมาจากภาษีสรรพสามิตในอัตราร้อยละ ๑.๕ โดยกำหนดให้มีรายได้สูงสุดปีงบประมาณละไม่เกิน ๒,๐๐๐ ล้านบาท อย่างไรก็ตามพบว่าโครงสร้างและการดำเนินงานของ ส.ส.ท.ได้พยายามเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่มคนที่หลากหลายในมิติต่างๆ ซึ่งพบคุณค่าอันเป็นลักษณะร่วมของกลุ่มรายการที่สะท้อนถึงแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน และ

(๓) ส.ส.ท.สนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสแสดงความคิดเห็นและความต้องการของตน โดยเฉพาะพื้นที่ในรายการที่นี้ทีวีไทยและรายการนักข่าวพลเมือง แต่ยังคงพบว่าขาดองค์ประกอบที่สำคัญของพื้นที่สาธารณะ คือ การหาทางออกในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และการเคลื่อนไหวเพื่อขยายผลต่อจากประเด็นที่แลกเปลี่ยนในระดับนโยบาย^๑ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อรวิศรีชำนาญ** ได้วิจัยเรื่องการกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินที่ออกอากาศในระบบดิจิทัลในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๗ ผลการวิจัยพบว่า การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ ภาคพื้นดิน ระบบดิจิทัล โดยองค์กรกำกับดูแลของรัฐในช่วงของการปกครองภายใต้คณะ

^๑ นิธิตา สิริพงศ์ทักษิณ, “การเมืองในนโยบายสื่อสารสาธารณะขององค์กรกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต** คณะรัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

รักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ให้ความสำคัญกับเนื้อหาทางการเมืองเป็นลำดับแรก โดยใช้ประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) ฉบับที่ ๙๗/๒๕๕๗ และฉบับที่ ๑๐๓/๒๕๕๗ ควบคุมไปกับการใช้มาตรา ๓๗ แห่งพรบ.ประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ นอกจากนี้พบว่าในส่วนของการทำงานกับดูแลกันเองทั้งในระดับองค์กรสื่อและระดับสภาวิชาชีพ/องค์กรวิชาชีพข่าวยังคงมีลักษณะที่ไม่ เข้มแข็งและปรากฏการออกอากาศเนื้อหาข่าวที่ไม่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง จึงควรส่งเสริมกระบวนการกำกับดูแลเนื้อหาและกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นประกอบกับการบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรมอย่างเคร่งครัด^๒

๒) การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

การสื่อสารเพื่อความมั่นคง สื่อภาครัฐส่งข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้ มีความถูกต้องในเนื้อหาสาระต่างๆ เพื่อความความสงบเรียบร้อยของสังคมและบ้านเมือง ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของบ้านเมืองได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็วในการนำเสนอทางสื่อโทรทัศน์ วิทียูอย่างต่อเนืองทันการกับความต้องการของประชาชนที่คอยติดตามเช่น ข่าวในพระราชสำนัก ข่าวทางทหาร ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคมการเมือง ข่าวการศึกษา ข่าวทางเกษตร เป็นต้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **วลักษณ์กมล จ่างกมล** ได้วิจัยเรื่อง “สื่อเพื่อสันติภาพ: จริยธรรม การจัดการ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา” พบว่า ผลการศึกษาบทบาทขององค์กรสื่อมวลชน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า บทบาทในการนำเสนอข่าวสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีแนวโน้มไปในทิศทางสร้าง ความขัดแย้งมากกว่าแสวงหาสันติ ซึ่งความโน้มเอียงดังกล่าวเป็นผลมาจากการยึดติดกับการประเมินคุณค่าความเป็นข่าวตามทฤษฎีวารสารศาสตร์ที่ให้น้ำหนักกับความขัดแย้งเป็นสำคัญ นอกจากนี้ กรอบทางความคิดของผู้ส่งสารยังถูกนำเสนอผ่านการใช้ภาษาที่แสดงอารมณ์เกินจริงทำให้ทิศทาง การนำเสนอข่าวมีลักษณะที่เรียกว่า War journalism ชัดเจนมากขึ้นทั้งนี้ประเภทของหนังสือพิมพ์ที่แบ่งเป็นหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ มิได้มีนัยสำคัญต่อทิศทางในการนำเสนอที่แตกต่างกันแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม แม้สัดส่วนของการรายงานข่าวเพื่อสันติ (Peace journalism) ยังคงปรากฏไม่มากนัก เนื่องจากรูปแบบการนำเสนอดังกล่าวต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ มาสนับสนุนด้วย แต่อาจถือได้ว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีที่สื่อเริ่มมีบทบาทในเชิงคลี่คลายความขัดแย้ง แม้ว่าประเด็นในการนำเสนอยังคงเป็นเรื่องของการนำเสนอความจริงที่เกิดขึ้นมากกว่าการแสวงหาทางออกของปัญหา ทั้งนี้ แนวทางการนำเสนอดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการปรับบทบาทของผู้สื่อข่าวที่พึงเป็นผู้เฝ้าระวังที่พร้อมแบกรับภาระทางสังคมด้วยการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นกลางเป็นธรรม รอบด้านปราศจากอคติอย่างแท้จริง

สำหรับบทบาทขององค์กรการสื่อสารในพื้นที่ พบว่า ศูนย์ข่าวอิศรา สมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ถือเป็นองค์กรที่อาจใช้เป็นแม่แบบในการพัฒนาสื่อเพื่อสันติภาพได้

เนื่องจากมีนโยบายการดำเนินงานและการเสนอข่าวสารที่มุ่งเน้นสร้างสันติสุขอย่างชัดเจน และมีเครือข่ายความร่วมมือและได้รับการยอมรับจากภาคประชาชน นักวิชาการและองค์กรอิสระต่างๆ อย่างกว้างขวาง ขณะที่สถานีวิทยุชุมชนในพื้นที่นั้น แม้ว่าจะมีปรัชญาและเจตนารมณ์เบื้องต้นเพื่อการเป็นสื่อสร้างสรรค์ภาคประชาชน แต่ผลการศึกษาพบว่าวิทยุชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่สามารถแสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมคลี่คลายความขัดแย้งในสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เท่าที่ควร เนื่องจากการที่วิทยุชุมชนจะแสดงบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการทั้งกฎหมายและแนวทางในการปฏิรูปสื่อทั้งระบบที่ชัดเจนและเป็นระบบ นอกจากนี้ วิทยุชุมชนในพื้นที่ยังประสบปัญหาจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ทำให้เกิดความหวาดระแวงในความปลอดภัยหากมีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยังประสบปัญหาการแทรกแซงจากองค์กรภาครัฐและกลุ่มการเมืองในพื้นที่ที่ต้องการใช้วิทยุชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์

ผลการศึกษายังพบอีกว่า หน่วยงานด้านการสื่อสารของรัฐในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) และสำนักงานประชาสัมพันธ์ทั้งสามจังหวัดนั้นยังไม่สามารถมีบทบาทในการมีส่วนร่วมคลี่คลายปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบ เนื่องจากประสบปัญหาความไม่ไว้วางใจจากภาคประชาชน รวมทั้งรูปแบบการสื่อสารในแนวคิด และมีโครงสร้างแบบระบบราชการที่เน้นการตั้งรับจากผู้กำหนดนโยบายภาครัฐลงสู่ประชาชน โดยไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรอิสระอื่น ๆ เข้ามีส่วนร่วมในการสื่อสารองค์กรการสื่อสารของรัฐเหล่านี้มุ่งหวังผลการสื่อสารเชิงจิตวิทยา โดยยึดความต้องการของผู้ส่งสารมากกว่าความต้องการและประโยชน์ของผู้รับสาร ซึ่งแนวทางดังกล่าวขัดแย้งโดยสิ้นเชิงกับหลักการของการสื่อสารเพื่อสันติภาพที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการสื่อสารและระดมข้อมูลจากผู้รับสาร สำหรับการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนและสื่อมวลชน คือ พระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.๒๕๔๘ พบว่ากฎหมายฉบับดังกล่าวอาจไม่สามารถควบคุมสถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้คลี่คลายไปได้อย่างสันติ เนื่องจากมีความวิตกกังวลของฝ่ายที่ไม่เห็นกับกฎหมายในประเด็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล สิทธิการสื่อสารทั้งของประชาชนและสื่อมวลชน ซึ่งขัดแย้งกับหลักการของการสื่อสารเพื่อสันติภาพที่จำเป็นจะต้องมี

^๒ อรวี ศรีชำนาญ, “การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินที่ออกอากาศในระบบดิจิทัลในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ.๒๕๕๗”, วารสารนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ปีที่ ๓๔, ฉบับที่ ๒, (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙): ๒๑.

กฎหมายและข้อกำหนดในเชิงบวกเพื่อส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมทางการสื่อสารของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าโอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนาสื่อเพื่อสันติภาพในบริบทของสังคมไทยนั้นจะต้องเริ่มจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องพึงทบทวน ออกแบบ และ รื้อสร้างใหม่ โดยองค์การสื่อต้องตระหนักถึงเป้าหมายและเจตจำนงที่มุ่งมั่นเป็นสื่อเพื่อสันติภาพ ซึ่งจำเป็นต้องเปลี่ยนกรอบแนวคิด ตลอดจนแนวทางการนำเสนอ ร่วมกับปฏิรูปข้อกำหนดจริยธรรมทางวิชาชีพ และการผสมผสานรูปแบบการบริหารจัดการองค์กรที่โปร่งใสในรูปของคณะกรรมการที่เป็นกลางและเน้นการทำงานร่วมกันแบบเครือข่ายนอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องใช้ปัจจัยเกื้อหนุนอื่นทางสังคม ทั้งภาควิชาการ ภาคประชาชน และภาครัฐที่จะต้องให้ความสำคัญกับกฎหมายซึ่งเกื้อหนุนให้เกิดมิติความเท่าเทียมกันในการสื่อสารอย่างแท้จริง ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนผู้รับสารเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การเป็นสื่อเพื่อสันติภาพอย่างแท้จริงและยั่งยืน^๓

๓) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการทั่วถึงทุกสื่อและเป็นธรรม มีความเป็นประชาธิปไตยที่สังคมไทยต้องการ และต้องเป็นสื่อสร้างสรรค์ ซึ่งมีหน่วยงานของภาครัฐ เช่น กรมพัฒนาฝีมือแรงงานที่ส่งนักศึกษาไปแข่งขันฝีมือทางด้านอาหาร ด้านการตัดเย็บเสื้อผ้า เชื่อมเหล็ก ก่อสร้างบ้าน และทางด้านศิลปกรรม เป็นต้น ข้อมูลข่าวสารที่เชื่อถือได้ มีความถูกต้องในเนื้อหา เช่น รายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” (คืนความสุขให้คนในชาติ) ทุกคืนวันศุกร์ ซึ่งผ่านการตรวจคัดกรองมาแล้วจึงนำเสนอข้อมูลให้ประชาชนรับทราบต่อไปตามสถานการณ์ของบ้านเมืองได้อย่างเหมาะสมและรวดเร็ว เช่น รายงานสถานการณ์ตึกถล่ม สะพานลอยชำรุดเสียหาย ถ้าไม่รับรายงานให้ผู้ใช้รถใช้ถนนรับทราบอาจเกิดอันตรายมากกว่านี้ มีการสนับสนุนกลไกการกำกับดูแลการประกอบกิจการสื่อซึ่งจะทำให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรมและเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์กับประชาชน เช่น การสร้างงานสร้างอาชีพ เช่น อาชีพทางเกษตร อาชีพอุตสาหกรรม ในครัวเรือน (เย็บปักถักร้อย สร้อยคอ ซ้อนกำไล ทำด้วยเงิน) เป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัทธนี เขยจรรยา ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยการสื่อสารเพื่อพยากรณ์ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้” พบว่า ปัจจัยการสื่อสารที่สามารถพยากรณ์ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ และ .๐๑ มีทั้งหมด ๕ ตัวแปรตามลำดับความสำคัญ คือ คุณลักษณะของผู้ส่งสาร ($B = .๔๑๖$) สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการสื่อสาร ($B = .๓๓๐$) การสนับสนุนของสื่อ/กิจกรรมภายในชุมชน ($B = .๑๓๔$) การได้รับข่าวสารจากสื่อบุคคล ($B = .๑๐๔$) และการได้รับข่าวสารจากสื่อใหม่ ($B = .๐๕๓$) โดยตัวแปรคุณลักษณะของผู้ส่งสารเป็นตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้มากที่สุด^๔

๔) สื่อเร่งด่วน

สื่อเร่งด่วน เป็นการผลิตสื่อตามนโยบายเร่งด่วนของผู้บริหาร เพื่อมุ่งพัฒนาคนต่อการดำรงชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสภาพสังคมแวดล้อมที่มีปัญหา เช่น เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ฝนตก น้ำท่วมไหลป่าบ้านเรือนทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ภาคกลาง และภาคใต้ ต้องรายงานข่าวสารอย่างรวดเร็ว ถูกต้องและสื่อเป็นศูนย์กลางในการนำเสนอข่าวด้านให้ความช่วยเหลือประชาชนกับประชาชนให้ได้รับความรู้ที่ศนคคที่ดี เป็นต้น จึงต้องมีการนำเสนอข่าวสารอย่างรวดเร็วและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกับสถานการณ์บ้านเมืองได้อิสระ และเป็นประชาธิปไตยซึ่งประชาชนสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารของภาครัฐได้อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับบทความวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต (ภิรมย์พร) ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาปัญญาของพลเมืองโลกการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑” พบว่า การศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ยอมรับกันว่าเป็นการสร้างความสามารถและพัฒนาศักยภาพของคนให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคธุรกิจอุตสาหกรรมและให้มีทักษะชีวิตที่สามารถดำรงอยู่ในสังคมบริโภคนิยมได้หลายประเทศได้เตรียมการเสริมศักยภาพของประชาชนทั้งในด้านทักษะ ความรู้ ทักษะ ค่านิยม โดยการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อเป็นปัจจัยสำหรับการแข่งขันทางเศรษฐกิจและดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ ในส่วนประเทศไทยก็ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ว่า “เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม^๕

^๕ วลัยลักษณ์ กมล จ่างกมล, สื่อเพื่อสันติภาพ: จริยธรรม การจัดการ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/ Peace Journalism: Ethics, Management and Suggestions for Development, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะวิทยาการสื่อสาร, (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สนับสนุนทุนการวิจัย ด้านเศรษฐกิจและสังคม-การสื่อสารมวลชน, ๒๕๕๐), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://soreda.oas.pus.ac.th/show_detail.php?research_id=386.org/ [๑ มิถุนายน ๒๕๖๐]

^๕ พัชนี เขยจรยา, “ปัจจัยการสื่อสารเพื่อพยากรณ์ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้”, วารสารนิเทศศาสตร์, ปีที่ ๓๔, ฉบับที่ ๓, (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๙): ๑.

^๕ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตโต(ภิรมย์พร), การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาปัญญาของพลเมืองโลกในศตวรรษที่ ๒๑, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับพิเศษ, เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี ๒๕๕๖, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๑๐๓.

๕.๒.๒ องค์ประกอบและแนวพุทธของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ
สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๑) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อมาปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พบว่าสื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์** ได้วิจัยเรื่อง “สื่อสารมวลชนกับความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา” พบว่า สื่อสารมวลชนเป็นองค์กรธุรกิจมีเสรีภาพในการเสนอข่าวสารต่างๆ อย่างเต็มที่ ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย และภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม สื่อสารมวลชนทุกประเภทมีบทบาทและอิทธิพลสูงมากต่อบุคคลและสังคม โดยเฉพาะอิทธิพลทางด้านการเผยแพร่ ค่านิยม วัฒนธรรม และความเชื่อ แม้จะมีการกำหนดจรรยาบรรณของสื่อ แต่ก็ถูกละเมิดข้ามเพราะมีการแข่งขันสูง เพื่อผลกำไรและความอยู่รอดของตน จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ทราบว่า สื่อสารมวลชนมีอิทธิพลและบทบาทสูงในสังคม ซึ่งสามารถมองได้ใน ๒ ลักษณะทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ^๖ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ศุภณัฐ เจริญสุข** ได้วิจัยเรื่อง “สังคหวัตถุธรรมในฐานะเป็นเครื่องมือการพัฒนามนุษยสัมพันธ์” พบว่า มนุษย์สัมพันธ์เป็นกระบวนการจูงใจคนและความสำเร็จของมนุษยสัมพันธ์อยู่ที่ใจของเราคน เราจะมีมนุษยสัมพันธ์กันก็ต่อเมื่อมีหลักธรรมอยู่ในตัวเอง โดยหลักธรรมที่ว่านั่นได้แก่ สังคหวัตถุธรรมซึ่งมนุษย์ในสังคมทุกวันนี้กำลังต้องการเป็นอย่างยิ่ง เพราะสังคหวัตถุธรรมมีความผูกโยงมนุษย์ให้ละความเห็นแก่ตัวทั้งการให้สิ่งของที่เป็นวัตถุทาน สิ่งของที่เป็นธรรมทาน โดยการไม่กล่าวให้ร้ายกัน โกรธกัน เกลียดชังกัน อิจฉาริษยา นินทาว่าร้าย ทะเลาะวิวาทบาดหมาง โมโหผูกใจเจ็บ พยาบาท เสียใจ มีอารมณ์ร้ายต่อกัน หรือมีใจรักกัน แครพกัน เห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา ก็จะสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นได้ดี เริ่มต้นจากการสร้างมิตรภาพด้วยการให้ทานเพื่อลดความตระหนี่ของตนเอง พุดจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่ว่าจะกล่าวให้ร้ายบุคคลอื่นอันจะนำมาซึ่งความเกลียดกัน มีใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้เกียรติบุคคลอื่น ด้วยการมีหลักสังคหวัตถุธรรมอย่างที่กล่าวไว้เบื้องต้น จึงจะทำให้การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในสังคมอยู่อย่างยาวนานและยั่งยืน^๗

^๖ จ่านงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, ศ.ดร. “สื่อสารมวลชนกับความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๓๑.

^๗ ศุภณัฐ เจริญสุข, “สังคหวัตถุธรรมในฐานะเป็นเครื่องมือการพัฒนามนุษยสัมพันธ์”, วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับพิเศษ, เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี ๒๕๕๖, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๔๖๘.

๒) การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

จากผลการวิจัย พบว่าการสื่อสารเพื่อความมั่นคง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ปณัฏฐา สีสายุทธ** ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการ” พบว่า การสื่อสารทางการเมืองตามแนวทางของพระพุทธเจ้า นั้น พระพุทธเจ้าได้มีแนวทางในการเจรจาต่อรอง โดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อโน้มน้าวใจทั้ง ๒ ฝ่ายให้เข้าใจในจุดแข็งของแต่ละด้าน ทรงใช้การสื่อสารจากความเป็นจริงที่สอดคล้องกับบริบท ทรงประนีประนอมไกล่เกลี่ยและทรงใช้กระบวนการเข้าไปแทรกแซง การดำเนินการของคู่ขัดแย้ง เพื่อลดข้อขัดแย้งทรงชี้ให้เห็นจุดเด่นของทั้งสองฝ่ายในการตัดสินใจเผชิญหน้ากัน ทรงไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจนทำให้เกิดความไม่เป็นกลางสร้างสถานการณ์ให้ลุกลามบานปลาย แม้ว่าเหตุการณ์บางอย่างนั้น พระพุทธองค์สามารถที่จะเข้าไปแทรกแซง ด้วยเหตุผลที่เป็นพระสายโลหิตเดียวกันกับพระพุทธเจ้า แต่ในที่สุดแล้วก็ตัดสินใจพระทัยไม่ทรงเข้าไปยุ่งเกี่ยว และคงปล่อยให้เป็นเรื่องของเหตุปัจจัยต่างๆ บางประเด็นทรงเสนอแนวทางที่เป็นพุทธสันติวิธี เพื่อเป็นทางออกไปสู่ความสงบสุขสามัคคี มีเมตตาต่อกันและกัน ไม่ให้เกิดความรุนแรงเพราะผลลัพธ์ที่ตามมาคือความเสียหาย ซึ่งสาเหตุอาจจะมาจากการตัดสินใจของผู้นำหรือกลุ่มบางกลุ่มเท่านั้น ที่จุดประเด็นปัญหาขึ้นมาเพียงปมเล็กๆ ที่เกิดจากการไม่สื่อสารปัญหาด้วยความเข้าใจที่ดีต่อกัน

จากประเด็นข้างต้น ทำให้เห็นมุมมองการตัดสินใจพระทัยของพระพุทธเจ้าที่ทรงปฏิบัติต่อทั้งสองฝ่ายด้วยสันติวิธี อันเป็นแนวทางเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่มหาชนโดยรวมด้วยวิธีการต่างๆ ในสมัยยุคพุทธกาล ซึ่งวิธีการต่างๆ เหล่านี้ที่พระพุทธเจ้าได้เลือกนำมาใช้เพื่อให้เหมาะกับโอกาส เวลา ภาวะ บุคคล สถานการณ์และสถานที่ อย่างเหมาะสม จนทำให้เหตุการณ์ที่อยู่ในช่วงวิกฤตินั้น คลี่คลายไปในทางที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมในยุคปัจจุบันน่าจะนำมาใช้เป็นแนวทางให้กับสังคมเพื่อสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้น เป็นกระบวนการเพื่อการสื่อสารทางการเมืองให้สร้างสันติวิธีและความสงบสุขให้เกิดในสังคมปัจจุบัน^๔

๓) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

จากผลการวิจัย พบว่าการสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ศิริวัฒน์ ครองบุญ** ได้วิจัยเรื่อง “พุทธบูรณาการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง” พบว่า ข้อมูลการบริหารตามหลักสังคหวัตถุ ๔ คือ ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจของผู้อื่น โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกข้อมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๓.๙๘) เรียงจากมากไปหาน้อย คือ อันดับหนึ่ง ปิยวาจา วาจาเป็นที่รัก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = ๔.๑๑) อันดับสอง อรรถจริยา การประพฤติ

^๔ ปณัฏฐา สีสายุทธ, “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

ประโยชน์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๐๐$) อันดับสาม คือ ทานการให้ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๓.๙๒$) ตามลำดับ^๙

๔) สื่อเร่งด่วน

จากผลการวิจัย พบว่าสื่อเร่งด่วน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อาธาดา สุดเส้นผมได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามแนวพุทธ” ผลการวิจัย พบว่า ๑. ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนากรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน โดยรวมในแต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การพัฒนาด้านการบริหารระดับค่า ที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๘ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านความรู้ทั่วไป ๒) ด้านความรู้และทักษะเฉพาะงาน ๓) ด้านคุณสมบัติส่วนตัว ๔) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ๕) ด้านทาน ๖) ด้านปิยวาจา ๗) ด้านอรรถจริยา ๘) ด้านสมานัตตตา ๒. แนวพุทธกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า สามารถดำเนินธุรกิจพลังงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงานมุ่งเน้นตามยุทธศาสตร์ของ สำนักงาน ก.พ. (สมรรถนะหลักการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ) และยุทธศาสตร์ของพนักงานเป็นหลัก ไม่ได้เน้นการพัฒนาตามแนวสังคหวัตถุ ๔ เป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่ได้รับการส่งเสริมอบรมจากครอบครัว หรือครูบาอาจารย์ การใช้แนวพุทธ สามารถทำได้เฉพาะผู้ที่เปิดใจให้กว้าง รั้งพึงเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรมและความยุติธรรมเท่านั้น ถ้าภายในหน่วยงานมีบุคลากรดังกล่าวน้อยก็ไม่สามารถนำแนวพุทธมาใช้ให้ก่อประโยชน์ได้ ๓. รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามแนวพุทธ สามารถดำเนินการได้ตามองค์ประกอบที่สำคัญแนวแนวพุทธของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงาน ตาม Model ที่ค้นพบ ดังนี้ การพัฒนากรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามนโยบายขององค์กรต้องทำอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ ตามหลักสังคหวัตถุ ๔ ได้แก่ ด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา ด้านสมานัตตตา และองค์ประกอบ ด้านบรรยากาศ ด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านการอบรม ด้านการปฏิบัติ ด้านกายภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการบริหาร ด้านการจัดการ จึงทำให้องค์กรมีความเจริญยั่งยืน^{๑๐}

^๙ ศิริวัฒน์ ครอบบุญ, “พุทธบูรณาการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

๕.๒.๓ แนวทางการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

แนวทางการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธพบว่า เกิดขึ้นจากการบูรณาการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารและแนวพุทธที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติที่ตั้งที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้แล้วที่ผลการวิจัย ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

๑. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อมาปฏิบัติ

แนวทางทฤษฎีการสื่อสารและตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ สามารถนำมาปฏิบัติได้ดังนี้

๑) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ กับผู้ส่งสาร (Sender) ควรให้ข่าวสาร ข้อมูลที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยให้ความรู้ในด้านต่างๆ เช่น การนำเสนอรายการ “ศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติอย่างยั่งยืน” (คืนความสุขให้คนในชาติ) ทุกคืนวันศุกร์ ซึ่งเป็นข่าวสารที่ดีกับประชาชนและให้ความช่วยเหลือสังคมในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทัศน์ วิทย์ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องให้สาระความรู้ ๒. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. ต้องซื่อสัตย์ ๗. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ ๘. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพเป็นต้น

๒) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทัศน์ วิทย์ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมก็มีความสุขได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร ๒. ต้องใช้สื่ออย่างเหมาะสม ๓. ต้องพูดด้วยวาจาไพเราะ ๔. ต้องใช้ภาษาไทยถูกต้อง ๕. ต้องชัดเจนรวดเร็ว ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อเป็นต้น

๓) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน โทรทัศน์ วิทย์ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่เกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร ๒. ต้องให้ความรู้กับสังคม ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูก

^{๑๑} อาธาดา สุดเส้นผม, “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามแนวพุทธ”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. การปฏิบัติต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ เป็นต้น

๔) สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติ ในเรื่องของนโยบาย แลกเปลี่ยน การถ่ายทอด วิทยุ และการให้เวลากับสื่อมวลชนตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ ๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน ๔. ต้องให้วางตนให้ถูกกาลเทศะ ๕. ต้องนำเสนอข้อมูลให้ถูกต้อง เป็นต้น

๒. การสื่อสารเพื่อความมั่นคง

แนวทางทฤษฎีการสื่อสารและตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ สามารถนำมาปฏิบัติได้ดังนี้

๑) การสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวกับข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ ๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน ๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร ๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ เป็นต้น

๒) การสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวกับข้อมูล เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมก็มีความสุขได้คือ ๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ ๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน ๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร ๕. ต้องให้ถูกต้องในการนำเสนอ ๖. ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนในการสื่อสาร ๗. ต้องมีจรรยาบรรณสื่อ เป็นต้น

๓) การสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูล เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็ว ๒. ให้ข้อมูลข่าวสารด้วยความเต็มใจ ๓. ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงาน ๔. ต้องให้ความชัดเจนต่อผู้รับสาร ๕. ต้องทำให้ถูกต้องในการนำเสนอ ๖. มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนร่วมงาน เป็นต้น

๔) การสื่อสารเพื่อความมั่นคงเพื่อขอความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนโดยสื่อสั่งการให้ปฏิบัติตามกฎหมายและการควบคุมสื่อให้สนองตอบเจตนารมณ์ของรัฐตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เพื่อยึด

เหนียวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ต้องรู้ข้อมูลอย่างดีและเข้าใจ ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพเป็นต้น

๓. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์

แนวทางทฤษฎีการสื่อสารและตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ สามารถนำมาปฏิบัติได้ดังนี้

(๑) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้ที่เกี่ยวกับช่องทาง เพื่อยึดเหนียวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร ๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นต้น

(๒) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดีที่เกี่ยวข้องช่องทาง เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมก็มีความสุขได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร ๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ เป็นต้น

(๓) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อตถจริยา เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่เกี่ยวข้องกับช่องทาง เพื่อยึดเหนียวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในด้านการสื่อสาร ๒. ต้องประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ เป็นต้น

(๔) การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ให้การประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจในนโยบายของรัฐมีผลงานของรัฐและการโฆษณาตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตา เป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับสื่อ/ช่องทาง เพื่อยึดเหนียวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ต้องวางตนให้เหมาะสมถูกกาลเทศะ เป็นต้น

๔. สื่อเร่งด่วน

แนวทางทฤษฎีการสื่อสารและตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ สามารถนำมาปฏิบัติได้ดังนี้

(๑) สื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake Newsตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ทาน เป็นการให้

ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. บุคคลต้องมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ต้องเข้าใจข่าวสารเป็นอย่างดี ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้องเป็นต้น

(๒) สื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ ปิยวาจา การพูดด้วยวาจาที่ดี ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อให้เกิดความรัก ความเมตตา และสังคมก็มีความสุขได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ภาษาไทยเป็นอย่างดี ๒. ต้องใช้วาจาสุภาพ ๓. ต้องมีจิตใจที่ดี ๔. ต้องอารมณ์ดี ๕. ต้องรับฟังให้เข้าใจ ๖. ต้องมีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๙. ต้องเข้าใจสื่อที่ถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างรวดเร็วรวดเร็ว เป็นต้น

(๓) สื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ อัถถจริยาเป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. ต้องมีความรู้ในการสื่อสาร ๒. ต้องช่วยเหลือสังคมอย่างต่อเนื่อง ๓. ต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ๔. ต้องสื่อสารได้กลับได้อย่างรวดเร็ว

(๔) สื่อเร่งด่วนต้องตรวจสอบสถานการณ์ฉุกเฉินข่าวด่วนที่มีผลกระทบต่อสาธารณะ, Hate speech, Real News และ Fake News ตามแนวพุทธในเรื่องสังคหวัตถุ ๔ คือ สมานัตตตาเป็นการวางตนเป็นกลาง ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร เพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจให้สังคมเกิดความสันติได้คือ ๑. บุคคลต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร ๒. ต้องวางตนให้ถูกต้องในหน้าที่ของสื่อ ๓. ต้องรอบคอบ ๔. ต้องให้รวดเร็ว ๕. ต้องทำให้ถูกต้อง ๖. มีความซื่อสัตย์ ๗. มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ๘. ต้องตรวจเช็คข้อมูลที่เป็นจริง ๙. มีความศรัทธาในองค์กรสื่อ ๑๐. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นต้น

แนวทางการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ จากการศึกษาวิเคราะห์ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ไว้ ๔ แนวทาง ได้แก่ ๑. สื่อภาครัฐโดยการนโยบายไปปฏิบัติ ๒. การสื่อสารเพื่อความมั่นคง ๓. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์ และ ๔. สื่อเร่งด่วน มีความสอดคล้องกับกับผลงานวิจัยของ **พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ)** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการการเผยแผ่พระพุทธศาสนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาค ๒” ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการแนวใหม่ได้มีการบูรณาการเข้ากับหลักพุทธวิธีการบริหารและการเผยแผ่ เพื่อให้

^{๑๑} พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรางค์ สุจินโณ), “พุทธวิธีการสื่อสารภายในองค์กร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต** สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ปฏิบัติตามนโยบาย ข้อกำหนด ข้อบังคับ วัตถุประสงค์ และอื่นๆ ตามที่องค์กรกำหนด และมอบหมาย^{๑๑} สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ **ทัศนีย์ เจนวิถีสุข** ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม” ผลการวิจัย พบว่า การสื่อสารที่มีผลมากในการส่งผลกระทบต่อกระเทือนถึงสังคมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับสนับสนุนหรือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสังคม คือ การสื่อสารมวลชน ส่วนการสื่อสารกับตนเอง และการสื่อสารกับบุคคลอื่น ทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคม เป็นการสื่อสารที่มีอิทธิพลและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงมีลักษณะเป็นการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของสังคมเป็นสำคัญ ทั้งนี้ในระดับปัจเจก และระดับสังคมในลักษณะการร่วมกันเป็นสังคมโดยรวม^{๑๒} สอดคล้องกับกับผลงานวิจัยของ **พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุญญากร)** ได้วิจัยเรื่อง “พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง” ผลการวิจัย พบว่า วิธี ข้อปฏิบัติ หรือชุดของวิธีทุกชนิดที่มีอยู่เข้าไปจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง ทั้งทางตรงและทางอ้อม^{๑๓} สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ศิวาพร ศรีศักดิ์นันท์** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธ ทางสื่อออนไลน์ของสื่อมวลชนไทย” พบว่า (๑) จริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธ เป็นการสื่อสารที่ถูกต้อง ดีงาม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น การสื่อสารเชิงพุทธ ประกอบด้วย การสื่อสารกับบุคคลภายนอก (ปรโตโฆสะ) ได้แก่ เสียจากผู้อื่น คือ “กุศลมูลและอกุศลมูล” และการสื่อสารภายในตนเอง(โยนิโสมนสิการ)ได้แก่ การสื่อสารผ่านกระบวนการทางจิตใจโดยมีสัมมาทิฐิเป็นจุดเริ่มต้นหลักการที่สำคัญของจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธ คือ กระบวนการสร้างปัญญา คิดถูกวิธี ประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญาองค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสารเชิงพุทธได้แก่ การฟัง การคิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการประพฤติปฏิบัติ^{๑๔} สอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประทีป พิษทองหลาง** ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร” พบว่า องค์ความรู้สำคัญที่ได้จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร ครั้งนี้ มี ๒ ประการ คือ ๑) รูปแบบกัลยาณมิตร (KALYANAMITRA Model) ซึ่งนำเสนอแนวปฏิบัติ ๑๒ ประการ ของการปรึกษาทั้งส่วนของผู้ให้การปรึกษาและผู้ขอรับการปรึกษา อันตั้งอยู่บนฐานของความเป็นกัลยาณมิตร คือ ปรโตโฆสะ และโยนิโสมนสิการ และ ๒) กระบวนการของการปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร ๔ ขั้นตอน เรียกว่า ๔ ส Model คือ ๑) สร้างศรัทธา ๒) สนทนาเปิดใจ ๓) เสริมธรรมเสริมปัญญา

^{๑๒} ทัศนีย์ เจนวิถีสุข, “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๓} พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุญญากร), **พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัดการความขัดแย้ง**, (สรุปผลงานวิจัย), (กรุงเทพมหานคร: ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๔), หน้า ๑๙๗-๒๐๒.

^{๑๔} ศิวาพร ศรีศักดิ์นันท์, “รูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธ ทางสื่อออนไลน์ของสื่อมวลชนไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** สาขารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

๔) แสวงหาสันติ^{๑๕} สอดคล้องในพระไตรปิฎกของพระพุทธเจ้าที่ได้กล่าวมาก่อนแล้ว ใน อ.ท.ท. ๒๐/๓๗๑/๑๑๐ และ ม.ม. ๑๒/๔๙๗/๕๓๙อ้างใน พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ว่า ปรีโตโฆษะ - เสียงจากผู้อื่น การกระตุ้นหรือชักจูงจากภายนอกโยนิโสมนสิการ - การทำในใจโดยแยบคาย การใช้ความคิดถูกวิธี ความรู้จักคิดเป็นหรือคิดอย่างมีระเบียบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อุทัย สติมัน** ได้วิจัยเรื่อง “พุทธ ทัศนทางเลือกเพื่อการพัฒนาสันติสุขในสังคมไทย” พบว่า แนวคิด “สันติพัฒนา” เป็นแนวคิดหนึ่งที่มุ่งเสนอพุทธธรรมเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาสังคมสันติสุขโดยใช้เครื่องมือ คือ การภาวนาเพื่อพัฒนากาย ศีล จิตและปัญญาทั้งในระดับปัจเจก และระดับสังคมเชิงประยุกต์ซึ่งคล้องกับท่านอริยรัตน ผู้นำขบวนการสรรโวทัย ประเทศศรีลังกา ท่านอาจารย์ชันทันท์ แห่งหมู่บ้านพลัม ประเทศฝรั่งเศส ท่านพุทธทาสภิกขุ และพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) แนวคิดดังกล่าวจะช่วยกล่อมเกลาคิดใจของคนในสังคมให้เกิดความรักและเมตตาต่อกันอันเป็นแนวทางการพัฒนาสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืนตามแนวทางแห่งพุทธสันติวิธี^{๑๖} สอดคล้องกับ **ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข** ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตใจให้เกิดเกิดปัญญา และสันติสุข เนื่องจากผู้ส่งสารสามารถโน้มน้าวใจผู้รับสารหรือผู้เข้าอบรมให้คล้อยตามเนื้อหาสาระ ธรรมะ โดยการใช้สื่อต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จนทำให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความรู้ และสำนึกเกิดอารมณ์ และความรู้สึกไปในทางที่ดีขึ้น^{๑๗} สอดคล้องกับ **สุภาวค์พิมพ์ คล้ายธานี** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามแนวทางพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัย พบว่า ๑. สภาพทั่วไปของการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารประเด็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ละเอียดความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการสื่อสารผ่านสื่อ วิจัย อยู่ในระดับปานกลาง ปัจจุบันช่องทางในการสื่อสารเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาของสังคมไทย อยู่ในระดับมาก การสื่อสารของผู้นำเป็นสาเหตุของพัฒนาสถานการศึกษาเหล่านั้น อยู่ในระดับมาก พระพุทธศาสนาเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการสื่อสารของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก และประเด็นข้ออื่นๆ การได้รับความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำในการสื่อสารผ่านสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ อินเทอร์เน็ตอยู่ในระดับมากดังนั้น สภาพทั่วไปของการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารจะเห็นได้ว่าการสื่อสารในองค์กรผ่านสื่อต่างๆ ด้วยเทคโนโลยีดังกล่าวเป็นช่องทางประโยชน์ต่อการพัฒนา เมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายมีการรับรู้ความต้องการ และทัศนคติอย่างเดียวกันให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

^{๑๕} ประทีป พีชทองกลาง, “รูปแบบการปรึกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ดุสิตบัณฑิต** พระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๖} อุทัย สติมัน, “พุทธทัศนทางเลือกเพื่อการพัฒนาสันติสุขในสังคมไทย”, **การประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ครั้งที่ ๑**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๖๙๓.

^{๑๗} ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข, “ประสิทธิภาพของการสื่อสารในการเผยแผ่ธรรมะหลักสูตรการพัฒนาจิตใจให้เกิดปัญญาและสันติสุข” (งานวิจัยฉบับย่อ), (กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๕๒).

๒. ภาวะผู้นำในการสื่อสาร มีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ด้าน คือ ๑) ความสามารถในการส่งสาร ๒) ความสามารถในการรับสาร และ ๓) ความสามารถในการตอบสนอง ภาวะผู้นำทางการสื่อสารที่จะเกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารควรยึดถือหรือประยุกต์ใช้หลักสัจจวาทีหรือการพูดความจริงมาเป็นอันดับแรก ส่วนลำดับที่รองลงมานอกจากจะพูดแต่ความจริงแล้ว ผู้บริหารจะต้องพูดในสิ่งที่เป็นจริงหรือพูดอยู่บนพื้นฐานแห่งความจริง พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์หรือก่อประโยชน์ไม่ใช่การพูดไร้สาระ ขณะเดียวกันก็ต้องพึงระวิงว่าจะต้องพูดด้วยความเป็นธรรมโดยอยู่บนบรรทัดฐานแห่งจรรยาบรรณ และสิ่งที่ไม่ควรละเลยก็คือ การพูดที่ต้องอาศัยจังหวะเวลาหรือกาลเทศะที่เหมาะสมจึงจะทำให้ทักษะ การสื่อสารประสิทธิผลและมีส่วนสนับสนุนส่งเสริมให้ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นที่ยอมรับมากขึ้น

๓. การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา ผลการวิจัยโดยการสังเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำให้ได้แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารตามรูปแบบการสังเคราะห์ (Synthesis model) คือ SUPHANGPIM-Model ประกอบด้วย ๓ ด้าน ดังนี้

๑) ความสามารถในการส่งสาร (Sender) ประกอบด้วย S=Sender เป็นผู้ส่งสารที่ดี P=Personality มีบุคลิกภาพที่ดี N=Niceness ความสุภาพความมีมารยาทในการสื่อสาร M= Morality มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ๒) ความสามารถในการรับสาร (Receiver) ประกอบด้วย U=Universality มีโลกทัศน์กว้างไกล A=Awareness รู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงทางสังคม P=Purity มีความบริสุทธิ์ใจ ยอมรับสิ่งที่เป็นจริง และ ๓) ความสามารถในการตอบสนอง (Responsibility) ประกอบด้วย H=Hospitality น้ำใจเสียสละเพื่อส่วนรวม G=Generality สื่อสารได้กับทุกระดับ ไม่เลือกปฏิบัติ และสุดท้าย I=Implementation การสื่อสารสามารถนำไปปฏิบัติได้^{๑๘} สอดคล้องกับ **ปณิญา ลีลายุทธ** ได้วิจัยเรื่อง “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการ” พบว่า การสื่อสารทางการเมืองเป็นกระบวนการสื่อสารที่ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือขยายความขัดแย้งความรุนแรงทางการเมือง โดยใช้การสื่อสารเพื่อสร้างความแตกแยกทุกมิติในสังคมไทยในความเห็นต่างทางอุดมการณ์ ความเชื่อ และทัศนคติ โดยมีตัวแปรสำคัญเบื้องหลังความขัดแย้งคือ วัจนภาษาและอวัจนภาษาแสดงออกด้วยถ้อยคำและพฤติกรรมเพื่อสร้างความเกลียดชังระหว่างคนในสังคมด้วยกัน จนบ้านเมืองเข้าสู่วิกฤตของความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อม ทั้งตัวปัจเจกบุคคลและสังคมในขณะที่สังคมไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่สำคัญของชาติ ประชาชนต่างให้ความเคารพศรัทธาในพระพุทธศาสนา การนำหลักธรรมคำสอนมาเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดสันติในประเทศชาตินั้นก็คือ แนวทางแห่งสันติทางพระพุทธศาสนาจนได้องค์ความรู้ตามแนวทางแห่งสันติ ดังที่ผู้วิจัยได้รูปแบบการสื่อสาร

^{๑๘} สุภาภรณ์พิมพ์ คล้ายธานี, “การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต* สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

ทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการเพื่อนำมาใช้กับสถานการณ์การสื่อสารทางการเมืองในปัจจุบัน โดยผู้สื่อสารและรับสาร มีความรู้ตื่น และเบิกบานเพื่อเสริมสร้าง “ปัญญา” ปรับความเข้าใจด้วยการพิจารณาใคร่ครวญในการแก้ไขปัญหาและปรับทัศนคติความคิดเห็นในทางที่ถูกต้อง โดยไม่มุ่งผลประโยชน์ส่วนตน ความพยาบาท และคิดทำร้ายเบียดเบียนผู้อื่น จากนั้นจึงมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ใน “ศีล” เพื่อการสื่อสารทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ ไม่สร้างความเกลียดชังแก่กัน วางท่าทีอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะสื่อมวลชนต้องยึดระเบียบปฏิบัติจรรยาบรรณในวิชาชีพ สุดท้ายเตรียมด้านจิตใจสู่ “สมาธิ” ขั้นสูงในการเพียรพยายามฝึกจิตให้สูงยิ่งขึ้นไป เลือกทำสิ่งที่ดีงามถูกต้องเพื่อคนส่วนรวมและประเทศชาติอีกทั้งประชาชนในสังคมต้องมีความตื่นรู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง มีจิตใจเข้มแข็ง อดทน และรับฟังข่าวสารอย่างมีสติ ขันติ และสันติ ตาม “สันติวิธี” โดยใช้วิจารณ์ญาณในการแก้ไขปัญหาประเทศชาติร่วมกันนั้น ก็คือ การปฏิบัติตามสันติวิธี “ปัญญา ศีล และสมาธิ” เพื่อมุ่งสร้างความสงบสันติภายใน จากสถานการณ์ความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงก็จะเปลี่ยนผ่านกลายเป็นความรักความสามัคคี ต่างฝ่ายต่างร่วมคืนความสงบสุขแก่ประเทศไทยตามแนวทางกลายเป็นความรัก ความสามัคคี ต่างฝ่ายต่างร่วมคืนความสงบสุขแก่ประเทศไทยตามแนวทาง “สันติวิธีแห่งการรับสารด้วยการรู้ ตื่น และเบิกบาน” การสื่อสารทางการเมืองจึงเป็นการสื่อสารเพื่อสันติโดยแท้จริง^{๑๙} สอดคล้องกับ พระครูศรีสิทธิการ (สมใจ ธมฺมเวที) ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารการเผยแผ่พระ พุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ (๑) บุคลากรมีขั้นตอนการทำงานไม่เป็นทีมงานขาดภาวะผู้นำในการทำงานเพื่อเผยแผ่ การทำงานมีอยู่ในวงจำกัด ส่งผลให้การทำงานไม่ประสบความสำเร็จ (๒) ขาดงบประมาณในการบริหารทั้งบุคลากรและการใช้จ่ายซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้งานในสำนักงานเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ในยุคโลกาภิวัตน์ (๓) ขาดวัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ไม่มี (๔) การจัดการเพื่อส่งเสริมการเผยแผ่ของคณะสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรีไม่สอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประชาชนไม่เกิดศรัทธาเลื่อมใสในการดำเนินการเท่าที่ควร ๒. แนวพุทธ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้ตามหลักพุทธลีลาการสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงปฏิบัติมานั้นก็คือ การสั่งสอนอนุสาสนีปาฏิหาริย์ ส่งเสริมให้เกิดแรงบันดาลใจ ประกอบด้วยสันตัสสนา คำสอนทำให้เกิดความเข้าใจชัดเจน สมาทปนา คำสอนทำให้เกิดความตั้งใจ

^{๑๙} ปณฺชญา ลีลายุทธ, “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต** สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

สมათานปฏิบัติตาม สมุตเตชชา คำสอนทำให้เกิดความองอาจกล้าหาญ สัมปหังสนา คำสอนทำให้จิตใจเกิดความร่าเริง แจ่มใส สำหรับทฤษฎีการจัดการเพื่อการบริหารเผยแพร่ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชาสั่งการ การประสานงาน และการควบคุม นอกจากนี้ สำหรับทฤษฎีเพื่อการสื่อสารประกอบด้วยผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง และผู้รับสาร^{๒๐}

สรุป ได้ว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมายที่ทำให้สังคมมีความรัก ความเข้าใจ ความสามัคคี ประองคองกัน ละกิเลสได้ทั้งหมดเป็นการพัฒนาจิตใจเพื่อส่งเสริมให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ ได้อย่างถูกต้อง เป็นกลาง เหมาะสมและดีงาม สื่อจะต้องใช้สติในการพูด การพิมพ์หรือการโพสต์ ข้อความรวมทั้งภาพและเสียง ต้องตระหนักถึงผลกระทบต่อสังคมโดยยึดหลักจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพเป็นสำคัญ และมีความยุติธรรมแบ่งปันผลประโยชน์กันอย่างเสมอภาคจึงทำให้องค์กรสื่อภาครัฐเกิดความสันติสุข สันติภาพได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารและแนวพุทธ โดยการบูรณาการตามกรอบทฤษฎีที่ได้ศึกษามาแล้วร่วมกับการศึกษาสภาพองค์กรสื่อภาครัฐในพื้นที่กลุ่มเป้าหมายตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัย จนสามารถเสนอแนวทางการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธดังที่ปรากฏแล้วในเบื้องต้น จึงขอเสนอแนะเพื่อที่จะเป็นประโยชน์มากขึ้นดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) จากผลการวิจัยสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ พบว่า การนำเสนอข่าวสารของสื่อภาครัฐนั้นสื่อเป็นผู้เผยแพร่ให้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เช่น นโยบายของ กสทช. การแถลงการณ์ของภาครัฐและข่าวต่างๆ ของภาครัฐ ต้องมีการนำเสนอข่าวสารอย่างรวดเร็วให้กับประชาชน ข้อมูลข่าวสารมีความเป็นกลางและเป็นประชาธิปไตย มีความถูกต้องในเนื้อหาสาระ เช่น การรายงานสภาพการจราจร การรายงานสภาพภูมิอากาศ ข่าวภายในประเทศ ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวการเกษตร ข่าวการศึกษา ข่าวเทคโนโลยี เป็นต้นอันจะนำไปสู่ความเข้าใจเพื่อให้สังคมเกิดความสันติสุข ที่ได้ข้อมูลข่าวสารตามความเป็นจริง เข้าใจสื่อดี ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารได้ตลอดเวลา และมีความถูกต้องในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อภาครัฐได้

^{๒๐} พระครูศรีสิทธิการ (สมใจ ธรรมเวที), “รูปแบบการบริหารการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๙).

ได้เป็นอย่างดี

จึงจำเป็นที่ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องทำนโยบายในการสร้างตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ ซึ่งอาจจะอาศัยหน่วยงานจากภายนอกที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้มาแนะนำ ตรวจสอบ และประเมินผลเพื่อให้เกิดการยอมรับในสากล

๒) จากผลการวิจัยแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารนั้น พบว่า แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร ที่มีความเหมาะสมนั้นประกอบด้วย ๔ อย่าง ได้แก่ ผู้รับสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรสื่อภาครัฐ ได้อย่างเหมาะสม

จึงจำเป็นที่ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องทำนโยบายในการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ โดยการนำแนวพุทธในหมวดต่างๆ มาบูรณาการกับแนวทางทางการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐได้ทุกระดับ

๓) จากผลการวิจัยการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธนั้น คือ การนำแนวพุทธมาบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อให้สังคมสันติได้ คือ

(๑) ทาน การให้ข้อมูลข่าวสารที่ดีมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมเช่น การทำรายการอาหารและประชาชนนำไปปฏิบัติ เพื่อสร้างรายได้เลี้ยงชีพและครอบครัวของตนเอง เป็นต้น

(๒) ปิยวาจา การพูดจาด้วยกัณฐิทั้งก่อนและหลัง เช่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ พูดจาไพเราะอ่อนหวานด้วยความจริงใจและเมตตา เป็นต้น ดังนั้นทำให้เกิดมิตรภาพที่ดีทั้งตนเองและสังคม

(๓) อุตถจริยา การช่วยเหลือสังคมในด้านกิจกรรมต่างๆ เช่น สร้างห้องสมุดประชาชนตามชุมชนต่างๆ เป็นต้น ที่ยังขาดแคลนซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ทำให้สังคมเกิดความเจริญด้วยปัญญาและเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าให้กับท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ

(๔) สมานัตตตา การวางตนเป็นกลาง ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงานสื่อ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร ต้องตรวจสอบจากแหล่งที่มาว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้คือ เป็นความจริง หรือเป็นข่าวลวง ซึ่งนำเสนอแพร่ภาพออกไปสู่สาธารณชนแล้วอาจทำให้เกิดความเสียหายได้ทั้งตนเอง และผู้อื่น จึงจำเป็นต้องตรวจสอบหาข้อเท็จจริง เพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย

จึงจำเป็นที่ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องทำนโยบายในการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ โดยการนำแนวพุทธมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชา

๔) การบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารและแนวพุทธพบว่า การสื่อสารต้องมีองค์ประกอบทั้ง ๔ ทางครบ และเหมาะสมกับยุคสมัยความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกมาก มีความทันสมัยของเครื่องมือในการสื่อสารเป็นเหตุจูงใจให้กับบุคคลหรือสังคมมีความศรัทธา เชื่อถือ และเกิดความสนใจในองค์กรสื่อภาครัฐได้

จึงจำเป็นที่ผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องทำนโยบายในการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ เพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ ในด้านต่างๆ โดยอาศัยการบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร และแนวพุทธ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับยุคสมัยแห่งความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์

จากข้อมูลที่ได้ศึกษาทั้งหมดนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายว่า ควรมีการนำแนวพุทธมาจัดทำเป็นนโยบายในการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ เพื่อให้องค์กรสื่อมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมตตา กรุณา ปราณี พร้อมช่วยเหลือสังคมได้ตลอดเวลาเมื่อมีเหตุโดยไม่เลือกการปฏิบัติ เพื่อให้สังคมเกิดความรักความสามัคคี ประองดองกันอย่างมีความสุข สันติต่อไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑) จากผลการวิจัยสภาพการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ พบว่าองค์กรสื่อภาครัฐเป็นกลไกหลักที่จะสามารถนำแนวพุทธมาปฏิบัติได้ เพราะสื่อมีความรู้ความเข้าใจในจรรยาบรรณวิชาชีพของการเป็นนักสื่อสารมวลชนได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรสื่อควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และพนักงานในเรื่องจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อ อย่างต่อเนื่องเพื่อกระตุ้นให้เกิดความรักในอาชีพสื่อ และเกิดความสนใจขึ้นในจิตใจของตนเอง อีกทั้งยังเผื่อแผ่ไปให้กับสังคมได้เป็นอย่างดี

๒) จากผลการวิจัยแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารนั้น พบว่า แนวคิดทฤษฎีการสื่อสาร ที่มีความเหมาะสมนั้นประกอบด้วย ๔ อย่าง ได้แก่ ผู้รับสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่จะนำมาใช้ในการบริหารองค์กรสื่อภาครัฐ ได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องประชุมชี้แจงให้ความรู้ในการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่หรือพนักงานนำไปปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องเหมาะสม

๓) จากผลการวิจัยการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ นั้น คือ การนำแนวพุทธมาบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อให้สังคมสันติได้ คือ

(๑) ทาน การให้ข้อมูลข่าวสารที่ดีมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ให้เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมเช่น การทำรายการอาหารและประชาชนนำไปปฏิบัติ เพื่อสร้างรายได้เลี้ยงชีพและครอบครัวของตนเอง เป็นต้น

(๒) ปิยวาจา การพูดจาด้วยกัณฐ์ทั้งก่อนและหลัง เช่น การนำเสนอข้อมูลข่าวสารทางสถานีโทรทัศน์ สถานีวิทยุ พูดจาไพเราะอ่อนหวานด้วยความจริงใจและเมตตา เป็นต้น ดังนั้นทำให้เกิดมิตรภาพที่ดีทั้งตนเองและสังคม

(๓) อรรถจริยา การช่วยเหลือสังคมในด้านกิจกรรมต่างๆ เช่น สร้างห้องสมุดประชาชนตามชุมชนต่างๆ เป็นต้น ที่ยังขาดแคลนซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ทำให้สังคมเกิดความเจริญด้วยปัญญาและเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าให้กับท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ

(๔) สมานัตตตา การวางตนเป็นกลาง ต้องรอบคอบในการปฏิบัติงานสื่อ เช่น การให้ข้อมูลข่าวสาร ต้องตรวจสอบจากแหล่งที่มาว่าเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้คือ เป็นความจริง หรือเป็นข่าวลวง ซึ่งนำเสนอแพร่ภาพออกไปสู่สาธารณชนแล้วอาจทำให้เกิดความเสียหายได้ทั้งตนเองและผู้อื่น จึงจำเป็นต้องตรวจสอบหาข้อเท็จจริง เพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย

ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องนำแนวพุทธมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชาที่จะทำให้เกิดสันติขึ้นในองค์กรสื่อและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนได้ทั่วถึงซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดียิ่งอย่างมาก

๔) การบูรณาการแนวคิดทฤษฎีการสื่อสารและแนวพุทธพบว่า การสื่อสารต้องมีองค์ประกอบทั้ง ๔ ทางครบ และเหมาะสมกับยุคสมัยความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมาก มีความทันสมัยของเครื่องมือในการสื่อสารเป็นเหตุจูงใจให้กับบุคคลหรือสังคมมีความศรัทธา เชื่อถือ และเกิดความสันติในองค์กรสื่อภาครัฐได้

ดังนั้นผู้นำหรือผู้บริหารองค์กรสื่อภาครัฐ ต้องมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการสื่อสารรวมทั้งอุปกรณ์การสื่อสารในยุคสมัยปัจจุบันให้ทันสมัยและเหมาะสม โดยมีการหาข้อมูลการสื่อสารที่เป็นข้อเท็จจริง มีทัศนคติที่ดี มีการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้อง อีกทั้งต้องมีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และยุติธรรม มายึดเหนี่ยวจิตใจให้ถูกต้องตามแนวพุทธที่ดีงาม

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

๑. ควรมีการศึกษาการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธโดยใช้หลักธรรมหมวดอื่นๆ เช่น ศีล ๕ และอิทธิบาท ๔ เป็นต้น

๒. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธในด้านการบริหารจัดการองค์กรสื่อต่างๆ ในยุคปัจจุบัน

๓. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ กับการบริหารจัดการองค์กรสื่อของภาคเอกชนมาวิจัยในเชิงอื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ:

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๕๖.

กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร, ๒๕๔๓.

กิติมา สุรสสนธิ. การบริหารองค์การและการจัดการ. เอกสารการสอนชุดวิชาหน่วยที่ ๑-๗. การบริหารองค์การสื่อ. หน่วยที่ ๓ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขานิติศาสตร์, ๒๕๕๘.

ฉันทนา บรรพศิริโชติ. ความขัดแย้งในสังคมไทย: ช่องว่างของการรับรู้และความเข้าใจ ในความขัดแย้งในสังคมไทยยุควิกฤติเศรษฐกิจ. พัชรี สีโรรส. บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คบไฟ, ๒๕๔๒.

ณัฐนันท์ ประกายสันติสุข. ประสิทธิภาพของการสื่อสารในการเผยแพร่ธรรมหลักสูตรการพัฒนาจิตให้เกิดปัญญาและสันติสุข (ฉบับย่อ). พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, ๒๕๕๗.

บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา. ฐานันดรที่สี่ จากระบบโลกถึงรัฐไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์คบไฟ, ๒๕๕๒.

บุญทัน ดอกไธสง. รัฐประศาสนศาสตร์ เชื่อมโยง AEC ก้าวสู่ความมั่นคง 2020. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ปัญญาชน, ๒๕๕๗.

บุญเลิศ ศุภดิถ. แนวคิดและทฤษฎีการสื่อสารเพื่อการพัฒนาหน่วยที่ ๒. เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสารกับการพัฒนา หน่วยที่ ๑-๘. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๘.

ประเวศ วะสี. สันติวิธีกับสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, ๒๕๔๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พรทิพย์ พิมลสินธุ์. **หลักการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ หน่วยที่ ๑๑**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหา
วิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๐.
- พรสุข หุ่นนิรันดร์ และคณะ. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔**. กรุงเทพ
มหานคร: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๕๒.
- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิตฺยบุนยากร). **พุทธสันติวิธี: การบูรณาการหลักการและเครื่องมือจัด
การความขัดแย้ง**. กรุงเทพมหานคร: ๒๑ เซ็นจูรี่, ๒๕๕๔.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒.
กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- _____. **การสื่อสารเพื่อเข้าถึงสังคม**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓๒. กรุงเทพมหานคร: ผลิตัมม์, ๒๕๕๕.
- _____. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พุทธทาสภิกขุ. **บรมธรรม**. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ, ๒๕๔๗.
- _____. **ฟ้าสาบระหว่าง ๕๐ปี ที่มีสวนโมกข์**, กรุงเทพมหานคร: การพิมพ์พระนคร, ๒๕๒๖.
- _____. **สื่อมวลชนบนวิถีศีลธรรม: ตามทัศนะของท่านพุทธทาส**. นครศรีธรรมราช: มูลนิธิหอ
จดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ. สำนักวิชาสารสนเทศศาสตร์, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, ๒๕๕๒.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก. **การยกระดับคุณธรรม จริยธรรมของสังคมไทยเพื่อการปฏิรูปสังคม: แนว
ทางและการปฏิบัติ**. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑.
- ไพรินทร์ โชติสกุลรัตน์. **สื่อสารอย่างสันติ**. กรุงเทพมหานคร: เสริมสิขาลัย, ๒๕๕๐.
- ภัสวดี นิตฺยเกษตรสุนทร. **กระบวนการและแบบจำลองพื้นฐานทางการสื่อสารแบบเส้นตรงทางเดียว**. **องค์ประกอบ
กระบวนการและแนวทางการศึกษาการสื่อสาร หน่วยที่ ๓**. เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและ
ปฏิบัติการสื่อสาร หน่วยที่ ๑-๗. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๖.
- มณฑล ไบบัว. **หลักและทฤษฎีการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๖.
- มารค ตามไท. **การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธีในสันติวิธี: ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง**.
กรุงเทพมหานคร: สถาบันยุทธศาสตร์ สำนักงานความมั่นคงแห่งชาติ, ๒๕๔๓.
- ยุพา สุภากุล. **การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง**. เชียงใหม่: ภาควิชาสื่อสารมวลชน คณะมนุษย
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รชขงพร โกมลเสวิน. เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎี และพฤติพฤติกรรมกรรมการสื่อสาร หน่วยที่ ๘-๑๕. พิมพ์ครั้งที่ ๑๒. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๖.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น, ๒๕๕๖.
- รุจน์ โกมลบุตร. **สื่อทางเลือก**. อ่างในสมสุข หินวิมาน, กิติมา สุรสนธิ และคณะ. **ธุรกิจสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๘.
- รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์. **สันติศึกษากับสันติภาพ**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๓.
- วิทยา ด้านอำนวยการ. **การบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่นจำกัด, ๒๕๕๖.
- ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล. **มนุษย์กับสันติภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๒.
- อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์. **ความหมาย บทบาท และพลังของสื่อทางเลือกในโลก: สื่อภาคประชาชนและสิทธิการสื่อสาร**. (ม.ป.ท.) เอกสารอัดสำเนา, ๒๕๕๑.
- วันชัย วัฒนศัพท์. **ความขัดแย้ง: หลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๗.
- สถาบันยุทธศาสตร์. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. **สันติวิธี: ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความมั่นคง**. อ่างใน ประเวศ วะสี, ศ.นพ. **ทำสันติวิธีให้เป็นนโยบาย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- _____. **โดยคณะทำงานวิชาการ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. สันติวิธีกับการรักษาความมั่นคงภายใน**. อ่างใน มารค ตามไท, รศ.ดร., คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการประชุมสัมมนาของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๒. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- สุภางค์ จันทวานิช. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๑๔. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๙.
- สุรพล สุยะพรหม. และคณะ. **ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. **การบริหารองค์การและการจัดการ**. เอกสารการสอนชุดวิชา หน่วยที่ ๑ – ๗. **การบริหารกิจการสื่อสาร**. ฉบับปรับปรุงครั้งที่ ๑. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขานิเทศศาสตร์, ๒๕๕๘.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อรรวรรณ ปิลาณโณวาท. **หลักและปรัชญาวาทวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

(๒) บทความ:

โคทม อารียา. **บทความการส่งเสริมสันติวิธี เอกสาร ๓๐ ปี ๑๔ ตุลา**. จัดหมายข่าวประชาชน ฉบับที่ ๓ (๑ ตุลาคม ๒๕๔๖): ๒๖.

สมาน งามสนิท. **รัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย**. วารสาร **مجร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑. (มกราคม-มีนาคม ๒๕๕๕). ฉบับปฐมฤกษ์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๕๕): ๑๐๗.

ปณัชนา สีสายุทธ. **พระพุทธศาสนากับการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติของพลเมือง**. **วารสารศึกษบัณฑิตปริทรรศน์**. ปีที่ ๙ ฉบับพิเศษ. เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี ๒๕๕๖. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (๒๕๕๖): ๒๔๖.

พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทนต์ (ภิรมย์พร). **การศึกษากับการพัฒนาปัญญาของพลเมืองโลกในศตวรรษที่ ๒๑**. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. ปีที่ ๙ ฉบับพิเศษ. เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชาวันสำคัญสากลของโลก ประจำปี ๒๕๕๖. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (๒๕๕๖): ๑๐๓.

พชณี เขยจรรยา. **ปัจจัยการสื่อสารเพื่อพยากรณ์ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้**. **วารสารนิเทศศาสตร์**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๓. (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๕๙): ๑.

ศิริวัฒน์ ครอบบุญ. **พุทธบูรณาการเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง**. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ เล่ม ๒. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (๒๕๕๙): ๓๒๕.

ศุภณัฐ เจริญสุข. **สังคหวัตถุธรรมในฐานะเป็นเครื่องมือการพัฒนามนุษยสัมพันธ์**. **วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์**. ปีที่ ๙ ฉบับพิเศษ. เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลกประจำปี ๒๕๕๖. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (๒๕๕๖): ๔๕๘.

อรวิ ศรีชำนาญ. **การกำกับดูแลเนื้อหารายการข่าวในโทรทัศน์ภาคพื้นดินที่ออกอากาศในระบบดิจิทัลในช่วงหลังรัฐประหาร พ.ศ. ๒๕๕๗**. **วารสารนิเทศศาสตร์**. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๒. (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๙): ๒๑.

บรรณานุกรม (ต่อ)

อาชาดา สุตเส้นผม. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกรมธุรกิจพลังงาน กระทรวงพลังงานตามหลัก
พุทธธรรม. **สรุปการประชุมวิชาการระดับชาติ MCU Congress I.** กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (๒๕๕๗): ๒๖๑.

อุทัย สติมั่น. พุทธทัศน์ทางเลือกเพื่อการพัฒนาสันติสุขในสังคมไทย. **การประชุมวิชาการระดับชาติ มจร ครั้งที่**
๑. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, (๒๕๕๗): ๖๙๓.

(๓) วิทยานิพนธ์:

นิติตา สิริพงศ์ทักษิณ. “การเมืองนโยบายสื่อสารขององค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** คณะรัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ทัศนีย์ เจนวิถีสุข. “การสื่อสารเชิงพุทธกับการเปลี่ยนแปลงสังคม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.**
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

ปณัชญา ลีลายุทธ. “การสื่อสารทางการเมืองเพื่อสันติเชิงพุทธบูรณาการ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.**
สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

ประทีป พีชทองกลาง. “รูปแบบการปรีกษาเชิงพุทธตามหลักกัลยาณมิตร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร**
ดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๗.

พระครูศรีสิทธิการ (สมใจ ธรรมเวที). “รูปแบบการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ของคณะสงฆ์
จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระครูอุทัยกิจจารักษ์ (สุรงค์ สุจินโณ). “พุทธวิธีการสื่อสารภายในองค์กร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎี**
บัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
๒๕๕๖.

พระมหาหรรษา ธรรมหาโส (นิธิบุญยากร). “รูปแบบการจัดการความขัดแย้งโดยพุทธสันติวิธี: ศึกษาวิเคราะห์กรณีลุ่ม
แม่น้ำตาซัง จ. เชียงใหม่”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ศิวพร ศรีศักดิ์นันท์. “รูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมการสื่อสารเชิงพุทธ ทางสื่อออนไลน์ของสื่อ
มวลชนไทย”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต.** สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิต
วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สุภางค์พิมพ์ คล้ายธานี. “การพัฒนาภาวะผู้นำในการสื่อสารของผู้บริหารตามแนวทางพระพุทธศาสนา”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

(๔) รายงานวิจัย:

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. สื่อสารมวลชนกับความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.

วลักษณ์กมล งามกมล. สื่อเพื่อสันติภาพ: จริยธรรม การจัดการ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา/Peace Journalism: Ethics, Management and Suggestions for Development. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะวิทยาการสื่อสาร. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. สนับสนุนทุนการวิจัย ด้านเศรษฐกิจและสังคม-การสื่อสารมวลชน, ๒๕๕๐.

(๕) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

การสื่อสาร. การสื่อสาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.sheetram.com [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

การประชาสัมพันธ์. แนวการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.stou.ac.th/> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

การสื่อสารเพื่อความมั่นคง. การปฏิรูปสื่อ: สถาบันเพื่อความมั่นคงของสังคม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://tdri.or.th> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

กฎหมายสื่อและควบคุมสื่อ. กฎหมายกับสื่อมวลชน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www.accon.co.th/news N ๑๒ massmedia.html](http://www.accon.co.th/news_N_๑๒_massmedia.html) [๙ มีนาคม ๒๕๖๐].

กระบวนการทำงานของสื่อ. กระบวนการทำงานของสื่อ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

ความหมายของสื่อ. ความหมายของสื่อ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.oknation.net> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

จตุรรัตน์ วงษ์ศรีจันทร์. เทคนิคการสร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้: ทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://mod19.blogspot.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

ฐิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ และ คณะ. สื่อสาธารณะ: แนวคิด ประสบการณ์ และความเป็นไปได้ในประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://oknation.nationtv.tv/> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

ณภัทร ธนเดชาภัทร. ความสำคัญของการสื่อสาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.learners.in.th> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ไทยรัฐออนไลน์วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๕๓. “จรรยาบรรณสื่อสารมวลชนสากล ๒๓ ข้อ”. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://talkmthai.com/topic/๑๐๘๖๑๓> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- ไทยรัฐออนไลน์วันที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๘. สบพ.จัดลำดับปฏิรูปเร็วเร่งด่วนสื่อ ๓ ด้านเน้น ก.ม. พันสมัย.
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/๕๔๖๒๓๑> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- บ้านกะชาง. ทฤษฎีความขัดแย้ง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://shine-management-tips.blogspot.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- บ้านจอมยุทธ. ทฤษฎีการสื่อสาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.baanjommyut.com/> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- บ้านเมือง, จัดระเบียบสื่อให้ถามแค่ ๔ คำถาม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.banmuang.co.th/news/politic/๔๐๔๒๖> [๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙].
- พจนานุกรมไทย (ฉบับเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมพรรษา ๖ รอบ).
ราชบัณฑิตยสถาน. แฉลงการณ์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://dictionary.sanook.com/> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- พนา ทองมีอาคม. การควบคุมการโฆษณา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pioneer.Chula.ac.th> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].
- พรทิพย์ วรกิจโกคาทร. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับผู้รับสาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.idis.ru.ac.th> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- พีระ จิระโสภณ. ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเกี่ยวกับผู้ส่งสาร. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.idis.ru.ac.th> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- ไพรินทร์ โชติสกุลรัตน์. หยั่งรากรักด้วยการสื่อสารอย่างสันติ. นิตยสารเพื่อนเสมอ. ฉบับที่ ๒๔ กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๕๑. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://semsikkha.org/> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- สถานีวิทยุโทรทัศน์ทีวีสี ช่อง ๓. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง_๓. [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].
- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๕. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก_ช่อง_๕. [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].
- สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง ๗. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบก_ช่อง_๗. [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].
- สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง ๙ เอ็มคอตเอชดี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://th.wikipedia.org/wiki/ช่อง_๙_เอ็มคอตเอชดี. [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย>. [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].
- สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส>. [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].
- สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย>. [๑ มิถุนายน ๒๕๕๙].
- สถานการณ์ฉุกเฉิน. **แผนรับสถานการณ์ฉุกเฉินจากภัยพิบัติระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Contingency plan)**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.itsecurity.police.go.th [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].
- สภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย. “**ข้อบังคับสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย ว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ พ.ศ.๒๕๕๓**”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: [http://www. newsbroadcasting council.or.Th](http://www.newsbroadcasting council.or.Th) [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. **รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและการสั่งการของนายกรัฐมนตรี**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://ictme.moi.go.th> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].
- ศูนย์เฝ้าระวังการคุกคามสื่อ. **การปฏิรูปสื่อ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tja.or.th> [๙ มีนาคม ๒๕๖๐].
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. **สื่อคือธุรกิจ: สังคมจะสนับสนุนและควบคุมสื่อได้อย่างไร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://google.com/> สื่อคือธุรกิจ [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].
- _____ . **สังคมจะสนับสนุนและควบคุมสื่อได้อย่างไร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://tdri.or.th> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].
- _____ . **การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจที่ดี**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://phoophantim.wordpress.com> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].
- ศิริภิญญา อินทรประเสริฐ. **รู้เท่าทันกลวิธีการใช้สื่อ**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://siriphin.files.wordpress.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- สุจินต์ บริหารวนเขตต์. **รู้ไว้มีสุขกับพระธรรมที่ควรรู้,สังคหวัดถุ ๔**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://smartgigcool.wordpress.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. **นโยบาย กสทช**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nbtc.go.th/About/Committee/policyNBTC> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].
- สำนักงานเลขาธิการ, **แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://www. senate.go.th/senate.go.th/](http://www.senate.go.th/senate.go.th/) [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

บรรณานุกรม (ต่อ)

หม่อมราชวงศ์ดิศนัดดา ดิศกุล. ม.ร.ว.ดิศนัดดา กระตุ้นให้สื่อเห็นความทุกข์ยาก-เหลื่อมล้ำของสังคม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.isranews.org/> [๕ มีนาคม ๒๕๖๐].

Hilight News. ๖ วิธีการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://hilight.kapook.com/view/28820> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๘].

Thai CSR Network. ซีเอสอาร์ กับ สังคหวัตถุ ๔. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thaicsr.com> [๕ ธันวาคม ๒๕๕๙].

(๖) สัมภาษณ์:

สัมภาษณ์ นายภัทรพล ฮีวอลเกต, ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง สถาบันวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายยุทธศิลป์ พร้อมมูล, บรรณาธิการข่าวการเมือง สถาบันวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓), ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ น.ส.ทวินนท์ คงคราญ, ผู้อำนวยการฝ่ายสื่อสารองค์กร, เลขาธิการ สถาบันวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), นักบริหาร, พิธีกร, วิทยากร, ๒๘ กันยายน ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย, บรรณาธิการฝ่ายข่าว สถาบันวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕), ๒๙ กันยายน ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายสมโภชน์ โตรักษา, ผู้ช่วยหัวหน้า กองบรรณาธิการข่าวอาวุโส และสื่อมวลชน สถาบันวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายณนทิพัฒน์ โปธาป็น, ผู้สื่อข่าว สถาบันวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๗), ๓ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายสุเทพ คงเปี่ยม, บรรณาธิการข่าว บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ช่อง ๙), ๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายพัสปงค์ ศรีประเสริฐ, โปรดิวเซอร์อาวุโส บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ช่อง ๙), ๖ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายบุญชัย เรืองจันทร์, หัวหน้าฝ่ายถ่ายทอนอกสถานที่ สถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑), ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นายเชิดชาย มากบำรุง, ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว สถาบันวิทยุโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สัมภาษณ์ นางกานดา จำปาทิพย์, บรรณาธิการ/นักข่าว/บรรณาธิการ รายการสถานีประชาชน สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส. ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายชุมพล บัวงาม, ผู้สื่อข่าว/นักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส, ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายณัฐพร รัตติลปิน, นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย. ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ, นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร, เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, พระวิทยากรบรรยายธรรมะ, ๔ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระมงคลสุตาคม, เลขานุการวัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร, พระวิทยากรบรรยายธรรมะ, ๒๕ กันยายน ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระมหาวุฒิชัย วัชรเมธี, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ศูนย์วิปัสสนาสากล, นักวิชาการอิสระ, พระวิทยากรบรรยายธรรมะ, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระครูวิกรมศาสนกิจ, เจ้าคณะตำบลห้วยใหญ่, เจ้าอาวาสวัดมาบพิททอง, พระวิทยากร บรรยายธรรมะ, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พระมหาไพฑูริย์ ญาณวิบูล, พระวิทยากรอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายสมณิล สุวรรณภูมิ, ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์, ผู้กำกับการแสดง หน่วยที่สาม “สุริโยไท”, กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน), วิทยากร, ๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ พันตรีสุธี สุขสากล, อนุศาสนาจารย์ กรรมการทหารสื่อสาร, นักจัดรายการวิทยุสถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก, วิทยากร, ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายนำ กรุยรุ่งโรจน์, ผู้พิพากษา หัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์ ชำนาญพิเศษ (แรงงาน), วิทยากร, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ อาจารย์ประมณ เลืองวัฒนะวินิช, ประธานบริษัท อาณาจักรกฎหมาย จำกัด, ทนายความ, อาจารย์สอนกฎหมาย, วิทยากร, พิธีกร, ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙.
- สัมภาษณ์ นายศิวัช นุกุลกิจ, ทนายความ, อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, วิทยากร, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๙.

บรรณานุกรม (ต่อ)

สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล, ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวราราม
รวมมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, อาจารย์มุลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
โรงเรียนวังไกลกังวล, วิทยาการ, ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์, ครูเชี่ยวชาญ, วิทยาการ, ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ เกษตรกรรม
วัดญาณสังวรารามรวมมหาวิหาร, ๒๓ กันยายน ๒๕๕๙.

สัมภาษณ์ นางปัญญา ฉิมอินทร์, ผู้อำนวยการโรงเรียน ญสส. ๘๐, วิทยาการ. ๒๔ กันยายน ๒๕๕๙.

(๗) การสนทนากลุ่มเฉพาะ:

การสนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา ผศ. ดร., ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตร์
ดุขุฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน
๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ พระณรงค์จันทูโต ผศ., อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาบุญสุข สุทธิวิภาณ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ รศ. ดร. อภินันท์ จันตะนี อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ. ดร. พิเชฐ ทังโต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตร์ดุขุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิง
พุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผศ. ดร. ธิติวุฒิ หมั่นมี อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ ดร. ยุทธนา ปราณีต ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิง
พุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ ดร. สุรียา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ ดร. รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

การสนทนากลุ่มเฉพาะ ดร. วันฉลิมา จันทรากุล นักสื่อสารมวลชน ทีนิวส์, ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

๒. ภาษาอังกฤษ:

(I) Books:

- Berlo, David K. **The Process of Communication: Introduction to Theory and Practice.** USA: Holt, Rinehart and Winton, Inc., 1960.
- Charles R. Wright. **Mass Communication: A Sociological Perspective.** New York: Random House Inc, 1975.
- DeFleur, Melvin L., et al. **Fundamentals of Human Communication.** California: Mayfield Publishing Company, 1993.
- Harold D. Lasswell. **The structure and Function of Communication, In The Communication of Ideals. (Edited by Lyman).** New York: Harper and Row Publishers, 1948.
- Kevin Howley. **Community media: People, Places, and Communication Technologies.** DePauw University Press, 2005.
- Lucas, P. **The fourth estate and the Constitution: freedom of the press in America.** Berkeley, Calif: University of California Press, 1991.
- McQuail Dennis. **Mass Communication Theory An Introduction.** California: SAGE Publication. 1994.
- Max Weber. **The Theory of Social and Economic Organization.** trans by A.M. Henderson and Talcott Parsons. New York: The Free Press, 1947.
- Nicholas Henry. **Public Administration and Public Affairs.** Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice-Hall, 1980.
- Rosenberg, Marshall. **Nonviolent Communication: A Language of Compassion.** DelMar: Puddle Dancer Press, 1999.
- . **We Can Walk It Out: Resolving Conflicts Peacefully and Powerfully.** Encinitas: Puddle Dancer Press, 2005.
- Reymond W. Mackand John Pease. **Sociology and Social Life.** New York: D Van Nostrand Company, 1973.
- Schramm, W. and Roberts, D.F. (eds.). **The Process and Effects of Mass Communication.** (Revised Edition), Urbana, Ill.: University of Illinois Press. 1971.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Shannon, C.E. and Weaver, W. **The Mathematical Theory of Communication.** Urbana, Ill.: University of Illinois Press, 1949.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

๑. อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาวัณย์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. อาจารย์ ดร.นพดล ดีไทยสงค์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. อาจารย์ ดร.พงษ์พัฒน์ จิตตานุรักษ์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. อาจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. อาจารย์ พระมหาสุวัฒน์ สุนนโท,ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (สัมภาษณ์)

ลำดับที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง
สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓)		
๑.	นายภัทรพล ฮีวอลเกต	ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง
๒.	นายยุทธศิลป์ พร้อมภูล	บรรณาธิการข่าวการเมือง
สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)		
๓.	นางสาวทวิรัตน์ คงคราญ	ผู้อำนวยการสื่อสารองค์กร/เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)/ นักบริหาร/พิธีกร/วิทยากร
๔.	นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย	บรรณาธิการฝ่ายข่าว
สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗)		
๕.	นายสมโภชน์ โตรักษา	ผู้ช่วยหัวหน้า กองบรรณาธิการข่าวอาวุโส และสื่อมวลชน
๖.	นายฉันทพัฒน์ โปราป็น	ผู้สื่อข่าว
บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ช่อง ๙)		
๗.	นายสุเทพ คงเปี่ยม	บรรณาธิการข่าว
๘.	นายพัสพงค์ ศรีประเสริฐ	โปรดิวเซอร์อาวุโส
สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑)		
๙.	นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล	นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ
๑๐.	นายบุญชัย เรืองจันทร์	หัวหน้าฝ่ายถ่ายทอดนอกสถานที่
สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส		
๑๑.	นายเชิดชาย มากบำรุง	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว
๑๒.	นางกานดา จำปาทิพย์	บรรณาธิการ/นักข่าว/บรรณาธิการ รายการสถานีประชาชน
๑๓.	นายชุมพล บัวงาม	ผู้สื่อข่าว/นักข่าว
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย(สวท.)		
๑๔.	ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ	นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ
๑๕.	นายณัฐพร รัตศิลป์	นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (สัมภาษณ์) (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง
๑๖.	พระราชวิจิตรปฏิภาณ(สุนทร ญาณสุนทรโร)	พระวิทยากร, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามวรมหา วิหาร/เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
๑๗.	พระมงคลสุตาคม(สิทธิชัย อติธมโม)	พระวิทยากร, เลขานุการเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร/นักวิชาการอิสระ
๑๘.	พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ป.ธ.๙	พระวิทยากร, ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ศูนย์วิจัย สนาสากล/นักวิชาการอิสระ
๑๙.	พันตรีสุธี สุขสากล	อนุศาสนาจารย์ กรมการทหารสื่อสาร/นักจัดรายการวิทยุ สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก/นักวิชาการอิสระ/ วิทยากร
๒๐.	อาจารย์ประมาณ เลื่องวัฒนะวณิช	อาณัติกรกฎหมาย จำกัด/ทนายความ/ พิธีกร/อาจารย์สอนกฎหมาย, วิทยากร
๒๑.	นายนำ กรุยรุ่งโรจน์	ผู้พิพากษา หัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์ ชำนาญพิเศษ (แรงงาน) / วิทยากร
๒๒.	นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล	ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ/อาจารย์มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล/ วิทยากร
๒๓.	นางปัญจนา ฉิมอินทร์	วิทยากร, ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ญสส.๘๐
๒๔.	พระครูวิกรมศาสนกิจ (เจตจำนงค์ จิธมโม)	พระวิทยากร, เจ้าคณะตำบลห้วยใหญ่/เจ้าอาวาสวัดมาบพิททอง จ.ชลบุรี
๒๕.	พระมหาไพบุลย์ ญาณวิบูล	พระวิทยากรอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (สัมภาษณ์) (ต่อ)

ลำดับที่	ชื่อผู้ให้ข้อมูล	ตำแหน่ง
๒๖.	นางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์	ครูเชี่ยวชาญ/นักวิชาการอิสระ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ/ วิทยากร
๒๗.	ดร.ศิวัช นุกุลกิจ	ทนายความ/อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี/ วิทยากร
๒๘.	นายสมถวิล สุวรรณภู	ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์/ผู้กำกับการแสดง หน่วยที่สาม “สุริโยไท”/กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน) / วิทยากร

ภาคผนวก ค รายนามผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ

รายนามผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ลำดับที่	ชื่อผู้เข้าร่วม	ตำแหน่ง
๑.	พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปถวิญญู, ผศ.ดร.	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย
๒.	พระณรงค์ ฐานวุฑโฒ, ดร.	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬ าลงกรณราชวิทยาลัย
๓.	พระมหาบุญสุข สุทธิธำณ	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬ าลงกรณราชวิทยาลัย
๔.	รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทร์ตะนี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕.	ผศ.ดร.พิเชฐ ทังโต	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย
๖.	ผศ.ดร. ธิติวุฒิ หมั่นมี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗.	ดร.ยุทธนา ปราณีต	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย
๘.	ดร. สุรียา รักษาเมือง	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๙.	ดร. รัฐพล เย็นใจมา	อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๑๐.	ดร. วันเฉลิม จันทร์รากุล	นักสื่อสารมวลชน ทีนิวส์

ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ
เครื่องมือการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๐๑

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.ประเสริฐ ธิลาว

ด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระมหากษัตริย์ เลิศ อินทปณฺโณ, รศ.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ตรวจแล้ว

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๙๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ดร.ประเสริฐ ธิลาว

21 ก.ย. 2559

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๐๑

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.นพดล ตีไทยสงค์

ด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุदारาม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ทราบ/อนุสาร
ดร. นพดล ตีไทยสงค์
(ดร. นพดล ตีไทยสงค์)
๒๓๐ ก.ย. ๕๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๐๑

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกฤษ์

ด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
โทรติดต้อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

๒๐๑๖๖/๑๖๖/๒๕๕๙/๑๖๖
 ดร.พงศ์พัฒน์ จิตตานุกฤษ์
 อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
 สาขาการจัดการเชิงพุทธและสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ๒๓/๙/๕๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๐๑

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เจริญพร อาจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

ด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อสารภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเจริญพรเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระมหาบุญเลิศ อินทปณฺโณ, ร.ศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุदारาม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ดร.อนุวัต กระสังข์

สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐๓๕-๒๔๘-๐๐๐ ต่อ ๘๒๐๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๒๐๑

วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน พระมหาสุนันท์ สุนนโท,ดร.

ด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระมหาบุญเลิศ อินทปณฺโณ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

๒๕๐๑๑๕๐.

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรติดต่อกับ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

(พระมหาสุนันท์ สุนนโท,ดร.)
๒๕๐ / ๑ / ๕๕๙

ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิติสดเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายภัทรพล ฮิวอลเกต ผู้จัดการ ฝ่ายข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี
 (ช่อง ๓)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิติสด ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิติสดหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิติสดดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ชินต์
 ทัศนวิธานิธร เมื่อ 3/11/๕๙
 นาย ภัทรพล ฮิวอลเกต

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายยุทธศิลป์ พร้อมกุล บรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี
(ช่อง ๓)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อสารภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออภัยในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทพลโย, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นางสาวหิรัญ คงคราญ เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปณฺโณ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรศัพท์ ๐๘๙๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ยื่นต่อให้ที่รศ.ประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

๖๐.๕๐.๖๖๖

๖๗๘.๑.๕๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุตาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย บรรณธิการ ฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก
 (ช่อง ๕)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุตาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขอาด
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

อินทร์ นิตยสาร
 ๒๕๕๙
 พ.ศ. ๒๕๕๙
 ๒๙ ธ.ค ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ระยะ : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ที่ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายสมโภชน์ โตรักษา ผู้ช่วยหัวหน้า กองบรรณาธิการข่าวอาวุโส และสื่อมวลชน
 สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗)
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ที่ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปโล,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

9 มกราคม 25๕๐

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรติดต่อ ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายนนท์พัฒน์ โปราบัน ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗)
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปณฺโณ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรติดต่อก่อน ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

จินต ใจทอง สนิช ร.น.น.
 นนทบุรี

9 ม.ค. 60

ที่ ศธ ๖๑๐๕๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุदारาม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่เยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายสุเทพ คงเปี่ยม บรรณาธิการข่าว บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ของ ๙)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุदारาม)

จันทร์ฉวี

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาคศึกษารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายพัลลภ ศรีประเสริฐ โปรดิวเซอร์อาวุโส บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ช่อง ๙)
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อสารเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปณฺโณ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรศัพท์ ๐๘๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายบุญชัย เรืองจันทร์ หัวหน้าฝ่ายถ่ายถอดนอกสถานที่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพราเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธรรม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
โทรศัพท์ต่อ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

๑. ✓ ๑๕/๑๑/๕๙
ให้ตามวงเล็บตาม
บุญชัย
(บุญชัย เรืองจันทร์)
๒๑ พ.ย ๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อยูธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๕ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถาบันวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออุทิศขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรศัพท์ ๐๘๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

๒๙
 ยนต์ ทัศนศาสตร์ร่วมมือ

๒๙
 มานพ จิรกาญจน์ไพศาล

๒๙ พ.ย. ๕๙.

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายเชิดชาย มากบำรุง ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรติดต่o.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

๑. ให้ความร่วมมือ

๒. ให้ความเห็นจากอาจารย์

(ธีธธช มากบำรุง)

๒๙ ม.ย. ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุตาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 ออยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นางกานดา จำปาทิพย์ บรรณาธิการ/นักข่าว รายการสถานีประชาชน สถานีโทรทัศน์
 ไทยพีบีเอส
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินุทปณฺโณ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุตาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรติดตอ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

อนุทิน

อนุทิน ๕

(๖๑๐๓๑๑-๖๑๑๓๑๕)

๖๑ ๖๕ ๖๖

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายชุมพล บัวงาม ผู้สื่อข่าว/นักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อสารรัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรศัพท์ ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

จิตรลดา

นายชุมพล บัวงาม
 ๑๑.๑๑.๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ระยะ : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายณัฐพร รัตศิลป์ นิสิตสามารถชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
 ประเทศไทย
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออัญมโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทพลโณ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธรรม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรศัพท์ ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ในโอกาสพบนัดหมายนี้ขอแจ้ง

(นายณัฐพร รัตศิลป์)

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุदारม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อยูธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘ .

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย ธีรบุญอุดมเกียรติ นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถานี
 วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขออนุญาต
 อนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุदारม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรติดต่อ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ให้ความอนุเคราะห์อย่างมี

ว่าที่ร้อยเอก

(ขวัญชัย ธีรบุญอุดมเกียรติ)

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนกน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระเดชพระคุณ พระราชวิจิตรปฏิภาณ
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามมหาวិหาร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๘๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

พระเดชพระคุณ พระราชวิจิตรปฏิภาณ
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามมหาวิหาร
กรุงเทพฯ

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่เยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระเดชพระคุณ พระมงคลสุตาคม
เลขานุการเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวรารามวรมหาวิหาร
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระเดชพระคุณ
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ชิน เจริญธรรม

พระมงคลสุตาคม
(พระมงคลสุตาคม)

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

(พระมหากษัตริย์ บรมนาถบพิตร)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธรรม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ต่อ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุदारาม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระมหาวิฑูชัย วชิรเมธี ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ศูนย์วิปัสสนาสากล
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มี ความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
โทรศัพท์ต่อ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระมหาบุญเลิศ อินทพลไธ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุदारาม)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร พันตรีสุธี สุขสากุล อนุศาสนาจารย์ กรมการทหารสื่อสาร
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสะอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออัญมโทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหากษัตริย์ไทย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ในดวงพระอนุเคราะห์เสมอ
 ด้วยความจงใจเสมอ สืบไป
 พระพุทธเจ้าองค์ที่ ๒๕๖

พ.ศ. ๒๕๕๙

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสะอาด

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์
เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร นายนำ กรุรงโรจน์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์ ชำนาญพิเศษ (แรงงาน)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๕๐๘๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

นิตยภัต ม.จ.อ.อ.อ.อ.

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
โทรศัพท์ต่อ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ศ. บุญเลิศ
๒๗ เม.ย. ๒๕๖๐

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๕

โทร. ๐๖-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร อาจารย์ดร.ศิวช นุกุลกิจ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
 สิ่งส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอความ
 อนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะ
 เป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปณฺโณ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรศัพท์ ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

๒๕/๑๑/๒๕๕๙

ดร. ศิวช นุกุลกิจ

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร อาจารย์ประมาธ เลืองวัฒนะวณิช ประธานบริษัท อาณาจักรกฎหมาย จำกัด
 /ทนายความ/พิธีกร/อาจารย์สอนกฎหมาย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็ประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร .

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธรรม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๓

Prasanna ๒๕
 ๒๑ ต. ๕๕๕
 ๒๕๕๙
 ๒๕๕๙

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยาว : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม
 วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ/อาจารย์มูลนิธิ
 การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล
 สิ่งที่มาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธรรม)ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
โทรติดต้อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑- ท. -
- บุญเลิศ อินทปญโญ

1 ต.จ.

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน พระครูวิกรมศาสนกิจ เจ้าคณะตำบลห้วยใหญ่/เจ้าอาวาสวัดมาบพิททอง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึงใคร่
ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความเคารพอย่างสูง

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ,รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
โทรศัพท์ต่อ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ไว้ให้รับทราบ
สมเด็จพระญาณสังวร
เจ้าคณะใหญ่หนใต้
วัดสุวรรณาราม
วัดถนนตะนาว

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์
 เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
 อยูธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิติเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร พระมหาไพบูลย์ ญาณวิบูล วิทยาการอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร
 วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออุทิศมาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปโล, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุดาราม)

ขอสงวนลิขสิทธิ์ในเอกสารฉบับนี้
 ม.ร.ร.
 อ.อ.อ.

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
 โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๔๔๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญา ศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอนับน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
 เจริญพร นางปัญญา ฉิมอินทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ญสส. ๘๐
 ลिंगที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖
 นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา ศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
 วิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธ
 ธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการนี้จึงใคร่ขอ
 ความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา ศาสนศาสตร์
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
 ขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญา ศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

โปรดความ ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

(นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด)

ภาคผนวก ฉ หนังสือเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๐๕

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ,ผศ.ดร. ผอ.หลักสูตร พธ.ด. (รปศ. วังน้อย)

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโชนบี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

เข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร.)

๒๑ / ๔๔.๔. / ๖๐

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘-๐๐๐-๖๔๓๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร., โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันตะนี อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโซนบี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

อธิการบดี
มหาวิทยาลัย
วันที่ 19/4/60

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ติดต่อ ๐๘๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน อาจารย์ ดร.ยุธนา ปราณีต ผอ. หลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโชนบี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ ๐๘๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

อินดีประพันธ์ศักดิ์
 (อ.ดร. ยุธนา ปราณีต)
 ๑๘ เม.ย. ๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โท.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๐๖

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต ผอ.หลักสูตร พธ.ด. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโชนปี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรติดต่อก่อน ๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

(ผศ.ดร. พิเชฐ ทังโต)

๒๐ เม.ย. ๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทเร., โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๖๖

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

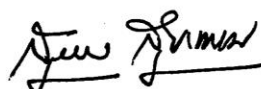
เรียน อาจารย์ ดร.สุรียา รักษาเมือง อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโซนบี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

 ดร.สุรียา รักษาเมือง
 ๒๒ / เม.ย. ๒๕๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ต่อ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๑๖๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน นายวันเฉลิม จันทรากุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กำหนดการ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑ เล่ม

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโซนบี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรติดต.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร., โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระณรงค์ ฐานวฑฒ,ดร.

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโซนบี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรติดต้อ.๐๘๘-๐๐๐-๖๔๓๑

ขอเข้าร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ:

(Narong Srakaeu)

21/4/60

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี เลขานุการหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโซนบี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อเพื่อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ต่อ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

เตรียม Focus Group

(ผศ.ดร. ธิติวุฒิ หมั่นมี)

๑๑/๐๔/๖๐

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

นมัสการ พระมหาบุญสุข สุทธิญาณ

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโขมปี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อขออาราธนาเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ ตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรติดตอ.๐๘๙-๐๐๐-๖๔๓๑

โดยพร้อมส่งเอกสารกลุ่ม
 ณ
 (ดร.ม. บุญสุข สุทธิญาณ ม.จ.อ.)
 21/4/60

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร.,โทรสาร ๐ - ๓๕๒๔ - ๘๐๐๐ (ภายใน ๘๒๐๐)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/

วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

เรียน อาจารย์ ดร.รัฐพล เย็นใจมา อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

เนื่องด้วย นายประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล สุขสอาด รหัสประจำตัวนิสิต ๕๗๐๑๕๐๔๐๘๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านพร้อมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ เรื่อง “การบริหารจัดการองค์การสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติสุขตามหลักพุทธธรรม” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมชลบุรี ชั้น ๕ อาคารเรียนรวมโซนบี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะตามวันเวลาและสถานที่ดังกล่าว

(รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน: นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

โทรศัพท์ต่อ.๐๘๕๔-๐๐๐-๖๔๓๑

จีนต์วิวัฒน์ สนทนากลุ่ม คพท.

ภาคผนวก ช แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

*****

คำชี้แจง: แบบสัมภาษณ์นี้มี ๒ ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ชื่อ..... นามสกุล.....

ที่อยู่/สถานที่ทำงาน.....

อาชีพหลัก..... อาชีพเสริม.....

ตำแหน่ง.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่.....เดือน..... พ.ศ. .... เวลา.....ถึง.....น.

สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์ (ผู้วิจัย) ขออนุญาตบันทึกข้อมูล (จดบันทึก, บันทึกเสียง, บันทึกภาพ)

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐเพื่อสังคมสันติตามแนวพุทธ

๑. องค์กรสื่อภาครัฐในด้านความขัดแย้งหรือผลกระทบมีอะไรบ้างอธิบายตามความเข้าใจ?

๒. สื่อภาครัฐโดยการนำนโยบายสื่อไปปฏิบัติอธิบายตามความเข้าใจ?

๓. การสื่อสารเพื่อความมั่นคงอธิบายตามความเข้าใจ?

๔. การสื่อสารเพื่อการสร้างสรรค์อธิบายตามความเข้าใจ?

๕. สื่อเร่งด่วนอธิบายตามความเข้าใจ?

๖. ด้านทฤษฎีการสื่อสาร ได้แก่ ผู้ส่งสาร ข้อมูล ช่องทาง และผู้รับสาร อธิบายตามความเข้าใจ?

๗. ชั้นการสื่อสารอธิบายตามความเข้าใจ?

๘. ชั้นเตรียมงานอธิบายตามความเข้าใจ?

๙. ชั้นดำเนินงานอธิบายตามความเข้าใจ?

๑๐. ชั้นประเมินผลอธิบายตามความเข้าใจ?

๑๑. องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการรับฟัง (ปรโตโฆสะ) ความคิดเห็นจากภายนอก อธิบายตามความเข้าใจ?

๑๒. องค์กรสื่อภาครัฐที่ดีต้องมีการพิจารณาไตร่ตรอง (โยนิโสมนสิการ) อธิบายตามความเข้าใจ?

๑๓. การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องมีการแบ่งปัน (ทาน) อธิบายตามความเข้าใจ?

๑๔. การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ต้องเลือกการใช้ภาษา คำพูดที่ดี (ปิยวาจา) อธิบายตามความเข้าใจ?

๑๕. การนำเสนอข้อมูลข่าวสารขององค์กรสื่อภาครัฐ ให้ประโยชน์กับทุกภาคส่วน และช่วยเหลือกัน (อัตถจริยา) อธิบายตามความเข้าใจ?

๑๖. การทำหน้าที่ของสื่อภาครัฐต้องสร้างความเป็นกลาง (สมานัตตตา) อธิบายตามความเข้าใจ?

๑๗. การใช้หลักธรรม สังคหัตถุ ๔ ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ อธิบายตามความเข้าใจ?

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

ข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรสื่อภาครัฐ

๑. ในฐานะผู้ส่งสาร มีวิธีการวางแผน ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๒. ในฐานะผู้ส่งสาร มีวิธีการปฏิบัติงาน ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๓. ในฐานะผู้ส่งสาร มีวิธีการคืนกำไรสู่สังคม ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๔. ในฐานะผู้ส่งสาร มีความเป็นกลาง ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๕. ในฐานะผู้ทำสื่อ มีวิธีการวางแผน ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๖. ในฐานะผู้ทำสื่อ มีวิธีการปฏิบัติงาน ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๗. ในฐานะผู้ทำสื่อ มีวิธีการคืนกำไรสู่สังคม ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๘. ในฐานะผู้ทำสื่อ มีความเป็นกลาง ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๙. ในฐานะผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร มีการจัดระเบียบข้อมูลข่าวสาร ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?
๑๐. ในฐานะผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ต้องปฏิบัติงาน ตามหลักสังคหัตถุ ๔ อย่างไร?

๑๑. ในฐานะผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร มีการประชาสัมพันธ์ต่อผู้บริโภค ตามหลักสังคหัตถ์ ๔
อย่างไร?

๑๒. ในฐานะผู้ให้ข้อมูลข่าวสาร ต้องเป็นกลาง ตามหลักสังคหัตถ์ ๔ อย่างไร?

๑๓. ในฐานะบรรณาธิการ มีการจัดระเบียบข้อมูลข่าวสาร ตามหลักสังคหัตถ์ ๔
อย่างไร?

๑๔. ในฐานะบรรณาธิการ ต้องปฏิบัติงาน ตามหลักสังคหัตถ์ ๔ อย่างไร?

๑๕. ในฐานะบรรณาธิการ มีการประชาสัมพันธ์ต่อผู้บริโภค ตามหลักสังคหัตถ์ ๔
อย่างไร?

๑๖. ในฐานะบรรณาธิการ ต้องเป็นกลาง ตามหลักสังคหัตถ์ ๔ อย่างไร?

(คำว่า ผู้รับสาร ในที่นี้ไม่ใช่ผู้บริโภค เป็น บรรณาธิการข่าว)

ข้อเสนอแนะอื่นๆ (ถ้ามี)

ขอกราบขอบพระคุณและขออนุโมทนาขอบคุณทุกรูป/ท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

ภาคผนวก ซ บันทึกภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สัมภาษณ์ นายภัทรพล ฮีวอลเกต ผู้จัดการฝ่ายข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓) เมื่อวันที่ ๓๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๒.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายยุทธศิลป์ พร้อมมูล บรรณาธิการข่าวการเมือง สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสี (ช่อง ๓) เมื่อวันที่ ๓๑ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๐๐ น.

สัมภาษณ์ พันตรีสุธี สุขสากล อนุศาสนาจารย์ กรมการทหารสื่อสาร/นักจัดรายการวิทยุ
สถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพบก/วิทยากร/นักวิชาการอิสระ เมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ.
๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

สัมภาษณ์ อาจารย์ประมาณ เลื่องวัฒนะวณิช ประธานบริษัท อาณาจักรกฎหมาย
จำกัด/ทนายความ/พิธีกร/วิทยากร/อาจารย์สอนกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙
เวลา ๑๑.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายศิวัช นุฎลกิจ หนายความ/อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ปทุมธานี/วิทยากร เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ น.

สัมภาษณ์ นายนำ กรุยรุ่งโรจน์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลอุทธรณ์ ชำนาญพิเศษ
(แรงงาน) อาจารย์พิเศษ/วิทยากร เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายเชิดชาย มากบำรุง ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๓๐ น.

สัมภาษณ์ นางกานดา จำปาทิพย์ บรรณาธิการ/นักข่าว/บรรณาธิการ รายการสถานีประชาชน สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ น.

สัมภาษณ์ นายชุมพล บัวงาม ผู้สื่อข่าว/นักข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส) เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๒.๐๐ น.

สัมภาษณ์ น.ส.ทวิรัตน์ คงคราญ เลขานุการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕)/ นักบริหาร/พิธีกร/วิทยากร เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายชิตพันธ์ วงษ์ไทย บรรณธิการ ฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก (ช่อง ๕) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายพัสปงศ์ ศรีประเสริฐ โปรดิวเซอร์อาวุโส บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ช่อง ๙) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายสุเทพ คงเปี่ยม บรรณาธิการข่าว บริษัท อสมท จำกัด (มหาชน) (ช่อง ๙) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๔.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายสมถวิล สุวรรณภู อาจารย์พิเศษ/ผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์/ผู้กำกับ การแสดง หน้าที่สาม “สุริโยไท”/กรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์เทคโนโลยีทางภาพ (ราชบัณฑิตยสถาน) เมื่อวันที่พุธที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

สัมภาษณ์ พระมหาไพฑูลย์ ญาณวิบุโล พระวิทยากรอบรมธรรมะบรรยาย ค่ายพุทธบุตร
วัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๕.๐๐ น.

สัมภาษณ์ พระครูวิกรมศาสนกิจ พระวิทยากร/เจ้าคณะตำบลห้วยใหญ่/เจ้าอาวาสวัด
มาบพิกทอง เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๗.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ เพิ่มผล ผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัด
ญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ/อาจารย์มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่าน
ดาวเทียมโรงเรียนวังไกลกังวล/วิทยากร เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นางปิญญา ฉิมอินทร์ วิทยากร/ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้รู้ ญสส.๘๐ เมื่อวันที่
เสาร์ที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๐๐ น.

สัมภาษณ์ พระมงคลสุตาคม พระวิทยากร/เลขานุการเจ้าอาวาสวัดสุทัศนเทพวราราม
วรมหาวิหาร กรุงเทพมหานคร) เมื่อวันอังคารที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

สัมภาษณ์ พระมหาวุฒิชัย วัชรเมธี ผู้อำนวยการสถาบันวิมุตตยาลัย ศูนย์วิปัสสนา
สากล/นักวิชาการอิสระ/พระวิทยากรอบรมธรรมะ เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา
๑๗.๐๐ น.

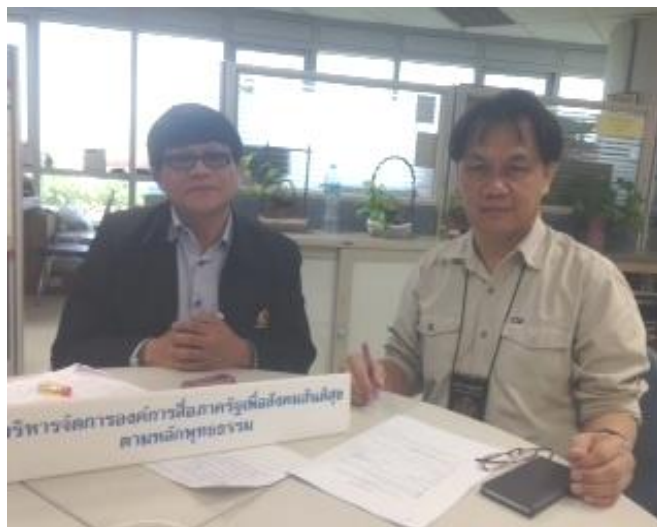

สัมภาษณ์ พระราชวิจิตรปฏิภาณ พระวิฑฒนธรรม/ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสุทัศน์
เทพวรารามวรมหาวิหาร/เจ้าคณะเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙
เวลา ๑๓.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายบุญชัย เรืองจันทร์ หัวหน้าฝ่ายถ่ายทอนอกสถานที่ สถานีวิทยุโทรทัศน์
แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑) เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๐๙.๓๐ น.

สัมภาษณ์ นายมานพ จิรกาญจน์ไพศาล นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย (ช่อง ๑๑) เมื่อวันอังคารที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๓๐ น.

สัมภาษณ์ นายสมโภชน์ โตรักษา ผู้ช่วยหัวหน้า กองบรรณาธิการข่าวอาวุโส และ สื่อมวลชน สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗) เมื่อวันจันทร์ที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๐.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายนันทิพัฒน์ โปราป็น ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก (ช่อง ๗) เมื่อวันจันทร์ที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นายณัฐพร รัตศิลป์ นักสื่อสารมวลชนชำนาญการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย) เมื่อวันอังคารที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๒.๐๐ น.

สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยเอก ขวัญชัย หิรัญอุดมเกียรติ นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันอังคารที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๐๐ น.

สัมภาษณ์ นางทิพวรรณ สิทธิรังสรรค์ ครูเชี่ยวชาญ/นักวิชาการอิสระ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ/วิทยาการ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๙ เวลา ๑๔.๐๐ น.

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐
เวลา ๑๓.๓๐-๑๗.๐๐ น.

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๐
เวลา ๑๓.๓๐-๑๗.๐๐ น.

การนำเสนอผลงานระดับคณาจารย์ (Public Hearing) เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ.
๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐-๑๗.๐๐ น.

การนำเสนอผลงานระดับชุมชนิพนธ์ (Public Hearing) เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ.
๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐-๑๗.๐๐ น.

การสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ (Defensive Examination) เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๑๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๖๐ เวลา ๑๕.๐๐-๑๗.๐๐ น.

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นายประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด
- การศึกษา : ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ประติมากรรมไทย)
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (เพาะช่าง)
: ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อม)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
: ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- สถานที่ทำงาน : ศิลปกรรม ฝ่ายผลิตรายการ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก
(ช่อง ๕)
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๓๕/๒๐ ซ.หมอมเพชรหมอลอย แขวงสี่พระยา ถ.สี่พระยา
เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ ๑๐๕๐๐
: ๗๑/๔๙ หมู่ ๕ ซ.พุทธมณฑลสาย ๑ ซ.๑๑ ชุมชนราชมนตรี
ร่วมใจ แขวงคลองขวาง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
รหัสไปรษณีย์ ๑๐๑๖๐ โทร. ๐๘๙ - ๐๐๐ - ๖๔๓๑
- ผลงานบทความวิชาการ
- : ๑. ประพันธ์ศักดิ์ สุขสอาด. “เทคโนโลยีกับการพัฒนาตนเอง”, **วารสารนครศรีธรรมราช**. ปีที่ ๔๗ (พฤศจิกายน ๒๕๖๐): ๒๔-๓๕.
- : ๒. _____. “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับหลักพุทธธรรม”, **วารสารนครศรีธรรมราช**. ปีที่ ๔๘ (มีนาคม ๒๕๖๑): ๒๔-๓๕.
- : ๓. _____. “หลักพุทธธรรมในการพัฒนาองค์กร”, **วารสารนครศรีธรรมราช**. ปีที่ ๔๘ (เมษายน ๒๕๖๑): ๒๔-๓๕.